

МОНГОЛ УЛСАД ГЭМТ ХЭРГЭЭС
УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ
АЖЛЫГ ЗОХИЦУУЛАХ ЗӨВЛӨЛ

МОНГОЛ УЛС ДАХЬ ГЭМТ ХЭРГИЙН ЦАГААН НОМ

2017

WHITE PAPER ON CRIME

УЛААН БААТАР ХОТ
2018 ОН

Гүйцэтгэгч байгууллага:

МОНГОЛЫН КРИМИНОЛОГИЧДЫН ХОЛБОО

Дэмжигч байгууллага:

НЭЭЛТТЭЙ НИЙГЭМ ФОРУМ

Хамтран ажилласан байгууллага:

- Шүүхийн ерөнхий зөвлөл
- Улсын ерөнхий прокурорын газар
- Авлигатай тэмцэх газар
- Үндэсний статистикийн хороо
- Цагдаагийн ерөнхий газар
- Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газар
- Шүүхийн шинжилгээний үндэсний хүрээлэн
- Хууль сахиулах их сургууль

СУДАЛГААНЫ БАГ

ЗӨВЛӨХ:

Г.Эрдэнэбат
Л.Нямгэрэл

Ж.Болдбаатар

Д.Зүмбэрэллхам
Б.Батзориг
Б.Хишигсайхан

Монгол Улсын Ерөнхий прокурорын орлогч
Монгол Улсад Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх
ажлыг зохицуулах зөвлөлийн Ажлын албаны дарга
Хууль зүйн шинжлэх ухааны доктор (Sc.D),
профессор
Хууль зүйн доктор (Ph.D), профессор
Хууль зүйн доктор (Ph.D), дэд профессор
Нээлттэй нийгэм форумын Засаглалын хөтөлбөрийн
менежер

ГИШҮҮД:

Багийн ахлагч

Хууль зүйн доктор (Ph.D) Б.Мөнхдорж

Судлаачид

Б.Ариунтуяа
Б.Баяндүүрэн
Ц.Гантулгабат
Ц.Дулмаа
О.Мөнхцэцэг
Б.Мөнхсэргэлэн
Г.Оюунболд
М.Цэдэвсүрэн
Б.Энхболд
О.Уулзахжаргал

ХАМТРАН АЖИЛЛАСАН

Ц.Мандах	Шүүхийн ерөнхий зөвлөлийн Шүүхийн судалгаа, мэдээлэл, сургалтын хүрээлэн судалгааны хүрээлэнгийн захирал, хууль зүйн доктор
Б.Отгон	Шүүхийн ерөнхий зөвлөлийн Шүүхийн судалгаа, мэдээлэл, сургалтын хүрээлэн судалгааны хүрээлэнгийн Судалгааны ахлах ажилтан
Э.Ганцэцэг	Шүүхийн ерөнхий зөвлөлийн Шүүхийн судалгаа, мэдээлэл, сургалтын хүрээлэн судалгааны хүрээлэнгийн Судалгааны референт
Б.Бат-Орших	Улсын ерөнхий прокурорын туслах прокурор, УЕПГ-ын Гэмт хэрэг, зөрчлийн бүртгэл, дүн шинжилгээний төвийн дарга,
У.Эрдэнэтуяа	Улсын ерөнхий прокурорын туслах прокурор, УЕПГ-ын Гэмт хэрэг, зөрчлийн бүртгэл, дүн шинжилгээний төвийн прокурор
Ц.Бадам	Авлигатай тэмцэх газрын Судалгаа шинжилгээний албаны ажилтан
О.Зоригт	Цагдаагийн ерөнхий газрын Мэдээлэл, дүн шинжилгээ, шуурхай удирдлагын албаны дарга, хууль зүйн доктор (Ph.D)
П.Батбаатар	Цагдаагийн ерөнхий газрын Мэдээлэл, дүн шинжилгээ, шуурхай удирдлагын албаны Статистик, мэдээллийн хэлтсийн дарга
С.Энхбаатар	Цагдаагийн ерөнхий газрын Мэдээлэл, дүн шинжилгээ, шуурхай удирдлагын албаны Статистик, мэдээллийн хэлтсийн мэргэжилтэн
Ч.Батболд	Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газрын Хорих ял эдлүүлэх албаны ахлах мэргэжилтэн
Ц.Ганчимэг	Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газрын Хорихоос бусад төрлийн ял эдлүүлэх албаны ахлах мэргэжилтэн
М.Эрдэнэжаргал	Шүүхийн шинжилгээний үндэсний хүрээлэнгийн Криминалистикийн шинжилгээний газрын шинжээч

ӨМНӨХ ҮГ

Монгол Улсад Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөлийн Ажлын албанаас санаачлан, гэмт хэргийн цагаан номыг 2016 онд анх удаа эрхлэн гаргаж, олон нийтийн хүртээл болгосон.

Энэ удаад Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангах, гэмт хэрэгтэй тэмцэх, түүнээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг оновчтой зохион байгуулахад дэмжлэг үзүүлэх зорилгоор 2017 оны гэмт хэргийн цагаан номыг гаргаж, та бүхний өмнө дэлгэн барьж байна.

Өнгөрсөн жилийн тухайд улсын хэмжээний гэмт хэргийн мэдээ, мэдээллийг сүүлийн 10 жилийн байдлаар авч үзэн судалгаа хийж, судлаачдын дүгнэлтэд тулгуурлан санал дэвшүүлэх байдлаар Цагаан ном хийгдсэн бол энэ удаад цагдаа, прокурор, шүүх, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагуудын статистикийн мэдээлэлд дүн шинжилгээ хийж, улмаар Нэгдсэн үндэстний байгууллагын олон улсын гэмт хэргийн ангилалтай харьцуулагдаж буй байдлыг илэрхийлэх, мөн нуугдмал гэмт хэргийн түвшинг тооцоолж, гэмт хэргийг тодорхой төрөл, үйлдэгдсэн онцлог, нутаг дэвсгэрийн гэмт хэргийн нөхцөл байдлыг ойлгомжтой хэлбэрээр системчлэн оруулах, судлаачдын санал, дүгнэлтээс зайлсхийж гэмт хэргийн нөхцөл байдлыг тоон хэлээр байгаа түвшинд нь бодитойгоор харуулахыг зорьсон нь Цагаан ном-2017 товхимлын онцлог боллоо.

Нөгөөтэйгүүр, хууль сахиулах, шүүх эрх мэдлийн байгууллагуудын эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны статистикийг байгууллага тус бүрээр нь ангилан хавсралт болгож оруулсанаар эдгээр байгууллагуудын тоон үзүүлэлтийг хооронд нь харьцуулах боломжийг бий болгож, гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх бодлого, үйл ажиллагаагаа төлөвлөх, үр дүнд нь үнэлэлт дүгнэлт өгөхөд чухал ач холбогдолтой гэж харж байна.

Мөн тус зохицуулах зөвлөлийн Ажлын албанаас улсын хэмжээний гэмт хэргийн статистик тоо мэдээллийг боловсронгуй болгоход чиглэсэн судалгаа, зарим төрлийн гэмт хэргийн мэдээллийн нэгдсэн, эрүү, криминологийн чиглэлийн судалгааны цахим санг үүсгэх, гэмт хэргийн цагаан номыг цахим хэлбэрт оруулж, багш, оюутан, судлаач, практикийн ажилтан хэн бүхэнд ашиглах боломжийг бүрдүүлэх гэх мэт тодорхой ажлууд хийгдэж байгаа талаар дурдах нь зүйтэй.

Ингээд “Монгол Улс дахь гэмт хэргийн цагаан ном-2017” сэдэвт судалгааны ажлыг гүйцэтгэж, үр дүнг нэгтгэн, товхимол хэлбэрээр эрхлэн гаргахад хамтран ажилласан Монголын криминологичдын холбоо, Нээлттэй нийгэм форум, Хууль сахиулахын их сургууль, Шүүхийн ерөнхий зөвлөл, Улсын ерөнхий прокурорын газар, Цагдаагийн ерөнхий газар, Авлигатай тэмцэх газар, Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газар, Шүүхийн шинжилгээний үндэсний хүрээлэн, Үндэсний статистикийн хорооны холбогдох нэгжийн удирдлага, алба хаагч, мэргэжилтэн, эрдэмтэн, судлаач нарт гүн талархал илэрхийлье.

МОНГОЛ УЛСАД ГЭМТ ХЭРГЭЭС УРЬДЧИЛАН
СЭРГИЙЛЭХ АЖЛЫГ ЗОХИЦУУЛАХ ЗӨВЛӨЛИЙН
НАРИЙН БИЧГИЙН ДАРГА БӨГӨӨД
АЖЛЫН АЛБАНЫ ДАРГА   Л.НЯМГЭРЭЛ

АГУУЛГА

Товчилсон үгийн жагсаалт	8
Нэгдүгээр бүлэг. Гэмт хэргийн нөхцөл байдалд хийсэн дүн шинжилгээ.....	11
1.1 Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг	12
1.2 Прокурорын хяналт	20
1.3 Шүүхийн шийдвэрлэлт	22
1.4 Дүгнэлт	23
Хоёрдугаар бүлэг. Монгол улс дахь нуугдмал гэмт явдлын түвшинг гэмт хэрэгт хохирох явдлын судалгаагаар тооцсон нь	25
2.1. Нуугдмал гэмт хэргийн түвшинг судлах шаардлага, үндэслэл	26
2.2. Судалгааны арга зүй.....	26
2.3. Нуугдмал гэмт хэргийн түвшинг тооцсон нь.....	29
2.4. Дүгнэлт	32
Гуравдугаар бүлэг. Гэмт хэргийн статистикийн мэдээллийг олон улсын жишигт нийцүүлэх нь	33
3.1. Удиртгал.....	34
3.2. Гэмт хэргийн статистикийн мэдээллийн олон улсад харьцуулагдах байдал	36
3.2.1 НҮБ-ын гэмт хэргийн чиг хандлагын судалгааны мэдээлэл цуглуулалт.....	43
3.2.2 Гэмт хэргийн статистикийн мета мэдээлэл, мэдээллийн сангийн өнөөгийн байдал	56
3.3. Гэмт хэргийн статистикийг олон улсын жишигт нийцүүлэх хэрэгцээ, шаардлага	60
3.3.1 Гэмт хэргийн статистикийн олон улсын ангиллыг хэрэгжүүлэх нь.....	60
3.3.2 Гэмт хэргийн хохирогчийн судалгааг явуулах хэрэгцээ, шаардлага.....	62
3.3.3 Тогтвортой хөгжлийн холбогдох үзүүлэлтүүдийг буй болгох хэрэгцээ, шаардлага.....	63
3.3.3.1 “Тогтвортой хөгжил-2030” хөтөлбөр.....	63
3.3.3.2 Гэмт хэргийн статистик ба тогтвортой хөгжил.....	64
3.3.3.3 Гэмт хэргийн статистикийн мэдээллийн хамрах хүрээ, нээлттэй байдал.....	65
3.4. Санал, зөвлөмж	68
Дөрөвдүгээр бүлэг. Тодорхой төрлийн гэмт хэрэг, гэмт хэргийн зарим онцлог	69
4.1.1 Хүнийг алах гэмт хэрэг	70
4.1.2 Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг.....	72
4.1.3 Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх гэмт хэрэг.....	75
4.1.4 Хүчиндэх гэмт хэрэг	78
4.1.5 Хүн худалдаалах гэмт хэрэг.....	81
4.1.6 Хулгайлах гэмт хэрэг.....	82
4.1.7 Дээрэмдэх гэмт хэрэг	86
4.1.8 Залилах гэмт хэрэг	89
4.1.10 Мөнгө угаах гэмт хэрэг.....	93
4.1.11. Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах гэмт хэрэг.....	94
4.1.12 Албан тушаалын эсрэг гэмт хэрэг	97
4.1.13 Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг	102
4.1.14 Цахим мэдээллийн аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг.....	105

4.1.15 Авто тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журам зөрчих гэмт хэрэг	107
4.2 Гэмт хэргийн зарим онцлог.....	110
4.2.1 Хүүхэд ба гэмт хэрэг.....	110
4.2.2 Эмэгтэйчүүд ба гэмт хэрэг.....	113
4.2.3 Согтуурал ба гэмт хэрэг.....	116

Тавдугаар бүлэг. Нутаг дэвсгэрийн хэмжээнд үйлдэгдсэн гэмт хэрэг 119

5.1. Улаанбаатар хот	121
5.2. Баянгол дүүрэг	124
5.3. Баянзүрх дүүрэг.....	127
5.4. Сонгинохайрхан дүүрэг	130
5.5. Сүхбаатар дүүрэг.....	133
5.6. Хан-уул дүүрэг	136
5.7. Чингэлтэй дүүрэг	139
5.8. Багануур дүүрэг	142
5.9. Багахангай, налайх дүүрэг	145
5.10. Орон нутаг.....	149
5.11. Архангай аймаг.....	153
5.12. Баян-өлгий аймаг	156
5.13. Баянхонгор аймаг.....	159
5.14. Булган аймаг.....	162
5.15. Говь-алтай аймаг.....	165
5.16. Говьсүмбэр аймаг.....	168
5.17. Дархан-Уул аймаг.....	171
5.18. Дорноговь аймаг.....	174
5.19. Дорнод аймаг	177
5.20. Дундговь аймаг.....	180
5.21. Завхан аймаг.....	183
5.22. Орхон аймаг.....	186
5.23. Өвөрхангай аймаг.....	189
5.24. Өмнөговь аймаг.....	192
5.25. Сүхбаатар аймаг.....	195
5.26. Сэлэнгэ аймаг.....	198
5.27. Төв аймаг	201
5.28. Увс аймаг	204
5.29. Ховд аймаг	207
5.30. Хөвсгөл аймаг	212
5.31. Хэнтий аймаг	213
5.32. Бусад нутаг дэвсгэр болон зарим салбар.....	216

Зургаадугаар бүлэг. Улсын хэмжээнд гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр зохион байгуулсан ажлын үр нөлөө 219

6.1 Улсын хэмжээний ерөнхий бодлого, үйл ажиллагаа	219
6.2 Урьдчилан сэргийлэх ажлын үр дүн, зарцуулсан төсөв, түүний гүйцэтгэл	221
6.3 Урьдчилан сэргийлэх ажилд нэвтрүүлсэн шинэ санаа, инноваци, үр дүн, дэвшилтэт талууд	223
6.4 Алдаа, дутагдал, анхаарах асуудлууд.....	227

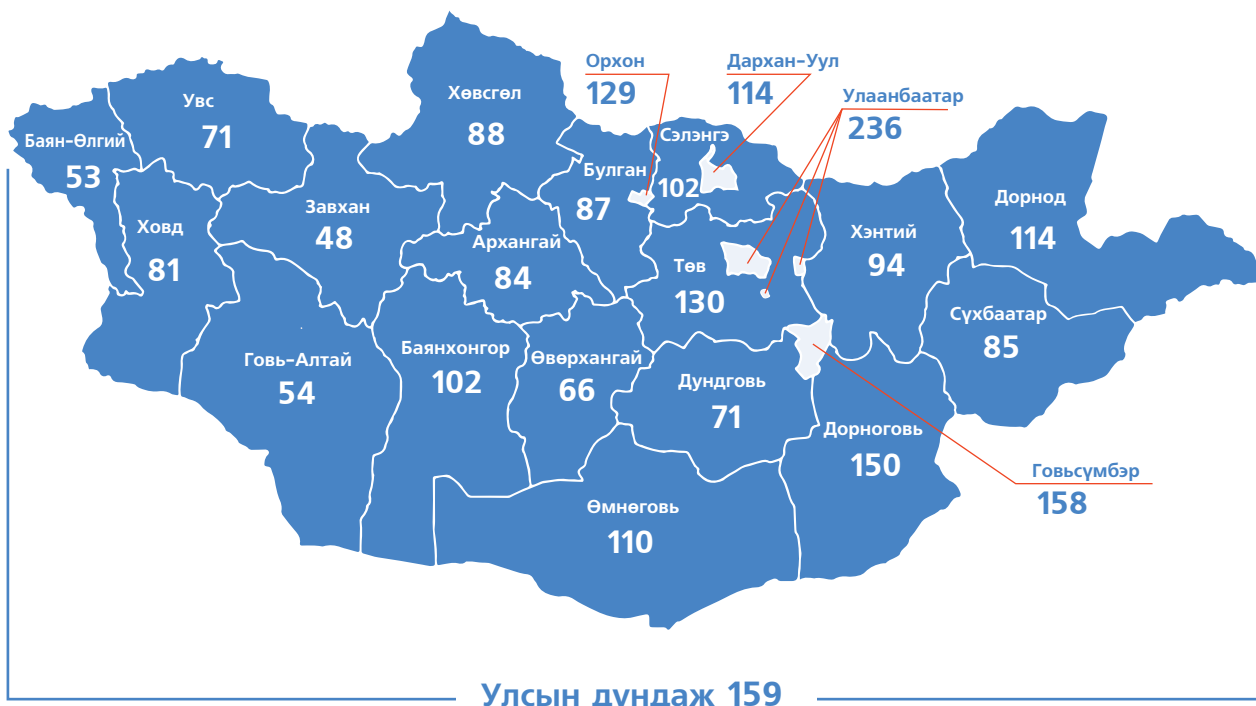
Хавсралт 229

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ЖАГСААЛТ

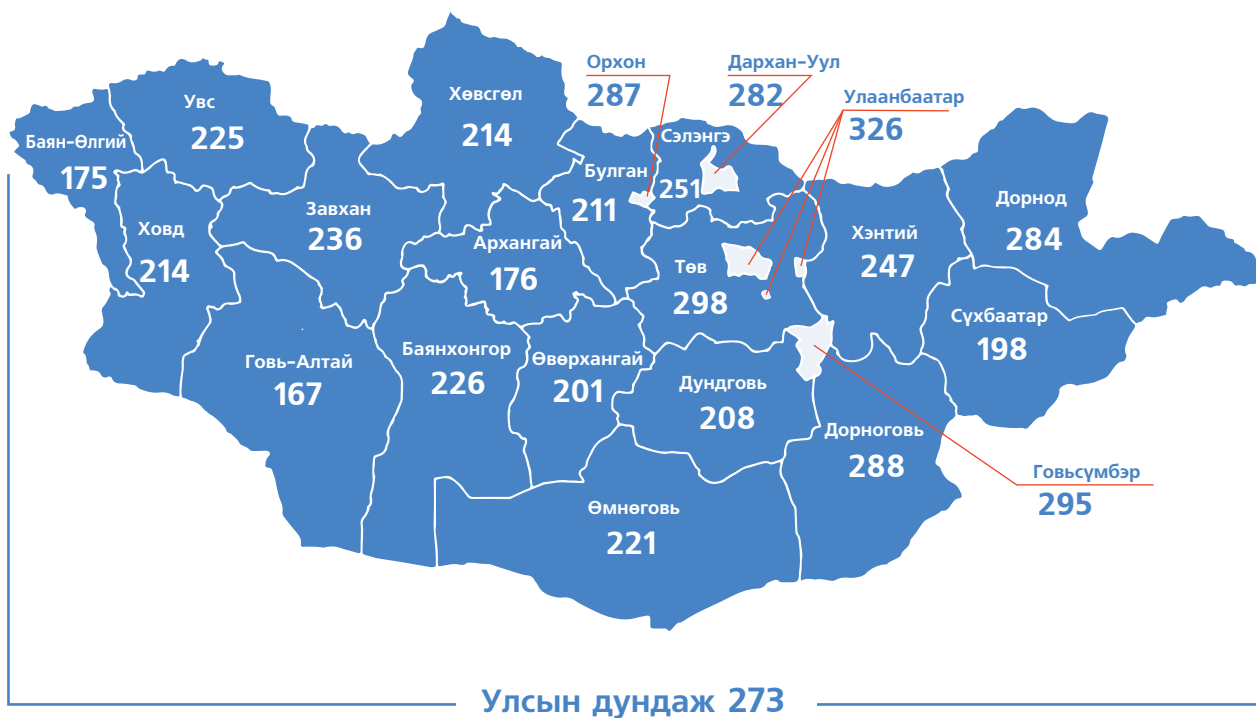
БХЖЭ- Байгаль хамгаалах журмын эсрэг
ГХ- Гэмт хэрэг
ГХМБТГ- Гэмт хэрэг, мансуурах бодистой тэмцэх газар
ГХСОУА- Гэмт хэргийн статистикийн Олон Улсын ангилал
ГХУСАЗЗ- Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөл
ГХЧХС- Гэмт хэргийн чиг хандлагын судалгаа
ЕЭЗК- Европын Эдийн засгийн комисс
МАХН- Монгол ардын хувьсгалт нам
МБ- Мөрдөн байцаалт
МУ- Монгол Улс
НҮБ- Нэгдсэн Үндэстний байгууллага
ПГ- Прокурорын газар
ТПГ- Тээврийн прокурорын газар
ТХЗ- Тогтвортой хөгжлийн зорилго
ТХҮБ- Тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал
ТХХАБ,АЖ-Тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журам
ТХХАБАЖЭ-Тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журмын эсрэг
УЕПГ- Улсын ерөнхий прокурорын газар
ҮСХ- Үндэсний статистикийн хороо
ХАБТХАЖЭ- Хөдөлгөөний аюулгүй байдал, тээврийн хэрэгслийн ашиглалтын журмын эсрэг
ХБ- Хэрэг бүртгэлт
ХБОЭ- Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг
ХЗДХЯ- Хууль зүй дотоод хэргийн яам
ХСИС- Хууль сахиулахын их сургууль
ЦЕГ- Цагдаагийн ерөнхий газар
ШШҮХ- Шүүхийн шинжилгээний үндэсний хүрээлэн
ЭБШХ- Эрүүгийн байцаан шийтгэх хууль
ЭХ- Эрүүгийн хууль
ЭХҮ- Эрүүгийн хэрэг үүсгэх
ЭХХШТХ- Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хууль
ЭШХХ- Эрдэм шинжилгээ хөгжлийн хүрээлэн

БҮРТГЭГДСЭН ГЭМТ ХЭРЭГ, 10000 ХҮНД НОГДОХООР

ШҮҮХЭЭР ШИЙДВЭРЛЭГДСЭН ХЭРЭГ, 18 ТҮҮНЭЭС ДЭЭШ НАСНЫ 10000 ХҮНД НОГДОХООР

1

Бүлэг

ГЭМТ ХЭРГИЙН НӨХЦӨЛ БАЙДАЛД ХИЙСЭН ДҮН ШИНЖИЛГЭЭ¹

Цагдаагийн байгууллага 2017 онд иргэд, хуулийн этгээдээс 192618 гомдол, мэдээлэл хүлээн авсанаас 78722 буюу 40.9 хувь нь гэмт хэргийн шинжтэй, 113896 буюу 59.1 хувь нь зөрчлийн шинжтэй гомдол, мэдээллийг шалгажээ.

Харин прокурорын байгууллага нь 36574 хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээж, 6419 хэрэгт эрүүгийн хэрэг үүсгэж, хяналт тавьж ажилласан бол Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх 10390 хэргийг хүлээн авч, 9019 хүнд ял шийтгэл хүлээлгэсэн байна.

Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны ерөнхий бүдүүвч

¹ Цагдаа, авлигатай тэмцэх, шүүхийн шинжилгээ, прокурор, шүүх, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын статистикийн мэдээлэлд үндэслэн дүн шинжилгээ хийв.

1.1. БҮРТГЭГДСЭН ГЭМТ ХЭРЭГ

Монгол Улсын хэмжээнд 2017 онд 32259 гэмт хэрэг бүртгэгдсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 5092 хэргээр буюу 18.7 хувиар өссөн бөгөөд зарим төрлийн гэмт хэрэг буюу өмчлөх эрхийн эсрэг гэмт хэрэг 4,840 (36.3%), хүний амь бие, эрүүл мэндийн эсрэг гэмт хэрэг 842 (9.7%), хүүхэд, гэр бүл, нийгмийн ёс суртахууны эсрэг гэмт хэрэг 189 буюу 49.2% хувиар тус тус өссөн статистик тоон үзүүлэлттэй байна. Гэмт хэрэг өсөхөд шинээр батлагдсан Эрүүгийн хууль тогтоомжийн хэрэгжилт болон бусад ямар шалтгаан, нөхцөл нөлөөлснийг бодитоор тогтоох, үнэлэх шаардлагын үүднээс энэхүү судалгааг хийлээ².

Гэмт хэргийн өсөлт бууралт, шийдвэрлэлтийг судлах зорилгоор 2016, 2017 он бүтэн жилээр, 2016 оны сүүлийн хагасаас 2017 оны сүүлийн хагас, 2017 оны I улирлаас 2018 оны I улирлыг харьцуулан тус тус харьцуулан судаллаа. Судалгаа явуулахдаа цагдаа, прокурор, шүүхийн хэмжээнд 2016, 2017, 2018 оны гаргасан тайлан, мэдээг нэгтгэж дүгнэсэн юм.

Гэмт хэргийн тархалт

Улсын хэмжээнд 2017 онд 32259 гэмт хэрэг бүртгэгдсэнээс 21947 буюу 68 хувь нь Улаанбаатар хотод, 10273 буюу 31.9 хувь нь орон нутагт бүртгэгдсэн байна.

Нутаг дэвсгэрийн хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэргийн тоон үзүүлэлтийг өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал:

Үзүүлэлт	Улсын хэмжээнд		Улаанбаатарт		Орон нутагт	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Тоо	27167	32259	17909	21947	9222	10273
Өсөлт, бууралт	18.7%		22.5%		11.4%	

Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэргээс харахад дээрэмдэх гэмт хэрэг 2.6³ дахин, бусдыг амиа хорлоход хүргэх гэмт хэрэг 2.3 дахин, хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг 2.0 дахин өссөн байна.

№	Гэмт хэргийн төрөл	Бүртгэгдсэн хэрэг		Өсөлт, бууралтын хувь	Нийт хэрэгт эзлэх хувь
		2016	2017		
1	Хүнийг алах	174	189	8.6	0.6
2	Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг	8248	8812	6.8	27.3
3	Хүчиндэх	290	376	29.7	1.2
4	Хулгайлах	9065	12222	34.8	37.9
5	Дээрэмдэх	474	1233	2.6 дахин	3.8
6	Залилах	2165	2996	38.4	9.3
7	Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах	1449	727	-49.8	2.3
8	ХАБ,ТХАЖ-ын эсрэг гэмт хэрэг	1783	1525	-14.5	4.7
9	Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг	165	330	2.0 дахин	1.0
10	Бусдыг амиа хорлоход хүргэх	206	470	2.3 дахин	1.5
11	Бусад	2826	3010	-6.5	9.3

Хэдийгээр гэмт хэрэг өссөн үзүүлэлттэй байгаа боловч гэмт хэргийн статистик үзүүлэлт, цагдаагийн байгууллагын танилцуулгаас үзвэл гэмт хэргийн шинжтэй тохиолдол бүрийг бүртгэж, шинээр гэмт хэрэгт тооцогдсон гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх, хулгайлах, гэмтэл учруулах гэмт хэргийн шинжийг тодорхой болгож, нуугдмал гэмт үйлдлээ ил гаргаж тэмцэж

² Эх сурвалж: ЦЕГ-ын Мэдээлэл, дүн шинжилгээ, шуурхай удирдлагын алба

³ 2015 онд батлагдсан Эрүүгийн хууль (шинэчилсэн найруулга)-д 2002 оны Эрүүгийн хуульд байсан Булаах гэмт хэргийг Дээрэмдэх гэмт хэрэгт хамтатган хуульчилсантай холбоотойгоор 2017 онд бүртгэгдсэн Дээрэмдэх гэмт хэргийн тоо ийнхүү өсөлттэй гарахад тодорхой хэмжээнд нөлөөлсөн.

эхэлсэнтэй холбоотой байна. Өөрөөр хэлбэл, хуулийн шинэчлэлээс хамаарч нуугдмал гэмт хэргийн гаралтыг бодитоор үнэлж, түүнтэй үр дүнтэй тэмцэх бодлого үнэн зөв тодорхойлох боломжийг олгож байгаа нь сайн тал юм.

Эрүүгийн хууль тогтоомж хэрэгжиж эхэлснээс хойш гэмт хэргийн гаралт нэмэгдсэн харагдаж байгаа нь хэрэг бүртгэлтийн хэргийн тоо нэмэгдсэн болон нуугдмал гэмт явдлыг гэмт хэрэг, зөрчилд тооцсонтой холбоотой байна.

Гэмт хэрэгт холбогдогчдын нас, хүйс, нийгмийн байдал

Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт 18131 хүн холбогдон шалгагдсан бөгөөд өмнөх оныхтой харьцуулахад 23.8 хувиар буурсан байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан хүний тоон үзүүлэлт, зарим онцлогийг харуулах статистикийг үзүүлбэл:

№	Үзүүлэлт	2016	2017	Өсөлт, бууралт
1	Нийт шалгагдсан хүн	23805	18131	-23.8 хувь
2	Эрэгтэй	20213	15599	-29.5 хувь
3	Эмэгтэй	3592	2532	-22.8 хувь
4	Хүүхэд	1165	1066	-8.5 хувь

Шалгагдсан нийт 18131 хүний 15599 буюу 86 хувийг эрэгтэй, 2532 буюу 14 хувийг эмэгтэй, 1066 буюу 5.9 хувийг хүүхэд тус тус эзэлж байна. Ийнхүү 32000 орчим гэмт хэрэг бүртгэгдсэн атлаа 18131 хүн холбогдон шалгагдсан нь шинэчлэн батлагдсан Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн яллагдагчтай холбоотой зохицуулалтаас болсон байна. Өөрөөр хэлбэл, "сэжигтэн" хэмээх хууль зүйн ойлголт өөрчлөгдөж, хүнийг яллагдагчаар татахын өмнөхөн хийгддэг богино хугацааны ажиллагаа болсонтой холбоотой юм.

Гэмт хэргийн хохирогч, хохирол

Улсын хэмжээнд 37173 иргэн, 86 хуулийн этгээд хохирсон байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол түүнд хамаарах статистикийг харуулбал:

Хохирогч бүгд		Иргэн		Үүнээс				Хуулийн этгээд		Учирсан хохирол бүгд (сая.төг)		Нөхөн төлүүлсэн (сая.төг)	
2016	2017	2016	2017	Нас барсан		Гэмтсэн		2016	2017	2016	2017	2016	2017
27773	37259	27689	37173	880	1129	11257	10513	84	86	162909.4	198073.2	43964.0	74508.2

Прокурорын байгууллагын мэдээнээс үзвэл, гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол 2017 онд **198.1 тэрбум төгрөг**, нөхөн төлүүлсэн хохирлын хэмжээ **74.5 тэрбум төгрөг** болж, өмнөх оноос учирсан хохирол 35.2 тэрбум төгрөг, нөхөн төлүүлсэн хохирол 30.5 тэрбум төгрөгөөр өссөн байна.

Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүхийн статистик мэдээнээс үзвэл амь хохирсон хүний тоо өмнөх оноос 63 хүнээр буюу 11.9 хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна. Гэмт хэргийн улмаас 663 хүн хүнд гэмтэл, 904 хүн хүндэвтэр гэмтэл, 3105 хүн хөнгөн гэмтсэн бөгөөд өнгөрсөн онтой харцуулбал хөнгөн гэмтэл авсан хүний тоо 2.5 дахин өсчээ.

Улсын хэмжээнд 2017 онд шүүхээр шийдвэрлэсэн гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирлын нийт хэмжээ **84.8 тэрбум төгрөг** байна. Үүнээс улсад учирсан хохирол **3.8 тэрбум төгрөг**, аж ахуйн нэгжид учирсан хохирол 11 тэрбум 955.5 сая төгрөг, иргэнд учирсан хохирол 69.3 тэрбум төгрөг байна. Гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирлын нийт хэмжээг өнгөрсөн онтой харьцуулбал **69.5 тэрбум төгрөгөөр** буюу 5.6 дахин өссөн дүнтэй гарсан байна.

Эрүүгийн хуулийн гол үзэл санаа болох хохирогчийн эрхийг хангах, хохирол хор уршгийг арилгах талаар зохицуулсан Эрүүгийн хуулийн 2.5 дугаар зүйл гэмт хэргийн хохирол, хор уршиг, Эрүүгийн хуулийн 6.7 дугаар зүйл болох Гэм буруугаа хүлээсэн хүнд оногдуулах эрүүгийн хариуцлагын талаархи зүйл, хэсэг заалтууд нь бодитоор хэрэгжиж эхэлсэний эерэг үр дагавар гэж дүгнэж болохоор байна.

Цагдаагийн байгууллагад 2017 онд 1327017 зөрчил бүртгэгдэж, 1289466⁴ иргэн, 44 албан тушаалтан, 823 хуулийн этгээдэд шийтгэл оногдуулсан байна⁵.

Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн зөрчил, түүнийг шалган шийдвэрлэх ажиллагааг хүснэгтээр харуулбал:

Улсын хэмжээнд	2016	2017	Өсөлт, бууралтын хувь
Бүртгэгдсэн зөрчил, Үүнээс:	1038050	1327017	27.8
Иргэн	1001379	1289466	28.7
Албан тушаалтан	107	44	-2.4
Хуулийн этгээд	1167	823	-29.4
Цагдаагийн байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтан шийтгэл оногдуулсан	1031467	1314831	27.4
Шүүгч шийтгэл оногдуулсан, Үүнээс:	6583	12186	85.1
Торгох (тэрбум төгрөг)	30.6	40.3	31.6
Баривчлах	5380	11345	2.1
Торгож, эрх хасах	30017	25339	-15.5
Согтууруулах ундааны зүйл хэрэглэж саатуулагдсан хүн, Үүнээс:	87357	86497	-0.9
Эмэгтэй	4925	5521	12.1
Хүүхэд	279	271	-2.8
Сайн дурын эмчилгээнд хамрагдсан хүн	755	2668	3.5

Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн өсөлт, бууралт

Судалгааг Монгол Улсын хэмжээнд сүүлийн 2 жилд гарсан гэмт хэргийн статистик, тоон мэдээлэлд үндэслэв. Цагдаагийн ерөнхий газрын Мэдээлэл, дүн шинжилгээ, шуурхай удирдлагын албаны гэмт хэргийн статистик мэдээллээс үзвэл Эрүүгийн хууль хэрэгжиж эхэлснээс хойш үйлдэгдэн гарсан хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээсэн болон эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан гэмт хэрэг 2016 оныг 2017 онтой харьцуулахад 18.7 хувиар, 2017 оны эхний улирлыг 2018 оны мөн улирлын байдлаар харьцуулахад 56.5 хувиар тус тус өссөн дүнтэй байна. Харин гэмт хэргийн талаарх гомдол, мэдээллийн тоон үзүүлэлт өмнөх 3 жилийн дундаж хэмжээнээс нэмэгдээгүй байна. Тухайлбал:

Утга	2016	2016 III-IV улирал	2017	2017 III-IV улирал	2017 I улирал	2018 I улирал
Нийт гэмт хэрэг	27167	32259	13609	30032	6869	10753
Өсөлт, бууралт	+5092 гэмт хэрэг буюу 18.7%-иар өссөн		+6423 гэмт хэрэг буюу 47.2%-иар өссөн		+3884 гэмт хэрэг буюу 56.5%-иар өссөн	

Дээрх хугацаанд бүртгэгдсэн гэмт хэрэг өссөн байх бөгөөд Цагдаагийн байгууллага 2017 оны гэмт хэргийн статистик мэдээг шинээр хэрэгжиж эхэлсэн 2015 оны Монгол Улсын Эрүүгийн хууль, 2002 оны Эрүүгийн хууль гэсэн хоёр байдлаар гаргажээ.

Эрүүгийн хууль 2017 оноос (шинэчилсэн найруулга) үйлчилж эхэлснээс өмнө ба хойшх хугацаанд бүртгэгдсэн гэмт хэргийн үзүүлэлтийг жил, улирал тус бүрээр харьцуулж үзвэл хүний эрүүл мэндэд хөнгөн хохирол учруулах гэмт хэрэг 518-аас 731 гэмт хэргээр буюу 21.2-30 хувиар, хүчиндэх гэмт хэрэг 62-97 гэмт хэргээр буюу 69 хувиас 2 дахин, хулгайлах гэмт хэрэг 1697-3990 гэмт хэргээр буюу 2 дахин, дээрэмдэх гэмт хэрэг 365-691 гэмт хэргээр буюу 3.2-4 дахин, Залилах гэмт хэрэг 804-941 гэмт хэргээр буюу 86.4 хувиас 2.4 дахин, авлига албан тушаалын гэмт хэрэг болон хүрээлэн буй орчны эсрэг гэмт хэрэг 2-3 дахин нэмэгдсэн үзүүлэлттэй байна.

Үүнээс үзвэл голчлон үйлдэгдэн гардаг 5 төрлийн гэмт хэргийн өсөлт 2017 болон 2018 оны гэмт хэргийн өсөлтөд голлох нөлөө үзүүлсэн байна. Өөрөөр хэлбэл, бусдын биед

⁴ Давхардсан тоогоор буюу нэг хүн хэдэн удаа зөрчил гаргасныг нэгтгэж дүгнэсэн тоон мэдээ болно.

⁵ Цаашид зөрчлийн статистикийг цагаан номонд дэлгэрэнгүй оруулж байх нь зүйтэй гэсэн саналтай байна.

гэмтэл учруулах, хулгайлах, дээрэмдэх, хүчиндэх гэмт хэргүүд тухайн онд өссөн нийт гэмт хэргийн дийлэнх хувийг эзэлжээ.

Мөн дараах 9 төрлийн хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээсэн болон эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан гэмт хэрэг нийт хэргийн өсөлтөд шууд нөлөөлсөн эсэхийг Прокурорын байгууллагын гэмт хэргийн цахим бүртгэлийн мэдээлэлтэй тулган үзвэл прокурорын бүртгэл мэдээлэл, цахим системд 2018 онд өөрчлөлт орсон, түүнчлэн тоон мэдээ өсөн нэмэгдэх дүнгээр гардаг учир цагдаагийн гэмт хэргийн мэдээтэй харьцуулах, нарийвчилан судлах боломжгүй байв.

Зүйлчлэл	2016 III-IV улирал	2017 III-IV улирал	Өсөлт, бууралт	2017 I улирал	2018 I улирал	Өсөлт, бууралт
11.6.Хүний эрүүл мэндэд хөнгөн хохирол учруулах	3554	4185	21.2%	1763	2281	29.4%
11.7.Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх		223			106	
12.1.Хүчиндэх	143	240	67.8%	63	125	98.4%
17.1.Хулгайлах	3938	7928	2 дахин	2175	3999	2 дахин
17.2.Дээрэмдэх	316	1007	3.2 дахин	123	488	4 дахин
17.3.Залилах	1089	2030	86.4%	563	1367	2.4 дахин
17.5.Андуурсан илгээмж, алдаатай гүйлгээ, гээгдэл эд зүйл завших		+432			+383	
22 дугаар бүлэг. Авлигын гэмт хэрэг	52	106	2 дахин	27	8	
24 дүгээр бүлэг. Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг	79	240	3 дахин	48	67	39.6%

Цагдаа, прокурор, шүүхийн гэмт хэргийн статистик болон шийдвэрлэлтийн хувь хэмжээг тооцох аргачлал тус бүртээ өөр, тухайн онд гарсан гэмт хэргийн нөхцлийг цагдаагийн байгууллагын мэдээнд тулгуурлан дүгнэхээр байлаа. Иймд дээрх Цагдаагийн байгууллагын статистик тоо, мэдээ үнэн бодит эсэхийг прокурор болон шүүхээс гаргасан статистик тоо мэдээллийн боломжит үзүүлэлтүүдтэй харьцуулан тулгаж судлахыг эрмэлзлээ.

Гэмт хэргийн талаарх гомдол, мэдээлэл

Цагдаагийн байгууллага нь 2014-2017 онд жилд дунджаар 94990 гэмт хэргийн талаарх гомдол, мэдээллийг хүлээн авч шалгаснаас 65 хувийг эрүүгийн хэрэг үүсгэхээс татгалзах шийдвэр гаргуулахаар прокурорт шилжүүлсэн тоон үзүүлэлттэй байв.

Гэмт хэргийн статистикийг бүртгэлийн эхний үе шатнаас буюу цагдаагийн байгууллагад бүртгэгдсэн гэмт хэргийн талаарх гомдол, мэдээллийн шийдвэрлэлтээс үзвэл эдийн засаг, нийгэм, хувь хүн болон бусад хүчин зүйлээс гэмт хэрэг бодитоор өссөн байж болох шалтгаан, нөхцөл ажиглагдаагүй бөгөөд зарим гэмт хэргийн талаарх гомдол, мэдээллийн тоо буурсан үзүүлэлттэй байна.

Гэмт хэргийн статистик мэдээлээс үзвэл 2014-2017 онд эрүүгийн хэрэг үүсгэхээс татгалзсан гомдол, мэдээллийн дотор бусдын эд хөрөнгийг хулгайлах гэмт хэргийн шинжтэй гомдол мэдээлэл нийт мэдээллийн 28 орчим хувийг эзэлж байжээ.

Үзүүлэлт	2014	2015	2016	2017
Гэмт хэргийн шинжтэй гомдол мэдээлэл	93984	96661	94324	78050
Үүнээс: Эрүүгийн хэрэг үүсгэхээс татгалзсан гомдол, мэдээллийн тоо	63245	65885	65709	44393
Эзлэх хувь	67%	68%	70%	57%
Хулгайлах гэмт хэргийн шинжтэй гомдол мэдээлэл	20662	23716	27070	28991
Эзлэх хувь	22%	24,5%	28,6%	37%

Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хууль хэрэгжиж эхэлснээс хойш гэмт хэргийн шинжтэй гомдол, мэдээллийг шалгах ажиллагааг хэрэг бүртгэлтэд тооцсон бөгөөд цагдаагийн байгууллага гэмт хэргийн статистик үзүүлэлт гаргахдаа хэрэг бүртгэлтийн хэргийн тоог бүртгэгдсэн гэмт хэргийн тоо гэж үзжээ. Гэтэл хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээгээд шалгах явцад тухайн үйлдэл нь гэмт хэргийн шинжгүй байх, эсхүл зөрчил байх боломжтой тул бүхэлд гэмт хэрэг гэж үзэх нь учиртай дутагдалтай юм.

Гэмт хэргийн талаарх гомдол, мэдээлэл		ЭХҮ-ээс татгалзсан	
2002 оны ЭБШХ-иар хуулиар шийдвэрлэсэн			
2016 I-VI улирал 99455	2017 I-VI улирал 45177	2016 I-VI улирал 65669	2017 I-VI улирал 28710
		65%	
2017 оны ЭХХШХ-иар хуулиар шийдвэрлэсэн		Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээхээс татгалзсан	Хэрэг бүртгэлийн хэргийг хаасан
2017 III-IV улирал 40104	2017 1-5 сар хүртэл 34588	15179+10848	7406+6956
		34.5%	19%

Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн зохицуулалтаар “мөрдөгч гэмт хэргийг илрүүлэх, түүнийг үйлдсэн хүн, хуулийн этгээдийг олж тогтоох зорилгоор гэмт хэргийн талаарх гомдол, мэдээлэл хүлээн авснаас эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татах хүртэл явуулж байгаа энэ хуульд заасан ажиллагааг хэрэг бүртгэлт”⁶ гэж томъёолсон боловч гэмт хэргийн талаарх гомдол, мэдээллийг хуульд заасан 5 хоногт шалгаад үргэлжүүлэн “хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээж” шалгасныг “гэмт хэрэг гарсан” гэж үзэн гэмт хэргийн статистикт бүртгэж, үзүүлэлтийг гаргажээ. Өнөөгийн байдлаар прокурорын байгууллагын хэмжээнд хэрэг бүртгэлтийн хэргийг гэмт хэрэг гарсан гэж шууд үзэх бус харин гэмт гарсан эсэхийг шалгаж тогтоох ажиллагаа гэж ойлгож, хяналт тавьж байгаа болно.

Энэ нь дээр дурдсан хулгайлах, дээрэмдэх болон хүний биед хөнгөн хохирол учруулах хэргүүд өссөн үзүүлэлтэй гарах нэг шалтгаан болсон гэж үзэж болох юм.

Судалгааны дагуу Эрүүгийн хууль тогтоомж хэрэгжиж эхлэхээс өмнө болон хэрэгжиж эхэлснээс хойш хагас жилийн байдлыг сар, улирал байдлаар тус тус харьцуулж үзвэл гэмт хэргийн талаарх гомдлын тоо харьцангуй тогтвортой буюу 500-1000 гомдол, мэдээллээр өссөн дүнтэй, харин хагас жил, шинэ хууль хэрэгжиж эхлэхээс хойшхи 10 сарын байдлаар харьцуулж⁷ үзвэл цагдаагийн байгууллагад иргэд, байгууллагаас гаргасан гэмт хэргийн талаарх гомдол, мэдээллийн тоо буурсан байна.

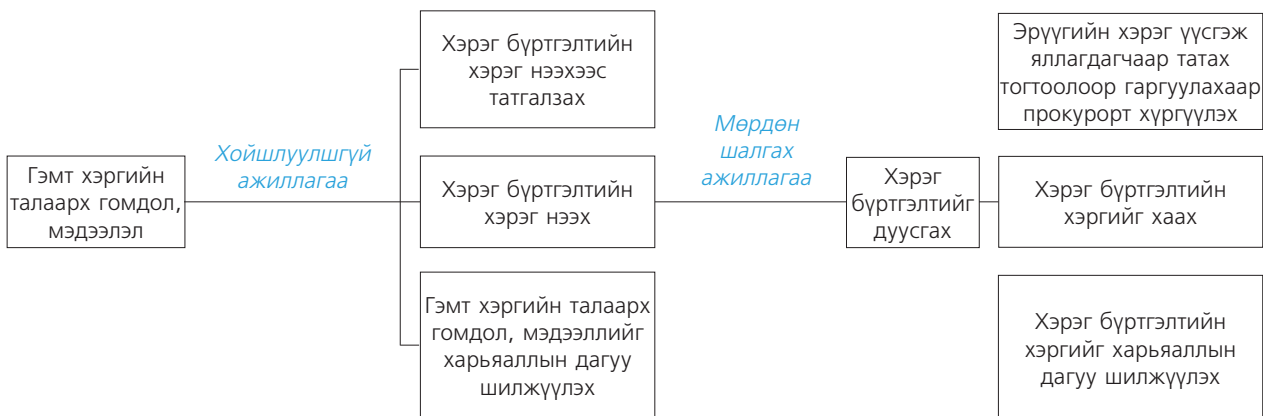
Хуучин хуулиар	Гомдол, мэдээлэл	ЭХҮ-ээс татгалзсан		Эрүүгийн хэрэг үүсгэсэн	Ажиллагаанд байгаа	Яллах дүгнэлт үйлдэж шүүхэд шилжүүлсэн
2016	99455	65669		29607	4425	5985
		66%		30%	10.7%	14.4%
2017 I-VI	45177	28710		14272	4225	4420
Эзлэх хувь		63.6%		31.5%	19%	20%
Шинэ хуулиар	Гомдол, мэдээлэл	ХБ-ийн хэрэг нээхээс татгалзсан	Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг хаасан	ЭХҮ-гэж мөрдөн байцаалт явуулсан	Хэрэг бүртгэлтийн ажиллагаанд байгаа	
2016 III-IV улирал	40104	15179	7406	1095	1674	5715
		38%	18.4%			
2018 V сар	34588	10848	6956	639	1891	5764
Эзлэх хувь		31.3%	20%			

⁶ ЭХХШТХ-ийн 30.1 дүгээр зүйл. Хэрэг бүртгэлт

⁷ Энэ судалгааг хийх үеийн тоон мэдээллийг ашигласан болно.

Цагдаагийн ерөнхий газрын Мэдээлэл, дүн шинжилгээ, шуурхай удирдлагын албанаас шинээр батлагдсан Эрүүгийн хууль, тогтоомж мөрдөгдөж эхэлсэн тохиолдолд МУ-д бүртгэгдэх гэмт хэрэг жилд дунджаар 10000 орчмоор өсөх магадлал, тооцооллыг гаргаж, ХЗДХЯ-нд танилцуулж байжээ. Гэмт хэргийн талаарх гомдол, мэдээлэл шалгах ажиллагаа хэрэг бүртгэлт гэдэг ойлголтод тооцогдсон, мөн эрүүгийн хэрэг үүсгэхээс татгалзах тухай ойлголт шинэ хуулиар өөрчлөгдөж, хэрэг бүртгэлтийн хэрэг үүсгэхээс татгалзах, хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаах гэсэн 2 өөр шийдвэр гаргах болсонтой холбоотойгоор гэмт хэргийн статистик үзүүлэлт өсөхөд шууд нөлөөлөхөөр байсан.⁸

Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хууль хэрэгжиж эхэлснээс хойш өмнөх ба дараах үеийг 2016.07.01-нээс 2017.05.31-ийг хүртэл, 2017.07.01-ээс 2018.05.31-ийг хүртэлх байдлаар харьцуулан үзвэл гэмт хэргийн талаарх гомдол, мэдээллийн тоо 94731-ээс 67087 болж 29.2 хувиар буурсан байна.

Дээрх хугацаанд 2002 оны Эрүүгийн байцаан шийтгэх хуулийн дагуу эрүүгийн хэрэг үүсгэхээс татгалзаж шийдвэрлэсэн гэмт хэргийн талаарх гомдол, мэдээллийг 2017 оны Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуульд заасан зохицуулалтын дагуу хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээхээс татгалзсан, хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан тоотой нэгтгэн харьцуулж үзвэл, 65.2 хувиас 53.6 хүртэл хувиар буурсан байна.

2017 оны 7 дугаар сарын 1-нээс 2018 оны 5 дугаар сарын 31-ний өдөр хүртэлх хугацаанд 67087 гэмт хэргийн талаарх гомдол, мэдээллийн 38947 буюу 58 хувьд нь хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээж, 26561 буюу 38 орчим хувийг хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээхээс татгалзах саналтайгаар прокурорт шилжүүлж, 2689 тохиолдол буюу 4 хувьд нь эрүүгийн хэрэг үүсгэн, яллагдагчаар татаж, мөрдөн байцаалтын ажиллагаа явуулж, үлдэх 2 хувийг харьяаллын дагуу шилжүүлжээ.

Судалгааны явцад хийсэн бүлгийн ярилцлагаас⁹ үзвэл гэмт хэргийн талаарх гомдол, мэдээллийг шалгах 5 хоногт бүрэн гүйцэт ажиллагаа хийх боломжгүй, зөвхөн үйл баримтыг үнэлэх, үндэслэл бүхий сэжиг байгаа эсэхийг тогтоож гэмт хэргийн шинжтэй л бол тохиолдол бүрт хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээн, шалгаж байгаагаас хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээсэн болон эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан гэмт хэрэг 20-30 хувиар өссөн дүн мэдээ гарч байгаа бөгөөд цаашид “гэмт хэрэг үйлдэгдэн гарсан болохыг хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээсэн үеэс биш эрүүгийн хэрэг үүсгэн, яллагдагчаар татаж, мөрдөн байцаалт явуулсан тоогоор тооцдог болох нь зүйтэй” гэсэн хувь судлаачийн санал байна. Өөрөөр хэлбэл, шинээр хэрэгжиж байгаа Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуульд гэмт хэргийн талаарх гомдол, мэдээллийг шалгах ажиллагааг хэрэг бүртгэлтэд хамааруулахаар заасан.

⁸ “Гэмт явдалтай тэмцэх төрийн бодлогын хэрэгжилт, чиг хандлага” судалгааны тайлангаас, ХСИС.2012 он

⁹ Сүхбаатар, Чингэлтэй дүүргийн мөрдөн байцаагч нартай сургалтын явцад хийсэн ярилцлага

Гэмт хэргийн өсөлтөнд хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтаас шалтгаалсан зарим хүчин зүйл

Монгол Улсад 2014-2017 оны байдлаар “Бусдын эд хөрөнгийг хулгайлах” гэмт хэрэг жилд дунджаар 10000 орчим бүртгэгдэж, нийт хэргийн 32.4 хувийг эзэлж байжээ.

Үзүүлэлт	2014	2015	2016	2017
Нийт бүртгэгдсэн гэмт хэрэг	27318	27757	27167	32259
Бусдын эд хөрөнгийг хулгайлах	8424	9169	9065	11771
Нийт гэмт хэрэгт эзлэх хувь	30.8%	33.0%	33.4%	36.4%
Бусдын эд хөрөнгийг булаах	245	216	176	56
Нийт гэмт хэрэгт эзлэх хувь	0.9%	0.8%	0.6%	0.1%
Гэр бүлийн хүчирхийллийн улмаас үйлдэгдсэн гэмт хэрэг	1076	1356	1449	1294
Нийт гэмт хэрэгт эзлэх хувь	3.9%	4.9%	5.3%	4.7%

Цагдаагийн байгууллагын үйл ажиллагааны “Монгол Улсад бүртгэгдсэн гэмт хэргийн хөтлөх журам”-ын код 701-ийн 701.7.1-д Эрүүгийн хэргийн дугаар авах гэсэн хэсэгт: (ЦЕГ-ын даргын 2018 оны 12 дугаар сарын 24-ний А/301 дугаар тушаалаар шинэчлэгдэн батлагдсан)

- “Үйлдэл бүр дээр эрүүгийн хэргийн дугаарыг шинээр авна”... гэж заасан заалтыг хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээж, хэрэг бүртгэлтийн дугаар авахдаа хамааруулан тооцож байгаагаас шалтгаалан олон үйлдэлтэй хулгайлах, дээрэмдэх зэрэг хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээсэн болон эрүүгийн хэрэг үүсгэсэн хэргийн тоо өсчээ.
- Мөн уг журмын “Хэрэгсэхгүй болгох саналтайгаар прокурорт шилжүүлсэн хэргийн бүртгэл” маягыг хөтөлнө. гэж заасан боловч хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээснээс хаасан, хэрэгсэхгүй болгосон, мөн түүнээс эрүүгийн хэрэг үүсгэж мөрдөн байцаалт явуулсан гэж ялгах боломжгүй учраас гэмт хэргийн статистик үзүүлэлт мөн өсөхөд нөлөөлсөн гэж үзэж болохоор байна.

Үзүүлэлт	2016 III-IV улирал	2017 III-IV улирал
Нийт бүртгэгдсэн гэмт хэрэг	13609	20032
Бусдын эд хөрөнгийг хулгайлах	3938	7928
Нийт гэмт хэрэгт эзлэх хувь	29.1%	39.5%
Бусдын эд хөрөнгийг булаах (дээрэмдэх)	316	1007
Нийт гэмт хэрэгт эзлэх хувь	2.3%	5%
Гэр бүлийн хүчирхийллийн үйлдэх гэмт хэрэг		223
Нийт гэмт хэрэгт эзлэх хувь		1%

Эрүүгийн хуульд шинээр гэмт хэрэгт тооцсон, үйлдлийн шинжийг нэгтгэсэн гэмт хэргийн талаар

Шинэчлэн батлагдсан Эрүүгийн хуульд 26 төрлийн гэмт хэргийн шинжийг шинээр томъёолж, нийт гэмт хэргийн 70 гэмт хэргийн шинжийг хэлбэрийн бүрэлдэхүүнтэй байхаар тусгажээ. Үүнд:

Эрүүгийн хуулийн 11.7-д заасан Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх гэмт хэрэг 223, 17.5-д заасан Андуурсан илгээмж, алдаатай гүйлгээ, гээгдэл эд зүйл завших гэмт хэрэг 432, Эрүүгийн хуулийн 24 дүгээр бүлэгт заасан Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг 240 тус тус бүртгэгдсэн нь “тухайн жилд дунджаар 1000 орчим хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээсэн, эрүүгийн хэрэг үүсгэсэн хэрэг нэмэгдсэнийг” харуулж байна.

Мөн Эрүүгийн хуульд зарим гэмт хэргийн шинжийг нэгтгэн шинээр томъёолсонтой холбоотой өссөн дүнтэй гарсан гэж үзэхээр байна. Тухайлбал: 2002 оны Эрүүгийн хуулиар тодорхойлж байсан “булаах гэмт хэрэг” болон “дээрэмдэх” гэмт хэргийн шинжийг 2015 оны Эрүүгийн хуулиар “Дээрэмдэх” гэсэн нэг гэмт хэргийн үндсэн болон хүндрүүлэх шинж болгож тодорхойлсон учир тухайн гэмт хэрэг 2017 онд 3-4 дахин өссөн үзүүлэлттэй гарчээ.

Танхайрах үйлдлийг гэмт хэргээс хасч зөвхөн Зөрчлийн тухай хуулиар зөрчилд тооцсоноос хамааран гэмт хэргийн тоо 500-600 гэмт хэргээр багассан боловч түүнтэй үйлдлийн хувьд ижилгэр бүл, ахуйн хүрээнд үйлдэгддэг зарим гэмт хэрэг өсчээ. Тухайлбал, Улсын хэмжээнд 2014 оноос 2016 онд гэр бүлийн хүчирхийллийн улмаас үйлдэгдсэн зөрчил 4497 бүртгэгдэж (жилд дунджаар 1499) нийт зөрчлийн 0.1 хувийг эзэлж байв. Энэ үйлдлүүдийн дийлэнх нь Зөрчлийн тухай хуулийн 5.4 дүгээр зүйлийн 4 дэх хэсэг болон Эрүүгийн хуулийн 11.7 дугаар зүйлд заасан гэмт хэрэг болж бүртгэгдэж эхэлсэн байна.

Үзүүлэлт	2014	2015	2016	Нийт	3 жилийн дундаж
Бүртгэгдсэн захиргааны зөрчил	681222	1423088	1038050	3142360	1047453
Гэр бүлийн хүчирхийллийн улмаас үйлдэгдсэн зөрчил	1178	1453	1866	4497	1499
Эзлэх хувь	0.2	0.1	0.2	0.1	0.1

Үүнээс гадна 2017 оны 7 дугаар сарын 1-ний өдрөөс хойш хагас жилийн байдлаар нийт 500 мянган зөрчил бүртгэгдээд байгаа нь урьд бүртгэж байсан зөрчлийн тооноос даруй 10 дахин нэмэгдсэн үзүүлэлтэй байгаа бөгөөд энэ нь цагдаагийн байгууллагад шалгагдаж байгаа зөрчлийн тоог бодитой хянаж эхэлсэн, бусад эрх бүхий байгууллага, албан тушаалтнаас явуулах зөрчлийн хэрэг бүтгэлтэд хяналт тавьж, бүртгэж эхэлсэнтэй холбоотой юм.

Цагдаагийн байгууллагын бүтцэд 2018 оны 4 дүгээр сараас эхлэн “Хэрэг бүртгэх алба”-ыг шинээр байгуулсан ба энэ алба цагдаагийн газар, хэлтсүүдэд байгуулагдсанаас хойш 2015 оны Эрүүгийн хуулийн 11 дүгээр бүлэг буюу “Хүний эрүүл мэндийн эсрэг гэмт хэрэг”-ийг харьяалан шалгаж эхэлсэн. Уг албыг байгуулснаас хойш тухайн төрлийн гэмт хэргийн бүртгэл нэмэгдэж, илрүүлэлт өссөн дүн мэдээ 2018 оны эхний улирлын байдлаар ажиглагдлаа. Өөрөөр хэлбэл, гэмт хэргийн өсөлт бууралттай холбоотой мэдээ нь цагдаагийн байгууллагын бүтэц, зохион байгуулалт, үйл ажиллагаанаас хамаарч байгаа дүр зураг ажиглагдаж байна.

Авлига, албан тушаалын гэмт хэргийн бүлгийг 2015 оны Эрүүгийн хуульд шинээр томъёолж хэлбэрийн бүрэлдэхүүнтэй байхаар тусгажээ. 2002 оны Эрүүгийн хуульд байсан гэмт хэргийн шинж дээр нэмж 6 хэргийг тусгасан ба шинэ хуулийн үйлчлэлээс хойш Авлигатай тэмцэх газраас шалгасан хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын хэргийн тоо 2 дахин өсчээ.

Авлигатай тэмцэх газар 2017 онд гэмт хэргийн шинжтэй 658 гомдол, мэдээллийг хүлээн авсан бөгөөд төрлөөр нь авч үзвэл, албан тушаалын байдлаа урвуулан ашигласан 337, хахууль авсан 63, хахууль өгсөн 76, албан тушаалтан өмч хөрөнгө завшсан 82, хөрөнгө нуусан буюу үндэслэлгүйгээр хөрөнгөжсөн 51, худалдан авах ажиллагааны журам зөрчсөн 48, төсвийн хөрөнгийг зориулалтын бусаар зарцуулсан 50, бусад 6 байна. Гэмт хэргийн шинжтэй гомдол, мэдээллийн 174 буюу 26.4 хувийг хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээх (эрүүгийн хэрэг үүсгэх), 375 буюу 58 хувийг хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээхээс татгалзах (эрүүгийн хэрэг үүсгэхээс татгалзах), 93 буюу 14.3 хувийг харьяаллын дагуу шилжүүлэх саналтай харьяа прокурор шилжүүлэн шийдвэрлэж одоо 16 гомдол, мэдээллийн үлдэгдэлтэй байна. Хуульд заасан харьяаллын 1301 үйлдэлтэй, 654 холбогдогчтой, 427 эрүүгийн хэрэгт мөрдөн шалгах ажиллагаа явуулсан байна.¹⁰ Гэтэл хамтран ажиллах журмын дагуу АТГ нь цагдаагийн байгууллагын мэдээллийн санд гэмт хэргийн талаарх холбогдох мэдээллийг оруулж, статистикийн мэдээлэлд тусгуулдаг бөгөөд ЦЕГ-аас эрхлэн гаргасан улсын хэмжээний гэмт хэргийн статистикийн мэдээлэлд АТГ нь 2017 онд гэмт хэрэгт холбогдсон 14 хүн, бүртгэсэн 184 гэмт хэрэг байгаа статистик үзүүлэлтээс¹¹ харахад АТГ-ын статистикийн мэдээлэл улсын хэмжээний гэмт хэргийн нэгдсэн статистикийн мэдээнд бүрэн тусаагүй байгааг цаашид анхаарах нь зүйтэй.

¹⁰ АТГ. Авлигатай тэмцэх хууль тогтоомжийн хэрэгжилт, Авлигын ерөнхий нөхцөл байдал-2017

¹¹ ЦЕГ-ын Мэдээлэл, дүн шинжилгээ, шуурхай удирдлагын албаны статистикийн мэдээлэл

1.2 ПРОКУРОРЫН ХЯНАЛТ

Эрүүгийн хууль болон Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуульд заасны дагуу прокурорын байгууллагын бүртгэл, статистикийн үзүүлэлт, түүнийг дүгнэх аргачлалууд хэд хэдэн удаа өөрчлөгдөж цагдаагийн байгууллагын гэмт хэргийн статистик мэдээтэй тулгаж үзэхэд зарим үзүүлэлт зөрөх байдал ажиглагдаж байна.

Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулиар эрүүгийн хэрэг түдгэлзүүлэх тухай зохицуулалт өөрчлөгдсөнөөс шалтгаалж түдгэлзүүлсэн хэргийн үзүүлэлт эрс багасаж, 2016 онд 5503 хэргийг түдгэлзүүлж байсан бол 2017 онд 77 хэргийг түдгэлзүүлжээ. Хуулийн зохицуулалтаар хэргийг түдгэлзүүлэхгүйгээр гэмт хэргийг хөөн хэлэлцэх хугацаанд нь хэрэг бүртгэлтээр шалгадаг болжээ.

Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хууль 2017 оны 7 дугаар сарын 1-нээс хэрэгжиж эхэлнээс хойш хэрэг бүртгэлтийн хэрэг татгалзаж хаах (хуучин хуулиар эрүүгийн хэрэг үүсгэхээс татгалзаж хаах) тохиолдол 30 хүртэл хувиар буурч, үүнтэй урвуу хамаарлаар хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээх шалгасан үзүүлэлт 30 хувиар өссөн байна. хууль хэрэгжиж эхлэхээс өмнөх үетэй харьцуулахад яллах дүгнэлт үйлдэж шүүхэд шилжүүлсэн хэргийн тоо 10 хүртэл хувиар буюу 1092 хэргээр нэмэгджээ.

Эрүүгийн байцаан шийтгэх хуульд байсан хохирогчтой эвлэрснээр эрүүгийн хэргийг хэрэгсэхгүй болгож шийдвэрлэдэг байсан зохицуулалт өөрчлөгдсөнөөр шүүхэд шилжүүлсэн хэргийн тоо нэмэгдсэн байна. Тухайлбал, 2016 онд прокуророос 21712 эрүүгийн хэргийг хэрэгсэхгүй болгож шийдвэрлэж байсан бол 2017 онд 612 хэргийг хэрэгсэхгүй болгож шийдвэрлэжээ.

Цагдаагийн байгууллагын гэмт хэргийн илрүүлэлтийн талаар тоон мэдээнээс харвал илэрсэн гэмт хэрэг 8856, прокурорын цахим бүртгэлээр мөрдөн байцаалтын ажиллагаа явуулсан хэргийн тоо 8864 буюу 8 хэргээр зөрүүтэй байгаа статистик үзүүлэлттэй байна.

2017 онд эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг	ЭХХШТХ-н 30.15-р зүйлийн 1 дэх хэсэгт зааснаар	5395
	ЭХХШТХ-н 30.17-р зүйлийн 2 дахь хэсэгт зааснаар	1278
Мөрдөн байцаалт явуулсан нийт хэрэг		8864

Прокурорын байгууллагын хянасан, бүртгэсэн гэмт хэргийн талаарх гомдол, мэдээлэл, эрүүгийн гэмт хэргийн тоон мэдээ нь Цагдаагийн байгууллагын бүртгэсэн гэмт хэргийн тоон мэдээтэй зөрүүтэй гарч байгаа нь прокурорын байгууллагын гэмт хэргийн талаарх гаргаж байгаа тоон мэдээ, статистик үзүүлэлтийг бүртгэх аргачлал нь өөр, өсөн нэмэгдэх үзүүлэлтээр тус тусын үндсэн ажлын үзүүлэлтээр болон шийдвэр гаргалтын байдал, шийдвэрээр бүртгэдэг, зарим үйлдлийг, өргөдлийг нэгтгэж шалгах болон тайлан мэдээ гаргах хугацаа зөрдөгөөс шалтгаалсан гэж үзэхээр байна.

Эрүүгийн хууль болон Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуульд заасны дагуу прокурорын байгууллагын бүртгэл, статистикийн үзүүлэлт, түүнийг дүгнэх аргачлалууд хэд, хэдэн удаа өөрчлөгдөж цагдаагийн байгууллагын гэмт хэргийн статистик мэдээтэй тулгаж үзэхэд хүндрэл бэрхшээлтэй байв.

Тухайлбал, прокурорын байгууллагын гэмт хэргийн тоо бүртгэлээс 2016 онд хэрэг бүртгэлт явуулсан хэрэг, мөрдөн байцаалт явуулсан нийт хэргийн тоог үзвэл 41130 байх ба энэ өмнөх оны үлдэгдэл болон тухайн онд шалгагдан, хянаж байгаа нийт эрүүгийн хэргийн нийт тоог хамарчээ.

Үзүүлэлт	Цагдаагийн байгууллага	Авлигатай тэмцэх газар	ТЕГ-ын МБА
Өмнөх оны тайлангийн үлдэгдэл хэрэг	2010	70	19
Урьд оны хэргийг сэргээж хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан хэрэг, Үүнээс:			
Түдгэлзүүлснээс	5858	11	11
Хэрэгсэхгүй болгосноос	240	6	
Өмнөх онд шүүхэд шилжүүлсэн хэргээс прокурорт буцааж, хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан хэрэг	367	8	
Тайлангийн хугацаанд эрүүгийн хэрэг үүсгэсэн хэрэг	29654	104	54
Хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан нийт хэрэг	41130	84	84

Цагдаагийн байгууллагад бүртгэгдсэн гэмт хэргийн талаарх гомдлын тоо 94324 гэж гарсан бол прокурорын байгууллагын тоон мэдээгээр 94213, үүнээс ЭХҮ-гээс татгалзсан тохиолдол цагдаагийн байгууллагын мэдээгээр 65709, прокурорын байгууллагын тоон мэдээгээр 65293 зэргээр зөрүүтэй гарсан байна. Энэ нь гэмт хэргийн үйлдлийн тоо, эсхүл хэдэн өргөдөл гомдлыг нэгтгэж шалгасан байдал, мөн мөрдөгчөөс ЭХҮ-гэж татгалзах саналтай ирүүлснийг үндэслэлгүй гэж үзэж буцаасан зэргээс хамаараад прокурорын шийдвэр гаргасан статистик үзүүлэлтээс шалтгаалж зөрүүтэй гарч, өөрчлөгдөхөд хүргэдэг байна.

Үзүүлэлт	2016	Эзлэх хувь	2017 I-II улирал	
ГХ-ийн талаарх гомдол мэдээллийн тоо	99455		45177	63.6%
ГХТГМ-ийн шийдвэрлэлт, Үүнээс:				
Эрүүгийн хэрэг үүсгэхээс татгалзаж шийдвэрлэсэн	65669	66%	28710	31.5%
Эрүүгийн хэрэг үүсгэсэн	29607	30%	14272	
Харьяаллын дагуу шилжүүлсэн	1001		617	
Эрүүгийн хэргийн шийдвэрлэлт, Үүнээс:				
Хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан	41413		22468	
ХБ, МБ-ыг түдгэлзүүлсэн	5503	13.2%	3218	14.3%
Хэрэгсэхгүй болгосон	21712	52.4%	8841	39.3%
Яллах дүгнэлт үйлдэж шүүхэд шилжүүлсэн	5985	14.4%	4420	20%
Ажиллагаанд байгаа	4425	10.7%	4225	19%

Үзүүлэлт	2017 III-IV улирал		2018 I-V сар	
ГХ-ийн талаарх гомдол мэдээллийн тоо	40104		34588	
ГХТГМ-ийн шийдвэрлэлт, Үүнээс:				
Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээхээс татгалзсан	15179	38%	10848	31.3%
Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээсэн	21979		21841	
Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг хаасан	7406	18.4%	6956	20%
ЭХҮ-гэж мөрдөн байцаалт явуулсан	1095		639	
Хэрэг бүртгэлтийн ажиллагаанд байгаа	45252		31893	
Эрүүгийн хэрэг үүсгэж мөрдөн байцаалт явуулснаас				
Ял сонгож яллагдагчаар татсан	10364		10197	
Мөрдөн байцаалтыг түдгэлзүүлсэн	77		85	
Ажиллагаанд шалгаж байгаа	1674		1891	
Яллах дүгнэлт үйлдэж, шүүхэд шилжүүлсэн	5715		5764	

Прокурорын байгууллагын хянасан, бүртгэсэн гэмт хэргийн талаарх гомдол мэдээлэл, эрүүгийн гэмт хэргийн тоон мэдээ нь цагдаагийн байгууллагын бүртгэсэн гэмт хэргийн тоон мэдээтэй зөрүүтэй гарч байгаа нь:

- Цагдаагийн, Прокурорын байгууллагын гэмт хэргийн талаар гаргаж байгаа тоон мэдээ, статистик үзүүлэлтийг бүртгэх аргачлал өөр өөр байдагтай холбоотой. Тухайлбал, цагдаагийн байгууллагаас анх бүртгэсэн хэргийг хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын явцад нэгтгэсэн, тусгаарласан, хэрэг бүртгэлтийн хэрэг гэмт хэргийн шинжгүй гэж үзэж хаасан зэргийг мэдээнд тусгадаггүйгээс өөр хоорондоо зөрдөг байна.
- Тус тусын үндсэн ажил дүгнэх үзүүлэлт болон гаргасан шийдвэрээр бүртгэдэг. Тухайлбал, Цагдаагийн байгууллага гэмт хэргийн шинжгүй гэж үзэн хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээхээс татгалзсан тохиолдлыг гэмт хэргийн шинжгүй гэж хааж нийт гэмт хэргээс хасч бүртгэдэг байхад дээрх тоо мэдээ нь прокурорын хяналтын явцад гаргасан шийдвэрээс хамаарч өөрчлөгддөг. Өөрөөр хэлбэл, цагдаагийн байгууллага нь мөрдөгч, хэрэг бүртгэгчийн гаргадаг шийдвэрийн хэлбэрээс хамаарч бүртгэлээ хийдэг.
- Хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын явцад зарим үйлдлийг, эсхүл гэмт хэргийн шинжтэй өргөдлийг нэгтгэж шалгасан тохиолдлыг прокурорын байгууллагын тоо мэдээнд тусгадаг. Мөн тайлан мэдээ гаргах хугацаа зөрдөгөөс тоон үзүүлэлт зөрөхөд хүргэдэг. Тухайлбал; цагдаагийн байгууллага сар болгоны 25-нд гаргадаг бол прокурорын байгууллага тухайн сарын 1-нд багтаж тоо, мэдээгээ гаргадаг.
- Прокурорын байгууллага нь цагдаагийн байгууллагад бүртгэгдсэн хэргийг нэг бүрчлэн тулгаж Эрүүгийн хуулийн зүйл, хэсгээр мэдээ гаргадаггүй бөгөөд эрүүгийн хэрэг үүсгэсэн, хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээсэн хаасан, яллах дүгнэлт үйлдсэн зэргээр прокурорын шийдвэр гаргалтын хэлбэрээр мэдээг гаргадаг.
- Мөн 2002 оноос өмнө хэрэгжиж ЭБШХ-д хохирогчтой эвлэрснээр эрүүгийн хэргийг хэрэгсэхгүй болгож шийдвэрлэдэг байсан заалтыг өөрчилж, нотлогдсон гэмт хэргийг заавал шүүхээр шийдвэрлэж гэм буруу, хохирлын асуудлыг эцэслэн шийдвэрлэж байна. Тухайлбал, 2016 онд прокуророос 21712 эрүүгийн хэргийг хэрэгсэхгүй болгож шийдвэрлэж байсан бол 2017 онд 612 хэргийг хэрэгсэхгүй болгож шийдвэрлэн, 2017 оны 7 дугаар сарын 1-нээс хойш бүх эрүүгийн хэргийг шүүхээр эцэслэн шийдвэрлэж байна. Иймээс Эрүүгийн шүүхийн ачаалал 3 дахин нэмэгдсэн тоон мэдээ гарч байна гэж дүгнэж болох юм.

1.3 ШҮҮХИЙН ШИЙДВЭРЛЭЛТ

Анхан шатны шүүх 2017 онд эрүүгийн 8839 хэрэг шийдвэрлэж, 12675 зөрчил, зөрчлийн хэрэгт шийтгэл оногдуулжээ. Анхан шатны шүүхээр хянан шийдвэрлэсэн эрүүгийн хэрэг өмнөх оны мөн үеэс 53.4%-иар өссөн дүнтэй гарсан гэмт хэргийн статистик үзүүлэлтэй хамааралгүй байх бөгөөд 2002 оны Эрүүгийн байцаан шийтгэх хуулиар зохицуулж байсан хөнгөн гэмт хэргийн хохирогчтой эвлэрснээр хэрэгсэхгүй болгохтой холбоотой зохицуулалт өөрчлөгдөж, нотлогдсон бүх эрүүгийн хэрэг шүүхээр шийдвэрлэгддэг болсонтой холбоотой байна. Тухайлбал:

Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүхээр ял шийтгүүлэгчдийн тоо 37.4 хувиар өссөн байна.

Анхан шатны шүүхээр хянан шийдвэрлэсэн нийт эрүүгийн хэргээс дараах төрлийн гэмт хэрэг өссөн байна. Тодруулбал, залилах, хүнийг алах, хулгайлах, дээрэмдэх гэмт хэрэг их хэмжээгээр өссөн дүнтэй байна.

- хүнийг алах гэмт хэрэг 44 хэргээр буюу 28.9 хувиар,
- хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол учруулах гэмт хэрэг 23 хэргээр буюу 7.3 хувиар,
- хулгайлах гэмт хэрэг 261 хэргээр буюу 22.6 хувиар,

- дээрэмдэх гэмт хэрэг 32 хэргээр буюу 20.9 хувиар,
- улсын хилээр барааг хууль бусаар хил нэвтрүүлэх гэмт хэрэг 33 хэргээр буюу 2.4 дахин,
- авто тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журам зөрчих гэмт хэрэг 97 хэргээр буюу 15.3 хувиар,
- залилах гэмт хэрэг 130 хэргээр буюу 90.9 хувиар,
- мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодисыг хууль бусаар ашиглах гэмт хэрэг 11 хэргээр буюу 4.9 хувиар тус тус өссөн байна.

Гэмт хэрэг үйлдсэн хүн шүүхээр ял шийтгүүлж буй нөхцөл байдлыг судлан үзвэл хорих ял оногдуулах, түүнийг биечлэн эдлүүлэх үзүүлэлт 3 дахин багассан ба энэ нь хорих ял оногдуулахгүйгээр тэнсэх, ял оногдуулахгүйгээр тэнсэж албадлагын арга хэмжээ хэрэглэх зэрэг Эрүүгийн хуулийн 6.7, 7.1 дүгээр зүйлүүдэд заасан ялын уян хатан зохицуулалт, хорихоос өөр төрлийн ялыг хэрэглэж эхэлсэнтэй холбоотой байна. Тодруулж үзвэл, 2016 онд анхан шатны шүүхээр 4267 хүнд хорих ял оногдуулж шийдвэрлэж байсан бол 2017 онд анхан шатны 1314 хэрэгт хорих ял оногдуулж, хорих ял оногдуулахгүйгээр 639 хүнийг тэнсэж, ял оногдуулахгүйгээр 370 хүнийг тэнсэж, албадлагын арга хэмжээ хэрэглэх шийдвэр гаргажээ. Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 15 хувь буюу нийт 30 гэмт хэрэгт хорихоос өөр төрлийн ял оногдуулахаар заасан ба нийт оногдуулж буй ялын 1/3-ийг тэнсэж, 1/3-т хорихоос өөр төрлийн ял оногдуулж шийдвэрлэжээ.

Харин олон нийтийн амгалан тайван байдлыг алдагдуулах гэмт хэрэг 162 хэргээр буюу 29.9 хувиар, татвар төлөхөөс зайлсхийх гэмт хэрэг 1 хэргээр буюу 50 хувиар тус тус буурсан байна. Шүүхийн энэхүү статистик үзүүлэлт нь өссөн зарим гэмт хэргийн өсөлтийн бодит илрэл байж болох талтай байна.

ДҮГНЭЛТ

Гэмт хэргийн өсөлт, бууралтын шалтгаан нөхцөл болон эрүүгийн хууль, тогтоомжийн хэрэгжилтэд хийсэн судалгаагаар дараах дүгнэлтийг хийж болохоор байна:

- Монгол Улсад 2017 онд хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээсэн, эрүүгийн хэрэг үүсгэн, яллагдагчаар татсан 32259 гэмт хэрэг бүртгэгдэж өмнөх оны мөн үеэс 5092 хэргээр буюу 18.7 хувиар өссөн дүнтэй гарсан байна.
- Судалгаагаар Эрүүгийн хуульд шинэчлэн томъёолж тусгагдсан 26 гэмт хэрэг нь нийт өссөн гэмт хэргийн 20 хувийг, мөрдөн байцаалт явуулсан нийт хэргийн 2.8 хувийг эзэлж байна.
- Шүүхийн статистик, мэдээгээр олон нийтийн аюулгүй байдал, ашиг сонирхолын эсрэг гэмт хэрэг, эдийн засгийн эсрэг гэмт хэрэг тус тус өссөн нь бодит үзүүлэлт байж болохоор байна. Энэ нь нийт өссөн гэмт хэргийн 2 орчим хувийг эзэлж байна. Өөрөөр хэлбэл, дээр дурдсаны дагуу буурсан эрүүгийн хэрэг үүсгэхээс татгалзаж шийдвэрлэдэг байсан 30% гаруй хувьд нь хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээж шалгаж байгаагаас гэмт хэргийн тоон үзүүлэлт өссөн дүн гарахад шууд нөлөөлсөн байна гэж үзэх үндэслэлтэй юм.
- Нийт бүртгэгдсэн гэмт хэргийн талаарх гомдол, мэдээллийн тоо өссөн дүнгүй, зарим улирлын байдлаар тогтмол, харин хагас жил, сүүлийн 10 сарын байдлаар харьцуулж үзвэл буурчээ.
- Бүртгэгдсэн хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээсэн, эрүүгийн хэрэг үүсгэн, яллагдагчаар татсан гэмт хэрэг өссөн нь тухайн болсон үйл баримт, хүлээн авсан гомдол, мэдээллийг шалгаж, хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээж шалгадаг болсонтой холбоотой байна. Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн зохицуулалтаас хамаарч хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээхээс татгалзах, зөрчил гэж үзэн харьяаллын дагуу шилжүүлэх болсон тул өмнө байсан гэмт хэргээс өссөн гэж дүгнэхтэй холбон үзвэл зүйтэй. Жишээлбэл: Нийт гэмт хэргийн талаарх гомдол, мэдээллийн дийлэнх хувь

буюу 36-40 хувийг хулгайлах хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээсэн, эрүүгийн хэрэг үүсгэн, яллагдагчаар татсан гэмт хэрэг эзэлж байсан ба 300.000 төгрөгийн хохирол учирсан тохиолдолд (хуучин хуулиар 240.000 төгрөг байсан) гэмт хэргийн шинжийг хангахаар заасан.

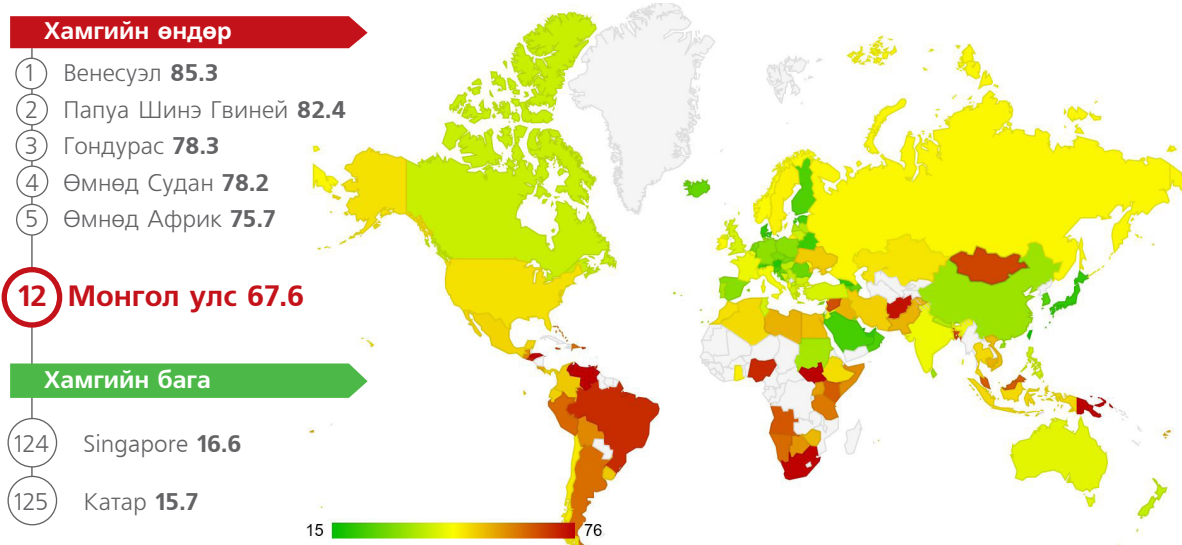
- Хулгайлах гэмт хэргийн талаарх гомдол, мэдээллийг хуульд заасан 5 хоногийн дотор үнэлгээ хийлгэх, тодорхой ажиллагаа явуулж шалгах хугацаа хязгаарлагдмал байгаа тул хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээж шалгаад хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хааж, зөрчил гэж үзэн зөрчлийн хэрэг бүртгэлт рүү шилжүүлэх шийдвэр гаргасан гэж үзэхээр байна. Учир нь 2017 онд хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээсэн, эрүүгийн хэрэг үүсгэн, яллагдагчаар татсан гэмт хэрэг өссөн гол шалтгааны нэг нь гэмт хэргийн шинжтэй гомдол, мэдээлэл шалгах хугацаа өөрчлөгдсөн явдал юм. Зөрчлийн тухай хуулиар гэмт хэргээс зөрчилд, зөрчлөөс гэмт хэрэгт тооцон бүртгэгдэж байгаа тоон үзүүлэлтийг гаргах, хянаж харьцуулан судлах бололцоогүй байна.
- Мөн зарим гэмт хэргийн шинжийг нэгтгэснээс тухайлбал булаах, дээрэмдэх гэмт хэргийн үйлдлийн шинжийг нэг гэмт хэргийн зүйлчлэлд оруулан дүгнэж эхэлсэн тул уг гэмт хэрэг 3 дахин өссөн дүнтэй гарч, алдаатай гүйлгээ андуурагдсан илгээмж, гээгдэл эд хөрөнгө, мал завших гэсэн гэмт хэргүүд шинээр Эрүүгийн хуульд нэмэгджээ.
- Прокурорын байгууллагын гэмт хэргийн бүртгэл мэдээллийн систем нь өсөн нэмэгдэх дүнгээр гардаг, бүртгэх аргачлал өөр, өмнөх оны үлдэгдэл хэрэг зэрэг прокурорын хяналтын ажлын төрлөөр гаргадаг учир цагдаагийн байгууллагын тоон мэдээтэй тулгах, түүнийг хянах бололцоогүй байв. Өөрөөр хэлбэл, гэмт хэргийн талаарх гомдлын тоо, хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээхээс татгалзсан, хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээсэн, хэрэг бүртгэлтийн хэрэг хаасан, хэрэг бүртгэлтийн хэрэг хэрэгсэхгүй болгосон гэх шийдвэрүүдийн тулгахад зөрүүтэй мэдээ гарч байна.
- Энэ нь Прокурорын байгууллагаас хяналт тавьж шийдвэр гаргасан, хянасан, бүртгэсэн гэмт хэргийн талаарх гомдол мэдээлэл, эрүүгийн гэмт хэргийн тоон мэдээ нь Цагдаагийн байгууллагын бүртгэсэн гэмт хэргийн тоон мэдээтэй зөрүүтэй гарч байгаа нь прокурорын байгууллагын гаргаж байгаа тоон мэдээ, статистик үзүүлэлтийг бүртгэх аргачлал нь өөр, өсөн нэмэгдэх үзүүлэлтээр тус тусын үндсэн ажлын үзүүлэлтээр болон шийдвэр гаргалтын байдал, шийдвэрээр бүртгэдэг, зарим үйлдлийг, өргөдлийг нэгтгэж шалгах мөн тайлан мэдээ гаргах хугацаа зөрдөгөөс шалтгаалсан гэж үзэхээр байна.
- Цаашид хууль сахиулах, шүүх эрх мэдлийн байгууллагуудын мэдээллийн нэгдсэн систем боловсронгуй болгон хөгжүүлснээр цагдаа, прокурор, шүүх, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагуудын статистикийн мэдээллийн үзүүлэлтийг харьцуулан ашиглах, үйл ажиллагаанд үнэлэлт дүгнэлт өгөх боломж бүрдэх юм. Эдгээр тоон мэдээллийн үндсэн дээр гэмт хэрэгтэй тэмцэх, зөрчлийг шалган шийдвэрлэх үйл ажиллагаанд дүн шинжилгээ хийх замаар тэдгээрээс урьдчилан сэргийлэх бодлого, үйл ажиллагааг үр дүнтэй төлөвлөх, хэрэгжүүлэх боломжтой болно хэмээн дүгнэж байна.

МОНГОЛ УЛС ДАХЬ НУУГДМАЛ ГЭМТ ЯВДЛЫН ТҮВШИНГ ГЭМТ ХЭРЭГТ ХОХИРОХ ЯВДЛЫН СУДАЛГААГААР ТООЦСОН НЬ¹

Гэмт хэргийн индекс гаргадаг Олон Улсын байгууллагын судалгаагаар 2016 онд Монгол Улс дахь иргэдийн аюулгүй байдлын түвшин 42.2 хувь, иргэд гэмт хэрэгт өртөх эрсдэл буюу гэмт хэргийн түвшин **57.8** хувьтай байгаа нь дэлхийн 118 улсаас 23 дугаарт байрт орж байсан бол 2017 оны эцсийн байдлаар иргэдийн аюулгүй байдлын түвшин 32.4 хувь, гэмт хэргийн түвшин **67.6** хувьтай болж өмнөх жилтэй харьцуулахад нөхцөл байдал хүндэрч 12 дугаар байрт оржээ.

Улс орнуудын гэмт хэргийн индекс, 2017

Эх сурвалж: <https://www.numbeo.com/crime>

¹ Энэхүү бүлгийг хууль зүйн доктор (Ph.D) Б.Энхболд хариуцан гүйцэтгэв.

НЭГ. НУУГДМАЛ ГЭМТ ХЭРГИЙН ТҮВШИНГ СУДЛАХ ШААРДЛАГА, ҮНДЭСЛЭЛ

Гэмт хэргийн индекс гаргадаг Олон Улсын байгууллагын судалгаагаар 2016 онд Монгол Улс дахь иргэдийн аюулгүй байдлын түвшин 42.2 хувь, иргэд гэмт хэрэгт өртөх эрсдэл буюу гэмт хэргийн түвшин 57.6 хувьтай байгаа нь дэлхийн 118 улсаас 23 дугаарт байрт орж байсан бол 2017 оны эцсийн байдлаар иргэдийн аюулгүй байдлын түвшин 32.8 хувь, гэмт хэргийн түвшин 66.6 хувьтай болж өмнөх жилтэй харьцуулахад нөхцөл байдал хүндэрч 12 дугаар байрт оржээ.

Харьцуулсан судалгааны дүнгээс үзэхэд Монголчуудын 71.1 хувь нь ойрын 3 жилийн хугацаанд гэмт хэрэг өснө гэж санаа зовниж байгаа бол эд хөрөнгөө хулгайд алдана, бусдын халдлагад өртөнө гэхээс 64.8 хувь нь түгшиж байна гэжээ¹.

Дээрх судалгааны дүнгээс иргэдийн аюулгүй байдлыг хангах шаардлага зүй ёсоор гарч байгаа ба үүнд Монгол Улс дахь гэмт хэргийн нөхцөл байдлыг бодитойгоор тодорхойлж, нуугдмал гэмт хэргийн түвшинг тооцох шаардлага урган гарч байна.

Судалгааны ажлын зорилго нь Монгол Улс дахь нуугдмал гэмт хэргийн түвшинг хохирогчоор дамжуулан тооцоход оршино.

ХОЁР. СУДАЛГААНЫ АРГА ЗҮЙ

Түүвэрлэлтийн техник

Хоёр шатанд энгийн санамсаргүй түүврийн аргыг түүврийн загварт хэрэглэсэн. Түүвэрлэлтийн эхний шатанд хүн амынх нь тоотой шууд хамааралтайгаар Улаанбаатар хотын 9 дүүргээс 8 дүүргийг, 21 аймгаас 14 аймгийг сонгон авсан. Түүвэрлэлтийн хоёр дахь шатанд төлөөлөх чадварыг хангах үүднээс дүүрэг тус бүрээс дунджаар 66 иргэн, аймаг тус бүрээс дунджаар 65 иргэнийг санамсаргүй түүврийн аргаар тус тус сонгосон болно.

Түүвэр олонлогийн хэмжээг түүврийн зайлшгүй хэрэгцээт тоог тодорхойлох хувийн жингийн аргаар дараах томъёоны тусламжтай тодорхойлов. Үүнд:

$$n = QP \left(\frac{Z_{(1-\alpha/2)}}{e^2} \right)^2 ;$$

n - Түүврийн зайлшгүй хэрэгцээт тоо

e - Түүврийн алдаа буюу байж болох алдааны түвшин

P - 17-с дээш насны хүн амын нийт хүн амд эзлэх хувийн жин

$Z_{(1-\alpha/2)}$ - Хүсэж буй итгэлтэй түвшин дэх статистик хэвийн тархалтын утга

Хүснэгт 1. Нийт хүн амд 17-с дээш насны хүн амын эзлэх хувь, 2017

Байршил	Нийт хүн ам		17-с дээш насны хүн ам	
		Хувийн жин		Хувийн жин
Улаанбаатар хот	1380792	54.9	930166	67.4
Хөдөө	1682776	45.1	1103025	65.7
Улсын дүн	3063568	100	2033191	66.7

Эх сурвалж: www.1212.mn, ҮСХ, 2017

Хүснэгт 1-ийн үзүүлэлтүүдийг ашиглаад дээрх томъёоллын дагуу түүврийнхээ хэмжээг тодорхойлохын тулд эхлээд томъёонд өгөгдсөн хувьсагчдын утгыг тодорхойлов.

- z -ийн 99.9 хувийн ач холбогдлын түвшин дэх t - статистикийн тархалтын утга 3.29

¹ "Монгол Улс дахь гэмт хэрэгт хохирох эрсдэлийн судалгаа-2017" ХСИС, УБ., 2018.

- Р-17-с дээш насны хүн амын хувийн жин улсын дүнгээр 66.7 %
- е-таамаглаж байгаа алдааны хязгаарыг аль болох бага хэмжээтэйгээр авдаг бөгөөд практикт 5-15 хувийн алдаатай байхад судалгааны үр дүнг ашиглаж болдог. (Бидний тохиолдолд харьцангуй алдаа 5%)

Хүснэгт 2. Түүврийн тооцоолол

Байршил	z	p	Q=100-p	e	n
Улсын дүн	3.29	66.7	33.3	5	962

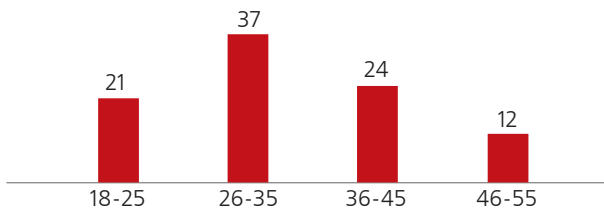
Эх сурвалж: Судлаачийн тооцоолсноор

Эдгээр мэдээлэл болон дээрх томъёог ашиглан түүвэр олонлогийн оновчтой хэмжээг 962 иргэн гэж тодорхойллоо. Түүврийн бус алдаа болон кластерийн нөлөөг хамгийн бага байлгах үүднээс эх олонлогоос нийт 1449 иргэнийг түүвэр судалгаанд хамруулсан.

Түүврийн хэмжээ

Нуугдмал гэмт хэргийг тодорхойлох зорилгоор явуулсан судалгаанд Архангай, Баян-Өлгий, Булган, Дархан-Уул, Өвөрхангай, Сүхбаатар, Сэлэнгэ, Дундговь, Завхан, Төв, Увс, Ховд, Хөвсгөл, Хэнтий зэрэг 14 аймгийн иргэд болон Улаанбаатар хотын Баянгол, Баянзүрх, Багахангай, Сүхбаатар, Сонгино-Хайрхан, Чингэлтэй, Хан-Уул, Налайх зэрэг 8 дүүргийн иргэдийг оролцуулан нийт **1449** иргэн оролцсоноос 916 буюу 63.2 хувь орон нутгаас, 533 буюу 36.8 хувь Улаанбаатар хотоос хамрагдсан байна. Судалгаанд оролцогчдын 660 буюу 45.5 хувь эрэгтэй, 789 буюу 54.5 хувь нь эмэгтэй байна. Дээрх иргэдийг насны байдлаар нь авч үзвэл 21 хувь нь 18-25 нас, 37 хувь нь 26-35 нас, 24 хувь нь 36-45 нас, 12 хувь нь 46-55 насны иргэд байна. (График 1)

График 1. Судалгаанд хамрагдагчид, насны бүлгээр

Боловсролын түвшинээр нь авч үзвэл, 59 буюу 4.1 хувь нь боловсрол эзэмшээгүй, 210 буюу 14.5 хувь нь бүрэн бус дунд, 463 буюу 32 хувь нь бүрэн дунд 690 буюу 47.6 хувь нь дээд боловсролтой иргэд байна. (Хүснэгт №3)

Хүснэгт 3. Судалгаанд хамрагдагчид, боловсролын түвшнээр

Боловсролын түвшин	Тоо	Хувь
Боловсрол эзэмшээгүй	59	4.1%
Бүрэн бус дунд боловсролтой	210	14.5%
Бүрэн дунд боловсролтой	463	32.0%
Дээд боловсролтой	690	47.6%
Нийт	1449	100.0%

Судалгааны түүврийн хэмжээ, оролцогчдын хүн ам зүйн шинжээс үзвэл судалж буй асуудлын талаар бодитой мэдээлэл өгөх боломжтой нийгмийн гишүүдийн төлөөлөл оролцсон байна.

Судалгаанд ашигласан мэдээлэл ба асуулт

НҮБ-ын гэмт хэрэг, мансууруулах бодистой тэмцэх хорооноос гаргасан “Гэмт хэрэгт хохирох явдлын түвшинг тооцох” (National crime victimization survey) аргачлалын зарчимд тулгуурласан. Гэмт хэрэгт хохирох явдлын түвшинг тооцох гэдэг нь гэмт хэрэг, халдлагад

өртсөн боловч цагдаагийн байгууллагад мэдэгдээгүй байгаа нуугдмал гэмт хэргийн түвшинг хохирогчоор дамжуулан тодорхойлох аргачлал юм.

Энэхүү судалгааг Хууль сахиулахын их сургуулийн Эрдэм шинжилгээний хүрээлэн, Цагдаагийн сургуулийн Эрүүгийн эрх зүй, криминологийн тэнхимийн багш, судлаачдын хамтарсан баг 2017 оны 12 дугаар сарын 03-ны өдрөөс 2018 оны 01 дүгээр сарын 20-ны хооронд түүвэрт багтсан аймаг, нийслэлийн дүүргийн иргэдийн дунд явуулсан “Монгол улс дахь гэмт хэрэгт хохирох явдлын судалгаа” суурь судалгааны тайлангийн мэдээллийн сангаас дараах асуултуудыг сонгон авч дүн шинжилгээ хийсэн болно. Үүнд, “Та өнгөрсөн 1 жилийн хугацаанд гэмт хэргийн хохирогч болж байсан уу?”, “Өнгөрсөн 1 жилийн хугацаанд таны гэр бүлийн гишүүд, төрөл садан, эсвэл сайн таньдаг хүмүүсийн хэн нэгэн гэмт хэрэгт хохирч байсан уу?”, “Хэрэв хохирогч болж байсан бол цагдаа, хуулийн байгууллагад мэдэгдэж байсан уу?” гэсэн нуугдмал гэмт хэргийг илрүүлэхэд чиглэгдсэн өргөн хүрээний асуултууд багтсан.

Цагдаагийн ерөнхий газрын 2017 оны оны гэмт хэрэг, зөрчлийн статистик үзүүлэлтээс тодорхой төрлийн гэмт хэргийн үзүүлэлтийг авсан болно.

Үр дүнг тооцсон аргачлал

Үр дүнг тооцохдоо дараах шалгуур баримталсан. Үүнд,

1. Судалгаанд оролцогчдоос Монгол Улсын хэмжээнд түгээмэл үйлдэгддэг 13 төрлийн гэмт хэрэгт хохирч байсан туршлагыг асуулгын аргаар тодорхойлсон бөгөөд хариултыг 1=Тийм, 2=Үгүй гэсэн сонголттой байхаар тооцсон; (Хүснэгт №4)
2. Гэмт хэрэгт хохирсон гэж хариулсан оролцогчдын тоог 100 хувь гэж үзвэл тэдний хэдэн хувь нь цагдаагийн байгууллагад энэ талаараа мэдээлэлж байсныг тооцоолсон; (Хүснэгт №5)
3. Судалгааны үр дүнгийн бодит байдлын шалгуурыг түүвэрлэлтийн техник, хэмжээ, оролцогчдын шинж байдал, томъёоллоор тодорхойлсон;
4. Нуугдмал гэмт хэргийн түвшинг улсын хэмжээнд болон тодорхой төрлийн гэмт хэргийн жишээн дээр гаргахдаа дараах томъёоллыг ашиглан тооцоолсон.

Томьёо 1.
$$Y = X \left(\frac{1}{K} - 1 \right)$$

X - Цагдаад бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

Y - Нийт бүртгэгдсэн байх магадлалтай гэмт хэрэг

K - Гэмт хэрэгт өртөөд цагдаагийн байгууллагад мэдэгдсэн коэффициент, “K”-г тодорхойлохдоо гэмт хэрэгт хохирох эрсдэлийн судалгааны асуулгад хохирсон гэж хариулт өгөөд, тэднээс цагдаад мэдэгдсэн хүмүүсийн хувь хэмжээгээр (0-1) үнэлгээгээр тодорхойлно.

Томьёо 2.

$$S = Y - X$$

S - Цэвэр нуугдмал байх гэмт хэргийн тоо

Судалгааны мэдээллийг SPSS.21 програм ашиглан боловсруулсан бөгөөд судалгааны үр дүн, дүгнэлт нь зөвхөн тухайн судалгаагаар тогтоогдсон бодит байдалд үндэслэгдсэн болно

ГУРАВ. НУУГДМАЛ ГЭМТ ХЭРГИЙН ТҮВШИНГ ТООЦСОН НЬ

3.1 Гэмт хэрэгт шууд болон шууд бусаар хохирсон байдал

Хохирогчоор дамжуулан нуугдмал гэмт хэргийн түвшинг тодорхойлдог аргачлалын дагуу судалгаанд оролцогчдоос Монгол Улсын хэмжээнд түгээмэл үйлдэгддэг 13 төрлийн гэмт хэрэгт хохирч байсан туршлагыг асууж, хариултад дүн шинжилгээ хийсэн.

Хүснэгт 4-т гэмт хэргийн улмаас сүүлийн 1 жилийн хугацаанд хохирсон гэж өөрсдийгөө үзсэн иргэдийн хариултыг эрэмбэлэн харуулав.

Судалгаанд оролцсон 1449 хүний 463 буюу 32 хувь нь хулгайлах гэмт хэргийн улмаас хохирсон нь хамгийн өндөр үзүүлэлт байсан бол хоёрдугаарт 257 буюу 17.8 хувь нь эд хөрөнгөө залилан мэхлүүлэх замаар хохирсон гэж тус тус хариулжээ. Харин хамгийн бага үзүүлэлттэй байгаа гэмт хэргийн хувьд бэлгийн эрх чөлөөний эсрэг гэмт хэрэг, хууль бусаар мөрдөх гэмт хэргүүд орж байна.

Хүснэгт 4. Гэмт хэрэгт шууд хохирсон байдал

№	Гэмт хэргийн төрөл	Тийм	Үгүй
1	Эд хөрөнгөө хулгайд алдаж	32.0%	68.0%
2	Эд хөрөнгөө залилан мэхлүүлж	17.8%	82.2%
3	Гүтгэгдэж, доромжлогдож	16.3%	83.7%
4	Зам тээврийн осолд өртөж	15.1%	84.9%
5	Эд хөрөнгөө дээрэмдүүлж	14.5%	85.5%
6	Бусдын халдлагад өртөж	14.3%	85.7%
7	Авилгын улмаас эрх ашиг хөндөгдөж	10.1%	89.9%
8	Цахим гэмт хэрэгт өртөж	8.0%	92.0%
9	Мансууруулах болон сэтгэцэд нөлөөлөх бодис хэрэглэж	6.5%	93.5%
10	Хилсээр хэрэгт шийтгэгдэж	6.3%	93.7%
11	Хүн барьцаалагдаж эсвэл хулгайлагдаж	5.4%	94.6%
12	Бэлгийн дарамт, хүсээгүй бэлгийн харьцаа	4.8%	95.2%
13	Хууль бус мөрдлөгийн улмаас	4.7%	95.3%

Эх сурвалж: Гэмт хэрэгт хохирох явдлын судалгаа, ХСИС, УБ., 2017

Нуугдмал гэмт хэргийн түвшинг тодорхойлоход шууд бусаар хохирсон байдлыг тодруулах нь ач холбогдолтой байдаг. Иймээс судалгаанд оролцогчдоос “Өнгөрсөн нэг жилийн хугацаанд таны гэр бүлийн гишүүд, төрөл садан, эсвэл сайн таньдаг хүмүүсийн хэн нэгэн гэмт хэрэгт хохирч байсан уу?” гэсэн асуулт тавихад бие махбодын хувьд хохирсон гэж 17.6 хувь нь, авилгын улмаас хохирсон гэж 8.5 хувь нь, эд хөрөнгийн хувьд хохирсон гэж 29.9 хувь нь, мансууруулах болон сэтгэцэд нөлөөлөх бодис хэрэглэж хохирсон гэж 4.9 хувь нь тус тус хариулжээ. (График 2)

График 2. Шууд бусаар гэмт хохирсон байдал

Судалгааны үр дүнгээс харахад бусдын эд хөрөнгийг хулгайлах, бие махбодын хувьд хохирох гэмт хэргийн нуугдмал байх магадлал өндөр байна. Сүүлийн 3 жилийн хугацаанд авилга, мансууруулах бодистой холбоотой гэмт хэрэг өсч байгаа талаар эрдэмтэн судлаачид мэдээлэл хийж байгаа боловч энэ судалгааны үр дүнгээр тийм ч өндөр үзүүлэлттэй биш.

Гэмт хэргийн улмаас хохирсон хүмүүс ямар арга хэмжээ авсан талаар тодруулах зорилгоор “Хэрэв та өөрөө эсвэл таны гэр бүлийн гишүүд, төрөл садан, эсвэл сайн таньдаг хүмүүсийн хэн нэгэн гэмт хэрэгт хохирч байсан бол цагдаа, хуулийн байгууллагад мэдэгдэж байсан уу” гэсэн асуултад судалгаанд оролцогчдын өгсөн хариултыг Хүснэгт 5-д нэгтгэн харуулав.

Хүснэгт 5. Гэмт хэрэгт хохироод мэдээлсэн байдал

№	Гэмт хэргийн төрөл	Судалгаанд оролцсон иргэд	Хохирсон иргэдийн тоо	Үүнээс:		Нуугдмал байх магадлал, хувиар
				Хуулийн байгууллагад мэдэгдсэн	Хувь	
1	Эд хөрөнгөө хулгайд алдаж	1449	463	184	39.7	60.3
2	Эд хөрөнгөө залилан мэхлүүлж	1449	257	62	24.1	75.9
3	Гүтгэгдэж, доромжлогдож	1449	236	38	16.1	83.9
4	Зам тээврийн осолд өртөж	1449	218	119	54.5	45.5
5	Эд хөрөнгөө дээрэмдүүлж	1449	210	89	42.2	47.8
6	Бие махбодын халдлагад өртөж	1449	207	44	21.1	78.9
7	Авилгын улмаас эрх ашиг хөндөгдөж	1449	146	17	11.7	88.3
8	Цахим гэмт хэрэгт өртөж	1449	115	22	19.2	80.2
9	Мансууруулах болон сэтгэцэд нөлөөлөх бодис хэрэглэж	1449	94	13	13.6	86.4
10	Хилсээр хэрэгт шийтгэгдэж	1449	91	53	58.1	41.9
11	Хүн барьцаалагдаж эсвэл хулгайлагдаж	1449	78	58	74.7	25.3
12	Бэлгийн дарамт, хүсээгүй бэлгийн харьцаа	1449	69	10	14.5	85.5
13	Хууль бус мөрдлөгийн улмаас	1449	68	12	18.1	81.9
Улсын дундаж		1449	175	55	31.3	68.7

Эх сурвалж: Гэмт хэрэгт хохирох явдлын судалгаа, УБ., 2017

Судалгаанаас харахад гэмт хэрэгт хохирсон хүмүүсээс дөнгөж 31.3 хувь цагдаа, хуулийн байгууллагад мэдэгдэж байгаа нь нэг талаас нийт гэмт хэргийн 68.7 хувь нь нуугдмал байгааг илэрхийлж байгаа бол нуугдмал байх хамгийн өндөр магадлалтай гэмт хэргүүдэд авилга, мансуурах болон сэтгэцэд нөлөөлөх бодис, бэлгийн халдашгүй байдал, гүтгэх, доромжлох гэмт хэрэг, зөрчил хамаарч байна. Харин хамгийн бага түвшинд байгаа гэмт хэргүүдэд хүн барьцаалах, зам тээврийн осол, хилсээр шийдэгдэх, дээрэмдэх зэрэг гэмт хэргүүд хамаарч байна.

Хүснэгт 6-д үзүүлсэн нуугдмал байх магадлалын хувийг 2017 онд цагдаагийн байгууллагад бүртгэгдсэн гэмт хэргийн тоон үзүүлэлтэд үндэслэн нуугдмал байх гэмт хэргийн тоон үзүүлэлт, бүртгэгдсэн гэмт хэргээс хэд дахин их байгааг харьцуулан дүн шинжилгээ хийв. Хүснэгт 6-д үзүүлснээр 2017 онд улсын хэмжээнд нийт 20032 гэмт хэрэг бүртгэгдсэн нь нийгэмд бодитоор үйлдэгдэж байгаа гэмт хэргийн 31.3 хувь гэж дээрх аргачлалын дагуу тооцож болно. Хэрэв 20032 нь нийт үйлдэгдсэн гэмт хэргийн 31.3 хувь бол 100 хувь нь хэдэн гэмт байх бэ? гэсэн тоон үзүүлэлтийг пропорцын аргаар тооцож, гарсан тооноос бүртгэгдсэн гэмт хэргийг хасах байдлаар нуугдмал гэмт хэргийн түвшинг тодорхойлсон болно.

Хүснэгт 6. Гэмт хэргийн нуугдмал байх магадлал

№	Гэмт хэргийн төрөл	Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг, 2017	Нийт үйлдэгдсэн байж болох гэмт хэрэг	Нуугдмал байх магадлал, хувиар	Бүртгэгдсэнээс хэд дахин их
1	Хулгайлах (ЭХТА 17.1, 17.12)	8379	21105	12726	1.5
2	Залилах (ЭХТА-ийн 17.3/	2020	8381	6361	3.1
3	Авто тээврийн хэрэгслийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журам зөрчих (ЭХТА-ийн 27.10)	754	1383	629	0.8
4	Дээрэмдэх (ЭХТА-ийн 17.2)	1007	2106	1099	1.0
5	Хүний эрүүл мэндэд хохирол учруулах гэмт хэрэг (ЭХТА-ийн 10.1, 11.1, 11.5, 11.6 дүгээр)	5040	23886	18846	3.7
6	Авилгын гэмт хэрэг (ЭХТА-ийн 22.1 22.4, 22.5)	18	153	135	7.5
7	Цахим мэдээллийн аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг (ЭХТА-ийн 26 дугаар бүлэг)	39	203	164	4.2
8	Мансууруулах болон сэтгэцэд нөлөөлөх бодистой холбоотой хэрэг (ЭХТА-ийн 20.7, 20.8)	101	742	641	6.3
9	Хилсээр хэрэгт шийтгэгдэх (ЭХТА-ийн 21.12, 21.14)	74	127	53	0.7
10	Хүн барьцаалах, хулгайлах (ЭХТА-ийн ЭХТА-ийн 13.2, 13.3, 13.4)	8	11	3	0.3
11	Хүчиндэх, бэлгийн мөлжлөг (ЭХТА-ийн 12.1, 12.2, 12.3)	269	1855	1586	5.8
12	Хууль бусаар мөрдөж мөшгих (ЭХТА-ийн 13.12)	2	11	9	4.5
Улсын дундаж		20032	64000	43968	2.2

ДҮГНЭЛТ

1. Монгол Улсын үндсэн хуулийн 16 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт “...Аюулгүй орчинд амьдрах эрхтэй”, 19 дүгээр зүйлийн 1 дахь хэсэгт “Төрөөс хүний эрх, эрх чөлөөг хангахуйц эдийн засаг, нийгэм, хууль зүйн болон бусад баталгааг бүрдүүлэх, хүний эрх, эрх чөлөөг зөрчихтэй тэмцэх, хөндөгдсөн эрхийг сэргээн эдлүүлэх үүргийг иргэнийхээ өмнө хариуцна”, мөн 38 дугаар зүйлийн 7 дахь хэсэгт “Хүний эрх, эрх чөлөөг хамгаалах, нийгмийн хэв журмыг бэхжүүлэх, гэмт хэрэгтэй тэмцэх арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх” нь засгийн газрын үүрэг мөн гэж тодорхойлсон нь гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх ажлыг шинжлэх ухааны үндэслэлтэй хэрэгжүүлэх, үйлдэгдэж буй гэмт хэргийн нөхцөл байдлыг бодитойгоор тогтоох шаардлагатай холбогдоно.
2. Цаг хугацаа орон зайн хүрээнд нийгэмд аюултай үзэгдэл болох нийгмийн болон эрүүгийн эрх зүйн шинжийг агуулсан тодорхой нөхцөлд үүсэж бий болсон төрийн бүртгэлийн системд ороогүй байдлаар илэрхийлэгдсэн бодит гэмт хэргийн нэг хэсгийг нуугдмал гэмт хэрэг гэж тодорхойлж болно. Нуугдмал гэмт хэргийн түвшин өндөр байх тусам, иргэдийн аюулгүй байдалд сөргөөр нөлөөлж, нийгмийн дэг журам алдагдаж, иргэд гэмт хэргээс түгших хандлага нэмэгдэж байна.
3. Нуугдмал гэмт хэргийн түвшинг тодорхойлох зорилгоор 1449 иргэнээс авсан судалгааны дүнгээс үзэхэд Улсын хэмжээнд нуугдмал байх гэмт хэргийн тоо 45862 гэсэн үзүүлэлт гарч байгаа нь өнөөгийн гэмт хэргийн түвшингээс 2.2 дахин их байгааг илтгэж байна. Монгол Улс дахь гэмт хэргийн нуугдмал байх шинжийг

харгалзан гэмт хэрэгтэй тэмцэх, хууль сахиулах байгууллагын бүтэц, зохион байгуулалт, орон тооны асуудлыг шинэчлэн тогтоох шаардлагатай.

4. Тодорхой төрлийн гэмт хэргийн нуугдмал байх магадлал авлигын гэмт хэрэг 7.5 дахин, хүчиндэх, бэлгийн мөлжлөгийн гэмт хэрэг 5.8 дахин, мансуурах болон сэтгэцэд нөлөөлөх бодистой холбоотой гэмт хэрэг 6.3 дахин, хууль бусаар мөрдөн мөшгих гэмт хэрэг 4.5 дахин, цахим мэдээллийн аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг 4.2 дахин их байгаа нь анхаарал татаж байна.
5. Монгол Улсын нийт гэмт хэргийн бүтцэд 41.8 хувийг эзэлж байгаа хулгайлах гэмт хэргийн нуугдмал байх магадлал 12726 буюу бүртгэгдсэн гэмт хэргээс 1.5 дахин их, хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэргийн нуугдмал байх магадлал 18846 буюу бүртгэгдсэн гэмт хэргээс 3.7 дахин их байх боломжтой байна.
6. Хүн барьцаалах, тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журам зөрчих гэмт хэргүүд нуугдмал байх магадлал харьцангуй бага байна.

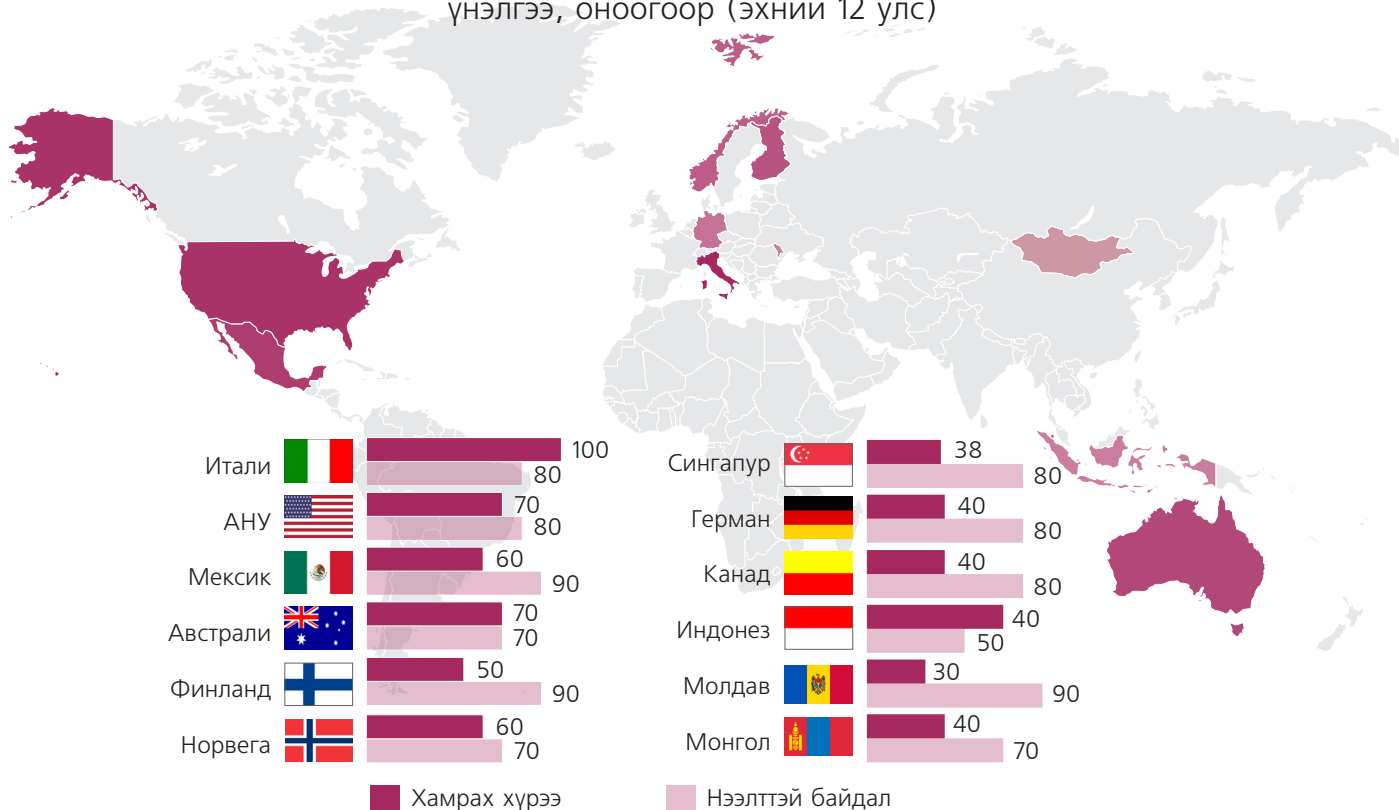
Эх сурвалжийн жагсаалт

1. Сазонован.В. "Понятие латентной преступности" Уголовное право и современность: Межвуз. Сб. Науч.тр. Вып. 6. Красноярск: Сибюи МВД, 2002.-С.8-180-184.
2. Д.Мягмарцэрэн "Нуугдмал гэмт хэрэг, ойлголт, шалтгаан, тооцоолол, өнөөгийн байдал", хууль сахиулахуй сэтгүүл, УБ., 2015 №1
3. Ли.Д.А.Уголовно-статистический учёт: структурно-функциональные закономерности: моногр. М.Русский мир, 1997. 21 хуудас.
4. Roberson Wallace, introduction to criminology., New York, 2009
5. Цагдаагийн Ерөнхий Газар. "Монгол улс дахь гэмт хэрэг, зөрчлийн нөхцөл байдал-2017", УБ. 2018 он.
6. Цагдаагийн Ерөнхий Газар. "Монгол Улс дахь гэмт хэрэг, зөрчлийн нөхцөл байдал 2003-2013", УБ. 2017 он.
7. Хууль сахиулахын их сургуулийн судалгааны баг, "Монгол улс дахь гэмт хэрэгт хохирох явдлын судалгаа-2017", УБ., 2018 он
8. www.1212.mn, ҮСХ, 2017

ГЭМТ ХЭРГИЙН СТАТИСТИКИЙН МЭДЭЭЛЛИЙГ ОЛОН УЛСЫН ЖИШИГТ НИЙЦҮҮЛЭХ НЬ

Статистикийн мэдээллийн хяналтын Олон Улсын байгууллага “Open data whatch”-оос 2017 онд улс орнуудын гэмт хэргийн статистикт өгсөн үнэлгээ, оноогоор (эхний 12 улс)

Эх сурвалж: <http://odin.opendatawatch.com/>

¹ Энэхүү бүлгийг хууль зүйн доктор (Ph.D) Б.Энхболд хариуцан гүйцэтгэв.

НЭГ. УДИРТГАЛ

Монгол Улсын гэмт хэргийн статистикийн үүсэл, хөгжлийг Их засаг хууль буй болсон үеэс бий болсон гэж үзэж болно. 1206 онд Чингисийн эзэнт гүрний их хуралдааны үед Их засаг хуулийг анх зарлан тунхагласнаар уг хууль хэрэгжиж эхэлсэн бөгөөд хуулийн заалтыг зөрчиж, гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийг цээрлүүлж, ял, шийтгэл ногдуулах, торгууль, алба гувчуур оногдуулах зэрэгт тоо мэдээллийг ашиглаж, их эзэн хааны зарлигийн хэрэгжилтийг тоогоор илэрхийлэн танилцуулж байсан нь түүхэнд бичигдсэн байдаг. XIII зууны үед хүчирхэг төр улсыг байгуулсан монголчууд байлдан дагуулсан улс орныхоо хүн амыг тоолж, түүнд үндэслэн албан татвар ногдуулж байсан тухай түүхийн баримт бичгүүдэд тэмдэглэгдэн үлдсэн байдаг. МЭӨ 174-163 онд Хүннү гүрэн Лаошань Шаньюйн үед улсын албан татварыг цэгцтэй болгож хүн, малаа тоолж, мод хэрчин тэмдэглэж байсан тухай тэмдэглэл түүхэнд үлдсэн байдаг.

1993 онд батлагдсан “Цагдаагийн байгууллагын тухай” хуулийн 4 дүгээр зүйлд Цагдаагийн төв байгууллагын харьяанд гэмт хэрэгтэй тэмцэх, нийгмийн хэв журам хамгаалах асуудлаар шинжилгээ, судалгаа явуулах үүрэг бүхий байгууллага байж болно, мөн хуулийн 28 дугаар зүйлд Цагдаагийн байгууллага гэмт хэрэгтэй тэмцэх, нийгмийн хэв журам хамгаалах үйл ажиллагаанд туслах тоо бүртгэл хөтөлж, мэдээллийн сүлжээ, сан байгуулж, ашиглана гэж заасан нь өнөөгийн Мэдээлэл, дүн шинжилгээ, шуурхай удирдлагын албаны “Статистик, мэдээллийн хэлтэс”-ийн эрх зүйн үндсийг бүрдүүлж өгсөн түүхтэй.

Манай улсад гэмт хэргийн мэдээлэл 1980-аад оноос улам өргөжин мэдээлэл технологийн дэвшилтэт арга технологийг ашиглах болж, улмаар “Гэмт хэргийн статистикийн мэдээллийн сан”-г бүрдүүлж эхэлсэн байна.

1993 онд батлагдсан “Шүүхийн тухай” хуулийн 55 дугаар зүйлд “Улсын Дээд шүүхийн дэргэд шүүхээс хууль хэрэглэх, тайлбарлахад хууль зүйн онолын асуудлаар зөвлөмж өгөх, шүүхийн статистикийн тоо, мэдээллийг нэгтгэн дүгнэж, санал гаргах үүрэг бүхий шүүхийн судалгааны төв ажиллана” гэж заасан нь одоогийн Шүүхийн судалгаа, мэдээлэл, сургалтын хүрээлэнгийн үндэс суурийг тавьсан түүхтэй.

Олон улсын түвшинд гэмт хэргийн статистик нь 2 эх үүсвэрээс бүрддэг гэж үздэг. Үүнд:

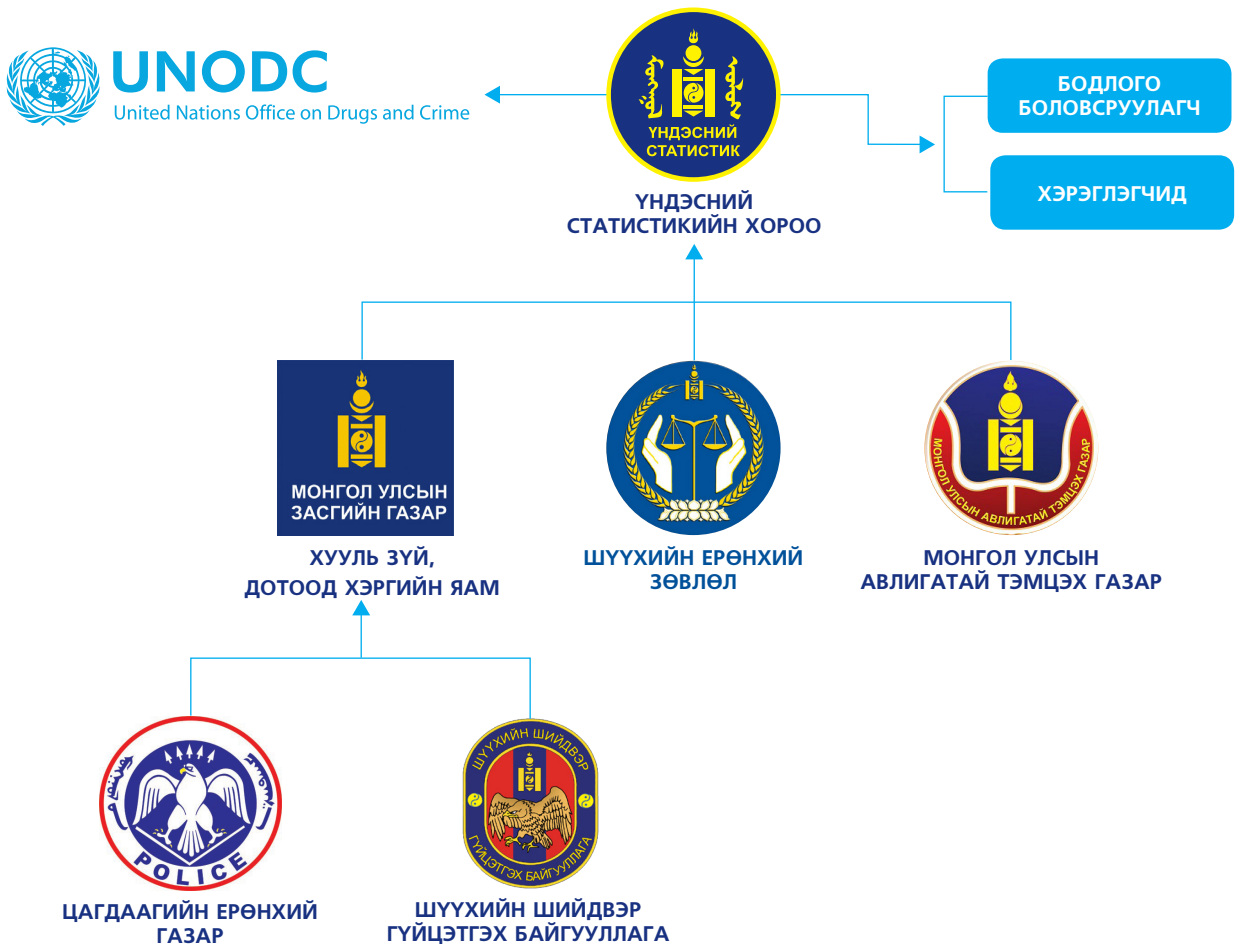
- Гэмт хэргийн статистикийн албан болон захиргааны статистикийн мэдээлэл
- Гэмт хэргийн улмаас хохирсон хохирогчийн судалгаа

Олон улсын хэмжээнд гэмт хэргийн статистикт олон улсын дараахь аргачлал, ангилал, гарын авлага, зөвлөмжийг ашиглаж байна. Үүнд:

- Гэмт хэрэг, хууль сахиулахын статистикийг боловсронгуй болгох нь гарын авлага, НҮБ-ын СК, 2003 он
- Хохирогчийн судалгааны гарын авлага, НҮБ-ын ГХМБТГ, ЕЭЗК, 2010 он
- Лисбоны хэлэлцээр, Мансууруулах бодисын статистикийн үзүүлэлт, 2000 он
- Насанд хүрээгүй хүнийг шүүн таслах ажиллагааны үзүүлэлтүүд, НҮБ-ын ГХМБТГ, НҮБ-ын ХС, 2006 он
- Гэмт хэргийн статистикт зориулсан олон улсын ангилал, НҮБ-ын ГХМБТГ, ЕЭЗК, 2015 он
- “Эрүүгийн эрх зүйн мэдээллийг үнэлэх арга хэрэгсэл” НҮБ-ын ГХМБТГ, 2006 он

Үндэсний статистикийн хороо нь одоогоор Монгол Улсын “Статистикийн тухай” хуулийн дагуу хууль сахиулах, шүүх эрх мэдлийн байгууллагуудаас (Цагдаагийн ерөнхий газар(108), Шүүхийн ерөнхий зөвлөл(60), Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газар(40), Авлигатай тэмцэх газар(11)) нийт 200 гаруй үзүүлэлтээр улс, бүс, аймаг, нийслэл, сумаар жил улирал, сарын давтамжтайгаар мэдээллийг цуглуулж, боловсруулж нийтэд тархааж байна. Түүнчлэн жил тутам НҮБ-ын Гэмт хэрэг мансууруулах бодистой тэмцэх газарт мэдээлэх ёстой **267** үзүүлэлтээс одоогоор **148** орчим үзүүлэлтийг боловсруулж хүргүүлж байна.

Зураг 1. Гэмт хэргийн статистикийн мэдээлэл цуглуулалт, тархаалтын зураглал

ХОЁР. ГЭМТ ХЭРГИЙН СТАТИСТИКИЙН МЭДЭЭЛЛИЙН ОЛОН УЛСАД ХАРЬЦУУЛАГДАХ БАЙДАЛ

2.1 НҮБ-ЫН ГЭМТ ХЭРГИЙН ЧИГ ХАНДЛАГЫН СУДАЛГААНЫ МЭДЭЭЛЭЛ ЦУГЛУУЛАЛТ

НҮБ-ын гэмт хэргийн чиг хандлагын судалгаа нь 2016 оноос гэмт хэргийн статистикт зориулсан олон улсын ангиллыг үйл ажиллагаандаа нэвтрүүлж, ангиллын 11 категорийн дагуу мэдээллээ цуглуулж эхэлсэн. Гэмт хэргийн статистикт зориулсан олон улсын ангилалд нийцсэн Гэмт хэргийн статистикийн үндэсний ангилал боловсруулж, батлуулж, мөрдүүлээгүй учраас Монгол Улс НҮБ-ын гэмт хэргийн чиг хандлагын судалгааны 267 үзүүлэлтүүдээс одоогоор 148 үзүүлэлт (55.4%)-ийг гаргаж хүргүүлж байна. НҮБ-ын ГХЧХС нь өгөгдлийн файл болон мета өгөгдлийн файлаас бүрдэнэ.

1.1 Санаатай аллагын мэдээлэл

ГАРДАГ ҮЗҮҮЛЭЛТИЙН ТОО-91
ГАРДАГГҮЙ ҮЗҮҮЛЭЛТИЙН ТОО-21
НИЙТ ҮЗҮҮЛЭЛТИЙН ТОО-112

№	Үзүүлэлтийн нэр	Эх үүсвэр	Үзүүлэлт гардаг эсэх
	Хүний аминд хүрсэн болон хүрэхийг завдсан гэмт хэрэг	ЦЕГ	
1	Санаатай аллагын гэмт хэргийн тоо	ЦЕГ	гарна
2	Санаатай аллагын гэмт хэрэг үйлдэхийг завдсан гэмт хэргийн тоо	ЦЕГ	гарахгүй
	Санаатай аллагын гэмт хэргийн хохирогчийн тоо, хүйсээр	ЦЕГ	
3	Санаатай аллагын гэмт хэргийн нийт хохирогчийн тоо	ЦЕГ	гарна
4	Санаатай аллагын хохирогч эрэгтэй	ЦЕГ	гарна
5	Санаатай аллагын хохирогч эмэгтэй	ЦЕГ	гарна
	Санаатай аллагын гэмт хэргийн хохирогч, хохирогч, гэмт хэрэгтний хамаарал, хүйсээр	ЦЕГ	
6	Гэр бүл, ойр дотнын хамтрагч, хүйсээр	ЦЕГ	гарна
7	Ойр дотнын хамтрагч, хүйсээр	ЦЕГ	гарна
8	Гэр бүлийн гишүүн, хүйсээр	ЦЕГ	гарна
9	Хохирогчийг таних бусад гэмт хэрэгтэн, хүйсээр	ЦЕГ	гарна
10	Хохирогчийг үл таних гэмт хэрэгтэн, хүйсээр	ЦЕГ	гарна
11	Гэмт хэрэгтэн нь тодорхойгүй хамаарал нь тодорхой бус хэрэг	ЦЕГ	гарна
	Санаатай аллагын хохирогч, үйлдэгдсэн байдал, хүйсээр	ЦЕГ	
12	Зохион байгуулалттай бүлгээр үйлдсэн	ЦЕГ	гарахгүй
13	Бусад эрүүгийн үйлдлээр	ЦЕГ	гарахгүй
14	Хувь хүмүүс хоорондын аллага	ЦЕГ	гарахгүй
15	Нийгэм, улс төрийн аллага	ЦЕГ	гарахгүй
16	Террорист аллага	ЦЕГ	гарахгүй
17	Бусад төрлийн аллага	ЦЕГ	гарна
	Санаатай аллагын хохирогч, аллага үйлдсэн арга хэрэгслээр	ЦЕГ	
18	Галт зэвсэг, тэсрэх бодисоор	ЦЕГ	гарахгүй
19	Галт зэвсгээр	ЦЕГ	гарна
20	Бусад зэвсгээр	ЦЕГ	гарахгүй
21	Хурц иртэй зүйлээр	ЦЕГ	гарна
22	Ямар ч зэвсэггүй, бусад арга хэрэгслээр	ЦЕГ	гарна
23	Тодорхой бус аргаар	ЦЕГ	гарахгүй

№	Үзүүлэлтийн нэр	Эх үүсвэр	Үзүүлэлт гардаг эсэх
	Санаатай аллагын хохирогч, хүйс ба насны ангиллаар	ЦЕГ	
24	Эрэгтэй	ЦЕГ	гарна
25	0-9	ЦЕГ	гарна
26	10-14	ЦЕГ	гарна
27	15-17	ЦЕГ	гарна
28	18-19	ЦЕГ	гарна
29	20-24	ЦЕГ	гарна
30	25-29	ЦЕГ	гарна
31	30-44	ЦЕГ	гарна
32	45-59	ЦЕГ	гарна
33	60 түүнээс дээш	ЦЕГ	гарна
34	Тодорхой бус	ЦЕГ	гарна
35	Эмэгтэй	ЦЕГ	гарна
36	0-9	ЦЕГ	гарна
37	10-14	ЦЕГ	гарна
38	15-17	ЦЕГ	гарна
39	18-19	ЦЕГ	гарна
40	20-24	ЦЕГ	гарна
41	25-29	ЦЕГ	гарна
42	30-44	ЦЕГ	гарна
43	45-59	ЦЕГ	гарна
44	60 түүнээс дээш	ЦЕГ	гарна
45	Тодорхой бус	ЦЕГ	гарна
	Санаатай аллагын хохирогч, иргэншлээр, хүйсээр	ЦЕГ	
46	МУ-ын иргэн, хүйсээр	ЦЕГ	гарна
47	Гадаадын иргэн, хүйсээр	ЦЕГ	гарна
	3 том хотын санаатай аллагын хохирогч	ЦЕГ	
48	1-р хот	ЦЕГ	гарна
49	2-р хот	ЦЕГ	гарна
50	3-р хот	ЦЕГ	гарна
	Хотын хүн амын тоогоор	ЦЕГ	
51	1-р хот	ЦЕГ	гарна
52	2-р хот	ЦЕГ	гарна
53	3-р хот	ЦЕГ	гарна
	Санаатай аллагын гэмт хэрэгтэн, хүйс, насны ангиллаар	ЦЕГ	
54	Санаатай аллагын гэмт хэрэгтэн, эрэгтэй	ЦЕГ	гарна
55	0-9	ЦЕГ	гарна
56	10-14	ЦЕГ	гарна
57	15-17	ЦЕГ	гарна
58	18-19	ЦЕГ	гарна
59	20-24	ЦЕГ	гарна
60	25-29	ЦЕГ	гарна
61	30-44	ЦЕГ	гарна
62	45-59	ЦЕГ	гарна
63	60 түүнээс дээш	ЦЕГ	гарна
64	Тодорхой бус	ЦЕГ	гарна
65	Санаатай аллагын гэмт хэрэгтэн, эмэгтэй	ЦЕГ	гарна
66	0-9	ЦЕГ	гарна
67	10-14	ЦЕГ	гарна
68	15-17	ЦЕГ	гарна
69	18-19	ЦЕГ	гарна
70	20-24	ЦЕГ	гарна
71	25-29	ЦЕГ	гарна

№	Үзүүлэлтийн нэр	Эх үүсвэр	Үзүүлэлт гардаг эсэх
72	30-44	ЦЕГ	гарна
73	45-59	ЦЕГ	гарна
74	60 түүнээс дээш	ЦЕГ	гарна
75	Тодорхой бус	ЦЕГ	гарна
	Санаатай аллагын гэмт хэрэгтэн, иргэншлээр, хүйсээр	ЦЕГ	
76	МУ-ын иргэн, хүйсээр	ЦЕГ	гарна
77	Гадаадын иргэн, хүйсээр	ЦЕГ	гарна
	Санаатай аллагын гэмт хэргийг давтан үйлдэгч, хүйсээр	ЦЕГ	
78	Өмнө нь ямар нэг төрлийн гэмт хэргээс болж шийтгэгдэж байсан	ЦЕГ	гарна
79	Өмнө нь ямар нэг төрлийн гэмт хэргээр ял шийтгэгдэж байгаагүй	ЦЕГ	гарна
80	Өмнө нь хэзээ ч ял шийтгэгдсэн нь тогтоогдоогүй	ЦЕГ	гарахгүй

1.2 Хүчирхийллийн гэмт хэргийн мэдээлэл

№	Үзүүлэлтийн нэр	Эх үүсвэр	Үзүүлэлт гардаг эсэх
	Хүнд хохирол, гэмтэл учруулсан, учруулахыг завдсан гэмт хэрэг	ЦЕГ	
81	Хүнд хэлбэрийн хүчирхийллийн гэмт хэргийн тоо	ЦЕГ	гарна
82	Хүн хулгайлах гэмт хэрэг	ЦЕГ	гарна
	Хүний биед бэлгийн шинж чанартай хохирол учруулсан гэмт хэрэг	ЦЕГ	
83	Бэлгийн хүчирхийллийн гэмт хэргийн тоо	ЦЕГ	гарна
84	Хүчингийн хэргийн тоо	ЦЕГ	гарна
85	Бэлгийн дарамтын хэргийн тоо	ЦЕГ	гарахгүй
86	Бэлгийн хүчирхийллийн бусад төрөл	ЦЕГ	гарахгүй
	Хүнийг айлган сүрдүүлж, хүчирхийлж өмч хөрөнгөнд нь халдах		
87	Дээрмийн гэмт хэрэг	ЦЕГ	гарна
	Хүнд хэлбэрийн хүчирхийллийн хохирогч, хохирогч гэмт хэрэгтний хамаарлаар, хүйсээр		
88	Гэр бүл, ойр дотнын хамтрагч, хүйсээр	ЦЕГ	гарахгүй
89	Хохирогчийг таних бусад гэмт хэрэгтэн, хүйсээр	ЦЕГ	гарахгүй
90	Хохирогчийг үл таних гэмт хэрэгтэн, хүйсээр	ЦЕГ	гарахгүй
91	Гэмт хэрэгтэн нь тодорхойгүй хамаарал нь тодорхой бус хэрэг, хүйсээр	ЦЕГ	гарахгүй
	Бэлгийн хүчирхийллийн хохирогч, гэмт хэрэгтний хамаарал ба хүйсээр		
92	Гэр бүл, ойр дотнын хамтрагч, хүйсээр	ЦЕГ	гарна
93	Хохирогчийг таних бусад гэмт хэрэгтэн, хүйсээр	ЦЕГ	гарна
94	Хохирогчийг үл таних гэмт хэрэгтэн, хүйсээр	ЦЕГ	гарна
95	Гэмт хэрэгтэн нь тодорхойгүй хамаарал нь тодорхой бус хэрэг, хүйсээр	ЦЕГ	гарна

1.3 Бусад гэмт хэргийн мэдээлэл

№	Үзүүлэлтийн нэр	Эх үүсвэр	Үзүүлэлт гардаг эсэх
	Хяналтанд байдаг мансууруулах бодис, сэтгэцэд нөлөөлөх бусад бодистой холбоотой гэмт хэрэг		
96	Хяналтанд байдаг мансууруулах бодис, бэлдмэлтэй холбоотой гэмт хэрэг	ЦЕГ	гарна
97	Хяналтанд байдаг мансууруулах бодисыг хувийн хэрэглээнд хууль бусаар эзэмших, худалдан авах, хэрэглэх, тариалах эсвэл боловсруулах	ЦЕГ	гарна
98	Хяналтанд байдаг мансууруулах бодисыг бусдын хэрэглээнд хууль бусаар худалдаалах, тариалах эсвэл борлуулах	ЦЕГ	гарахгүй
	Залилан, хууран мэхлэх, авлигын гэмт хэрэг		
99	Авлигын гэмт хэргийн тоо	ЦЕГ	гарна
100	Хээл хахуулын гэмт хэргийн тоо	ЦЕГ	гарна
101	Бусад төрлийн авлигын гэмт хэрэг	ЦЕГ	гарахгүй
	Нийтийн хэв журам, засаг захиргаа, төрийн хууль, журмын эсрэг гэмт хэрэг		
102	Цагаачдыг хууль бусаар улсын хил нэвтрүүлсэн хэрэг	ЦЕГ	гарахгүй

№	Үзүүлэлтийн нэр	Эх үүсвэр	Үзүүлэлт гардаг эсэх
Төрийн хамгаалалт, олон нийтийн аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг			
103	Тэсэрч дэлбэрэх бодис, зэвсэг худалдах	ЦЕГ	гарахгүй
104	Зохион байгуулалттай гэмт хэргийн бүлэг оролцсон хэрэг	ЦЕГ	гарахгүй
105	Террорист бүлэг оролцсон гэмт хэрэг	ЦЕГ	гарахгүй
106	Терроризмыг санхүүжүүлэх	ЦЕГ	гарахгүй
Зөвхөн өмчийн эсрэг гэмт хэрэг			
107	Орон байрны хулгайн гэмт хэрэг	ЦЕГ	гарна
108	Хулгайн гэмт хэрэг	ЦЕГ	гарна
109	Тээврийн хэрэгслийн хулгайн гэмт хэрэг	ЦЕГ	гарна
Залилан, хууран мэхлэх, авлигын гэмт хэрэг			
110	Залилангийн гэмт хэргийн тоо	ЦЕГ	гарна
111	Цахим гэмт хэргийн тоо	ЦЕГ	гарна
112	Мөнгө угаах гэмт хэргийн тоо	ЦЕГ	гарна

2.1 Эрүүгийн эрх зүйн системийн үйл ажиллагаа

ГАРДАГ ҮЗҮҮЛЭЛТИЙН ТОО-16
ГАРДАГГҮЙ ҮЗҮҮЛЭЛТИЙН ТОО-4
НИЙТ ҮЗҮҮЛЭЛТИЙН ТОО-20

№	Үзүүлэлтийн нэр	Эх үүсвэр	Үзүүлэлт гардаг эсэх	
Эрүүгийн эрх зүйн системийн үйл ажиллагаа, гэмт хэргийн олон улсын ангиллаар				
1	Санаатай аллага (0101)	ЦЕГ	гарна	
2	Хүчингийн гэмт хэрэг (03011)	ЦЕГ	гарна	
3	Хээл хахуулын гэмт хэрэг (07031)	ЦЕГ	гарна	
4	Цагдаад сэжигтнээр баривчлагдсан хүний тоо	Хяналтанд байдаг мансууруулах бодисыг хувийн хэрэглээнд хууль бусаар эзэмших, худалдан авах, хэрэглэх, тариалах эсвэл борлуулах гэмт хэрэг (06011)	ЦЕГ	гарна
5		Хяналтанд байдаг мансууруулах бодисыг хувийн хэрэглээнд хууль бусаар худалдаалах, тариалах эсвэл борлуулах (06012)	ЦЕГ	гарахгүй
1	Санаатай аллага (0101)	УЕПГ	гарна	
2	Хүчингийн гэмт хэрэг (03011)	УЕПГ	гарна	
3	Хээл хахуулын гэмт хэрэг (07031)	УЕПГ	гарна	
4	Прокурор эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хүний тоо	Хяналтанд байдаг мансууруулах бодисыг хувийн хэрэглээнд хууль бусаар эзэмших, худалдан авах, хэрэглэх, тариалах эсвэл борлуулах гэмт хэрэг (06011)	УЕПГ	гарна
5		Хяналтанд байдаг мансууруулах бодисыг хувийн хэрэглээнд хууль бусаар худалдаалах, тариалах эсвэл борлуулах (06012)	УЕПГ	гарна
1	Санаатай аллага (0101)	ШЕЗ	гарна	
2	Хүчингийн гэмт хэрэг (03011)	ШЕЗ	гарна	
3	Хээл хахуулын гэмт хэрэг (07031)	ШЕЗ	гарна	
4	Шүүхээр ял шийтгүүлсэн хүний тоо	Хяналтанд байдаг мансууруулах бодисыг хувийн хэрэглээнд хууль бусаар эзэмших, худалдан авах, хэрэглэх, тариалах эсвэл борлуулах гэмт хэрэг (06011)	ШЕЗ	гарна
5		Хяналтанд байдаг мансууруулах бодисыг хувийн хэрэглээнд хууль бусаар худалдаалах, тариалах эсвэл борлуулах (06012)	ШЕЗ	гарахгүй
1	Санаатай аллага (0101)	ШШГЕГ	гарахгүй	
2	Хүчингийн гэмт хэрэг (03011)	ШШГЕГ	гарна	
3	Хээл хахуулын гэмт хэрэг (07031)	ШШГЕГ	гарна	
4	Хоригдлын тоо	Хяналтанд байдаг мансууруулах бодисыг хувийн хэрэглээнд хууль бусаар эзэмших, худалдан авах, хэрэглэх, тариалах эсвэл борлуулах гэмт хэрэг (06011)	ШШГЕГ	гарна
5		Хяналтанд байдаг мансууруулах бодисыг хувийн хэрэглээнд хууль бусаар худалдаалах, тариалах эсвэл борлуулах (06012)	ШШГЕГ	гарахгүй

4.1 Гэмт хэргийн олон улсын ангиллын 1-р түвшний 11 категорын дагуу

ГАРДАГ ҮЗҮҮЛЭЛТИЙН ТОО-0
 ГАРДАГГҮЙ ҮЗҮҮЛЭЛТИЙН ТОО-55
 НИЙТ ҮЗҮҮЛЭЛТИЙН ТОО-55

№	Үзүүлэлтийн нэр	Цагдаа		Прокурор	Шүүх	Хорих
		Нийт гэмт хэргийн тоо	Гэмт хэрэгт холбогдсон хүний тоо	Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хүний тоо	Ял шийтгүүлсэн хүний тоо	Хоригдлын тоо
1	Хүний аминд хүрсэн болон хүрэхийг завдсан үйлдэл					
2	Хувь хүнд гэмтэл, хохирол учруулсан, учруулахыг завдсан үйлдэл					
3	Бэлгийн шинж чанартай хохирол учруулсан үйлдэл					
4	Хүний эсрэг хүчирхийлэл, заналхийлэлтэй холбоотой өмчийн эсрэг хэрэг					
5	Зөвхөн өмчийн эсрэг гэмт хэрэг					
6	Хяналтанд байдаг мансууруулах болон сэтгэцэд нөлөөлөх бодистой холбоотой гэмт хэрэг					
7	Залилан, хууран мэхлэх болон авилгын хэрэг					
8	Төрийн эрх мэдэл, нийгмийн дэг журмын эсрэг гэмт хэрэг					
9	Олон нийтийн аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг					
10	Байгаль орчны эсрэг үйлдэл					
11	Өөр ангилалд ороогүй бусад хэрэг					

Тайлбар: монгол улс гэмт хэргийн статистикт зориулсан олон улсын ангиллыг үйл ажиллагаандаа нэвтрүүлж, үндэсний хэмжээнд мөрдөх гэмт хэргийн ангиллаа боловсруулж, батлуулж мөрдүүлээгүйн улмаас дээрх бүх үзүүлэлтүүд гарахгүй байна.

5.1 Хоригдсон хүн, хүйс, насны ангилал, иргэншлээр

ГАРДАГ ҮЗҮҮЛЭЛТИЙН ТОО-10
 ГАРДАГГҮЙ ҮЗҮҮЛЭЛТИЙН ТОО-1
 НИЙТ ҮЗҮҮЛЭЛТИЙН ТОО-11

№	Үзүүлэлтийн нэр	Эх үүсвэр	Үзүүлэлт гардаг эсэх
	Нийт хоригдсон хүний тоо		
1	Насанд хүрсэн хүн, хүйсээр	ШШГЕГ	гарна
2	Насанд хүрээгүй хүн, хүйсээр	ШШГЕГ	гарна
3	МУ-ын иргэн	ШШГЕГ	гарна
4	Гадаадын иргэн	ШШГЕГ	гарна
	Хоригдсон хүн, ял эдэлсэн байдал, хүйсээр		
1	Ял шийтгүүлэхээс өмнө хоригдсон хүн, хүйсээр	ШШГЕГ	гарна
2	Ял эдэлсэн хүн, хүйсээр	ШШГЕГ	гарна
3	Ял эдлэх шийдвэр дууссан	ШШГЕГ	гарна
4	Ял эдлэх шийдвэр эцэслээгүй	ШШГЕГ	гарахгүй
	Ял шийтгүүлэхээс өмнө хоригдсон хүний тоо, цагдан хоригдсон хугацаагаар		
1	12 сараас дээш хугацаагаар	ШШГЕГ	гарна
2	12 сараас доош хугацаагаар	ШШГЕГ	гарна
3	6 сараас доош хугацаагаар	ШШГЕГ	гарна

6.1 Эрүүгийн эрх зүйн системийн хүний нөөц, хүчин чадал

ГАРДАГ ҮЗҮҮЛЭЛТИЙН ТОО-15
 ГАРДАГГҮЙ ҮЗҮҮЛЭЛТИЙН ТОО-5
 НИЙТ ҮЗҮҮЛЭЛТИЙН ТОО-20

№	Үзүүлэлтийн нэр	Эх үүсвэр	Үзүүлэлт гардаг эсэх
Цагдаагийн бие бүрэлдхүүн, хүйс, чиг үүргээр			
1	Цагдаагийн нийт бие бүрэлдхүүн, хүйсээр	ЦЕГ	гарна
2	Цагдаагийн ажилтан, хариуцах чиглэлээр	ЦЕГ	гарна
3	Урьдчлан сэргийлэх	ЦЕГ	гарна
4	Илрүүлэх	ЦЕГ	гарна
5	Захиргааны / бусад	ЦЕГ	гарна
Прокурорын боловсон хүчин, хүйсээр			
1	Прокурорын нийт албан хаагчдын тоо	УЕПГ	гарна
2	Прокурорын нийт албан хаагчдын тоо, хүйсээр	УЕПГ	гарна
Магистрийн зэрэгтэй, мэргэжлийн шүүгч, хүйсээр			
1	Магистрийн зэрэгтэй нийт мэргэжлийн шүүгчийн тоо	ШЕЗ	гарна
2	Магистрийн зэрэгтэй нийт мэргэжлийн шүүгчийн тоо, хүйсээр	ШЕЗ	гарна
Хорих ангийн албан хаагчид, чиг үүргээр, хүйсээр			
1	Хорих ангийн нийт албан хаагчид, хүйсээр	ШШГЕГ	гарна
2	Хорих ангийн нийт ажилтан, чиг үүргээр	ШШГЕГ	гарахгүй
3	Хяналтын	ШШГЕГ	гарахгүй
4	Боловсрол/сургалт/ эрүүл мэндийн	ШШГЕГ	гарахгүй
5	Захиргаа/менежмент	ШШГЕГ	гарахгүй
6	Бусад	ШШГЕГ	гарахгүй
Хорих ангийн албан ёсны хүчин чадал, хүйс, насны ангиллаар			
1	Насанд хүрэгчид	ШШГЕГ	гарна
2	Өсвөр насныхан	ШШГЕГ	гарна
3	Бүх насны	ШШГЕГ	гарна
4	Хорих ангийн албан ёсны хүчин чадал, хүйсээр	ШШГЕГ	гарна
5	Хорих ангийн тоо	ШШГЕГ	гарна

7.1 Хохирогчийн судалгаа

ГАРДАГ ҮЗҮҮЛЭЛТИЙН ТОО-0
 ГАРДАГГҮЙ ҮЗҮҮЛЭЛТИЙН ТОО-32
 НИЙТ ҮЗҮҮЛЭЛТИЙН ТОО-32

№	Үзүүлэлтийн нэр	Эх үүсвэр	Үзүүлэлт гардаг эсэх
Тархах түвшин			
1	Өөрийн амьдарч буй орчиндоо ганцаараа алхахдаа аюулгүй байдлыг мэдэрдэг хүн амын эзлэх хувь		гарахгүй
2	Орон байрны хулгайн гэмт хэрэг		гарахгүй
3	Тээврийн хэрэгсэл болон түүний эд ангийн хулгай		гарахгүй
4	Хээл хахуулын гэмт хэрэг, хүйсээр		гарахгүй
5	Хээл хахуулын гэмт хэрэг-бүгд		гарахгүй
6	Бизнес эрхлэгчдийн дундах хээл хахууль		гарахгүй
7	Бие махбодийн хүчирхийлэл-бүгд		гарахгүй
8	Бие махбодийн хүчирхийлэл, хүйсээр		гарахгүй
9	Дээрэмдэх гэмт хэрэг		гарахгүй
10	Бие махбодийн дарамт		гарахгүй
11	Бэлгийн хүчирхийлэл-бүгд		гарахгүй
12	Бэлгийн хүчирхийлэл, хүйсээр		гарахгүй
13	Бэлгийн дарамт		гарахгүй
14	Хүчиндэх гэмт хэрэг		гарахгүй
15	Сэтгэл санааны хүчирхийллийн гэмт хэрэг-бүгд		гарахгүй

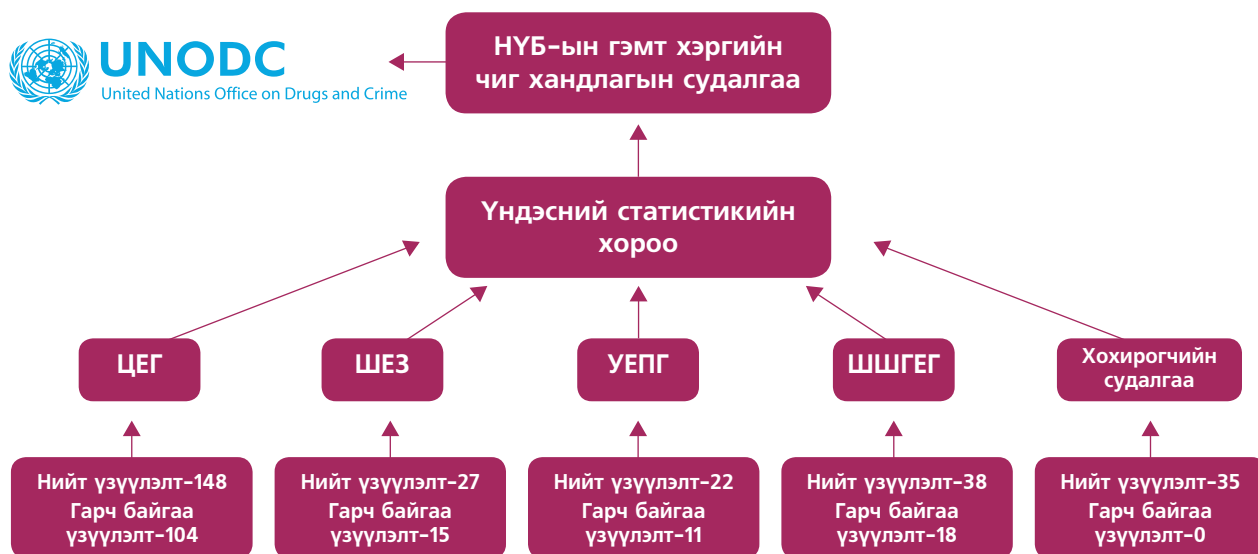
16	Сэтгэл санааны хүчирхийллийн гэмт хэрэг, хүйсээр	гарахгүй
17	Бие махбодийн болон бэлгийн хүчирхийлэл-бүгд	гарахгүй
18	Бие махбодийн болон бэлгийн хүчирхийлэл, хүйсээр	гарахгүй
19	Сэтгэл санаа, бие махбод, бэлгийн хүчирхийлэл-бүгд	гарахгүй
20	Сэтгэл санаа, бие махбод, бэлгийн хүчирхийлэл, хүйсээр	гарахгүй
21	Бие махбод, бэлгийн дарамт-бүгд	гарахгүй
22	Бие махбод, бэлгийн дарамт, хүйсээр	гарахгүй

Цагдаагийн байгууллага болон бусад эрх бүхий байгууллагад бүртгэгдсэн түвшин

23	Бие махбодийн хүчирхийллийн гэмт хэрэг-бүгд	гарахгүй
24	Бие махбодийн хүчирхийлэл, хүйсээр	гарахгүй
25	Дээрэмдэх гэмт хэрэг	гарахгүй
26	Бие махбодийн дарамт	гарахгүй
27	Бэлгийн хүчирхийллийн гэмт хэрэг-бүгд	гарахгүй
28	Бэлгийн хүчирхийллийн гэмт хэрэг, хүйсээр	гарахгүй
29	Бэлгийн дарамт	гарахгүй
30	Хүчиндэх гэмт хэрэг	гарахгүй
31	Бие махбод, бэлгийн хүчирхийлэл-бүгд	гарахгүй
32	Бие махбод, бэлгийн хүчирхийлэл, хүйсээр	гарахгүй

Тайлбар: Монгол улс одоогоор өрхөд суурилсан хохирогчийн суалгааг явуулаагүй учраас дээрх үзүүлэлтүүд бүгд гарахгүй байна.

ЗУРАГ-2. НҮБ-ЫН ГЭМТ ХЭРГИЙН ЧИГ ХАНДЛАГЫН СУДАЛГААНЫ МЭДЭЭЛЭЛ ЦУГЛУУЛАЛТ, схемээр

НҮБ-ЫН ГЭМТ ХЭРГИЙН ЧИГ ХАНДЛАГЫН СУДАЛГАА, 2014-2016 оны байдлаар

1-Санаатай аллагын мэдээлэл 1-(Intentional homicide data)		Цагдаа эсвэл бусад хууль сахиулах байгууллага Police or other law enforcement				
Жилийн үзүүлэлт Annual variables						
Үзүүлэлт (Indicators)		2014	2015	2016	Нэмэлт тайлбар Additional comments	
1.1	Хүний аминд хүрсэн болон хүрэхийг завдсан хэрэг Acts leading to death or intending to cause death					
1.1.1	Санаатай аллага (0101), гэмт хэргийн тоо Intentional homicide (0101) number of offences	211	204	174		
1.1.2	Санаатай аллага үйлдэхийг завдсан (0102), гэмт хэргийн тоо Attempted intentional homicide (0102) number of offences	0	0	0		
1.2	Санаатай аллагын ХОХИРОГЧ, хүйсээр (SV) Intentional homicide VICTIMS by sex(SV)					
1.2.1	Санаатай аллагын нийт хохирогч (0101) Total victims of intentional homicide(0101)	218	214	184		
1.2.1a	Санаатай аллагын эрэгтэй хохирогч (0101) Male victims of intentional homicide(0101)	164	163	145		
1.2.1b	Санаатай аллагын эмэгтэй хохирогч (0101) Female victims of intentional homicide(0101)	54	51	39		
1.3	Санаатай аллагын ХОХИРОГЧ, гэмт хэрэгтэн, хохирогчийн хамаарал болон хүйсээр (ViP/SV) Intentional homicide VICTIMS by victim-perpetrator relationship and sex(ViP/SV)					
1.3.1	Санаатай аллагын хохирогч (0101) хөнөөсөн хүнээр: Victims of intentional homicide(0101) killed by	Ойр дотны хамтрагч эсвэл гэр бүлийн гишүүн (IPFM) Intimate partner or family member(IPFM)	Эрэгтэй ба эмэгтэй Male and Females	18	23	15
1.3.1a			Эрэгтэй/Male	9	15	6
1.3.1b			Эмэгтэй/Female	9	8	9
1.3.1.1		Ойр дотны хамтрагч Intimate partner	Эрэгтэй ба эмэгтэй Male and Females	2	17	12
1.3.1.1a			Эрэгтэй/Male	1	13	5
1.3.1.1b			Эмэгтэй/Female	1	4	7
1.3.1.2		Гэр бүлийн гишүүн Family member	Эрэгтэй ба эмэгтэй Male and Females	16	6	3
1.3.1.2a			Эрэгтэй/Male	7	2	1
1.3.1.2b			Эмэгтэй/Female	9	4	2
1.3.2		Хохирогчийг таних бусад гэмт хэрэгтэн Other perpetrator know to the victim	Эрэгтэй ба эмэгтэй Male and Females	45	41	2
1.3.2a			Эрэгтэй/Male	26	24	39
1.3.2b			Эмэгтэй/Female	19	17	24
1.3.		Хохирогчийг үл таних гэмт хэрэгтэн Perpetrator unknow to the victim	Эрэгтэй ба эмэгтэй Male and Females	41	65	59
1.3.3a			Эрэгтэй/Male	6	50	38
1.3.3b		Эмэгтэй/Female	35	15	21	
1.4	Санаатай аллагын ХОХИРОГЧ, орчин, нөхцөл болон хүйсээр (SiC/SV) Intentional homicide VICTIMS by situational context and sex (SiC/SV)					
1.4.1.1	Санаатай аллагын хохирогч (0101) холбогдох:	Зохион байгуулалттай бүлгээр үйлдсэн Organized criminal groups	Эрэгтэй ба эмэгтэй Male and Females	0	0	0
1.4.1.1a			Эрэгтэй/Male	0	0	0
1.4.1.1b			Эмэгтэй/Female	0	0	0
1.4.1.2		Бусад эрүүгийн үйлдлээр Other criminal activities	Эрэгтэй ба эмэгтэй Male and Females	0	0	0
1.4.1.2a			Эрэгтэй/Male	0	0	0
1.4.1.2b			Эмэгтэй/Female	0	0	0
1.4.2		Хувь хүмүүс хоорондын аллага Interpersonal homicide	Эрэгтэй ба эмэгтэй Male and Females	0	0	0
1.4.2a			Эрэгтэй/Male	0	0	0
1.4.2b			Эмэгтэй/Female	0	0	0
1.4.3		Нийгэм-улс төрийн аллага Socio-political homicide	Эрэгтэй ба эмэгтэй Male and Females	0	0	0
1.4.3a			Эрэгтэй/Male	0	0	0
1.4.3b			Эмэгтэй/Female	0	0	0
1.4.3.1		Алан хядах үйл ажиллагаа Terrorist offences	Эрэгтэй ба эмэгтэй Male and Females	0	0	0
1.4.3.1a			Эрэгтэй/Male	0	0	0
1.4.3.1b		Эмэгтэй/Female	0	0	0	

1.4.4		Аллагын мэдэхгүй төрлүүд Unknown types of homicide	Эрэгтэй ба эмэгтэй Male and Females	0	0	184
1.4.4a			Эрэгтэй/Male	0	0	145
1.4.4b			Эмэгтэй/Female	0	0	39
1.5	Санаатай аллагын хохирогч, аллага үйлдсэн арга хэрэгслээр (We) Intentional homicide VICTIMS by mechanism of killing (We)					
1.5.1		Галт зэвсэг эсвэл тэсэрч дэлбэрэх бодис Firearms or explosives		0	0	0
1.5.1.1	Санаатай аллагын хохирогчид (0101) халдсан: VICTIMS of intentional homicide(0101) attacked with;	Галт зэвсэг Firearm		8	3	3
1.5.2		Бусад буу зэвсэг Another weapon		0	0	0
1.5.2.1		Хурц иртэй зэвсэг Sharp object		76	73	65
1.5.3		Ямар ч зэвсэггүй/бусад механизм Without a weapon/ Other mechanism		10	81	55
1.5.4		Тодорхойгүй аргаар Unspecified		0	0	0

Солигддог үзүүлэлт
Rotating variables

				2014	2015	2016	Нэмэлт тайлбар Additional comments
1.6	Санаатай аллагын ХОХИРОГЧ, нас, хүйсээр (SV/AV) Intentional homicide victims by sex and age(SV/AV)						
1.6.1a	Санаатай аллагын хохирогч (0101): Victims of intentional homicide	Эрэгтэй, насаар Males aged	0-9 настай 0 to 9	0	0	2	
1.6.2a			10-14 настай 10 to 14	0	0	3	
1.6.3a			15-17 настай 15 to 17	0	0	15	
1.6.4a			18-19 настай 18 to 19	0	0	20	
1.6.5a			20-24 настай 20 to 24	0	0	19	
1.6.6a			25-29 настай 25 to 29	0	0	20	
1.6.7a			30-44 настай 30 to 44	69	58	27	
1.6.8a			45-59 настай 45 to 49	47	47	29	
1.6.9a			60, түүнээс дээш 60 and older	9	8	10	
1.6.1b		Эмэгтэй, насаар Females aged	0-9 настай 0 to 9	0	0	1	
1.6.2b			10-14 настай 10 to 14	0	0	2	
1.6.3b			15-17 настай 15 to 17	0	0	5	
1.6.4b			18-19 настай 18 to 19	0	0		
1.6.5b			20-24 настай 20 to 24	0	0	5	
1.6.6b			25-29 настай 25 to 29	0	0	2	
1.6.7b			30-44 настай 30 to 44	26	15	7	
1.6.8b			45-59 настай 45 to 49	11	13	8	
1.6.9b			60, түүнээс дээш 60 and older	2	3	9	

1.7 Санаатай аллагын ХОХИРОГЧ, харьяалал болон хүйсээр (Cit/SV)							
Intentional homicide victims by citizenship and sex							
1.7.1a	Санаатай аллагын хохирогч (0101): Victims of intentional homicide	Дотоодын иргэн National citizens	Эрэгтэй Male	0	0	144	
1.7.1b			Эмэгтэй Female	0	0	39	
1.7.2a		Гадаадын иргэн Foreign citizens	Эрэгтэй Male	0	0	1	
1.7.2b			Эмэгтэй Female	0	0	0	
1.8 Санаатай аллагын ХОХИРОГЧ, 3 том хотоор (Geo)							
Intentional homicide victims in three largest cities (Geo)							
1.8.1	Санаатай аллагын хохирогч (0101): Victims of intentional homicide (0101)	Эхний том хот 1st largest city		114	113	87	
1.8.2		Хоёр дах том хот 2nd largest city		7	32	7	
1.8.3		Гурав дах том хот 3rd largest city		8	21	7	
1.8.1p	Хотын хүн амын тоо: Size of city population in:	Эхний том хот 1st largest city		0	0	1,380,792	Эхний том хотын нэр Name of 1st largest city
1.8.2p		Хоёр дах том хот 2nd largest city		0	0	97,646	Хоёр дах том хотын нэр Name of 2nd largest city
1.8.3p		Гурав дах том хот 3rd largest city		0	0	16,491	Гурав дах том хотын нэр Name of 3rd largest city
1.9 Санаатай аллагын ХЭРЭГТЭН, нас, хүйсээр (SP/AP)							
Intentional homicide perpetrators by sex and age (SP/AP)							
1.9.1a	Санаатай аллагын хэрэгт холбогдсон хүн (0101): Persons brought into formal Contact for intentional homicide:	Эрэгтэй, насаар Males aged	0-9 настай 0 to 9	0	0	0	
1.9.2a			10-14 настай 10 to 14	0	0	2	
1.9.3a			15-17 настай 15 to 17	0	5	17	
1.9.4a			18-19 настай 18 to 19	0	0	41	
1.9.5a			20-24 настай 20 to 24	0	0	24	
1.9.6a			25-29 настай 25 to 29	38	42	31	
1.9.7a			30-44 настай 30 to 44	90	94	22	
1.9.8a			45-59 настай 45 to 49	43	19	29	
1.9.9a			60, түүнээс дээш 60 and older	5	24	7	
1.9.1b		Эмэгтэй, насаар Females aged	0-9 настай 0 to 9	0	0	0	
1.9.2b			10-14 настай 10 to 14	0	0	0	
1.9.3b			15-17 настай 15 to 17	0	0	3	
1.9.4b			18-19 настай 18 to 19	0	0	5	
1.9.5b			20-24 настай 20 to 24	0	0	4	
1.9.6b			25-29 настай 25 to 29	5	3	1	
1.9.7b			30-44 настай 30 to 44	10	12	0	
1.9.8b			45-59 настай 45 to 49	1	1	0	
1.9.9b			60, түүнээс дээш 60 and older	6	4	1	

1.10 Санаатай аллагын гэмт хэрэгтэн, иргэншил, хүйсээр(Cit/SP) Intentional homicide perpetrators by citizenship and sex (Cit/SP)						
1.10.1a	Санаатай аллагын хэрэгт холбогдсон хүн (0101): Persons brought into formal Contact for intentional homicide:	Дотоодын иргэн National citizens	Эрэгтэй Male			178
1.10.1b			Эмэгтэй Female			14
1.10.2a	Persons brought into formal Contact for intentional homicide:	Гадаадын иргэн Foreign citizens	Эрэгтэй Male			
1.10.2b			Эмэгтэй Female			
1.11 Санаатай аллагын ХЭРЭГТЭН, рецидив статусаар, хүйсээр (Rec/SP) Intentional homicide perpetrators by recidivist status and sex (Rec/SP)						
1.11.1	Санаатай аллагын хэрэгт холбогдсон хүн (0101): Persons brought into formal Contact for intentional homicide:	Өмнө ямар нэг төрлийн гэмт хэргээр ял шийтгүүлсэн Previously convicted for any type of crime	Эрэгтэй Male	0	0	23
			Эмэгтэй Female	0	0	0
1.11.2		Өмнө ямар нэгэн гэмт хэргээр ял шийтгүүлж байгаагүй Not previously convicted for any type of crime	Эрэгтэй Male	0	0	169
			Эмэгтэй Female	0	0	0
1.11.3		Өмнө нь ял шийтгэгдсэн нь тогтоогдоогүй Recidivism unknown	Эрэгтэй Male	0	0	0
			Эмэгтэй Female	0	0	0
2-Хүчирхийллийн гэмт хэргийн мэдээлэл 2-Violent Crimes data				Цагдаа эсвэл бусад хууль сахиулах байгууллага Police or other law enforcement		

Жилийн үзүүлэлт
Annual variables

		2014	2015	2016	Нэмэлт тайлбар Additional comments
2.1	Хувь хүнд хохирол, гэмтэл учруулсан, учруулахыг завдсан гэмт хэрэг Acts causing harm or intending to cause harm to the person				
2.1.1	Хүнд хэлбэрийн танхайн (020111) гэмт хэргийн тоо Serious assault (020111) number of offences	8,132	8,064	1,892	
2.1.2	Хүн хулгайлах (020221), гэмт хэргийн тоо Kidnapping(020221) number of offences	0	0	3	
2.2	Бэлгийн шинж чанартай хохирол учруулсан үйлдэл Injurious acts of a sexual nature				
2.2.1	Бэлгийн хүчирхийлэл (0301), гэмт хэргийн тоо Sexual violence(0301) number of offences	353	359	290	
2.2.1.1	Хүчин (03011), гэмт хэргийн тоо Rape(03011) number of offences	300	279	290	
2.2.1.2	Бэлгийн дарамт (03012), гэмт хэргийн тоо Sexual assault (03012)number of offences	0	0	0	
2.2.1.3	Бэлгийн хүчирхийллийн бусад төрөл (03019), гэмт хэргийн тоо Other acts of sexual violence(03019)number of offences	0	0	0	
2.3	Хүчирхийлэх, айлган сүрдүүлэх зэргээр бусдын эд хөрөнгийг дээрэмдэх Acts against property involving violence or threat against a person				
2.3.1	Дээрэм (0401), гэмт хэргийн тоо Robbery(0401) number of offences	686	537	474	

Солигддог үзүүлэлт
Rotating variables

				2014	2015	2016	Нэмэлт тайлбар Additional comments
2.4	Хүнд хэлбэрийн танхайн хэргийн ХОХИРОГЧ, хохирогч-хэрэгтний хамаарал, хүйсээр (VIP/SV) Serious assault VICTIMS by victim-perpetrator relationship and sex(VIP/SV)						
2.4.1a	Хүнд хэлбэрийн танхайн хэргийн хохирогч (020111): Victims serious assault(020111)	Ойр дотны хамтрагч эсвэл гэр бүлийн гишүүн (IPFM)	Эрэгтэй Male	0	0	8	
2.4.1b		Intimate partner or family member(IPFM)	Эмэгтэй Female	0	0	14	
2.4.2a		Хохирогчийг таних бусад гэмт хэрэгтэн	Эрэгтэй Male	0	0	354	
2.4.3a		Other perpetrator know to the victim	Эмэгтэй Female	0	0	145	
2.4.3b		Хохирогчийг үл таних гэмт хэрэгтэн	Эрэгтэй Male	0	0	1,290	
		Perpetrator unknow to the victim	Эмэгтэй Female	0	0	149	
2.4.4a		Гэмт хэрэгтэн нь тодорхойгүй хамаарал нь тодорхой бус хэрэг	Эрэгтэй Male	0	0	25	
2.4.4b		Relationship to perpetrator is not know	Эмэгтэй Female	0	0	14	
2.6	Бэлгийн хүчирхийллийн ХОХИРОГЧ, хохирогч-хэрэгтний хамаарал, хүйсээр (VIP/SV) Sexual violence VICTIMS by victim-perpetrator relationship and sex(VIP/SV)						
2.5.1a	Бэлгийн хүчирхийллийн хохирогч (0301): Victims of sexual violence(0301) by	Ойр дотны хамтрагч эсвэл гэр бүлийн гишүүн (IPFM)	Эрэгтэй хохирогч	0	0	0	
2.5.1b		Intimate partner or family member(IPFM)	Эмэгтэй хохирогч	0	0	17	
2.5.2a		Хохирогчийг таних бусад гэмт хэрэгтэн	Эрэгтэй хохирогч	0	0	0	
2.5.2b		Other perpetrator know to the victim	Эмэгтэй хохирогч	0	0	121	
2.5.3a		Хохирогчийг үл таних гэмт хэрэгтэн	Эрэгтэй хохирогч	0	0	0	
2.5.3b		Perpetrator unknow to the victim	Эмэгтэй хохирогч	0	0	116	
2.5.4a		Гэмт хэрэгтэн нь тодорхойгүй хамаарал нь тодорхой бус хэрэг	Эрэгтэй хохирогч	0	0	0	
2.5.4b		Relationship to perpetrator is not know	Эмэгтэй хохирогч	0	0	36	
3-Бусад гэмт хэргийн мэдээлэл 3-Other crimes data				Цагдаа эсвэл бусад хууль сахиулах байгууллага Police or other law enforcement			

Жилийн үзүүлэлт
Annual variables

				2014	2015	2016	Нэмэлт тайлбар Additional comments
3.1	Хяналтад байдаг мансууруулах болон сэтгэцэд нөлөөлөх бусад бодистой холбоотой хэрэг Acts involving controlled psychoactive substances or other drugs						
3.1.1	Хяналтад байдаг мансууруулах бодис, бэлдмэлтэй холбоотой гэмт хэрэг (0601), гэмт хэргийн тоо Unlawful acts involving controlled drugs or precursors(0601) number of offences			0	0	94	
3.1.1.1	Хяналтад байдаг мансууруулах бодисыг хувийн хэрэглээнд хууль бусаар эзэмших, худалдан авах, хэрэглэх, тариалах эсвэл боловсруулах(06011), гэмт хэргийн тоо Unlawful possession, purchase, use, cultivation or production of controlled drugs for personal consumption (06011)number of offences			0	0	94	
3.1.1.2	Хяналтад байдаг мансууруулах бодисыг бусдын хэрэглээнд хууль бусаар худалдаалах, тариалах эсвэл боловсруулах (06012), гэмт хэргийн тоо Unlawful trafficking cultivation or production of controlled drugs or precursors not for personal consumption(06012) number of offences			0	0	0	

3.2	Залилан, хууран мэхлэх, авлигын хэрэг Acts involving fraud, deception or corruption				
3.2.1	Авлига (0703), гэмт хэргийн тоо Corruption(0703) number offences	0	0	52	
3.2.1.1	Хээл хахууль (07031), гэмт хэргийн тоо Bribery (07031) number of offences	0	0	52	
3.2.1.2	Авлигын бусад төрлийн гэмт хэрэг (07039), гэмт хэргийн тоо Other acts of corruption(07032-07039) number of offences	0	0	0	
3.3	Нийтийн хэв журам, засаг захиргаа, төрийн хууль, дүрмийн зөрчил Acts against public order, authority and provisions of the State				
3.3.1	Цагаачдыг хууль бусаар улсын хил нэвтрүүлсэн хэрэг (08051), гэмт хэргийн тоо Smuggling of migrants (08051) number of offences	0	0	0	
3.4	Олон нийтийн аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг Acts against public safety and state security				
3.4.1	Эвсэг, дэлбэрэх бодис худалдаалах (09012), гэмт хэргийн тоо Trafficking of weapons and explosives (09012) number of offences	0	0	0	
3.4.2	Зохион байгуулалттай гэмт хэрэгт оролцох (09051), гэмт хэргийн тоо Participation in an organized criminal group (09051) number of offences	0	0	0	
3.4.3	Алан хядах бүлэглэлийн үйл ажиллагаанд оролцох (09061), гэмт хэргийн тоо Participation in a terrorist group (09061) number of offences	0	0	0	
3.4.4	Алах хядах үйл ажиллагааг санхүүжүүлэх (09062), гэмт хэргийн тоо Financing of terrorism (09062)number of offences	0	0	0	

Солигддог үзүүлэлт
Rotating variables

	2014	2015	2016	Нэмэлт тайлбар Additional comments	
3.5	Үл хөдлөх хөрөнгийн эсрэг гэмт хэрэг Acts against property only				
3.5.1	Орон байрны хулгай (0501), гэмт хэргийн тоо Burglary(0501) number of offences	3,954	4,207	4,130	
3.5.2	Хулгай (0502), гэмт хэргийн тоо Theft (0502) number of offences	8,414	9,169	9,065	
3.5.2.1	Тээврийн хэрэгслийн хулгайн (05021), гэмт хэргийн тоо Theft of a motorized vehicle(05021) number of offences	249	367	404	
3.6	Залилан, хууран мэхлэх, авлигын хэрэг Acts involving fraud, deception or corruption				
3.6.1	Залилан(0701), гэмт хэргийн тоо Fraud(0701)number of offences	0	0	2,165	
3.6.1.1	үүнээс: цахим орчинтой холбоотой (Cy), гэмт хэргийн тоо of which are: Cyber-related (Cy) number of offences	0	0	19	
3.6.2	Мөнгө угаах (07041), гэмт хэргийн тоо Money laundering(07041) number of offences	0	0	0	

4-Эрүүгийн эрх зүйн системийн үйл ажиллагаа
4-Criminal Justice system process

Цагдаа эсвэл бусад хууль сахиулах байгууллага, Прокурор, Шүүх&Хорих
Police or other law enforcement agency Prosecution, Courts, Prisons

Жилийн үзүүлэлт
Annual variables

4.1	ГХСОУА-ын 02 болон 03 түвшний гэмт хэрэг CIS process-ICCS Crimes level 02&03					
2016 он 2016 year	Санаатай аллага (0101) Intentional homicide(0101)	Хүчин Rape (03011)	Хахууль (07031) Bribery(07031)	Мансууруулах бодисыг эзэмших (06011) Drug possession (06011)	Мансууруулах бодис худалдаалах (06012) Drug trafficking (06012)	
4.1.1.1 - 1.5	192	324	1,810	504		0
Цагдаа	Гэмт хэрэгт холбогдсон хүний тоо Persons brought into Formal contact for:					
4.1.1.1a - 1.5a	178	322	1,112	339		0
Police	Эрэгтэй Males					
4.1.1.1b - 1.5b	14	2	698	165		0
	Эмэгтэй Females					

4.1.2.1 - 2.5	Прокурор Prosecution	Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хүний тоо Persons prosecuted for:	254	379	59	175	47
4.1.3.1 - 3.5	Шүүх Courts	Ял шийтгүүлсэн хүний тоо Persons convicted for:	198	225	22	138	0
4.1.4.1 - 4.5	Хорих Prison	Хоригдож буй хүний тоо Persons held for:	0	505	9	24	0

Солигддог үзүүлэлт
Rotating variables

			2014	2015	2016	Нэмэлт тайлбар Additional comments
4.2	Гэмт хэрэгт холбогдсон нийт хүний тоо, насанд хүрсэн эсэх, хүйсээр/иргэншлээр Total persons brought into formal contact by age status and sex/by citizenship					
4.2.1		Гэмт хэрэгт холбогдсон нийт хүний тоо Total persons brought into formal contact	23,737	24,857	23,805	
4.2.2		Эрэгтэй ба эмэгтэй Male and females	22,487	23,455	22,640	
4.2.2a	ЦАГДАА POLICE	Насанд хүрсэн Adults	19,000	19,773	19,164	
4.2.2b		Эмэгтэй Female	3,487	3,682	3,476	
4.2.3		Эрэгтэй ба эмэгтэй Male and females	1,250	1,402	1,165	
4.2.3a	Өсвөр насны Juveniles	Эрэгтэй Male	1,119	1,302	1,049	
4.2.3b		Эмэгтэй Female	131	100	116	
4.2.4		Гэмт хэрэгт холбогдсон дотоодын иргэн National citizens brought into formal contact	23,650	24,765	23,742	
4.2.5		Гэмт хэрэгт холбогдсон гадаадын иргэн Foreign citizens brought into formal contact	87	92	63	
4.3	Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан нийт хүний тоо, насанд хүрсэн эсэх, хүйсээр/иргэншлээр Total persons prosecuted by age status and sex/by citizenship					
4.3.1		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан нийт хүний тоо Total persons prosecuted	21519	21946	22,121	
4.3.2		Эрэгтэй ба эмэгтэй Male and females			21,095	
4.3.2a	ПРОКУРОР PROSECUTION	Насанд хүрсэн Adults			17,942	
4.3.2b		Эмэгтэй Female			3,153	
4.3.3		Эрэгтэй ба эмэгтэй Male and females			1,026	
4.3.3a	Өсвөр насны Juveniles	Эрэгтэй Male			935	
4.3.3b		Эмэгтэй Female			91	
4.3.4		Яллагдагчаар татсан дотоодын иргэн National citizens prosecuted			22,102	
4.3.5		Яллагдагчаар татсан гадаадын иргэн Foreign citizens prosecuted			19	
4.4	Шүүхэд шилжүүлсэн нийт хүний тоо, хууль ёсны төлөөллөөр Total persons brought before the Criminal Courts by legal representation					
4.4.1		Шүүхэд шилжүүлсэн нийт хүний тоо Total persons brought before the criminal courts by legal representation	11,430	11,603	10,120	
4.4.2		Хууль ёсны төлөөлөлтэй With legal representation				
4.4.2.1	ШҮҮХ COURTS	үүнээс: төлбөр төлсөн of which: paid for by the by the beneficiary				
4.4.2.2		үүнээс: төлбөр төлөөгүй of which: at no cost for the beneficiary				
4.4.3		Хууль ёсны төлөөлөлгүй No legal representation				

4.5 Ял шийтгүүлсэн нийт хүний тоо, насанд хүрсэн эсэх, хүйс, иргэншлээр Total persons convicted by age status and sex/by citizenship							
4.5.1		Ял шийтгүүлсэн нийт хүний тоо Total persons convicted			8,178	7,696	6,566
4.5.2		Насанд хүрсэн Adults	Эрэгтэй ба эмэгтэй Male and females		7,711	7,274	6,206
4.5.2a			Эрэгтэй Male		6,993	6,610	5,688
4.5.2b			Эмэгтэй Female		718	664	518
4.5.3	ШҮҮХ COURTS	Өсвөр насны Juveniles	Эрэгтэй ба эмэгтэй Male and females		467	422	360
4.5.3a			Эрэгтэй Male		454	401	353
4.5.3b			Эмэгтэй Female		13	21	7
4.5.4		Ял шийтгүүлсэн дотоодын иргэн National citizens convicted			8,150	7,662	6,546
4.5.5		Ял шийтгүүлсэн гадаадын иргэн Foreign citizens convicted			28	34	19

Солигддог үзүүлэлт
Rotating variables

4.6 CJS Процесс - ГХСОУА 1 түвшний гэмт хэрэг													
Шинэ 2016 New 2016		Хүний аминд хүрсэн болон завдсан хэрэг Acts leading to death of intending to cause death	Хувь хүнд хохирол, гэмтэл учруулсан, учруулахыг завдсан хэрэг Acts leading to harm or intending to cause harm to the person	Бэлгийн шинж чанартай хохирол учруулсан үйлдэл Injures acts of a sexual nature	Хүний эсрэг хүчирхийлэл, сүрдүүлэг бүхий өмчийн эсрэг үйлдэл Acts against property involving violence or threat against a person	Зөвхөн өмчийн эсрэг үйлдэл Acts against property only	Хяналтад байдаг мансууруулах болон сэтгэцэд нөлөөлөх бодис хэрэглэсэн үйлдэл Acts involving controlled psychoactive substances or other drugs	Залилан, хууран мэхлэх, авлигын хэрэг Acts involving fraud, deception or corruption	Нийтийн хэв журам, эрх мэдлийн эсрэг үйлдэл Acts against public order, authority and provisions of the State	Төрийн хамгаалалт, нийгмийн аюулгүй байдлын эсрэг үйлдэл Acts against public safety and state security	Байгаль орчны эсрэг үйлдэл Acts against the natural environment	Өөрөөр ангилаагүй бусад гэмт үйлдэл Other criminal acts not elsewhere classified	
4.6.1.1-1.11	ЦАГДАА POLICE	Нийт гэмт хэргийн тоо: Total number of offences	174	9,700	290	474	9,065	94	2,217	131	10	165	4,897
4.6.2.1-2.11	ЦАГДАА POLICE	Гэмт хэрэгт холбогдсон хүн: Persons in formal contact for:	192	9,973	324	512	6,143	176	1,810	126	10	210	4,329
4.6.3.1-3.11	ПРОКУРОР PROSECUTION	Яллагдагчаар татсан хүн: Persons prosecuted for:	336	9,444	470	3,348	4,027	214	1,410	2,204	86	250	332
4.6.4.1-4.11	ШҮҮХ COURT	Ял шийтгүүлсэн хүн: Persons convicted for:	198	325	225	298	1,749	138	137	534	8	127	2,827
4.6.5.1-5.11	ХОРИХ PRISON	Хоригдсон хүн: Persons held for:											

5-Хорихын мэдээлэл 5- Prisons data		Хорих болон тэнсэн харгалзах байгууллага Prison and Probation services			
Жилийн үзүүлэлт Annual variables					
		2014	2015	2016	Нэмэлт тайлбар Additional comments
5.1	Хоригдлын тоо, хүйс, насны ангиллаар / иргэншлээр Person held by age status and sex/by citizenship				
5.1.1	Хоригдож байгаа нийт хүний тоо Total number of persons held	7,690	5,471	5,692	
5.1.2	Эрэгтэй ба эмэгтэй Male and females	7,619	5,455	5,670	
5.1.2a	Насанд хүрсэн Adults	7,224	5,185	5,462	
5.1.2b	Хорих анги, засан хүмүүжүүлэх байгууллагад байгаа хүмүүс Persons held in Prisons, penal institutions or Correctional institutions	395	270	208	
5.1.3	Эрэгтэй ба эмэгтэй Male and females	71	16	22	
5.1.3a	Өсвөр насны Juvenile	70	16	21	
5.1.3b	Эмэгтэй Female	71	0	1	
5.1.4	Хоригдож байгаа дотоодын иргэн National citizens held	7,659	5,441	5,660	
5.1.5	Хоригдож байгаа гадаадын иргэн Foreign citizens held	31	30	32	
5.2	Хоригдож байгаа хүний тоо, ял эдэлсэн байдал, хүйсээр				
5.2.1	Эрэгтэй ба эмэгтэй Male and females	1,144	965	1,125	
5.2.1a	Ял эдлэхээс өмнө хоригдсон Unsentenced			1,051	
5.2.1b	Хорих анги, шийтгэх байгууллага болон засан хүмүүжүүлэх байгууллагад байгаа хүмүүс			74	
5.2.2	Ял эдэлсэн Sentenced	6,546	4,506	4,567	
5.2.2.1	үүнээс: эцсийн бус ял эдэлсэн Of which: With a non-final sentencing decision				
5.2.2.2	үүнээс: эцсийн байдлаар ял эдэлсэн of wich: With a final sentencing decision				
5.3	Ял эдлэхээс өмнө хоригдсон хүний тоо, цагдан хоригдсон хугацаагаар Persons held unsentenced by length of detention				
5.3.1	Хорих анги, шийтгэх байгууллага болон засан хүмүүжүүлэх байгууллагад байгаа хүмүүс			29	
5.3.2	Ял эдлэхээс өмнө хоригдсон хүний тоо, цагдан хоригдсон хугацаагаар: Number of persons held unsentenced by length of detention			567	
5.3.2.1	үүнээс: 6 сараас бага of which: less than 6 months			529	

Солигддог үзүүлэлт
Rotating variables

			2014	2015	2016	Нэмэлт тайлбар Additional comments
5.4	Хорих ангид нас барсан Mortality in Prison					
5.4.1		Нас барсан нийт хүний тоо Total number of deaths		17	13	13
5.4.2	Хорих анги, шийтгэх байгууллага болон засан хүмүүжүүлэх байгууллагад хоригдож байгаад нас барсан хүн	Гадны шалтгаанаас болсон нас баралт Deaths due to external causes		2	1	
5.4.2.1		Санаатай аллагын улмаас Deaths by intentional homicide				
5.4.2.2	Mortality of persons held in Prisons,	Амиа хорлох Deaths by suicide		1		3
5.4.2.3	Penal institutions or Correctional institutions	Гэнэтийн осол бусад шалтгаанаар Deaths by accident or other causes				10
5.4.3		Ердийн шалтгаанаар нас барсан Deaths due to natural causes				
5.5	Шоронд шинээр орсон хүн, ял эдэлж байгаа байдлаар Persons entering prisons by sentencing status					
5.5.1		Шоронд орсон нийт хүний тоо Total number of persons entering prisons	2,639	2,448	1,539	
5.5.1.1	Шоронд шинээр орсон хүн	Ял эдэлсэн Sentenced				
5.5.1.2		Ял эдлэхээс өмнө хоригдсон Unsentenced	7,715	9,278	5,758	
5.6	Шоронд шинээр орсон хүн, ял эдэлж байгаа байдлаар					
5.5.1		Эрэгтэй ба эмэгтэй Male and females				
5.5.1.1	Ял шийтгүүлсэн хүн, хяналтын бусад төрлөөр	Эрэгтэй Male				
5.5.1.2		Эмэгтэй Female				
6-Эрүүгийн эрх зүйн тогтолцоо, хүний нөөц & хүчин чадал 6-Criminal Justice System Personnel&capacity			Цагдаа эсвэл бусад хууль сахиулах байгууллага, Прокурор, Шүүх&Хорих Police or other law enforcement agency Prosecution, Courts, Prisons			

Жилийн үзүүлэлт
Annual variables

			2014	2015	2016	Нэмэлт тайлбар Additional comments
6.1	Цагдаагийн бие бүрэлдэхүүн хүйс/чиг үүргээр Police personal by sex/by function					
6.1.1		Эрэгтэй ба эмэгтэй Male and females			9100	
6.1.1a		Цагдаагийн бие бүрэлдэхүүн Police personal			8250	
6.1.1b		Эрэгтэй Male				
6.1.1b		Эмэгтэй Female			850	
6.1.2	Цагдаа Police	Урьдчилан сэргийлэх Prevention			100	
6.1.3		Цагдаагийн ажилтан, хариуцах чиглэлээр Police personal responsible for:			1300	
6.1.4		Илрүүлэх Detection				
6.1.4		Захиргааны/бусад Administration/Other			7700	
6.2	Прокурорын албан хаагчид хүйсээр Prosecution personnel by sex					
6.2.1		Эрэгтэй ба эмэгтэй Male and females				
6.2.1a	Прокурор Prosecution	Прокурорын ажилтан: Prosecution personnel:				
6.2.1a		Эрэгтэй Male				
6.2.1b		Эмэгтэй Female				

6.3 Магистрийн зэрэгтэй, мэргэжлийн шүүгч, хүйсээр Professional Judges or Magistrates by sex						
6.3.1			Эрэгтэй ба эмэгтэй Male and females	475	516	511
6.3.1a	Шүүх Courts	Мэргэжлийн шүүгч эсвэл шүүгчид Professional judges or Magistrates	Эрэгтэй Male	158	175	178
6.3.1b			Эмэгтэй Female	317	341	333
6.4 Хорих ангийн албан хаагчид хүйс/чиг үүргээр Prison personnel by sex/by function						
6.4.1			Эрэгтэй ба эмэгтэй Male and females	3006	2659	3014
6.4.1a		Хорих ангийн ажилтан: Prison staff	Эрэгтэй Male	2029	1847	2036
6.4.1b			Эмэгтэй Female	977	812	978
6.4.2	Хорих Prison		Хяналтын Surveillance			
6.4.3		Хорих ангийн ажилтан, хариуцсан чиглэлээр Prison staff	Боловсрол/Сургалт/ Эрүүл мэндийн Education/training/ health			
6.4.4		responsible for:	Захиргаа/ Менежмент/Бусад Administration/man- agement/other			
6.5 Албан ёсны хорих ангийн хүчин чадал, хүйс, насны ангиллаар Official prison capacity by sex/by age status						
6.5.1		Албан ёсны хорих анги, шийтгэх	Насанд хүрсэн Adults	6152	6100	
6.5.2		байгууллага болон засан хүмүүжүүлэх	Өсвөр насны Juveniles	30	30	
6.5.3	Хорих Prison	байгууллагын хүчин чадал Official capacity of Prisons, Penal institutions or correctional institutions	Эрэгтэй ба эмэгтэй Male and females			
6.5.3a			Эрэгтэй Male			
6.5.3b			Эмэгтэй Female			
6.6 Хорих ангийн тоног төхөөрөмж Prison facilities						
6.6.1	Хорих анги, шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага болон засан хүмүүжүүлэх байгууллага Prisons, Penal institutions or Correctional institutions		Хорих ангийн тоног төхөөрөмж Number of facilities			

7-Хохирогчийн судалгаа
7-Victimization survey

Үндэсний статистикийн байгууллага эсвэл Хохирогчийн судалгаа хариуцсан бусад байгууллага
National Statistical Office or other authority responsible for Victimization Surveys

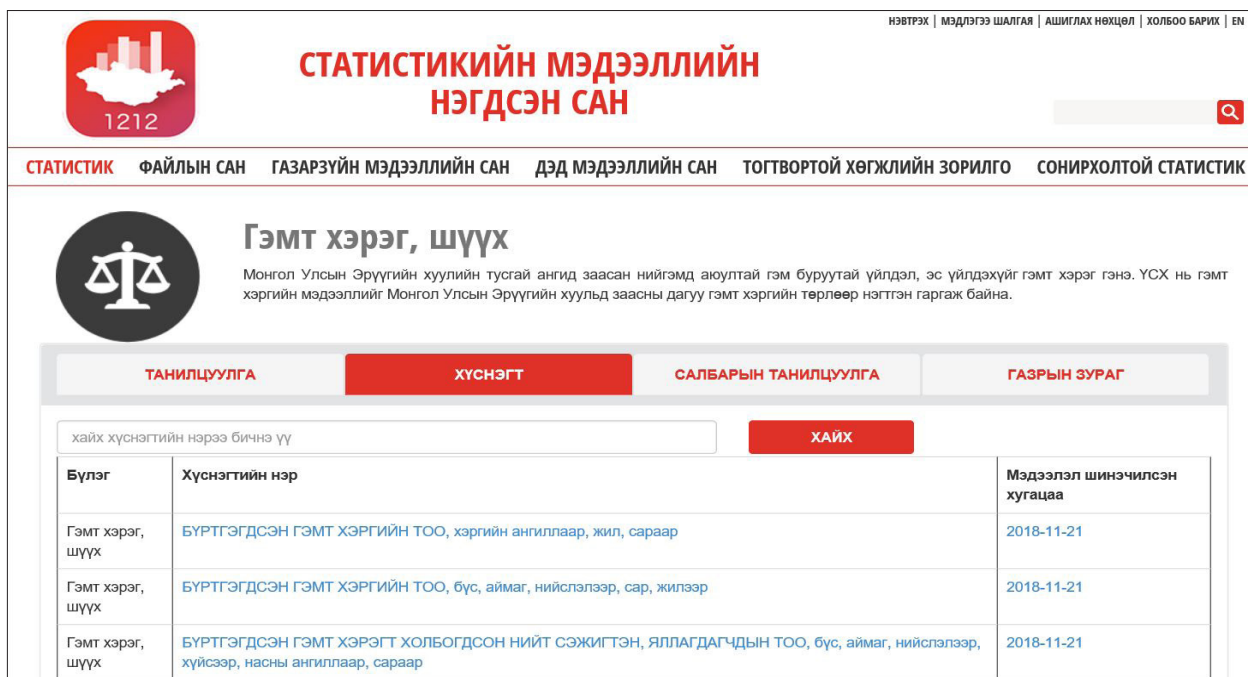
Жилийн үзүүлэлт
Annual variables

		2014	2015	2016	Нэмэлт тайлбар Additional comments
7.1	Тархаах түвшин Prevalence rate				
7.1.1	Өөрийн амьдарч буй орчиндоо ганцаараа алхахдаа аюулгүй байдлыг мэддэрдэг хүн амын эзлэх хувь Percentage of population that feel safe walking alone around the area they live in				
7.1.2	Орон байрны хулгайн хэрэг Burglary				
7.1.3	Моторт тээврийн хэрэгсэл, түүний эд ангийн хулгай Motor-vehicle theft				
7.1.4			Эрэгтэй ба эмэгтэй Males and Females		
7.1.4a	Хээл хахууль Bribery		Эрэгтэй Male		
7.1.4b			Эмэгтэй Female		
7.1.5	Бизнесийн хахууль Bribery among businesses				
7.1.6			Эрэгтэй ба эмэгтэй Males and Females		
7.1.6a	Бие махбодийн хүчирхийлэл Physical violence		Эрэгтэй Male		
7.1.6b			Эмэгтэй Female		
7.1.7	Дээрэм Robbery				
7.1.8	Биеийн хүчирхийлэл Physical assault				
7.1.9			Эрэгтэй ба эмэгтэй Males and Females		
7.1.9a	Бэлгийн хүчирхийлэл Sexual violence		Эрэгтэй Male		
7.1.9b	Тархаалтын түвшин: Prevalence rate of:		Эмэгтэй Female		
7.1.10	Бэлгийн дарамт Sexual assault				
7.1.11	Хүчин Rape				
7.1.12			Эрэгтэй ба эмэгтэй Males and Females		
7.1.12a	Сэтгэл санааны хүчирхийлэл Psychological violence		Эрэгтэй Male		
7.1.12b			Эмэгтэй Female		
7.1.13			Эрэгтэй ба эмэгтэй Males and Females		
7.1.13a	Бие махбодийн болон бэлгийн хүчирхийлэл Physical or sexual violence		Эрэгтэй Male		
7.1.13b			Эмэгтэй Female		
7.1.14			Эрэгтэй ба эмэгтэй Males and Females		
7.1.14a	Сэтгэл санааны, бие махбодийн болон бэлгийн хүчирхийлэл Psychological, physical or sexual violence		Эрэгтэй Male		
7.1.14b			Эмэгтэй Female		
7.1.15			Эрэгтэй ба эмэгтэй Males and Females		
7.1.15a	Биеийн болон бэлгийн дарамт Physical or sexual harassment		Эрэгтэй Male		
7.1.15b			Эмэгтэй Female		

7.2 Бүртгэлийн түвшин Reporting Rate		
7.2.1		Эрэгтэй ба эмэгтэй Males and Females
7.2.1a	Бие махбодийн хүчирхийлэл Physical violence	Эрэгтэй Male
7.2.1b		Эмэгтэй Female
7.2.3		Эрэгтэй ба эмэгтэй Males and Females
7.2.3a	Дээрэм Robbery	Эрэгтэй Male
7.2.3b		Эмэгтэй Female
7.2.4		Эрэгтэй ба эмэгтэй Males and Females
7.2.4a	Биеийн хүчирхийлэл Physical assault	Эрэгтэй Male
7.2.4b		Эмэгтэй Female
7.2.5	Цагдаагийн болон бусад эрх бүхий байгууллагуудад бүртгэгдсэн түвшин:: Reporting Rate to the Police or other competent authorities of :	Эрэгтэй ба эмэгтэй Males and Females
7.2.5a	Бэлгийн хүчирхийлэл Sexual violence	Эрэгтэй Male
7.2.5b		Эмэгтэй Female
7.2.6		Эрэгтэй ба эмэгтэй Males and Females
7.2.6a	Бэлгийн дарамт Sexual assault	Эрэгтэй Male
7.2.6b		Эмэгтэй Female
7.2.7		Эрэгтэй ба эмэгтэй Males and Females
7.2.7a	Хүчин Rape	Эрэгтэй Male
7.2.7b		Эмэгтэй Female
7.2.8		Эрэгтэй ба эмэгтэй Males and Females
7.2.8a	Бие махбодийн болон бэлгийн хүчирхийлэл Physical or sexual violence	Эрэгтэй Male
7.2.8b		Эмэгтэй Female

2.2 ГЭМТ ХЭРГИЙН СТАТИСТИКИЙН МЕТА МЭДЭЭЛЭЛ, МЭДЭЭЛЛИЙН САНГИЙН ӨНӨӨГИЙН БАЙДАЛ

2.2.1 Монгол Улсын хэмжээнд одоогоор гэмт хэргийн статистикийн мэдээллийг Үндэсний статистикийн хорооны www.1212.mn сайт болон статистикийн эмхэтгэл, бюллетень, танилцуулга, салбарын танилцуулгаар нийтэд тархаж байна.

НЭВТРЭХ | МЭДЛЭГЭЭ ШАЛГАХ | АШИГЛАХ НӨХЦӨЛ | ХОЛБОО БАРИХ | EN

СТАТИСТИКИЙН МЭДЭЭЛЛИЙН НЭГДСЭН САН

СТАТИСТИК **ФАЙЛЫН САН** ГАЗАРЗҮЙН МЭДЭЭЛЛИЙН САН ДЭД МЭДЭЭЛЛИЙН САН ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛГО СНИРХОЛТОЙ СТАТИСТИК

Гэмт хэрэг, шүүх

Монгол Улсын Эрүүгийн хуулийн тусгай ангид заасан нийгэмд аюултай гэм буруутай үйлдэл, эс үйлдэхгүйг гэмт хэрэг гэнэ. ҮСХ нь гэмт хэргийн мэдээллийг Монгол Улсын Эрүүгийн хуульд заасны дагуу гэмт хэргийн төрлөөр нэгтгэн гаргаж байна.

ТАНИЛЦУУЛГА **ХҮСНЭГТ** САЛБАРЫН ТАНИЛЦУУЛГА ГАЗРЫН ЗУРАГ

хайх хүснэгтийн нэрээ бичнэ үү **ХАЙХ**

Бүлэг	Хүснэгтийн нэр	Мэдээлэл шинэчилсэн хугацаа
Гэмт хэрэг, шүүх	БҮРТГЭГДСЭН ГЭМТ ХЭРГИЙН ТОО, хэргийн ангиллаар, жил, сараар	2018-11-21
Гэмт хэрэг, шүүх	БҮРТГЭГДСЭН ГЭМТ ХЭРГИЙН ТОО, бүс, аймаг, нийслэлээр, сар, жилээр	2018-11-21
Гэмт хэрэг, шүүх	БҮРТГЭГДСЭН ГЭМТ ХЭРЭГТ ХОЛБОГДСОН НИЙТ СЭЖИГТЭН, ЯЛЛАГАГЧДЫН ТОО, бүс, аймаг, нийслэлээр, хүйсээр, насны ангиллаар, сараар	2018-11-21

Энэхүү сэдвийг хөндөх болсон шалтгаан нь хууль эрх зүйн байгууллагуудын мэдээллийн нэгдсэн санг буй болгох асуудал нь зөвхөн хууль эрх зүй байгууллагуудын хэрэгцээ төдий бус олон улсын байгууллагууд, хэрэглэгчид, бодлого боловсруулагчдын хувьд ч чухал хэрэгцээ, шаардлага болоод байгаатай холбоотой юм. Өөрөөр хэлбэл хууль эрх зүйн салбарын байгууллагуудад цуглуулагдсан асар их задгай өгөгдлийг эмхэлж, цэгцэлж, нэгтгэж, боловсруулж нийт хэрэглэгчдэд хүргэх, цаашилбал бодлогын арга хэмжээнд ашигладаг болох хэрэгцээ, шаардлага тулгамдсан асуудлын нэг болоод байгаа юм.

Үндэсний статистикийн хороо гэмт хэргийн статистикийн мэдээллийг хэвлэмэлээр дорхи байдлаар нийтэд тархаж байна.

- Монгол Улсын нийгэм, эдийн засгийн байдал бюллетень, танилцуулгаар сар тутам ЦЕГ-ын бүртгэгдсэн гэмт хэргийн мэдээ
- Монгол Улсын Статистикийн эмхэтгэл, жилээр
- Гэмт хэргийн статистикийн салбарын танилцуулга, жилээр
- Хохирогчийн талаарх баримтын судалгаа, 2014 он

2.2.2 НҮБ-ын ГХМБТГ нь Гэмт хэргийн чиг хандлагын судалгаагаараа зөвхөн гэмт хэргийн тоо мэдээллийг цуглуулахаас гадна META мэдээлэл байгаа эсэхээр асуулга ирүүлдэг. Жишээ нь:

Цагдаа болон хууль сахиулах байгууллагуудад “Санаатай аллагын мета өгөгдөл” байгаа эсэх?

Санаатай аллагын гэмт хэргийн мета өгөгдөл	Цагдаа болон хууль сахиулах байгууллагууд		
1. Танай хуулинд санаатай аллагаас гадна дараах эрүүгийн гэмт хэрэг байдаг уу?	Санаатай аллагын мэдээлэлд хамрагдсан эсэх (0101)?		Нэмэлт мэдээлэл
Нэр төрийн аллага	Please select:	EXCLUDED	
Үхэлд хүргэсэн ноцтой халдлага	Please select:	EXCLUDED	
Террорист үйл ажиллагаатай холбоотой үхэл	Please select:	EXCLUDED	
Шинжтэй холбоотой аллага	Please select:	EXCLUDED	
Эмэгтэй хүнийг алах	Please select:	EXCLUDED	
Нялхсын аллага	Please select:	EXCLUDED	
Санамсаргүй үйлдсэн хүн амины хэрэг	Please select:	EXCLUDED	
Санаатай аллага үйлдэхээр завдсан хэрэг	Please select:	INCLUDED	
Санамсаргүй аллага	Please select:	INCLUDED	
Хайхрамжгүй бус байдлаар үйлдсэн хүн амины хэрэг	Please select:	EXCLUDED	
Амиа хорлоход туслах, өдөөн турхирах	Please select:	EXCLUDED	
Хууль бус үр хөндөлт	Please select:	EXCLUDED	
Эдгэшгүй өвчин туссан хүнийг үхүүлэх	Please select:	EXCLUDED	
2. Танай эрүүгийн эрх зүйн системд бүртгэж, тоолдог уу?	Санаатай аллагын мэдээлэлд хамрагдсан эсэх (0101)?		Нэмэлт мэдээлэл
Шүүн таслах ажиллагаанаас гадуурх аллага	Please select:	EXCLUDED	
Хууль сахиулах ажилтан, төрийн албан хаагчийн хүч хэтрүүлэн хэрэглэснээс үүдсэн аллага	Please select:	INCLUDED	
Хууль ёсны арга хэмжээний улмаас үйлдсэн аллага	Please select:	EXCLUDED	
Өөрийгөө хамгаалах үүднээс хийсэн зөвтгөх үндэслэл бүхий аллага	Please select:	INCLUDED	
3. Нэгээс илүү хууль сахиулах байгууллагад санаатай аллагын мэдээлэл цуглуулдаг уу?	Please select:	Хэрэв ТИЙМ гэж байгаа бол тухайн байгууллагын бүх мэдээллийг хамруулсан уу?	YES
4. Мөрдөн шалгах ажиллагааны шатанд гэмт хэргийн статистикт хамрагдах санаатай аллагын мэдээлэл цуглуулдаг уу?	Please select:	If other, please specify:	
5. Шүүх эмнэлэгийн нотлох баримтанд үндэслэн санаатай аллагыг тодорхойлдог уу?(Жнь: Шүүхийн задлан шинжилгээ, шинжилгээний дээж, хурууны хээ таних)	NO		
6. Прокурор, шүүхийн шийдвэр, мөрдөн байцаалтын дараа санаатай аллагын шалтгаанаар мэдээллийг засварладаг уу?	NO	If YES please specify:	
7. Танай улсад санаатай аллагаас гадна нийтийн эрүүл мэндийн тусгайлсан мэдээлэл цуглуулдаг уу?	NO	Хэрэв ТИЙМ гэж байгаа бол нийгмийн эрүүл мэндийн мэдээллийн эх сурвалжийг өгнө үү? (веб сайтын хаяг, хэвлэмэл бүтээгдэхүүн):	
8. Санаатай аллагын мэдээллийг олон нийтэд нээлттэй болгосон эсэхийг нарийвчлан тодруулах (веб сайт болон хэвлэмэл байдлаар)			
9. Аллагын хохирогчийн мэдээлэлд хүний аминд хүрэхийг завдсан хэргийг хамруулдаг уу?	NO		
10. Аллага үйлдсэн гэмт хэрэгтний тухай мэдээлэл санаатай аллага үйлдэхийг завдсан хэрэгт хамрагдах уу?	Please select:		
11. Танигдахгүй байгаа цогцос дээр шүүхийн шинжилгээ хийдэг үү?	NO	Хэрэв Тийм гэж байгаа бол Санаатай аллагын хохирогчийн мэдээлэлд гэмт халдлагад өртсөн хохирогчийн мэдээллийг оруулахыг нийтээр зөвшөөрдөг үү?	
12. Танай улсад санаатай аллагын бодит тоо болон бүртгэгдсэн тоо хооронд ерөнхийдөө зөрүүтэй гэж үздэг үү?	Please select:	Хэрэв ТИЙМ бол хир зөрүүтэй гэж бодож байна вэ?	

Хүчирхийллийн гэмт хэргийн мета мэдээлэл

Цагдаа болон хууль сахиулах байгууллагууд

Жилийн мэдээлэл

1. Ноцтой халдлага(020111)-ын мэдээлэлд дараахь гэмт хэргүүд хамрагддаг уу?

Үхэлд хүргэсэн ноцтой халдлага	EXCLUDED
Хүний биед хохирол учруулсан бэлгийн шинж чанартай гэмт хэрэг	INCLUDED
Ноцтой заналхийлэл	EXCLUDED
Хөнгөн хэлбэрийн заналхийлэл	EXCLUDED

Мэдээллийн файл 2.1.1

Нэмэлт мэдээлэл

2. Хүн хулгайлах (020221) гэмт хэргийн өгөгдөлд дараахь хэргийн мэдээлэл багтдаг уу?

Насанд хүрээгүй хүүхдийг хулгайлах	INCLUDED
Хүн худалдаалах гэмт хэрэг	INCLUDED
Хууль бусаар үрчлэн авах	EXCLUDED
Хууль бусаар хорих	INCLUDED

Мэдээллийн файл 2.1.2

Нэмэлт мэдээлэл

3. Бэлгийн хүчирхийлэл(0301)-ийн гэмт хэргийн мэдээлэлд дараахь гэмт хэргүүд багтдаг уу?

Бэлгийн мөлжлөг (302)	EXCLUDED
Албадлага (205)	EXCLUDED
Биеэ үнэлэх гэмт хэрэг	INCLUDED
Бэлгийн мөлжлөгийн зорилгоор XX	EXCLUDED
Дарамтлах ба мөрдөж мөшгих	EXCLUDED

Мэдээллийн файл 2.2.1

Нэмэлт мэдээлэл

4. Хүчидэх(03011) гэмт хэргийн мэдээлэлд дараахь гэмт хэргүүд ордог уу?

Бие махбодид хүч хэрэглэн бэлгийн харьцаанд орох(30111)	INCLUDED
Хүч хэрэглэхгүйгээр хүчиндэх(30112)	EXCLUDED
Насанд хүрээгүй хүүхдийг хүчиндэх(30113)	EXCLUDED

Мэдээллийн файл 2.2.1.1

Нэмэлт мэдээлэл

5. Бэлгийн дарамт(03012)-ын гэмт хэргийн мэдээлэлд дараахь гэмт хэргүүд ордог уу?

Хүч хэрэглэн хүчиндэх(30111)	INCLUDED
Хүч хэрэглэхгүйгээр хүчиндэх(30112)	EXCLUDED
Бие махбодийн бус бэлгийн дарамт (бэлгийн дарангуйлал)	EXCLUDED

Мэдээллийн файл 2.2.1.2

Нэмэлт мэдээлэл

6. Дээрмийн гэмт хэрэг(0401)-ийн мэдээлэлд дараахь хэргүүд ордог уу?

Авто машин тээврийн хэрэгслийн дээрэм	INCLUDED
Албан газар, байгууллагын дээрэм	EXCLUDED
Хүчирхийлэлгүй хулгайн гэмт хэрэг	INCLUDED
Хүний эсрэг хүчирхийлэлгүй орон байрны хулгай	EXCLUDED

Мэдээллийн файл 2.3.1

Нэмэлт мэдээлэл

Солигдох хувьсагч

7. Бэлгийн мөлжлөг (0302)-ийн гэмт хэрэгт дараахь хэргүүд орох уу?

Биеэ үнэлэх гэмт хэрэг	EXCLUDED
Садар самууныг сурталчилсан гэмт хэрэг	EXCLUDED
Бэлгийн мөлжлөгийн зорилгоор XX	EXCLUDED

Мэдээллийн файл 2.8

Нэмэлт мэдээлэл

8. Айдас, сэтгэл зүйн дарамт буй болгосон үйлдэл (0208)-д дараахь гэмт хэргүүд ордог уу?

Дарамтлах	EXCLUDED
Мөрдөж, мөшгих	EXCLUDED
Бүлэглэн дарамтлах	EXCLUDED

Мэдээллийн файл 2.6

Нэмэлт мэдээлэл

Бусад мета мэдээлэл

Цагдаа болон хууль сахиулах байгууллагууд

Жилийн үзүүлэлт

1. Авлигын гэмт хэрэг (0703)-т дараах хэргүүд ордог уу?

Хээл хахууль(7031)	INCLUDED
Эд хөрөнгө завших(7032)	EXCLUDED
Эрх мэдлээ урвуулан ашиглах(7033)	EXCLUDED
Нөлөөлөх, нөлөөнд автах(7034)	EXCLUDED
Хууль бусаар хөрөнгөжих(7035)	EXCLUDED

Мэдээллийн файл 3.2.1

Нэмэлт тайлбар

2. Цагаачдыг хууль бусаар хил улсын хил нэвтрүүлсэн хэрэг (08051)-т дараах хэрэг орох уу?

Хүн худалдаалах гэмт хэрэг	INCLUDED
Хуурамч буюу дуурайлган үйлдэх бусад гэмт хэрэг(7029)	INCLUDED
Санхүүгийн ашиг олохгүйгээр хууль бусаар нэвтрэх	INCLUDED

Мэдээллийн файл 3.3.1

Нэмэлт тайлбар

3. Террорист бүлэглэлийн үйл ажиллагаанд оролцох гэмт хэрэг(09061)-т дараах хэрэг ордог уу?

Алан хядах үйл ажиллагааг санхүүжүүлэх (9062)	EXCLUDED
Алан хядах үйл ажиллагаанд бэлтгэх сургалтанд элсүүлэх	INCLUDED
Алан хядах үйл ажиллагааг өдөөх	EXCLUDED

Мэдээллийн файл 3.4.3

Нэмэлт тайлбар

4. Алан хядах үйл ажиллагааг санхүүжүүлэх (09062) гэмт хэрэгт дараах хэргүүд ордог уу?

Алан хядах үйл ажиллагаанд оролцох	EXCLUDED
Алан хядах үйл ажиллагаанд бэлтгэх сургалтанд элсүүлэх	EXCLUDED
Алан хядах үйл ажиллагаанд өдөөх	EXCLUDED

Мэдээллийн файл 3.4.4

Нэмэлт тайлбар

Солигдох хувьсагч

5. Хулгайн гэмт хэрэг (0502)-т дараах хэргүүд ордог уу?

Орон байрны хулгай хийх(Эвдэж орох, хулгай хийх зорилгоор нэвтрэн орох)	INCLUDED
Хулгай хийх зорилгоор хүч хэрэглэх эсвэл хүч хэрэглэхээр заналхийлэх	INCLUDED
Тээврийн хэрэгслийг хууль бусаар ашиглах	INCLUDED

Мэдээллийн файл 3.5.2

Нэмэлт тайлбар

6. Залилангийн гэмт хэрэг(0701)-т дараах хэргүүд ордог уу?

Орон байрны хулгай(Эвдэж, нэвтэрч орох)	INCLUDED
Хулгай хийх зорилгоор хүч хэрэглэх эсвэл хүч хэрэглэхээр заналхийлэх	INCLUDED
Тээврийн хэрэгслийг хууль бусаар ашиглах	INCLUDED
Мөнгө угаах	INCLUDED

Мэдээллийн файл 3.6.1

Нэмэлт тайлбар

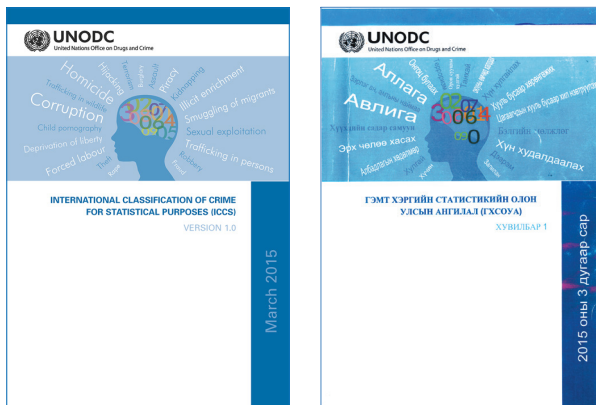

Дээрх мета мэдээлэлд тусгасан гэмт хэргийн зүйлүүд гэмт хэргийн статистикт зориулсан олон улсын ангиллын нэршлээр боловсруулагдсан байна. Иймээс Монгол Улсын хувьд гэмт хэргийн статистикт зориулсан олон улсын ангилалд үндэслэн үндэсний гэмт хэргийн ангиллыг боловсруулж олон улсын жишигт нийцүүлэх зайлшгүй хэрэгцээ, шаардлага байна.

Монгол Улсын хувьд одоогоор үндэсний гэмт хэргийн ангиллыг боловсруулж, мөрдүүлээгүй тул НҮБ-ын гэмт хэргийн чиг хандлагын судалгааны мета мэдээлэл бүрдээгүй байна.

ГУРАВ. ГЭМТ ХЭРГИЙН СТАТИСТИКИЙГ ОЛОН УЛСЫН ЖИШИГТ НИЙЦҮҮЛЭХ ХЭРЭГЦЭЭ, ШААРДЛАГА

3.1 ГЭМТ ХЭРГИЙН СТАТИСТИКИЙН ОЛОН УЛСЫН АНГИЛЛЫГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ НЬ

НҮБ-ын Гэмт хэрэг мансууруулах бодистой тэмцэх газар болон Европын Эдийн засгийн Комиссоос хамтран “Гэмт хэргийн статистикт зориулсан олон улсын ангилал”-ыг боловсруулан 2015 онд дэлхий нийтэд тархаасан.

Гэмт хэргийн статистикийн олон улсын ангилал гэж Олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн ойлголт, тодорхойлолт зарчимд суурилсан гэмт хэргийн статистикийн олон улсын харьцуулалт, уялдаа холбоог сайжруулах, олон улсын болон үндэсний хэмжээнд дүн шинжилгээ хийх чадавхийг сайжруулах зорилгоор гэмт хэргийг ангилахыг ойлгоно.

НҮБ-ын Гэмт хэргийн чиг хандлагын судалгаа нь 2016 оноос уг ангиллыг үйл ажиллагаандаа нэвтрүүлснээр судалгааны дээрх бүх асуулга, үзүүлэлт ангиллын дагуу боловсруулагдсан байна.

Монгол Улсын гэмт хэргийн статистикийг олон улсын жишигт нийцүүлэхийн тулд:

Гэмт хэргийн статистикийн олон улсын ангиллын зорилго нь хууль сахиулах болон шүүх эрх мэдлийн өөр өөр байгууллагын статистикийн мэдээллийг системтэй бэлтгэх, харьцуулах үндэс суурийг бий болгоход оршино.

Гэмт хэргийн статистикийн олон улсын ангилал нь улс орнуудын гэмт хэргийн мэдээллийг олон улсын түвшинд харьцуулагдах байдлыг сайжруулахаас гадна стандарчилсан ойлголт, тодорхойлолт нь мэдээллийг зохион байгуулалттай, эмх цэгцтэй цуглуулах, анализ дүн шинжилгээ хийх, мэдээллийг тархах, мөн үндэстэн дамнасан гэмт хэргийн нарийвчилсан судалгаа, шинжилгээний хэрэгцээг хангах бололцоог бүрдүүлэх ач Холбогдолтой.

Өөр өөр нөхцөл байдалд гэмт хэргийг олон талаас нь ойлгох, бодлого хөтөлбөрийг үнэлэх, төрийн үүрэг, хариуцлагыг хянах, гэмт хэргийн түвшний өөрчлөлтийг тодорхойлох, гэмт хэргийн онцлог, шинж чанарыг танин мэдэхэд гэмт хэргийн статистикийн бодит мэдээлэл нэн чухал юм.

Ихэнх тохиолдолд хууль сахиулах, шүүн таслах үйл ажиллагааны янз бүрийн шатанд анхан шатны боловсруулагдаагүй мэдээлэл бэлэн байдаг хэдий ч шийдвэр гаргах, бодлого боловсруулахад ашиглах үнэ цэнэ бүхий мэдээллийг гарган авахын тулд тэдгээр мэдээллийг статистикийн арга зүйн дагуу зорилготой, зохион байгуулалттайгаар цуглуулах шаардлага тулгарна.

Гэмт хэргийн олон улсын ангиллыг үндэсний хэмжээнд нэвтрүүлэхэд үндэсний хуулиар тодорхойлдог гэмт үйлдлийг ГХСОУА дахь категори луу үйлдэл, үйл явдлын бүрэн дүрслэл, тайлбарын хамт маш анхааралтай хөрвүүлэх шаардлагатай байдаг. тулгарна.

Гэмт хэргийн статистикт зориулсан олон улсын ангилал нь улс орнуудын гэмт хэргийн мэдээллийг олон улсын түвшинд харьцуулагдах боломжийг бүрдүүлнэ. Стандарчилсан ойлголт, тодорхойлолт нь мэдээллийг зохион байгуулалттай, эмх цэгцтэй цуглуулах, анализ дүн шинжилгээ хийх, мэдээллийг тархах мөн үндэстэн дамнасан гэмт хэргийн нарийвчилсан судалгаа, шинжилгээний хэрэгцээг хангах бололцоог хангана.

Гэмт хэргийн статистикийн олон улсын ангилал

- Шаталсан бүтэцтэй
- Зөвхөн эрүүгийн хэргийн ангилал

Ангиллыг **шаталсан бүтцээр** байгуулахад 4 шалгуур ашигласан.

- Гэмт үйлдлийн хамрах хүрээ
- Гэмт үйлдлийн зорилго
- Гэмт үйлдлийн ноцтой байдал
- Гэмт үйлдлийг үйлдсэн хэлбэр

Гэмт хэргийн статистикийн олон улсын ангиллын хүрээнд багтсан бүх хэргийг 1-р түвшний 11 категорит ангилна. Дараагийн түвшинд 2,3,4 дүгээр түвшинд гэмт хэргийг нэгтгэн бүлэглэж авч үзнэ.

ЗУРАГ-3. Гэмт хэргийн олон улсын ангиллын 1-р түвшний 11 категори

1-Р ТҮВШНИЙ КАТЕГОРИ	
01	Хүний аминд хүрсэн болон хүрэхийг завдсан үйлдэл
02	Хувь хүнд гэмтэл, хохирол учруулсан, учруулахыг завдсан үйлдэл
03	Бэлгийн шинж чанартай хохирол учруулсан үйлдэл
04	Хүний эсрэг Хүчирхийлэл, заналхийлэлтэй холбоотой өмчийн эсрэг хэрэг
05	Үл хөдлөх хөрөнгийн эсрэг гэмт хэрэг
06	Хяналтанд байдаг мансууруулах болон сэтгэцэд нөлөөлөх бодистой холбоотой гэмт хэрэг
07	Залилан мэхлэх болон авилгын хэрэг
08	Төрийн эрх мэдэл, нийгмийн дэг журмын эсрэг гэмт хэрэг
09	Олон нийтийн аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг
10	Байгаль орчны эсрэг үйлдэл
11	Өөр ангилалд ороогүй бусад хэрэг

Үндэсний статистикийн хороо нь гэмт хэргийн статистикт зориулсан олон улсын ангиллын гарын авлагыг албан бусаар орчуулж, ашиглаж байгаа хэдий ч энэ нь үндэсний гэмт хэргийн статистикийн ангиллыг боловсруулах бэлтгэл ажлын эхлэл төдий асуудал юм.

Бусад орны туршлагаас харахад тухайн улсын хуулийн асуудал эрхэлсэн төрийн байгууллага нь гэмт хэргийн олон улсын ангилалд үндэслэсэн “Үндэсний гэмт хэргийн статистикийн ангилал”-аа боловсруулж, батлуулж, мөрдүүлдэг байна. Энэ нь дан ганц Үндэсний статистикийн хороо эсвэл Хууль зүй, дотоод хэргийн яамны ажил биш, хууль сахиулах, шүүх эрх мэдлийн бүх байгууллагууд хамтран хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа юм. “Үндэсний гэмт хэргийн статистикийн ангилал” нь Монгол Улсын гэмт хэргийн статистикийн үзүүлэлтүүдийн олон улсад харьцуулагдах байдлыг сайжруулахад өндөр ач холбогдолтой баримт бичиг болно.

3.2 ГЭМТ ХЭРГИЙН ХОХИРОГЧИЙН СУДАЛГААГ ЯВУУЛАХ ХЭРЭГЦЭЭ, ШААРДЛАГА

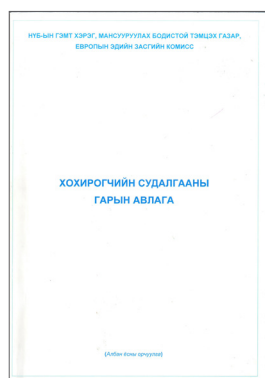
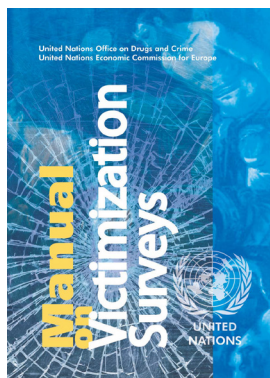
Хохирогч судлалын шинжлэх ухааны түүхээс

Аливаа нийгмийн хөгжлийн шалгуур үзүүлэлтүүдийн нэг нь тухайн нийгмийн гишүүд аливаа хууль бус үйл ажиллагаанаас хохирох эрсдлээс баттай хамгаалагдсан байх явдал юм.

Гэмт хэргийн хохирогчийн эрхийн асуудал нь хүний эрхийн асуудал бөгөөд дэлхийн улс орнууд хүний эрх, түүний дотроос хохирогчийн эрхийн асуудлыг эртнээс судлан иргэдийнхээ эрхийг хамгаалж ирсэн түүхтэй.

НҮБ-ын Гэмт хэргийн чиг хандлагын судалгааны 7.1 дүгээр хүснэгтийн гэмт хэргийн “ХОХИРОГЧИЙН СУДАЛГАА”-ны 32 үзүүлэлт одоогоор МУ-ын гэмт хэргийн статистикийн мэдээллээс гарах боломжгүй байна. Хохирогчийн судалгааны мэдээлэл нь зөвхөн НҮБ-ын ГХЧХС-нд хэрэгтэй төдийгүй “ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛТЫН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД”-ийг гарган авахад өндөр АЧ ХОЛБОГДОЛ-той болохыг НҮБ-ын Гэмт хэрэг, мансууруулах бодистой тэмцэх газраас улс орнуудад зөвлөмж болгодог.

НҮБ-ын ГХМБТГ-аас 2010 онд 10 бүлэг бүхий хохирогчийн судалгааны гарын авлагыг боловсруулан гаргасан бөгөөд Үндэсний статистикийн хороо уг гарын авлагыг албан бусаар орчуулан ашиглаж байна.

Хохирогчийн судалгаа нь гэмт хэргийн хохирогчийн талаар судлаад зогсдоггүй, гэмт хэргийн чиг хандлага, төрөл, үйлдэгдсэн байдал, байршил зэргийг олон талаас нь нарийвчлан судалдгаараа бусад судалгаанууд аас онцлогтой. Маш өргөн мэдээллийг хамардаг учраас судалгааны зорилго тодорхой оновчтой байх ёстой байдаг. Энэхүү судалгаа нь зөвхөн хохирогчийн эрхийг хамгаалах хууль эрх зүйн орчинг хэрхэн сайжруулах вэ, гэмт хэргээс хэрхэн урьдчлан сэргийлэх вэ гэхээс гадна тухайн улс орны хувьд хүний эрх ямар хэмжээнд хамгаалагдаж байгааг судалдгаараа ач холбогдол өндөртэй судалгаа юм.

Гэмт хэргийн хохирогчийн судалгаа нь маш өргөн мэдээллийг хамардаг учраас судалгааны зорилго маш тодорхой байх ёстой. Оновчтой, тодорхой зорилго нь судалгааг явуулах үндэс болохын зэрэгцээ судалгаагаар ямар мэдээллийн хэрэгцээг хангах вэ, ямар бодлогын чанартай арга хэмжээнд хариу өгөх вэ гэдэг дээр сонирхогч талуудтай судалгааны түүвэр, хөрөнгө санхүү, хамрах хүрээ, үргэлжлэх хугацааг урьдчилан сайтар тохиролцож, үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг боловсруулна.

Сонирхогч гол гол талуудын мэдээллийн хэрэгцээг тодорхойлсноор хэрэглэгчдэд ямар нарийвчлалтай мэдээлэл хэрэгтэйг тодорхойлж болно. Судалгааны үр дүн сонирхогч талын хэрэгцээг хангахуйц байлгахын тулд ямар зорилгоор хэрэглэхийг урьдчилан тогтоосон байх ёстой.

“Хохирогчийн судалгаа”-гаар судалгаанд оролцогчдын гэмт хэргээс айж болгоомжлох байдал, хувийн аюулгүй байдлын талаарх тэдний ойлголт, оршин суудаг гудамж хорооллынх нь нөхцөл байдал, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэхийн тулд авч байгаа арга хэмжээнүүд, гэмт хэрэгт өртөж байсан эсэх болон хувь хүнийх нь зан байдал гээд нилээд өргөн хүрээтэй мэдээлэл олж авдаг.

Эдгээр сэдвүүдээр асуулга боловсруулна гэдэг тийм ч хялбар ажил биш, мэдээллийг оновчтой цуглуулах, тэдгээрийн хэмжээг зөв тодорхойлох, янз бүрийн нөхцөл байдалд холбогдох асуултуудыг зөв тавих, асуултуудын дэс дарааллыг оновчтой сонгох гээд нилээд түвэгтэй ажил байдаг, ялангуяа сэдэв нь өөрөө их олон талтай, эмзэг сэдэв гэдгийг тооцох юм бол бүр хүнд хэцүү ажил гэж хэлж болно. Угаасаа аливаа судалгаа явуулах үед тохиолддог нийтлэг хүндрэл бэрхшээлээс эхлээд зөвхөн хохирогчийн судалгаанд л байдаг онцгой нөхцөл байдлууд гээд олон тооны хүчин зүйлүүдийг харгалзан үзэх шаардлагатай.

Хийх гэж байгаа судалгааны түүврийн хэмжээг тодорхойлохын тулд судалгааны зорилгыг зөв тодорхойлсон байх ёстой. Гэмт хэргийн хохирогчийн судалгааг явуулахад “харьцангуй том түүвэр” хэрэгтэй болдог. Энэ нь гэмт үйлдэл харьцангуй цөөн тохиолддог, цөөн хүмүүс шаардлагатай мэдээллийг өгч чаддагтай холбоотой юм.

Гэмт хэргийн хохирлын мөн чанарыг гаргахын тулд түүврийн хэмжээг ихэсгэх шаардлага гардаг. Хохирогчийн судалгааны түүвэр нь өрх эсвэл хувь хүмүүсээс бүрдэнэ. Өрхөд суурилсан судалгааны хувьд өрхийн бүх гишүүдийг судалгаанд хамруулах уу эсвэл насны ангиллаар хамруулах уу, аль эсвэл эмэгтэйчүүдийг хамруулах уу гэдэг сонголтууд хийгдэнэ. Өөрөөр хэлбэл судлах зорилтот бүлгээ тодорхойлно. Зорилтот бүлгийг тодорхойлох нь судалгааны түүврийг тодорхойлоход голлох үүрэгтэй.

НҮБ-ын ГХМБТГ болон ЕЭЗК-оос хамтран зохион байгуулсан 58 хохирогчийн судалгааны 11 буюу 19.0 Хувь нь энгийн санамсаргүй түүврийн аргаар, 42 буюу 72.0 Хувь нь олон шатлалт төрөлжүүлсэн түүврийн аргыг ашигласан байна.

3.3 ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН ХОЛБОГДОХ ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮДИЙГ БУЙ БОЛГОХ ХЭРЭГЦЭЭ, ШААРДЛАГА

3.3.1 “Тогтвортой хөгжил-2030” хөтөлбөр

Тогтвортой хөгжил гэдэг нь олон улсын тогтвортой хөгжлийн институтээс “өнөөгийн хэрэгцээг хангахдаа ирээдүй хойч үеийнхээ хэрэгцээг хангах боломжийг хязгаарлахгүй байх явдал юм” гэж тодорхойлжээ. Тийм ч учраас тогтвортой хөгжлийн зорилтууд нь нийгэм, эдийн засаг, байгаль орчин гэсэн 3 тулгуурт суурилсан урт хугацааны бодлогын баримт бичиг болон батлагдсан юм.

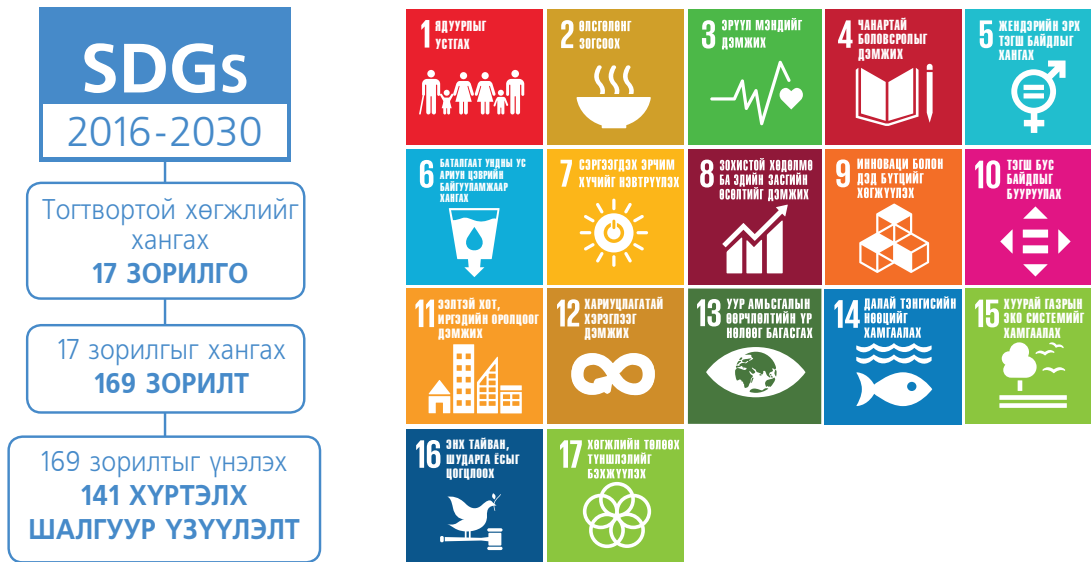
“Тогтвортой хөгжил-2030 хөтөлбөр”-ийг анх 2012 онд Рио Де Жанейро хотод улс орнуудын төрийн тэргүүнүүд оролцсон НҮБ-ын “Тогтвортой хөгжил” бага хурлын үеэр санаачилсан.

Тогтвортой хөгжлийн зорилт нь мянганы хөгжлийн зорилтын үргэлжлэл бөгөөд 2015 оны 9 сарын 25-27-ны өдрүүдэд НҮБ-ын ерөнхий ассамблейн дээд хэмжээний 70-р хуралдаанаар “Тогтвортой хөгжил-2030” хөтөлбөрийг баталсан түүхтэй. Уг хуралдаанаар

ТХЗ-ын 17 зорилго, 169 зорилтыг баталж, 2016 оны 1 сарын 1-нээс “Тогтвортой хөгжлийн зорилго” (ТХЗ) албан ёсоор дэлхий нийтэд хэрэгжиж эхэлсэн.

2016 оны 2-р сард УИХ-ын тогтоолоор Монгол Улсын Тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал-2030 (ТХҮБ-2030)-ыг баталсан. Дэлхийн ТХЗ-ын 17 зорилго, 169 зорилт нь манай улсын ТХҮБ-2030-ын 4 бүлэг, 44 зорилт дараах байдлаар уялдаж байгаа юм.

ХӨГЖЛӨӨС ХЭН Ч ҮЛДЭХ, ХОЦРОХ ЁСГҮЙ

3.3.2 Гэмт хэргийн статистик ба тогтвортой хөгжил

Гэмт хэргийн статистикийн мэдээллээс гарах “Тогтвортой хөгжлийн зорилт”-ын үзүүлэлтүүд

№	Үзүүлэлтийн нэр	Гарах боломжтой эсэх	Мэдээллийн эх үүсвэр	Хариуцагч агентлаг	Хариуцагч яам, тусгай газар
1	16.1.1 Санаатай аллагын хохирогч, хүйсээр, насны бүлгээр, 100 000 хүнд ногдохоор	боломжтой	Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн 20... оны мэдээ, 3-БХ-1	Цагдаагийн ерөнхий газар	Хууль зүй, дотоод хэргийн яам
2	16.1.3 Сүүлийн 12 сарын дотор бие бялдар, сэтгэл санааны, бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн хүн амын эзлэх хувь	боломжтой	Жендерт суурилсан хүчирхийллийн судалгаа	ҮСХ	Үндэсний статистикийн хороо
3	16.1.4. Амьдарч буй орчноо аюулгүй гэж үздэг хүн амын эзлэх хувь	боломжтой	Нийгмийн үзүүлэлтийн түүвэр судалгаа	ҮСХ	Үндэсний статистикийн хороо
4	16.2.2. Хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогч, хүйсээр, насны бүлгээр, мөлжлөгийн хэлбэрээр, 100,000 хүн амд ногдохоор	боломжтой	Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн 20... оны мэдээ, 3-БХ-1	Цагдаагийн ерөнхий газар	Хууль зүй, дотоод хэргийн яам
5	16.2.3 18 хүртэлх насандаа бэлгийн хүчирхийлэлд өртөж байсан 18-24 насны залуу эрэгтэй, эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь	боломжтой	Жендерт суурилсан хүчирхийллийн судалгаа	ҮСХ	Үндэсний статистикийн хороо
6	16.3.1 Өмнөх 12 сарын хугацаанд хүчирхийлэлд өртөн хохирсноо эрх бүхий байгууллага болон бусад албан ёсоор хүлээн зөвшөөрөгдсөн зөрчил шийдвэрлэх механизм/ байгууллагад (мөн гэмт хэргийн тайлагналын түвшин гэж нэрлэнэ) мэдээлсэн хохирогчдын эзлэх хувь	боломжтой	Нийгмийн үзүүлэлтийн түүвэр судалгаа	ҮСХ	Үндэсний статистикийн хороо
7	16.3.2 Нийт хоригдогсдын дотор яллагдаагүй баригдсан, хоригдсон, саатуулагдсан хүний эзлэх хувь	боломжтой	Шүүн таслах арга хэмжээний 20... оны тайлан, 3-ШСЭ-5	Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газар	Хууль зүй, дотоод хэргийн яам, Шүүхийн ерөнхий зөвлөл

8	16.4.1 Дотоод, гадаад санхүүгийн хууль бус урсгалын нийт хэмжээ, ам.долларын ханшаар	боломжгүй		Цагдаагийн ерөнхий газар	Хууль зүй, дотоод хэргийн яам
9	16.4.2 Олон улсын стандарт, хууль эрх зүйн хэрэгслийн дагуу бүртгэгдэж, мөрдөгдөж байгаад хураагдан цугласан галт зэвсгийн эзлэх хувь	боломжгүй		Цагдаагийн ерөнхий газар	Хууль зүй, дотоод хэргийн яам
10	16.5.1 Сүүлийн 12 сарын хугацаанд, төрийн албан хаагчид авлига өгсөн, эсвэл авлига авахыг хүссэн наад зах нь нэг төрийн албан хаагчтай хамгийн багадаа нэг удаа холбогдсон холбоотой хүмүүсийн эзлэх хувь	боломжтой	Анхан шатны шүүхийн эрүүгийн хэргийн 20... оны тайлан, 3-ШСЭ-1	Шүүхийн ерөнхий зөвлөл	Шүүхийн ерөнхий зөвлөл
11	16.5.2 Сүүлийн 12 сарын хугацаанд, төрийн албан хаагчид авлига өгсөн, эсвэл авлига авахыг хүссэн наад зах нь нэг төрийн албан хаагчтай холбоотой байсан аж ахуйн нэгж, байгууллагын эзлэх хувь	боломжтой	Анхан шатны шүүхийн эрүүгийн хэргийн 20... оны тайлан, 3-ШСЭ-1	Шүүхийн ерөнхий зөвлөл	Шүүхийн ерөнхий зөвлөл
12	3.5.1 Мансууруулах бодис хэрэглэх эмгэгтэй хүмүүсийн эмчилгээний хамралтын хувь (эмийн эмчилгээ, сэтгэлзүйн эмчилгээ, нийгмийн нөхөн сэргээх-нийгэмшүүлэх тусламж)	боломжгүй		Цагдаагийн ерөнхий газар	Хууль зүй, дотоод хэргийн яам
13	5.2.1 Сүүлийн 12 сарын хугацаанд одоогийн болон хуучин хамтран амьдрагчийнхаа зүгээс бие махбодь, бэлгийн эсвэл сэтгэл зүйн хүчирхийлэлд өртөж байсан 15 болон түүнээс дээш насны охид эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь	боломжтой	Жендерт суурилсан хүчирхийллийн судалгаа	Үндэсний статистикийн хороо	Үндэсний статистикийн хороо
14	5.2.2 Нөхөр, эхнэр, хамтран амьдрагчаасаа өөр хүний бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн 15 болон түүнээс дээш насны охид, эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь, насаар, тохиолдол гарсан байршлаар	боломжтой	Жендерт суурилсан хүчирхийллийн судалгаа	Үндэсний статистикийн хороо	Үндэсний статистикийн хороо
15	11.7.2 Сүүлийн 12 сард бие махбодын хохирол амссан, бэлгийн дарамтад орсон хүн амын эзлэх хувь, хүйсээр, насны бүлгээр, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн амаар, хэрэг гарсан байршлаар	боломжтой	Жендерт суурилсан хүчирхийллийн судалгаа	Үндэсний статистикийн хороо	Үндэсний статистикийн хороо
16	15.7.1. Хулгайгаар, хууль бусаар агнасан зэрлэг ан амьтдыг арилжсан худалдааны эзлэх хувь	боломжгүй		Цагдаагийн ерөнхий газар	Хууль зүй, дотоод хэргийн яам, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам

3.3.3 Гэмт хэргийн статистикийн мэдээллийн хамрах хүрээ, нээлттэй байдал

“Open data inventory” нь дэлхийн хэмжээнд статистикийн мэдээллийн хамрах хүрээ, нээлттэй байдлыг хянаж, жил бүр үр дүнг нийтэд тархаадаг олон улсын ашгийн бус байгууллага юм. Нээлттэй мэдээллийн хяналтын байгууллага нь мэдээллийн нээлттэй байдлыг дэмжих, хүртээмжийг сайжруулах, Үндэсний статистикийн алба болон мэдээлэл хэрэглэгчдийн хоорондын харилцааг дэмжиж, урт удаан хугацааны өөрчлөлтийг буй болгоход туслах зорилготой. Энэхүү үйл ажиллагаандаа дэлхийн 180 орныг хамруулсан.

“Open data inventory” нээлттэй мэдээллийн хяналтын байгууллагын бодлогын зөвлөмж, мэдээллийн хяналтын ажил нь үндэсний статистикийн байгууллага ялангуяа бага дунд орлоготой улс орнууд өөрсдийн мэдээллийн системийг сайжруулах, өгөгдлийн хувьсгал хийх, Тогтвортой хөгжлийн зорилтуудын зорилгыг биелүүлэхэд нөлөөлж туслах болно.

Мэдээллийн хяналтын олон улсын байгууллагын 2017 оны үнэлгээгээр Монгол Улсын статистикийн байгууллагын мэдээллийн хүртээмж, нээлттэй байдал 62 оноо авч, дэлхийн 180 орноос 24-р байранд орлоо. “Open data watch” ашгийн бус байгууллага нь дэлхийн хэмжээнд статистикийн мэдээллийн хүртээмж, нээлттэй байдлыг хянахдаа нийгмийн статистик, эдийн засгийн статистик, байгаль орчны статистик гэсэн 3 чиглэлээр багцлан судалдаг байна.

Хүснэгт 3.3.4.1 "Open data watch"-оос Монгол Улсын статистикийн мэдээлэлд өгсөн үнэлгээ

Салбар	Хамрах хүрээ	Нээлттэй байдал	Ерөнхий дүн
Хүн ам	100	60	80
Боловсрол	30	70	50
Эрүүл мэнд	40	70	55
	70	60	65
	40	70	55
Жендер	30	70	50
Гэмт хэрэг, шүүн таслах ажиллагаа	40	70	55
Ядуурал	30	80	55
Нийгмийн статистик	47	69	58
Үндэсний тооцоо	75	70	72
Хөдөлмөр эрхлэлт	40	80	60
Үнэ	30	80	55
Төсөв, санхүү	75	80	78
Мөнгө, банк	50	70	63
Олон улсын худалдаа	50	80	69
Төлбөрийн тэнцэл	83	60	69
Эдийн засгийн статистик	56	74	66
Газар ашиглалт	70	70	70
Нөөц ашиглалт	70	70	70
Эрчим хүчний хэрэглээ	60	70	65
Байгаль орчин	60	70	65
	20	70	45
	56	70	63

Эх үүсвэр: <http://odin.opendatawatch.com>

Энэхүү үнэлгээгээр МУ-ын гэмт хэргийн статистикийн мэдээлэл ерөнхий дүнгээр 55 оноо, хамрах хүрээгээр 40 оноо, нээлттэй байдлаар 70 оноог тус тус авсан байна. Энэхүү үнэлгээ нь Үндэсний статистикийн хорооны www.1212.mn-нд байршуулсан мэдээлэлд үндэслэн хийгдсэн үнэлгээ юм. Эндээс үзэхэд Монгол Улсын гэмт хэргийн статистикийн мэдээллийн хамрах хүрээг сайжруулах хэрэгцээ, шаардлага байна.

Хүснэгт 3.3.4.2 "Open data watch"-оос гэмт хэргийн статистикт тавьсан шалгуур үзүүлэлтүүд

	Төлөөлөх үзүүлэлтүүд	Ангилал	Нэмэлт мэдээлэл
Гэмт хэрэг, шүүн таслах ажиллагааны статистик	(8.1) Хүнийг алах гэмт хэргийн түвшин/тоо	8.1.1 Хохирогчийн тоо, нас, хүйсээр 8.1.2 Гэмт хэрэгтний тоо, нас, хүйсээр, хохирогч/гэмт хэрэгтний хоорондын хамаарлаар	(8.1-8.3) насны ангиллаар 8.1 Гэмт хэргийн статистикийн олон улсын ангиллын зарчимд тодорхойлсон аллага, нэр төрийн аллага, үхэлд хүргэсэн ноцтой халдлага г.м Хүний эсрэг гэмт хэрэгт
	(8.2) Гэмт хэргийн түвшин/тоо	8.2.1 Гэмт хэрэг, төрлөөр 8.2.2 Хохирогчийн нас, хүйсээр 8.2.3 Гэмт хэрэгтний тоо, нас, хүйс, хохирогч, гэмт хэрэгтний хоорондын хамаарлаар	8.2 Хүн, өмч хөрөнгө, бусдын эсрэг гэмт хэрэг, гэмт хэргийн тодорхой төрлийн танхай, хүчин, орон байрны хулгай, хүний наймаа г.м
	(8.3) Шоронд хоригдсон хүний тоо	8.3 Яллагдагч, ял шийтгүүлэхээс өмнө хоригдсон хүний тоо	Ял шийтгүүлсэн болон ял шийтгүүлэхээс өмнө хоригдсон хүний тоо, хүйсээр, бусад хүлээн зөвшөөрөгдсөн ангиллаар

Хүснэгт 3.3.4.2 "Open data watch"-оос ба улс орнуудын гэмт хэргийн статистикт өгсөн оноо

№	Улсын нэр	Хамрах хүрээ	Нээлттэй байдал	Ерөнхий дүн
1	Итали	100	80	90
2	Америкийн нэгдсэн улс	70	80	75
3	Мексик	60	90	75
4	Австрали	70	70	70
5	Финланд	50	90	70
6	Норвега	60	70	65
7	Сингапур	38	80	61
8	Герман	40	80	60
9	Канад	40	80	60
10	Индонез	70	50	60
11	Молдав	30	90	60
12	Монгол	40	70	55
13	Франц	30	70	50
14	Киргизстан	40	50	45
15	Филлипин	30	60	45
16	Шинэзиланд	30	60	45
17	Турк	30	60	45
18	Швед	30	60	45
19	Казакстан	50	30	40
20	Япон	30	50	40
21	Оросын холбооны улс	30	50	40
22	Украйн	30	40	35
23	Узбекстан	30	40	35
24	Тайланд	30	30	30
25	Малайз	0	0	0
26	Өмнөд Солонгос	0	0	0
27	Хятад	0	0	0
28	Тайваан	0	0	0
29	Их британи	0	0	0
30	Вьетнам	0	0	0

ДӨРӨВ. САНАЛ, ЗӨВЛӨМЖ

Монгол Улсын гэмт хэргийн статистикийн мэдээллийг олон улсын жишигт нийцүүлэхийн тулд олон улсын түвшинд гэмт хэргийн статистикт мөрдөгдөж буй аргачлал, гарын авлага, ангилал, зөвлөмжүүдийг хууль сахиулах, шүүх эрх мэдлийн бүх байгууллагууд судалж, үйл ажиллагаандаа нэвтрүүлэх

НҮБ-ын Гэмт хэргийн чиг хандлагын судалгааны 267 үзүүлэлтийг бүрэн гаргаж хүргүүлэхийн тулд гэмт хэргийн статистикт зориулсан олон улсын ангилалд үндэслэн үндэсний ангиллаа боловсруулж, батлуулж, мөрдүүлэх

НҮБ-ын Гэмт хэргийн чиг хандлагын судалгааны 7.1 дүгээр хүснэгтийн Хохирогчийн судалгааны 32 үзүүлэлтийг гаргадаг болох, Тогтвортой хөгжлийн зорилтын холбогдох үзүүлэлтүүдийг гаргадаг болохын тулд өрхөд суурилсан хохирогчийн судалгааг явуулах зайлшгүй хэрэгцээ, шаардлага тулгараад байна.

Ашигласан материал:

1. “Гэмт хэрэг, хууль сахиулахын статистикийн системийг боловсронгуй болгох нь” гарын авлага, НҮБ-ын Эдийн засаг, нийгмийн газар болон Статистикийн хэлтэс, 2003 он
2. “Насанд хүрээгүй хүмүүсийг шүүн таслах ажиллагааны үзүүлэлтүүд” гарын авлага, НҮБ-ын Гэмт хэрэг, мансууруулах бодистой тэмцэх газар болон Хүүхдийн сан, 2006 он
3. Гэмт хэргийн статистикт зориулсан олон улсын ангилал, 2015 он, НҮБ-ын Гэмт хэрэг, мансууруулах бодистой тэмцэх газар болон Европын эдийн засгийн комисс
4. Хохирогчийн судалгааны гарын авлага, 2010 он, НҮБ-ын Гэмт хэрэг, мансууруулах бодистой тэмцэх газар болон Европын эдийн засгийн комисс
5. Эрүүгийн эрх зүйн мэдээллийг үнэлэх арга хэрэгсэл, 2006 он НҮБ-ын Гэмт хэрэг, мансууруулах бодистой тэмцэх газар болон Европын эдийн засгийн комисс
6. www.1212.mn
7. <http://odin.opendatawatch.com>
8. www.unodc.org
9. <https://sustainabledevelopment.un.org/>

Бүлэг

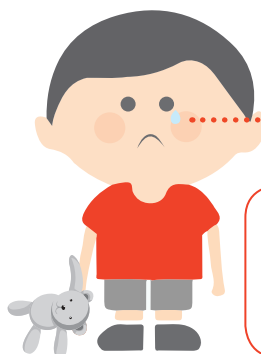

ТОДОРХОЙ ТӨРЛИЙН ГЭМТ ХЭРЭГ, ГЭМТ ХЭРГИЙН ЗАРИМ ОНЦЛОГ

2017 онд өсөлттэй БҮРТГЭГДСЭН ГЭМТ ХЭРЭГ

- **Залилах** 4.1 дахин,
- **Цахим мэдээллийн аюулгүй байдлын эсрэг** 3.4 дахин,
- **Татвар төлөхөөс зайлсхийх** 2.8 дахин,
- **Дээрэмдэх** 2.6 дахин,
- **Хулгайлах** 36.1%-иар тус тус өссөн байна.

2017 онд **1066** хүүхэд гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан бол **1758** хүүхэд гэмт хэргийн улмаас хохирчээ.

Гэр бүлийн хүчирхийллийн улмаас 1120 хүн хохирсны **92.8%** эмэгтэй байна.

2017 онд **2532** эмэгтэй гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан бол **18148** эмэгтэй гэмт хэргийн улмаас хохирчээ.

2017 оны байдлаар **2942** хүн хорих ял эдэлж байгаагаас

78.2% (Хүнийг алах)
90.3% (Халаасны хулгай)
85.0% (Дээрэмдэх)

нь ажил эрхлээгүй байхдаа дээрх гэмт хэргийг үйлджээ.

Хүчиндэх гэмт хэргээр 220 хүн хорих ял эдэлж байгаагаас

76.0% нь согтуугаар дээрх гэмт хэргийг үйлджээ.

4.1 ТОДОРХОЙ ТӨРЛИЙН ГЭМТ ХЭРЭГ

4.1.1 ХҮНИЙГ АЛАХ ГЭМТ ХЭРЭГ

ЦАГДАА	ПРОКУРОР	ШҮҮХ
Шинээр бүртгэгдсэн гэмт хэрэг-189	Хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан - 2002 оны ЭХТА-н 91 дүгээр зүйл-463 хэрэг - 2015 оны ЭХТА-н 10.1 дүгээр зүйл-109 хэрэг	Хүлээн авч шийдвэрлэсэн - 2002 оны ЭХТА-н 91 дүгээр зүйл-168 хэрэг Шийдвэрлэлт-122 хэрэг - 2015 оны ЭХТА-н 10.1 дүгээр зүйл-101 хэрэг Шийдвэрлэлт-74 хэрэг

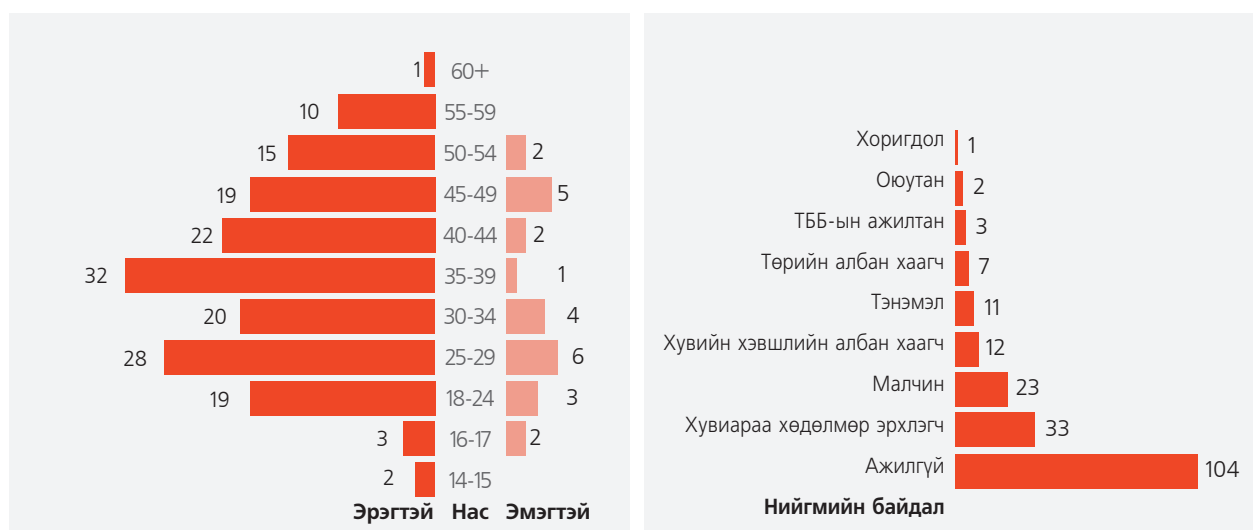
Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

Энэ төрлийн гэмт хэрэг улсын хэмжээнд 189 шинээр бүртгэгдсэн нь өмнөх оныхоос 15 хэргээр буюу 8.6 хувиар, Нийслэлийн хэмжээнд 27 хэргээр буюу 29.7 хувиар тус тус өссөн байна.

	Хэргийн тоо		Өсөлт, бууралтын хувь	Тухайн хэрэгт эзлэх хувь	
	2016	2017		2016	2017
Орон нутагт	83	71	-14.5	47.7	37.6
Нийслэлд	91	118	29.7	52.3	62.4

Нийт 196 хүн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 4 буюу 2.1 хувиар өссөн байна.

Үүнээс 25 буюу 12.7 хувь нь эмэгтэй, 171 буюу 87.3 хувь нь эрэгтэй байгаа нь өмнөх оны мөн үеийнхээс эмэгтэй 78.6 хувь, эрэгтэй 4.1 хувиар тус тус өссөн байна.

Энэ төрлийн гэмт хэргийн улмаас 191 иргэн хохирч, үүнээс 169 хүн нас барж, 15 хүн гэмтсэн нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал, нас барсан хүн 2 буюу 1.2 хувиар буурч, гэмтсэн хүний тоо 10 буюу 3.0 дахин өссөн байна.

Гэмт хэргийн улмаас иргэнд учирсан 529.6 сая төгрөгийн хохирлоос 381.6 сая төгрөг буюу нийт хохирлын 72.0 хувийг нөхөн төлүүлж, 106.3 сая төгрөгийн хөрөнгө битүүмжилжээ.

№	Нутаг дэвсгэр	Цагдаа	Прокурор			Шүүх		
			91	10.1	Нийт	91	10.1	Нийт
Орон нутаг		71	178	36	214	41	31	72
1	Архангай	1	11	1	12	4	0	4
2	Баян-Өлгий	1	0	2	2	0	0	0
3	Баянхонгор	3	9	2	11	2	3	5
4	Булган	2	10	1	11	3	0	3
5	Говь-Алтай	0	0	0	0	0	0	0
6	Говьсүмбэр	1	2	1	3	2	0	2
7	Дархан-Уул	5	12	0	12	5	3	8
8	Дорноговь	5	14	4	18	2	0	2
9	Дорнод	6	11	3	14	3	0	3
10	Дундговь	3	6	1	7	0	0	0
11	Завхан	2	7	1	8	0	2	2
12	Орхон	2	13	2	15	5	3	8
13	Өвөрхангай	5	9	2	11	4	1	5
14	Өмнөговь	6	10	2	12	2	3	5
15	Сүхбаатар	2	4	2	6	2	3	5
16	Сэлэнгэ	10	13	3	16	3	5	8
17	Төв	2	17	0	17	0	4	4
18	Увс	1	3	0	3	1	0	1
19	Ховд	1	6	1	7	1	0	1
20	Хөвсгөл	8	12	4	16	0	3	3
21	Хэнтий	5	9	4	13	2	1	3
Улаанбаатар хот		118	285	73	368	75	50	125
1	Тээврийн ПГ	-	1	0	1	-	-	-
2	Нийслэлийн ПГ	-	11	4	15	-	-	-
3	Багануур	1	5	1	6	0	0	0
4	Налайх, Багахангай	6	6	5	11	1	1	2
5	Баянгол	16	36	10	46	8	8	16
6	Баянзүрх	25	67	12	79	16	15	31
7	Сонгинохайрхан	32	63	11	74	26	11	37
8	Сүхбаатар	14	47	11	58	9	2	11
9	Хан-Уул	7	16	7	23	5	2	7
10	Чингэлтэй	17	33	12	55	10	11	21
Улсын дүн		189	463	109	582	116	81	197

Прокурорын хяналт

Прокурорын байгууллагаас 2002 оны Эрүүгийн хуулийн 91 дүгээр зүйлд заасан “Хүнийг санаатай алах” гэмт хэрэгт холбогдуулан улсын хэмжээнд нийт 463 хэрэгт прокурорын хяналт тавьсан байна. Үүнээс нийслэлийн хэмжээнд нийт 285, орон нутагт нийт 178 хэрэгт хяналт тавьжээ.

Үүнээс нийт 294 хэргийн мөрдөн байцаалтын ажиллагаанд хяналт тавьснаас шүүхэд шилжүүлсэн 257, өөр хэрэгт нэгтгэгдсэн 26, мөрдөн байцаалтын ажиллагаа түдгэлзүүлсэн хэрэг 3 байх бөгөөд нийт 6 хэрэг үлдэгдлээр тоологдсон байна.

Харин 2015 оны Эрүүгийн хуулийн 10.1 зүйлд заасан “Хүнийг алах” гэмт хэрэгт холбогдуулан улсын хэмжээнд нийт 109 хэрэгт прокурорын хяналт тавьсан байна. Үүнээс нийслэлийн хэмжээнд нийт 73, орон нутагт нийт 36 хэрэгт хяналт тавьжээ.

Үүнээс нийт 92 хэргийн мөрдөн байцаалтын ажиллагаанд хяналт тавьснаас шүүхэд шилжүүлсэн 80, өөр хэрэгт нэгтгэгдсэн хэрэг 2 байх бөгөөд үлдэгдэл 10 хэрэг байна.

Шүүхийн шийдвэрлэлт

Прокурорын байгууллагаас мөрдөн байцаалт явуулж дуусгасан “Хүнийг санаатай алах” буюу 2002 оны Эрүүгийн хуулийн 91 дүгээр зүйлд зааснаар зүйлчилсэн 168 хэргийг шүүх хүлээн авснаас 122 хэргийг, “Хүнийг алах” буюу 2015 оны Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 10.1 дүгээр зүйлд зааснаар зүйлчилсэн 101 хэргийг хүлээн авснаас 74 хэргийг эцэслэн шийдвэрлэсэн бөгөөд нийт 269 хэргийг шүүхийн байгууллага шүүн таслахаар хүлээн авсанаас 1 хэргийг шүүхийн шатанд хэрэгсэхгүй болгож, 196 хэргийг эцэслэн шийдвэрлэжээ.

Үүнээс 2002 оны Эрүүгийн хуульд хамаарах 25 хэргийг мөрдөн байцаалтанд, 2015 оны Эрүүгийн хуульд хамаарах 9 хэргийг прокурорт буцаасан бөгөөд нийт 30 хэрэг дараа онд үлдэгдлээр тоологдсон байна.

Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэл

Энэ төрлийн гэмт хэрэгт холбогдож нийт 208 хүн ял шийтгэгдсэн бөгөөд үүнээс 117 нь согтуугаар үйлдсэн байна. Нийт 206 хүнд хорих ял оногдуулсан бөгөөд үүнээс хүйсийн байдлаар авч үзвэл 13 эмэгтэй ял шийтгүүлсэн байна.

Улсын хэмжээнд “Хүнийг санаатай алах” буюу 2002 оны Эрүүгийн хуулийн 91 дүгээр зүйлд зааснаар 40, “Хүнийг алах” буюу 2015 оны Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 10.1 дүгээр зүйлд зааснаар 1276 хүн хорих ял эдэлж байна.

“Хүнийг санаатай алах” буюу 2002 оны Эрүүгийн хуулийн 91 дүгээр зүйлд зааснаар 40 хоригдол ял эдэлж байгаагаас 11 нь буюу 27,5% нь ажил эрхэлж байсан бол 29 хоригдол буюу 72,5% нь ажилгүй байх үедээ дээрх гэмт хэргийг үйлдсэн байна. “Хүнийг алах” буюу 2015 оны Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 10.1 дүгээр зүйлд зааснаар 1276 хүн хорих ял эдэлж байгаагаас 275 хоригдол буюу 21,6% нь ажил хөдөлмөр эрхэлж байхдаа, 1001 хоригдол буюу 78,4% нь ажилгүй байх үедээ дээрх гэмт хэргийг үйлдсэн байна.

4.1.2 ХҮНИЙ ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ХАЛДАШГҮЙ БАЙДЛЫН ЭСРЭГ ГЭМТ ХЭРЭГ

ЦАГДАА	ПРОКУРОР	ШҮҮХ
Шинээр бүртгэгдсэн гэмт хэрэг-8812	Хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан: - 2002 оны ЭХТА-н 15 дугаар бүлэг-14418 хэрэг - 2015 оны ЭХТА-н 11 дүгээр бүлэг-4061 хэрэг	Хүлээн авч шийдвэрлэсэн: - 2002 оны ЭХТА-н 15 дугаар бүлэг-1511 хэрэг Шийдвэрлэлт-1403 хэрэг - 2015 оны ЭХТА-н 11 дүгээр бүлэг-2916 хэрэг Шийдвэрлэлт-2589 хэрэг

Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

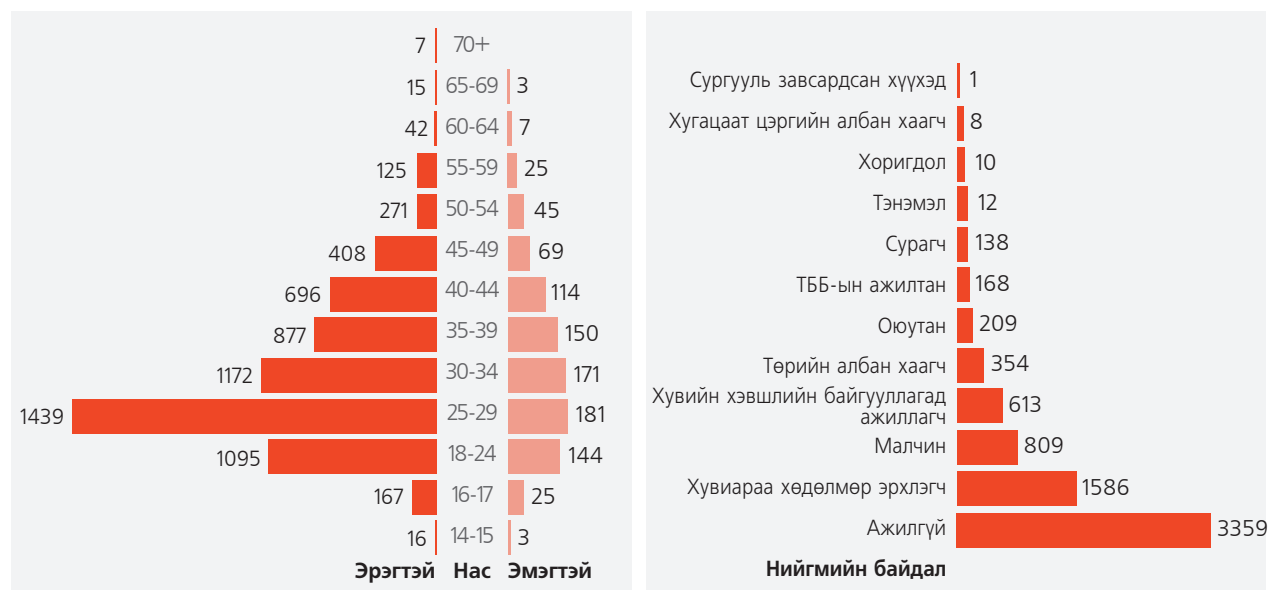
Энэ төрлийн гэмт хэрэг улсын хэмжээнд 8812 бүртгэгдсэн нь өмнөх оныхоос 564 хэргээр буюу 6.8 хувиар, Нийслэлийн хэмжээнд 5392 бүртгэгдэж 434 хэргээр буюу 8.8 хувиар тус тус өссөн байна.

	Хэргийн тоо		Өсөлт, бууралтын хувь	Тухайн хэрэгт эзлэх хувь	
	2016	2017		2016	2017
Орон нутагт	3282	3406	3.8	39.8	38.7
Нийслэлд	4958	5392	8.8	60.1	61.2
Бусад	8	14	75.0	0.1	0.1

Нийт 7267 хүн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 1236 буюу 14.5 хувиар буурсан байна.

Үүнээс 937 буюу 12.9 хувь нь эмэгтэй, 6330 буюу 87.1 хувь нь эрэгтэй байгаа нь өмнөх оны мөн үеийнхээс эмэгтэй 15.7 хувь, эрэгтэй 14.4 хувиар тус тус буурсан байна.

Энэ төрлийн гэмт хэргийн улмаас нийт 8980 иргэн хохирч, үүнээс 22 хүн нас барж, 8024 хүн гэмтсэн нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал, нас барсан хүн 15 буюу 3.1 дахин, гэмтсэн хүний тоо 93 буюу 1.0 хувиар тус тус өссөн байна.

Иргэдэд учирсан 7225.4 сая төгрөгийн хохирлоос 5150.1 сая төгрөг буюу нийт хохирлын 71.3 хувийг нөхөн төлүүлж, 1384.8 сая төгрөг битүүмжилсэн байна.

№	Нутаг дэвсгэр	Цагдаа	Прокурор			Шүүх		
			96-99	11.1-11.6	Нийт	96-99	11.1-11.6	Нийт
Орон нутаг		3406	5362	1426	6788	763	1429	2192
1	Архангай	158	265	73	338	15	59	74
2	Баян-Өлгий	171	253	94	347	18	77	95
3	Баянхонгор	231	245	94	339	40	93	133
4	Булган	120	164	66	230	9	52	61
5	Говь-Алтай	73	116	47	163	9	26	35
6	Говьсүмбэр	82	138	10	148	14	25	39
7	Дархан-Уул	233	396	102	498	53	88	141
8	Дорноговь	171	327	99	426	64	86	150
9	Дорнод	208	287	40	327	26	72	98
10	Дундговь	110	161	61	222	15	39	54
11	Завхан	68	122	24	146	9	38	47
12	Орхон	284	373	113	486	89	140	229
13	Өвөрхангай	139	237	31	268	42	50	92
14	Өмнөговь	176	272	91	363	47	84	131
15	Сүхбаатар	121	213	44	257	12	48	60
16	Сэлэнгэ	216	369	62	431	59	94	153
17	Төв	209	396	135	531	91	98	189
18	Увс	153	233	85	318	17	69	86
19	Ховд	126	215	43	258	27	54	81
20	Хөвсгөл	250	395	40	435	83	82	165
21	Хэнтий	107	185	72	257	24	55	79
Улаанбаатар хот		5392	9056	2635	11691	535	1159	1694
1	Тээврийн ПГ	-	40	20	60	-	-	-
2	Нийслэлийн ПГ	-	27	8	35	-	-	-

3	Багануур	106	173	15	188	19	44	63
4	Налайх, Багахангай	167	322	120	442	32	36	68
5	Баянгол	985	1613	528	2141	105	181	286
6	Баянзүрх	1344	2245	586	2831	116	298	414
7	Сонгинохайрхан	876	1591	288	1879	77	137	214
8	Сүхбаатар	796	1182	443	1625	61	137	198
9	Хан-Уул	533	878	319	1197	65	122	187
10	Чингэлтэй	585	985	308	1293	60	204	264
Улсын дүн		8798	14418	4061	18479	1298	2588	3886

Прокурорын хяналт

Прокурорын байгууллагаас 2002 оны Эрүүгийн хуулийн 15 дугаар бүлэгт заасан “Хүний амь бие, эрүүл мэндийн эсрэг гэмт хэрэг”-ээс Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 96-99 дүгээр зүйлд холбогдуулан улсын хэмжээнд нийт 14418 хэрэгт прокурорын хяналт тавьсан байна.

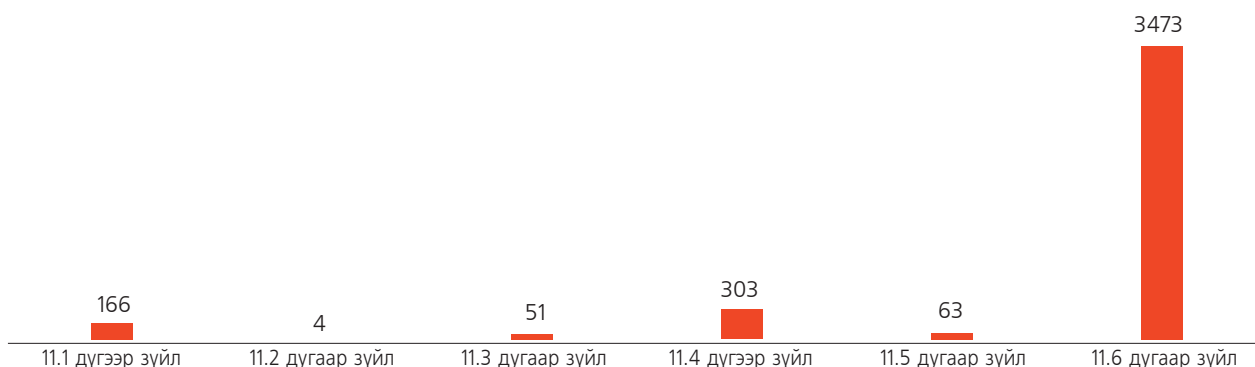
Үүнээс нийслэлийн хэмжээнд нийт 9056, орон нутагт нийт 5362 хэрэгт хяналт тавьжээ.

Нийт 13415 хэргийн мөрдөн байцаалтын ажиллагаанд хяналт тавьснаас шүүхэд шилжүүлсэн хэрэг 3458, өөр хэрэгт нэгтгэгдсэн хэрэг 9741, мөрдөн байцаалтын ажиллагаа түдгэлзүүлсэн хэрэг 175, хэрэгсэхгүй болгосон хэрэг 5 байх бөгөөд үлдэгдлээр 29 хэрэг тоологдсон байна.

Харин 2015 оны Эрүүгийн хуулийн 11 дүгээр бүлэгт заасан “Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг”-ээс Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 11.1-11.6 дугаар зүйлд холбогдуулан улсын хэмжээнд нийт 4061 хэрэгт прокурорын хяналт тавьсан байна.

Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг

(2015 оны Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 11.1-11.6 дугаар зүйл)

Үүнээс нийслэлийн хэмжээнд нийт 2635, орон нутагт нийт 1426 хэрэгт хяналт тавьжээ.

Нийт мөрдөн байцаалтын ажиллагаанд хяналт тавьсан хэргээс хэрэг бүртгэлтийн хэрэг хаасан 972, хэрэг бүртгэлтэнд үлдэгдлээр 603 тоологдсон байна. Харин мөрдөн байцаалт явуулсан 2528 хэргээс шүүхэд шилжүүлсэн хэрэг 2315, өөр хэрэгт нэгтгэгдсэн хэрэг 53, хэрэгсэхгүй болгосон хэрэг 6, түдгэлзүүлсэн хэрэг 3 байх бөгөөд үлдэгдлээр 112 хэрэг тоологдсон байна.

Шүүхийн шийдвэрлэлт

“Хүний амь бие, эрүүл мэндийн эсрэг гэмт хэрэг” буюу 2002 оны Эрүүгийн хуулийн 15 дугаар бүлгээс Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 96 дугаар зүйлд зааснаар зүйлчилсэн 234 хэргийг хүлээн авснаас 189, 97 дугаар зүйлд зааснаар зүйлчилсэн 46 хэргийг хүлээн авснаас 44, 98 дугаар зүйлд зааснаар зүйлчилсэн 257 хэргийг хүлээн авснаас 242, 99 дүгээр зүйлд зааснаар зүйлчилсэн 974 хэргийг хүлээн авснаас 928 буюу нийт 1511 хэргийг хүлээн авснаас 1403 хэргийг тус тус эцэслэн шийдвэрлэсэн байна.

“Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг” буюу 2015 оны Эрүүгийн хуулийн 11 дүгээр бүлгээс Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 11.1 дүгээр зүйлд зааснаар

зүйлчилсэн 194 хэргийг хүлээн авснаас 151, 11.2 дугаар зүйлд зааснаар зүйлчилсэн 7 хэргийг хүлээн авснаас 5, 11.3 дугаар зүйлд зааснаар зүйлчилсэн 35 хэргийг хүлээн авснаас 28, 11.4 дүгээр зүйлд зааснаар зүйлчилсэн 347 хэргийг хүлээн авснаас 293, 11.5 дугаар зүйлд зааснаар зүйлчилсэн 7 хэргийг хүлээн авснаас 4, 11.6 дугаар зүйлд зааснаар зүйлчилсэн 2326 хэргийг хүлээн авснаас 2108 хэргийг буюу нийт 2916 хэргийг хүлээн авснаас 2589 хэргийг эцэслэн шийдвэрлэж, 14 хэргийг шүүхийн шатанд хэрэгсэхгүй болгосон байна.

Мөн 2002 оны Эрүүгийн хуульд хамаарах 84 хэргийг мөрдөн байцаалтанд, хэрэг бүртгэлтэнд 9 хэргийг буцаасан бол 2015 оны Эрүүгийн хуульд хамаарах 95 хэргийг прокурорт буцаасан байх бөгөөд нийт 238 хэрэг дараа онд үлдэгдлээр тоологдсон байна.

Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэл

Энэ төрлийн гэмт хэрэгт холбогдож нийт 3606 хүн шүүхээс ял шийтгэгдсэн бөгөөд гэмт хэрэг согтуугаар үйлдсэн 1338, эмэгтэй 354, хүүхэд 62 байна. Үүнийг ялын төрлөөр нь авч үзвэл хорих ял 518, баривчлах ял 126, нийтэд тустай ажил хийлгэх ял 443, албадан ажил хийлгэх ял 204, торгох ял 2274 тус тус оногдуулсан байна.

Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагад 2017 оны байдлаар “Хүний амь бие, эрүүл мэндийн эсрэг гэмт хэрэг” буюу 2002 оны Эрүүгийн хуулийн 15 дугаар бүлгээс Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 96 дугаар зүйлд зааснаар 35, 97 дугаар зүйлд зааснаар 3, 98 дугаар зүйлд зааснаар 1, 99 дүгээр зүйлд зааснаар 1 буюу нийт 40 хүн,

“Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг” буюу 2015 оны Эрүүгийн хуулийн 11 дүгээр бүлгээс Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 11.1 дүгээр зүйлд зааснаар 238, 11.2 дугаар зүйлд зааснаар 0, 11.3 дугаар зүйлд зааснаар 1, 11.4 дүгээр зүйлд зааснаар 5, 11.5 дугаар зүйлд зааснаар 0, 11.6 дугаар зүйлд зааснаар 3 буюу нийт 247 хүн хорих ял эдэлж байна.

4.1.3 ГЭР БҮЛИЙН ХҮЧИРХИЙЛЭЛ ҮЙЛДЭХ ГЭМТ ХЭРЭГ

ЦАГДАА	ПРОКУРОР	ШҮҮХ
Шинээр бүртгэгдсэн гэмт хэрэг-1286	Хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан: - 2002 оны ЭХТА-н 120 ¹ дугаар зүйл – 111 хэрэг - 2015 оны ЭХТА-н 11.7 дугаар зүйл – 199 хэрэг	Хүлээн авч шийдвэрлэсэн: - 2002 оны ЭХТА-н 120 ¹ дугаар зүйл – 0 хэрэг - 2015 оны ЭХТА-н 11.7 дугаар зүйл – 65 хэрэг Шийдвэрлэлт – 59 хэрэг

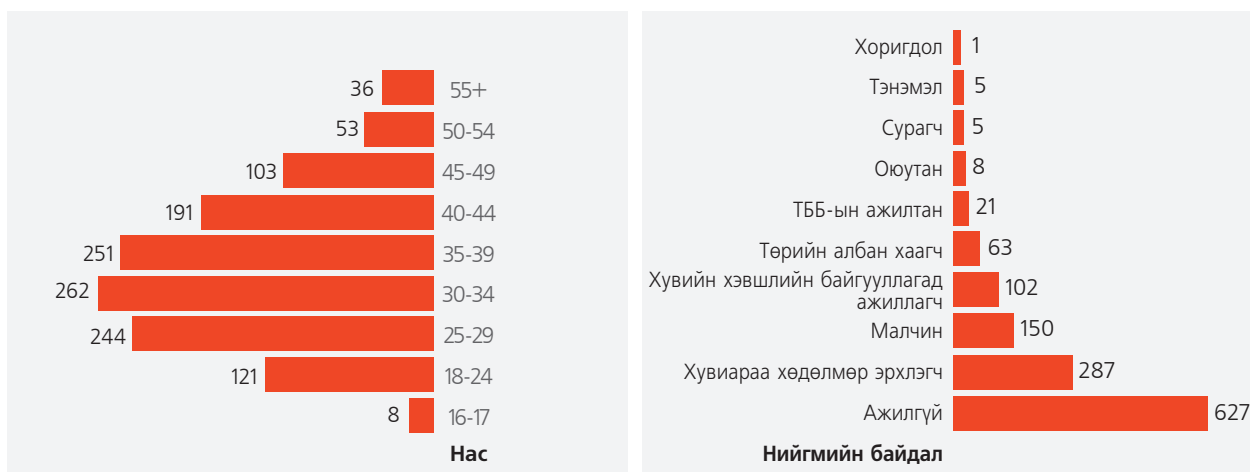
Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

Энэ төрлийн гэмт хэрэг улсын хэмжээнд 1286 бүртгэгдэж, өмнөх оны мөн үеэс 163 хэргээр буюу 11.2 хувиар буурч, бүх хэрэгт эзлэх хувийн жин 4.0 хувь болж, өмнөх оны мөн үеэс 1.3 нэгжээр буурсан байна.

	Хэргийн тоо		Өсөлт, бууралтын хувь	Тухайн хэрэгт эзлэх хувь	
	2016	2017		2016	2017
Орон нутагт	611	529	-13.4	42.2	41.1
Нийслэлд	838	757	-9.7	57.8	58.9

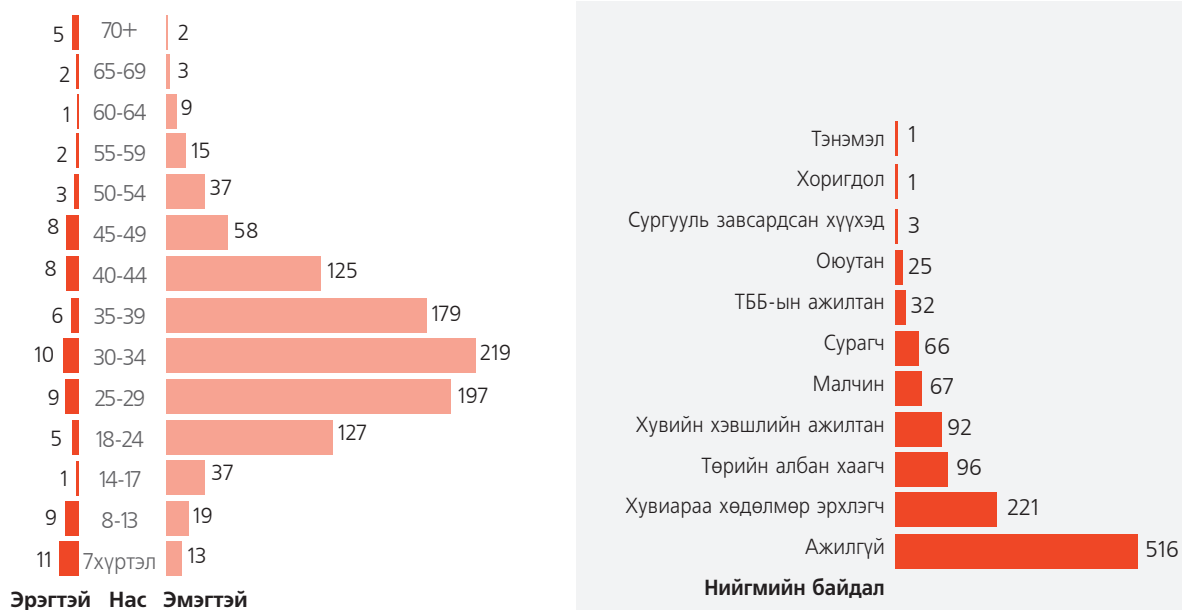
Гэр бүлийн хүчирхийллийн улмаас үйлдэгдсэн нийт хэргийн 456 буюу 35.5 хувь нь согтуугаар, 75 буюу 5.8 хувь нь эмэгтэй хүн оролцож үйлдэгдсэн байна.

Улсын хэмжээнд 1269 буюу нийт бүртгэгдсэн гэмт хэргийн 6.9 хувь нь гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдсэний учир холбогдон шалгагдсан ба тэдгээрийн 39.1 хувь нь согтуугаар гэмт хэрэг үйлдсэн байна.

- 3.3 хувь нь боловсролгүй,
- 7.3 хувь нь бага,
- 21.0 хувь нь суурь,
- 46.3 хувь нь бүрэн дунд,
- 3.8 хувь нь тусгай мэргэжлийн дунд,
- 18.3 хувь нь дээд боловсролтой хүн байна.

Мөн онд гэр бүлийн хүчирхийлэлд 1120 иргэн өртөж хохирсны 92.8 хувь нь эмэгтэй хүн байна.

Гэр бүлийн хүчирхийлэлд өртөгчдийн дотор эхнэр 599, хамтран амьдрагч 191, нөхөр 52, дагавар хүүхэд 39, төрсөн хүүхэд 38, төрсөн эцэг, эх 21, төрсөн дүү 10, төрсөн ах, эгч 7, хадам эцэг, эх 5, үрчилж авсан хүүхэд 1, бусад 157 хүн байна.

Гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй холбоотой гэмт хэргийн улмаас 9 хүн нас барж, 936 хүн гэмтэж, иргэдэд 640.6 сая төгрөгийн эд хөрөнгийн хохирол учирснаас 69.3 хувийг нь нөхөн төлүүлжээ.

№	Нутаг дэвсгэр	Цагдаа	Прокурор			Шүүх		
			120 ¹	11.7	Нийт	120 ¹	11.7	Нийт
Орон нутаг		529	62	56	118	7	37	44
1	Архангай	21	4	3	7	0	2	2
2	Баян-Өлгий	30	0	1	1	0	0	0
3	Баянхонгор	34	0	1	1	0	4	4
4	Булган	15	2	10	12	0	3	3
5	Говь-Алтай	7	1	1	2	0	1	1
6	Говьсүмбэр	12	0	3	3	0	1	1
7	Дархан-Уул	50	11	4	15	2	2	4
8	Дорноговь	25	4	2	6	0	1	1
9	Дорнод	13	0	2	2	0	0	0
10	Дундговь	18	0	4	4	0	1	1
11	Завхан	11	0	1	1	1	3	4
12	Орхон	36	9	2	11	0	1	1
13	Өвөрхангай	31	6	4	10	0	5	5
14	Өмнөговь	17	4	8	12	2	5	7
15	Сүхбаатар	42	7	0	7	0	1	1
16	Сэлэнгэ	46	4	4	8	0	6	6
17	Төв	37	8	2	10	1	0	1
18	Увс	21	0	2	2	0	0	0
19	Ховд	15	0	0	0	0	0	0
20	Хөвсгөл	42	2	2	4	1	0	1
21	Хэнтий	6	0	0	0	0	1	1
Улаанбаатар хот		757	49	143	192	3	18	21
1	Тээврийн ПГ	-	0	0	0	-	-	-
2	Нийслэлийн ПГ	-	0	0	0	-	-	-
3	Багануур	16	3	1	4	0	3	3
4	Налайх, Багахангай	19	2	10	12	0	2	2
5	Баянгол	120	6	20	26	1	1	2
6	Баянзүрх	196	10	9	19	2	1	3
7	Сонгинохайрхан	136	12	25	37	0	5	5
8	Сүхбаатар	84	2	27	29	0	1	1
9	Хан-Уул	114	5	32	37	0	2	2
10	Чингэлтэй	72	9	19	28	0	3	3
Улсын дүн		1286	111	199	310	10	55	65

Прокурорын хяналт

Прокурорын байгууллагаас 2002 оны Эрүүгийн хуулийн 120¹ дүгээр зүйлд заасан “Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх” гэмт хэрэгт холбогдуулан улсын хэмжээнд нийт 111 хэрэгт прокурорын хяналт тавьсан байна. Үүнээс нийслэлийн хэмжээнд нийт 49, орон нутагт нийт 62 хэрэгт хяналт тавьжээ.

Нийт 106 хэргийн мөрдөн байцаалтын ажиллагаанд хяналт тавьснаас шүүхэд шилжүүлсэн хэрэг 68, өөр хэрэгт нэгтгэгдсэн хэрэг 34, мөрдөн байцаалтын ажиллагаа түдгэлзүүлсэн хэрэг 2 байх бөгөөд үлдэгдлээр 2 хэрэг тоологдсон байна.

Харин 2015 оны Эрүүгийн хуулийн 11.7 дугаар зүйлд заасан “Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх” гэмт хэрэгт холбогдуулан улсын хэмжээнд нийт 199 хэрэгт прокурорын хяналт тавьсан байна. Үүнээс нийслэлийн хэмжээнд нийт 143, орон нутагт нийт 56 хэрэгт хяналт тавьжээ.

Үүнээс нийт 93 хэргийн мөрдөн байцаалтын ажиллагаанд хяналт тавьснаас шүүхэд шилжүүлсэн хэрэг 75, өөр хэрэгт нэгтгэгдсэн хэрэг 3, мөрдөн байцаалтыг түдгэлзүүлсэн хэрэг 2 байх бөгөөд үлдэгдлээр 10 хэрэг тоологдсон байна.

Шүүхийн шийдвэрлэлт

Прокурорын байгууллагаас мөрдөн байцаалт явуулж дуусгасан “Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх” буюу 2002 оны Эрүүгийн хуулийн 120¹ дугаар зүйлд зааснаар зүйлчилсэн хэрэг хүлээн аваагүй бөгөөд харин 2015 оны Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 11.7 дугаар зүйлд зааснаар зүйлчилсэн 65 хэргийг хүлээн авснаас 59 хэргийг эцэслэн шийдвэрлэж, 2 хэргийг шүүхийн шатанд хэрэгсэхгүй болгож шийдвэрлэжээ.

Үүнээс 2015 оны Эрүүгийн хуульд хамаарах 3 хэргийг прокурорт буцаасан бөгөөд нийт 6 хэрэг дараа онд үлдэгдлээр тоологдсон байна.

Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэл

Энэ төрлийн гэмт хэрэгт холбогдож нийт 29 хүн ял шийтгэгдсэн бөгөөд үүнээс 6 нь согтуугаар үйлдсэн байна. Үүнээс хорих ял 21, торгох ял 1, нийтэд тустай ажил хийлгэх ял 1, баривчлах ял 4-ийг тус тус оногдуулсан байна.

Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагад “Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх” буюу 2002 оны Эрүүгийн хуулийн 120¹ дугаар зүйлд зааснаар ял эдэлж байгаа хүн байхгүй бөгөөд 2015 оны Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 11.7 дугаар зүйлд зааснаар 2 хүн хорих ял эдэлж байна.

4.1.4 ХУЧИНДЭХ ГЭМТ ХЭРЭГ

ЦАГДАА	ПРОКУРОР	ШҮҮХ
Шинээр бүртгэгдсэн гэмт хэрэг-376	Хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан: - 2002 оны ЭХТА-н 126 дугаар зүйл-649 хэрэгт - 2015 оны ЭХТА-н 12.1 дүгээр зүйл-255 хэрэг	Хүлээн авч шийдвэрлэсэн: - 2002 оны ЭХТА-н 126 дугаар зүйл – 124 хэрэг Шийдвэрлэлт – 100 хэрэг - 2015 оны ЭХТА-н 12.1 дүгээр зүйл-132 хэрэг Шийдвэрлэлт-91 хэрэг

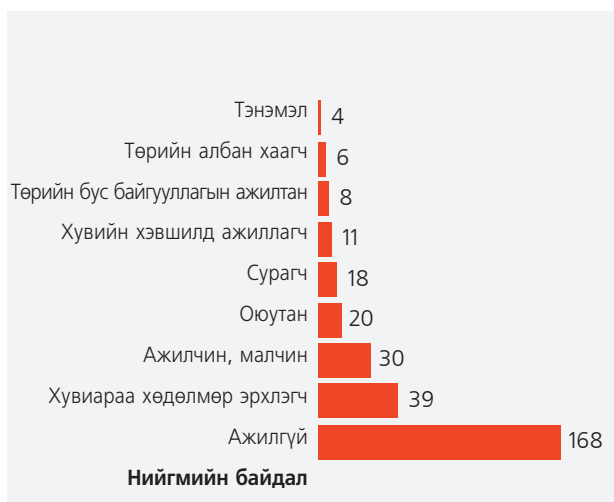
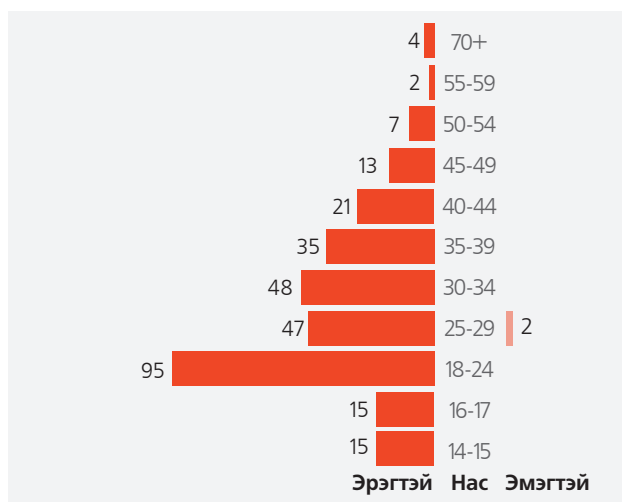
Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

Энэ төрлийн гэмт хэрэг улсын хэмжээнд 376 бүртгэгдсэн нь өмнөх оныхоос 86 хэргээр буюу 29.7 хувиар, Нийслэлийн хэмжээнд 62 хэргээр буюу 47.0 хувиар тус тус өссөн байна.

	Хэргийн тоо		Өсөлт, бууралтын хувь	Тухайн хэрэгт эзлэх хувь	
	2016	2017		2016	2017
Орон нутагт	158	182	15.2	54.5	48.4
Нийслэлд	132	194	47.0	45.5	51.6

Нийт 304 хүн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 20 буюу 6.2 хувиар буурсан байна.

Үүнээс 2 буюу 0.7 хувь нь эмэгтэй, 302 буюу 99.3 хувь нь эрэгтэй байгаа нь өмнөх оны мөн үеийнхээс эрэгтэй 6.2 хувиар буурч, эмэгтэй өмнөх оны мөн үеийн түвшинд байна.

“Хүчиндэх” гэмт хэргийн улмаас 368 иргэн хохирч, үүнээс 1 хүн нас барж, 89 хүн гэмтсэн нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал, нас барсан хүн 1 буюу 50.0 хувиар буурч, гэмтсэн хүний тоо 8 буюу 9.9 дахин өссөн байна.

Хохирогч иргэнд гэмт хэргийн улмаас учирсан 478.4 сая төгрөгийн хохирлоос 324.6 сая төгрөг буюу 67.9 хувийг нөхөн төлүүлж, 65.6 сая төгрөгийн хөрөнгө битүүмжилжээ.

№	Нутаг дэвсгэр	Цагдаа	Прокурор			Шүүх		
			126	12.1	Нийт	126	12.1	Нийт
Орон нутаг		182	290	121	411	69	60	129
1	Архангай	6	12	4	16	0	1	1
2	Баян-Өлгий	3	5	3	8	0	2	2
3	Баянхонгор	10	10	7	17	5	5	10
4	Булган	7	12	5	17	3	0	3
5	Говь-Алтай	4	4	6	10	2	1	3
6	Говьсүмбэр	2	7	1	8	3	1	4
7	Дархан-Уул	13	14	9	23	7	4	11
8	Дорноговь	11	16	8	24	6	0	6
9	Дорнод	9	19	6	25	9	2	11
10	Дундговь	3	3	3	6	1	0	1
11	Завхан	1	11	3	14	3	3	6
12	Орхон	22	28	14	42	6	4	10
13	Өвөрхангай	6	9	6	15	0	2	2
14	Өмнөговь	7	17	5	22	5	2	7
15	Сүхбаатар	3	11	0	11	0	2	2
16	Сэлэнгэ	14	31	4	35	11	5	16
17	Төв	19	33	13	46	5	11	16
18	Увс	11	10	9	19	3	6	9
19	Ховд	8	11	6	17	0	4	4
20	Хөвсгөл	18	17	5	22	0	3	3
21	Хэнтий	5	10	4	14	0	2	2
Улаанбаатар хот		194	359	134	493	39	24	63
1	Тээврийн ПГ	-	1	0	1	-	-	-
2	Нийслэлийн ПГ	-	1	1	2	-	-	-
3	Багануур	5	12	3	15	2	0	2
4	Налайх, Багахангай	5	11	5	16	3	0	3
5	Баянгол	26	51	16	67	4	5	9
6	Баянзүрх	51	80	32	112	8	8	16
7	Сонгинохайрхан	41	88	26	114	7	0	7
8	Сүхбаатар	23	46	22	68	4	3	7
9	Хан-Уул	19	28	10	38	5	7	12
10	Чингэлтэй	24	41	19	60	6	1	7
Улсын дүн		376	649	255	904	108	84	192

Прокурорын хяналт

Прокурорын байгууллагаас 2002 оны Эрүүгийн хуулийн 126 дугаар зүйлд заасан “Хүчиндэх” гэмт хэрэгт холбогдуулан улсын хэмжээнд нийт 649 хэрэгт прокурорын хяналт тавьсан байна. Үүнээс нийслэлийн хэмжээнд нийт 359, орон нутагт нийт 290 хэрэгт хяналт тавьжээ.

Үүнээс нийт 476 хэргийн мөрдөн байцаалтын ажиллагаанд хяналт тавьснаас шүүхэд шилжүүлсэн хэрэг 343, өөр хэрэгт нэгтгэгдсэн хэрэг 98, мөрдөн байцаалтын ажиллагаа түдгэлзүүлсэн хэрэг 22, хэрэгсэхгүй болгосон хэрэг 3 байх бөгөөд үлдэгдлээр 9 хэрэг тоологдсон байна.

Харин 2015 оны Эрүүгийн хуулийн 12.1 дүгээр зүйлд заасан “Хүчиндэх” гэмт хэрэгт холбогдуулан улсын хэмжээнд нийт 255 хэрэгт прокурорын хяналт тавьсан байна. Үүнээс нийслэлийн хэмжээнд нийт 134, орон нутагт нийт 121 хэрэгт хяналт тавьжээ.

Үүнээс нийт 111 хэргийн мөрдөн байцаалтын ажиллагаанд хяналт тавьснаас шүүхэд шилжүүлсэн хэрэг 89, өөр хэрэгт нэгтгэгдсэн хэрэг 6, мөрдөн байцаалтыг түдгэлзүүлсэн хэрэг 1, хэрэгсэхгүй болгосон хэрэг 1 байх бөгөөд үлдэгдлээр 11 хэрэг тоологдсон байна.

Шүүхийн шийдвэрлэлт

Прокурорын байгууллагаас мөрдөн байцаалт явуулж дуусгасан “Хүчиндэх” буюу 2002 оны Эрүүгийн хуулийн 126 дугаар зүйлд зааснаар зүйлчилсэн 124 хэргийг шүүх хүлээн авснаас 100 хэргийг, 2015 оны Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 12.1 дүгээр зүйлд зааснаар зүйлчилсэн 132 хэргийг хүлээн авснаас 91 хэргийг эцэслэн шийдвэрлэсэн бөгөөд нийт 256 хэргийг шүүхийн байгууллага шүүн таслахаар хүлээн авсанаас 2 хэргийг шүүхийн шатанд хэрэгсэхгүй болгож, 191 хэргийг эцэслэн шийдвэрлэжээ.

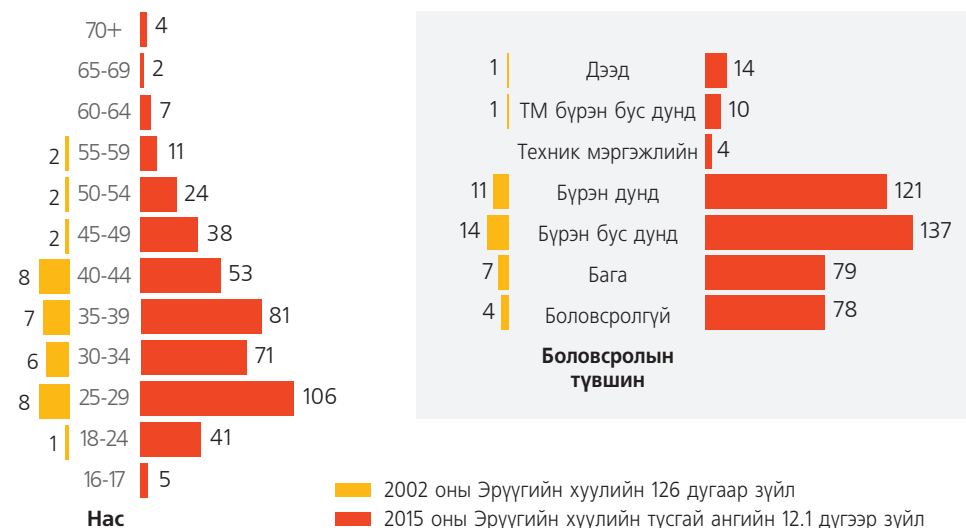
Үүнээс 2002 оны Эрүүгийн хуульд хамаарах 16 хэргийг мөрдөн байцаалтанд, 2015 оны Эрүүгийн хуульд хамаарах 9 хэргийг прокурорт буцаасан бөгөөд нийт 37 хэрэг дараа онд үлдэгдлээр тоологдсон байна.

Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэл

Энэ төрлийн гэмт хэрэгт холбогдож нийт 220 хүн ял шийтгэгдсэн бөгөөд үүнээс 76 нь согтуугаар үйлдсэн байна. Нийт 216 хүнд хорих ял оногдуулсан бөгөөд үүнээс 16 хүүхдэд ял шийтгэл шийтгүүлсэн байна.

Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагад 2017 оны байдлаар “Хүчиндэх” буюу 2002 оны Эрүүгийн хуулийн 126 дугаар зүйлд зааснаар 38, 2015 оны Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 12.1 дүгээр зүйлд зааснаар 443 хүн хорих ял эдэлж байна. Үүнээс 94 хоригдол буюу 19,6% нь ажил хөдөлмөр эрхэлж байсан бол 387 хоригдол буюу 80,4% нь ажилгүй байсан байна. Гэрлэлтийн байдлыг харвал 113 хоригдол огт гэр бүлгүй байсан бол 201 нь хоригдол гэр бүлтэй, 44 хоригдол хамтран амьдардаг, 36 хоригдол гэр бүл салсан, 7 хоригдол бэлбэсэн байжээ.

Зураг. Хүчиндэх гэмт хэргээр хорих ял эдэлж буй хоригдлууд, насны бүлэг, боловсролын түвшнээр

4.1.5 ХҮН ХУДАЛДААЛАХ ГЭМТ ХЭРЭГ

ЦАГДАА	ПРОКУРОР	ШҮҮХ
Шинээр бүртгэгдсэн гэмт хэрэг-12	Хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан: - 2002 оны ЭХТА-н 113 дугаар зүйл-10 хэрэг - 2015 оны ЭХТА-н 13.1 дүгээр зүйл-6 хэрэг	Хүлээн авч шийдвэрлэсэн: - 2002 оны ЭХТА-н 113 дугаар зүйл-1 хэрэг Шийдвэрлэлт-1 хэрэг - 2015 оны ЭХТА-н 13.1 дүгээр зүйл - 2 хэрэг Шийдвэрлэлт - 0 хэрэг

Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

Энэ төрлийн гэмт хэрэг улсын хэмжээнд 12 бүртгэгдсэн нь өмнөх оныхоос 9 хэргээр өссөн байх ба Нийслэлийн хэмжээнд 7, бусад газарт 5 тус тус бүртгэгдсэн байна.

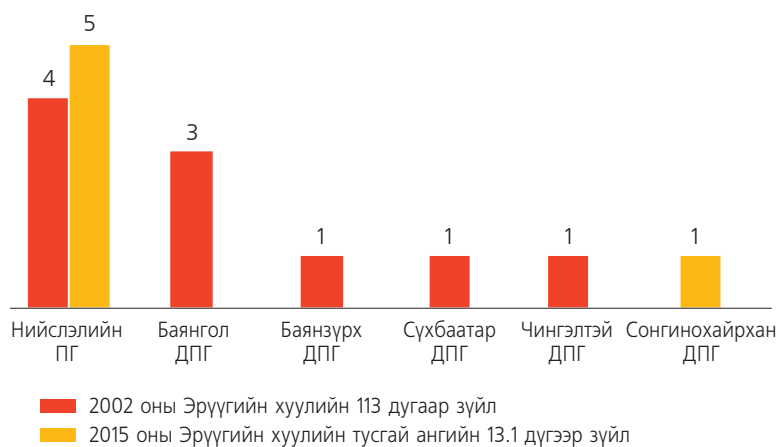
	Хэргийн тоо		Өсөлт, бууралтын хувь	Тухайн хэрэгт эзлэх хувь	
	2016	2017		2016	2017
Бусад газарт	1	5	5 дахин	33.3	41.6
Нийслэлд	2	7	3.5 дахин	66.6	58.3

Нийт 4 хүн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 2-оор буюу 33.3 хувь буурсан. Харин 2016 онд энэ төрлийн гэмт хэрэгт хүүхэд холбогдсон тохиолдол 1 бүртгэгдэж байсан бол энэ онд бүртгэгдээгүй байна.

Энэ төрлийн гэмт хэргийн улмаас 9 иргэнд нийт 1.5 сая төгрөгийн хохирол учирсан байна.

Прокурорын хяналт

Прокурорын байгууллагаас 2002 оны Эрүүгийн хуулийн 113 дугаар зүйлд заасан “Хүн худалдаалах” гэмт хэрэгт холбогдуулан улсын хэмжээнд нийт 10 хэрэгт прокурорын хяналт тавьсан байна.

Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

Үүнээс нийт 9 хэргийн мөрдөн байцаалтын ажиллагаанд хяналт тавьснаас шүүхэд шилжүүлсэн хэрэг 5, өөр хэрэгт нэгтгэгдсэн хэрэг 2, мөрдөн байцаалтын ажиллагаа түдгэлзүүлсэн хэрэг 1, үлдэгдлээр 1 хэрэг тоологдсон байх ба хэрэгсэхгүй болгосон хэрэг байхгүй байна.

Харин 2015 оны Эрүүгийн хуулийн 13.1 дүгээр зүйлд заасан гэмт хэрэгт холбогдуулан улсын хэмжээнд нийт 6 хэрэгт прокурорын хяналт тавьсан байна.

Үүнээс хэрэг бүртгэлтийн хэрэг хаасан 4, хэрэг бүртгэлтийн ажиллагаа явагдаж байгаа буюу үлдэгдлээр 1 хэрэг тоологдсон байна.

Харин 1 хэргийн мөрдөн байцаалтын ажиллагаанд хяналт тавьж шүүхэд шилжүүлсэн байна. Энэ төрлийн гэмт хэргийг өөр хэрэгт нэгтгэсэн, хэрэгсэхгүй болгосон, түдгэлзүүлсэн тохиолдол гараагүй байна.

Шүүхийн шийдвэрлэлт

Прокурорын байгууллагаас 2002 оны Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 113 дугаар зүйлд зааснаар зүйлчилсэн 1 хэргийг шүүхэд шилжүүлсэн боловч шүүхээс мөрдөн байцаалтанд буцааж шийдвэрлэсэн байна. Харин 2015 оны Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 13.1 дүгээр зүйлд зааснаар зүйлчилсэн 2 хэргийг хүлээн авсан бөгөөд үүнээс 1 хэргийг прокурорт буцааж, 1 хэрэг үлдэгдлээр тоологдсон байна.

Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэл

Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагад 2017 оны байдлаар “Хүн худалдаалах” буюу 2002 оны Эрүүгийн хуулийн 113 дугаар зүйлд зааснаар 0, “Хүн худалдаалах” буюу 2015 оны Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 13.1 дүгээр зүйлд зааснаар 6 хүн хорих ял эдэлж байна.

4.1.6 ХУЛГАЙЛАХ ГЭМТ ХЭРЭГ

ЦАГДАА	ПРОКУРОР	ШҮҮХ
Шинээр бүртгэгдсэн гэмт хэрэг-12222	Хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан: - 2002 оны ЭХТА-н 145 дугаар зүйл-17948 хэрэг - 2015 оны ЭХТА-н 17.1 дүгээр зүйл-7193 хэрэг	Хүлээн авч шийдвэрлэсэн: - 2002 оны ЭХТА-н 145 дугаар зүйл-1098 хэрэг Шийдвэрлэлт-995 хэрэг - 2015 оны ЭХТА-н 17.1 дүгээр зүйл-565 хэрэг Шийдвэрлэлт-421 хэрэг

Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

Энэ төрлийн гэмт хэрэг улсын хэмжээнд 12222 бүртгэгдсэн нь өмнөх оныхоос 3157 хэргээр буюу 34.8 хувиар, Нийслэлийн хэмжээнд 309 хэргээр буюу 26.4 хувиар тус тус өссөн бөгөөд 2017 онд улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн нийт хэргийн 37.9 хувийг эзэлж байна.

	Хэргийн тоо		Өсөлт, бууралтын хувь	Тухайн хэрэгт эзлэх хувь	
	2016	2017		2016	2017
Орон нутагт	2966	3549	19.7	32.7	29.1
Нийслэлд	6098	8667	42.1	67.3	70.9
Бусад	1	6	6.0 дахин	0.0	0.0

Иргэдийн өмчийг хулгайлах гэмт хэргийн нөхцөл байдал

Энэ төрлийн гэмт хэрэг улсын хэмжээнд 9942 бүртгэгдсэн нь өмнөх оныхоос 2639 хэргээр буюу 36.1 хувиар, Нийслэлийн хэмжээнд 2187 хэргээр буюу 41.1 хувиар тус тус өссөн байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн гаралтыг нутаг дэвсгэрийн байдлаар авч үзвэл 2017 онд орон нутагт 2431 хэрэг бүртгэгдсэн нь өмнөх оноос 447 хэргээр буюу 22.5 хувиар, нийслэлд 7506 хэрэг бүртгэгдсэн нь өмнөх оноос 2187 хэргээр буюу 41.1 хувиар тус тус өссөн үзүүлэлттэй байна. Энэ нь эд хөрөнгийг хулгайлах гэмт хэргийн орон нутагт үйлдэгдсэн нийт

хэргийн 19.9 хувийг эзэлж байгаа нь өмнөх оноос 2 хувиар буурсан, нийслэл үйлдэгдсэн нийт хэргийн 61.4 хувийг эзэлж байгаа нь өмнөх оноос 2.7 хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна.

Мал хулгайлах гэмт хэргийн нөхцөл байдал

Энэ төрлийн гэмт хэрэг улсын хэмжээнд 901 бүртгэгдсэн нь өмнөх оныхоос 96 хэргээр буюу 11.9 хувиар өсч, Нийслэлийн хэмжээнд 32 хэргээр буюу 28.3 хувиар буурсан байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн гаралтыг нутаг дэвсгэрийн байдлаар авч үзвэл 2017 онд орон нутагт 820 хэрэг бүртгэгдсэн нь өмнөх оноос 129 хэргээр буюу 18.7 хувиар өссөн, нийслэлд 81 хэрэг бүртгэгдсэн нь өмнөх оноос 32 хэргээр буюу 28.3 хувиар буурсан бусад газарт 2016 онд 1 хэрэг бүртгэгдэж байсан бол 2017 онд бүртгэгдээгүй үзүүлэлттэй байна. Энэ нь эд хөрөнгийг хулгайлах гэмт хэргийн орон нутагт үйлдэгдсэн нийт хэргийн 6.7 хувийг эзэлж байгаа нь өмнөх оноос 0.9 хувиар, нийслэл үйлдэгдсэн нийт хэргийн 0.7 хувийг эзэлж байгаа нь өмнөх оноос 0.5 хувиар тус тус буурсан үзүүлэлттэй байна.

Тээврийн хэрэгсэл хулгайлах гэмт хэргийн нөхцөл байдал

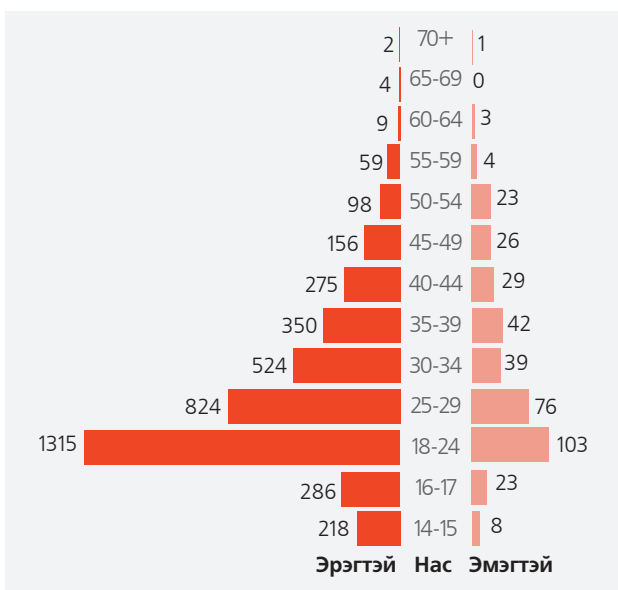
Энэ төрлийн гэмт хэрэг улсын хэмжээнд 369 бүртгэгдсэн нь өмнөх оныхоос 35 хэргээр буюу 8.7 хувиар буурч, Нийслэлийн хэмжээнд 24 хэргээр буюу 18.5 хувиар өссөн байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн гаралтыг нутаг дэвсгэрийн байдлаар авч үзвэл 2017 онд орон нутагт 215 хэрэг бүртгэгдсэн нь өмнөх оноос 59 хэргээр буюу 21.5 хувиар буурсан, нийслэлд 154 хэрэг бүртгэгдсэн нь өмнөх оноос 24 хэргээр буюу 18.5 хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна. Энэ нь эд хөрөнгийг хулгайлах гэмт хэргийн орон нутагт үйлдэгдсэн нийт хэргийн 1.7 хувийг эзэлж байгаа нь өмнөх оноос 1.3 хувиар, нийслэл үйлдэгдсэн нийт хэргийн 1.3 хувийг эзэлж байгаа нь өмнөх оноос 0.1 хувиар тус тус буурсан үзүүлэлттэй байна.

Халаасны хулгайн гэмт хэргийн нөхцөл байдал

Энэ төрлийн гэмт хэрэг улсын хэмжээнд 873 бүртгэгдсэн нь өмнөх оныхоос 335 хэргээр буюу 62.3 хувиар, Нийслэлийн хэмжээнд 311 хэргээр буюу 58.5 хувиар тус тус өссөн байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн гаралтыг нутаг дэвсгэрийн байдлаар авч үзвэл 2017 онд орон нутагт 29 хэрэг бүртгэгдсэн нь өмнөх оноос 23 хэргээр буюу 4.8 дахин, нийслэлд 843 хэрэг бүртгэгдсэн нь өмнөх оноос 311 хэргээр буюу 58.5 хувиар тус тус өссөн үзүүлэлттэй байна. Энэ нь эд хөрөнгийг хулгайлах гэмт хэргийн орон нутагт үйлдэгдсэн нийт хэргийн 0.2 хувийг эзэлж байгаа нь өмнөх оноос 0.14 хувиар, нийслэл үйлдэгдсэн нийт хэргийн 6.9 хувийг эзэлж байгаа нь өмнөх оноос 1 хувиар тус тус өссөн үзүүлэлттэй байна.

Хулгайлах гэмт хэрэгт холбогдуулан нийт 4497 хүн шалгагдсан нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 1646 буюу 26.8 хувиар буурсан байна.

Үүнээс 377 буюу 8.4 хувь нь эмэгтэй, 4120 буюу 91.6 хувь нь эрэгтэй байгаа нь өмнөх оны мөн үеийнхээс эмэгтэй 33.7 хувиар, эрэгтэй 26.1 хувиар тус тус буурсан байна.

Хулгайлах гэмт хэргийн улмаас 11378 иргэн, 17 хуулийн этгээд хохирсон нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал хохирсон хүн 2204 буюу 24.0 хувиар өсч, хуулийн этгээд 1 буюу 5.6 хувиар буурсан байна.

Хэргийн улмаас учирсан 19034.4 сая төгрөгийн хохирлын 32.1 хувийг нөхөн төлүүлж, 1057.4 сая төгрөгийн хөрөнгө битүүмжилжээ.

№	Нутаг дэвсгэр	Цагдаа	Прокурор			Шүүх		
			145	17.1	Нийт	145	17.1	Нийт
Орон нутаг		3549	5561	1468	7029	567	245	812
1	Архангай	227	439	73	512	29	5	34
2	Баян-Өлгий	69	104	40	144	5	5	10
3	Баянхонгор	191	244	74	318	35	10	45
4	Булган	130	226	61	287	0	5	5
5	Говь-Алтай	69	116	36	152	14	14	28
6	Говьсүмбэр	46	83	7	90	0	2	2
7	Дархан-Уул	268	396	124	520	52	24	76
8	Дорноговь	206	355	88	443	38	17	55
9	Дорнод	193	281	68	349	9	9	18
10	Дундговь	51	149	22	171	12	1	13
11	Завхан	89	173	33	206	19	5	24
12	Орхон	313	370	178	548	46	20	66
13	Өвөрхангай	214	417	64	481	18	12	30
14	Өмнөговь	80	117	39	156	24	8	32
15	Сүхбаатар	125	147	68	215	12	21	33
16	Сэлэнгэ	178	274	53	327	38	15	53
17	Төв	313	466	130	596	51	12	63
18	Увс	116	214	34	248	20	10	30
19	Ховд	162	229	44	273	41	18	59
20	Хөвсгөл	300	475	144	619	60	12	72
21	Хэнтий	209	286	88	374	44	20	64
Улаанбаатар хот		8667	12387	5725	18112	360	176	536
1	Тээврийн ПГ	-	58	20	78	-	-	-
2	Нийслэлийн ПГ	-	95	3	98	-	-	-
3	Багануур	74	126	32	158	7	2	9
4	Налайх, Багахангай	133	189	95	284	10	1	11
5	Баянгол	829	1588	532	2120	33	18	51
6	Баянзүрх	2694	3325	1849	5174	81	35	116
7	Сонгинохайрхан	1645	1901	1067	2968	61	26	87
8	Сүхбаатар	1479	2225	1080	3305	54	23	77
9	Хан-Уул	645	1031	401	1432	39	23	62
10	Чингэлтэй	1168	1849	646	2495	75	48	123
Улсын дүн		12216¹	17948	7193	25141	927	421	1348

Прокурорын хяналт

Прокурорын байгууллагаас 2002 оны Эрүүгийн хуулийн 145 дугаар зүйлд заасан “Бусдын эд хөрөнгийг хулгайлах” гэмт хэрэгт холбогдуулан улсын хэмжээнд нийт 17948 хэрэгт прокурорын хяналт тавьсан байна. Үүнээс нийслэлийн хэмжээнд нийт 12387, орон нутагт нийт 5561 хэрэгт хяналт тавьжээ.

Үүнээс нийт 10403 хэргийн мөрдөн байцаалтын ажиллагаанд хяналт тавьснаас шүүхэд шилжүүлсэн хэрэг 2067, өөр хэрэгт нэгтгэгдсэн хэрэг 4786, мөрдөн байцаалтын ажиллагаа түдгэлзүүлсэн хэрэг 3428, хэрэгсэхгүй болгосон 20 байх бөгөөд үлдэгдлээр 72 хэрэг тоологдсон байна.

¹ Цагдаагийн байгууллагын бүртгэлд бусад газарт 6 гэмт хэрэг гэж бүртгэгдсэн.

Харин 2015 оны Эрүүгийн хуулийн 17.1 дүгээр зүйлд заасан “Хулгайлах” гэмт хэрэгт холбогдуулан улсын хэмжээнд нийт 7193 хэрэгт прокурорын хяналт тавьсан байна. Үүнээс нийслэлийн хэмжээнд нийт 5725, орон нутагт нийт 1471 хэрэгт хяналт тавьжээ.

Үүнээс хэрэг бүртгэлтийн хэргийг хаасан 2231, үлдэгдлээр хэрэг бүртгэлтэнд 4087 хэрэг тоологдсон байна. Харин нийт 913 хэргийн мөрдөн байцаалтын ажиллагаанд хяналт тавьснаас шүүхэд шилжүүлсэн хэрэг 569, өөр хэрэгт нэгтгэгдсэн хэрэг 28, мөрдөн байцаалтыг түдгэлзүүлсэн хэрэг 116, хэрэгсэхгүй болгосон хэрэг 6 байх бөгөөд үлдэгдлээр 158 хэрэг тоологдсон байна.

Шүүхийн шийдвэрлэлт

Прокурорын байгууллагаас мөрдөн байцаалт явуулж дуусгасан “Бусдын эд хөрөнгийг хулгайлах” буюу 2002 оны Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 145 дугаар зүйлд зааснаар зүйлчилсэн 1098 хэргийг шүүх хүлээн авснаас 995 хэргийг эцэслэн шийдвэрлэсэн бөгөөд шүүхийн шатанд 110 хэргийг хэрэгсэхгүй болгож шийдвэрлэжээ.

Харин “Хулгайлах” буюу 2015 оны Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 17.1 дүгээр зүйлд зааснаар зүйлчилсэн 565 хэргийг шүүх хүлээн авснаас 421 хэргийг эцэслэн шийдвэрлэсэн бөгөөд шүүхийн шатанд 1 хэргийг хэрэгсэхгүй болгож шийдвэрлэжээ.

Мөн 2002 оны Эрүүгийн хуульд хамаарах 65 хэргийг мөрдөн байцаалтанд, 11 хэргийг хэрэг бүртгэлтэнд буцаасан бол 2015 оны Эрүүгийн хуульд хамаарах 46 хэргийг прокурорт буцааж 6 хэргийг түдгэлзүүлсэн байх бөгөөд нийт 111 хэрэг дараа онд үлдэгдлээр тоологдсон байна.

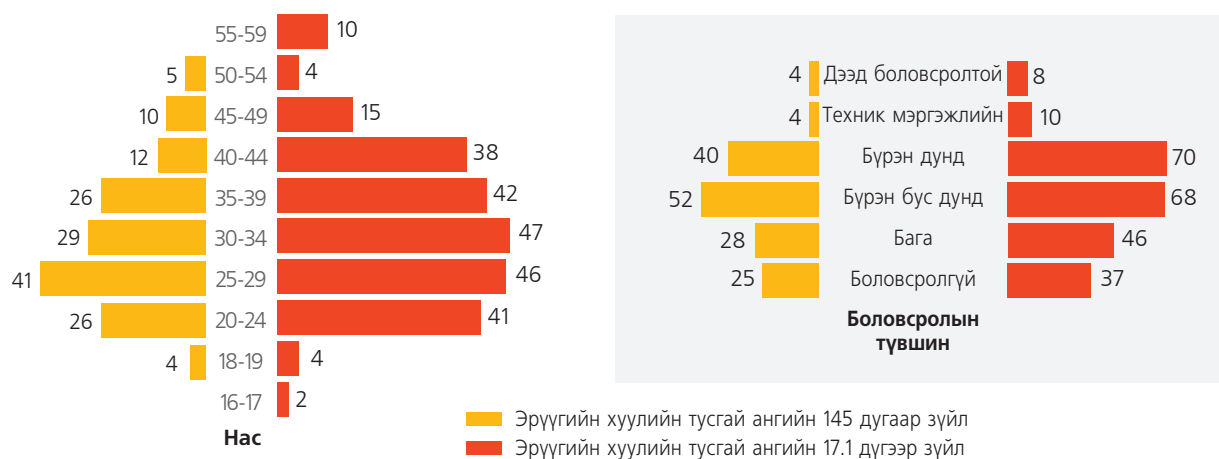
Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэл

Энэ төрлийн гэмт хэрэгт холбогдож нийт 1862 хүн ял шийтгэгдсэн бөгөөд үүнээс 128 нь согтуугаар үйлдсэн, 104 нь эмэгтэй хүн үйлдсэн, 230 нь хүүхэд үйлдсэн байна. Үүнээс хорих ял 1329, баривчлах ял 268, нийтэд тустай ажил хийлгэх ял 153, албадан ажил хийлгэх ял 24, торгох ял 29 тус тус оногдуулсан байна.

2017 оны байдлаар шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагад “Бусдын эд хөрөнгийг хулгайлах” буюу 2002 оны Эрүүгийн хуулийн 145 дугаар зүйлд зааснаар 153, “Хулгайлах” буюу 2015 оны Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 17.1 дүгээр зүйлд зааснаар 239 хүн хорих ял эдэлж байна. Үүнээс 38 хоригдол буюу 9,7% нь ажил хөдөлмөр эрхэлж байсан бол 354 хоригдол буюу 90,3% нь ажилгүй байсан байна.

Гэрлэлтийн байдлыг авч үзвэл 216 хоригдол огт гэр бүлгүй байсан бол 118 нь хоригдол гэр бүлтэй, 36 хоригдол хамтран амьдардаг, 20 хоригдол гэр бүл салсан, 2 хоригдол тусгаарласан, 1 хоригдол бэлбэсэн байжээ.

Зураг. Хулгайлах гэмт хэргээр хорих ял эдэлж буй хоригдлууд, насны бүлэг, боловсролын түвшнээр

4.1.7 ДЭЭРЭМДЭХ ГЭМТ ХЭРЭГ

ЦАГДАА

Шинээр бүртгэгдсэн гэмт хэрэг-1233

ПРОКУРОР

Хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан:

- 2002 оны ЭХТА-н 146 дугаар зүйл-353 хэрэг
- 2002 оны ЭХТА-н 147 дугаар зүйл-1748 хэрэг
- 2015 оны ЭХТА-н 17.2 дугаар зүйл – 985 хэрэг

ШҮҮХ

Хүлээн авч шийдвэрлэсэн:

- 2002 оны ЭХТА-н 147 дугаар зүйл – 135 хэрэг
- Шийдвэрлэлт – 118 хэрэг
- 2015 оны ЭХТА-н 17.2 дугаар зүйл – 97 хэрэг
- Шийдвэрлэлт – 70 хэрэг

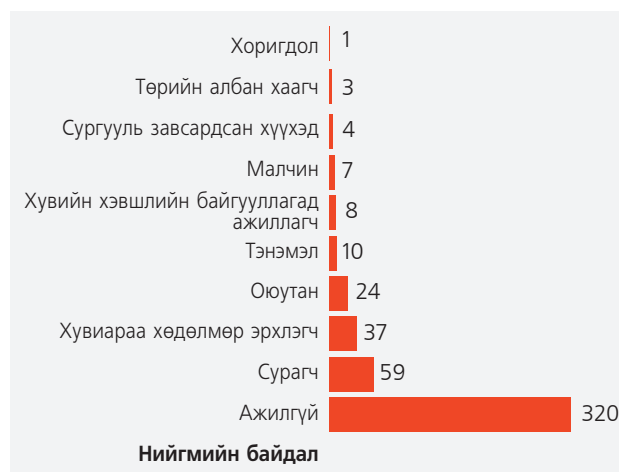
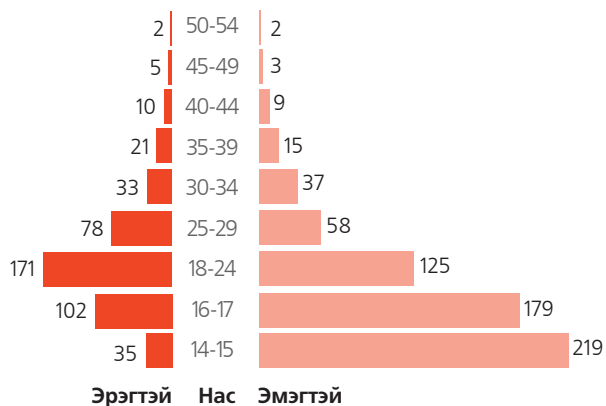
Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

Энэ төрлийн гэмт хэрэг улсын хэмжээнд 1233 бүртгэгдсэн нь өмнөх оныхоос 759 хэргээр буюу 2.6 дахин, Нийслэлийн хэмжээнд 677 хэргээр буюу 2.7 дахин тус тус өссөн байна.

	Хэргийн тоо		Өсөлт, бууралтын хувь	Тухайн хэрэгт эзлэх хувь	
	2016	2017		2016	2017
Орон нутагт	70	152	2.2 дахин	14.8	12.3
Нийслэлд	404	1081	2.7 дахин	85.2	87.7

Нийт 473 хүн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 39 буюу 7.6 хувиар буурсан байна.

Үүнээс 16 буюу 3.4 хувь нь эмэгтэй, 457 буюу 96.6 хувь нь эрэгтэй, тэдний 141 буюу 29.8 хувь нь 14-17 насны хүүхэд байгаа нь өмнөх оны мөн үеийнхээс эрэгтэй 8.8 хувиар буурсан, эмэгтэй 45.4 хувиар, хүүхэд 8.5 хувиар тус тус өссөн байна.

Дээрэмдэх гэмт хэргийн улмаас 1062 иргэн хохирч, үүнээс 161 хүн гэмтсэн нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал гэмтсэн хүний тоо 12 буюу 6.9 хувиар буурсан байна.

Иргэдэд 862.8 сая төгрөгийн хохирол учирснаас 341.9 сая төгрөг буюу нийт хохирлын 39.6 хувийг нөхөн төлүүлж, 26.8 сая төгрөгийн хөрөнгө битүүмжилжээ.

№	Нутаг дэвсгэр	Цагдаа	Прокурор				Шүүх		
			146	147	17.2	Нийт	146, 147	17.2	Нийт
	Орон нутаг	152	35	179	91	305	45	31	76
1	Архангай	3	0	7	3	10	2	1	3
2	Баян-Өлгий	2	0	2	1	3	0	1	1
3	Баянхонгор	10	1	7	5	13	2	1	3
4	Булган	1	0	3	1	4	1	0	1
5	Говь-Алтай	0	1	2	2	5	1	1	2
6	Говьсүмбэр	1	1	1	0	2	1	0	1
7	Дархан-Уул	32	10	48	23	81	5	6	11
8	Дорноговь	5	3	7	4	14	4	3	7
9	Дорнод	16	3	14	8	25	3	3	6
10	Дундговь	3	0	2	3	5	0	0	0
11	Завхан	1	1	1	1	3	0	0	0
12	Орхон	31	3	20	24	47	10	3	13
13	Өвөрхангай	7	2	10	4	16	3	0	3
14	Өмнөговь	3	0	4	0	4	1	0	1
15	Сүхбаатар	1	0	5	1	6	2	2	4
16	Сэлэнгэ	8	3	15	2	20	6	3	9
17	Төв	7	2	8	4	14	1	1	2
18	Увс	0	0	2	1	3	0	0	0
19	Ховд	0	0	2	0	2	0	0	0
20	Хөвсгөл	18	1	16	3	20	2	2	4
21	Хэнтий	3	4	3	1	8	1	4	5
	Улаанбаатар хот	1081	318	1570	894	2782	87	50	137
1	Тээврийн ПГ	-	0	2	3	5	-	-	-
2	Нийслэлийн ПГ	-	2	6	0	8	-	-	-
3	Багануур	3	0	4	2	6	1	0	1
4	Налайх, Багахангай	3	1	2	5	8	3	0	3
5	Баянгол	206	86	241	163	490	13	8	21
6	Баянзүрх	337	69	494	259	822	18	17	35
7	Сонгинохайрхан	190	45	304	144	493	16	11	27
8	Сүхбаатар	181	53	251	185	489	11	6	17
9	Хан-Уул	51	13	82	54	149	4	3	7
10	Чингэлтэй	110	49	184	79	312	21	5	26
	Улсын дүн	1233	353	1749	985	3087	132	81	213

Прокурорын хяналт

Прокурорын байгууллагаас 2002 оны Эрүүгийн хуулийн 146 дугаар зүйлд заасан “Бусдын эд хөрөнгийг булаах” гэмт хэрэгт холбогдуулан улсын хэмжээнд нийт 353 хэрэгт прокурорын хяналт байна. Үүнээс нийслэлийн хэмжээнд нийт 318, орон нутагт нийт 35 хэрэгт хяналт тавьжээ.

Үүнээс нийт 262 хэргийн мөрдөн байцаалтын ажиллагаанд хяналт тавьснаас шүүхэд шилжүүлсэн хэрэг 34, өөр хэрэгт нэгтгэгдсэн хэрэг 165, мөрдөн байцаалтын ажиллагаа түдгэлзүүлсэн хэрэг 43 байх бөгөөд үлдэгдэл хэрэг байхгүй тоологдсон байна.

Прокурорын байгууллагаас 2002 оны Эрүүгийн хуулийн 147 дугаар зүйлд заасан “Бусдын эд хөрөнгийг дээрэмдэх” гэмт хэрэгт холбогдуулан улсын хэмжээнд нийт 1748 хэрэгт прокурорын хяналт тавьсан байна. Үүнээс нийслэлийн хэмжээнд нийт 1570, орон нутагт нийт 178 хэрэгт хяналт тавьжээ.

Үүнээс нийт 640 хэргийн мөрдөн байцаалтын ажиллагаанд хяналт тавьснаас шүүхэд шилжүүлсэн хэрэг 298, өөр хэрэгт нэгтгэгдсэн хэрэг 157, мөрдөн байцаалтын ажиллагаа түдгэлзүүлсэн хэрэг 162, хэрэгсэхгүй болгосон хэрэг 5 байх бөгөөд үлдэгдлээр 14 хэрэг

тоологдсон байна.

Харин 2015 оны Эрүүгийн хуулийн 17.2 дугаар зүйлд заасан “Дээрэмдэх” гэмт хэрэгт холбогдуулан улсын хэмжээнд нийт 985 хэрэгт прокурорын хяналт тавьсан байна. Үүнээс нийслэлийн хэмжээнд нийт 894, орон нутагт нийт 91 хэрэгт хяналт тавьжээ.

Үүнээс нийт 157 хэргийн мөрдөн байцаалтын ажиллагаанд хяналт тавьснаас шүүхэд шилжүүлсэн хэрэг 95, өөр хэрэгт нэгтгэгдсэн хэрэг 5, мөрдөн байцаалтыг түдгэлзүүлсэн хэрэг 12, хэрэгсэхгүй болгосон хэрэг 1 байх бөгөөд үлдэгдлээр 41 хэрэг тоологдсон байна.

Шүүхийн шийдвэрлэлт

Прокурорын байгууллагаас мөрдөн байцаалт явуулж дуусгасан “Бусдын эд хөрөнгийг дээрэмдэх” буюу 2002 оны Эрүүгийн хуулийн 147 дугаар зүйлд зааснаар зүйлчилсэн 135 хэргийг шүүх хүлээн авснаас 118 хэргийг, харин “Дээрэмдэх” буюу 2015 оны Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 17.2 дугаар зүйлд зааснаар зүйлчилсэн 97 хэргийг хүлээн авснаас 70 хэргийг эцэслэн шийдвэрлэсэн бөгөөд нийт 232 хэргийг шүүхийн байгууллага шүүн таслахаар хүлээн авсанаас 2 хэргийг шүүхийн шатанд хэрэгсэхгүй болгож, 188 хэргийг эцэслэн шийдвэрлэжээ.

Үүнээс 2002 оны Эрүүгийн хуульд хамаарах 14 хэргийг мөрдөн байцаалтанд, 2015 оны Эрүүгийн хуульд хамаарах 6 хэргийг прокурорт буцаасан бөгөөд нийт 22 хэрэг дараа онд үлдэгдлээр тоологдсон байна.

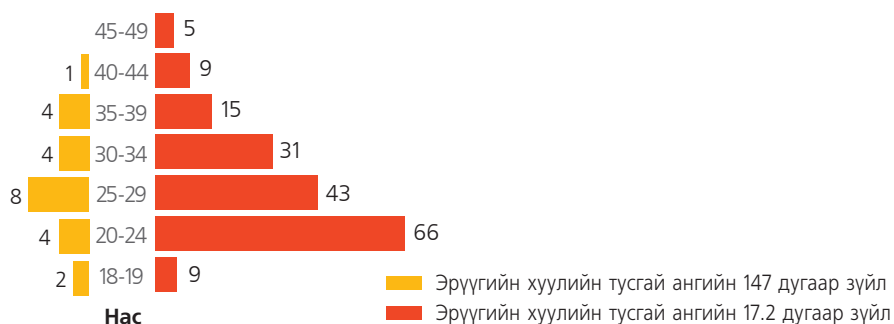
Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэл

Энэ төрлийн гэмт хэрэгт холбогдож нийт 355 хүн ял шийтгэгдсэн бөгөөд үүнээс 47 нь согтуугаар үйлдсэн, 11 нь эмэгтэй хүн үйлдсэн, 56 нь хүүхэд үйлдсэн байна. Нийт 19 хүнд хорих ял оногдуулсан байна.

Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагад 2017 оны байдлаар “Бусдын эд хөрөнгийг дээрэмдэх” буюу 2002 оны Эрүүгийн хуулийн 147 дугаар зүйлд зааснаар 23, 2015 оны Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 17.2 дугаар зүйлд зааснаар 178 хүн хорих ял эдэлж байна. Үүнээс 31 хоригдол буюу 15,4% нь ажил хөдөлмөр эрхэлж байсан бол 170 хоригдол буюу 85,6% нь ажилгүй байсан байна. Гэрлэлтийн байдлыг харвал 146 хоригдол огт гэр бүлгүй байсан бол 37 нь хоригдол гэр бүлтэй, 12 хоригдол хамтран амьдардаг, 5 хоригдол салсан, 1 хоригдол тусгаарласан байсан байна.

Харин хорих ял эдэлж буй хоригдлуудыг боловсролын байдлаар авч үзвэл дээд боловсролтой 5, техник мэргэжлийн 12, бүрэн дунд 98, бүрэн дунд бус 44, бага 20, боловсролгүй 21 байна.

Зураг. Дээрэмдэх гэмт хэргээр хорих ял эдэлж буй хоригдлууд, насны бүлгээр

4.1.8 ЗАЛИЛАХ ГЭМТ ХЭРЭГ

ЦАГДАА	ПРОКУРОР	ШҮҮХ
Шинээр бүртгэгдсэн гэмт хэрэг-2996	Хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан: - 2002 оны ЭХТА-н 148 дугаар зүйл – 4362 хэрэг - 2015 оны ЭХТА-н 17.3 дугаар зүйл – 2030 хэрэг	Хүлээн авч шийдвэрлэсэн: - 2002 оны ЭХТА-н 148 дугаар зүйл-220 хэрэг Шийдвэрлэлт-142 хэрэг - 2015 оны ЭХТА-н 17.3 дугаар зүйл- 223 хэрэг Шийдвэрлэлт -131 хэрэг

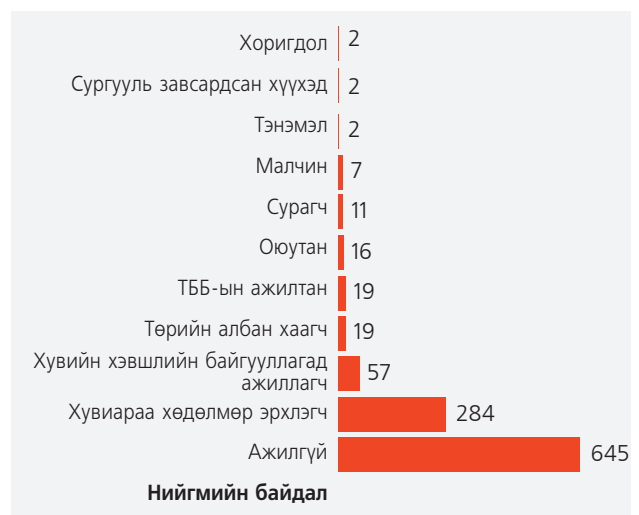
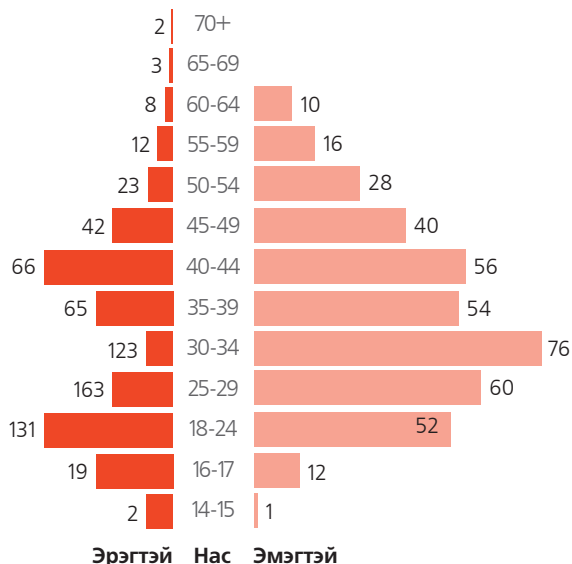
Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

Энэ төрлийн гэмт хэрэг улсын хэмжээнд 2996 шинээр бүртгэгдсэн нь өмнөх оныхоос 831 хэргээр буюу 38.4 хувиар, Нийслэлийн хэмжээнд 751 хэргээр буюу 39.4 хувиар тус тус өссөн байна.

	Хэргийн тоо		Өсөлт, бууралтын хувь	Тухайн хэрэгт эзлэх хувь	
	2016	2017		2016	2017
Орон нутагт	254	330	29.9	11.7	11.0
Нийслэлд	1908	2659	39.4	88.2	88.8
Бусад газарт	3	7	2.3 дахин	0.1	0.2

Нийт 1064 хүн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 746 буюу 41.2 хувиар буурсан байна.

Үүнээс 405 буюу 38.1 хувь нь эмэгтэй, 659 буюу 61.9 хувь нь эрэгтэй, тэдний 34 буюу 3.2 хувь нь 14-17 насны хүүхэд байгаа нь өмнөх оны мөн үеийнхээс эрэгтэй 40.7 хувь, эмэгтэй 42.0 хувь, хүүхэд 22.7 хувиар тус тус буурсан байна.

Энэ төрлийн гэмт хэргийн улмаас нийт 9275 иргэн, 4 хуулийн этгээд хохирч, өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал, хохирсон хүн 7039 буюу 4.1 дахин өссөн байна.

Гэмт хэргийн улмаас учирсан 123178.6 сая төгрөгийн хохирлоос 48403.6 сая төгрөг буюу нийт хохирлын 39.3 хувийг нөхөн төлүүлж, 26555.9 сая төгрөгийн хөрөнгө битүүмжилжээ.

№	Нутаг дэвсгэр	Цагдаа	Прокурор			Шүүх		
			148	17.3	Нийт	148	17.3	Нийт
Орон нутаг		340	389	236	625	46	41	87
1	Архангай	14	21	8	29	0	1	1
2	Баян-Өлгий	7	11	5	16	1	4	5
3	Баянхонгор	14	12	9	21	2	0	2
4	Булган	9	2	11	13	0	0	0
5	Говь-Алтай	8	7	8	15	1	0	1
6	Говьсүмбэр	2	9	1	10	1	0	1
7	Дархан-Уул	44	97	26	123	18	12	30
8	Дорноговь	24	24	12	36	1	0	1
9	Дорнод	15	18	10	28	3	0	3
10	Дундговь	3	14	5	19	2	0	2
11	Завхан	2	3	2	5	0	0	0
12	Орхон	71	35	51	86	5	7	12
13	Өвөрхангай	17	7	5	12	0	0	0
14	Өмнөговь	17	21	13	34	1	3	4
15	Сүхбаатар	11	7	12	19	1	1	2
16	Сэлэнгэ	21	16	11	27	1	3	4
17	Төв	19	33	18	51	4	2	6
18	Увс	4	3	3	6	1	1	2
19	Ховд	6	14	1	15	2	2	4
20	Хөвсгөл	21	13	15	28	1	3	4
21	Хэнтий	11	22	10	32	1	2	3
Улаанбаатар хот		2659	3973	1795	5768	95	94	189
1	Тээврийн ПГ	-	3	4	7	-	-	-
2	Нийслэлийн ПГ	-	278	45	323	-	-	-
3	Багануур	17	14	12	26	0	2	2
4	Налайх, Багахангай	24	45	21	66	1	3	4
5	Баянгол	511	810	314	1124	22	16	38
6	Баянзүрх	635	774	404	1178	19	19	38
7	Сонгинохайрхан	286	329	187	516	4	4	8
8	Сүхбаатар	613	800	424	1224	21	20	41
9	Хан-Уул	196	301	154	455	3	9	12
10	Чингэлтэй	377	619	230	849	25	21	46
Улсын дүн		2999	4362	2031	6393	141	135	276

Прокурорын хяналт

Прокурорын байгууллагаас 2002 оны Эрүүгийн хуулийн 148 дугаар зүйлд заасан “Бусдын эд хөрөнгийг залилан мэхлэж авах” гэмт хэрэгт холбогдуулан улсын хэмжээнд нийт 4362 хэрэгт прокурорын хяналт тавьсан байна. Үүнээс нийслэлийн хэмжээнд нийт 3973, орон нутагт нийт 389 хэрэгт прокурорын хяналт тавьжээ.

Үүнээс нийт 3309 хэргийн мөрдөн байцаалтын ажиллагаанд хяналт тавьснаас шүүхэд шилжүүлсэн хэрэг 407, өөр хэрэгт нэгтгэгдсэн хэрэг 1794, мөрдөн байцаалтын ажиллагаа түдгэлзүүлсэн хэрэг 1015, хэрэгсэхгүй болгосон хэрэг 14 байх бөгөөд үлдэгдэл 69 хэрэг байна.

Харин 2015 оны Эрүүгийн хуулийн 17.3 дугаар зүйлд заасан “Залилах” гэмт хэрэгт холбогдуулан улсын хэмжээнд нийт 2030 хэрэгт прокурорын хяналт тавьсан байна. Үүнээс нийслэлийн хэмжээнд нийт 1795, орон нутагт нийт 235 хэрэгт хяналт тавьжээ.

Үүнээс нийт 303 хэргийн мөрдөн байцаалтын ажиллагаанд хяналт тавьснаас шүүхэд шилжүүлсэн хэрэг 176, өөр хэрэгт нэгтгэгдсэн хэрэг 19, мөрдөн байцаалтыг түдгэлзүүлсэн хэрэг 23, хэрэгсэхгүй болгосон хэрэг 1 байх бөгөөд үлдэгдлээр 56 хэрэг тоологдсон байна.

Шүүхийн шийдвэрлэлт

Прокурорын байгууллагаас мөрдөн байцаалт явуулж дуусгасан “Бусдын эд хөрөнгийг залилан мэхлэж авах” буюу 2002 оны Эрүүгийн хуулийн 148 дугаар зүйлд зааснаар зүйлчилсэн 220 хэргийг шүүх хүлээн авснаас 142 хэргийг, “Залилах” буюу 2015 оны Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 17.3 дугаар зүйлд зааснаар зүйлчилсэн 223 хэргийг хүлээн авснаас 131 хэргийг эцэслэн шийдвэрлэсэн бөгөөд нийт 443 хэргийг шүүхийн байгууллага шүүн таслахаар хүлээн авсанаас 26 хэргийг шүүхийн шатанд хэрэгсэхгүй болгож, 273 хэргийг эцэслэн шийдвэрлэжээ.

Үүнээс 2002 оны Эрүүгийн хуульд хамаарах 61 хэргийг мөрдөн байцаалтанд, 2 хэргийг хэрэг бүртгэлтэнд, 2015 оны Эрүүгийн хуульд хамаарах 43 хэргийг прокурорт буцаасан бөгөөд нийт 30 хэрэг дараа онд үлдэгдлээр тоологдсон байна.

Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэл

Энэ төрлийн гэмт хэрэгт холбогдож нийт 237 хүн ял шийтгэгдсэн бөгөөд үүнээс 19 нь согтуугаар үйлдсэн байна. Нийт 153 хүнд хорих ял, 46 хүнд торгох ял, 2 хүнд албадан ажил хийлгэх, 12 хүнд нийтэд тустай ажил хийлгэх, 19 хүнд баривчлах ял тус тус оногдуулсан бөгөөд 97 эмэгтэй хүнд, 1 хүүхдэд ял шийтгэл шийтгүүлсэн байна.

Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагад 2017 оны байдлаар “Залилах” буюу 2002 оны Эрүүгийн хуулийн 148 дугаар зүйлд зааснаар 7, 2015 оны Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 17.3 дугаар зүйлд зааснаар 50 хүн тус тус хорих ял эдэлж байна. Үүнээс 25 хоригдол буюу 43,9% нь ажил хөдөлмөр эрхэлж байсан бол 32 хоригдол буюу 56,1% нь ажилгүй байсан байна. Гэрлэлтийн байдлыг харвал 14 хоригдол огт гэр бүлгүй байсан бол 24 хоригдол гэр бүлтэй, 7 хоригдол хамтран амьдардаг, 7 хоригдол гэр бүл салсан, 3 хоригдол тусгаарласан, 2 хоригдол бэлбэсэн байсан байна.

Зураг. Залилах гэмт хэргээр хорих ял эдэлж буй хоригдлууд, насны бүлгээр

4.1.9 ТАТВАР ТӨЛӨХӨӨС ЗАЙЛСХИЙХ ГЭМТ ХЭРЭГ

ЦАГДАА

Шинээр бүртгэгдсэн гэмт хэрэг-20

ПРОКУРОР

Хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан:

- 2002 оны ЭХТА-н 166 дугаар зүйл-52 хэрэг
- 2015 оны ЭХТА-н 18.3 дугаар зүйл-16 хэрэг

ШҮҮХ

Хүлээн авч шийдвэрлэсэн:

- 2002 оны ЭХТА-н 166 дугаар зүйл-168 хэрэг Шийдвэрлэлт-122 хэрэг
- 2015 оны ЭХТА-н 18.3 дугаар зүйл-1 хэрэг Шийдвэрлэлт-0 хэрэг

Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

Энэ төрлийн гэмт хэрэг улсын хэмжээнд 20 бүртгэгдсэн нь өмнөх оныхоос 13 хэргээр буюу 2.8 дахин, Нийслэлийн хэмжээнд 17 бүртгэгдсэн нь өмнөх оныхоос 12 хэргээр буюу 3.4 дахин өссөн байна.

	Хэргийн тоо		Өсөлт, бууралтын хувь
	2016	2017	
Орон нутагт	2	3	1.5 дахин
Нийслэлд	5	17	3.4 дахин

Улсын хэмжээнд 2016 оны байдлаар нийт 71 хүн энэ төрлийн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдаж байсан бол 2017 онд 12 хүн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 59 буюу 5.9 дахин буурсан байна.

Үүнээс 7 буюу 58.3 хувь нь эмэгтэй, 5 буюу 41.6 хувь нь эрэгтэй байгаа нь өмнөх оны мөн үеийнхээс эмэгтэй 9 буюу 1.2 дахин буурсан байна.

Прокурорын хяналт

Прокурорын байгууллагаас 2002 оны Эрүүгийн хуулийн 166 дугаар зүйлд заасан “Татвар төлөхөөс зайлсхийх” гэмт хэрэгт холбогдуулан улсын хэмжээнд нийт 52 хэрэгт прокурорын хяналт тавьсан байна. Үүнээс нийслэлийн хэмжээнд нийт 47, орон нутагт нийт 5 хэрэгт хяналт тавьжээ.

Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

Үүнээс хэрэг бүртгэлтийн хэрэг хаасан 13, хэрэг бүртгэлтийн ажиллагаа явагдаж байгаа буюу үлдэгдлээр 2 хэрэг тоологдсон байна. Харин мөрдөн байцаалт явуулсан 1 хэрэг үлдэгдлээр тоологдсон байна.

Шүүхийн шийдвэрлэлт

Прокурорын байгууллагаас мөрдөн байцаалт явуулж дуусгасан “Татвар төлөхөөс зайлсхийх” буюу 2002 оны Эрүүгийн хуулийн 166 дугаар зүйлд зааснаар зүйлчилсэн 3 хэргийг шүүх хүлээн авснаас 1 хэргийг эцэслэн шийдвэрлэж, 2 хэргийг мөрдөн байцаалтанд буцаасан бол 2015 оны Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 18.3 дугаар зүйлд зааснаар зүйлчилсэн 1 хэргийг хүлээн авсан нь үлдэгдлээр тоологдсон байна. Өөрөөр хэлбэл энэ төрлийн нийт 4 хэргийг шүүхийн байгууллага шүүн таслахаар хүлээн авсанаас 1 хэргийг эцэслэн шийдвэрлэж, 2 хэргийг мөрдөн байцаалтанд буцааж, 1 хэрэг нь үлдэгдлээр тоологдсон байна.

Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэл

Энэ төрлийн гэмт хэрэгт холбогдож ял шийтгэгдсэн хүн байхгүй байна.

4.1.10 МӨНГӨ УГААХ ГЭМТ ХЭРЭГ

ЦАГДАА	ПРОКУРОР	ШҮҮХ
Шинээр бүртгэгдсэн гэмт хэрэг-4	Хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан: - 2002 оны ЭХТА-н 166 ¹ дугаар зүйл-34 хэрэг - 2015 оны ЭХТА-н 18.6 дугаар зүйл-10 хэрэг	Хүлээн авч шийдвэрлэсэн: - 2002 оны ЭХТА-н 166 ¹ дугаар зүйл-0 хэрэг Шийдвэрлэлт-0 хэрэг - 2015 оны ЭХТА-н 18.6 дугаар зүйл-1 хэрэг Шийдвэрлэлт-1 хэрэг

Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

Энэ төрлийн гэмт хэрэг улсын хэмжээнд 4 бүртгэгдсэн нь өмнөх оныхоос 3 хэргээр өссөн байх ба Нийслэлийн хэмжээнд 2, орон нутагт 2 тус тус бүртгэгдсэн байна. Энэ төрлийн гэмт хэрэг өмнөх онд улсын хэмжээнд буюу Ховд аймагт 1 гэмт хэрэг бүртгэгдэж байжээ.

	Хэргийн тоо		Өсөлт, бууралтын хувь	Тухайн хэрэгт эзлэх хувь	
	2016	2017		2016	2017
Орон нутагт	1	4	4 дахин	100	50
Нийслэлд	0	2	2 дахин	0	50

Энэ төрлийн гэмт хэрэгт 2017 оны байдлаар 1 эмэгтэй холбогдон шалгагдсан бөгөөд өмнөх онд нэг ч хүн шалгагдаагүй байна.

Прокурорын хяналт

Прокурорын байгууллагаас 2002 оны Эрүүгийн хуулийн 166¹ дугаар зүйлд заасан “Мөнгө угаах” гэмт хэрэгт холбогдуулан улсын хэмжээнд нийт 34 хэрэгт прокурорын хяналт тавьсан байна.

Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

Үүнээс нийт 18 хэргийн мөрдөн байцаалтын ажиллагаанд хяналт тавьснаас шүүхэд шилжүүлсэн хэрэг 4, өөр хэрэгт нэгтгэгдсэн хэрэг 10, мөрдөн байцаалтын ажиллагаа түдгэлзүүлсэн хэрэг 2, үлдэгдлээр 2 хэрэг тоологдсон байх ба хэрэгсэхгүй болгосон хэрэг байхгүй байна.

Харин 2015 оны Эрүүгийн хуулийн 18.6 дугаар зүйлд заасан “Мөнгө угаах” гэмт хэрэгт холбогдуулан улсын хэмжээнд нийт 10 хэрэгт прокурорын хяналт тавьсан байна. Үүнээс нийслэлийн хэмжээнд нийт 12, орон нутагт нийт 4 хэрэгт хяналт тавьжээ.

Үүнээс хэрэг бүртгэлтийн хэрэг хаасан 2, хэрэг бүртгэлтийн ажиллагаа явагдаж байгаа буюу үлдэгдлээр 2 хэрэг тоологдсон байна.

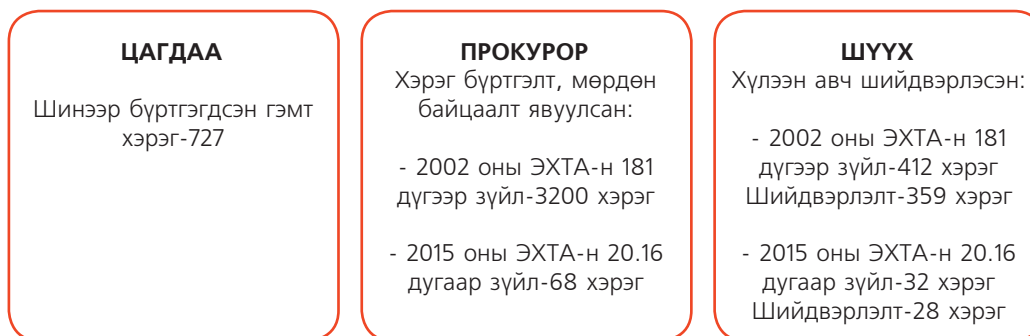
Харин 6 хэргийн мөрдөн байцаалтын ажиллагаанд хяналт тавьснаас шүүхэд шилжүүлсэн 3, өөр хэрэгт нэгтгэгдсэн 1, мөрдөн байцаалтын үлдэгдлээр 2 хэрэг тоологдсон байна. Харин

хэрэгсэхгүй болгосон, түдгэлзүүлсэн хэрэг байхгүй байна.

Шүүхийн шийдвэрлэлт

Прокурорын байгууллагаас 2002 оны Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 1661 дугаар зүйлд зааснаар зүйлчилсэн хэргийг шүүхэд шилжүүлээгүй ба харин 2015 оны Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 18.6 дугаар зүйлд зааснаар зүйлчилсэн 1 хэргийг хүлээн авч эцэслэн шийдвэрлэсэн байна.

4.1.11. ОЛОН НИЙТИЙН АМГАЛАН ТАЙВАН БАЙДАЛ АЛДАГДУУЛАХ ГЭМТ ХЭРЭГ

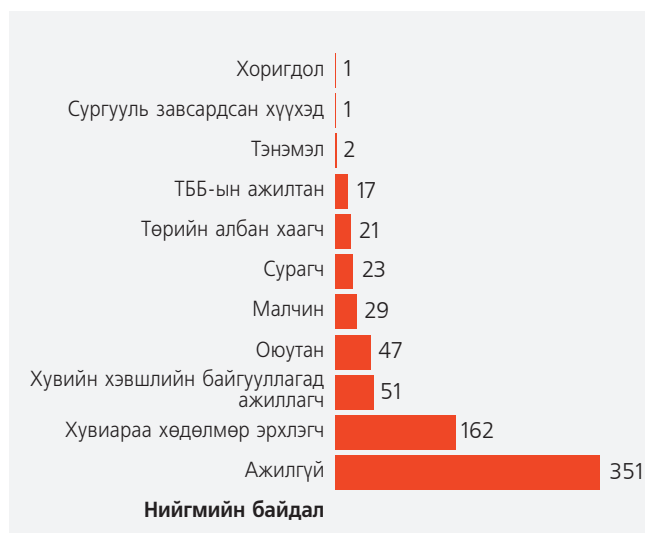
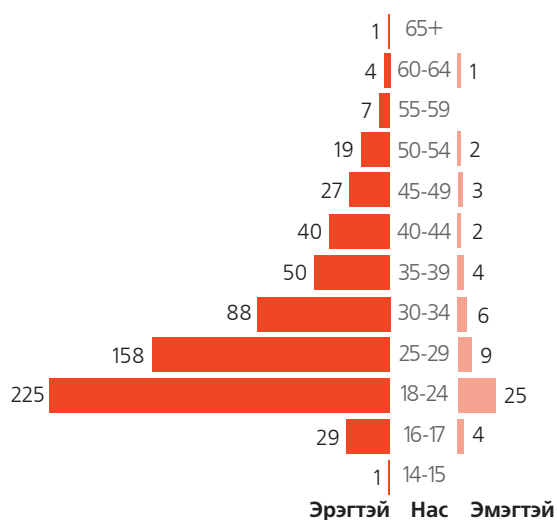
Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

Энэ төрлийн гэмт хэрэг улсын хэмжээнд 727 бүртгэгдсэн нь өмнөх оныхоос 722 хэргээр буюу 49.8 хувиар, Нийслэлийн хэмжээнд 562 бүртгэгдэж 642 хэргээр буюу 53.3 хувиар тус тус буурсан байна.

	Хэргийн тоо		Өсөлт, бууралтын хувь	Тухайн хэрэгт эзлэх хувь	
	2016	2017		2016	2017
Орон нутагт	243	165	-32.1	16.8	22.7
Нийслэлд	1204	562	-53.3	83.1	77.3
Бусад	2			0.1	

Нийт 705 хүн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 759 буюу 51.8 хувиар буурсан байна.

Үүнээс 56 буюу 7.9 хувь нь эмэгтэй, 649 буюу 92.1 хувь нь эрэгтэй байгаа нь өмнөх оны мөн үеийнхээс эмэгтэй 54.1 хувиар, эрэгтэй 51.6 хувиар тус тус буурсан байна.

Энэ төрлийн гэмт хэргийн улмаас 788 иргэн хохирч, үүнээс 1 хүн нас барж, 641 хүн гэмтсэн нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал нас барсан хүн 2 буюу 66.7 хувь, гэмтсэн хүний тоо 626 буюу 49.4 хувиар тус тус буурсан байна.

Иргэнд учирсан 812.2 сая төгрөгийн хохирлоос 527.1 сая төгрөгийг буюу нийт хохирлын 64.9 хувийг нөхөн төлүүлж, 136.4 сая төгрөг битүүмжилсэн байна.

№	Нутаг дэвсгэр	Цагдаа	Прокурор			Шүүх		
			181	20.16	Нийт	181	20.16	Нийт
Орон нутаг		165	508	16	524	95	15	110
1	Архангай	6	14	2	16	2	3	5
2	Баян-Өлгий	0	2	0	2	1	0	1
3	Баянхонгор	16	22	5	27	7	2	9
4	Булган	6	11	0	11	0	1	1
5	Говь-Алтай	7	20	1	21	1	0	1
6	Говьсүмбэр	3	12	0	12	2	0	2
7	Дархан-Уул	18	57	1	58	16	0	16
8	Дорноговь	18	49	1	50	12	0	12
9	Дорнод	12	23	1	24	2	3	5
10	Дундговь	0	5	0	5	0	0	0
11	Завхан	5	9	0	9	1	0	1
12	Орхон	11	31	0	31	12	1	13
13	Өвөрхангай	4	19	1	20	3	1	4
14	Өмнөговь	2	13	0	13	4	0	4
15	Сүхбаатар	5	30	0	30	9	0	9
16	Сэлэнгэ	12	31	1	32	5	1	6
17	Төв	16	52	0	52	9	0	9
18	Увс	3	13	2	15	2	2	4
19	Ховд	6	11	1	12	2	1	3
20	Хөвсгөл	3	21	0	21	4	0	4
21	Хэнтий	12	63	0	63	1	0	1
Улаанбаатар хот		562	2692	52	2744	261	14	275
1	Тээврийн ПГ	-	7	0	7	-	-	-
2	Нийслэлийн ПГ	-	21	1	22	-	-	-
3	Багануур	4	22	1	23	6	0	6
4	Налайх, Багахангай	18	51	0	51	9	2	11
5	Баянгол	131	561	8	569	57	1	58
6	Баянзүрх	129	651	12	663	50	2	52
7	Сонгинохайрхан	101	487	4	491	50	0	50
8	Сүхбаатар	76	391	14	405	47	4	51
9	Хан-Уул	47	190	7	197	13	2	15
10	Чингэлтэй	56	311	5	316	29	3	32
Улсын дүн		150	411	151	562	22	8	30

Прокурорын хяналт

Прокурорын байгууллагаас 2002 оны Эрүүгийн хуулийн 181 дүгээр зүйлд заасан “Танхайрах” гэмт хэрэгт холбогдуулан улсын хэмжээнд нийт 3200 хэрэгт прокурорын хяналт тавьсан байна. Үүнээс нийслэлийн хэмжээнд нийт 2692, орон нутагт нийт 508 хэрэгт прокурорын хяналт тавьжээ.

Үүнээс нийт 2244 хэргийн мөрдөн байцаалтын ажиллагаанд хяналт тавьснаас шүүхэд шилжүүлсэн хэрэг 1183, өөр хэрэгт нэгтгэгдсэн хэрэг 960, мөрдөн байцаалтын ажиллагаа түдгэлзүүлсэн хэрэг 74, шүүхээс хэрэгсэхгүй болгосон 7 байх бөгөөд үлдэгдлээр 14 хэрэг тоологдсон байна.

Харин 2015 оны Эрүүгийн хуулийн 20.16 дугаар зүйлд заасан “Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах” гэмт хэрэгт холбогдуулан улсын хэмжээнд нийт 68 хэрэгт

прокурорын хяналт тавьсан байна. Үүнээс нийслэлийн хэмжээнд нийт 52, орон нутагт нийт 16 хэрэгт хяналт тавьжээ.

Үүнээс нийт 26 хэргийн мөрдөн байцаалтын ажиллагаанд хяналт тавьснаас шүүхэд шилжүүлсэн хэрэг 18, өөр хэрэгт нэгтгэгдсэн хэрэг 1, мөрдөн байцаалтыг түдгэлзүүлсэн хэрэг 1 байх бөгөөд үлдэгдлээр 6 хэрэг тоологдсон байна.

Шүүхийн шийдвэрлэлт

Прокурорын байгууллагаас мөрдөн байцаалт явуулж дуусгасан “Танхайрах” буюу 2002 оны Эрүүгийн хуулийн 181 дүгээр зүйлд зааснаар зүйлчилсэн 412 хэргийг хүлээн авснаас 359 хэргийг эцэслэн шийдвэрлэж, 7 хэргийг шүүхийн шатанд хэрэгсэхгүй болгосон байна. Харин “Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах” буюу 2015 оны Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 20.16 дугаар зүйлд зааснаар зүйлчилсэн 32 хэргийг хүлээн авснаас 28 хэргийг эцэслэн шийдвэрлэж, 1 хэргийг шүүхийн шатанд хэрэгсэхгүй болгож шийдвэрлэжээ.

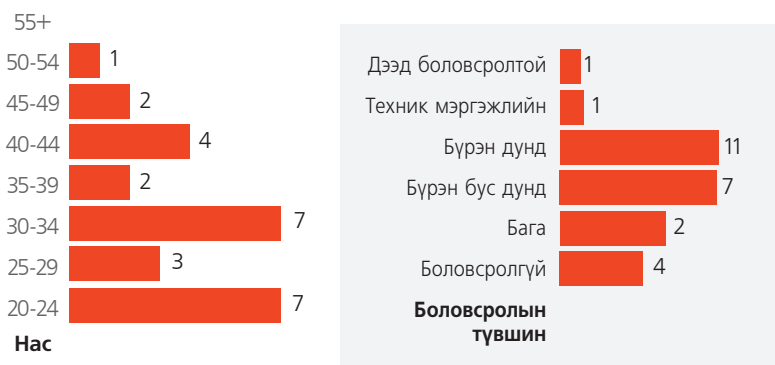
Үүнээс 2002 оны Эрүүгийн хуульд хамаарах 46 хэргийг мөрдөн байцаалтанд буцаасан бөгөөд нийт 7 хэрэг дараа онд үлдэгдлээр тоологдсон байна.

Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэл

Энэ төрлийн гэмт хэрэгт холбогдож нийт 518 хүн шүүхээс ял шийтгэгдсэн бөгөөд үүнээс 246 нь согтуугаар үйлдсэн байх бөгөөд 54 эмэгтэй, 15 хүүхэд байна. Үүнээс хорих ял 513, албадан ажил хийлгэх ял 2 тус тус оногдуулсан байна.

Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагад 2017 оны байдлаар “Танхайрах” буюу 2002 оны Эрүүгийн хуулийн 181 дүгээр зүйлд зааснаар 0, “Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах” буюу 2015 оны Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 20.16 дугаар зүйлд зааснаар 26 хүн хорих ял эдэлж байна. Үүнээс 3 хоригдол буюу 13% нь ажил хөдөлмөр эрхэлж байсан бол 23 хоригдол буюу 87% нь ажилгүй байсан байна. Гэрлэлтийн байдлыг харвал 15 хоригдол огт гэр бүлгүй байсан бол 6 нь хоригдол гэр бүлтэй, 2 хоригдол хамтран амьдардаг, 3 хоригдол салсан байсан байна.

Зураг. Олон нийтийн амгалан тайван байдлыг алдагдуулах гэмт хэргээр хорих ял эдэлж буй хоригдлууд, насны бүлгээр (Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 20.16 дугаар зүйл)

4.1.12 АЛБАН ТУШААЛЫН ЭСРЭГ ГЭМТ ХЭРЭГ

ЦАГДАА

Шинээр бүртгэгдсэн гэмт хэрэг-150

ПРОКУРОР

Хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан:

- 2002 оны ЭХТА-н 28 дүгээр бүлэг-410 хэрэг
- 2015 оны ЭХТА-н 22 дугаар бүлэг-151 хэрэг

ШҮҮХ

Хүлээн авч шийдвэрлэсэн:

- 2002 оны ЭХТА-н 28 дугаар бүлэг-44 хэрэг Шийдвэрлэлт-22 хэрэг
- 2015 оны ЭХТА-н 22 дугаар бүлэг-23 хэрэг Шийдвэрлэлт-12 хэрэг

Цагдаагийн байгууллагад бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

Энэ төрлийн гэмт хэрэг улсын хэмжээнд 150 бүртгэгдсэн нь өмнөх оныхоос 39 хэргээр буюу 35.1 хувиар, Нийслэлийн хэмжээнд 43 хэргээр буюу 78.2 хувиар тус тус өссөн байна.

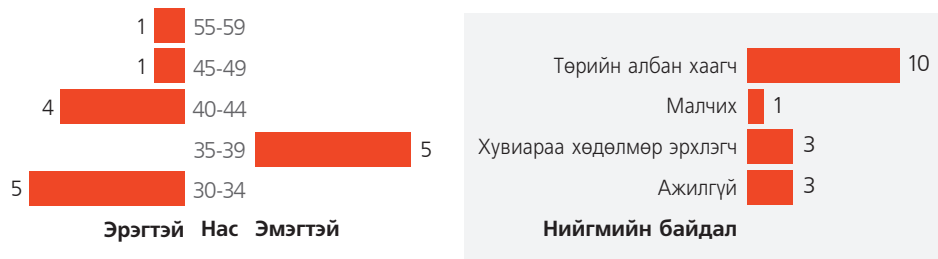
	Хэргийн тоо		Өсөлт, бууралтын хувь	Тухайн хэрэгт эзлэх хувь	
	2016	2017		2016	2017
Орон нутагт	56	52	-7.1	50.5	34.7
Нийслэлд	55	98	78.2	49.5	65.3

Хэрэг бүртгэгдсэн нутаг дэвсгэрээр нь авч үзвэл Улаанбаатар хотод 98 буюу 65.3 хувь, орон нутагт 52 буюу 34.7 хувь нь бүртгэгдсэн байна.

Улаанбаатар хотод бүртгэгдсэн хэргийн 17 буюу 17.5 хувь нь Баянзүрх дүүрэгт, 36 буюу 36.9 хувь нь Сүхбаатар дүүрэгт, 11 буюу 11.4 хувь нь Баянгол дүүрэгт, 15 буюу 15.5 хувь нь Чингэлтэй дүүрэгт, 7 буюу 7.3 хувь нь Сонгинохайрхан дүүрэгт, 10 буюу 10.3 хувь нь Хан-Уул дүүрэгт, 1 буюу 1.1 хувь нь Багануур дүүрэгт тус тус бүртгэгдсэн байна.

Нийт 17 хүн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 2 буюу 10.5 хувиар буурсан байна.

Үүнээс 6 буюу 35.3 хувь нь эмэгтэй, 11 буюу 64.7 хувь нь эрэгтэй байгаа нь өмнөх оны мөн үеийнхээс эмэгтэй 14.3 хувиар, эрэгтэй 8.3 хувиар тус тус буурсан байна.

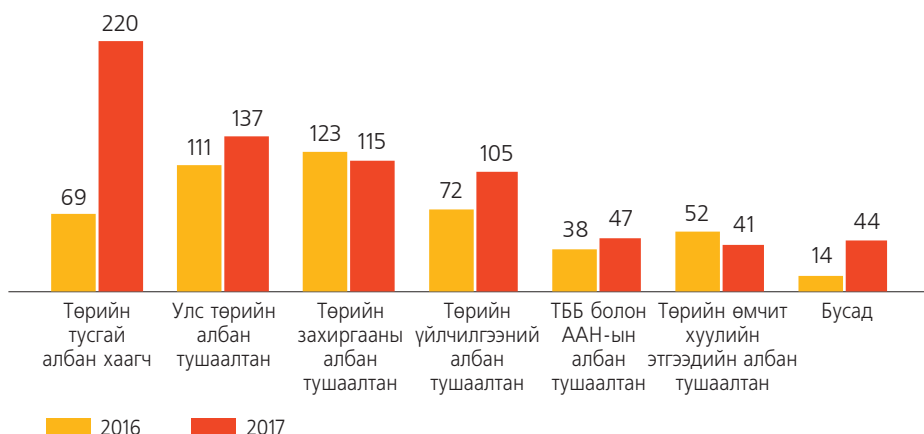

Энэ төрлийн гэмт хэргийн улмаас нийт 15 иргэн хохирсон нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 3 буюу 1.2 дахин өссөн байна. Иргэдэд учирсан 533.6 сая төгрөгийн хохирлоос 111.5 сая төгрөг буюу нийт хохирлын 20.9 хувийг нөхөн төлүүлжээ.

2. Авлигатай тэмцэх газар бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

Авлигатай тэмцэх газар нь гэмт хэргийн шинжтэй 658 гомдол, мэдээллийг хүлээн авсан бөгөөд төрлөөр нь авч үзвэл, албан тушаалын байдлаа урвуулан ашигласан 337, хахууль авсан 63, хахууль өгсөн 76, албан тушаалтан өмч хөрөнгө завшсан 82, хөрөнгө нуусан буюу үндэслэлгүйгээр хөрөнгөжсөн 51, худалдан авах ажиллагааны журам зөрчсөн 48, төсвийн хөрөнгийг зориулалтын бусаар зарцуулсан 50, бусад 6 байна.

Гомдол, мэдээлэлд холбогдон шалгагдсан 709 албан тушаалтнаас төрийн улс төрийн 137, төрийн захиргааны 115, төрийн тусгай 220, төрийн үйлчилгээний удирдах 105, хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгжийн 47, төрийн өмчит хуулийн этгээдийн удирдах 41, бусад 44 албан тушаалтан холбогдон шалгагдсан байна.

Гэмт хэргийн шинжтэй гомдол, мэдээллийн 174 буюу 26.4 хувийг хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээх (эрүүгийн хэрэг үүсгэх), 375 буюу 58 хувийг хэрэг бүртгэлтийн хэрэг нээхээс татгалзах (эрүүгийн хэрэг үүсгэхээс татгалзах), 93 буюу 14.3 хувийг харьяаллын дагуу шилжүүлэх саналтай харьяа прокурор шилжүүлэн шийдвэрлэж одоо 16 гомдол, мэдээллийн үлдэгдэлтэй байна. Нийт шалгасан гомдол, мэдээллийн 397 буюу 60.5 хувь нь Улаанбаатар хотод, 261 буюу 39.5 хувь нь орон нутагт харьяалагдаж байна.

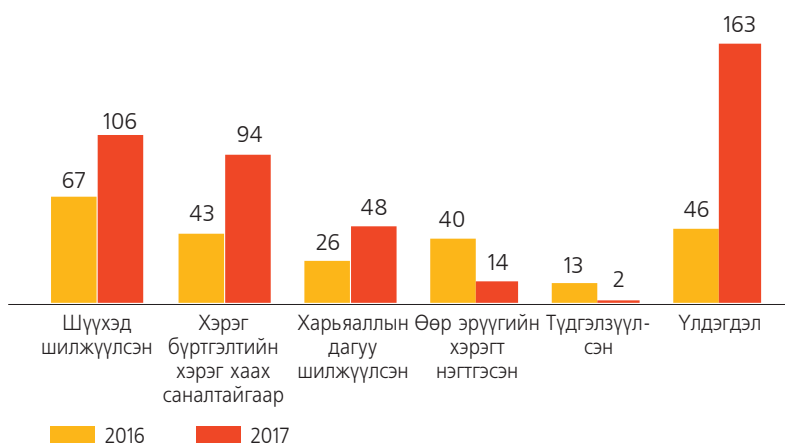
Хуульд заасан харьяаллын 1301 үйлдэлтэй, 654 холбогдогчтой, 427 эрүүгийн хэрэгт мөрдөн шалгах ажиллагаа явуулсан байна.

Гэмт хэргийн төрөл	2017	Нийт хэрэгт эзлэх хувь
Эрүүгийн хуулийн 22.1 дүгээр зүйл (Эрх мэдэл, албан тушаалын байдлаа урвуулан ашиглах)	168	28.7%
Эрүүгийн хуулийн 22.4 дүгээр зүйл (Хахууль авах)	115	19.6%
Эрүүгийн хуулийн 22.5 дугаар зүйл (Хахууль өгөх)	110	18.8%
Эрүүгийн хуулийн 22.8 дугаар зүйл (Төсвийн хөрөнгийг зориулалтын бусаар зарцуулах)	28	4.7%
Эрүүгийн хуулийн 22.10 дугаар зүйл (Үндэслэлгүйгээр хөрөнгөжих)	30	5.1%
Эрүүгийн хуулийн 18.6 дугаар зүйл (Мөнгө угаах)	34	5.8%
Хөрөнгө завших болон бусад хэрэг	101	17.0%

Эрүүгийн хуулийн 22.3 дугаар зүйл (Гадаад улсын төрийн байгууллага, олон улсын байгууллагын албан тушаалтан эрх мэдлээ урвуулан ашиглах), Эрүүгийн хуулийн 22.6 дугаар зүйл (Гадаад улсын төрийн байгууллага, олон улсын байгууллагын албан тушаалтныг хахуульдах), Эрүүгийн хуулийн 22.7 дугаар зүйл (Улсын нөөцийг хууль бусаар зарцуулах, үрэгдүүлэх) гэмт хэрэг бүртгэгдээгүй байна.

Мөрдөн шалгасан эрүүгийн хэргээс 106 буюу нийт шалгасан хэргийн 24.8 хувийг шүүхэд шилжүүлэх саналтайгаар прокурорт, 94 буюу 22.0 хувийг хэрэг бүртгэлтийн хэрэг хаах саналтайгаар прокурорт, 48 буюу 11.2 хувийг харьяаллын дагуу шилжүүлж, 14 буюу 3.2 хувийг эрүүгийн хэрэгт нэгтгэж, 2 хэргийг түдгэлзүүлж, одоо 163 эрүүгийн хэргийн үлдэгдэлтэй мөрдөн байцаалтын ажиллагаа явагдаж байна.

Дээрх үзүүлэлтүүдийг өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад мөрдөн шалгасан хэрэг 192 буюу 81.7 хувиар, шүүхэд шилжүүлэх саналтай прокурорт шилжүүлсэн хэрэг 39 буюу 58.2 хувиар, хэрэг бүртгэлтийн хэрэг хаах саналтай прокурорт шилжүүлсэн хэрэг 51 нэгжээр буюу 2.2 дахин, үлдэгдэл хэрэг 117 буюу 3.6 дахин тус тус өссөн үзүүлэлттэй байна.

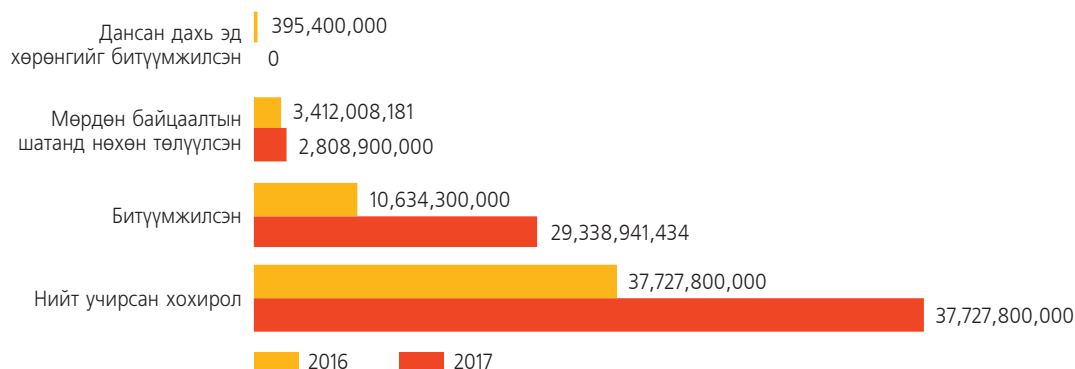

Мөрдөгч нарын ажлын ачааллыг авч үзвэл жилд дунджаар 1 мөрдөгч 24.6 гомдол, мэдээлэл, 15.9 эрүүгийн хэрэгт мөрдөн шалгах ажиллагаа явуулсныг өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал гомдол, мэдээлэл 68.0 хувиар, мөрдөн шалгасан эрүүгийн хэрэг 6.1 хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна.

Эрүүгийн хэрэгт 654 хүн шалгагдсан нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 39.2 хувиар өсчээ. Хэрэгт холбогдон шалгагдсан этгээдийн 168 буюу 25.6 хувийг төрийн тусгай, 113 буюу 17.2 хувийг төрийн захиргааны, 109 буюу 16.6 хувийг иргэн, 168 буюу 15,8 хувийг төрийн өмчит болон орон нутгийн өмчит аж ахуйн нэгжийн албан тушаалтан, 58 буюу 8.8 хувийг төрийн улс төрийн, 38 буюу 5.8 хувийг төрийн үйлчилгээний албан тушаалтан эзэлж байна.

Гэмт хэргийн улмаас 2017 онд 69.546.211.566 төгрөгийн хохирол учирснаас мөрдөн шалгах ажиллагааны явцад 3.412.008.181 төгрөгийг нөхөн төлүүлж үл хөдлөх, хөдлөх, байр, орон сууц, автомашин, тоног төхөөрөмж зэрэг 11 төрлийн 29.338.941.434 төгрөгөөр үнэлэгдэх эд хөрөнгө болон бэлэн мөнгийг битүүмжлэн хамгаалсан байна.

Үүнийг өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал, гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол 84.0 хувиар, хохирол нөхөн төлүүлэлт 21.0 хувиар, эд хөрөнгө битүүмжлэх ажиллагаа 175 хувиар буюу 2.8 дахин өссөн үзүүлэлттэй байна.

№	Нутаг дэвсгэр	Цагдаа	Прокурор			Шүүх		
			28-р бүлэг	22-р бүлэг	Нийт	28-р бүлэг	22-р бүлэг	Нийт
Орон нутаг		52	120	40	160	14	3	17
1	Архангай	-	11	0	11	0	1	1
2	Баян-Өлгий	-	14	2	16	0	0	0
3	Баянхонгор	-	3	3	6	0	0	0
4	Булган	-	2	0	2	0	1	1
5	Говь-Алтай	-	3	3	6	0	0	0
6	Говьсүмбэр	-	3	1	4	0	0	0
7	Дархан-Уул	-	8	3	11	0	2	2
8	Дорноговь	-	10	2	12	1	2	1

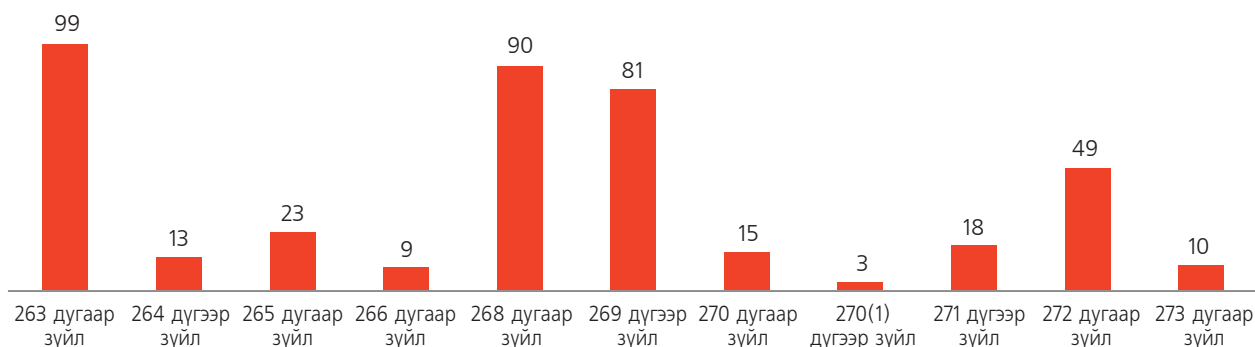
9	Дорнод	-	4	1	5	0	0	0
10	Дундговь	-	0	2	2	0	0	0
11	Завхан	-	1	5	6	1	1	0
12	Орхон	-	7	0	7	0	0	0
13	Өвөрхангай	-	13	0	13	0	2	2
14	Өмнөговь	-	3	2	5	1	1	0
15	Сүхбаатар	-	4	1	5	0	1	1
16	Сэлэнгэ	-	5	3	8	0	0	0
17	Төв	-	4	3	7	0	0	0
18	Увс	-	2	0	2	0	1	1
19	Ховд	-	10	4	14	0	2	2
20	Хөвсгөл	-	6	0	6	0	1	1
21	Хэнтий	-	7	5	12	0	2	2
Улаанбаатар хот		98	291	111	402	8	5	13
1	Тээврийн ПГ	-	1	0	1	-	-	-
2	Нийслэлийн ПГ	-	244	95	339	-	-	-
3	Багануур	1	2	0	2	0	0	0
4	Налайх, Багахангай	0	0	2	2	0	0	0
5	Баянгол	11	4	6	10	2	1	3
6	Баянзүрх	17	9	3	12	2	0	2
7	Сонгинохайрхан	7	4	1	5	0	0	0
8	Сүхбаатар	36	13	2	15	1	2	3
9	Хан-Уул	10	6	1	7	0	1	1
10	Чингэлтэй	15	8	1	9	3	1	4
Улсын дүн		150	411	151	562	22	8	30

Прокурорын хяналт

Прокурорын байгууллагаас 2002 оны Эрүүгийн хуулийн 28 дугаар бүлэгт заасан “Албан тушаалын гэмт хэрэг”² -т холбогдуулан улсын хэмжээнд нийт 410 хэрэгт прокурорын хяналт тавьсан байна.

Албан тушаалын гэмт хэрэг

(2002 оны Эрүүгийн хуулийн тусгай анги 28 дугаар бүлэг)

² 2002 оны Эрүүгийн хуулийн тусгай анги:

263 дугаар зүйл. Төрийн албан тушаалтан албаны эрх мэдэл буюу албан тушаалын байдлаа урвуулах

264 дүгээр зүйл. Төрийн албан тушаалтан эрх мэдлээ хэтрүүлэх

265 дугаар зүйл. Төрийн бус байгууллага, аж ахуйн нэгжийн албан тушаалтан эрх мэдлээ урвуулах

266 дугаар зүйл. Төрийн бус байгууллага, аж ахуйн нэгжийн албан тушаалтан эрх мэдлээ хэтрүүлэх

268 дугаар зүйл. Хээл хахууль авах

269 дүгээр зүйл. Хээл хахууль өгөх

270 дугаар зүйл. Хээл хахууль зуучлах

270 (1) дүгээр зүйл. Хууль бусаар хөрөнгөжих

271 дүгээр зүйл. Албан тушаалтан хуурамч баримт бичиг үйлдэх

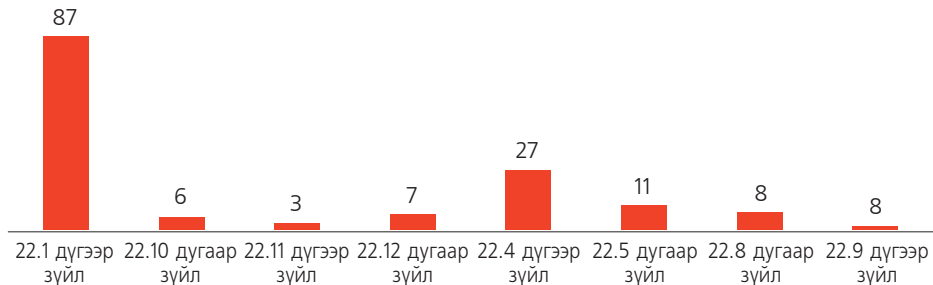
272 дугаар зүйл. Албан тушаалтан албан үүрэгтээ хайнга хандах

273 дугаар зүйл. Төсвийн хөрөнгийг зориулалтын бусаар зарцуулах

Үүнээс нийслэлийн хэмжээнд нийт 291, орон нутагт нийт 119 хэрэгт хяналт тавьжээ.

Үүнээс 311 хэргийн мөрдөн байцаалтын ажиллагаанд хяналт тавьснаас шүүхэд шилжүүлсэн хэрэг 116, өөр хэрэгт нэгтгэгдсэн хэрэг 116, мөрдөн байцаалтын ажиллагаа түдгэлзүүлсэн хэрэг 59 байх бөгөөд харин хэрэгсэхгүй болгосон хэрэг байхгүй бөгөөд үлдэгдлээр 18 хэрэг тоологдсон байна.

Албан тушаалын гэмт хэрэг (2015 оны Эрүүгийн хуулийн 22 дугаар бүлэг)

Үүнээс нийслэлийн хэмжээнд нийт 111, орон нутагт нийт 40 хэрэгт прокурорын хяналт тавьжээ.

Нийт хэрэг бүртгэлт явуулсан хэргээс хэрэг бүртгэлтийн хэрэг хаасан 76, хэрэг бүртгэлтэнд үлдэгдлээр 27 байх бөгөөд мөрдөн байцаалт явуулсан 47 хэргээс шүүхэд шилжүүлсэн хэрэг 24, өөр хэрэгт нэгтгэгдсэн хэрэг 5, хэрэгсэхгүй болгосон, түдгэлзүүлсэн хэрэг байхгүй бөгөөд үлдэгдлээр 19 хэрэг тоологдсон байна.

Шүүхийн шийдвэрлэлт

“Албан тушаалын гэмт хэрэг” буюу 2002 оны Эрүүгийн хуулийн 28 дугаар бүлгээс Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 264 дүгээр зүйлд заасан “Төрийн албан тушаалтан эрх мэдлээ хэтрүүлэх”, 267 дугаар зүйлд заасан “Албан тушаалтны нэр барих”, 269 дүгээр зүйлд заасан “Хээл хахууль өгөх” гэмт хэргүүдийг прокурорын байгууллагаас шүүхэд шилжүүлээгүй байна.

Харин Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 263 дугаар зүйлд зааснаар 8, 266 дугаар зүйлд зааснаар 1, 268 дугаар зүйлд зааснаар 27, 270 дугаар зүйлд зааснаар 2, 271 дүгээр зүйлд зааснаар 1, 272 дугаар зүйлд зааснаар 4, 273 дугаар зүйлд зааснаар 1 буюу нийт 44 хэргийг хүлээн авснаас 22 хэргийг эцэслэн шийдвэрлэж, 2 хэргийг шүүхийн шатанд хэрэгсэхгүй болгосон байна.

“Авлигын гэмт хэрэг” буюу 2015 оны Эрүүгийн хуулийн 22 дугаар бүлгээс Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 22.3 дугаар зүйл, 22.6 дугаар зүйл, 22.7 дугаар зүйл, 22.9 дүгээр зүйл, 22.11 дүгээр зүйл, 22.22 дугаар зүйлд заасан гэмт хэргүүдийг прокурорын байгууллагаас шүүхэд шилжүүлээгүй байна.

Харин Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 22.1 дүгээр зүйлд зааснаар 5, 22.4 дүгээр зүйлд зааснаар 9, 22.5 дугаар зүйлд зааснаар 6, 22.8 дугаар зүйлд зааснаар 1, 22.10 дугаар зүйлд зааснаар 2 буюу нийт 23 хэргийг хүлээн авснаас 12 хэргийг эцэслэн шийдвэрлэж, 2 хэргийг шүүхийн шатанд хэрэгсэхгүй болгосон байна.

Мөн 2002 оны Эрүүгийн хуульд хамаарах 16 хэргийг мөрдөн байцаалтанд буцаасан бол 2015 оны Эрүүгийн хуульд хамаарах 2 хэргийг прокурорт буцаасан байх бөгөөд нийт 8хэрэг дараа онд үлдэгдлээр тоологдсон байна.

Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэл

Энэ төрлийн гэмт хэрэгт холбогдож нийт 46 хүн шүүхээс ял шийтгэгдсэн бөгөөд нийт ял шийтгэгдсэн эмэгтэй 10 байна. Үүнийг ялын төрлөөр нь авч үзвэл хорих ял 24, торгох ял 15 тус тус оногдуулсан байна.

4.1.13 ХҮРЭЭЛЭН БАЙГАА ОРЧНЫ ЭСРЭГ ГЭМТ ХЭРЭГ

ЦАГДАА	ПРОКУРОР	ШҮҮХ
Шинээр бүртгэгдсэн гэмт хэрэг-128	Хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан: - 2002 оны ЭХТА-н 23 дугаар бүлэг-327 хэрэг -2015 оны ЭХТА-н 24 дүгээр бүлэг-226 хэрэг	Хүлээн авч шийдвэрлэсэн: - 2002 оны ЭХТА-н 23 дугаар бүлэг-68 хэрэг Шийдвэрлэлт-60 хэрэг -2015 оны ЭХТА-н 24 дүгээр бүлэг-90 хэрэг Шийдвэрлэлт-78 хэрэг

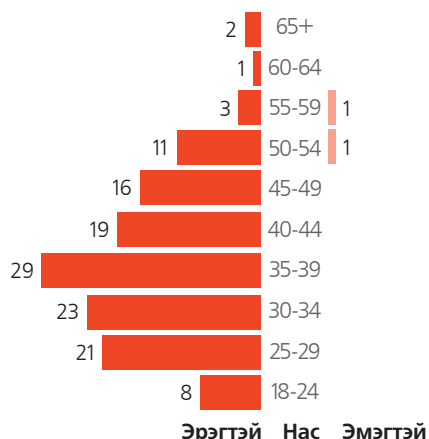
Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

Энэ төрлийн гэмт хэрэг улсын хэмжээнд 128 бүртгэгдсэн нь өмнөх оныхоос 56 хэргээр буюу 77.8 хувиар, Нийслэлийн хэмжээнд 12 бүртгэгдэж 1 хэргээр буюу 9.1 хувиар тус тус өссөн байна.

	Хэргийн тоо		Өсөлт, бууралтын хувь	Тухайн хэрэгт эзлэх хувь	
	2016	2017		2016	2017
Орон нутаг	61	116	90.2	84.7	90.6
Нийслэлд	11	12	9.1	15.3	9.4

Нийт 135 хүн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 46 буюу 51.7 хувиар өссөн байна.

Үүнээс 2 буюу 1.5 хувь нь эмэгтэй, 133 буюу 98.5 хувь нь эрэгтэй байгаа нь өмнөх оны мөн үеийнхээс эмэгтэй 60.0 хувиар буурч, эрэгтэй 58.3 хувиар өссөн байна.

Гэмт хэргийн улмаас 105 иргэн, 6 хуулийн этгээд хохирч, гэмтсэн 2 хүн бүртгэгджээ.

Иргэн, хуулийн этгээдэд учирсан 242.2 сая төгрөгийн хохирлоос 141.1 сая төгрөг буюу нийт хохирлын 58.3 хувийг нөхөн төлүүлж, 325.7 сая төгрөг битүүмжилсэн байна.

№	Нутаг дэвсгэр	Цагдаа	Прокурор			Шүүх		
			23-р бүлэг	24-р бүлэг	Нийт	23-р бүлэг	24-р бүлэг	Нийт
	Орон нутаг	116	250	170	420	56	73	129
1	Архангай	13	11	4	15	1	4	5
2	Баян-Өлгий	11	15	5	20	6	3	9
3	Баянхонгор	0	11	10	21	1	0	1
4	Булган	10	14	20	34	2	3	5
5	Говь-Алтай	0	6	8	14	1	0	1

6	Говьсүмбэр	0	0	0	0	1	0	1
7	Дархан-Уул	1	4	12	16	1	4	5
8	Дорноговь	0	12	2	14	2	4	6
9	Дорнод	0	16	11	27	7	8	15
10	Дундговь	0	1	0	1	0	0	0
11	Завхан	12	10	7	17	3	7	10
12	Орхон	1	1	1	2	0	0	0
13	Өвөрхангай	10	10	5	15	4	7	11
14	Өмнөговь	1	19	3	22	5	0	5
15	Сүхбаатар	0	6	3	9	2	1	3
16	Сэлэнгэ	19	38	29	67	2	15	17
17	Төв	17	35	26	61	11	8	19
18	Увс	3	6	6	12	1	1	2
19	Ховд	3	12	4	16	2	4	6
20	Хөвсгөл	14	17	6	23	2	4	6
21	Хэнтий	1	6	8	14	2	0	2
Улаанбаатар хот		12	77	56	133	5	5	10
1	Тээврийн ПГ	-	-	-	-	-	-	-
2	Нийслэлийн ПГ	-	28	42	70	-	-	-
3	Багануур	0	1	0	1	1	0	1
4	Налайх, Багахангай	2	8	2	10	0	0	0
5	Баянгол	0	2	0	2	1	0	1
6	Баянзүрх	4	9	3	12	2	0	2
7	Сонгинохайрхан	5	12	3	15	0	1	1
8	Сүхбаатар	1	8	4	12	0	0	0
9	Хан-Уул	0	4	2	6	1	3	4
10	Чингэлтэй	0	5	0	5	0	1	1
Улсын дүн		128	327	226	553	61	78	139

Прокурорын хяналт

Прокурорын байгууллагаас 2002 оны Эрүүгийн хуулийн 23 дугаар бүлэгт заасан “Байгаль хамгаалах журмын эсрэг гэмт хэрэг”²-т холбогдуулан улсын хэмжээнд нийт 327 хэрэгт прокурорын хяналт тавьсан байна.

Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэрэг
(2002 оны Эрүүгийн хуулийн 23 дугаар бүлэг)

² 2002 оны Эрүүгийн хуулийн тусгай анги

202 дугаар зүйл. Агаар бохирдуулах

203 дугаар зүйл. Ан агнуурын тухай хууль тогтоомж зөрчих

204 дүгээр зүйл. Газрын хэвлийг ашиглах, хамгаалах журам зөрчих

207 дугаар зүйл. Газрын хөрс, усыг бохирдуулах

208 дугаар зүйл. Усны тухай хууль тогтоомж зөрчих

210 дугаар зүйл. Байгалийн объектыг санаатай эвдэх, гэмтээх, устгах

211 дүгээр зүйл. Ойн тухай хууль тогтоомж зөрчих

212 дугаар зүйл. Байгалийн ургамлын тухай хууль тогтоомж зөрчих

213 дугаар зүйл. Ой, хээрийн түймэр тавих

214 дүгээр зүйл. Хууль бусаар ашигт малтмал хайх, ашиглах, олборлох

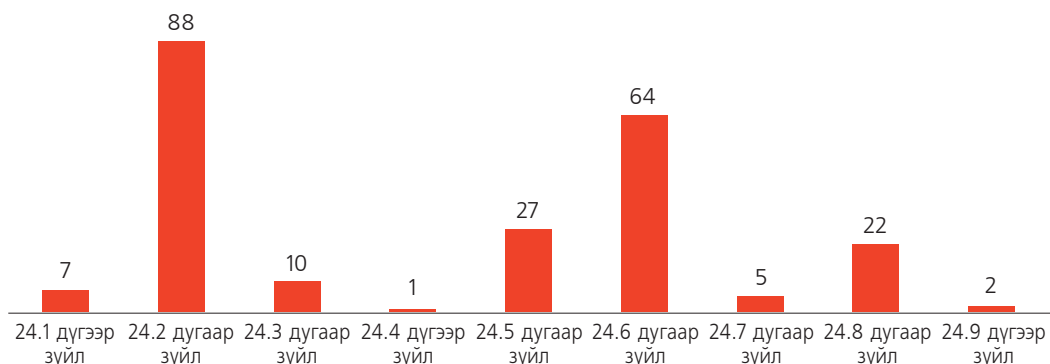
214¹ дүгээр зүйл. Химийн хорт болон аюултай бодисын тухай хууль тогтоомж зөрчих

Үүнээс нийслэлийн хэмжээнд нийт 77, орон нутагт нийт 250 хэрэгт хяналт тавьжээ.

Харин нийт 284 хэргийн мөрдөн байцаалтын ажиллагаанд хяналт тавьснаас шүүхэд шилжүүлсэн хэрэг 161, өөр хэрэгт нэгтгэгдсэн хэрэг 96, мөрдөн байцаалтын ажиллагаа түдгэлзүүлсэн хэрэг 19 байх бөгөөд үлдэгдлээр 8 хэрэг тоологдсон байна.

Харин 2015 оны Эрүүгийн хуулийн 24 дүгээр бүлэгт заасан “Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг”-т холбогдуулан улсын хэмжээнд нийт 226 хэрэгт прокурорын хяналт тавьсан байна.

Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг (2015 оны Эрүүгийн хуулийн 24 дүгээр бүлэг)

Нийслэлийн хэмжээнд нийт 56, орон нутагт нийт 170 хэрэгт хяналт тавьжээ.

Нийт 124 хэргийн мөрдөн байцаалтын ажиллагаанд хяналт тавьснаас шүүхэд шилжүүлсэн хэрэг 105, өөр хэрэгт нэгтгэгдсэн хэрэг 12, хэрэгсэхгүй болгосон, түдгэлзүүлсэн хэрэг байхгүй бөгөөд үлдэгдлээр 7 хэрэг тоологдсон байна.

Шүүхийн шийдвэрлэлт

“Байгаль хамгаалах журмын эсрэг гэмт хэрэг” буюу 2002 оны Эрүүгийн хуулийн 23 дугаар бүлгээс Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 202 дугаар зүйл, 204-210 дугаар зүйл, 214¹ дүгээр зүйлд заасан гэмт хэргүүдийг прокурорын байгууллагаас шүүхэд шилжүүлээгүй байна.

Харин Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 203 дугаар зүйлд зааснаар 19, 211 дүгээр зүйлд зааснаар 30, 212 дугаар зүйлд зааснаар 9, 213 дугаар зүйлд зааснаар 3, 214 дүгээр зүйлд зааснаар 7 буюу нийт 68 хэргийг хүлээн авснаас 60 хэргийг эцэслэн шийдвэрлэж, 1 хэргийг шүүхийн шатанд хэрэгсэхгүй болгосон байна.

“Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг” буюу 2015 оны Эрүүгийн хуулийн 24 дүгээр бүлгээс Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 24.1 дүгээр зүйл, 24.4 дүгээр зүйл, 24.9 дүгээр зүйлд заасан гэмт хэргүүдийг прокурорын байгууллагаас шүүхэд шилжүүлээгүй байна.

Харин Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 24.2 дугаар зүйлд зааснаар 11, 24.3 дугаар зүйлд зааснаар 5, 24.5 дугаар зүйлд зааснаар 9, 24.6 дугаар зүйлд зааснаар 52, 24.7 дугаар зүйлд зааснаар 1, 24.8 дугаар зүйлд зааснаар 12 буюу нийт 90 хэргийг хүлээн авснаас 78 хэргийг эцэслэн шийдвэрлэж, 1 хэргийг шүүхийн шатанд хэрэгсэхгүй болгосон байна.

Мөн 2002 оны Эрүүгийн хуульд хамаарах 7 хэргийг мөрдөн байцаалтанд буцаасан бол 2015 оны Эрүүгийн хуульд хамаарах 5 хэргийг прокурорт буцаасан байх бөгөөд нийт 7 хэрэг дараа онд үлдэгдлээр тоологдсон байна.

Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэл

Энэ төрлийн гэмт хэрэгт холбогдож нийт 42 хүн шүүхээс ял шийтгэгдсэн бөгөөд нийт ял шийтгэгдсэн эмэгтэй 2 байна. Үүнийг ялын төрлөөр нь авч үзвэл хорих ял 6, нийтэд тустай ажил хийлгэх ял 11, торгох ял 26 тус тус оногдуулсан байна.

4.1.14 ЦАХИМ МЭДЭЭЛЛИЙН АЮУЛГҮЙ БАЙДЛЫН ЭСРЭГ ГЭМТ ХЭРЭГ

ЦАГДАА	ПРОКУРОР	ШҮҮХ
Шинээр бүртгэгдсэн гэмт хэрэг-44	Хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан: - 2002 оны ЭХТА-н 25 дугаар бүлэг-43 хэрэг -2015 оны ЭХТА-н 26 дугаар бүлэг-31 хэрэг	Хүлээн авч шийдвэрлэсэн: - 2002 оны ЭХТА-н 25 дугаар бүлэг-4 хэрэг Шийдвэрлэлт-3 хэрэг -2015 оны ЭХТА-н 26 дугаар бүлэг-0 хэрэг Шийдвэрлэлт-0 хэрэг

Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

Энэ төрлийн гэмт хэрэг улсын хэмжээнд 44 бүртгэгдсэн нь өмнөх оныхоос 34 хэргээр буюу 3.4 дахин, Нийслэлийн хэмжээнд 43 бүртгэгдэж 36 хэргээр буюу 5.1 дахин хувиар тус тус өссөн байна. Харин бусад газарт нийт 2 бүртгэгдсэн байна.

	Хэргийн тоо		Өсөлт, бууралтын хувь	Тухайн хэрэгт эзлэх хувь	
	2016	2017		2016	2017
Орон нутагт	1	1	Ижил түвшинд	10	2.27
Нийслэлд	7	43	5.1 дахин	70	97.7

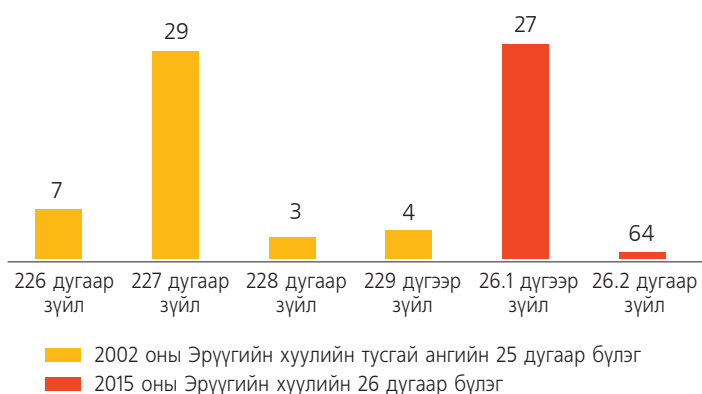
Нийт 14 хүн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 4-өөр буюу 40 хувиар өссөн. Харин 2016 онд энэ төрлийн гэмт хэрэгт хүүхэд холбогдсон тохиолдол гараагүй бол энэ онд нийт 2 тохиолдол гарсан байна.

Энэ төрлийн гэмт хэргийн улмаас 11 иргэнд нийт 21.2 сая төгрөгийн хохирол учирсан байна.

Прокурорын хяналт

Прокурорын байгууллагаас 2002 оны Эрүүгийн хуулийн 25 дугаар бүлэгт заасан “Компьютерийн мэдээллийн аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг”³-т холбогдуулан улсын хэмжээнд нийт 43 хэрэгт прокурорын хяналт тавьсан байна.

Компьютерийн мэдээллийн аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг

³ 2002 оны Эрүүгийн хуулийн тусгай анги:

226 дугаар зүйл. Компьютерийн мэдээлэл, программыг өөрчлөх, эвдэх, сүйтгэх

227 дугаар зүйл. Компьютерийн мэдээллийг хууль бусаар олж авах

228 дугаар зүйл. Компьютерийн мэдээллийн сүлжээнд хууль бусаар нэвтрэх тусгай хэрэгсэл бэлтгэх, борлуулах

229 дүгээр зүйл. Нянтай программ зохион бүтээх, ашиглах, тараах

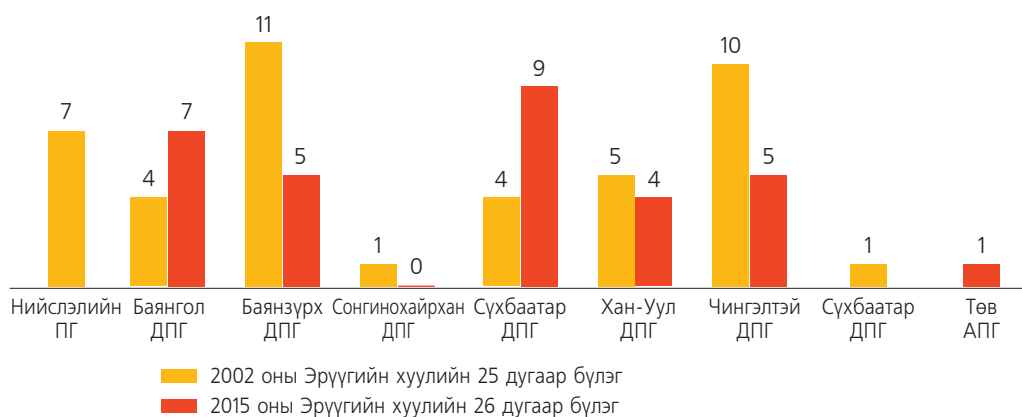
Үүнээс нийслэлийн хэмжээнд нийт 42, орон нутагт нийт 1 буюу Сүхбаатар аймгийн прокурорын газраас 1 хэрэгт хяналт тавьжээ.

Үүнээс нийт 33 хэргийн мөрдөн байцаалтын ажиллагаанд хяналт тавьснаас шүүхэд шилжүүлсэн хэрэг 9, өөр хэрэгт нэгтгэгдсэн хэрэг 18, мөрдөн байцаалтын ажиллагаа түдгэлзүүлсэн хэрэг 4, хэрэгсэхгүй болгож шийдвэрлэсэн 1 байх бөгөөд үлдэгдлээр хэрэг тоологдоогүй байна.

Харин 2015 оны Эрүүгийн хуулийн 26 дугаар бүлэгт заасан “Цахим мэдээллийн аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг”-т холбогдуулан улсын хэмжээнд нийт 31 хэрэгт прокурорын хяналт тавьсан байна.

Үүнээс нийслэлийн хэмжээнд нийт 30, орон нутагт 1 буюу Төв аймгийн прокурорын газраас 1 хэрэгт хяналт тавьжээ.

Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

Үүнээс нийт 33 хэргийн мөрдөн байцаалтын ажиллагаанд хяналт тавьснаас шүүхэд шилжүүлсэн хэрэг 9, өөр хэрэгт нэгтгэгдсэн хэрэг 18, мөрдөн байцаалтын ажиллагаа түдгэлзүүлсэн хэрэг 4, хэрэгсэхгүй болгож шийдвэрлэсэн 1 байх бөгөөд үлдэгдлээр хэрэг тоологдоогүй байна.

Харин 2015 оны Эрүүгийн хуулийн 26 дугаар бүлэгт заасан “Цахим мэдээллийн аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг”-т холбогдуулан улсын хэмжээнд нийт 31 хэрэгт прокурорын хяналт тавьсан байна.

Үүнээс хэрэг бүртгэлтийн хэрэг хаасан 13, хэрэг бүртгэлтийн ажиллагаа явагдаж байгаа буюу үлдэгдлээр 16 хэрэг тоологдсон байна. Харин нийт 3 хэрэгт мөрдөн байцаалт явуулснаас шүүхэд шилжүүлсэн хэрэг 1, үлдэгдлээр 1 хэрэг тоологдсон байх бөгөөд өөр хэрэгт нэгтгэгдсэн, хэрэгсэхгүй болгосон, түдгэлзүүлсэн хэрэг байхгүй байна.

Шүүхийн шийдвэрлэлт

“Компьютерийн мэдээллийн аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг” буюу 2002 оны Эрүүгийн хуулийн 25 дугаар бүлгээс Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 228 дугаар зүйлд заасан Компьютерийн мэдээллийн сүлжээнд хууль бусаар нэвтрэх тусгай хэрэгсэл бэлтгэх, борлуулах”, 229 дүгээр зүйлд заасан “Нянтай программ зохион бүтээх, ашиглах, тараах” гэмт хэргүүдийг прокурорын байгууллагаас шүүхэд шилжүүлээгүй байна.

Харин Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 226 дугаар зүйлд заасан “Компьютерийн мэдээлэл, программыг өөрчлөх, эвдэх, сүйтгэх” гэмт хэрэг 2, 227 дугаар зүйлд заасан “Компьютерийн мэдээллийг хууль бусаар олж авах” гэмт хэрэг 2 буюу нийт 4 хэргийг хүлээн авснаас 3 хэргийг эцэслэн шийдвэрлэж, 1 хэргийг мөрдөн байцаалтанд буцаасан бөгөөд шүүхийн шатанд хэрэгсэхгүй болгосон хэрэг байхгүй байна.

“Цахим мэдээллийн аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг” буюу 2015 оны Эрүүгийн хуулийн 26 дугаар бүлэгт заасан гэмт хэргүүдээс прокурорын байгууллага шүүхэд хэрэг шилжүүлээгүй байна.

Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэл

Энэ төрлийн гэмт хэрэгт холбогдож буюу 2002 оны Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн

226 дугаар зүйлд заасан “Компьютерийн мэдээлэл, программыг өөрчлөх, эвдэх, сүйтгэх” гэмт хэрэгт 2, 227 дугаар зүйлд заасан “Компьютерийн мэдээллийг хууль бусаар олж авах” гэмт хэрэгт 5 нийт 7 хүн шүүхээс хорих ял шийтгэгдсэн бөгөөд үүнээс ял шийтгэгдсэн нийт 2 эмэгтэй байна.

4.1.15 АВТОТЭЭВРИЙН ХЭРЭГСЛИЙН ХӨДӨЛГӨӨНИЙ АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ, АШИГЛАЛТЫН ЖУРАМ ЗӨРЧИХ ГЭМТ ХЭРЭГ

ЦАГДАА

Шинээр бүртгэгдсэн гэмт хэрэг-1291

ПРОКУРОР

Хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан:

- 2002 оны ЭХТА-н 215 дугаар зүйл-2191 хэрэг

-2015 оны ЭХТА-н 27.10 дугаар зүйл-112 хэрэг

ШҮҮХ

Хүлээн авч шийдвэрлэсэн:

- 2002 оны ЭХТА-н 215 дугаар зүйл-352 хэрэг Шийдвэрлэлт-3 хэрэг

-2015 оны ЭХТА-н 27.10 дугаар зүйл-513 хэрэг Шийдвэрлэлт-409 хэрэг

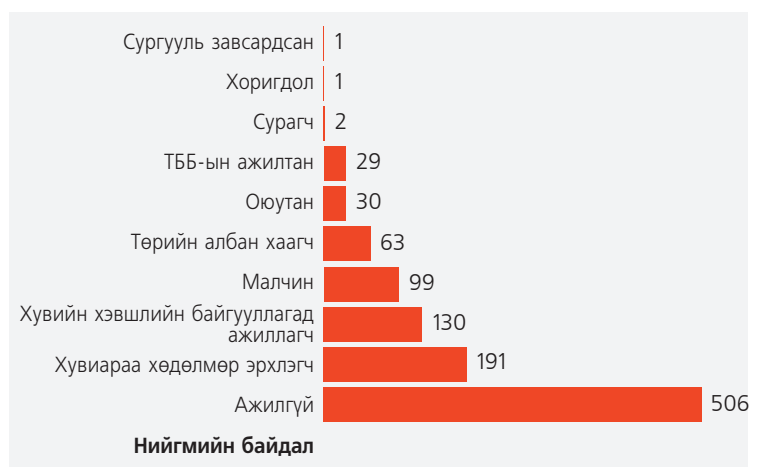
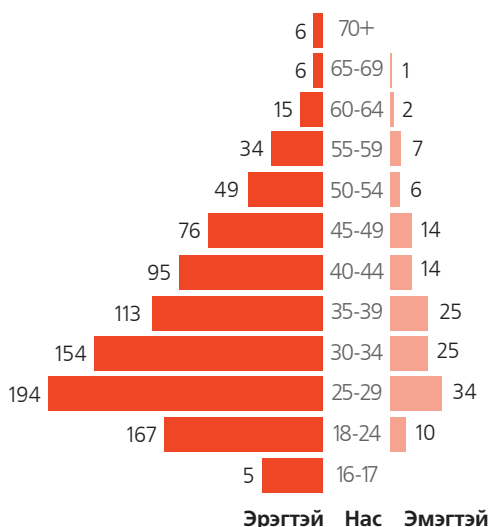
Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

Энэ төрлийн гэмт хэрэг улсын хэмжээнд 1291 бүртгэгдсэн нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад өмнөх оны түвшинд, Нийслэлийн хэмжээнд 43 хэргээр буюу 7.8 хувиар буурсан байна.

	Хэргийн тоо		Өсөлт, бууралтын хувь	Тухайн хэрэгт эзлэх хувь	
	2016	2017		2016	2017
Орон нутагт	740	782	5.7	57.3	60.6
Нийслэлд	551	508	-7.8	42.7	39.3
Бусад		1			0.1

Нийт 1052 хүн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 226 буюу 17.7 хувиар буурсан байна.

Үүнээс 138 буюу 13.1 хувь нь эмэгтэй, 914 буюу 86.9 хувь нь эрэгтэй байгаа нь өмнөх оны мөн үеийнхээс эмэгтэй 6.7 хувиар, эрэгтэй 19.1 хувиар тус тус буурсан байна.

1489 иргэн, 1 хуулийн этгээд хохирч, үүнээс 386 хүн нас барж, 1015 хүн гэмтсэн нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал нас барсан хүн 5 буюу 0.5, гэмтсэн хүний тоо 12 буюу 3.0 хувиар тус тус буурсан байна.

Иргэд, хуулийн этгээдэд учирсан 4821.2 сая төгрөгийн хохирлоос 3717.8 сая төгрөг буюу нийт хохирлын 77.1 хувийг нөхөн төлүүлж, 1509.3 сая төгрөгийн хөрөнгө битүүмжилжээ.

№	Нутаг дэвсгэр	Цагдаа	Прокурор			Шүүх		
			215	27.10	Нийт	215	27.10	Нийт
Орон нутаг		782	1149	435	1584	232	309	541
1	Архангай	40	60	22	82	14	15	29
2	Баян-Өлгий	14	27	4	31	4	6	10
3	Баянхонгор	25	30	16	46	7	12	19
4	Булган	28	43	20	63	6	7	13
5	Говь-Алтай	16	26	18	44	8	4	12
6	Говьсүмбэр	17	18	5	23	4	6	10
7	Дархан-Уул	34	57	16	73	11	14	25
8	Дорноговь	49	72	32	104	23	19	42
9	Дорнод	36	48	11	59	10	11	21
10	Дундговь	26	32	22	54	6	7	13
11	Завхан	14	23	4	27	5	4	9
12	Орхон	33	41	20	61	7	15	22
13	Өвөрхангай	41	78	6	84	17	15	32
14	Өмнөговь	57	81	32	113	7	21	28
15	Сүхбаатар	37	42	25	67	6	0	6
16	Сэлэнгэ	95	130	36	166	33	57	90
17	Төв	96	152	83	235	27	42	69
18	Увс	15	25	10	35	4	9	13
19	Ховд	39	56	20	76	10	15	25
20	Хөвсгөл	42	61	9	70	15	18	33
21	Хэнтий	28	47	24	71	8	12	20
Улаанбаатар хот		508	1042	578	1620	98	121	219
1	Тээврийн ПГ	-	964	546	1510	-	-	-
2	Нийслэлийн ПГ	-	0	1	1	-	-	-
3	Багануур	8	27	3	30	6	0	6
4	Налайх, Багахангай	21	40	25	65	3	5	8
5	Баянгол	69	2	1	3	14	20	34
6	Баянзүрх	108	2	1	3	21	28	49
7	Сонгинохайрхан	133	1	0	1	26	34	60
8	Сүхбаатар	51	3	0	3	10	12	22
9	Хан-Уул	70	2	1	3	7	12	19
10	Чингэлтэй	48	1	0	1	11	10	21
Улсын дүн		1290	2191	1013	3204	330	430	760

Прокурорын хяналт

Прокурорын байгууллагаас 2002 оны Эрүүгийн хуулийн 215 дугаар зүйлд заасан “Тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдлын болон ашиглалтын журам зөрчих” гэмт хэрэгт холбогдуулан улсын хэмжээнд нийт 2191 хэрэгт прокурорын хяналт тавьсан байна. Үүнээс нийслэлийн хэмжээнд нийт 1042, орон нутагт нийт 1149 хэрэгт хяналт тавьжээ.

Үүнээс нийт 2092 хэргийн мөрдөн байцаалтын ажиллагаанд хяналт тавьснаас шүүхэд шилжүүлсэн хэрэг 923, өөр хэрэгт нэгтгэгдсэн хэрэг 1152, мөрдөн байцаалтын ажиллагаа түдгэлзүүлсэн хэрэг 7, шүүхээс хэрэгсэхгүй болгосон 1 байх бөгөөд үлдэгдлээр 7 хэрэг тоологдсон байна.

Харин 2015 оны Эрүүгийн хуулийн 27.10 дугаар зүйлд заасан “Автотээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журам зөрчих” гэмт хэрэгт холбогдуулан улсын хэмжээнд нийт 1012 хэрэгт прокурорын хяналт тавьсан байна. Үүнээс нийслэлийн хэмжээнд нийт 578, орон нутагт нийт 434 хэрэгт хяналт тавьжээ.

Үүнээс нийт 522 хэргийн мөрдөн байцаалтын ажиллагаанд хяналт тавьснаас шүүхэд шилжүүлсэн хэрэг 492, өөр хэрэгт нэгтгэгдсэн хэрэг 8, хэрэгсэхгүй болгосон хэрэг 1 байх бөгөөд үлдэгдлээр 18 хэрэг тоологдсон байна.

Шүүхийн шийдвэрлэлт

Прокурорын байгууллагаас мөрдөн байцаалт явуулж дуусгасан “Тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдлын болон ашиглалтын журам зөрчих” буюу 2002 оны Эрүүгийн хуулийн 215 дугаар зүйлд зааснаар зүйлчилсэн 352 хэргийг хүлээн авснаас 322 хэргийг эцэслэн шийдвэрлэж, 36 хэргийг шүүхийн шатанд хэрэгсэхгүй болгосон байна.

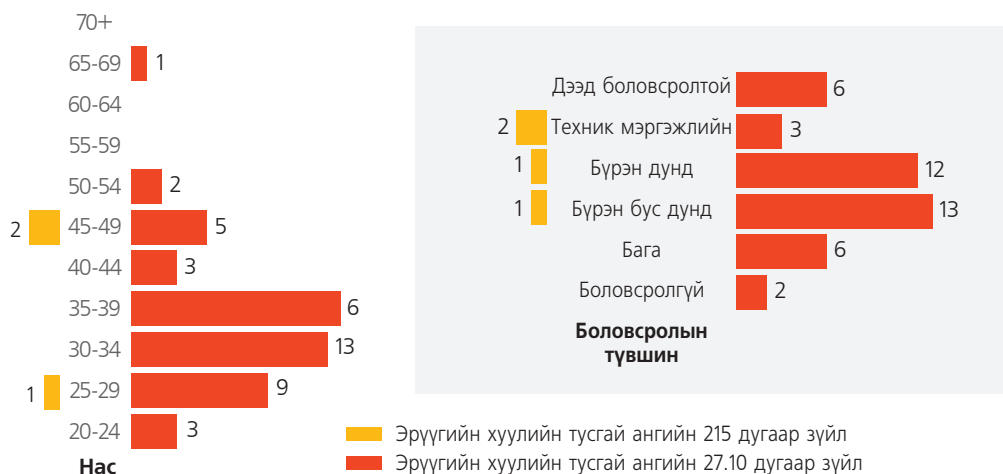
Харин “Авто тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журам зөрчих” буюу 2015 оны Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 27.10 дугаар зүйлд зааснаар зүйлчилсэн 513 хэргийг хүлээн авснаас 409 хэргийг эцэслэн шийдвэрлэж, 1 хэргийг шүүхийн шатанд хэрэгсэхгүй болгож шийдвэрлэжээ.

Үүнээс 2002 оны Эрүүгийн хуульд хамаарах 21 хэргийг мөрдөн байцаалтанд буцааж, 3 хэргийг хэрэг бүртгэлтэнд буцаасан байна. Харин 2015 оны Эрүүгийн хуульд хамаарах 32 хэргийг прокурорт буцааж, 1 хэргийг түдгэлзүүлсэн байх бөгөөд нийт 76хэрэг дараа онд үлдэгдлээр тоологдсон байна.

Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэл

Энэ төрлийн гэмт хэрэгт холбогдож нийт 504 хүн шүүхээс ял шийтгэгдсэн бөгөөд үүнээс 109 нь согтуугаар үйлдсэн байх бөгөөд 60 эмэгтэй, 18 хүүхэд байна. Үүнийг ялын төрлөөр нь авч үзвэл хорих ял 92, баривчлах ял 2, нийтэд тустай ажил хийлгэх ял 11, торгох ял 127 тус тус оногдуулсан байна.

2017 оны байдлаар шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагад “Тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдлын болон ашиглалтын журам зөрчих” буюу 2002 оны Эрүүгийн хуулийн 215 дугаар зүйлд зааснаар 4, “Автотээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журам зөрчих” буюу 2015 оны Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 27.10 дугаар зүйлд зааснаар 42 буюу нийт 46 хүн хорих ял эдэлж байна. Үүнээс 16 хоригдол буюу 34,8% нь ажил хөдөлмөр эрхэлж байсан бол 30 хоригдол буюу 65,2% нь ажилгүй байсан байна. Гэрлэлтийн байдлыг харвал 12 хоригдол огт гэр бүлгүй байсан бол 27 нь хоригдол гэр бүлтэй, 2 хоригдол хамтран амьдардаг, 3 хоригдол гэр бүл салсан, 2 хоригдол бэлбэсэн байсан байна.

4.2 ГЭМТ ХЭРГИЙН ЗАРИМ ОНЦЛОГ

4.2.1 ХҮҮХЭД БА ГЭМТ ХЭРЭГ

Улсын хэмжээнд 2017 онд хүүхэд холбогдсон гэмт хэрэг 932 бүртгэгдсэн байна. Прокурорын байгууллагаас энэ онд 1438 хүүхдийг гэмт хэрэгт холбогдуулан шалгаж, хэрэг бүртгэлт мөрдөн байцаалтын ажиллагаа явуулсан бол Шүүх 424 хүүхдэд холбогдох гэмт хэргийг хянан шийдвэрлэсэн байна.

Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

2017 онд 1066 хүүхэд 932 гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан байна.

Үүнээс 96 буюу 9.0 хувь нь эмэгтэй, 970 буюу 91.0 хувь нь эрэгтэй хүүхэд эзэлж байгаа нь өмнөх оны мөн үеийнхээс эмэгтэй 17.2 хувь, эрэгтэй 7.5 хувиар тус тус буурсан байна. Гэмт хэргийн улмаас 1758 иргэн хохирч, үүнээс 127 хүн нас барж, 745 хүн гэмтсэн байна.

Хүүхэд холбогдон шалгагдсан гэмт хэргийг нутаг дэвсгэрийн байдлаар авч үзвэл орон нутагт 408 бүртгэгдсэн нь өмнөх оноос 37 хэргээр буюу 9 хувиар өссөн, нийслэлд 524 бүртгэгдсэн өмнөх оноос 75 хэргээр буюу 14.3 хувиар буурсан үзүүлэлттэй байна. Хүүхэд холбогдсон гэмт хэргийг 2017 оны байдлаар орон нутгийн хэмжээнд авч үзвэл Орхон аймагт 60 бүртгэгдсэн байгаа нь хамгийн өндөр үзүүлэлт байгаа бол Дундговь аймагт хүүхэд холбогдсон гэмт хэрэг бүртгэгдээгүй байна, нийслэлийн хэмжээнд Баянзүрх дүүрэгт 115 бүртгэгдсэн байгаа нь хамгийн өндөр үзүүлэлт байгаа бол Багахангай дүүрэгт хүүхэд холбогдсон гэмт хэрэг бүртгэгдээгүй байна.

Прокурорын хяналт

Прокурорын байгууллагаас энэ онд 1438 хүүхдийг гэмт хэрэгт холбогдуулан шалгаж, хэрэг бүртгэлт мөрдөн байцаалтын ажиллагаа явуулжээ. Үүнээс 2002 оны Эрүүгийн хуулиар нийт 1202 хүүхэд, 2015 оны Эрүүгийн хуулиар 236 хүүхэд тус тус гэмт хэрэгт холбогдон хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтад шалгагдсан байна.

Шүүхийн шийдвэрлэлт

2017 оны байдлаар улсын хэмжээнд нийт 9019 хүн шүүхээс ял шийтгэгдсэн бөгөөд үүнээс 424 буюу 4,7 хувийг хүүхэд гэмт хэрэгт холбогдож ял шийтгэгдсэн хэрэг эзэлж байна.

№	Нутаг дэвсгэр	ЦАГДАА	ПРОКУРОР			ШҮҮХ
			2002 оны Эрүүгийн хууль	2015 оны Эрүүгийн хууль	Нийт	215
	Орон нутаг	408	596	116	712	274
1	Архангай	22	25	3	28	12
2	Баян-Өлгий	8	16	3	19	2
3	Баянхонгор	30	37	8	45	18
4	Булган	7	26	0	26	7
5	Говь-Алтай	14	14	8	22	10
6	Говьсүмбэр	15	17	0	17	11
7	Дархан-Уул	26	38	5	43	23
8	Дорноговь	16	19	5	24	11
9	Дорнод	23	41	5	46	21
10	Дундговь	0	3	0	3	0
11	Завхан	9	31	0	31	12
12	Орхон	60	41	13	54	20
13	Өвөрхангай	19	66	8	74	21
14	Өмнөговь	6	19	1	20	14
15	Сүхбаатар	22	11	17	28	8
16	Сэлэнгэ	41	50	0	50	21
17	Төв	20	30	14	44	11

18	Увс	17	34	7	41	10
19	Ховд	17	26	9	35	22
20	Хөвсгөл	23	37	3	40	15
21	Хэнтий	13	15	7	22	5
Улаанбаатар хот		524	606	120	726	150
1	Тээврийн ПГ	-	10	0	10	-
2	Нийслэлийн ПГ	-	9	0	9	-
3	Багануур	19	17	2	19	6
4	Налайх, Багахангай	6	19	1	20	7
5	Баянгол	59	58	7	65	10
6	Баянзүрх	115	151	29	180	32
7	Сонгинохайрхан	104	99	50	149	12
8	Сүхбаатар	67	80	9	89	18
9	Хан-Уул	50	51	8	59	18
10	Чингэлтэй	104	112	14	126	47
Улсын дүн		932	1202	236	1438	424

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар
УЕПГ, Гэмт хэрэг зөрчлийн бүртгэл дүн шинжилгээний төв
ШЕЗ, Шүүхийн судалгаа мэдээлэл сургалтын хүрээлэн

"Хүүхэд ба гэмт хэрэг" тодорхой төрлийн хэргийн шийдвэрлэлт, 2017

№	Гэмт хэргийн төрөл	ЦАГДАА	ПРОКУРОР			ШҮҮХ		
			2002 оны ЭХ	2015 оны ЭХ	Нийт	2002 оны ЭХ	2015 оны ЭХ	Нийт
1	Хүнийг алах 91/10.1	4	4	15	19	0	0	0
2	Хүнийг амиа хорлох нөхцөл байдалд хүргэх 95/10.4	2	0	0	0	0	0	0
3	Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг 96-100/11.1-11.6	194	316	35	351	18	44	62
4	Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх 120 ¹ /11.7	0	0	0	0	0	2	2
5	Хүчиндэх 126/12.1	23	34	9	43	4	12	16
6	Хулгайлах 145/17.1	427	559	139	698	57	173	230
7	Дээрэмдэх 146,147/17.2	109	172	46	218	41	15	56
8	Залилах 148/17.3	32	21	6	27	1	0	1
9	Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах 181/20.16	26	63	2	65	15	0	15
10	ТХХАБАЖЭ гэмт хэрэг/ ХАБТХАЖЭ гэмт хэрэг	8	26	1	27	4	14	18
11	БХЖЭ гэмт хэрэг/ХБОЭ гэмт хэрэг	7	4	0	206	1	0	1

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар
УЕПГ, Гэмт хэрэг зөрчлийн бүртгэл дүн шинжилгээний төв
ШЕЗ, Шүүхийн судалгаа мэдээлэл сургалтын хүрээлэн

Гэмт хэрэгт хохирсон хүүхэд

Улсын хэмжээнд 2017 онд бүртгэгдсэн 32259 гэмт хэргийн улмаас 37173 хүн хохирсны 1757 хүүхэд байна.

Хүүхэд хохирсон гэмт хэргийн нөхцөл байдал

№	Гэмт хэргийн төрөл	Улсын хэмжээнд хохирсон бүгд	Үүнээс: хүүхэд хохирсон
1	Хүнийг алах 91/10.1	191	9
2	Хүнийг амиа хорлох нөхцөл байдалд хүргэх 95/10.4	517	42
3	Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг 96-100/11.1-11.6	8706	414
4	Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх 120 ¹ /11.7	221	14
5	Хүчиндэх 126/12.1	368	187
6	Хулгайлах 145/17.1	11395	191
7	Дээрэмдэх 146,147/17.2	1062	303
8	Залилах 148/17.3	9279	124
9	Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах 181/20.16	788	38
10	ТХХАБАЖЭ гэмт хэрэг/ХАБТХАЖЭ гэмт хэрэг	1730	244
11	БХЖЭ гэмт хэрэг/ХБОЭ гэмт хэрэг	257	2

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар
УЕПГ, Гэмт хэрэг зөрчлийн бүртгэл дүн шинжилгээний төв
ШЕЗ, Шүүхийн судалгаа мэдээлэл сургалтын хүрээлэн

Гэмт хэргийн улмаас 127 хүүхэд нас барж, 745 хүүхэд гэмтсэн байна.

№	Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг	Нас барсан хүүхдийн тоо	Гэмтсэн хүүхдийн тоо
1	Хүнийг алах	6	2
2	Эх нь нярай хүүхдээ алах	1	-
3	Хүний амь насыг болгоомжгүйгээр хохироох	20	-
4	Хүнийг амиа хорлох нөхцөл байдалд хүргэх	41	-
5	Эмнэлгийн тусламж үзүүлэхгүй байх	3	-
6	Хүчиндэх	1	38
7	Хөдөлгөөний аюулгүй байдал, тээврийн хэрэгслийн ашиглалтын журмын эсрэг гэмт хэрэг	55	186
8	Хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол санаатай учруулах	-	11
9	Хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол болгоомжгүйгээр учруулах	-	9
10	Хүний эрүүл мэндэд хүндэвтэр хохирол санаатай учруулах	-	13
11	Хүний эрүүл мэндэд хөнгөн хохирол учруулах	-	337
12	Тарчлаах	-	3
13	Хүүхдийн эсрэг гэмт хэрэг	-	4
14	Бэлгийн дур хүслээ ёс бусаар хангах	-	1
15	Хөдөлмөр хамгаалал, эрүүл ахуйн журам зөрчих	-	4
16	Өмчлөх эрхийн эсрэг гэмт хэрэг	-	33
17	Танхайрах гэмт хэргийн улмаас	-	29
18	Орчиндоо аюул учруулж болох амьтныг зохих хамгаалалтгүй байлгах	-	43
19	Бусад гэмт хэргийн улмаас	-	32
Нийт		127	745

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

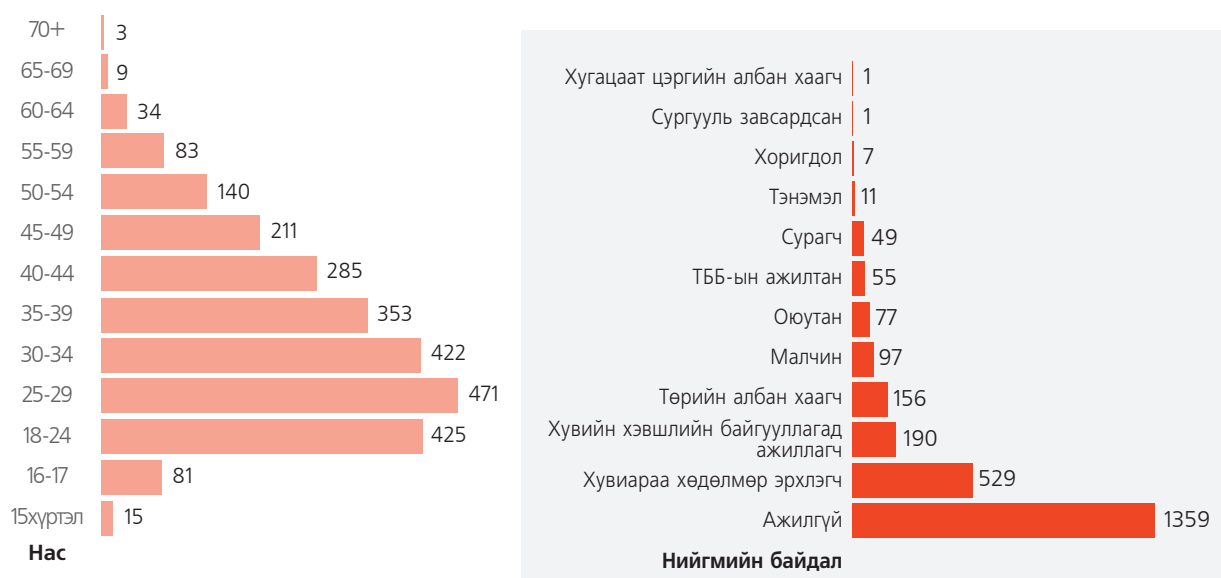

4.2.2 ЭМЭГТЭЙЧҮҮД БА ГЭМТ ХЭРЭГ

Улсын хэмжээнд 2017 онд цагдаагийн байгууллагад эмэгтэй хүн үйлдсэн 2802 гэмт хэрэг шинээр бүртгэгдсэн байна. Прокурорын байгууллагаас улсын хэмжээнд 5134 эмэгтэйг гэмт хэрэгт холбогдуулан шалгаж, хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын ажиллагаа явуулсан бол Шүүх 938 эмэгтэйд холбогдох гэмт хэргийг хянан шийдвэрлэсэн байна.

Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

2017 онд 2532 эмэгтэй 2802 гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан байна.

Эмэгтэйчүүд үйлдсэн гэмт хэргийг 2017 оны байдлаар нутаг дэвсгэрийн хэмжээнд авч үзвэл орон нутагт энэ төрлийн гэмт хэрэг 1024 бүртгэгдсэн нь өмнөх оноос 47 хэргээр буюу 4,8 хувиар өссөн, нийслэлд 1772 бүртгэгдсэн өмнөх оноос 764 хэргээр буюу 30.1 хувиар буурсан үзүүлэлттэй байна. Эмэгтэйчүүд үйлдсэн гэмт хэрэг орон нутгийн хэмжээнд Орхон аймагт 124 бүртгэгдсэн байгаа нь хамгийн өндөр үзүүлэлт бол Завхан аймагт 11 бүртгэгдсэн нь хамгийн бага байна. Нийслэлийн хэмжээнд эмэгтэй хүн үйлдсэн гэмт хэрэг Баянзүрх дүүрэгт 356 бүртгэгдсэн байгаа нь хамгийн өндөр үзүүлэлт бол Баганхангай дүүрэгт 6 бүртгэгдсэн нь хамгийн бага байна.

Эмэгтэйчүүд үйлдсэн гэмт хэргийн улмаас 8817 иргэн, 8 хуулийн этгээд хохирч, үүнээс 76 хүн нас барж, 1132 хүн гэмтсэн нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал нас барсан хүн 7 буюу 8.4 хувь, гэмтсэн хүн 348 буюу 23.5 хувиар тус тус буурсан байна. Иргэн, хуулийн этгээдэд учирсан 71705.3 сая төгрөгийн хохирлын 38.5 хувийг нөхөн төлүүлж, 8596.6 сая төгрөгийн хөрөнгө битүүмжилжээ.

Прокурорын хяналт

Прокурорын байгууллагаас улсын хэмжээнд 5134 эмэгтэйг гэмт хэрэгт холбогдуулан шалгаж, хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын ажиллагаа явуулжээ. Үүнээс 2002 оны Эрүүгийн хуулиар нийт 4109 эмэгтэй, 2015 оны Эрүүгийн хуулиар 1025 эмэгтэй тус тус гэмт хэрэгт холбогдон хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтад шалгагдсан байна.

Шүүхийн шийдвэрлэлт

Шүүхээс 2017 онд ял шийтгэгдсэн 938 эмэгтэй байна. Энэ нь өмнөх оныхоос 546 нэгжээр өсчээ.

№	Нутаг дэвсгэр	ЦАГДАА	ПРОКУРОР			ШҮҮХ
			2002 оны Эрүүгийн хууль	2015 оны Эрүүгийн хууль	Нийт	
Орон нутаг		1024	1323	416	1739	428
1	Архангай	39	48	11	59	11
2	Баян-Өлгий	32	34	7	41	4
3	Баянхонгор	58	69	15	84	23
4	Булган	29	26	53	79	18
5	Говь-Алтай	24	33	15	48	11
6	Говьсүмбэр	28	37	4	41	12
7	Дархан-Уул	82	146	38	184	52
8	Дорноговь	97	113	25	138	39
9	Дорнод	53	62	11	73	20
10	Дундговь	20	23	2	25	9
11	Завхан	11	14	2	16	3
12	Орхон	124	134	61	195	39
13	Өвөрхангай	33	69	6	75	13
14	Өмнөговь	55	55	38	93	34
15	Сүхбаатар	21	30	7	37	5
16	Сэлэнгэ	107	117	19	136	47
17	Төв	58	88	59	147	19
18	Увс	23	34	8	42	7
19	Ховд	35	55	14	69	18
20	Хөвсгөл	53	84	9	93	26
21	Хэнтий	42	52	12	64	18
Улаанбаатар хот		1772	2786	609	3395	510
1	Тээврийн ПГ	-	168	32	200	-
2	Нийслэлийн ПГ	-	138	41	179	-
3	Багануур	30	62	0	62	16
4	Налайх, Багахангай	37	84	19	103	13
5	Баянгол	338	445	75	520	101
6	Баянзүрх	356	558	78	636	121
7	Сонгинохайрхан	238	361	92	453	47
8	Сүхбаатар	293	341	116	457	72
9	Хан-Уул	172	213	91	304	53
10	Чингэлтэй	308	416	65	481	87
Улсын дүн		2802	4109	1025	5134	938

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар
УЕПГ, Гэмт хэрэг зөрчлийн бүртгэл дүн шинжилгээний төв
ШЕЗ, Шүүхийн судалгаа мэдээлэл сургалтын хүрээлэн

Гэмт хэрэгт хохирсон эмэгтэйчүүд

Улсын хэмжээнд 2017 онд 18148 эмэгтэй хохирсон байна. Энэ нь нийт хохирогчдын 48.8 хувийг эзлэж байна.

Эмэгтэйчүүд хохирсон гэмт хэргийн нөхцөл байдал

№	Гэмт хэргийн төрөл	Улсын хэмжээнд хохирсон бүгд	Үүнээс: хохирсон эмэгтэй
1	Хүнийг алах 91/10.1	191	45
2	Хүнийг амиа хорлох нөхцөл байдалд хүргэх 95/10.4	517	123
3	Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг 96-100/11.1-11.6	7806	3216
4	Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх 120 ¹ /11.7	221	202
5	Хүчиндэх 126/12.1	368	356
6	Хулгайлах 145/17.1	11395	5245
7	Дээрэмдэх 146,147/17.2	1062	336
8	Залилах 148/17.3	9279	6426
9	Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах 181/20.16	788	146
10	ТХХАБАЖЭ гэмт хэрэг/ХАБТХАЖЭ гэмт хэрэг	1370	61
11	БХЖЭ гэмт хэрэг/ХБОЭ гэмт хэрэг	257	673

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

Гэмт хэргийн улмаас 287 эмэгтэй нас барж, 4042 эмэгтэй гэмтсэн байна.

№	Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг	Нас барсан эмэгтэйчүүд	Гэмтсэн эмэгтэйчүүд
1	Хүнийг алах	37	4
2	Эх нь нярай хүүхдээ алах	1	-
3	Хүний амь насыг болгоомжгүйгээр хохироох	9	-
4	Хүнийг амиа хорлох нөхцөл байдалд хүргэх	111	-
5	Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг	7	-
6	Эмнэлгийн тусламж үзүүлэхгүй байх	3	-
7	Хүчиндэх	2	86
8	Бэлгийн дур хүслээ ёс бусаар хангах	1	3
9	Хөдөлгөөний аюулгүй байдал, тээврийн хэрэгслийн ашиглалтын журмын эсрэг	108	512
10	Бусад	8	255
11	Хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол санаатай учруулах	-	45
12	Хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол болгоомжгүйгээр учруулах	-	17
13	Хүний эрүүл мэндэд хүндэвтэр хохирол санаатай учруулах	-	147
14	Хүний эрүүл мэндэд хөнгөн хохирол учруулах	-	2680
15	Тарчлаах	-	12
16	Хөдөлмөр хамгаалал, эрүүл ахуйн журам зөрчих	-	4
17	Өмчлөх эрхийн эсрэг гэмт хэрэг	-	76
18	Танхайрах	-	118
19	Орчиндоо аюул учруулж болох амьтныг зохих хамгаалалтгүй байлгах	-	83
20	Хөдөлгөөний аюулгүй байдал, тээврийн хэрэгслийн ашиглалтын журмын эсрэг гэмт хэрэг	-	512
21	Бусад гэмт хэргийн улмаас	-	255
	Нийт	287	4042

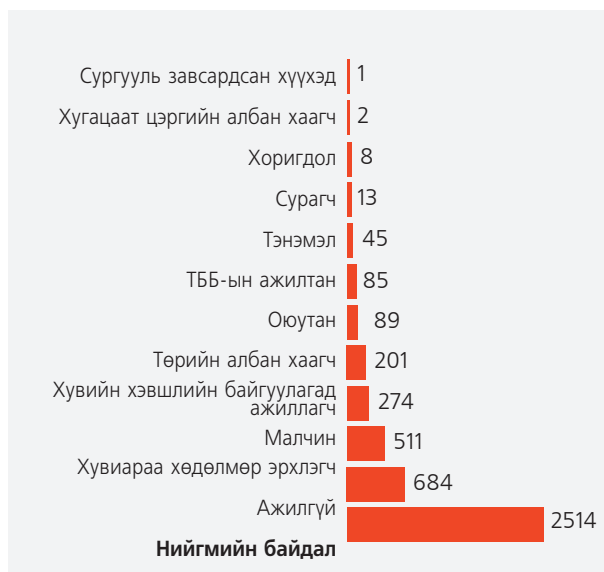
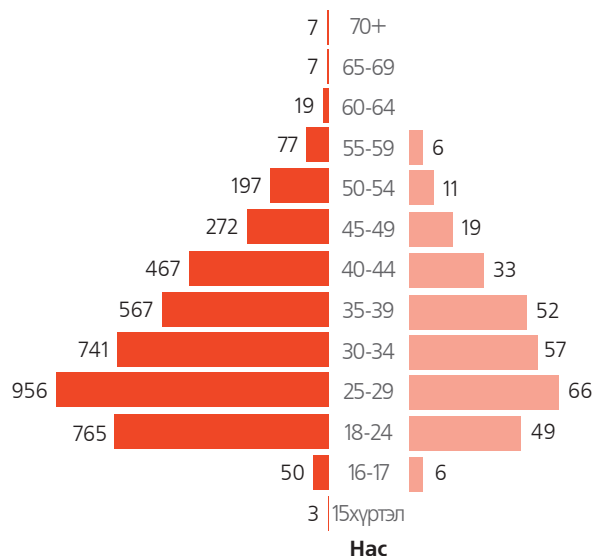
Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

4.2.3 СОГТУУРАЛ БА ГЭМТ ХЭРЭГ

Улсын хэмжээнд 2017 онд согтуугаар үйлдэгдсэн гэмт хэрэг 4012 бүртгэгдсэн нь өмнөх оныхоос 1508 хэргээр буюу 27.3, нийслэлийн хэмжээнд 943 хэргээр буюу 36.5 хувиар, орон нутагт 568 буюу 19.4 хувиар тус тус буурсан байна. Согтуугаар гэмт хэрэг үйлдэж шүүхээс ял шийтгэгдсэн хүний тоо 2250 байгаа нь өмнөх оныхоос 811 хүнээр илүү байна.

Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

Согтууруулах ундаа хэрэглэсэн үедээ гэмт хэрэг үйлдсэн 4012 хэрэгт холбогдуулан 4427 хүн шалгагдсан байна. Үүнээс 299 буюу 6.8 хувь нь эмэгтэй, 4128 буюу 93.2 хувь нь эрэгтэй, тэдний 59 буюу 1.3 хувь хүүхэд эзэлж байгаа нь өмнөх оны мөн үеийнхээс эмэгтэй 8.6, эрэгтэй 20.3, хүүхэд 10.6 хувиар тус тус буурчээ.

Согтуугаар үйлдэгдсэн гэмт хэргийг 2017 оны байдлаар нутаг дэвсгэрийн хэмжээнд авч үзвэл орон нутагт энэ төрлийн гэмт хэрэг 2365 бүртгэгдсэн нь өмнөх оноос 568 буюу 19.4 хувиар, нийслэлд 1641 бүртгэгдсэн өмнөх оноос 943 хэргээр буюу 36.5 хувиар тус тус буурсан үзүүлэлттэй байна.

Согтуугаар үйлдэгдсэн гэмт хэрэг орон нутгийн хэмжээнд Орхон аймагт 242 бүртгэгдсэн байгаа нь хамгийн өндөр үзүүлэлт бол Дундговь аймагт 35 бүртгэгдсэн нь хамгийн бага байна. Нийслэлийн хэмжээнд согтуугаар үйлдэгдсэн гэмт хэрэг Баянзүрх дүүрэгт 382 бүртгэгдсэн байгаа нь хамгийн өндөр үзүүлэлт бол Баганхангай дүүрэгт 10 бүртгэгдсэн нь хамгийн бага байна.

Энэ төрлийн гэмт хэргийн улмаас 3304 иргэн хохирч, үүнээс 61 хүн нас барж, 1145 хүн гэмтсэн нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал, нас барсан хүн 181 буюу 74.8 хувь, гэмтсэн хүн 2577 буюу 69.2 хувиар тус тус буурсан байна.

Иргэдэд учирсан 1431.4 сая төгрөгийн хохирлын 77.6 хувийг нөхөн төлүүлж, 494.8 сая төгрөгийн хөрөнгө битүүмжилжээ.

Прокурорын хяналт

Прокурорын байгууллагаас согтуугаар гэмт хэрэг үйлдсэн хэдэн хүнд холбогдуулан хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын ажиллагаа явуулсан талаарх мэдээлэл байхгүй байна.

Шүүхийн шийдвэрлэлт

Согтуугаар гэмт хэрэг үйлдэж шүүхээс ял шийтгэгдсэн хүний тоо 2250 байгаа нь өмнөх оныхоос 811 хүнээр илүү байна. Үүнээс нийслэлд 906 хүн буюу 40% нь, Орон нутагт 1344 хүн буюу 60% нь шийтгэгдсэн байна.

№	Нутаг дэвсгэр	ЦАГДАА	ПРОКУРОР			ШҮҮХ
			2002 оны Э.Х	2015 оны Э.Х	Нийт	
Орон нутаг		2365				1344
1	Архангай	99				37
2	Баян-Өлгий	53				29
3	Баянхонгор	149				52
4	Булган	63				58
5	Говь-Алтай	58				39
6	Говьсүмбэр	56				34
7	Дархан-Уул	150				105
8	Дорноговь	157				91
9	Дорнод	133				86
10	Дундговь	35				8
11	Завхан	70				40
12	Орхон	242				93
13	Өвөрхангай	88				98
14	Өмнөговь	131				94
15	Сүхбаатар	99				36
16	Сэлэнгэ	230				93
17	Төв	133				103
18	Увс	114				63
19	Ховд	99				48
20	Хөвсгөл	133				69
21	Хэнтий	73				68
Улаанбаатар хот		1641				906
1	Тээврийн ПГ	-				-
2	Нийслэлийн ПГ	-				-
3	Багануур	85				14
4	Налайх, Багахангай	77				65
5	Баянгол	326				208
6	Баянзүрх	382				152
7	Сонгинохайрхан	268				134
8	Сүхбаатар	172				108
9	Хан-Уул	135				126
10	Чингэлтэй	196				99
Улсын дүн		4012				2250

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар
ШЕЗ, Шүүхийн судалгаа мэдээлэл сургалтын хүрээлэн

"Согтуурал ба гэмт хэрэг" тодорхой төрлийн гэмт хэргийн шийдвэрлэлт, 2017

№	Гэмт хэргийн төрөл	ЦАГДАА	ПРОКУРОР			ШҮҮХ		
			2002 оны ЭХ	2015 оны ЭХ	Нийт	2002 оны ЭХ	2015 оны ЭХ	Нийт
1	Хүнийг алах 91/10.1	107				65	52	117
2	Хүнийг амиа хорлох нөхцөл байдалд хүргэх 95/10.4	10				0	0	0
3	Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг 96-100/11.1-11.6	2458				318	1020	1338
4	Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх 120/11.7	62				1	5	6
5	Хүчиндэх 126/12.1	97				43	33	76
6	Хулгайлах 145/17.1	384				83	45	128
7	Дээрэмдэх 146,147/17.2	80				36	11	47
8	Залилах 148/17.3	10				19	0	19
9	Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах 181/20.16	380				234	12	246
10	ТХХАБАЖЭ гэмт хэрэг/ ХАБТХАЖЭ гэмт хэрэг	202				108	26	134
11	БХЖЭ гэмт хэрэг/ХБОЭ гэмт хэрэг	1				0	0	0

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар
ШЕЗ, Шүүхийн судалгаа мэдээлэл сургалтын хүрээлэн

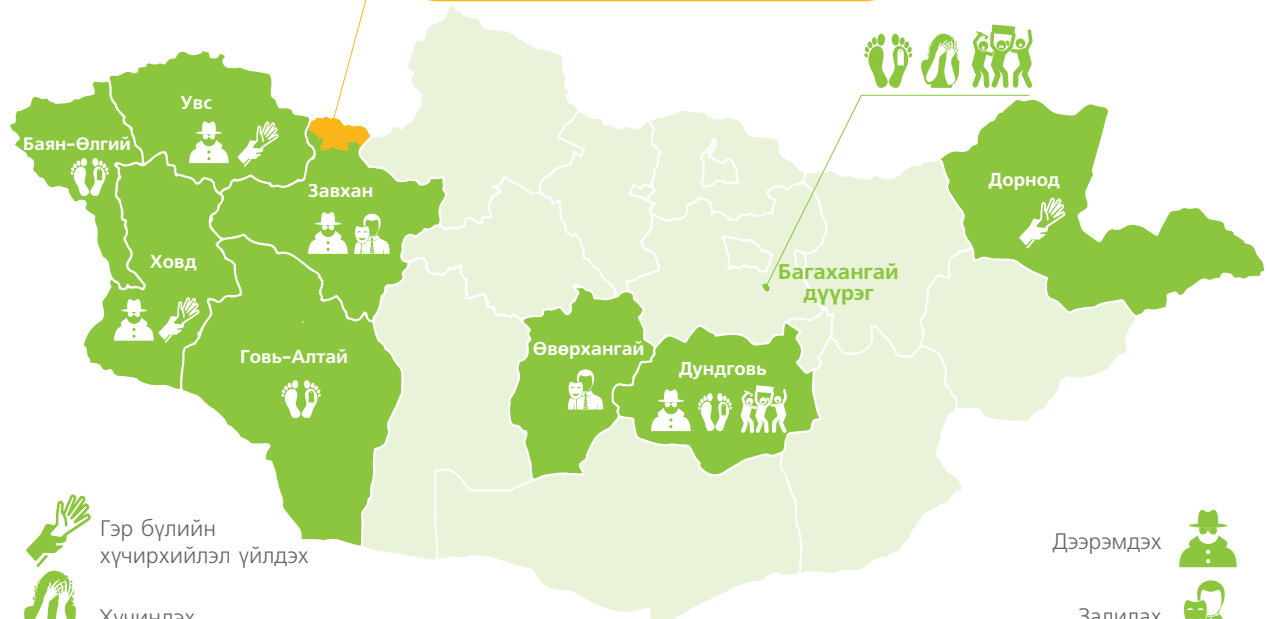
5

Бүлэг

НУТАГ ДЭВСГЭРИЙН ХЭМЖЭЭНД ҮЙЛДЭГДСЭН ГЭМТ ХЭРЭГ

Зарим төрлийн гэмт хэргээр шүүхээс хянан шийдвэрлэсэн эрүүгийн хэрэг байхгүй нутаг дэвсгэрүүд

 Завхан аймгийн БАЯНТЭС суманд 2017 онд гэмт хэрэг бүртгэгдээгүй байна.

- Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх
- Хүчиндэх
- Хүнийг алах

- Дээрэмдэх
- Залилах
- Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах

Зарим төрлийн гэмт хэрэг хамгийн бага үзүүлэлттэй хянан шийдвэрлэгдсэн нутаг дэвсгэр¹

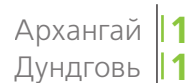
Хулгайлах гэмт хэрэг

Залилах гэмт хэрэг

Хүчиндэх гэмт хэрэг

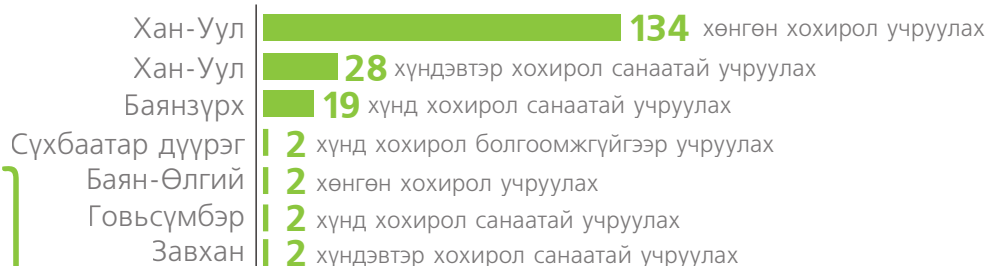
Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх гэмт хэрэг

Хүнийг алах гэмт хэрэг

Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг

Зарим төрлийн гэмт хэрэг хамгийн өндөр үзүүлэлттэй хянан шийдвэрлэгдсэн нутаг дэвсгэр

Хулгайлах гэмт хэрэг

Хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг

Хүчиндэх гэмт хэрэг

Залилах гэмт хэрэг

Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг

Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах гэмт хэрэг

Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг

Хүнийг алах гэмт хэрэг

¹ Дүүргүүдийн мэдээллийг төвийн 6 дүүргийн, аймгуудын мэдээллийг орон нутгийн хүрээнд харьцуулан гаргав.

5.1. УЛААНБААТАР ХОТ

Нэг. Улаанбаатар хотод бүртгэгдсэн гэмт хэргийн нөхцөл байдал

2017 онд Улаанбаатар хотын хэмжээнд Цагдаагийн байгууллага нь иргэд, хуулийн этгээдээс 96103 гомдол, мэдээлэл хүлээн авсанаас 54967 буюу 57.2 хувь нь гэмт хэргийн шинжтэй, 41136 буюу 42.8 хувь нь зөрчлийн шинжтэй гомдол, мэдээлэл шалгажээ.

Цагдаагийн байгууллагад нийт 21947 гэмт хэрэг бүртгэгдэж, прокурорын байгууллага 46318 хэрэгт хэрэг бүртгэлт болон мөрдөн байцаалтын ажиллагаа явуулсан бол Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүхүүд 4638 хэргийг хүлээн авч, 3725 хэргийг хянан шийдвэрлэж, 4092 хүнд ял оногдуулсан байна.

1.1 Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

2017 онд Улсын хэмжээнд 32259 гэмт хэрэг бүртгэгдсэнээс 21947 буюу 68 хувь нь Улаанбаатар хотод бүртгэгдсэн бөгөөд өмнөх оны мөн үеэс бүртгэгдсэн гэмт хэрэг 5092 буюу 18.7 хувиар өссөн байна.

Улаанбаатар хотын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэргийн хураангуй мэдээлэл болон тоон үзүүлэлтийг дүүрэг тус бүрээр буурах дарааллын дагуу хүснэгтээр үзүүлбэл:

Хураангуй:

- Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт эзлэх хувь **68.0**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн **Баянзүрх дүүрэг**
- Хамгийн бага бүртгэгдсэн **Багахангай дүүрэг**
- Дүүргүүдийн дундаж нь **2438.5**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг газар **Гэр орон сууц**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг гараг **Даваа**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг цаг **14-19**
- Гэмт хэрэг хамгийн ихээр үйлдэж байгаа хүний нас **18-24**
- Согтуугаар үйлдсэн **1641**
- Эмэгтэй хүн үйлдсэн **1564**
- Хүүхэд үйлдсэн **541**
- Хохирогч иргэн **26579**
- Нас барсан **504**
- Гэмтсэн **6093**
- Хохирлын дүн **166748.6 сая**
- Нөхөн төлүүлсэн хэмжээ **58669.6 сая**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн гэмт хэрэг **Хулгайлах**

№	Дүүргийн нэр	Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг		Өсөлт, бууралт	
		2016	2017	тоо	хувь
1	Баянзүрх	4218	5939	1721	40.8
2	Сүхбаатар	2962	3816	854	28.8
3	Сонгинохайрхан	2811	3691	880	31.3
4	Баянгол	3137	3204	67	2.1
5	Чингэлтэй	2337	2719	382	16.3
6	Хан-Уул	1639	1900	261	15.9
7	Налайх	297	393	96	19.6
8	Багануур	215	254	39	13.3
9	Багахангай	23	31	8	34.8

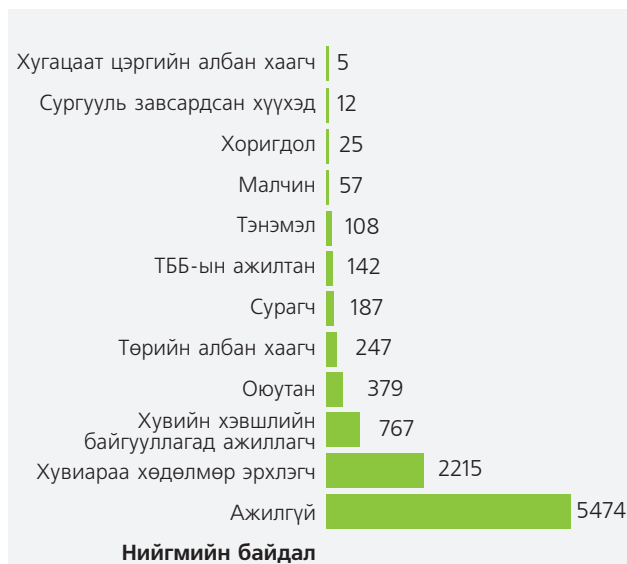
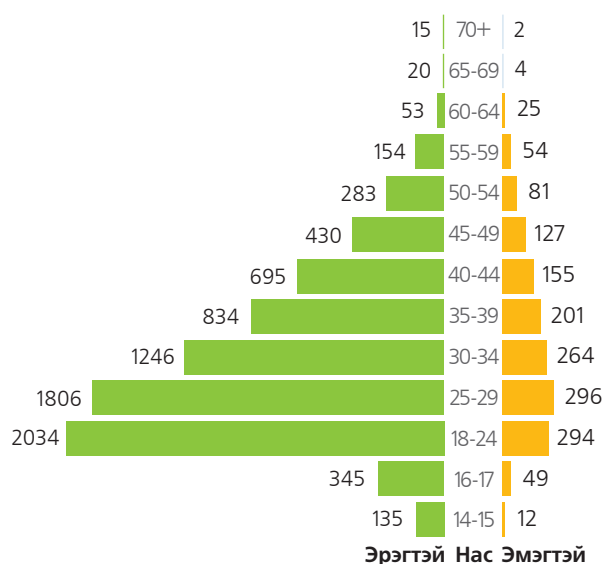
Улаанбаатар хотын хэмжээнд өндөр үзүүлэлттэй бүртгэгдсэн болон зарим онцлог гэмт хэргийг төрлөөр нь авч үзвэл:

Гэмт хэргийн төрөл	Бүртгэгдсэн хэрэг		Өсөлт, бууралт, %	Нийт хэрэгт эзлэх хувь
	2016	2017		
Хүнийг алах	91	118	29.7	0.5
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг	4958	5392	8.8	24.6
Хүчиндэх	132	194	47.0	0.9
Хулгайлах	6098	8667	42.1	39.5
Дээрэмдэх	404	1081	2.7 дахин	4.9
Залилах	1908	2659	39.4	12.1
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах	1204	562	-53.3	2.6
ХАБ,ТХАЖ-ын эсрэг гэмт хэрэг	912	652	-28.5	3.0
Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг	22	41	86.4	0.2
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх	107	336	3.1 дахин	1.5
Бусад	1880	2024	7.7	9.2

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

1.2 Гэмт хэрэгт холбогдогчдын нас, хүйс, нийгмийн байдал

Улаанбаатар хотын хэмжээнд бүртгэгдсэн 21947 хэрэгт 9618 хүн холбогдон шалгагдсан байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан хүний тоон үзүүлэлт, зарим онцлогийг харуулах статистикийг үзүүлбэл:

№	Үзүүлэлт	2016	2017	Өсөлт, бууралт
1	Нийт шалгагдсан хүн	14482	9618	-33.6 хувь
2	Эрэгтэй	11935	8054	-32.5 хувь
3	Эмэгтэй	2547	1564	-38.6 хувь
4	Хүүхэд	670	541	-19.3 хувь

Нийт шалгагдсан 9618 хүний 8054 буюу 83.7 хувийг эрэгтэй, 1564 буюу 16.3 хувийг эмэгтэй, 541 буюу 5.6 хувийг хүүхэд тус тус эзэлж байгаа бол 2016 онд 3005 хүн, 2017 онд 4092 хүн тус тус ял шийтгэгдэж, 2017 онд ял шийтгэгдсэн хүний тоо 1087 буюу 36.1 хувиар өссөн байна.

1.3 Гэмт хэргийн хохирогч, хохирол

Улаанбаатар хотын хэмжээнд 26579 иргэн, 17 хуулийн этгээд хохирсон байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол түүнд хамаарах статистикийг харуулбал:

Хохирогч бүгд		Иргэн		Үүнээс				Хуулийн этгээд		Учирсан хохирол бүгд (сая.төг)		Нөхөн төлүүлсэн (сая.төг)	
				Нас барсан		Гэмтсэн							
2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017		
18012	26596	17981	26579	325	504	5339	6093	31	17	117174.6	166748.6	24530.7	58669.6

Хоёр. Тодорхой төрлийн гэмт хэргийн шийдвэрлэлт, 2017

Гэмт хэргийн төрөл	ЦАГДАА	ХБ, МБ явуулсан нийт		ШҮҮХ
	Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг	2002 оны хуулиар	2015 оны хуулиар	Хянан шийдвэрлэсэн
Хүнийг алах 91/10.1	118	273	69	125
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх 95/10.4	336	1418	651	0
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг 96-100/11.1-11.6	5392	9064	2607	1708
Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх 120 ¹ /11.7	153	49	143	21
Хүчиндэх 126/12.1	194	357	133	60
Хулгайлах 145/17.1	8667	12234	5702	536
Дээрэмдэх 146,147/17.2	1081	1878	891	135
Залилах 148/17.3	2659	3692	1746	189
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах 181/20.16	562	2664	51	275
АТХХАБАЖЭ гэмт хэрэг/ХАБТХАЖЭ гэмт хэрэг	652	166	32	266
БХЖЭ гэмт хэрэг/ХБОЭ гэмт хэрэг	41	49	14	10

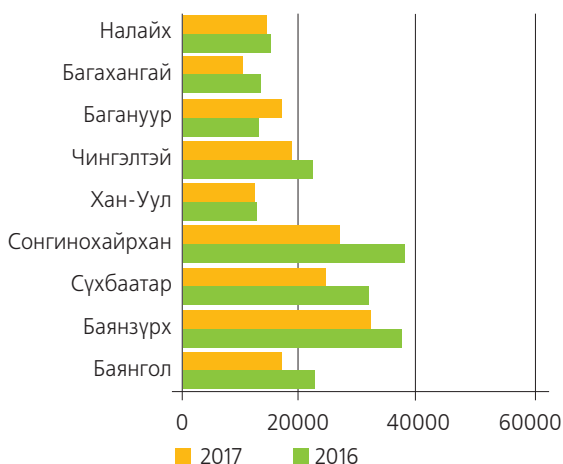
Хулгайлах гэмт хэрэг хамгийн их буюу 8667 бүртгэгдсэн бол Улаанбаатар хотын хэмжээнд шүүхээс 3725 эрүүгийн хэргийг хянан шийдвэрлэсэн байгаагаас Хулгайлах гэмт хэргээр 536 эрүүгийн хэргийг хянан шийдвэрлэжээ.

Гурав. Зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа

2017 онд Улаанбаатар хотын хэмжээнд 173419 зөрчил бүртгэгдэж, 168557 иргэн, 34 албан тушаалтан, 415 хуулийн этгээдэд шийтгэл оногдуулсан байна.

Улаанбаатар хотын хэмжээнд бүртгэгдсэн зөрчлийг дүүрэг тус бүрээр буурах дарааллын дагуу харуулбал:

Улаанбаатар хотод бүртгэгдсэн зөрчил

№	Дүүргийн нэр	Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг		Өсөлт, бууралт	
		2016	2017	тоо	хувь
1	Баянзүрх	37380	32246	5134	-13.7
2	Сонгинохайрхан	38214	27018	11196	-29.2
3	Сүхбаатар	32037	24422	7615	-23.7
4	Чингэлтэй	22457	18779	3678	-16.3
5	Баянгол	22624	17168	5456	-24.1
6	Багануур	13070	17043	3973	23.3
7	Налайх	13426	14353	927	6.4
8	Хан-Уул	12823	12275	548	-4.2
9	Багахангай	6639	10115	3476	34.3

2017 онд Улаанбаатар хотод 173419 зөрчил бүртгэгдсэн нь өмнөх онтой харьцуулахад 12.7 хувиар буурсан байна. Нийслэл дэх дүүргүүдийн хэмжээнд бүртгэгдсэн зөрчил 900-11000 хооронд буурсан дүнтэй байгаа бол Багануур, Багахангай, Налайх дүүргүүдэд 500-4000 хооронд өссөн дүнтэй байна.

Энэхүү зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагааны статистик нь зөвхөн цагдаагийн байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтны шалган шийдвэрлэх харьяалалд хамаарах зөрчил бөгөөд Хан-Уул дүүрэгт 12275 зөрчил бүртгэгдсэн байгаа нь Нийслэл дэх бусад дүүргүүдтэй харьцуулахад хамгийн бага үзүүлэлттэй байна.

5.2. БАЯНГОЛ ДҮҮРЭГ

Нэг. Баянгол дүүрэгт бүртгэгдсэн гэмт хэргийн нөхцөл байдал

2017 онд Баянгол дүүрэг дэх цагдаагийн хэлтсүүд нь иргэд, хуулийн этгээдээс 15583 гомдол, мэдээлэл хүлээн авсанаас 10322 буюу 66.2 хувь нь гэмт хэргийн шинжтэй, 5259 буюу 33.8 хувь нь зөрчлийн шинжтэй гомдол, мэдээлэл шалгажээ.

Цагдаагийн байгууллагад нийт 3204 гэмт хэрэг бүртгэгдэж, прокурорын байгууллага нийт 7233 хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан бол Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх 759 хэргийг хүлээн авч, 594 хэргийг хянан шийдвэрлэж, 679 хүнд ял оногдуулсан байна.

1.1 Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

2017 онд Баянгол дүүрэгт 3204 буюу нийт гэмт хэргийн 14.6 хувь нь бүртгэгдсэн бөгөөд өмнөх оны мөн үеэс бүртгэгдсэн гэмт хэрэг 67 буюу 2.1 хувиар өссөн байна. Баянгол дүүрэгт бүртгэгдсэн гэмт хэргийн хураангуй мэдээлэл болон тоон үзүүлэлтийг хороо тус бүрээр буурах дарааллын дагуу хүснэгтээр үзүүлбэл:

Хураангуй:

- Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт эзлэх хувь **9.9**
- Улаанбаатар хотод эзлэх хувь **14.5**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн **20-р хороо**
- Хамгийн бага бүртгэгдсэн **23-р хороо**
- Хороодын дундаж нь **139.3**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг газар **Гудамж талбай**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг гараг **Даваа**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг цаг **22-06**
- Гэмт хэрэг хамгийн ихээр үйлдэж байгаа хүний нас **18-24**
- Согтуугаар үйлдсэн **326**
- Эмэгтэй хүн үйлдсэн **298**
- Хүүхэд үйлдсэн **58**
- Хохирогч иргэн **9419**
- Нас барсан **82**
- Гэмтсэн **1201**
- Хохирлын дүн **76576.1 сая**
- Нөхөн төлүүлсэн хэмжээ **26069.1 сая**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн гэмт хэрэг **Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг**

№	Хороо	2017	Эзлэх хувь
1	20-р хороо	284	8.8
2	6-р хороо	202	6.3
3	4-р хороо	199	6.2
4	5-р хороо	199	6.2
5	2-р хороо	191	5.9
6	1-р хороо	184	5.7
7	18-р хороо	182	5.6
8	14-р хороо	157	4.9
9	16-р хороо	153	4.7
10	3-р хороо	151	4.7
11	7-р хороо	150	4.6
12	8-р хороо	148	4.6
13	17-р хороо	132	4.1
14	13-р хороо	121	3.7
15	12-р хороо	119	3.7
16	11-р хороо	112	3.4
17	22-р хороо	88	2.7
18	15-р хороо	87	2.7
19	9-р хороо	85	2.6
20	19-р хороо	83	2.5
21	10-р хороо	69	2.1
22	21-р хороо	60	1.8
23	23-р хороо	48	1.4

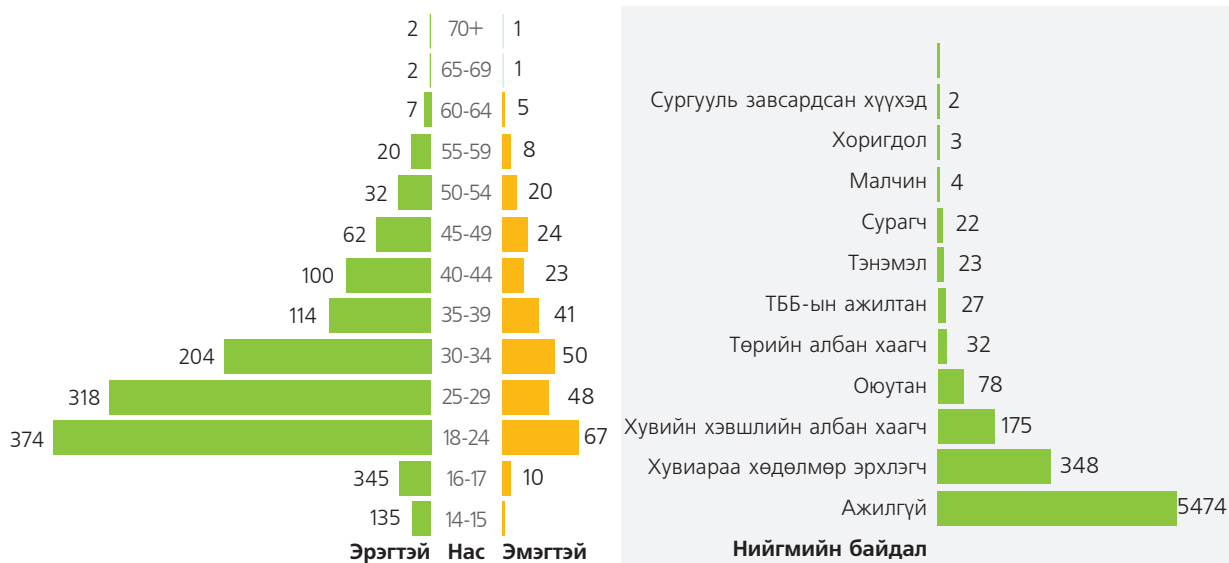
Баянгол дүүрэгт өндөр үзүүлэлттэй бүртгэгдсэн болон зарим онцлог гэмт хэргийг төрлөөр нь авч үзвэл:

Гэмт хэргийн төрөл	Бүртгэгдсэн хэрэг		Өсөлт, бууралтын хувь	Нийт хэрэгт эзлэх хувь
	2016	2017		
Хүнийг алах	15	16	1.0	0.5
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг	865	985	13.9	30.7
Хүчиндэх	17	26	52.9	0.8
Хулгайлах	850	829	-2.5	26.0
Дээрэмдэх	76	206	2.7 дахин	6.4
Залилах	484	511	5.6	16.0
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах	265	131	-50.6	4.1
ХАБ,ТХАЖ эсрэг гэмт хэрэг	131	96	-26.7	3.0
Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг	3	6	2.0 дахин	0.2
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх	8	64	8.0 дахин	2.0
Бусад	387	291	-24.8	9.0

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

1.2 Гэмт хэрэгт холбогдогчдын нас, хүйс, нийгмийн байдал

Баянгол дүүрэгт бүртгэгдсэн 3204 хэрэгт 1581 хүн холбогдон шалгагдсан байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан хүний тоон үзүүлэлт, зарим онцлогийг харуулах статистикийг үзүүлбэл:

№	Үзүүлэлт	2016	2017	Өсөлт, бууралт
1	Нийт шалгагдсан хүн	2619	1581	-39.6 хувь
2	Эрэгтэй	2158	1283	-40.5 хувь
3	Эмэгтэй	461	298	-35.4 хувь
4	Хүүхэд	122	58	-52.5 хувь

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

Нийт шалгагдсан 1581 хүний 1283 буюу 81.2 хувийг эрэгтэй, 298 буюу 18.8 хувийг эмэгтэй, 58 буюу 3.7 хувийг хүүхэд тус тус эзэлж байгаа бол 2017 онд 679 хүн ял шийтгэгдсэн байна.

1.3 Гэмт хэргийн хохирогч, хохирол

Баянгол дүүрэгт 9419 иргэн, 1 хуулийн этгээд хохирсон байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол түүнд хамаарах статистикийг харуулбал:

Хохирогч бүгд		Иргэн		Үүнээс				Хуулийн этгээд		Учирсан хохирол бүгд (сая.төг)		Нөхөн төлүүлсэн (сая.төг)	
2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
3110	9420	3110	9419	35	82	1278	1201	0	1	18572.0	76576.1	4912.9	26069.1

Хоёр. Тодорхой төрлийн гэмт хэргийн шийдвэрлэлт, 2017

Гэмт хэргийн төрөл	ЦАГДАА	ХБ, МБ явуулсан нийт		ШҮҮХ
	Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг	2002 оны хуулиар	2015 оны хуулиар	Хянан шийдвэрлэсэн
Хүнийг алах 91/10.1	16	36	10	16
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх 95/10.4	64	142	133	0
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг 96-100/11.1-11.6	985	1621	528	287
Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх 120 ¹ /11.7	17	6	20	2
Хүчиндэх 126/12.1	26	51	16	9
Хулгайлах 145/17.1	829	1588	532	51
Дээрэмдэх 146,147/17.2	206	327	163	21
Залилах 148/17.3	511	810	314	38
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах 181/20.16	131	561	8	58
АТХХАБАЖЭ гэмт хэрэг/ХАБТХАЖЭ гэмт хэрэг	96	11	1	41
БХЖЭ гэмт хэрэг/ХБОЭ гэмт хэрэг	6	2	0	1

Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг 985 буюу хамгийн их бүртгэгдсэн бол шүүхээс 287 эрүүгийн хэргийг хянан шийдвэрлэжээ.

Нийслэл дэх дүүргүүдийн хэмжээнд харьцуулахад Баянгол дүүрэгт шүүхээс хянан шийдвэрлэсэн Хулгайлах гэмт хэрэг 51 буюу хамгийн бага, Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах гэмт хэрэг 58 буюу хамгийн өндөр үзүүлэлттэй байна.

Гурав. Зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа

2017 онд Баянгол дүүрэгт 17168 зөрчил бүртгэгдэж, 16878 иргэн, 142 хуулийн этгээдэд шийтгэл оногдуулсан байна.

Зөрчилд оногдуулсан шийтгэлд холбогдох статистикийг дараах хүснэгтээр харуулбал:

Үзүүлэлт	Бүртгэгдсэн зөрчил	Үүнээс			Цагдаагийн байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтан шийтгэл оногдуулсан	Шүүгч шийтгэл оногдуулсан	Үүнээс			Согтууруулах ундааны зүйл хэрэглэж саатуулагдсан хүн	Үүнээс		
		Иргэн	Албан тушаалтан	Хуулийн этгээд			Торгох (сая.төг)	Баривчлах	Торгож, эрх хасах		Эмэгтэй	Хүүхэд	Сайн дурын мчилгээнд хамрагдсан хүн
Улаанбаатар хотын хэмжээнд	173419	168557	34	415	169115	4304	3137.6	3788	625	37080	464	139	187
Баянгол	17168	16878	0	142	17010	158	268.9	148	0	5026	6	21	3
Эзлэх хувь	9.8	10.01	-	34.2	10.05	3.6	8.5	3.9	-	13.5	1.2	15.1	1.6

5.3. БАЯНЗҮРХ ДҮҮРЭГ

Нэг. Баянзүрх дүүрэгт бүртгэгдсэн гэмт хэргийн нөхцөл байдал

2017 онд Баянзүрх дүүрэг дэх цагдаагийн хэлтсүүд нь иргэд, хуулийн этгээдээс 25328 гомдол, мэдээлэл хүлээн авсанаас 14100 буюу 55.7 хувь нь гэмт хэргийн шинжтэй, 11228 буюу 44.3 хувь нь зөрчлийн шинжтэй гомдол, мэдээлэл шалгажээ.

Цагдаагийн байгууллагад нийт 5939 гэмт хэрэг бүртгэгдэж, прокурорын байгууллага нийт 12152 хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан бол Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх 1016 хэргийг хүлээн авч, 841 хэргийг хянан шийдвэрлэж, 890 хүнд ял оногдуулсан байна.

1.1 Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

2017 онд Баянзүрх дүүрэгт 5939 буюу нийт гэмт хэргийн 27.1 хувь нь бүртгэгдсэн бөгөөд өмнөх оны мөн үеэс бүртгэгдсэн гэмт хэрэг 1721 буюу 40.8 хувиар өссөн байна. Баянзүрх дүүрэгт бүртгэгдсэн гэмт хэргийн хураангуй мэдээлэл болон тоон үзүүлэлтийг хороо тус бүрээр буурах дарааллын дагуу хүснэгтээр үзүүлбэл:

Хураангуй:

- Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт эзлэх хувь **18.4**
- Улаанбаатар хотод эзлэх хувь **27.06**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн **14-р хороо**
- Хамгийн бага бүртгэгдсэн **24-р хороо**
- Хороодын дундаж нь **212.1**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг газар **Гэр орон сууц**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг гараг **Даваа**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг цаг **14-19**
- Гэмт хэрэг хамгийн ихээр үйлдэж байгаа хүний нас **18-24**
- Согтуугаар үйлдсэн **382**
- Эмэгтэй хүн үйлдсэн **318**
- Хүүхэд үйлдсэн **112**
- Хохирогч иргэн **5281**
- Нас барсан **156**
- Гэмтсэн **1589**
- Хохирлын дүн **36096.8 сая**
- Нөхөн төлүүлсэн хэмжээ **22097.2 сая**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн гэмт хэрэг **Хулгайлах**

№	Хороо	2017	Эзлэх хувь
1	14-р хороо	519	8.7
2	5-р хороо	359	6.04
3	4-р хороо	313	5.2
4	8-р хороо	305	5.1
5	22-р хороо	269	4.5
6	7-р хороо	266	4.4
7	6-р хороо	262	4.4
8	16-р хороо	258	4.3
9	2-р хороо	243	4.09
10	11-р хороо	231	3.8
11	1-р хороо	207	3.4
12	27-р хороо	204	3.4
13	3-р хороо	198	3.3
14	13-р хороо	194	3.2
15	18-р хороо	192	3.2
16	12-р хороо	188	3.1
17	21-р хороо	184	3.09
18	25-р хороо	176	2.9
19	26-р хороо	174	2.9
20	23-р хороо	164	2.7
21	20-р хороо	160	2.6
22	15-р хороо	158	2.6
23	19-р хороо	158	2.6
24	9-р хороо	136	2.2
25	28-р хороо	113	1.9
26	17-р хороо	109	1.8
27	10-р хороо	104	1.7
28	24-р хороо	95	1.5

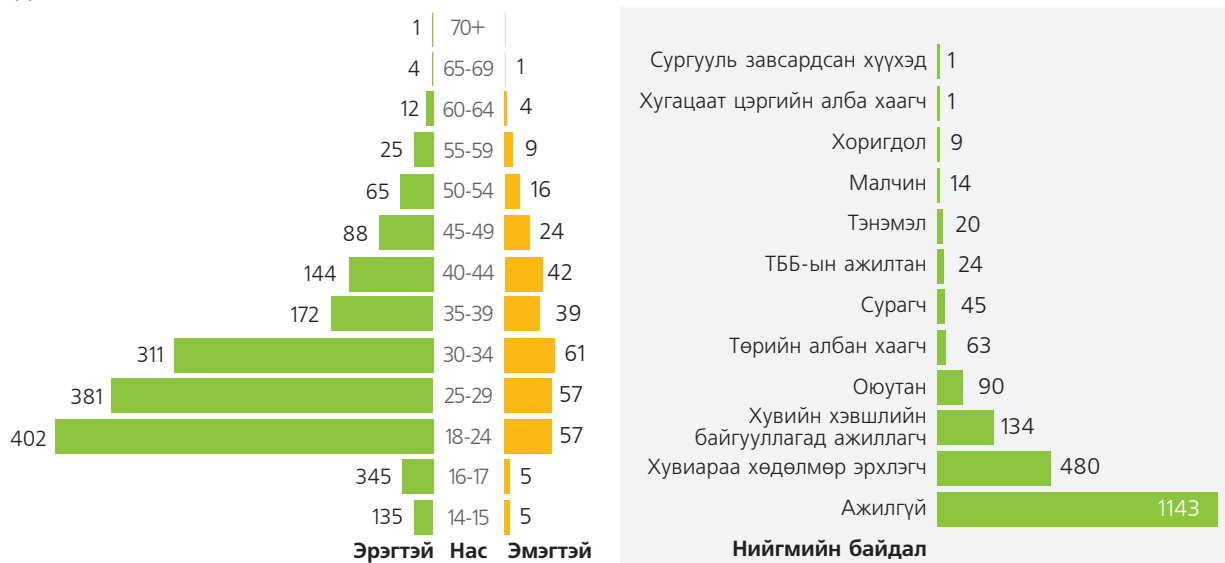
Баянзүрх дүүрэгт өндөр үзүүлэлттэй бүртгэгдсэн болон зарим онцлог гэмт хэргийг төрлөөр нь авч үзвэл:

Гэмт хэргийн төрөл	Бүртгэгдсэн хэрэг		Өсөлт, бууралтын хувь	Нийт хэрэгт эзлэх хувь
	2016	2017		
Хүнийг алах	22	25	3.0	0.4
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг	1194	1344	12.6	22.6
Хүчиндэх	24	51	2.1 дахин	0.9
Хулгайлах	1539	2694	75.0	45.4
Дээрэмдэх	118	337	2.9 дахин	5.7
Залилах	385	635	64.9	10.7
Бусдын эд хөрөнгийг завших, үрэгдүүлэх	38	44	15.8	0.7
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах	292	129	-55.8	2.2
ХАБ,ТХАЖ-ын эсрэг гэмт хэрэг	183	137	-25.1	2.3
Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг	4	7	75.0	0.1
Бусад	387	291	-24.8	9.0

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

1.2 Гэмт хэрэгт холбогдогчдын нас, хүйс, нийгмийн байдал

Баянзүрх дүүрэгт бүртгэгдсэн 5939 хэрэгт 2027 хүн холбогдон шалгагдсан байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан хүний тоон үзүүлэлт, зарим онцлогийг харуулах статистикийг үзүүлбэл:

№	Үзүүлэлт	2016	2017	Өсөлт, бууралт
1	Нийт шалгагдсан хүн	3146	2027	-35.6 хувь
2	Эрэгтэй	2619	1709	-34.4 хувь
3	Эмэгтэй	527	318	-39.7 хувь
4	Хүүхэд	155	112	-27.7 хувь

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

Нийт шалгагдсан 2027 хүний 1709 буюу 84.3 хувийг эрэгтэй, 318 буюу 15.7 хувийг эмэгтэй, 112 буюу 5.5 хувийг хүүхэд тус тус эзэлж байгаа бол 2017 онд 890 хүн ял шийтгэгдсэн байна.

1.3 Гэмт хэргийн хохирогч, хохирол

Баянзүрх дүүрэгт 5281 иргэн, 10 хуулийн этгээд хохирсон байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол түүнд хамаарах статистикийг харуулбал:

Хохирогч бүгд		Иргэн		Үүнээс				Хуулийн этгээд		Учирсан хохирол бүгд (сая.төг)		Нөхөн төлүүлсэн (сая.төг)	
				Нас барсан		Гэмтсэн							
2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
4254	5291	4243	5281	95	156	1736	1589	11	10	14445.5	36096.8	4491.6	22097.2

Хоёр. Тодорхой төрлийн гэмт хэргийн шийдвэрлэлт, 2017

Гэмт хэргийн төрөл	ЦАГДАА	ХБ, МБ явуулсан нийт		ШҮҮХ
	Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг	2002 оны хуулиар	2015 оны хуулиар	Хянан шийдвэрлэсэн
Хүнийг алах 91/10.1	25	67	12	31
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх 95/10.4	100	527	168	0
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг 96-100/11.1-11.6	1344	2264	586	417
Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх 120 ¹ /11.7	14	10	9	3
Хүчиндэх 126/12.1	51	80	32	16
Хулгайлах 145/17.1	2694	3325	1849	116
Дээрэмдэх 146,147/17.2	317	563	259	35
Залилах 148/17.3	635	774	404	38
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах 181/20.16	129	651	12	52
АТХХАБАЖЭ гэмт хэрэг/ХАБТХАЖЭ гэмт хэрэг	137	7	1	58
БХЖЭ гэмт хэрэг/ХБОЭ гэмт хэрэг	7	9	3	2

Хулгайлах гэмт хэрэг 2694 буюу хамгийн их бүртгэгдсэн бол шүүхээс 35 эрүүгийн хэргийг хянан шийдвэрлэжээ.

Нийслэл дэх дүүргүүдийн хэмжээнд харьцуулахад Баянзүрх дүүрэгт шүүхээс хянан шийдвэрлэсэн Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг 417, Хүчиндэх гэмт хэрэг 16 буюу тус тус хамгийн өндөр үзүүлэлттэй байна.

Гурав. Зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа

2017 онд Баянзүрх дүүрэгт 32246 зөрчил бүртгэгдэж, 30762 иргэн, 142 хуулийн этгээдэд шийтгэл оногдуулсан байна.

Зөрчилд оногдуулсан шийтгэлд холбогдох статистикийг дараах хүснэгтээр харуулбал:

Үзүүлэлт	Бүртгэгдсэн зөрчил	Үүнээс					Үүнээс				Үүнээс		Сайн дурын мчилгээнд хамрагдсан хүн
		Иргэн	Албан тушаалтан	Хуулийн этгээд	Цагдаагийн байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтан шийтгэл оногдуулсан	Шүүгч шийтгэл оногдуулсан	Торгох (сая.төг)	Баривчлах	Торгож, эрх хасах	Согтууруулах учдааны зүйл хэрэглэж саатуулагдсан хүн	Эмэгтэй	Хүүхэд	
Улаанбаатар хотын хэмжээнд	173419	168557	34	415	169115	4304	3137.6	3788	625	37080	464	139	187
Баянзүрх	32246	30762	0	142	30728	1518	425.0	1342	0	10858	11	26	14
Эзлэх хувь	18.5	18.2	-	34.2	18.1	35.2	13.5	35.4	-	29.2	2.3	18.7	7.4

5.4. СОНГИНОХАЙРХАН ДҮҮРЭГ

Нэг. Сонгинохайрхан дүүрэгт бүртгэгдсэн гэмт хэргийн нөхцөл байдал

2017 онд Сонгинохайрхан дүүрэг дэх цагдаагийн хэлтсүүд нь иргэд, хуулийн этгээдээс 15656 гомдол, мэдээлэл хүлээн авсанаас 9945 буюу 63.5 хувь нь гэмт хэргийн шинжтэй, 5711 буюу 36.5 хувь нь зөрчлийн шинжтэй гомдол, мэдээлэл шалгажээ.

Цагдаагийн байгууллагад нийт 3691 гэмт хэрэг бүртгэгдэж, прокурорын байгууллага нийт 6936 хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын явуулсан бол Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх 725 хэргийг хүлээн авч, 569 хэргийг хянан шийдвэрлэж, 629 хүнд ял шийтгэл хүлээлгэсэн байна.

1.1 Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

2017 онд Сонгинохайрхан дүүрэгт 3691 буюу нийт гэмт хэргийн 16.8 хувь нь бүртгэгдсэн бөгөөд өмнөх оны мөн үеэс бүртгэгдсэн гэмт хэрэг 880 буюу 31.3 хувиар өссөн байна. Энэ дүүрэг нь Улаанбаатар хотын хамгийн их буюу 32 хороотой бөгөөд Сонгинохайрхан дүүрэгт бүртгэгдсэн гэмт хэргийн хураангуй мэдээлэл болон тоон үзүүлэлтийг хороо тус бүрээр буурах дарааллын дагуу хүснэгтээр үзүүлбэл:

Хураангуй:

- Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт эзлэх хувь **11.4**
- Улаанбаатар хотод эзлэх хувь **16.8**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн **22-р хороо**
- Хамгийн бага бүртгэгдсэн **4-р хороо, 10-р хороо**
- Хороодын дундаж нь **115.3**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг газар **Гэр орон сууц**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг гараг **Даваа**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг цаг **22-06**
- Гэмт хэрэг хамгийн ихээр үйлдэж байгаа хүний нас **18-24**
- Согтуугаар үйлдсэн **268**
- Эмэгтэй хүн үйлдсэн **212**
- Хүүхэд үйлдсэн **116**
- Хохирогч иргэн **3706**
- Нас барсан **106**
- Гэмтсэн **1167**
- Хохирлын дүн **7848.9 сая**
- Нөхөн төлүүлсэн хэмжээ **3304.5 сая**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн гэмт хэрэг **Хулгайлах**

№	Хороо	2017	Эзлэх хувь
1	22-р хороо	256	6.9
2	26-р хороо	183	4.9
3	7-р хороо	179	4.8
4	29-р хороо	176	4.7
5	19-р хороо	169	4.5
6	20-р хороо	166	4.4
7	1-р хороо	160	4.3
8	24-р хороо	147	3.9
9	32-р хороо	141	3.8
10	2-р хороо	134	3.6
11	31-р хороо	130	3.5
12	23-р хороо	127	3.4
13	25-р хороо	122	3.3
14	6-р хороо	117	3.1
15	21-р хороо	109	2.9
16	14-р хороо	106	2.8
17	18-р хороо	105	2.8
18	12-р хороо	101	2.7
19	11-р хороо	96	2.6
20	13-р хороо	96	2.6
21	27-р хороо	92	2.4
22	15-р хороо	92	2.4
23	16-р хороо	85	2.3
24	30-р хороо	84	2.3
25	3-р хороо	76	2.05
26	17-р хороо	75	2.03
27	9-р хороо	70	1.8
28	5-р хороо	62	1.6
29	28-р хороо	60	1.6
30	8-р хороо	59	1.5
31	4-р хороо	58	1.5
32	10-р хороо	58	1.5

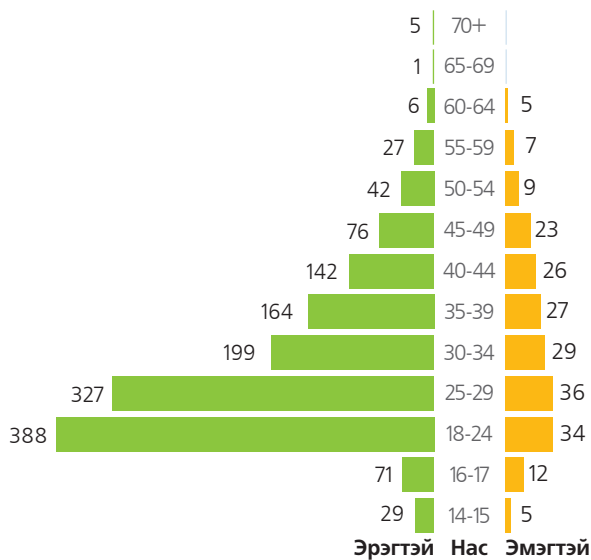
Сонгинохайрхан дүүрэгт өндөр үзүүлэлттэй бүртгэгдсэн болон зарим онцлог гэмт хэргийг төрлөөр нь авч үзвэл:

Гэмт хэргийн төрөл	Бүртгэгдсэн хэрэг		Өсөлт, бууралтын хувь	Нийт хэрэгт эзлэх хувь
	2016	2017		
Хүнийг алах	20	32	60.0	0.9
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг	911	876	-3.8	23.7
Хүчиндэх	33	41	24.2	1.1
Хулгайлах	944	1645	74.3	44.6
Дээрэмдэх	60	190	3.1 дахин	5.1
Залилах	174	286	64.4	7.7
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах	207	101	-51.2	2.7
ХАБ,ТХАЖ-ын эсрэг гэмт хэрэг	212	167	-21.2	4.5
Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг	2	11	5.5 дахин	0.3
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх	17	59	3.5 дахин	1.6
Бусад	207	254	22.7	7.0

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

1.2 Гэмт хэрэгт холбогдогчдын нас, хүйс, нийгмийн байдал

Сонгинохайрхан дүүрэгт бүртгэгдсэн 3691 хэрэгт 1689 хүн холбогдон шалгагдсан байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан хүний тоон үзүүлэлт, зарим онцлогийг харуулах статистикийг үзүүлбэл:

№	Үзүүлэлт	2016	2017	Өсөлт, бууралт
1	Нийт шалгагдсан хүн	2320	1689	-27.2 хувь
2	Эрэгтэй	1951	1477	-24.3 хувь
3	Эмэгтэй	369	212	-42.5 хувь
4	Хүүхэд	91	116	27.5 хувь

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

Нийт шалгагдсан 1689 хүний 1477 буюу 87.4 хувийг эрэгтэй, 212 буюу 12.6 хувийг эмэгтэй, 116 буюу 6.9 хувийг хүүхэд тус тус эзэлж байгаа бол 2017 онд 626 хүн ял шийтгэгдсэн байна.

1.3 Гэмт хэргийн хохирогч, хохирол

Сонгинохайрхан дүүрэгт 3706 иргэн, 4 хуулийн этгээд хохирсон байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол түүнд хамаарах статистикийг харуулбал:

Хохирогч бүгд		Иргэн		Үүнээс				Хуулийн этгээд		Учирсан хохирол бүгд (сая.төг)		Нөхөн төлүүлсэн (сая.төг)	
2016	2017	2016	2017	Нас барсан		Гэмтсэн		2016	2017	2016	2017	2016	2017
2872	3710	2870	3706	58	106	1351	1167	2	4	5544.8	7848.9	2649.3	3304.5

Хоёр. Тодорхой төрлийн гэмт хэргийн шийдвэрлэлт, 2017

Гэмт хэргийн төрөл	ЦАГДАА	ХБ, МБ явуулсан нийт		ШҮҮХ
	Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг	2002 оны хуулиар	2015 оны хуулиар	Хянан шийдвэрлэсэн
Хүнийг алах 91/10.1	32	63	11	37
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх 95/10.4	59	168	56	0
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг 96-100/11.1-11.6	876	1601	288	217
Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх 120 ¹ /11.7	38	12	25	5
Хүчиндэх 126/12.1	41	88	26	7
Хулгайлах 145/17.1	1645	1901	1067	87
Дээрэмдэх 146,147/17.2	102	349	144	27
Залилах 148/17.3	286	329	187	8
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах 181/20.16	101	487	4	50
АТХХАБАЖЭ гэмт хэрэг/ХАБТХАЖЭ гэмт хэрэг	167	4	0	71
БХЖЭ гэмт хэрэг/ХБОЭ гэмт хэрэг	11	12	3	1

Хулгайлах гэмт хэрэг 1645 буюу хамгийн их бүртгэгдсэн бол шүүхээс 87 эрүүгийн хэргийг хянан шийдвэрлэжээ.

Нийслэл дэх дүүргүүдийн хэмжээнд харьцуулахад Сонгинохайрхан дүүрэгт шүүхээс хянан шийдвэрлэсэн Хүнийг алах гэмт хэрэг 37, Хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг 71 буюу тус тус хамгийн их, Хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол санаатай учруулах гэмт хэрэг 19, Залилах гэмт хэрэг 8 буюу тус тус хамгийн бага үзүүлэлттэй байна.

Гурав. Зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа

2017 онд Сонгинохайрхан дүүрэгт 27018 зөрчил бүртгэгдэж, 26591 иргэн, 42 хуулийн этгээдэд шийтгэл оногдуулсан байна.

Зөрчилд оногдуулсан шийтгэлд холбогдох статистикийг дараах хүснэгтээр харуулбал:

Үзүүлэлт	Бүртгэгдсэн зөрчил	Үүнээс			Цагдаагийн байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтан шийтгэл оногдуулсан	Шүүгч шийтгэл оногдуулсан	Үүнээс			Согтууруулах ундааны зүйл хэрэглэж саатуулагдсан хүн	Үүнээс		Сайн дурын мчилгээнд хамрагдсан хүн
		Иргэн	Албан тушаалтан	Хуулийн этгээд			Торгох (сая.төг)	Баривчлах	Торгож, эрх хасах		Эмэгтэй	Хүүхэд	
Улаанбаатар хотын хэмжээнд	173419	168557	34	415	169115	4304	3137.6	3788	625	37080	464	139	187
Сонгинохайрхан	27018	26591	4	42	26535	483	285.7	381	0	7167	3	26	130
Эзлэх хувь	15.5	15.7	11.7	10.1	15.6	11.2	9.1	10.05	-	19.2	0.6	18.7	69.5

5.5. СҮХБААТАР ДҮҮРЭГ

Нэг. Сүхбаатар дүүрэгт бүртгэгдсэн гэмт хэргийн нөхцөл байдал

2017 онд Сүхбаатар дүүрэг дэх цагдаагийн хэлтсүүд нь иргэд, хуулийн этгээдээс 15470 гомдол, мэдээлэл хүлээн авсанаас 8804 буюу 56.9 хувь нь гэмт хэргийн шинжтэй, 6666 буюу 43.1 хувь нь зөрчлийн шинжтэй гомдол, мэдээлэл шалгажээ.

Цагдаагийн байгууллагад нийт 3816 гэмт хэрэг бүртгэгдэж, прокурорын байгууллага нийт 8196 хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан бол Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх 646 хэргийг хүлээн авч, 495 хэргийг хянан шийдвэрлэж, 533 хүнд ял оногдуулсан байна.

1.1 Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

2017 онд Сүхбаатар дүүрэгт 3816 буюу нийт гэмт хэргийн 17.4 хувь нь бүртгэгдсэн бөгөөд өмнөх оны мөн үеэс бүртгэгдсэн гэмт хэрэг 854 буюу 28.8 хувиар өссөн байна. Сүхбаатар дүүрэгт бүртгэгдсэн гэмт хэргийн хураангуй мэдээлэл болон тоон үзүүлэлтийг хороо тус бүрээр буурах дарааллын дагуу хүснэгтээр үзүүлбэл:

Хураангуй:

- Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт эзлэх хувь **11.8**
- Улаанбаатар хотод эзлэх хувь **17.3**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн **1-р хороо**
- Хамгийн бага бүртгэгдсэн **2-р хороо**
- Хороодын дундаж нь **190.8**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг газар **Гэр орон сууц**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг гараг **Лхагва**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг цаг **14-19**
- Гэмт хэрэг хамгийн ихээр үйлдэж байгаа хүний нас **25-29**
- Согтуугаар үйлдсэн **172**
- Эмэгтэй хүн үйлдсэн **242**
- Хүүхэд үйлдсэн **71**
- Хохирогч иргэн **3252**
- Нас барсан **51**
- Гэмтсэн **680**
- Хохирлын дүн **14081.0 сая**
- Нөхөн төлүүлсэн хэмжээ **1555.7 сая**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн гэмт хэрэг **Хулгайлах**

№	Хороо	2017	Эзлэх хувь
1	1-р хороо	539	14.1
2	8-р хороо	459	12.0
3	11-р хороо	307	8.0
4	3-р хороо	268	7.0
5	6-р хороо	228	5.9
6	10-р хороо	216	5.6
7	4-р хороо	169	4.4
8	7-р хороо	165	4.3
9	16-р хороо	165	4.3
10	9-р хороо	164	4.3
11	13-р хороо	145	3.8
12	12-р хороо	140	3.6
13	19-р хороо	140	3.6
14	20-р хороо	135	3.5
15	15-р хороо	132	3.4
16	14-р хороо	117	3.0
17	18-р хороо	103	2.7
18	17-р хороо	81	2.1
19	5-р хороо	74	1.9
20	2-р хороо	69	1.8

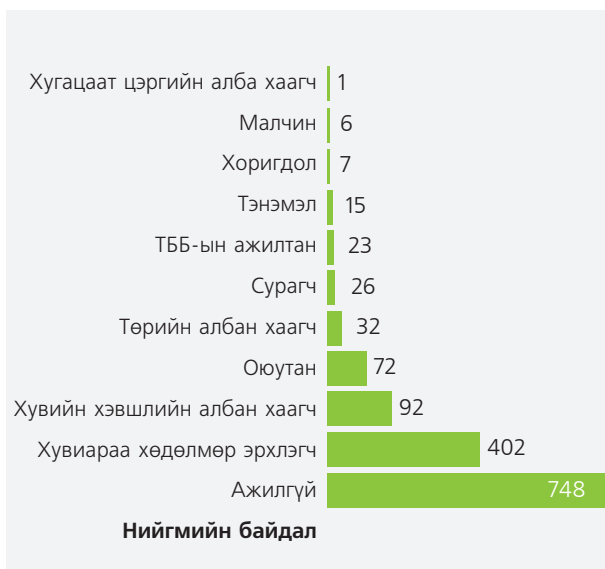
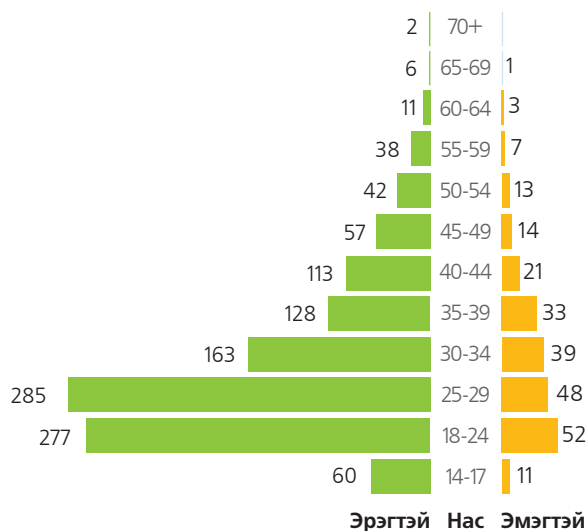
Сүхбаатар дүүрэгт өндөр үзүүлэлттэй бүртгэгдсэн болон зарим онцлог гэмт хэргийг төрлөөр нь авч үзвэл:

Гэмт хэргийн төрөл	Бүртгэгдсэн хэрэг		Өсөлт, бууралтын хувь	Нийт хэрэгт эзлэх хувь
	2016	2017		
Хүнийг алах	10	14	40.0	0.4
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг	598	796	33.1	20.9
Хүчиндэх	18	23	27.8	0.6
Хулгайлах	1170	1479	26.4	38.8
Дээрэмдэх	61	181	3.0 дахин	4.7
Залилах	356	613	72.2	16.1
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах	208	76	-63.5	2.0
ХАБ,ТХАЖ-ын эсрэг гэмт хэрэг	119	70	-41.2	1.8
Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг	5	4	-20.0	0.1
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх	12	40	3.3 дахин	1.0
Бусад	368	485	31.8	12.7

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

1.2 Гэмт хэрэгт холбогдогчдын нас, хүйс, нийгмийн байдал

Сүхбаатар дүүрэгт бүртгэгдсэн 3816 хэрэгт 1424 хүн холбогдон шалгагдсан байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан хүний тоон үзүүлэлт, зарим онцлогийг харуулах статистикийг үзүүлбэл:

№	Үзүүлэлт	2016	2017	Өсөлт, бууралт
1	Нийт шалгагдсан хүн	2244	1424	-36.5 хувь
2	Эрэгтэй	1723	1182	-34.1 хувь
3	Эмэгтэй	451	242	-46.3 хувь
4	Хүүхэд	81	71	-12.3 хувь

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

Нийт шалгагдсан 2027 хүний 1709 буюу 84.3 хувийг эрэгтэй, 318 буюу 15.7 хувийг эмэгтэй, 112 буюу 5.5 хувийг хүүхэд тус тус эзэлж байгаа бол 2017 онд 533 хүн ял шийтгэгдсэн байна.

1.3 Гэмт хэргийн хохирогч, хохирол

Нийт шалгагдсан 1424 хүний 1182 буюу 83 хувийг эрэгтэй, 242 буюу 17 хувийг эмэгтэй, 71 буюу 5 хувийг хүүхэд тус тус эзэлж байна

Хохирогч бүгд		Иргэн		Үүнээс				Хуулийн этгээд		Учирсан хохирол бүгд (сая.төг)		Нөхөн төлүүлсэн (сая.төг)	
				Нас барсан		Гэмтсэн							
2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
2921	3253	2920	3252	30	51	767	680	1	1	14436.1	14081.0	5792.3	1555.7

Хоёр. Тодорхой төрлийн гэмт хэргийн шийдвэрлэлт, 2017

Гэмт хэргийн төрөл	ЦАГДАА	ХБ, МБ явуулсан нийт		ШҮҮХ
	Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг	2002 оны хуулиар	2015 оны хуулиар	Хянан шийдвэрлэсэн
Хүнийг алах 91/10.1	14	47	11	11
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх 95/10.4	40	115	83	0
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг 96-100/11.1-11.6	796	1195	443	200
Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх 120 ¹ /11.7	27	2	27	1
Хүчиндэх 126/12.1	23	46	22	7
Хулгайлах 145/17.1	1479	2225	1080	77
Дээрэмдэх 146,147/17.2	181	304	185	17
Залилах 148/17.3	613	800	424	41
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах 181/20.16	76	391	14	51
АТХХАБАЖЭ гэмт хэрэг/ХАБТХАЖЭ гэмт хэрэг	70	9	0	26
БХЖЭ гэмт хэрэг/ХБОЭ гэмт хэрэг	4	8	4	0

Хулгайлах гэмт хэрэг 1479 буюу хамгийн их бүртгэгдсэн бол шүүхээс 77 эрүүгийн хэргийг хянан шийдвэрлэжээ.

Нийслэл дэх дүүргүүдийн хэмжээнд харьцуулахад Сүхбаатар дүүрэгт шүүхээс хянан шийдвэрлэсэн Хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол болгоомжгүйгээр учруулах гэмт хэрэг 2, Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх гэмт хэрэг 1 буюу тус тус хамгийн бага үзүүлэлттэй байна.

Гурав. Зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа

2017 онд Сүхбаатар дүүрэгт 24422 зөрчил бүртгэгдэж, 23896 иргэн, 29 албан тушаалтан, 30 хуулийн этгээдэд шийтгэл оногдуулсан байна.

Зөрчилд оногдуулсан шийтгэлд холбогдох статистикийг дараах хүснэгтээр харуулбал:

Үзүүлэлт	Бүртгэгдсэн зөрчил	Үүнээс			Цагдаагийн байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтан шийтгэл оногдуулсан	Шүүгч шийтгэл оногдуулсан	Үүнээс			Согтууруулах ундааны зүйл хэрэглэж саатуулагдсан хүн	Үүнээс		Сайн дурын мчилгээнд хамрагдсан хүн
		Иргэн	Албан тушаалтан	Хуулийн этгээд			Торгох (сая.төг)	Баривчлах	Торгож, эрх хасах		Эмэгтэй	Хүүхэд	
Улаанбаатар хотын хэмжээнд	173419	168557	34	415	169115	4304	3137.6	3788	625	37080	464	139	187
Сүхбаатар	24422	23896	29	30	23921	501	259.1	467	0	3788	7	37	5
Эзлэх хувь	14.08	14.1	85.2	7.2	14.1	11.6	8.2	12.3	-	10.2	1.5	26.6	2.6

5.6. ХАН-УУЛ ДҮҮРЭГ

Нэг. Хан-Уул дүүрэгт бүртгэгдсэн гэмт хэргийн нөхцөл байдал

2017 онд Хан-Уул дүүрэг дэх цагдаагийн хэлтсүүд нь иргэд, хуулийн этгээдээс 6735 гомдол, мэдээлэл хүлээн авсанаас 4259 буюу 63.2 хувь нь гэмт хэргийн шинжтэй, 2476 буюу 36.8 хувь нь зөрчлийн шинжтэй гомдол, мэдээлэл шалгажээ.

Цагдаагийн байгууллагад нийт 1900 гэмт хэрэг бүртгэгдэж, прокурорын байгууллага нийт 4130 хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан бол Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх 474 хэргийг хүлээн авч, 382 хэргийг хянан шийдвэрлэж, 410 хүнд ял оногдуулсан байна.

1.1 Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

2017 онд Хан-Уул дүүрэгт 1900 буюу нийт гэмт хэргийн 8.6 хувь нь бүртгэгдсэн бөгөөд өмнөх оны мөн үеэс бүртгэгдсэн гэмт хэрэг 261 буюу 15.9 хувиар өссөн байна. Хан-Уул дүүрэгт бүртгэгдсэн гэмт хэргийн хураангуй мэдээлэл болон тоон үзүүлэлтийг хороо тус бүрээр буурах дарааллын дагуу хүснэгтээр үзүүлбэл:

Хураангуй:

- Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт эзлэх хувь **5.8**
- Улаанбаатар хотод эзлэх хувь **8.6**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн **15-р хороо**
- Хамгийн бага бүртгэгдсэн **7-р хороо**
- Хороодын дундаж нь **118.7**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг газар **Гэр орон сууц**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг гараг **Баасан**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг цаг **22-06**
- Гэмт хэрэг хамгийн ихээр үйлдэж байгаа хүний нас **18-24**
- Согтуугаар үйлдсэн **135**
- Эмэгтэй хүн үйлдсэн **137**
- Хүүхэд үйлдсэн **57**
- Хохирогч иргэн **1647**
- Нас барсан **45**
- Гэмтсэн **495**
- Хохирлын дүн **15172.4 сая**
- Нөхөн төлүүлсэн хэмжээ **3116.5 сая**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн гэмт хэрэг **Хулгайлах**

№	Хороо	2017	Эзлэх хувь
1	15-р хороо	276	14.5
2	11-р хороо	239	12.5
3	3-р хороо	206	10.8
4	2-р хороо	199	10.4
5	10-р хороо	169	8.8
6	4-р хороо	154	8.1
7	1-р хороо	104	5.4
8	16-р хороо	93	4.8
9	8-р хороо	80	4.2
10	12-р хороо	65	3.4
11	14-р хороо	65	3.4
12	9-р хороо	62	3.2
13	6-р хороо	52	2.7
14	13-р хороо	49	2.5
15	5-р хороо	45	2.3
16	7-р хороо	42	2.2

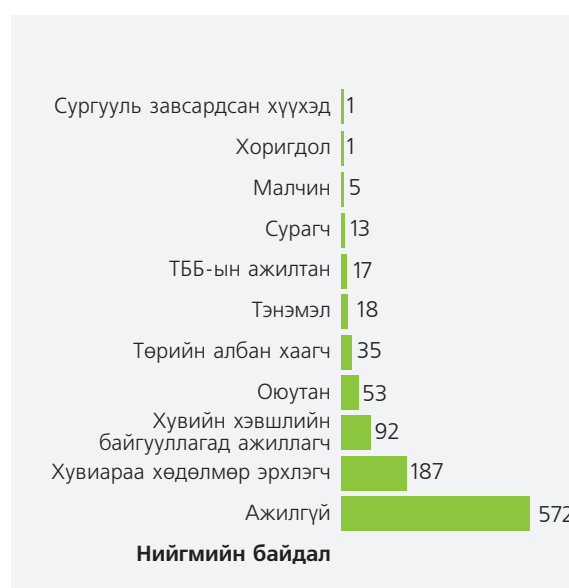
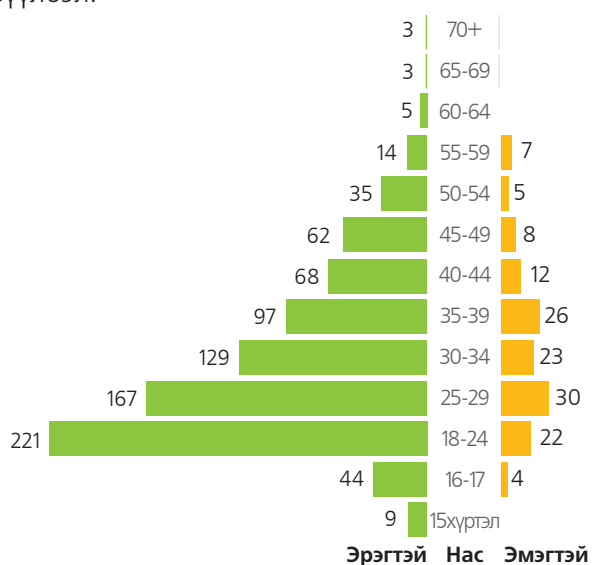
Хан-Уул дүүрэгт өндөр үзүүлэлттэй бүртгэгдсэн болон зарим онцлог гэмт хэргийг төрлөөр нь авч үзвэл:

Гэмт хэргийн төрөл	Бүртгэгдсэн хэрэг		Өсөлт, бууралтын хувь	Нийт хэрэгт эзлэх хувь
	2016	2017		
Хүнийг алах	5	7	40.0	0.4
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг	524	533	1.7	28.1
Хүчиндэх	11	19	72.7	1.0
Хулгайлах	461	645	39.9	33.9
Дээрэмдэх	30	51	70.0	2.7
Залилах	190	196	3.2	10.3
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах	95	47	-50.5	2.5
ХАБ,ТХАЖ-ын эсрэг гэмт хэрэг	90	88	-2.2	4.6
Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг	2	6	3.0 дахин	0.3
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх	13	37	2.8 дахин	1.9
Бусад	192	235	22.4	12.4

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

1.2 Гэмт хэрэгт холбогдогчдын нас, хүйс, нийгмийн байдал

Хан-Уул дүүрэгт бүртгэгдсэн 1900 хэрэгт 994 хүн холбогдон шалгагдсан байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан хүний тоон үзүүлэлт, зарим онцлогийг харуулах статистикийг үзүүлбэл:

№	Үзүүлэлт	2016	2017	Өсөлт, бууралт
1	Нийт шалгагдсан хүн	1462	994	-32 хувь
2	Эрэгтэй	1211	857	-29.2 хувь
3	Эмэгтэй	251	137	-45.4 хувь
4	Хүүхэд	73	57	-21.9 хувь

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

Нийт шалгагдсан 994 хүний 857 буюу 86.2 хувийг эрэгтэй, 137 буюу 13.8 хувийг эмэгтэй, 57 буюу 5.7 хувийг хүүхэд тус тус эзэлж байгаа бол 2017 онд 410 хүн ял шийтгэгдсэн байна.

1.3 Гэмт хэргийн хохирогч, хохирол

Хан-Уул дүүрэгт 1647 иргэн хохирсон байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол түүнд хамаарах статистикийг харуулбал:

Хохирогч бүгд		Иргэн		Үүнээс				Хуулийн этгээд		Учирсан хохирол бүгд (сая.төг)		Нөхөн төлүүлсэн (сая.төг)	
				Нас барсан		Гэмтсэн							
2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
1664	1647	1661	1647	37	45	623	495	3	0	4556.9	15172.4	2283.3	3116.5

Хоёр. Тодорхой төрлийн гэмт хэргийн шийдвэрлэлт, 2017

Гэмт хэргийн төрөл	ЦАГДАА	ХБ, МБ явуулсан нийт		ШҮҮХ
	Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг	2002 оны хуулиар	2015 оны хуулиар	Хянан шийдвэрлэсэн
Хүнийг алах 91/10.1	7	16	7	7
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх 95/10.4	37	162	89	0
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг 96-100/11.1-11.6	533	882	319	189
Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх 120 ¹ /11.7	26	5	32	2
Хүчиндэх 126/12.1	19	28	10	12
Хулгайлах 145/17.1	645	1031	401	62
Дээрэмдэх 146,147/17.2	51	95	54	7
Залилах 148/17.3	196	301	154	12
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах 181/20.16	47	190	7	15
АТХХАБАЖЭ гэмт хэрэг/ХАБТХАЖЭ гэмт хэрэг	88	8	1	24
БХЖЭ гэмт хэрэг/ХБОЭ гэмт хэрэг	6	4	2	4

Хулгайлах гэмт хэрэг 645 буюу хамгийн их бүртгэгдсэн бол шүүхээс 62 эрүүгийн хэргийг хянан шийдвэрлэжээ.

Нийслэл дэх дүүргүүдийн хэмжээнд харьцуулахад Хан-Уул дүүрэгт шүүхээс хянан шийдвэрлэсэн Хүнийг алах гэмт хэрэг 7, Хүний эрүүл мэндэд хүндэвтэр хохирол учруулах гэмт хэрэг 28, Хүний эрүүл мэндэд хөнгөн хохирол учруулах гэмт хэрэг 134 буюу тус тус хамгийн бага үзүүлэлттэй байна.

Гурав. Зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа

2017 онд Хан-Уул дүүрэгт 12275 зөрчил бүртгэгдэж, 11906 иргэн, 32 хуулийн этгээдэд шийтгэл оногдуулсан байна.

Зөрчилд оногдуулсан шийтгэлд холбогдох статистикийг дараах хүснэгтээр харуулбал:

Үзүүлэлт	Бүртгэгдсэн зөрчил	Үүнээс			Цагдаагийн байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтан шийтгэл оногдуулсан	Шүүгч шийтгэл оногдуулсан	Үүнээс			Согтууруулах ундааны зүйл хэрэглэж саатуулагдсан хүн	Үүнээс		
		Иргэн	Албан тушаалтан	Хуулийн этгээд			Торгох (сая.төг)	Баривчлах	Торгож, эрх хасах		Эмэгтэй	Хүүхэд	Сайн дурын мчилгээнд хамрагдсан хүн
Улаанбаатар хотын хэмжээнд	173419	168557	34	415	169115	4304	3137.6	3788	625	37080	464	139	187
Хан-Уул	12275	11906	0	32	11921	354	175.7	337	0	5057	2	18	19
Эзлэх хувь	7.07	7.06	-	7.7	7.04	8.2	5.5	8.8	-	13.6	0.4	12.9	10.1

5.7. ЧИНГЭЛТЭЙ ДҮҮРЭГ

Нэг. Чингэлтэй дүүрэгт бүртгэгдсэн гэмт хэргийн нөхцөл байдал

2017 онд Чингэлтэй дүүрэг дэх цагдаагийн хэлтсүүд нь иргэд, хуулийн этгээдээс 11245 гомдол, мэдээлэл хүлээн авсанаас 6352 буюу 56.5 хувь нь гэмт хэргийн шинжтэй, 4893 буюу 43.5 хувь нь зөрчлийн шинжтэй гомдол, мэдээлэл шалгажээ.

Цагдаагийн байгууллагад нийт 2719 гэмт хэрэг бүртгэгдэж, прокурорын байгууллага нийт 6018 хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан бол Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх 739 хэргийг хүлээн авч, 612 хүнд ял оногдуулсан байна.

1.1. Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

2017 онд Чингэлтэй дүүрэгт 2719 буюу нийт гэмт хэргийн 12.4 хувь нь бүртгэгдсэн бөгөөд өмнөх оны мөн үеэс бүртгэгдсэн гэмт хэрэг 382 буюу 16.3 хувиар өссөн байна. Чингэлтэй дүүрэгт бүртгэгдсэн гэмт хэргийн хураангуй мэдээлэл болон тоон үзүүлэлтийг хороо тус бүрээр буурах дарааллын дагуу хүснэгтээр үзүүлбэл:

Хураангуй:

- Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт эзлэх хувь **8.4**
- Улаанбаатар хотод эзлэх хувь **12.3**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн **3-р хороо**
- Хамгийн бага бүртгэгдсэн **8-р хороо**
- Хороодын дундаж нь **143.7**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг газар **Гэр орон сууц**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг гараг **Даваа**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг цаг **14-19**
- Гэмт хэрэг хамгийн ихээр үйлдэж байгаа хүний нас **18-24**
- Согтуугаар үйлдсэн **196**
- Эмэгтэй хүн үйлдсэн **284**
- Хүүхэд үйлдсэн **102**
- Хохирогч иргэн **2574**
- Нас барсан **40**
- Гэмтсэн **621**
- Хохирлын дүн **15688.2 сая**
- Нөхөн төлүүлсэн хэмжээ **1900.3 сая**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн гэмт хэрэг **Хулгайлах**

№	Хороо	2017	Эзлэх хувь
1	3-р хороо	263	9.6
2	19-р хороо	253	9.3
3	2-р хороо	218	8.0
4	1-р хороо	214	7.8
5	5-р хороо	210	7.7
6	12-р хороо	188	6.9
7	4-р хороо	166	6.1
8	11-р хороо	135	4.9
9	7-р хороо	115	4.2
10	13-р хороо	114	4.1
11	17-р хороо	110	4.0
12	18-р хороо	107	3.9
13	16-р хороо	103	3.7
14	10-р хороо	98	3.6
15	14-р хороо	96	3.5
16	6-р хороо	95	3.4
17	9-р хороо	90	3.3
18	15-р хороо	74	2.7
19	8-р хороо	70	2.5

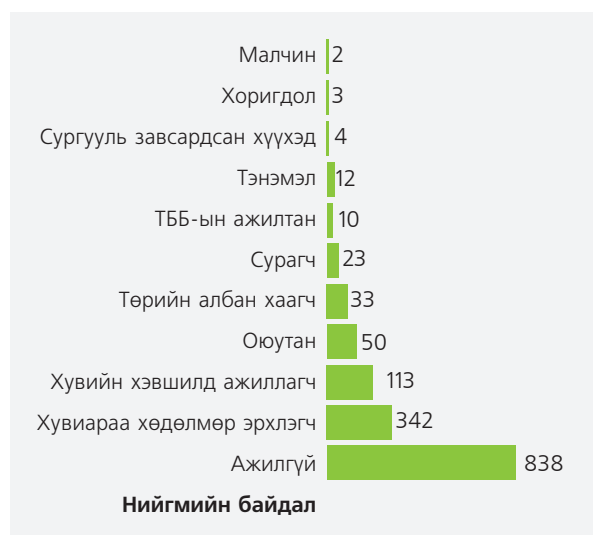
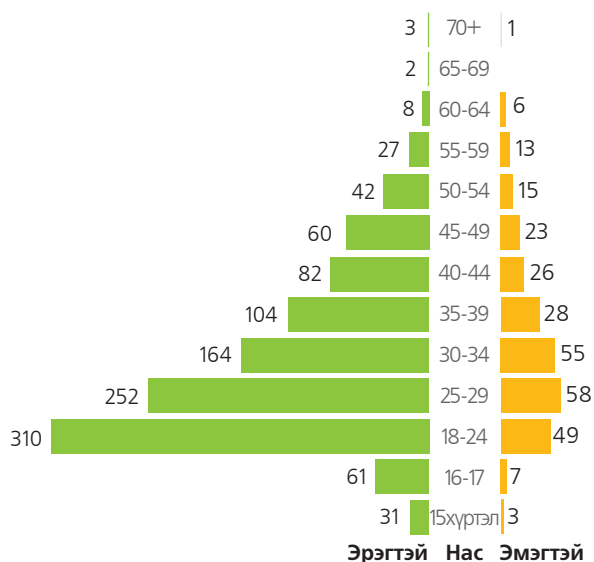
Чингэлтэй дүүрэгт өндөр үзүүлэлттэй бүртгэгдсэн болон зарим онцлог гэмт хэргийг төрлөөр нь авч үзвэл:

Гэмт хэргийн төрөл	Бүртгэгдсэн хэрэг		Өсөлт, бууралтын хувь	Нийт хэрэгт эзлэх хувь
	2016	2017		
Хүнийг алах	14	17	21.4	0.6
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг	544	585	7.5	21.5
Хүчиндэх	17	24	41.2	0.9
Хулгайлах	908	1168	28.6	43.0
Дээрэмдэх	54	110	2.0 дахин	4.0
Залилах	290	377	30.0	13.9
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах	108	56	-48.1	2.1
ХАБ,ТХАЖ-ын эсрэг гэмт хэрэг	108	62	-42.6	2.3
Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг	1	1	0.0	0.0
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх	5	25	5.0 дахин	0.9
Бусад	266	263	-1.1	9.7

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

1.2. Гэмт хэрэгт холбогдогчдын нас, хүйс, нийгмийн байдал

Чингэлтэй дүүрэгт бүртгэгдсэн 2719 хэрэгт 1430 хүн холбогдон шалгагдсан байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан хүний тоон үзүүлэлт, зарим онцлогийг харуулах статистикийг үзүүлбэл:

№	Үзүүлэлт	2016	2017	Өсөлт, бууралт
1	Нийт шалгагдсан хүн	1875	1430	-23.7 хувь
2	Эрэгтэй	1521	1146	-23.7 хувь
3	Эмэгтэй	354	284	-19.8 хувь
4	Хүүхэд	100	102	2.0 хувь

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

Нийт шалгагдсан 1430 хүний 1146 буюу 80.1 хувийг эрэгтэй, 284 буюу 19.9 хувийг эмэгтэй, 102 буюу 7.1 хувийг хүүхэд тус тус эзэлж байгаа бол 2017 онд 735 хүн ял шийтгэгдсэн байна.

1.3 Гэмт хэргийн хохирогч, хохирол

Чингэлтэй дүүрэгт 2574 иргэн, 1 хуулийн этгээд хохирсон байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол түүнд хамаарах статистикийг харуулбал:

Хохирогч бүгд		Иргэн		Үүнээс				Хуулийн этгээд		Учирсан хохирол бүгд (сая.төг)		Нөхөн төлүүлсэн (сая.төг)	
				Нас барсан		Гэмтсэн							
2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
2365	2575	2363	2574	30	40	635	621	2	1	58493.3	15688.2	3775.8	1900.3

Хоёр. Тодорхой төрлийн гэмт хэргийн шийдвэрлэлт, 2017

Гэмт хэргийн төрөл	ЦАГДАА	ХБ, МБ явуулсан нийт		ШҮҮХ
	Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг	2002 оны хуулиар	2015 оны хуулиар	Хянан шийдвэрлэсэн
Хүнийг алах 91/10.1	17	33	12	21
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх 95/10.4	25	190	79	0
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг 96-100/11.1-11.6	585	999	308	264
Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх 120 ¹ /11.7	19	9	19	3
Хүчиндэх 126/12.1	24	41	19	7
Хулгайлах 145/17.1	1168	1849	646	123
Дээрэмдэх 146,147/17.2	110	233	79	26
Залилах 148/17.3	377	619	230	46
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах 181/20.16	56	311	5	32
АТХХАБАЖЭ гэмт хэрэг/ХАБТХАЖЭ гэмт хэрэг	62	15	0	25
БХЖЭ гэмт хэрэг/ХБОЭ гэмт хэрэг	1	5	0	1

Хулгайлах гэмт хэрэг 1168 буюу хамгийн их бүртгэгдсэн бол шүүхээс 123 эрүүгийн хэргийг хянан шийдвэрлэжээ.

Нийслэл дэх дүүргүүдийн хэмжээнд харьцуулахад Чингэлтэй дүүрэгт шүүхээс хянан шийдвэрлэсэн Хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол болгоомжгүй учруулах гэмт хэрэг 5, Хулгайлах гэмт хэрэг 123, Залилах гэмт хэрэг 46 буюу тус тус хамгийн их үзүүлэлттэй байна.

Гурав. Зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа

2017 онд Чингэлтэй дүүрэгт 18779 зөрчил бүртгэгдэж, 17991 иргэн, 1 албан тушаалтан, 25 хуулийн этгээдэд шийтгэл оногдуулсан байна.

Зөрчилд оногдуулсан шийтгэлд холбогдох статистикийг дараах хүснэгтээр харуулбал:

Үзүүлэлт	Бүртгэгдсэн зөрчил	Үүнээс			Цагдаагийн байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтан шийтгэл оногдуулсан	Шүүгч шийтгэл оногдуулсан	Үүнээс			Согтууруулах ундааны зүйл хэрэглэж саатуулагдсан хүн	Үүнээс		Сайн дурын мчилгээнд хамрагдсан хүн
		Иргэн	Албан тушаалтан	Хуулийн этгээд			Торгох (сая.төг)	Баривчлах	Торгож, эрх хасах		Эмэгтэй	Хүүхэд	
Улаанбаатар хотын хэмжээнд	173419	168557	34	415	169115	4304	3137.6	3788	625	37080	464	139	187
Чингэлтэй	18779	17991	1	25	17922	857	241.5	762	0	-	-	-	-
Эзлэх хувь	10.8	10.6	2.9	6.02	10.5	19.9	7.6	20.1	-	-	-	-	-

5.8. БАГАНУУР ДҮҮРЭГ

Нэг. Багануур дүүрэгт бүртгэгдсэн гэмт хэргийн нөхцөл байдал

2017 онд Багануур дүүрэг дэх цагдаагийн хэлтэст иргэд, хуулийн этгээдээс 3474 гомдол, мэдээлэл хүлээн авсанаас 453 буюу 13.0 хувь нь гэмт хэргийн шинжтэй, 3021 буюу 87.0 хувь нь зөрчлийн шинжтэй гомдол, мэдээлэл шалгажээ.

Цагдаагийн байгууллагад нийт 254 гэмт хэрэг бүртгэгдэж, прокурорын байгууллага нийт 547 хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан бол Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх 117 хэргийг хүлээн авч, 106 хэргийг хянан шийдвэрлэж, 96 хүнд ял оногдуулсан байна.

1.1 Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

2017 онд Багануур дүүрэгт 254 буюу нийт гэмт хэргийн 1.2 хувь нь бүртгэгдсэн бөгөөд өмнөх оны мөн үеэс бүртгэгдсэн гэмт хэрэг 39 буюу 13.3 хувиар өссөн байна. Багануур дүүрэгт бүртгэгдсэн гэмт хэргийн хураангуй мэдээлэл болон тоон үзүүлэлтийг хороо тус бүрээр буурах дарааллын дагуу хүснэгтээр үзүүлбэл:

Хураангуй:

- Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт эзлэх хувь **0.7**
- Улаанбаатар хотод эзлэх хувь **1.1**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн **1-р хороо**
- Хамгийн бага бүртгэгдсэн **2-р хороо**
- Хороодын дундаж нь **50.8**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг газар **Гэр орон сууц**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг гараг **Бямба**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг цаг **22-06**
- Гэмт хэрэг хамгийн ихээр үйлдэж байгаа хүний нас **25-29**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн гэмт хэрэг **Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг**

№	Хороо	2017	Эзлэх хувь
1	1-р хороо	83	32.6
2	5-р хороо	61	24.0
3	3-р хороо	51	20.0
4	4-р хороо	34	13.3
5	2-р хороо	25	9.8

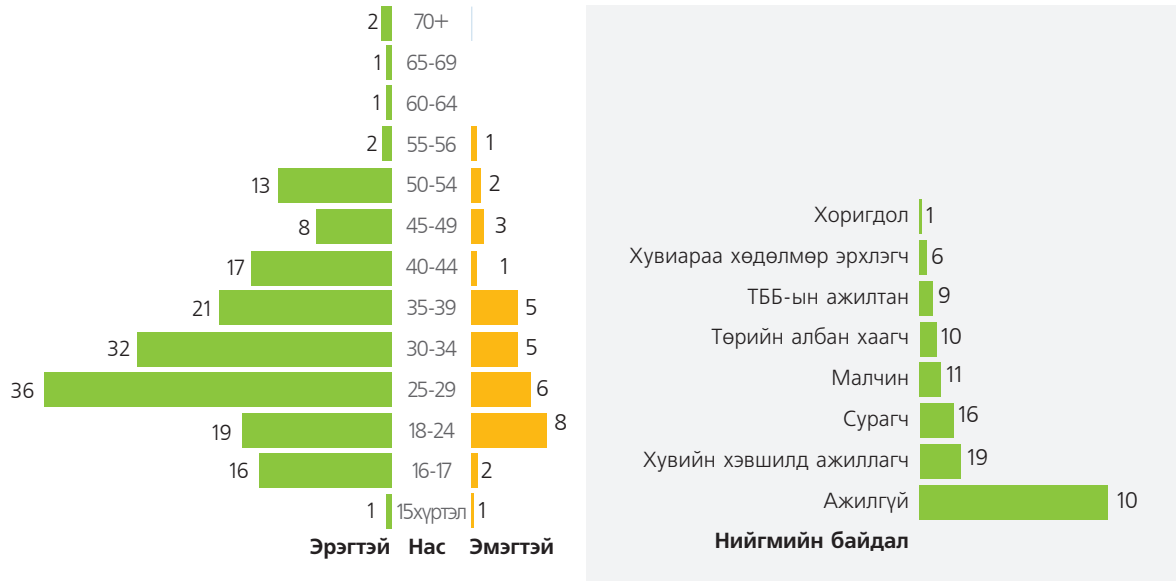
Багануур дүүрэгт өндөр үзүүлэлттэй бүртгэгдсэн болон зарим онцлог гэмт хэргийг төрлөөр нь авч үзвэл:

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

Гэмт хэргийн төрөл	Бүртгэгдсэн хэрэг		Өсөлт, бууралтын хувь	Нийт хэрэгт эзлэх хувь
	2016	2017		
Хүнийг алах	1	1	0.0	0.4
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг	119	106	-10.9	41.7
Хүчиндэх	6	5	-16.7	2.0
Хулгайлах	69	74	7.2	29.1
Дээрэмдэх	3	3	0.0	1.2
Залилах	12	17	41.7	6.7
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах	12	4	-66.7	1.6
ХАБ,ТХАЖ-ын эсрэг гэмт хэрэг	36	11	-69.4	4.3
Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг		1	0	0.4
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх	3	3	0.0	1.2
Бусад	28	28	0.0	11.0

1.2. Гэмт хэрэгт холбогдогчдын нас, хүйс, нийгмийн байдал

Багануур дүүрэгт бүртгэгдсэн 254 хэрэгт 202 хүн холбогдон шалгагдсан байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан хүний тоон үзүүлэлт, зарим онцлогийг харуулах статистикийг үзүүлбэл:

№	Үзүүлэлт	2016	2017	Өсөлт, бууралтын хувь
1	Нийт шалгагдсан хүн	318	202	-36.5
2	Эрэгтэй	262	169	-35.4
3	Эмэгтэй	56	33	-41.1
4	Хүүхэд	14	19	35.7

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

Нийт шалгагдсан 202 хүний 169 буюу 83.7 хувийг эрэгтэй, 33 буюу 16.3 хувийг эмэгтэй, 19 буюу 9.4 хувийг хүүхэд тус тус эзэлж байгаа бол 2016 онд 89 хүн, 2017 онд 96 хүн тус тус ял шийтгэгдэж, 2017 онд ял шийтгэгдсэн хүний тоо 7 буюу 7.8 хувиар өссөн байна.

1.3 Гэмт хэргийн хохирогч, хохирол

Багануур дүүрэгт 261 иргэн хохирсон байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол түүнд хамаарах статистикийг харуулбал:

Хохирогч бүгд		Иргэн		Үүнээс				Хуулийн этгээд		Учирсан хохирол бүгд (сая.төг)		Нөхөн төлүүлсэн (сая.төг)	
2016	2017	2016	2017	Нас барсан		Гэмтсэн		2016	2017	2016	2017	2016	2017
312	261	302	261	12	7	175	132	10	0	279.3	276.1	123.5	160.0

Хоёр. Тодорхой төрлийн гэмт хэргийн шийдвэрлэлт, 2017

Гэмт хэргийн төрөл	ЦАГДАА	ХБ, МБ явуулсан нийт		ШҮҮХ
	Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг	2002 оны хуулиар	2015 оны хуулиар	Хянан шийдвэрлэсэн
Хүнийг алах 91/10.1	1	5	1	1
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх 95/10.4	3	29	5	0
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг 96-100/11.1-11.6	106	180	15	66
Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх 120 ¹ /11.7	3	3	1	3
Хүчиндэх 126/12.1	5	12	3	2
Хулгайлах 145/17.1	74	126	32	9
Дээрэмдэх 146,147/17.2	3	4	2	1
Залилах 148/17.3	17	14	12	2
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах 181/20.16	4	22	1	6
АТХХАБАЖЭ гэмт хэрэг/ХАБТХАЖЭ гэмт хэрэг	11	51	3	8
БХЖЭ гэмт хэрэг/ХБОЭ гэмт хэрэг	1	1	0	1

Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг 106 буюу хамгийн их бүртгэгдсэн бол шүүхээс 66 эрүүгийн хэргийг хянан шийдвэрлэжээ.

Улаанбаатар хотын хэмжээнд Хүнийг алах гэмт хэргээр 125 эрүүгийн хэргийг хянан шийдвэрлэсэн бол Багануур дүүрэгт энэ төрлийн гэмт хэргээр хянан шийдвэрлэсэн эрүүгийн хэрэг 1 гарсан байна.

Гурав. Зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа

2017 онд Багануур дүүрэгт 17043 зөрчил бүртгэгдэж, 16650 иргэнд шийтгэл оногдуулсан байна.

Зөрчилд оногдуулсан шийтгэлд холбогдох статистикийг дараах хүснэгтээр харуулбал:

Үзүүлэлт	Бүртгэгдсэн зөрчил	үүнээс			Цагдаагийн байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтан шийтгэл оногдуулсан	Шүүгч шийтгэл оногдуулсан	үүнээс			Согтууруулах ундааны зүйл хэрэглэж саатуулагдсан хүн	үүнээс		Сайн дурын мчилгээнд хамрагдсан хүн
		Иргэн	Албан тушаалтан	Хуулийн этгээд			Торгох (сая.төг)	Баривчлах	Торгож, эрх хасах		Эмэгтэй	Хүүхэд	
Улаанбаатар хотын хэмжээнд	173419	168557	34	415	169115	4304	3137.6	3788	625	37080	464	139	187
Багануур	17043	16650	0	0	16824	219	567.3	187	206	2162	179	4	12
Эзлэх хувь	9.8	9.8	-	-	9.9	5.08	18.08	4.9	32.9	5.8	38.5	2.8	6.4

5.9. БАГАХАНГАЙ, НАЛАЙХ ДҮҮРЭГ

Нэг. Багахангай, Налайх дүүрэгт бүртгэгдсэн гэмт хэргийн нөхцөл байдал

2017 онд Багахангай дүүрэг дэх цагдаагийн хэлтэст 198, Налайх дүүрэг дэх цагдаагийн хэлтэст иргэд, хуулийн этгээдээс 2416 гомдол, мэдээлэл тус тус хүлээн авсан байна. Багахангай дүүрэгт 84 буюу 42.4 хувь нь гэмт хэргийн шинжтэй, 114 буюу 57.6 хувь нь зөрчлийн шинжтэй гомдол, мэдээлэл шалгасан бол Налайх дүүрэгт 648 буюу 26.8 хувь нь гэмт хэргийн шинжтэй, 1768 буюу 73.2 хувь нь зөрчлийн шинжтэй гомдол мэдээлэл шалгасан байна.

Багахангай дүүрэгт нийт 31 гэмт хэрэг, Налайх дүүрэгт нийт 393 гэмт хэрэг тус тус бүртгэгдэж, прокурорын байгууллага нийт 1169 хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан бол Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх 162 хэргийг хүлээн авч, 126 хэргийг хянан шийдвэрлэж, 123 хүнд ял оногдуулсан байна.

1.1. Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

2017 онд Багахангай дүүрэгт 31 буюу нийт гэмт хэргийн 0.1 хувь нь бүртгэгдсэн бөгөөд өмнөх оны мөн үеэс бүртгэгдсэн гэмт хэрэг 8 буюу 34.8 хувиар буурсан байна. Налайх дүүрэгт 393 буюу нийт гэмт хэргийн 1.8 хувь нь бүртгэгдсэн бөгөөд өмнөх оны мөн үеэс бүртгэгдсэн гэмт хэрэг 96 буюу 19.6 хувиар буурсан байна. Эдгээр дүүргүүдэд бүртгэгдсэн гэмт хэргийн хураангуй мэдээлэл болон тоон үзүүлэлтийг хороо тус бүрээр буурах дарааллын дагуу хүснэгтээр үзүүлбэл:

а/Багануур дүүрэг

Хураангуй:

- Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт эзлэх хувь **0.09**
- Улаанбаатар хотод эзлэх хувь **0.1**
- Хороодын дундаж нь **15.5**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг газар **Гэр орон сууц**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг гараг **Бямба**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг цаг **14-19**
- Гэмт хэрэг хамгийн ихээр үйлдэж байгаа хүний нас **45-49**
- Согтуугаар үйлдсэн **10**
- Эмэгтэй хүн үйлдсэн **4**
- Хүүхэд үйлдсэн **0**
- Хохирогч иргэн **48**
- Нас барсан **0**
- Гэмтсэн **16**
- Хохирлын дүн **44.0 сая**
- Нөхөн төлүүлсэн хэмжээ **25.9 сая**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн гэмт хэрэг **Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг**

№	Хороо	2017	Эзлэх хувь
1	1-р хороо	18	58.08
2	2-р хороо	13	49.1

б/Налайх дүүрэг

Хураангуй:

- Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт эзлэх хувь **1.2**
- Улаанбаатар хотод эзлэх хувь **1.7**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн **2-р хороо**
- Хамгийн бага бүртгэгдсэн **5-р хороо**
- Хороодын дундаж нь **56.1**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг газар **Гэр орон сууц**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг гараг **Даваа**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг цаг **14-19**
- Гэмт хэрэг хамгийн ихээр үйлдэж байгаа хүний нас **18-24, 30-34**
- Согтуугаар үйлдсэн **67**
- Эмэгтэй хүн үйлдсэн **36**
- Хүүхэд үйлдсэн **6**
- Хохирогч иргэн **321**
- Нас барсан **17**
- Гэмтсэн **192**
- Хохирлын дүн **965.3.0 сая**
- Нөхөн төлүүлсэн хэмжээ **440.4 сая**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн гэмт хэрэг **Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг**

№	Хороо	2017	Эзлэх хувь
1	2-р хороо	99	25.1
2	1-р хороо	91	23.1
3	3-р хороо	68	17.3
4	6-р хороо	45	11.4
5	7-р хороо	40	10.1

Эдгээр дүүргүүдэд өндөр үзүүлэлттэй бүртгэгдсэн болон зарим онцлог гэмт хэргийг төрлөөр нь авч үзвэл:

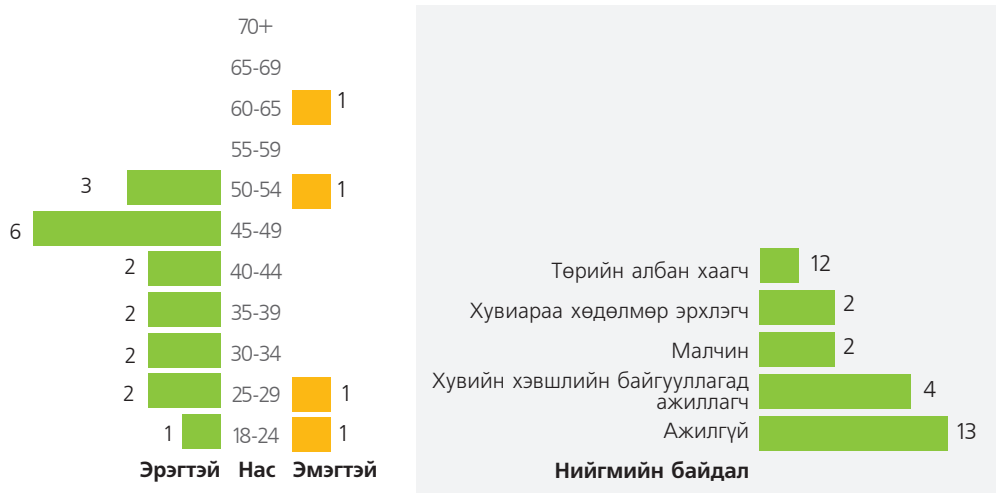
Гэмт хэргийн төрөл	Бүртгэгдсэн хэрэг		Өсөлт, бууралтын хувь	Нийт хэрэгт эзлэх хувь
	2016	2017		
Хүнийг алах	4	6	2.0	1.5
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг	191	154	-19.4	39.2
Хүчиндэх	5	5	0.0	1.3
Хулгайлах	69	74	7.2	18.8
Дээрэмдэх	2	3	50.0	0.8
Залилах	15	21	40.0	5.3
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах	16	18	12.5	4.6
ХАБ,ТХАЖ-ын эсрэг гэмт хэрэг	36	11	-69.4	2.8
Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг	30	18	-40.0	4.6
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх	6	7	16.7	1.8
Бусад	110	74	-32.7	18.8

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

1.2 Гэмт хэрэгт холбогдогчдын нас, хүйс, нийгмийн байдал

а/Багахангай дүүрэг

Багахангай дүүрэгт бүртгэгдсэн 198 хэрэгт 22 хүн холбогдон шалгагдсан байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан хүний тоон үзүүлэлт, зарим онцлогийг харуулах статистикийг үзүүлбэл:

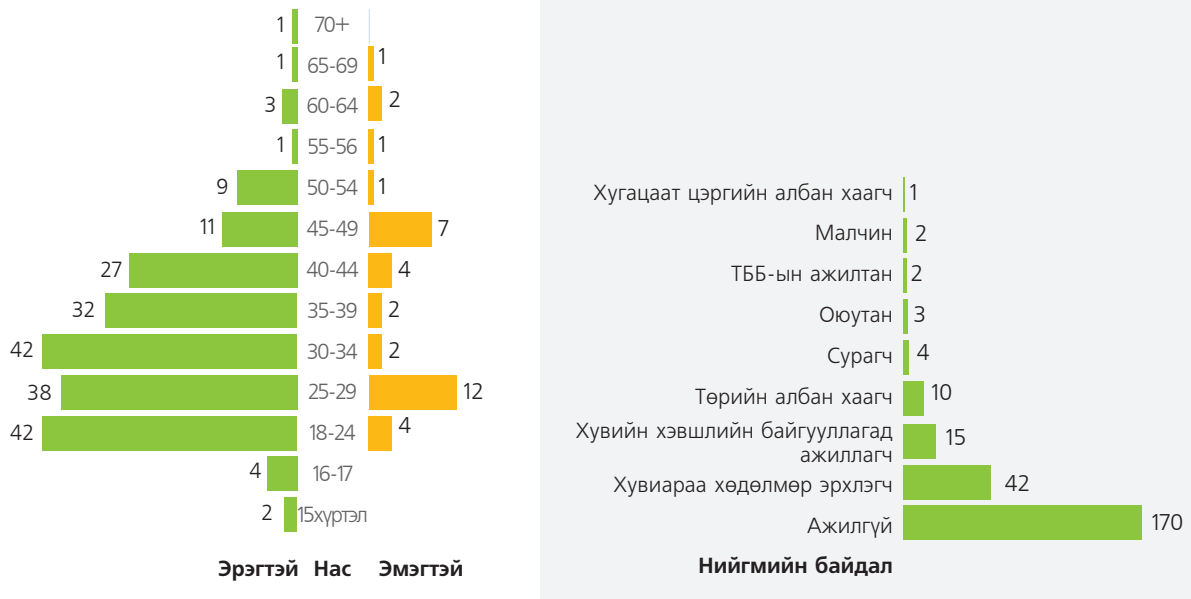
№	Үзүүлэлт	2016	2017	Өсөлт, бууралт
1	Нийт шалгагдсан хүн	26	22	-15.4 хувь
2	Эрэгтэй	21	18	-15.4 хувь
3	Эмэгтэй	5	4	-20.0 хувь
4	Хүүхэд	0	0	-

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

Нийт шалгагдсан 22 хүний 18 буюу 81.8 хувийг эрэгтэй, 4 буюу 18.2 хувийг эмэгтэй хүн тус тус эзэлж байна.

б/Налайх дүүрэг

Налайх дүүрэгт бүртгэгдсэн 2416 хэрэгт 249 хүн холбогдон шалгагдсан байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан хүний тоон үзүүлэлт, зарим онцлогийг харуулах статистикийг үзүүлбэл:

№	Үзүүлэлт	2016	2017	Өсөлт, бууралт
1	Нийт шалгагдсан хүн	472	249	-47.2
2	Эрэгтэй	399	213	-46.6
3	Эмэгтэй	73	36	-50.7
4	Хүүхэд	34	6	-82.4

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

Нийт шалгагдсан 249 хүний 213 буюу 85.5 хувийг эрэгтэй, 36 буюу 14.5 хувийг эмэгтэй, 6 буюу 2.4 хувийг хүүхэд тус тус эзэлж байна.

1.3 Гэмт хэргийн хохирогч, хохирол

а/Багахангай

Багахангай дүүрэгт 48 иргэн хохирсон байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол түүнд хамаарах статистикийг харуулбал:

Хохирогч бүгд		Иргэн		Үүнээс				Хуулийн этгээд		Учирсан хохирол бүгд (сая.төг)		Нөхөн төлүүлсэн (сая.төг)	
				Нас барсан		Гэмтсэн							
2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
24	48	24	48	2	0	18	16	0	0	51.6	44.0	47.0	25.9

б/Налайх

Налайх дүүрэгт 391 иргэн хохирсон байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол түүнд хамаарах статистикийг харуулбал:

Хохирогч бүгд		Иргэн		Үүнээс				Хуулийн этгээд		Учирсан хохирол бүгд (сая.төг)		Нөхөн төлүүлсэн (сая.төг)	
				Нас барсан		Гэмтсэн							
2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
514	391	512	391	26	17	268	192	2	0	795.1	965.3	455.1	440.4

Хоёр. Тодорхой төрлийн гэмт хэргийн шийдвэрлэлт¹, 2017

Гэмт хэргийн төрөл	ЦАГДАА	ХБ, МБ явуулсан нийт		ШҮҮХ
	Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг	2002 оны хуулиар	2015 оны хуулиар	Хянан шийдвэрлэсэн
Хүнийг алах 91/10.1	6	6	5	2
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх 95/10.4	8	85	38	0
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг 96-100/11.1-11.6	167	322	120	68
Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх 120 ¹ /11.7	9	2	10	2
Хүчиндэх 126/12.1	5	11	5	0
Хулгайлах 145/17.1	80	189	95	11
Дээрэмдэх 146,147/17.2	3	3	5	1
Залилах 148/17.3	24	45	21	4
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах 181/20.16	18	51	0	11
АТХХАБАЖЭ гэмт хэрэг/ХАБТХАЖЭ гэмт хэрэг	14	61	26	13
БХЖЭ гэмт хэрэг/ХБОЭ гэмт хэрэг	19	8	2	0

Багахангай болон Налайх дүүргийн нутаг дэвсгэрт Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг 167 буюу хамгийн их бүртгэгдсэн бол шүүхээс 68 эрүүгийн хэргийг хянан шийдвэрлэжээ.

Багахангай дүүрэгт Хүнийг алах, Хүчиндэх, Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах гэмт хэргээр бүртгэгдсэн болон хянан шийдвэрлэсэн эрүүгийн хэрэг гараагүй байна.

Гурав. Зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа

2017 онд Багахангай дүүрэгт 10115 зөрчил бүртгэгдэж, 10068 иргэнд шийтгэл оногдуулсан бол Налайх дүүрэгт 14353 зөрчил бүртгэгдэж, 13815 иргэнд шийтгэл оногдуулсан байна.

Зөрчилд оногдуулсан шийтгэлд холбогдох статистикийг дараах хүснэгтээр харуулбал:

Үзүүлэлт	Бүртгэгдсэн зөрчил	үүнээс			Цагдаагийн байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтан шийтгэл оногдуулсан	Шүүгч шийтгэл оногдуулсан	үүнээс			Согтууруулах ундааны зүйл хэрэглэж саатуулагдсан хүн	үүнээс		Сайн дурын мчилгээнд хамрагдсан хүн
		Иргэн	Албан тушаалтан	Хуулийн этгээд			Торгох (сая.төг)	Баривчлах	Торгож, эрх хасах		Эмэгтэй	Хүүхэд	
Улаанбаатар хотын хэмжээнд	173419	168557	34	415	169115	4304	3137.6	3788	625	37080	464	139	187
Багахангай	10115	10068	0	0	10100	15	307.7	14	33	202	11	0	0
Эзлэх хувь	5.8	5.9	-	-	5.9	0.3	9.8	0.3	5.28	0.5	2.3	-	-
Налайх	14353	13815	0	2	14154	199	606.6	150	386	2820	245	7	4
Эзлэх хувь	8.2	8.1	-	0.4	8.3	4.6	19.3	3.9	61.7	7.6	52.8	5.03	2.1

¹ Багахангай болон Налайх дүүргийн нутаг дэвсгэрт Цагдаагийн байгууллагын тус тусдаа нэгжүүд байдаг хэдий ч Прокурор болон Шүүх байгууллагын тус бүр 1 нэгж эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааг хэрэгжүүлдэг тул "Тодорхой төрлийн гэмт хэргийн шийдвэрлэлт"-ийн энэхүү хүснэгтэд Багахангай болон Налайх дүүргийн хэмжээнд хамаарах тоон үзүүлэлт нийлбэрээрээ тодорхойлогдсон болно.

5.10. ОРОН НУТАГ

Нэг. Орон нутгийн хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэргийн нөхцөл байдал

2017 онд Орон нутгийн хэмжээнд цагдаагийн газар, хэлтсүүд нь иргэд, хуулийн этгээдээс 65967 гомдол, мэдээлэл хүлээн авсанаас 20422 буюу 31.0 хувь нь гэмт хэргийн шинжтэй, 45545 буюу 69.0 хувь нь зөрчлийн шинжтэй гомдол, мэдээлэл шалгажээ.

Цагдаагийн байгууллагад нийт 10273 гэмт хэрэг бүртгэгдэж, прокурорын байгууллага нийт 21344 хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан бол Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх 5752 хэргийг хүлээн авч, 5114 хэргийг хянан шийдвэрлэж, 4927 хүнд ял оногдуулсан байна.

1.1 Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

2017 онд Орон нутгийн хэмжээнд 10273 гэмт хэрэг бүртгэгдсэн байна. Өмнөх онтой харьцуулахад 1051 хэргээр буюу 11.4 хувиар өссөн байна.

Орон нутгийн хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэргийн хураангуй мэдээлэл болон тоон үзүүлэлтийг аймаг тус бүрээр хүснэгтээр үзүүлбэл:

Хураангуй:

- Улсын хэмжээний хүн амд эзлэх хувь
- Орон нутгийн хэмжээнд эзлэх хувь **31.8**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн **Орхон аймаг**
- Хамгийн бага бүртгэгдсэн **Говьсүмбэр**
- Сумдын дундаж нь **489.1**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг газар **Гэр орон сууц**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг гараг **Лхагва**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг цаг **22-06**

- Гэмт хэрэг хамгийн ихээр үйлдэж байгаа хүний нас **18-24**
- Согтуугаар үйлдсэн **2365**
- Эмэгтэй хүн үйлдсэн **962**
- Хүүхэд үйлдсэн **525**
- Хохирогч иргэн **10557**
- Нас барсан **625**
- Гэмтсэн **4405**
- Хохирлын дүн **31230.6 сая**
- Нөхөн төлүүлсэн хэмжээ **15803.5 сая**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн гэмт хэрэг **Хулгайлах**

№	Аймгийн нэр	2016	2017	Өсөлт, бууралт	
				тоо	хувь
1	Архангай	536	514	-22	-4.1
2	Баян-Өлгий	281	319	38	13.5
3	Баянхонгор	356	563	207	58.1
4	Булган	265	362	97	36.6
5	Говь-Алтай	183	200	17	9.3
6	Говьсүмбэр	207	171	-36	-17.4
7	Дархан-Уул	675	768	93	13.8
8	Дорноговь	665	654	-11	-1.7
9	Дорнод	482	582	100	20.7
10	Дундговь	221	216	-5	-2.3
11	Завхан	259	221	-38	-14.7
12	Орхон	528	881	353	66.9
13	Өвөрхангай	508	492	-16	-3.1
14	Өмнөговь	409	462	53	13.0
15	Сүхбаатар	319	338	19	6.0
16	Сэлэнгэ	669	729	60	9.0
17	Төв	812	810	-2	-0.2
18	Увс	322	356	34	10.6
19	Ховд	398	433	35	8.8
20	Хөвсгөл	707	749	42	5.9
21	Хэнтий	420	453	33	7.9

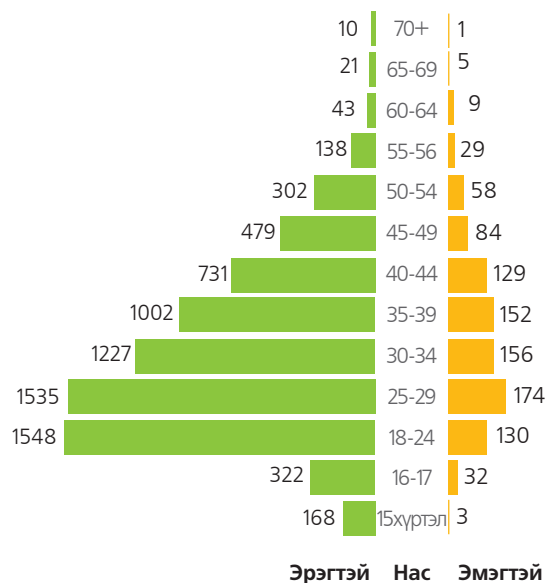
Орон нутгийн хэмжээнд өндөр үзүүлэлттэй бүртгэгдсэн болон зарим онцлог гэмт хэргийг төрлөөр нь авч үзвэл:

Гэмт хэргийн төрөл	Бүртгэгдсэн хэрэг		Өсөлт, бууралтын хувь	Нийт хэрэгт эзлэх хувь
	2016	2017		
Хүнийг алах	83	71	-12.0	0.7
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг	3282	3406	124.0	33.2
Хүчиндэх	158	182	24.0	1.8
Хулгайлах	2966	3549	583.0	34.5
Дээрэмдэх	70	152	82.0	1.5
Залилах	254	330	76.0	3.2
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах	243	165	-78.0	1.6
ХАБ,ТХАЖ-ын эсрэг гэмт хэрэг	871	872	1.0	8.5
Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг	143	289	146.0	2.8
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх	97	134	37.0	1.3
Бусад	926	975	49.0	9.5

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

1.2 Гэмт хэрэгт холбогдогчдын нас, хүйс, нийгмийн байдал

Орон нутгийн хэмжээнд бүртгэгдсэн 10273 хэрэгт 8488 хүн холбогдон шалгагдсан байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан хүний тоон үзүүлэлт, зарим онцлогийг харуулах статистикийг үзүүлбэл:

№	Үзүүлэлт	2016	2017	Өсөлт, бууралт
1	Нийт шалгагдсан хүн	9306	8488	-8,8 хувь
2	Эрэгтэй	8265	7526	-8.9 хувь
3	Эмэгтэй	1041	962	-7.5 хувь
4	Хүүхэд	495	525	6,06 хувь

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

2017 онд Орон нутагт шалгагдсан 8488 хүний 7526 буюу 88.7 хувь нь эрэгтэй, 962 буюу 11.3 хувь нь эмэгтэй, 525 буюу 6.2 хувийг хүүхэд тус тус эзэлж байгаа бол 2016 онд 3561 хүн, 2017 онд 4927 хүн тус тус ял шийтгэгдэж, 2017 онд ял шийтгэгдсэн хүний тоо 1366 буюу 38.3 хувиар өссөн байна.

1.3 Гэмт хэргийн хохирогч, хохирол

Орон нутгийн хэмжээнд 10557 иргэн, 69 хуулийн этгээд хохирсон байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол түүнд хамаарах статистикийг харуулбал:

Хохирогч бүгд		Иргэн		Үүнээс				Хуулийн этгээд		Учирсан хохирол бүгд (сая.төг)		Нөхөн төлүүлсэн (сая.төг)	
				Нас барсан		Гэмтсэн							
2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
9716	10626	9664	10557	555	625	4402	4405	52	69	29451.1	31230.6	19420.5	15803.5

Хоёр. Тодорхой төрлийн гэмт хэргийн шийдвэрлэлт, 2017

Гэмт хэргийн төрөл	ЦАГДАА	ХБ, МБ явуулсан нийт		ШҮҮХ
	Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг	2002 оны хуулиар	2015 оны хуулиар	Хянан шийдвэрлэсэн
Хүнийг алах 91/10.1	71		72	2
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх 95/10.4	134		1	0
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг 96-100/11.1-11.6	3406		2200	68
Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх 120 ¹ /11.7	72		44	2
Хүчиндэх 126/12.1	182		129	0
Хулгайлах 145/17.1	3549		822	11
Дээрэмдэх 146,147/17.2	152		76	1
Залилах 148/17.3	330		85	4
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах 181/20.16	165		110	11
АТХХАБАЖЭ гэмт хэрэг/ХАБТХАЖЭ гэмт хэрэг	872		542	13
БХЖЭ гэмт хэрэг/ХБОЭ гэмт хэрэг	289		119	0

Хулгайлах гэмт хэрэг 3549, Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг 3406 буюу тус тус хамгийн их бүртгэгдсэн бол шүүхээс Хулгайлах гэмт хэргээр 822, Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэргээр 2200 эрүүгийн хэргийг тус тус хянан шийдвэрлэжээ.

Гурав. Зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа

2017 онд орон нутгийн хэмжээнд 364151 зөрчил бүртгэгдэж, 347339 иргэн, 9 албан тушаалтан, 166 хуулийн этгээдэд шийтгэл оногдуулсан байна.

Орон нутгийн хэмжээнд бүртгэгдсэн зөрчлийн тоон үзүүлэлт, өсөлт бууралтыг аймаг тус бүрээр буурах дарааллын дагуу хүснэгт болон графикаар харуулбал:

№	Аймгийн нэр	2016	2017	Өсөлт, бууралт	
				тоо	хувь
1	Төв	28257	49233	20976	74.2
2	Дархан-Уул	22008	34860	12852	58.4
3	Өмнөговь	12493	25131	12638	2.01 дахин
4	Сэлэнгэ	7626	23417	15791	3.07 дахин
5	Орхон	15095	22948	7853	52.0
6	Өвөрхангай	8846	20753	11907	2.3 дахин
7	Дорноговь	12275	18251	5976	48.6
8	Говьсүмбэр	14178	17188	3010	21.2
9	Архангай	9069	16003	6934	76.4
10	Хэнтий	7262	15868	8606	2.1 дахин
11	Ховд	6203	15169	8966	2.4 дахин
12	Дундговь	8384	14546	6162	73.5
13	Дорнод	19041	14425	-4616	-24.2
14	Хөвсгөл	11257	14232	2975	26.4
15	Булган	9227	13374	4147	44.9
16	Баянхонгор	7741	12179	4438	57.3
17	Увс	7320	8803	1483	20.2
18	Баян-Өлгий	7115	8245	1130	15.8
19	Завхан	5621	7805	2184	38.8
20	Говь-Алтай	4761	6098	1337	28.0
21	Сүхбаатар	5138	5623	485	9.4

2017 онд Орон нутгийн хэмжээнд бүртгэгдсэн зөрчлийн мэдээллээс харахад Дорнод аймгаас бусад аймагт зөрчлийн тоо 500-20000 хооронд өссөн байгаагаас хамгийн их өсөлттэй аймгууд нь Төв 20976, Сэлэнгэ 15791, Өвөрхангай 11907, Өмнөговь 12638, Дархан-Уул 12852, Хэнтий 8606, Ховд 8966 зөрчлөөр тус тус өссөн үзүүлэлттэй байна.

Зөрчилд оногдуулсан шийтгэлд холбогдох статистикийг дараах хүснэгтээр харуулбал:

Үзүүлэлт	Бүртгэгдсэн зөрчил	Үүнээс			Цагдаагийн байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтан шийтгэл оногдуулсан	Шүүгч шийтгэл оногдуулсан	Үүнээс			Согтууруулах ундааны зүйл хэрэглэж саатуулагдсан хүн	Үүнээс		
		Иргэн	Албан тушаалтан	Хуулийн этгээд			Торгох (сая.төг)	Баривчлах	Торгож, эрх хасах		Эмэгтэй	Хүүхэд	Сайн дурын мчилгээнд хамрагдсан хүн
Улсын хэмжээнд	1327017	1289466	44	823	1314831	12186	40341.2	11345	25339	86497	5521	271	2668
Орон нутагт	364151	347339	9	166	357740	6144	16180.2	6114	10523	34196	2021	93	411
Эзлэх хувь	27.4	26.9	20.4	2.01	27.2	50.4	40.1	53.8	41.5	39.5	36.6	34.3	15.4

5.11. АРХАНГАЙ АЙМАГ

Нэг. Архангай аймагт бүртгэгдсэн гэмт хэргийн нөхцөл байдал

2017 онд Архангай аймаг дахь цагдаагийн газар иргэд, хуулийн этгээдээс 2095 гомдол, мэдээлэл хүлээн авсанаас 961 буюу 45.9 хувь нь гэмт хэргийн шинжтэй, 1134 буюу 54.1 хувь нь зөрчлийн шинжтэй гомдол, мэдээлэл шалгажээ.

Цагдаагийн байгууллагад нийт 514 гэмт хэрэг бүртгэгдэж, прокурорын байгууллага нийт 1179 хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан бол Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх 241 хэргийг хүлээн авч, 174 хэргийг хянан шийдвэрлэж, 199 хүнд ял оногдуулсан байна.

1.1 Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

2017 онд Архангай аймагт 514 гэмт хэрэг бүртгэгдсэн бөгөөд бүртгэгдсэн гэмт хэргийн хураангуй мэдээлэл болон тоон үзүүлэлтийг сумдаар нь буурах дарааллын дагуу аймгийн хэмжээнд эзлэх хувийн хамт хүснэгтээр үзүүлбэл:

Хураангуй:

- Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт эзлэх хувь **1.5**
- Орон нутгийн хэмжээнд эзлэх хувь **5**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн **Эрдэнэбулган сум**
- Хамгийн бага бүртгэгдсэн **Цахир сум**
- Сумдын дундаж нь **27.05**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг газар **Гэр орон сууц**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг гараг **Пүрэв**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг цаг **22-06**
- Гэмт хэрэг хамгийн ихээр үйлдэж байгаа хүний нас **25-29**
- Согтуугаар үйлдсэн **99**
- Эмэгтэй хүн үйлдсэн **27**
- Хүүхэд үйлдсэн **26**
- Хохирогч иргэн **523**
- Нас барсан **31**
- Гэмтсэн **188**
- Хохирлын дүн **1358.0 сая**
- Нөхөн төлүүлсэн хэмжээ **683.5 сая**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн гэмт хэрэг **Хулгайлах**

№	Сумдын нэр	2017	Эзлэх хувь
1	Эрдэнэбулган	162	31.5
2	Чулуут	38	7.3
3	Өгийнуур	29	5.6
4	Цэнхэр	29	5.6
5	Их тамир	26	5
6	Хотонт	25	4.8
7	Эрдэнэмандал	23	4.4
8	Өндөр-Улаан	22	4.2
9	Цэцэрлэг	21	4
10	Өлзийт	18	3.5
11	Хашаат	18	3.5
12	Төвшрүүлэх	17	3.3
13	Хайрхан	16	3.1
14	Тариат	16	3.1
15	Батцэнгэл	15	2.9
16	Булган	11	2.1
17	Жаргалант	11	2.1
18	Хангай	10	1.9
19	Цахир	7	1.3

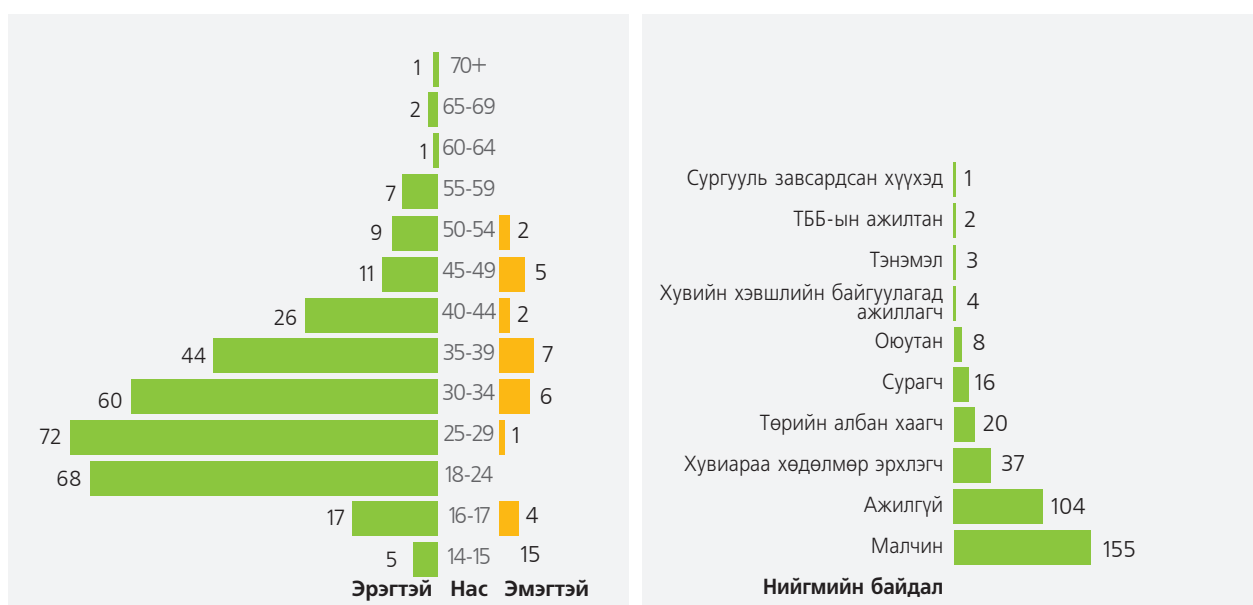
Баянгол дүүрэгт өндөр үзүүлэлттэй бүртгэгдсэн болон зарим онцлог гэмт хэргийг төрлөөр нь авч үзвэл:

Гэмт хэргийн төрөл	Бүртгэгдсэн хэрэг		Өсөлт, бууралтын хувь	Нийт хэрэгт эзлэх хувь
	2016	2017		
Хүнийг алах	15	16	1.0	0.5
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг	865	985	13.9	30.7
Хүчиндэх	17	26	52.9	0.8
Хулгайлах	850	829	-2.5	26.0
Дээрэмдэх	76	206	2.7 дахин	6.4
Залилах	484	511	5.6	16.0
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах	265	131	-50.6	4.1
ХАБ,ТХАЖ эсрэг гэмт хэрэг	131	96	-26.7	3.0
Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг	3	6	2.0 дахин	0.2
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх	8	64	8.0 дахин	2.0
Бусад	387	291	-24.8	9.0

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

1.2 Гэмт хэрэгт холбогдогчдын тоо, нас, хүйс, нийгмийн байдал

2017 онд орон нутгийн хэмжээнд 8488 хүн холбогдон шалгагдсанаас Архангай аймагт 350 хүн шалгагдсан бөгөөд орон нутагт дунджаар 404.1 хүн шалгагдсан байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан хүний тоон үзүүлэлт, зарим онцлогийг харуулах статистикийг үзүүлбэл:

№	Үзүүлэлт	2016	2017	Өсөлт, бууралт
1	Нийт шалгагдсан хүн	549	350	-36.2 хувь
2	Эрэгтэй	500	323	-35.4 хувь
3	Эмэгтэй	49	27	-44.9 хувь
4	Хүүхэд	26	26	-

Нийт шалгагдсан 350 хүний 323 буюу 92.3 хувийг эрэгтэй, 27 буюу 7.7 хувийг эмэгтэй, 26 буюу 7.4 хувийг хүүхэд тус тус эзэлж байгаа бол 2016 онд 152 хүн, 2017 онд 199 хүн тус тус ял шийтгэгдэж, 2017 онд ял шийтгэгдсэн хүний тоо 47 буюу 30.9 хувиар өссөн байна.

1.3 Гэмт хэргийн хохирогч, хохирол

Архангай аймагт 523 иргэн хохирсон байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол түүнд хамаарах статистикийг харуулбал:

Хохирогч бүгд		Иргэн		Үүнээс				Хуулийн этгээд		Учирсан хохирол бүгд (сая.төг)		Нөхөн төлүүлсэн (сая.төг)	
2016	2017	2016	2017	Нас барсан		Гэмтсэн		2016	2017	2016	2017	2016	2017
571	523	571	523	19	31	209	188	0	0	2389.3	1358.0	892.2	683.5

Хоёр. Тодорхой төрлийн гэмт хэргийн шийдвэрлэлт, 2017

Гэмт хэргийн төрөл	ЦАГДАА	ХБ, МБ явуулсан нийт		ШҮҮХ
	Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг	2002 оны хуулиар	2015 оны хуулиар	Хянан шийдвэрлэсэн
Хүнийг алах 91/10.1	1	11	1	4
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх 95/10.4	3	24	37	0
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг 96-100/11.1-11.6	158	273	73	75
Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх 120 ¹ /11.7	5	4	3	2
Хүчиндэх 126/12.1	6	12	4	1
Хулгайлах 145/17.1	227	439	73	34
Дээрэмдэх 146,147/17.2	3	7	3	3
Залилах 148/17.3	14	21	8	1
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах 181/20.16	6	14	2	5
АТХХАБАЖЭ гэмт хэрэг/ХАБТХАЖЭ гэмт хэрэг	44	77	22	29
БХЖЭ гэмт хэрэг/ХБОЭ гэмт хэрэг	15	11	4	5

Хулгайлах гэмт хэрэг 227 буюу хамгийн их бүртгэгдсэн бол шүүхээс 34 эрүүгийн хэргийг хянан шийдвэрлэжээ.

Орон нутгийн хэмжээнд харьцуулахад Архангай аймагт шүүхээс хянан шийдвэрлэсэн Хүчиндэх гэмт хэрэг 1 буюу хамгийн бага үзүүлэлттэй байна.

Гурав. Зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа

2017 онд Архангай аймагт 16003 зөрчил бүртгэгдэж, 15515 иргэнд шийтгэл оногдуулсан.

Аймгийн хэмжээнд бүртгэгдсэн зөрчлийн тоон үзүүлэлт, өсөлт бууралтыг дараах хүснэгтээр харуулбал:

Үзүүлэлт	Бүртгэгдсэн зөрчил	Үүнээс					Үүнээс					Үүнээс		
		Иргэн	Албан тушаалтан	Хуулийн этгээд	Цагдаагийн байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтан шийтгэл оногдуулсан	Шүүгч шийтгэл оногдуулсан	Торгох (сая.төг)	Баривчлах	Торгож, эрх хасах	Согтууруулах ундааны зүйл хэрэглэж саатуулагдсан хүн	Эмэгтэй	Хүүхэд	Сайн дурын мчилгээнд хамрагдсан хүн	
Орон нутгийн хэмжээнд	364151	347339	9	166	357740	6411	16180.2	6114	10523	34196	2021	93	411	
Архангай	16003	15115	-	-	15819	184	554,2	180	308	798	19	8	4	
Эзлэх хувь	4.3	4.35	-	-	4.42	2.87	3.4	2.94	2.92	2.33	0.94	8.6	0.97	

5.12. БАЯН-ӨЛГИЙ АЙМАГ

Нэг. Баян-Өлгий аймагт бүртгэгдсэн гэмт хэргийн нөхцөл байдал

2017 онд Баян-Өлгий аймаг дахь цагдаагийн газар иргэд, хуулийн этгээдээс 2314 гомдол, мэдээлэл хүлээн авсанаас 586 буюу 25.3 хувь нь гэмт хэргийн шинжтэй, 1728 буюу 74.7 хувь нь зөрчлийн шинжтэй гомдол, мэдээлэл шалгажээ.

Цагдаагийн байгууллагад нийт 319 гэмт хэрэг бүртгэгдэж, прокурорын байгууллага нийт 673 хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан бол Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх 168 хэргийг хүлээн авч, 150 хэргийг хянан шийдвэрлэж, 142 хүнд ял оногдуулсан байна.

1.1 Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

2017 онд Баян-Өлгий аймагт 319 гэмт хэрэг бүртгэгдсэн бөгөөд бүртгэгдсэн гэмт хэргийн хураангуй мэдээлэл болон тоон үзүүлэлтийг сумдаар нь буурах дарааллын дагуу аймгийн хэмжээнд эзлэх хувийн хамт хүснэгтээр үзүүлбэл:

Хураангуй:

- Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт эзлэх хувь **0.9**
- Орон нутгийн хэмжээнд эзлэх хувь **3.1**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн **Өлгий сум**
- Хамгийн бага бүртгэгдсэн **Булган сум**
- Сумдын дундаж нь **24.5**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг газар **Гэр орон сууц**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг гараг **Пүрэв**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг цаг **14-19**
- Гэмт хэрэг хамгийн ихээр үйлдэж байгаа хүний нас **18-24**
- Согтуугаар үйлдсэн **53**
- Эмэгтэй хүн үйлдсэн **30**
- Хүүхэд үйлдсэн **8**
- Хохирогч иргэн **314**
- Нас барсан **7**
- Гэмтсэн **180**
- Хохирлын дүн **414.7 сая**
- Нөхөн төлүүлсэн хэмжээ **151.0 сая**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн гэмт хэрэг **Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг**

№	Сумдын нэр	2017	Эзлэх хувь
1	Өлгий	169	32.8
2	Цэнгэл	28	8.7
3	Ногооннуур	24	7.5
4	Буянт	16	5.01
5	Улаанхус	15	4.7
6	Бугат	14	4.3
7	Сагсай	12	3.7
8	Баяннуур	10	3.1
9	Алтай	10	3.1
10	Дэлүүн	10	3.1
11	Толбо	7	2.1
12	Алтанцөгц	2	0.6
13	Булган	2	0.6

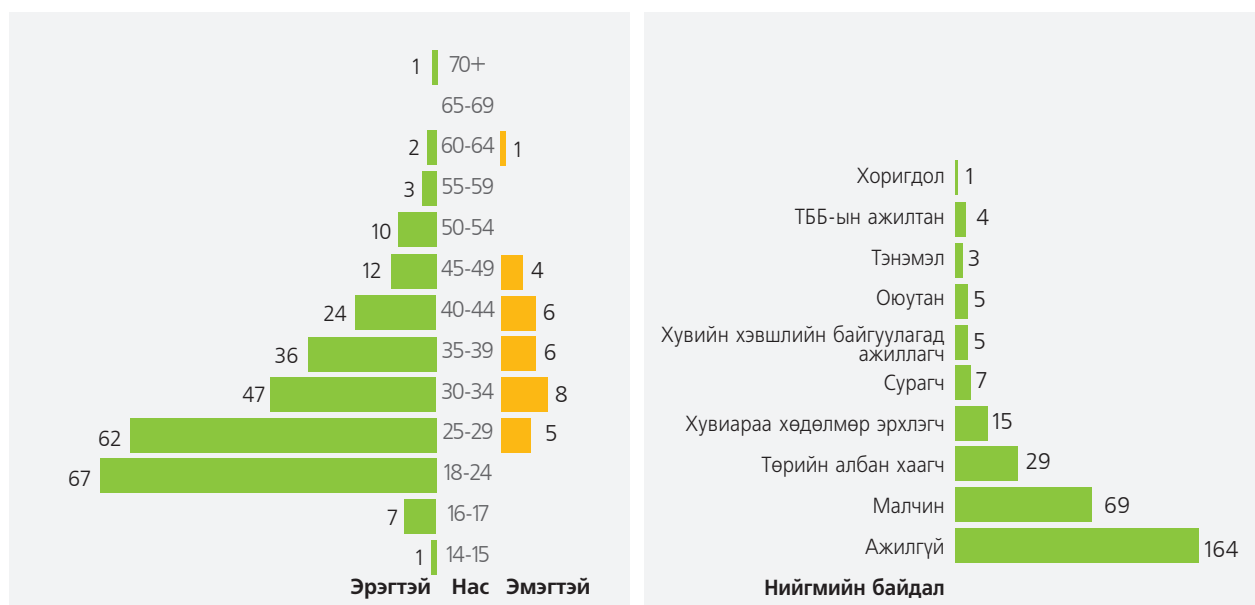
Баян-Өлгий аймагт өндөр үзүүлэлттэй бүртгэгдсэн болон зарим онцлог гэмт хэргийг төрлөөр нь авч үзвэл:

Гэмт хэргийн төрөл	Бүртгэгдсэн хэрэг		Өсөлт, бууралтын хувь	Нийт хэрэгт эзлэх хувь
	2016	2017		
Хүнийг алах		1		0.3
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг	155	171	10.3	53.6
Хүчиндэх	4	3	-25.0	0.9
Хулгайлах	45	69	53.3	21.6
Дээрэмдэх		2		0.6
Залилах	2	7	3.5 дахин	2.2
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах	2			0.0
ХАБ,ТХАЖ-ын эсрэг гэмт хэрэг	21	14	-33.3	4.4
Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг	7	12	71.4	3.8
Бусад	31	35	12.9	11.0

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

1.2 Гэмт хэрэгт холбогдогчдын тоо, нас, хүйс, нийгмийн байдал

2017 онд орон нутгийн хэмжээнд 8488 хүн холбогдон шалгагдсанаас Баян-Өлгий аймагт 302 хүн шалгагдсан байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан хүний тоон үзүүлэлт, зарим онцлогийг харуулах статистикийг үзүүлбэл:

№	Үзүүлэлт	2016	2017	Өсөлт, бууралт
1	Нийт шалгагдсан хүн	304	302	-0.7 хувь
2	Эрэгтэй	284	272	-4.2 хувь
3	Эмэгтэй	20	30	50 хувь
4	Хүүхэд	7	8	14.3 хувь

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

Нийт шалгагдсан 302 хүний 272 буюу 90.1 хувийг эрэгтэй, 30 буюу 9.9 хувийг эмэгтэй, 8 буюу 2.6 хувийг хүүхэд тус тус эзэлж байгаа бол 2016 онд 88 хүн, 2017 онд 142 хүн тус тус ял шийтгэгдэж, 2017 онд ял шийтгэгдсэн хүний тоо 54 буюу 61.3 хувиар өссөн байна.

1.3 Гэмт хэргийн хохирогч, хохирол

Баян-Өлгий аймагт 314 иргэн хохирсон байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол түүнд хамаарах статистикийг харуулбал:

Хохирогч бүгд		Иргэн		Үүнээс				Хуулийн этгээд		Учирсан хохирол бүгд (сая.төг)		Нөхөн төлүүлсэн (сая.төг)	
				Нас барсан		Гэмтсэн							
2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
296	321	286	314	16	7	163	180	10	7	294.0	414.7	217.3	151.0

Хоёр. Тодорхой төрлийн гэмт хэргийн шийдвэрлэлт, 2017

Гэмт хэргийн төрөл	ЦАГДАА	ХБ, МБ явуулсан нийт		ШҮҮХ
	Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг	2002 оны хуулиар	2015 оны хуулиар	Хянан шийдвэрлэсэн
Хүнийг алах 91/10.1	1	0	2	0
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх 95/10.4	0	1	14	0
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг 96-100/11.1-11.6	171	254	94	95
Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх 120 ¹ /11.7	1	0	1	0
Хүчиндэх 126/12.1	3	5	3	2
Хулгайлах 145/17.1	69	104	40	10
Дээрэмдэх 146,147/17.2	2	2	1	1
Залилах 148/17.3	7	11	5	5
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах 181/20.16	0	2	0	1
АТХХАБАЖЭ гэмт хэрэг/ХАБТХАЖЭ гэмт хэрэг	14	34	4	10
БХЖЭ гэмт хэрэг/ХБОЭ гэмт хэрэг	12	15	5	9

Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг 171 буюу хамгийн их бүртгэгдсэн бол шүүхээс 95 эрүүгийн хэргийг хянан шийдвэрлэжээ.

Орон нутгийн хэмжээнд харьцуулахад Баян-Өлгий аймагт шүүхээс хянан шийдвэрлэсэн Хүний эрүүл мэндэд хөнгөн хохирол учруулах гэмт хэрэг 2 буюу хамгийн бага байгаа бол Хүнийг алах, Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх гэмт хэргээр хянан шийдвэрлэсэн эрүүгийн хэрэг гараагүй байна.

Гурав. Зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа

2017 онд Баян-Өлгий аймагт 8245 зөрчил бүртгэгдэж, 7755 иргэн, 1 хуулийн этгээдэд шийтгэл оногдуулсан байна.

Аймгийн хэмжээнд бүртгэгдсэн зөрчлийн тоон үзүүлэлт, өсөлт бууралтыг дараах хүснэгтээр харуулбал:

Үзүүлэлт	Бүртгэгдсэн зөрчил	Үүнээс			Цагдаагийн байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтан шийтгэл оногдуулсан	Шүүгч шийтгэл оногдуулсан	Үүнээс			Согтууруулах ундааны зүйл хэрэглэж саатуулагдсан хүн	Үүнээс		Сайн дурын мчилгээнд хамрагдсан хүн
		Иргэн	Албан тушаалтан	Хуулийн этгээд			Торгох (сая.төг)	Баривчлах	Торгож, эрх хасах		Эмэгтэй	Хүүхэд	
Орон нутгийн хэмжээнд	364151	347339	9	166	357740	6411	16180.2	6114	10523	34196	2021	93	411
Баян-Өлгий	8245	7755	-	1	8019	226	397.9	212	277	770	9	-	3
Эзлэх хувь	2.2	2.2	-	0.6	2.2	3.5	2.4	3.4	2.6	2.2	0.4	-	0.7

5.13. БАЯНХОНГОР АЙМАГ

Нэг. Баянхонгор аймагт бүртгэгдсэн гэмт хэргийн нөхцөл байдал

2017 онд Баянхонгор аймаг дахь цагдаагийн газар иргэд, хуулийн этгээдээс 3900 гомдол, мэдээлэл хүлээн авсанаас 1265 буюу 32.4 хувь нь гэмт хэргийн шинжтэй, 2635 буюу 67.6 хувь нь зөрчлийн шинжтэй гомдол, мэдээлэл шалгажээ.

Цагдаагийн байгууллагад нийт 563 гэмт хэрэг бүртгэгдэж, прокурорын байгууллага нийт 899 хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан бол Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх 296 хэргийг хүлээн авч, 259 хэргийг хянан шийдвэрлэж, 281 хүнд ял оногдуулсан байна.

1.1 Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

2017 онд Баянхонгор аймагт 563 гэмт хэрэг бүртгэгдсэн бөгөөд бүртгэгдсэн гэмт хэргийн хураангуй мэдээлэл болон тоон үзүүлэлтийг сумдаар нь буурах дарааллын дагуу аймгийн хэмжээнд эзлэх хувийн хамт хүснэгтээр үзүүлбэл:

Хураангуй:

- Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт эзлэх хувь **1.7**
- Орон нутгийн хэмжээнд эзлэх хувь **5.4**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн **Баянхонгор сум**
- Хамгийн бага бүртгэгдсэн **Шинэжинст сум**
- Сумдын дундаж нь **28.1**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг газар **Гэр орон сууц**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг гараг **Баасан**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг цаг **22-06**
- Гэмт хэрэг хамгийн ихээр үйлдэж байгаа хүний нас **25-29**
- Согтуугаар үйлдсэн **149**
- Эмэгтэй хүн үйлдсэн **65**
- Хүүхэд үйлдсэн **38**
- Хохирогч иргэн **579**
- Нас барсан **23**
- Гэмтсэн **271**
- Хохирлын дүн **1051.7 сая**
- Нөхөн төлүүлсэн хэмжээ **539.9 сая**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн гэмт хэрэг **Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг**

№	Сумдын нэр	2017	Эзлэх хувь
1	Баянхонгор	342	60.7
2	Баян-Овоо	24	4.2
3	Баацагаан	23	4.08
4	Өлзийт	23	4.08
5	Бөмбөгөр	22	3.9
6	Галуут	19	3.3
7	Бууцагаан	17	3.01
8	Эрдэнэцогт	14	2.4
9	Богд	12	2.1
10	Заг	9	1.5
11	Гурванбулаг	8	1.4
12	Жинст	8	1.4
13	Баянговь	8	1.4
14	Баянлиг	7	1.2
15	Жаргалант	7	1.2
16	Баян-Өндөр	5	0.8
17	Баянцагаан	4	0.7
18	Баянбулаг	4	0.7
19	Хүрээмарал	4	0.7
20	Шинэжинст	3	0.5

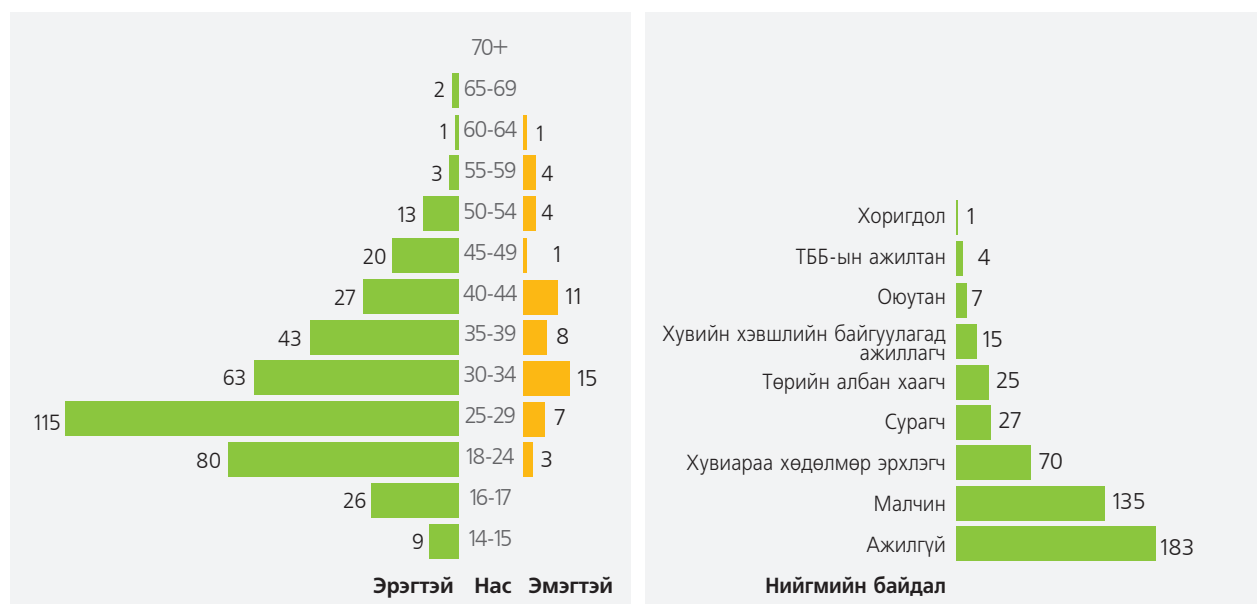
Баянхонгор аймагт өндөр үзүүлэлттэй бүртгэгдсэн болон зарим онцлог гэмт хэргийг төрлөөр нь авч үзвэл:

Гэмт хэргийн төрөл	Бүртгэгдсэн хэрэг		Өсөлт, бууралтын хувь	Нийт хэрэгт эзлэх хувь
	2016	2017		
Хүнийг алах	4	3	-25.0	0.5
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг	137	231	68.6	41.0
Хүчиндэх	5	10	2.0 дахин	1.8
Хулгайлах	131	191	45.8	33.9
Дээрэмдэх	2	10	5.0 дахин	1.8
Залилах	6	14	2.3 дахин	2.5
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах	5	16	3.2 дахин	2.8
ХАБ,ТХАЖ-ын эсрэг гэмт хэрэг	20	28	40.0	5.0
Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг	7	16	2.3 дахин	2.8
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх	1	5	5.0 дахин	0.9
Бусад	37	32	-13.5	5.8

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

1.2 Гэмт хэрэгт холбогдогчдын тоо, нас, хүйс, нийгмийн байдал

2017 онд орон нутгийн хэмжээнд 8488 хүн холбогдон шалгагдсанаас Баянхонгор аймагт 467 хүн шалгагдсан байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан хүний тоон үзүүлэлт, зарим онцлогийг харуулах статистикийг үзүүлбэл:

№	Үзүүлэлт	2016	2017	Өсөлт, бууралт
1	Нийт шалгагдсан хүн	377	467	23.9 хувь
2	Эрэгтэй	345	402	16.5 хувь
3	Эмэгтэй	32	65	2.0 дахин
4	Хүүхэд	21	38	81.0 хувь

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

Нийт шалгагдсан 302 хүний 272 буюу 90.1 хувийг эрэгтэй, 30 буюу 9.9 хувийг эмэгтэй, 8 буюу 2.6 хувийг хүүхэд тус тус эзэлж байгаа бол 2016 онд 182 хүн, 2017 онд 281 хүн тус тус ял шийтгэгдэж, 2017 онд ял шийтгэгдсэн хүний тоо 99 буюу 54.3 хувиар өссөн байна.

1.3 Гэмт хэргийн хохирогч, хохирол

Баянхонгор аймагт 579 иргэн хохирсон байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол түүнд хамаарах статистикийг харуулбал:

Хохирогч бүгд		Иргэн		Үүнээс				Хуулийн этгээд		Учирсан хохирол бүгд (сая.төг)		Нөхөн төлүүлсэн (сая.төг)	
				Нас барсан		Гэмтсэн							
2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
369	579	368	579	27	23	171	271	1	-	700.6	1051.7	536.6	539.9

Хоёр. Тодорхой төрлийн гэмт хэргийн шийдвэрлэлт, 2017

Гэмт хэргийн төрөл	ЦАГДАА	ХБ, МБ явуулсан нийт		ШҮҮХ
	Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг	2002 оны хуулиар	2015 оны хуулиар	Хянан шийдвэрлэсэн
Хүнийг алах 91/10.1	3	9	2	5
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх 95/10.4	5	7	25	0
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг 96-100/11.1-11.6	231	247	94	133
Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх 120 ¹ /11.7	-	0	1	4
Хүчиндэх 126/12.1	10	10	7	10
Хулгайлах 145/17.1	191	244	74	45
Дээрэмдэх 146,147/17.2	10	8	5	3
Залилах 148/17.3	14	12	9	2
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах 181/20.16	16	22	5	9
АТХХАБАЖЭ гэмт хэрэг/ХАБТХАЖЭ гэмт хэрэг	28	33	17	19
БХЖЭ гэмт хэрэг/ХБОЭ гэмт хэрэг	16	11	10	1

Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг 231 буюу хамгийн их бүртгэгдсэн байна.

Орон нутгийн хэмжээнд шүүхээс Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэргээр 2200 эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэснээс Баянхонгор аймагт 133 хэрэг шийдвэрлэсэн байна.

Гурав. Зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа

2017 онд Баянхонгор аймагт 12179 зөрчил бүртгэгдэж, 11265 иргэнд шийтгэл оногдуулсан байна.

Аймгийн хэмжээнд бүртгэгдсэн зөрчлийн тоон үзүүлэлт, өсөлт бууралтыг дараах хүснэгтээр харуулбал:

Үзүүлэлт	Бүртгэгдсэн зөрчил	Үүнээс				Цагдаагийн байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтан шийтгэл оногдуулсан	Шүүгч шийтгэл оногдуулсан	Үүнээс			Үүнээс		
		Иргэн	Албан тушаалтан	Хуулийн этгээд	Торгох (сая.төг)			Баривчлах	Торгож, эрх хасах	Согтууруулах ундааны зүйл хэрэглэж саатуулагдсан хүн	Эмэгтэй	Хүүхэд	Сайн дурын мчилгээнд хамрагдсан хүн
Орон нутгийн хэмжээнд	364151	347339	9	166	357740	6411	16180.2	6114	10523	34196	2021	93	411
Баянхонгор	12179	11265	-	-	11739	440	754.8	413	501	1516	67	16	91
Эзлэх хувь	3.3	2.9	-	-	3.2	6.8	4.6	6.7	4.7	4.4	3.3	17.2	22.1

5.14. БУЛГАН АЙМАГ

Нэг. Булган аймагт бүртгэгдсэн гэмт хэргийн нөхцөл байдал

2017 онд Булган аймаг дахь цагдаагийн газар иргэд, хуулийн этгээдээс 1790 гомдол, мэдээлэл хүлээн авсанаас 559 буюу 31.2 хувь нь гэмт хэргийн шинжтэй, 1231 буюу 68.8 хувь нь зөрчлийн шинжтэй гомдол, мэдээлэл шалгажээ.

Цагдаагийн байгууллагад нийт 362 гэмт хэрэг бүртгэгдэж, Прокурорын байгууллага нийт 831 хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан бол Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх 201 хэргийг хүлээн авч, 174 хэргийг хянан шийдвэрлэж, 168 хүнд ял оногдуулсан байна.

1.1 Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

2017 онд Булган аймагт 362 гэмт хэрэг бүртгэгдсэн бөгөөд бүртгэгдсэн гэмт хэргийн хураангуй мэдээлэл болон тоон үзүүлэлтийг сумдаар нь буурах дарааллын дагуу аймгийн хэмжээнд эзлэх хувийн хамт хүснэгтээр үзүүлбэл:

Хураангуй:

- Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт эзлэх хувь **1.1**
- Орон нутгийн хэмжээнд эзлэх хувь **3,5**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн **Булган сум**
- Хамгийн бага бүртгэгдсэн **Баян-Агт, Дашинчилэн, Могод сум**
- Сумдын дундаж нь **22.6**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг газар **Гэр орон сууц**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг гараг **Бямба**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг цаг **22-06**
- Гэмт хэрэг хамгийн ихээр үйлдэж байгаа хүний нас **35-39**
- Согтуугаар үйлдсэн **63**
- Эмэгтэй хүн үйлдсэн **27**
- Хүүхэд үйлдсэн **7**
- Хохирогч иргэн **395**
- Нас барсан **25**
- Гэмтсэн **153**
- Хохирлын дүн **1346.4 сая**
- Нөхөн төлүүлсэн хэмжээ **758.4 сая**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн гэмт хэрэг **Хулгайлах**

№	Сумдын нэр	2017	Эзлэх хувь
1	Булган	99	27.3
2	Орхон	40	11.04
3	Хангал	30	8.2
4	Сэлэнгэ	25	6.9
5	Бугат	24	6.6
6	Хутаг-Өндөр	23	6.3
7	Хишиг-Өндөр	20	5.5
8	Бүрэгхангай	19	5.2
9	Рашаант	18	4.9
10	Гурванбулаг	16	4.4
11	Сайхан	13	3.5
12	Тэшиг	10	2.7
13	Баяннуур	7	1.9
14	Баян-Агт	6	1.6
15	Дашинчилэн	6	1.6
16	Могод	6	1.6

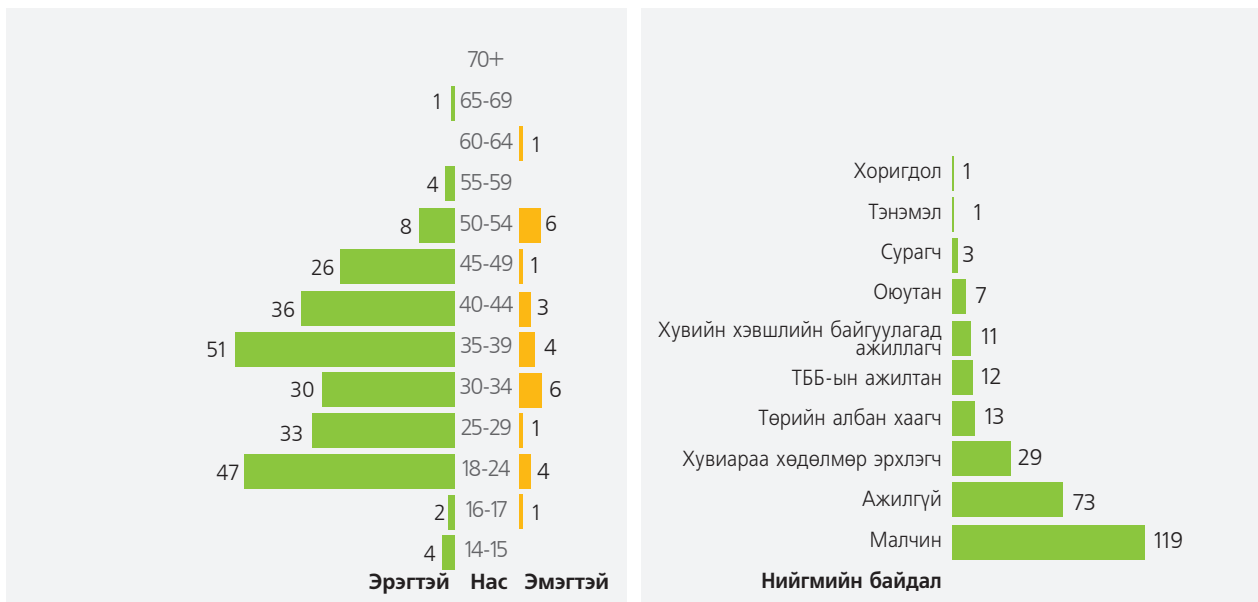
Булган аймагт өндөр үзүүлэлттэй бүртгэгдсэн болон зарим онцлог гэмт хэргийг төрлөөр нь авч үзвэл:

Гэмт хэргийн төрөл	Бүртгэгдсэн хэрэг		Өсөлт, бууралтын хувь	Нийт хэрэгт эзлэх хувь
	2016	2017		
Хүнийг алах	7	2	-71.4	0.6
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг	92	120	30.4	33.1
Хүчиндэх	10	7	-30.0	1.9
Хулгайлах	101	130	28.7	35.9
Дээрэмдэх	1	1	0.0	0.3
Залилах	2	9	4.5 дахин	2.5
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах	2	6	3.0 дахин	1.7
ХАБ,ТХАЖ-ын эсрэг гэмт хэрэг	26	29	11.5	8.0
Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг	5	22	4.4 дахин	6.1
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх	6	5	-16.7	1.4
Бусад	11	26	2.4 дахин	7.1

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

1.2 Гэмт хэрэгт холбогдогчдын тоо, нас, хүйс, нийгмийн байдал

2017 онд орон нутгийн хэмжээнд 8488 хүн холбогдон шалгагдсанаас Булган аймагт 269 хүн шалгагдсан байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан хүний тоон үзүүлэлт, зарим онцлогийг харуулах статистикийг үзүүлбэл:

№	Үзүүлэлт	2016	2017	Өсөлт, бууралт
1	Нийт шалгагдсан хүн	254	269	5.9 хувь
2	Эрэгтэй	238	242	1.7 хувь
3	Эмэгтэй	16	27	68.8 хувь
4	Хүүхэд	17	7	-58.8 хувь

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

Нийт шалгагдсан 269 хүний 242 буюу 90 хувийг эрэгтэй, 27 буюу 10 хувийг эмэгтэй, 7 буюу 2.6 хувийг хүүхэд тус тус эзэлж байгаа бол 2016 онд 126 хүн, 2017 онд 168 хүн тус тус ял шийтгэгдэж, 2017 онд ял шийтгэгдсэн хүний тоо 42 буюу 33.3 хувиар өссөн байна.

1.3. Гэмт хэргийн хохирогч, хохирол

Булган аймагт 395 иргэн хохирсон байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол түүнд хамаарах статистикийг харуулбал:

Хохирогч бүгд		Иргэн		Үүнээс				Хуулийн этгээд		Учирсан хохирол бүгд (сая.төг)		Нөхөн төлүүлсэн (сая.төг)	
2016	2017	2016	2017	Нас барсан		Гэмтсэн		2016	2017	2016	2017	2016	2017
296	396	294	395	29	25	126	153	2	1	759.1	1346.4	555.1	758.4

Хоёр. Тодорхой төрлийн гэмт хэргийн шийдвэрлэлт, 2017

Гэмт хэргийн төрөл	ЦАГДАА	ХБ, МБ явуулсан нийт		ШҮҮХ
	Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг	2002 оны хуулиар	2015 оны хуулиар	Хянан шийдвэрлэсэн
Хүнийг алах 91/10.1	2	10	1	3
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх 95/10.4	5	89	34	0
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг 96-100/11.1-11.6	120	166	66	62
Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх 120 ¹ /11.7	9	2	10	3
Хүчиндэх 126/12.1	7	12	5	3
Хулгайлах 145/17.1	130	226	61	5
Дээрэмдэх 146,147/17.2	1	3	1	1
Залилах 148/17.3	9	2	11	0
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах 181/20.16	6	11	0	1
АТХХАБАЖЭ гэмт хэрэг/ХАБТХАЖЭ гэмт хэрэг	29	46	20	13
БХЖЭ гэмт хэрэг/ХБОЭ гэмт хэрэг	22	14	20	5

Хулгайлах гэмт хэрэг 130 буюу хамгийн их бүртгэгдсэн бол шүүхээс 5 эрүүгийн хэргийг хянан шийдвэрлэжээ.

Орон нутгийн хэмжээнд шүүхээс Дээрэмдэх гэмт хэргээр 85 эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэсэн бол Булган аймагт энэ төрлийн гэмт хэргээр хянан шийдвэрлэсэн эрүүгийн хэрэг гараагүй байна.

Гурав. Зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа

2017 онд Булган аймагт 13374 зөрчил бүртгэгдэж, 12951 иргэнд шийтгэл оногдуулсан байна.

Аймгийн хэмжээнд бүртгэгдсэн зөрчлийн тоон үзүүлэлт, өсөлт бууралтыг дараах хүснэгтээр харуулбал:

Үзүүлэлт	Бүртгэгдсэн зөрчил	Үүнээс			Цагдаагийн байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтан шийтгэл оногдуулсан	Шүүгч шийтгэл оногдуулсан	Үүнээс			Согтууруулах ундааны зүйл хэрэглэж саатуулагдсан хүн	Үүнээс		Сайн дурын мчилгээнд хамрагдсан хүн
		Иргэн	Албан тушаалтан	Хуулийн этгээд			Торгох (сая.төг)	Баривчлах	Торгож, эрх хасах		Эмэгтэй	Хүүхэд	
Орон нутгийн хэмжээнд	364151	347339	9	166	357740	6411	16180.2	6114	10523	34196	2021	93	411
Булган	13374	12951	0	0	13247	127	610.9	126	297	550	18	4	0
Эзлэх хувь	3.6	3.7	-	-	3.7	1.9	3.7	2.06	2.8	1.6	0.8	4.3	-

5.15. ГОВЬ-АЛТАЙ АЙМАГ

Нэг. Говь-Алтай аймагт бүртгэгдсэн гэмт хэргийн нөхцөл байдал

2017 онд Говь-Алтай аймаг дахь цагдаагийн газар иргэд, хуулийн этгээдээс 1362 гомдол, мэдээлэл хүлээн авсанаас 461 буюу 33.8 хувь нь гэмт хэргийн шинжтэй, 901 буюу 66.2 хувь нь зөрчлийн шинжтэй гомдол, мэдээлэл шалгажээ.

Цагдаагийн байгууллагад нийт 200 гэмт хэрэг бүртгэгдэж, прокурорын байгууллага нийт 473 хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан бол Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх 110 хэргийг хүлээн авч, 95 хэргийг хянан шийдвэрлэж, 95 хүнд ял оногдуулсан байна.

1.1.Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

2017 онд Говь-Алтай аймагт 200 гэмт хэрэг бүртгэгдсэн бөгөөд бүртгэгдсэн гэмт хэргийн хураангуй мэдээлэл болон тоон үзүүлэлтийг сумдаар нь буурах дарааллын дагуу аймгийн хэмжээнд эзлэх хувийн хамт хүснэгтээр үзүүлбэл:

Хураангуй:

- Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт эзлэх хувь **0.6**
- Орон нутгийн хэмжээнд эзлэх хувь **1.9**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн **Есөнбулаг сум**
- Хамгийн бага бүртгэгдсэн **Төгрөг, Хөхморьт, Бигэр сум**
- Сумдын дундаж нь **11.1**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг газар **Гэр орон сууц**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг гараг **Лхагва**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг цаг **22-06**
- Гэмт хэрэг хамгийн ихээр үйлдэж байгаа хүний нас **18-24**
- Согтуугаар үйлдсэн **58**
- Эмэгтэй хүн үйлдсэн **23**
- Хүүхэд үйлдсэн **20**
- Хохирогч иргэн **219**
- Нас барсан **9**
- Гэмтсэн **93**
- Хохирлын дүн **753.2 сая**
- Нөхөн төлүүлсэн хэмжээ **275.2 сая**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн гэмт хэрэг **Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг**

№	Сумдын нэр	2017	Эзлэх хувь
1	Есөнбулаг	128	64.0
2	Тонхил	9	4.5
3	Тайшир	8	4.0
4	Бугат	8	4.0
5	Цээл	6	3.0
6	Цогт	6	3.0
7	Шарга	5	2.5
8	Халиун	5	2.5
9	Чандмань	4	2.0
10	Дэлгэр	4	2.0
11	Дарви	4	2.0
12	Алтай	3	1.5
13	Жаргалан	3	1.5
14	Эрдэнэ	2	1.0
15	Баян-Уул	2	1.0
16	Төгрөг	1	0.5
17	Хөх морьт	1	0.5
18	Бигэр	1	0.5

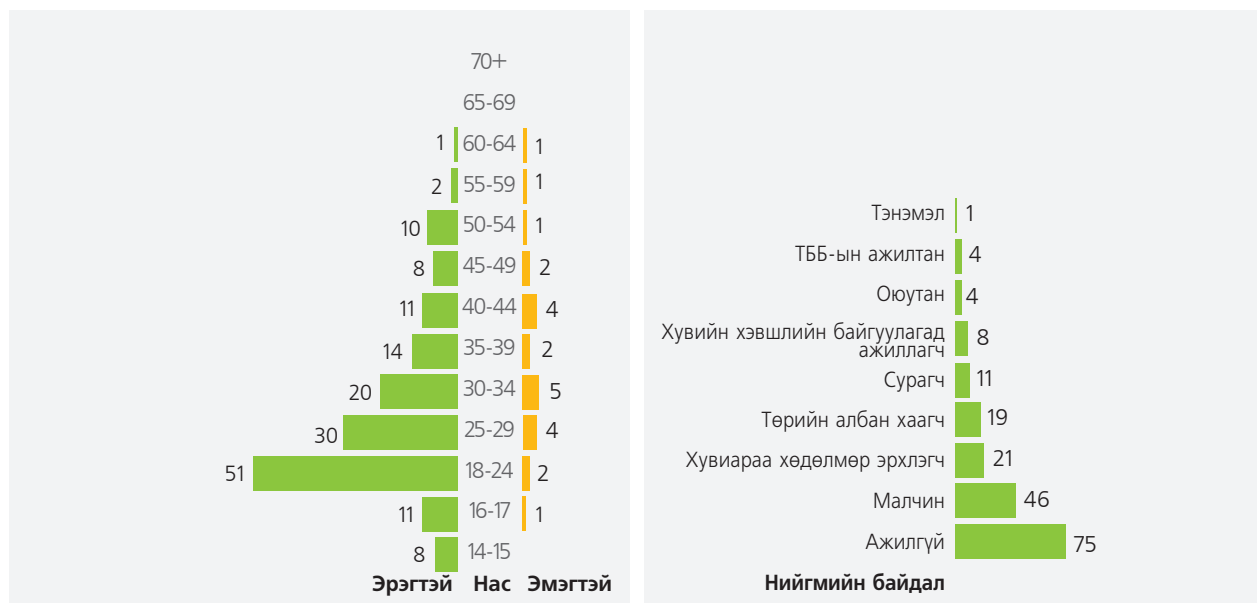
Говь-Алтай аймагт өндөр үзүүлэлттэй бүртгэгдсэн болон зарим онцлог гэмт хэргийг төрлөөр нь авч үзвэл:

Гэмт хэргийн төрөл	Бүртгэгдсэн хэрэг		Өсөлт, бууралтын хувь	Нийт хэрэгт эзлэх хувь
	2016	2017		
Хүнийг алах	1			
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг	71	73	2.8	36.5
Хүчиндэх	3	4	33.3	2.0
Хулгайлах	55	69	25.5	34.5
Дээрэмдэх	1			
Залилах	3	8	2.6 дахин	4.0
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах	8	7	-12.5	3.5
ХАБ,ТХАЖ-ын эсрэг гэмт хэрэг	22	16	-27.3	8.0
Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг	1	5	5.0 дахин	2.5
Бусад	13	13	0.0	6.5

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

1.2 Гэмт хэрэгт холбогдогчдын тоо, нас, хүйс, нийгмийн байдал

2017 онд орон нутгийн хэмжээнд 8488 хүн холбогдон шалгагдсанаас Говь-Алтай аймагт 189 хүн шалгагдсан байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан хүний тоон үзүүлэлт, зарим онцлогийг харуулах статистикийг үзүүлбэл:

№	Үзүүлэлт	2016	2017	Өсөлт, бууралт
1	Нийт шалгагдсан хүн	214	189	-11.7 хувь
2	Эрэгтэй	192	166	-13.5 хувь
3	Эмэгтэй	22	23	4.5 хувь
4	Хүүхэд	16	20	25.0 хувь

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

Нийт шалгагдсан 189 хүний 166 буюу 87.8 хувийг эрэгтэй, 23 буюу 12.2 хувийг эмэгтэй, 20 буюу 10.6 хувийг хүүхэд тус тус эзэлж байгаа бол 2016 онд 60 хүн, 2017 онд 95 хүн тус тус ял шийтгэгдэж, 2017 онд ял шийтгэгдсэн хүний тоо 35 буюу 58.3 хувиар өссөн байна.

1.3. Гэмт хэргийн хохирогч, хохирол

Говь-Алтай аймагт 219 иргэн хохирсон байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол түүнд хамаарах статистикийг харуулбал:

Хохирогч бүгд		Иргэн		Үүнээс				Хуулийн этгээд		Учирсан хохирол бүгд (сая.төг)		Нөхөн төлүүлсэн (сая.төг)	
2016	2017	2016	2017	Нас барсан		Гэмтсэн		2016	2017	2016	2017	2016	2017
207	219	206	219	8	9	109	93	1	0	311.4	753.2	201.7	275.2

Хоёр. Тодорхой төрлийн гэмт хэргийн шийдвэрлэлт, 2017

Гэмт хэргийн төрөл	ЦАГДАА	ХБ, МБ явуулсан нийт		ШҮҮХ
	Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг	2002 оны хуулиар	2015 оны хуулиар	Хянан шийдвэрлэсэн
Хүнийг алах 91/10.1	0	0	0	0
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх 95/10.4	0	10	16	0
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг 96-100/11.1-11.6	73	116	47	35
Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх 120 ¹ /11.7	1	1	1	1
Хүчиндэх 126/12.1	4	4	6	3
Хулгайлах 145/17.1	69	116	36	25
Дээрэмдэх 146,147/17.2	0	3	2	2
Залилах 148/17.3	8	7	8	1
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах 181/20.16	7	20	1	1
АТХХАБАЖЭ гэмт хэрэг/ХАБТХАЖЭ гэмт хэрэг	16	32	18	13
БХЖЭ гэмт хэрэг/ХБОЭ гэмт хэрэг	5	6	8	1

Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг 73 буюу хамгийн их бүртгэгдсэн бол шүүхээс 35 эрүүгийн хэргийг хянан шийдвэрлэжээ.

Орон нутгийн хэмжээнд шүүхээс Хүнийг алах гэмт хэргээр 72 эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэсэн бол Говь-Алтай аймагт энэ төрлийн гэмт хэргээр хянан шийдвэрлэсэн эрүүгийн хэрэг гараагүй байна.

Гурав. Зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа

2017 онд Говь-Алтай аймагт 6098 зөрчил бүртгэгдэж, 5767 иргэн, 1 албан тушаалтан, 5 хуулийн этгээдэд шийтгэл оногдуулсан байна.

Аймгийн хэмжээнд бүртгэгдсэн зөрчлийн тоон үзүүлэлт, өсөлт бууралтыг дараах хүснэгтээр харуулбал:

Үзүүлэлт	Бүртгэгдсэн зөрчил	Үүнээс				Цагдаагийн байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтан шийтгэл оногдуулсан	Шүүгч шийтгэл оногдуулсан	Үүнээс			Үүнээс		
		Иргэн	Албан тушаалтан	Хуулийн этгээд	Торгох (сая.төг)			Баривчлах	Торгож, эрх хасах	Согтууруулах ундааны зүйл хэрэглэж саатуулагдсан хүн	Эмэгтэй	Хүүхэд	Сайн дурын мчилгээнд хамрагдсан хүн
Орон нутгийн хэмжээнд	364151	347339	9	166	357740	6411	16180.2	6114	10523	34196	2021	93	411
Говь-Алтай	6098	5767	1	5	5953	145	261.7	140	185	476	20	1	4
Эзлэх хувь	1.6	1.6	11.1	3.01	1.6	2.2	1:6	2.2	1.7	1.3	0.9	1.07	0.9

5.16. ГОВЬСҮМБЭР АЙМАГ

Нэг. Говьсүмбэр аймагт бүртгэгдсэн гэмт хэргийн нөхцөл байдал

2017 онд Говьсүмбэр аймаг дахь цагдаагийн газар иргэд, хуулийн этгээдээс 1077 гомдол, мэдээлэл хүлээн авсанаас 361 буюу 33.5 хувь нь гэмт хэргийн шинжтэй, 716 буюу 66.5 хувь нь зөрчлийн шинжтэй гомдол, мэдээлэл шалгажээ.

Цагдаагийн байгууллагад нийт 171 гэмт хэрэг бүртгэгдэж, прокурорын байгууллага нийт 347 хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан бол Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх 89 хэргийг хүлээн авч, 83 хэргийг хянан шийдвэрлэж, 91 хүнд ял оногдуулсан байна.

1.1 Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

2017 онд Говьсүмбэр аймагт 171 гэмт хэрэг бүртгэгдсэн бөгөөд бүртгэгдсэн гэмт хэргийн хураангуй мэдээлэл болон тоон үзүүлэлтийг сумдаар нь буурах дарааллын дагуу аймгийн хэмжээнд эзлэх хувийн хамт хүснэгтээр үзүүлбэл:

Хураангуй:

- Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт эзлэх хувь **0.5**
- Орон нутгийн хэмжээнд эзлэх хувь **1.6**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн **Сүмбэр сум**
- Хамгийн бага бүртгэгдсэн **Шивээговь сум**
- Сумдын дундаж нь **57**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг газар **Гэр орон сууц**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг гараг **Даваа**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг цаг **22-06**
- Гэмт хэрэг хамгийн ихээр үйлдэж байгаа хүний нас **25-34**
- Согтуугаар үйлдсэн **56**
- Эмэгтэй хүн үйлдсэн **29**
- Хүүхэд үйлдсэн **22**
- Хохирогч иргэн **192**
- Нас барсан **9**
- Гэмтсэн **127**
- Хохирлын дүн **303.5 сая**
- Нөхөн төлүүлсэн хэмжээ **210.3 сая**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн гэмт хэрэг **Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг**

№	Сумдын нэр	2017	Эзлэх хувь
1	Сүмбэр	127	74.2
2	Баянтал	24	14.03
3	Шивээговь	20	11.6

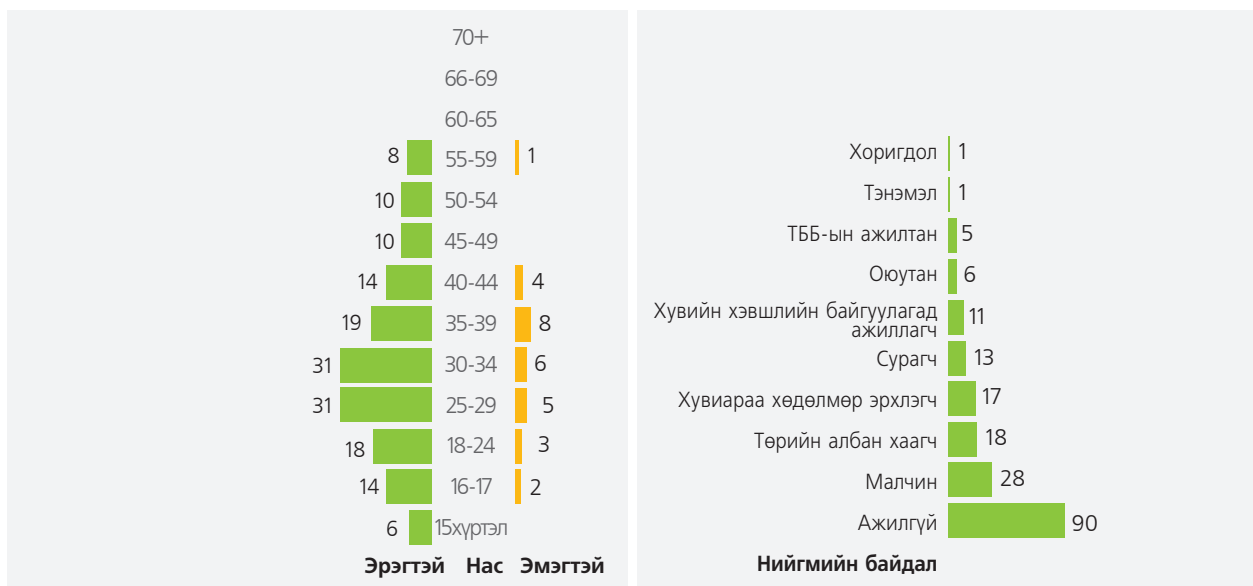
Говьсүмбэр аймагт өндөр үзүүлэлттэй бүртгэгдсэн болон зарим онцлог гэмт хэргийг төрлөөр нь авч үзвэл:

Гэмт хэргийн төрөл	Бүртгэгдсэн хэрэг		Өсөлт, бууралтын хувь	Нийт хэрэгт эзлэх хувь
	2016	2017		
Хүнийг алах	2	1	-50.0	0.6
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг	86	82	-4.7	48.0
Хүчиндэх	6	2	-66.7	1.2
Хулгайлах	48	46	-4.2	26.9
Дээрэмдэх		1	0	0.6
Залилах	8	2	-75.0	1.2
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах	9	3	-66.7	1.8
ХАБ,ТХАЖ-ын эсрэг гэмт хэрэг	13	20	53.8	11.5
Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг				0.0
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх	1	1	0.0	0.6
Бусад	29	8	-72.4	4.7

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

1.2 Гэмт хэрэгт холбогдогчдын тоо, нас, хүйс, нийгмийн байдал

2017 онд орон нутгийн хэмжээнд 8488 хүн холбогдон шалгагдсанаас Говьсүмбэр аймагт 190 хүн шалгагдсан байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан хүний тоон үзүүлэлт, зарим онцлогийг харуулах статистикийг үзүүлбэл:

№	Үзүүлэлт	2016	2017	Өсөлт, бууралт
1	Нийт шалгагдсан хүн	214	189	-11.7 хувь
2	Эрэгтэй	192	166	-13.5 хувь
3	Эмэгтэй	22	23	4.5 хувь
4	Хүүхэд	16	20	25.0 хувь

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

Нийт шалгагдсан 190 хүний 161 буюу 84.7 хувийг эрэгтэй, 29 буюу 15.3 хувийг эмэгтэй, 22 буюу 11.6 хувийг хүүхэд тус тус эзэлж байгаа бол 2016 онд 67 хүн, 2017 онд 91 хүн тус тус ял шийтгэгдэж, 2017 онд ял шийтгэгдсэн хүний тоо 24 буюу 35.8 хувиар өссөн байна.

1.3. Гэмт хэргийн хохирогч, хохирол

Говьсүмбэр аймагт 192 иргэн хохирсон байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол түүнд хамаарах статистикийг харуулбал:

Хохирогч бүгд		Иргэн		Үүнээс				Хуулийн этгээд		Учирсан хохирол бүгд (сая.төг)		Нөхөн төлүүлсэн (сая.төг)	
				Нас барсан		Гэмтсэн							
2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
221	194	221	192	5	9	126	127	0	2	471.6	303.5	305.6	210.3

Хоёр. Тодорхой төрлийн гэмт хэргийн шийдвэрлэлт, 2017

Гэмт хэргийн төрөл	ЦАГДАА	ХБ, МБ явуулсан нийт		ШҮҮХ
	Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг	2002 оны хуулиар	2015 оны хуулиар	Хянан шийдвэрлэсэн
Хүнийг алах 91/10.1	1	2	1	2
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх 95/10.4	1	6	5	0
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг 96-100/11.1-11.6	82	140	10	39
Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх 120 ¹ /11.7	2	0	3	1
Хүчиндэх 126/12.1	2	7	1	4
Хулгайлах 145/17.1	46	83	7	2
Дээрэмдэх 146,147/17.2	1	2	0	1
Залилах 148/17.3	2	9	1	1
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах 181/20.16	3	12	0	2
АТХХАБАЖЭ гэмт хэрэг/ХАБТХАЖЭ гэмт хэрэг	20	27	5	14
БХЖЭ гэмт хэрэг/ХБОЭ гэмт хэрэг	0	0	0	1

Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг 82 буюу хамгийн их бүртгэгдсэн бол шүүхээс 39 эрүүгийн хэргийг хянан шийдвэрлэжээ.

Орон нутгийн хэмжээнд шүүхээс Хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол учруулсан гэмт хэргээр 177, Хулгайлах гэмт хэргээр 822 эрүүгийн хэрэг тус тус хянан шийдвэрлэснээс Говьсүмбэр аймагт Хүний эрүүл мэндэд хэнд хохирол учруулсан гэмт хэргээр 2, Хулгайлах гэмт хэргээр 2 эрүүгийн хэрэг шийдвэрлэсэн нь хамгийн бага үзүүлэлттэй байна.

Гурав. Зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа

2017 онд Говьсүмбэр аймагт 17188 зөрчил бүртгэгдэж, 16954 иргэн, 4 хуулийн этгээдэд шийтгэл оногдуулсан байна.

Аймгийн хэмжээнд бүртгэгдсэн зөрчлийн тоон үзүүлэлт, өсөлт бууралтыг дараах хүснэгтээр харуулбал:

Үзүүлэлт	Бүртгэгдсэн зөрчил	үүнээс			Цагдаагийн байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтан шийтгэл оногдуулсан	Шүүгч шийтгэл оногдуулсан	үүнээс			Согтууруулах ундааны зүйл хэрэглэж саатуулагдсан хүн	үүнээс		Сайн дурын мчилгээнд хамрагдсан хүн
		Иргэн	Албан тушаалтан	Хуулийн этгээд			Торгох (сая.төг)	Баривчлах	Торгож, эрх хасах		Эмэгтэй	Хүүхэд	
Орон нутгийн хэмжээнд	364151	347339	9	166	357740	6411	16180.2	6114	10523	34196	2021	93	411
Говьсүмбэр	17188	16954	0	4	17094	94	501.4	92	138	759	53	1	7
Эзлэх хувь	4.7	4.8	-	2.4	4.7	1.4	3.09	1.5	1.3	2.2	2.6	1.07	1.7

5.17. ДАРХАН-УУЛ АЙМАГ

Нэг. Дархан-Уул аймагт бүртгэгдсэн гэмт хэргийн нөхцөл байдал

2017 онд Дархан-Уул аймаг дахь цагдаагийн газар иргэд, хуулийн этгээдээс 4166 гомдол, мэдээлэл хүлээн авсанаас 1599 буюу 38.4 хувь нь гэмт хэргийн шинжтэй, 2567 буюу 61.6 хувь нь зөрчлийн шинжтэй гомдол, мэдээлэл шалгажээ.

Цагдаагийн байгууллагад нийт 768 гэмт хэрэг бүртгэгдэж, прокурорын байгууллага нийт 1574 хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан бол Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх 400 хэргийг хүлээн авч, 374 хэргийг хянан шийдвэрлэж, 364 хүнд ял оногдуулсан байна.

1.1.Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

2017 онд Дархан-Уул аймагт 768 гэмт хэрэг бүртгэгдсэн бөгөөд бүртгэгдсэн гэмт хэргийн хураангуй мэдээлэл болон тоон үзүүлэлтийг сумдаар нь буурах дарааллын дагуу аймгийн хэмжээнд эзлэх хувийн хамт хүснэгтээр үзүүлбэл:

Хураангуй:

- Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт эзлэх хувь **2.3**
- Орон нутгийн хэмжээнд эзлэх хувь **7.4**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн **Дархан сум**
- Хамгийн бага бүртгэгдсэн **Орхон сум**
- Сумдын дундаж нь **192**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг газар **Гэр орон сууц**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг гараг **Лхагва**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг цаг **22-06**
- Гэмт хэрэг хамгийн ихээр үйлдэж байгаа хүний нас **18-24**
- Согтуугаар үйлдсэн **150**
- Эмэгтэй хүн үйлдсэн **82**
- Хүүхэд үйлдсэн **32**
- Хохирогч иргэн **772**
- Нас барсан **22**
- Гэмтсэн **310**
- Хохирлын дүн **2584.3 сая**
- Нөхөн төлүүлсэн хэмжээ **742.4 сая**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн гэмт хэрэг **Хулгайлах**

№	Сумдын нэр	2017	Эзлэх хувь
1	Дархан	651	84.7
2	Хонгор	51	6.6
3	Шарын гол	50	6.5
4	Орхон	16	2.08

Дархан-Уул аймагт өндөр үзүүлэлттэй бүртгэгдсэн болон зарим онцлог гэмт хэргийг төрлөөр нь авч үзвэл:

Гэмт хэргийн төрөл	Бүртгэгдсэн хэрэг		Өсөлт, бууралтын хувь	Нийт хэрэгт эзлэх хувь
	2016	2017		
Хүнийг алах	5	5	0.0	0.7
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг	249	233	-6.4	30.3
Хүчиндэх	6	13	2.2 дахин	1.7
Хулгайлах	185	268	44.9	34.9
Дээрэмдэх	15	32	2.1 дахин	4.2
Залилах	66	44	-33.3	5.7
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах	22	18	-18.2	2.3
ХАБ,ТХАЖ-ын эсрэг гэмт хэрэг	61	43	-29.5	5.6
Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг	5	16	3.2 дахин	2.1
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх	2	10	5.0 дахин	1.3
Бусад	51	78	52.9	10.2

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

1.2 Гэмт хэрэгт холбогдогчдын тоо, нас, хүйс, нийгмийн байдал

2017 онд орон нутгийн хэмжээнд 8488 хүн холбогдон шалгагдсанаас Дархан-Уул аймагт 586 хүн шалгагдсан байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан хүний тоон үзүүлэлт, зарим онцлогийг харуулах статистикийг үзүүлбэл:

№	Үзүүлэлт	2016	2017	Өсөлт, бууралт
1	Нийт шалгагдсан хүн	668	586	-12.3 хувь
2	Эрэгтэй	541	504	-6.8 хувь
3	Эмэгтэй	127	82	-35.4 хувь
4	Хүүхэд	34	32	-5.8 хувь

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

Нийт шалгагдсан 586 хүний 504 буюу 86 хувийг эрэгтэй, 82 буюу 14 хувийг эмэгтэй, 32 буюу 5.5 хувийг хүүхэд тус тус эзэлж байгаа бол 2016 онд 290 хүн, 2017 онд 364 хүн тус тус ял шийтгэгдэж, 2017 онд ял шийтгэгдсэн хүний тоо 74 буюу 25.5 хувиар өссөн байна.

1.3. Гэмт хэргийн хохирогч, хохирол

Говьсүмбэр аймагт 192 иргэн хохирсон байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол түүнд хамаарах статистикийг харуулбал:

Хохирогч бүгд		Иргэн		Үүнээс				Хуулийн этгээд		Учирсан хохирол бүгд (сая.төг)		Нөхөн төлүүлсэн (сая.төг)	
2016	2017	2016	2017	Нас барсан		Гэмтсэн		2016	2017	2016	2017	2016	2017
703	777	699	772	20	22	339	310	4	5	1866.1	2584.3	1088.2	742.4

Хоёр. Тодорхой төрлийн гэмт хэргийн шийдвэрлэлт, 2017

Гэмт хэргийн төрөл	ЦАГДАА	ХБ, МБ явуулсан нийт		ШҮҮХ
	Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг	2002 оны хуулиар	2015 оны хуулиар	Хянан шийдвэрлэсэн
Хүнийг алах 91/10.1	5	12	0	8
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх 95/10.4	10	24	32	1
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг 96-100/11.1-11.6	233	401	102	141
Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх 120 ¹ /11.7	4	11	4	4
Хүчиндэх 126/12.1	13	14	9	11
Хулгайлах 145/17.1	268	396	124	76
Дээрэмдэх 146,147/17.2	32	58	23	11
Залилах 148/17.3	44	97	26	30
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах 181/20.16	18	57	1	16
АТХХАБАЖЭ гэмт хэрэг/ХАБТХАЖЭ гэмт хэрэг	43	92	16	32
БХЖЭ гэмт хэрэг/ХБОЭ гэмт хэрэг	16	4	12	5

Хулгайлах гэмт хэрэг 268 буюу хамгийн их бүртгэгдсэн бол шүүхээс 76 эрүүгийн хэргийг хянан шийдвэрлэжээ.

Орон нутгийн хэмжээнд харьцуулахад Дархан-Уул аймагт Хүнийг алах гэмт хэргээр 8, Хулгайлах гэмт хэргээр 76, Залилах гэмт хэргээр 30 эрүүгийн хэрэг тус тус хянан шийдвэрлэсэн нь хамгийн их үзүүлэлттэй байна.

Гурав. Зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа

2017 онд Дархан-Уул аймагт 34860 зөрчил бүртгэгдэж, 33744 иргэн, 24 хуулийн этгээдэд шийтгэл оногдуулсан байна.

Аймгийн хэмжээнд бүртгэгдсэн зөрчлийн тоон үзүүлэлт, өсөлт бууралтыг дараах хүснэгтээр харуулбал:

Үзүүлэлт	Бүртгэгдсэн зөрчил	Үүнээс					Үүнээс				Үүнээс		
		Иргэн	Албан тушаалтан	Хуулийн этгээд	Цагдаагийн байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтан шийтгэл оногдуулсан	Шүүгч шийтгэл оногдуулсан	Торгох (сая.төг)	Баривчлах	Торгож, эрх хасах	Согтууруулах ундааны зүйл хэрэглэж саатуулагдсан хүн	Эмэгтэй	Хүүхэд	Сайн дурын мчлгээнд хамрагдсан хүн
Орон нутгийн хэмжээнд	364151	347339	9	166	357740	6411	16180.2	6114	10523	34196	2021	93	411
Дархан-Уул	34860	33744	0	24	33952	908	1244,0	184	908	4942	407	11	55
Эзлэх хувь	9.5	9.7	-	14.4	9.4	14.1	7.6	3.0	8.6	14.4	20.1	11.8	13.3

5.18. ДОРНОГОВЬ АЙМАГ

Нэг. Дорноговь аймагт бүртгэгдсэн гэмт хэргийн нөхцөл байдал

2017 онд Дорноговь аймаг дахь цагдаагийн газар иргэд, хуулийн этгээдээс 2273 гомдол, мэдээлэл хүлээн авсанаас 961 буюу 42.3 хувь нь гэмт хэргийн шинжтэй, 1312 буюу 57.7 хувь нь зөрчлийн шинжтэй гомдол, мэдээлэл шалгажээ.

Цагдаагийн байгууллагад нийт 654 гэмт хэрэг бүртгэгдэж, прокурорын байгууллага нийт 1456 хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан бол Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх 438 хэргийг хүлээн авч, 383 хэргийг хянан шийдвэрлэж, 335 хүнд ял оногдуулсан байна.

1.1 Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

2017 онд Дорноговь аймагт 654 гэмт хэрэг бүртгэгдсэн бөгөөд бүртгэгдсэн гэмт хэргийн хураангуй мэдээлэл болон тоон үзүүлэлтийг сумдаар нь буурах дарааллын дагуу аймгийн хэмжээнд эзлэх хувийн хамт хүснэгтээр үзүүлбэл:

Хураангуй:

- Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт эзлэх хувь **2.02**
- Орон нутгийн хэмжээнд эзлэх хувь **6.3**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн **Замын-Үүд сум**
- Хамгийн бага бүртгэгдсэн **Хөвсгөл, Улаанбадрах сум**
- Сумдын дундаж нь **46.7**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг газар **Гэр орон сууц**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг гараг **Лхагва**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг цаг **22-06**
- Гэмт хэрэг хамгийн ихээр үйлдэж байгаа хүний нас **18-24**
- Согтуугаар үйлдсэн **150**
- Эмэгтэй хүн үйлдсэн **82**
- Хүүхэд үйлдсэн **32**
- Хохирогч иргэн **772**
- Нас барсан **22**
- Гэмтсэн **310**
- Хохирлын дүн **2584.3 сая**
- Нөхөн төлүүлсэн хэмжээ **742.4 сая**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн гэмт хэрэг **Хулгайлах**

№	Сумдын нэр	2017	Эзлэх хувь
1	Замын-Үүд	257	39.2
2	Сайншанд	231	35.3
3	Айраг	31	4.7
4	Хатанбулаг	25	3.8
5	Даланжаргалан	24	3.6
6	Өргөн	18	2.7
7	Сайхандулаан	13	1.9
8	Иххэт	11	1.6
9	Эрдэнэ	11	1.6
10	Алтанширээ	10	1.5
11	Дэлгэрэх	7	1.07
12	Мандах	6	0.9
13	Улаанбадрах	5	0.7
14	Хөвсгөл	5	0.7

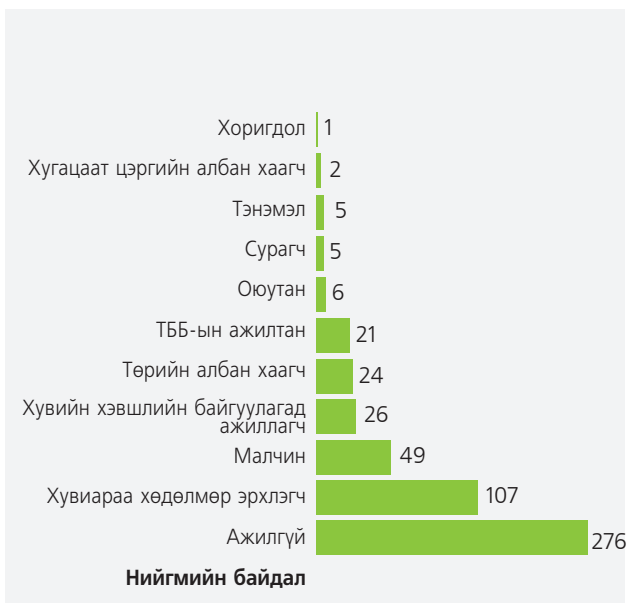
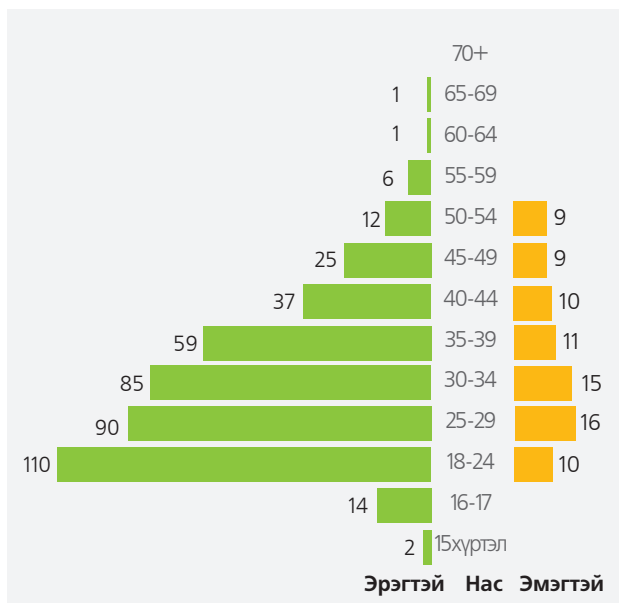
Дорноговь аймагт өндөр үзүүлэлттэй бүртгэгдсэн болон зарим онцлог гэмт хэргийг төрлөөр нь авч үзвэл:

Гэмт хэргийн төрөл	Бүртгэгдсэн хэрэг		Өсөлт, бууралтын хувь	Нийт хэрэгт эзлэх хувь
	2016	2017		
Хүнийг алах	4	5	25.0	0.8
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг	223	171	-23.3	26.1
Хүчиндэх	7	11	57.1	1.7
Хулгайлах	207	206	-0.5	31.5
Дээрэмдэх	6	5	-16.7	0.8
Залилах	10	24	2.4 дахин	3.7
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах	25	18	-28.0	2.8
ХАБ,ТХАЖ-ын эсрэг гэмт хэрэг	63	59	-6.3	8.9
Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг	5	10	2.0 дахин	1.5
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх	5	13	2.6 дахин	2.0
Бусад	94	117	24.5	17.9

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

1.2 Гэмт хэрэгт холбогдогчдын тоо, нас, хүйс, нийгмийн байдал

2017 онд орон нутгийн хэмжээнд 8488 хүн холбогдон шалгагдсанаас Дорноговь аймагт 522 хүн шалгагдсан байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан хүний тоон үзүүлэлт, зарим онцлогийг харуулах статистикийг үзүүлбэл:

№	Үзүүлэлт	2016	2017	Өсөлт, бууралт
1	Нийт шалгагдсан хүн	612	522	-14.7 хувь
2	Эрэгтэй	519	442	-14.8 хувь
3	Эмэгтэй	93	80	-14.0 хувь
4	Хүүхэд	18	16	-11.1 хувь

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

Нийт шалгагдсан 522 хүний 442 буюу 84.7 хувийг эрэгтэй, 80 буюу 15.3 хувийг эмэгтэй, 16 буюу 3.1 хувийг хүүхэд тус тус эзэлж байгаа бол 2016 онд 215 хүн, 2017 онд 335 хүн тус тус ял шийтгэгдэж, 2017 онд ял шийтгэгдсэн хүний тоо 120 буюу 55.8 хувиар өссөн байна.

1.3 Гэмт хэргийн хохирогч, хохирол

Дорноговь аймагт 550 иргэн хохирсон байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол түүнд хамаарах статистикийг харуулбал:

Хохирогч бүгд		Иргэн		Үүнээс				Хуулийн этгээд		Учирсан хохирол бүгд (сая.төг)		Нөхөн төлүүлсэн (сая.төг)	
				Нас барсан		Гэмтсэн							
2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
666	576	658	550	34	26	282	213	8	26	2091.4	4422.3	1545.6	2679.8

Хоёр. Тодорхой төрлийн гэмт хэргийн шийдвэрлэлт, 2017

Гэмт хэргийн төрөл	ЦАГДАА	ХБ, МБ явуулсан нийт		ШҮҮХ
	Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг	2002 оны хуулиар	2015 оны хуулиар	Хянан шийдвэрлэсэн
Хүнийг алах 91/10.1	5	14	4	2
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх 95/10.4	13	89	45	0
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг 96-100/11.1-11.6	171	331	99	150
Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх 120 ¹ /11.7	3	4	2	1
Хүчиндэх 126/12.1	11	16	8	6
Хулгайлах 145/17.1	206	355	88	55
Дээрэмдэх 146,147/17.2	5	10	4	7
Залилах 148/17.3	24	24	12	1
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах 181/20.16	18	49	1	12
АТХХАБАЖЭ гэмт хэрэг/ХАБТХАЖЭ гэмт хэрэг	59	105	32	46
БХЖЭ гэмт хэрэг/ХБОЭ гэмт хэрэг	10	12	2	6

Хулгайлах гэмт хэрэг 206 буюу хамгийн их бүртгэгдсэн бол шүүхээс 55 эрүүгийн хэргийг хянан шийдвэрлэжээ.

Дорноговь аймгийн нутаг дэвсгэрт Сайншанд сум болон Замын-Үүд суманд тус бүр 1 шүүх шүүн таслах ажиллагааг хэрэгжүүлдэг онцлогтой. Замын-Үүд сумын сум дундын шүүхээс Хүнийг алах, Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх, Залилах гэмт хэргээр хянан шийдвэрлэсэн эрүүгийн хэрэг гараагүй байна.

Гурав. Зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа

2017 онд Дорноговь аймагт 18251 зөрчил бүртгэгдэж, 17491 иргэн, 5 хуулийн этгээдэд шийтгэл оногдуулсан байна.

Аймгийн хэмжээнд бүртгэгдсэн зөрчлийн тоон үзүүлэлт, өсөлт бууралтыг дараах хүснэгтээр харуулбал:

Үзүүлэлт	Бүртгэгдсэн зөрчил	Үүнээс			Цагдаагийн байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтан шийтгэл оногдуулсан	Шүүгч шийтгэл оногдуулсан	Үүнээс			Согтууруулах ундааны зүйл хэрэглэж саатуулагдсан хүн	Үүнээс		Сайн дурын мчилгээнд хамрагдсан хүн
		Иргэн	Албан тушаалтан	Хуулийн этгээд			Торгох (сая.төг)	Баривчлах	Торгож, эрх хасах		Эмэгтэй	Хүүхэд	
Орон нутгийн хэмжээнд	364151	347339	9	166	357740	6411	16180.2	6114	10523	34196	2021	93	411
Дорноговь	18251	17491	0	5	18022	229	801.6	217	538	1653	89	7	4
Эзлэх хувь	5.01	5.03	-	3.01	5.03	3.5	4.9	3.5	5.1	3.05	4.4	7.5	0.9

5.19. ДОРНОД АЙМАГ

Нэг. Дорнод аймагт бүртгэгдсэн гэмт хэргийн нөхцөл байдал

2017 онд Дорнод аймаг дахь цагдаагийн газар иргэд, хуулийн этгээдээс 6077 гомдол, мэдээлэл хүлээн авсанаас 1548 буюу 25.5 хувь нь гэмт хэргийн шинжтэй, 4529 буюу 74.5 хувь нь зөрчлийн шинжтэй гомдол, мэдээлэл шалгажээ.

Цагдаагийн байгууллагад нийт 582 гэмт хэрэг бүртгэгдэж, прокурорын байгууллага нийт 1046 хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан бол Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх 272 хэргийг хүлээн авч, 233 хэргийг хянан шийдвэрлэж, 256 хүнд ял оногдуулсан байна.

1.1 Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

2017 онд Дорнод аймагт 582 гэмт хэрэг бүртгэгдсэн бөгөөд бүртгэгдсэн гэмт хэргийн хураангуй мэдээлэл болон тоон үзүүлэлтийг сумдаар нь буурах дарааллын дагуу аймгийн хэмжээнд эзлэх хувийн хамт хүснэгтээр үзүүлбэл:

Хураангуй:

- Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт эзлэх хувь **1.8**
- Орон нутгийн хэмжээнд эзлэх хувь **5.6**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн **Хэрлэн сум**
- Хамгийн бага бүртгэгдсэн **Чулуунхороот, Хөлөнбуйр сум**
- Сумдын дундаж нь **41.5**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг газар **Гэр орон сууц**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг гараг **Мягмар**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг цаг **22-06**
- Гэмт хэрэг хамгийн ихээр үйлдэж байгаа хүний нас **25-34**
- Согтуугаар үйлдсэн **133**
- Эмэгтэй хүн үйлдсэн **50**
- Хүүхэд үйлдсэн **32**
- Хохирогч иргэн **574**
- Нас барсан **31**
- Гэмтсэн **254**
- Хохирлын дүн **3039.9 сая**
- Нөхөн төлүүлсэн хэмжээ **1753.2 сая**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн гэмт хэрэг **Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг**

№	Сумдын нэр	2017	Эзлэх хувь
1	Хэрлэн	285	48.9
2	Сэргэлэн	90	15.4
3	Цагаан овоо	34	5.8
4	Матад	33	5.6
5	Гурван загал	27	4.6
6	Булган	24	4.1
7	Баяндун	15	2.5
8	Халх гол	15	2.5
9	Чойбалсан	14	2.4
10	Баян-Уул	12	2.06
11	Дашбалбар	12	2.06
12	Баянтүмэн	9	1.5
13	Хөлөнбуйр	6	1.03
14	Чулуунхороот	6	1.03

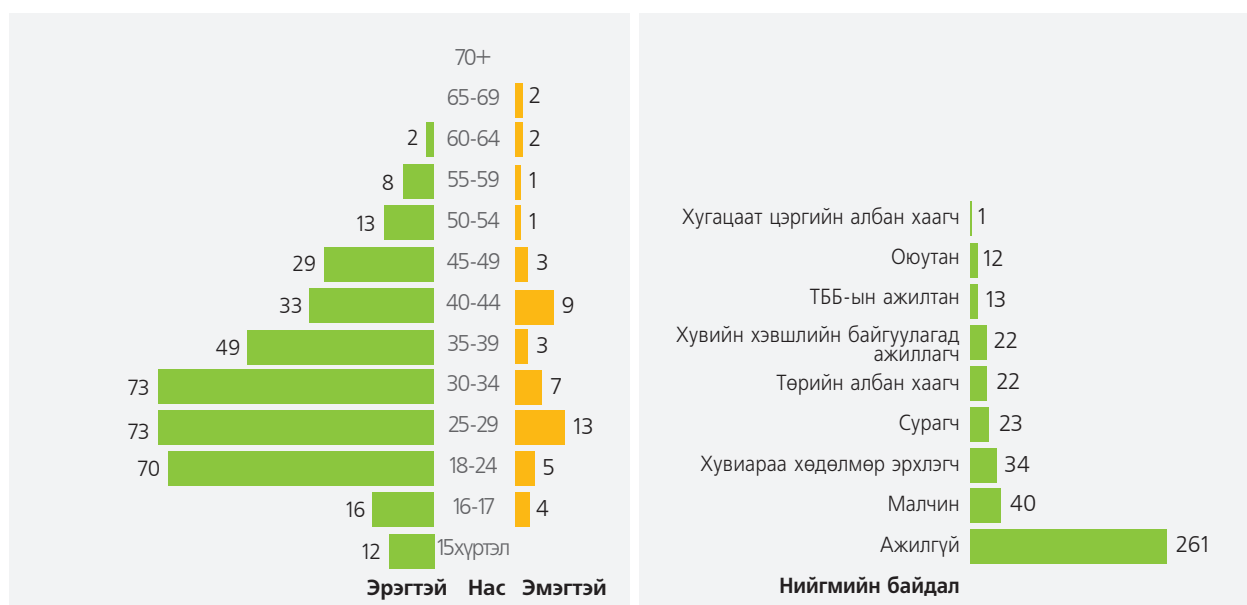
Дорнод аймагт өндөр үзүүлэлттэй бүртгэгдсэн болон зарим онцлог гэмт хэргийг төрлөөр нь авч үзвэл:

Гэмт хэргийн төрөл	Бүртгэгдсэн хэрэг		Өсөлт, бууралтын хувь	Нийт хэрэгт эзлэх хувь
	2016	2017		
Хүнийг алах	6	6	0.0	1.0
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг	171	208	21.6	35.8
Хүчиндэх	12	9	-25.0	1.5
Хулгайлах	148	193	30.4	33.2
Дээрэмдэх	4	16	4.0 дахин	2.7
Залилах	15	15	0.0	2.6
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах	9	12	33.3	2.1
ХАБ,ТХАЖ-ын эсрэг гэмт хэрэг	37	41	10.8	7.0
Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг	10	17	70.0	3.0
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх	3	6	2.0 дахин	1.0
Бусад	60	53	-11.7	9.1

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

1.2 Гэмт хэрэгт холбогдогчдын тоо, нас, хүйс, нийгмийн байдал

2017 онд орон нутгийн хэмжээнд 8488 хүн холбогдон шалгагдсанаас Дорнод аймагт 428 хүн шалгагдсан байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан хүний тоон үзүүлэлт, зарим онцлогийг харуулах статистикийг үзүүлбэл:

№	Үзүүлэлт	2016	2017	Өсөлт, бууралт
1	Нийт шалгагдсан хүн	476	428	-10.1 хувь
2	Эрэгтэй	423	378	-10.6 хувь
3	Эмэгтэй	53	50	-5.7 хувь
4	Хүүхэд	33	32	-3.03 хувь

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

Нийт шалгагдсан 428 хүний 378 буюу 88.3 хувийг эрэгтэй, 50 буюу 11.7 хувийг эмэгтэй, 32 буюу 7.5 хувийг хүүхэд тус тус эзэлж байгаа бол 2016 онд 180 хүн, 2017 онд 256 хүн тус тус ял шийтгэгдэж, 2017 онд ял шийтгэгдсэн хүний тоо 76 буюу 42.2 хувиар өссөн байна.

1.3. Гэмт хэргийн хохирогч, хохирол

Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол түүнд хамаарах статистикийг харуулбал:

Хохирогч бүгд		Иргэн		Үүнээс				Хуулийн этгээд		Учирсан хохирол бүгд (сая.төг)		Нөхөн төлүүлсэн (сая.төг)	
				Нас барсан		Гэмтсэн							
2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
492	575	490	574	18	31	229	245	2	1	3262.6	3039.9	512.2	1753.2

Хоёр. Тодорхой төрлийн гэмт хэргийн шийдвэрлэлт, 2017

Гэмт хэргийн төрөл	ЦАГДАА	ХБ, МБ явуулсан нийт		ШҮҮХ
	Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг	2002 оны хуулиар	2015 оны хуулиар	Хянан шийдвэрлэсэн
Хүнийг алах 91/10.1	6	11	3	3
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх 95/10.4	6	30	19	0
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг 96-100/11.1-11.6	208	287	40	98
Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх 120 ¹ /11.7	2	0	2	0
Хүчиндэх 126/12.1	9	19	6	11
Хулгайлах 145/17.1	193	281	68	18
Дээрэмдэх 146,147/17.2	16	17	8	6
Залилах 148/17.3	15	18	10	1
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах 181/20.16	12	23	1	5
АТХХАБАЖЭ гэмт хэрэг/ХАБТХАЖЭ гэмт хэрэг	41	60	12	23
БХЖЭ гэмт хэрэг/ХБОЭ гэмт хэрэг	17	16	11	15

Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг 208 буюу хамгийн их бүртгэгдсэн бол шүүхээс 98 эрүүгийн хэргийг хянан шийдвэрлэжээ.

Орон нутгийн хэмжээнд харьцуулахад Дорнод аймагт шүүхээс 2015 оны Эрүүгийн хуулийн 24.5 дугаар зүйлд заасан Хууль бусаар ан агнах гэмт хэргээр 8 эрүүгийн хэрэг буюу хамгийн их үзүүлэлттэй шийдвэрлэсэн бол Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх гэмт хэргээр хянан шийдвэрлэсэн эрүүгийн хэрэг гараагүй байна.

Гурав. Зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа

2017 онд Дорнод аймагт 14425 зөрчил бүртгэгдэж, 13474 иргэн, 8 хуулийн этгээдэд шийтгэл оногдуулсан байна.

Аймгийн хэмжээнд бүртгэгдсэн зөрчлийн тоон үзүүлэлт, өсөлт бууралтыг дараах хүснэгтээр харуулбал:

Үзүүлэлт	Бүртгэгдсэн зөрчил	Үүнээс			Цагдаагийн байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтан шийтгэл оногдуулсан	Шүүгч шийтгэл оногдуулсан	Үүнээс			Согтууруулах үндсаны зүйл хэрэглэж саатуулагдсан хүн	Үүнээс		
		Иргэн	Албан тушаалтан	Хуулийн этгээд			Торгох (сая.төг)	Баривчлах	Торгож, эрх хасах		Эмэгтэй	Хүүхэд	Сайн дурын мчилгээнд хамрагдсан хүн
Орон нутгийн хэмжээнд	364151	347339	9	166	357740	6411	16180.2	6114	10523	34196	2021	93	411
Дорнод	14425	13474	0	8	13966	459	554.3	452	491	3809	266	6	52
Эзлэх хувь	3.9	3.8	-	4.8	3.9	7.1	3.4	7.3	4.6	11.1	13.1	6.4	12.6

5.20. ДУНДГОВЬ АЙМАГ

Нэг. Дундговь аймагт бүртгэгдсэн гэмт хэргийн нөхцөл байдал

2017 онд Дундговь аймаг дахь цагдаагийн газар иргэд, хуулийн этгээдээс 1419 гомдол, мэдээлэл хүлээн авсанаас 432 буюу 30.4 хувь нь гэмт хэргийн шинжтэй, 987 буюу 69.6 хувь нь зөрчлийн шинжтэй гомдол, мэдээлэл шалгажээ.

Цагдаагийн байгууллагад нийт 216 гэмт хэрэг бүртгэгдэж, прокурорын байгууллага нийт 551 хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан бол Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх 121 хэргийг хүлээн авч, 95 хэргийг хянан шийдвэрлэж, 95 хүнд ял оногдуулсан байна.

1.1 Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

2017 онд Дундговь аймагт 216 гэмт хэрэг бүртгэгдсэн бөгөөд бүртгэгдсэн гэмт хэргийн хураангуй мэдээлэл болон тоон үзүүлэлтийг сумдаар нь буурах дарааллын дагуу аймгийн хэмжээнд эзлэх хувийн хамт хүснэгтээр үзүүлбэл:

Хураангуй:

- Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт эзлэх хувь **0.6**
- Орон нутгийн хэмжээнд эзлэх хувь **2.5**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн **Сайнцагаан сум**
- Хамгийн бага бүртгэгдсэн **Өндөршил сум**
- Сумдын дундаж нь **14.4**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг газар **Гэр орон сууц**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг гараг **Даваа**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг цаг **22-06**
- Гэмт хэрэг хамгийн ихээр үйлдэж байгаа хүний нас **30-34**
- Согтуугаар үйлдсэн **35**
- Эмэгтэй хүн үйлдсэн **20**
- Хүүхэд үйлдсэн **0**
- Хохирогч иргэн **225**
- Нас барсан **27**
- Гэмтсэн **122**
- Хохирлын дүн **553.1 сая**
- Нөхөн төлүүлсэн хэмжээ **332.3 сая**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн гэмт хэрэг **Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг**

№	Сумдын нэр	2017	Эзлэх хувь
1	Сайнцагаан	96	44.4
2	Дэлгэрцогт	23	10.6
3	Луус	15	6.9
4	Адаацаг	13	6.1
5	Гурвансайхан	10	4.6
6	Дэрэн	10	4.6
7	Баянжаргалан	9	4.1
8	Хулд	8	3.7
9	Говь-Угтаал	8	3.7
10	Цагаандэлгэр	8	3.7
11	Дэлгэрхангай	6	2.7
12	Өлзийт	4	1.8
13	Эрдэнэдалай	3	1.3
14	Сайхан овоо	2	0.9
15	Өндөршил	1	0.4

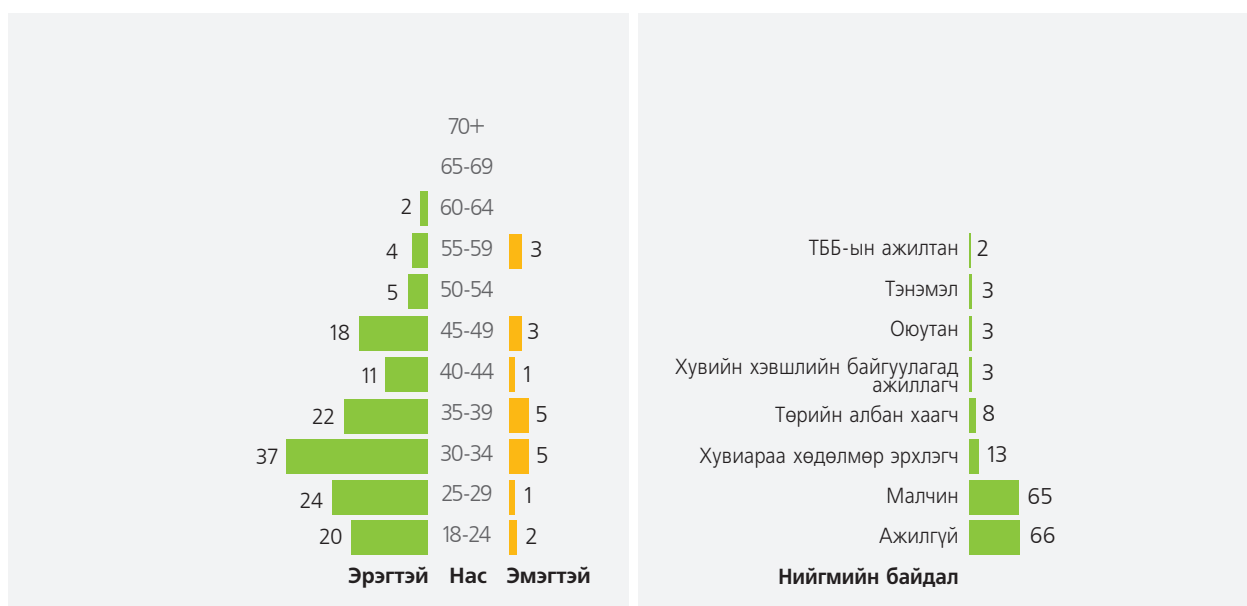
Дундговь аймагт өндөр үзүүлэлттэй бүртгэгдсэн болон зарим онцлог гэмт хэргийг төрлөөр нь авч үзвэл:

Гэмт хэргийн төрөл	Бүртгэгдсэн хэрэг		Өсөлт, бууралтын хувь	Нийт хэрэгт эзлэх хувь
	2016	2017		
Хүнийг алах	4	3	-1.0	1.4
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг	94	110	17.0	50.9
Хүчиндэх	1	3	3.0 дахин	1.4
Хулгайлах	62	51	-17.7	23.7
Дээрэмдэх	1	3	3.0 дахин	1.4
Залилах	10	3	-70.0	1.4
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах	4	0		0.0
ХАБ,ТХАЖ-ын эсрэг гэмт хэрэг	22	26	18.2	12.0
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх	1	2	2.0 дахин	0.9
Бусад	21	13	-38.1	6.0

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

1.2 Гэмт хэрэгт холбогдогчдын тоо, нас, хүйс, нийгмийн байдал

2017 онд орон нутгийн хэмжээнд 8488 хүн холбогдон шалгагдсанаас Дундговь аймагт 163 хүн шалгагдсан байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан хүний тоон үзүүлэлт, зарим онцлогийг харуулах статистикийг үзүүлбэл:

№	Үзүүлэлт	2016	2017	Өсөлт, бууралт
1	Нийт шалгагдсан хүн	213	163	-23.5 хувь
2	Эрэгтэй	192	143	-25.5 хувь
3	Эмэгтэй	21	20	-4.8 хувь
4	Хүүхэд	5	0	-100 хувь

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

Нийт шалгагдсан 163 хүний 143 буюу 87.7 хувийг эрэгтэй, 20 буюу 12.3 хувийг эмэгтэй хүн тус тус эзэлж байгаа бол 2016 онд 50 хүн, 2017 онд 95 хүн тус тус ял шийтгэгдэж, 2017 онд ял шийтгэгдсэн хүний тоо 45 буюу 90.0 хувиар өссөн байна.

1.3. Гэмт хэргийн хохирогч, хохирол

Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол түүнд хамаарах статистикийг харуулбал:

Хохирогч бүгд		Иргэн		Үүнээс				Хуулийн этгээд		Учирсан хохирол бүгд (сая.төг)		Нөхөн төлүүлсэн (сая.төг)	
				Нас барсан		Гэмтсэн							
2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
492	575	490	574	18	31	229	245	2	1	3262.6	3039.9	512.2	1753.2

Хоёр. Тодорхой төрлийн гэмт хэргийн шийдвэрлэлт, 2017

Гэмт хэргийн төрөл	ЦАГДАА	ХБ, МБ явуулсан нийт		ШҮҮХ
	Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг	2002 оны хуулиар	2015 оны хуулиар	Хянан шийдвэрлэсэн
Хүнийг алах 91/10.1	6	11	3	3
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх 95/10.4	6	30	19	0
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг 96-100/11.1-11.6	208	287	40	98
Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх 120 ¹ /11.7	2	0	2	0
Хүчиндэх 126/12.1	9	19	6	11
Хулгайлах 145/17.1	193	281	68	18
Дээрэмдэх 146,147/17.2	16	17	8	6
Залилах 148/17.3	15	18	10	1
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах 181/20.16	12	23	1	5
АТХХАБАЖЭ гэмт хэрэг/ХАБТХАЖЭ гэмт хэрэг	41	60	12	23
БХЖЭ гэмт хэрэг/ХБОЭ гэмт хэрэг	17	16	11	15

Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг 208 буюу хамгийн их бүртгэгдсэн бол шүүхээс 98 эрүүгийн хэргийг хянан шийдвэрлэжээ.

Орон нутгийн хэмжээнд харьцуулахад Дорнод аймагт шүүхээс 2015 оны Эрүүгийн хуульд 24.5 дугаар зүйлд заасан Хууль бусаар ан агнах гэмт хэргээр 8 эрүүгийн хэрэг буюу хамгийн их үзүүлэлттэй шийдвэрлэсэн бол Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх гэмт хэргээр хянан шийдвэрлэсэн эрүүгийн хэрэг гараагүй байна.

Гурав. Зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа

2017 онд Дорнод аймагт 14425 зөрчил бүртгэгдэж, 13474 иргэн, 8 хуулийн этгээдэд шийтгэл оногдуулсан байна.

Аймгийн хэмжээнд бүртгэгдсэн зөрчлийн тоон үзүүлэлт, өсөлт бууралтыг дараах хүснэгтээр харуулбал:

Үзүүлэлт	Бүртгэгдсэн зөрчил	Үүнээс			Цагдаагийн байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтан шийтгэл оногдуулсан	Шүүгч шийтгэл оногдуулсан	Үүнээс			Согтууруулах ундааны зүйл хэрэглэж саатуулагдсан хүн	Үүнээс		
		Иргэн	Албан тушаалтан	Хуулийн этгээд			Торгох (сая.төг)	Баривчлах	Торгож, эрх хасах		Эмэгтэй	Хүүхэд	Сайн дурын мчилгээнд хамрагдсан хүн
Орон нутгийн хэмжээнд	364151	347339	9	166	357740	6411	16180.2	6114	10523	34196	2021	93	411
Дорнод	14425	13474	0	8	13966	459	554.3	452	491	3809	266	6	52
Эзлэх хувь	3.9	3.8	-	4.8	3.9	7.1	3.4	7.3	4.6	11.1	13.1	6.4	12.6

5.21. ЗАВХАН АЙМАГ

Нэг. Завхан аймагт бүртгэгдсэн гэмт хэргийн нөхцөл байдал

2017 онд Завхан аймаг дахь цагдаагийн газар иргэд, хуулийн этгээдээс 1412 гомдол, мэдээлэл хүлээн авсанаас 356 буюу 25.2 хувь нь гэмт хэргийн шинжтэй, 1056 буюу 74.8 хувь нь зөрчлийн шинжтэй гомдол, мэдээлэл шалгажээ.

Цагдаагийн байгууллагад нийт 221 гэмт хэрэг бүртгэгдэж, прокурорын байгууллага нийт 502 хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан бол Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх 119 хэргийг хүлээн авч, 121 хэргийг хянан шийдвэрлэж, 123 хүнд ял оногдуулсан байна.

1.1 Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

2017 онд Завхан аймагт 221 гэмт хэрэг бүртгэгдсэн бөгөөд бүртгэгдсэн гэмт хэргийн хураангуй мэдээлэл болон тоон үзүүлэлтийг сумдаар нь буурах дарааллын дагуу аймгийн хэмжээнд эзлэх хувийн хамт хүснэгтээр үзүүлбэл:

Хураангуй:

- Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт эзлэх хувь **0.6**
- Орон нутгийн хэмжээнд эзлэх хувь **2.1**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн **Улиастай сум**
- Хамгийн бага бүртгэгдсэн **Баянтэс сум**
- Сумдын дундаж нь **9.2**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг газар **Гэр орон сууц**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг гараг **Мягмар**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг цаг **22-06**
- Гэмт хэрэг хамгийн ихээр үйлдэж байгаа хүний нас **18-24**
- Согтуугаар үйлдсэн **70**
- Эмэгтэй хүн үйлдсэн **10**
- Хүүхэд үйлдсэн **11**
- Хохирогч иргэн **250**
- Нас барсан **17**
- Гэмтсэн **84**
- Хохирлын дүн **558.9 сая**
- Нөхөн төлүүлсэн хэмжээ **370.0 сая**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн гэмт хэрэг **Хулгайлах**

№	Сумдын нэр	2017	Эзлэх хувь
1	Улиастай	69	31.2
2	Тосонцэнгэл	33	14.9
3	Алдархаан	20	9.04
4	Их уул	17	7.6
5	Тэлмэн	11	4.9
6	Идэр	9	4.07
7	Эрдэнэхайрхан	6	2.7
8	Нөмрөг	6	2.7
9	Отгон	6	2.7
10	Сонгино	6	2.7
11	Дөрвөлжин	5	2.2
12	Яруу	5	2.2
13	Цагаанхайрхан	5	2.2
14	Баянхайрхан	4	1.8
15	Завхан мандал	3	1.3
16	Ургамал	3	1.3
17	Цэцэн уул	3	1.3
18	Сантмаргац	2	0.9
19	Асгат	2	0.9
20	Шилүүстэй	2	0.9
21	Түдэвтэй	2	0.9
22	Тэс	1	0.4
23	Цагаанчулуут	1	0.4
24	Баянтэс	0	-

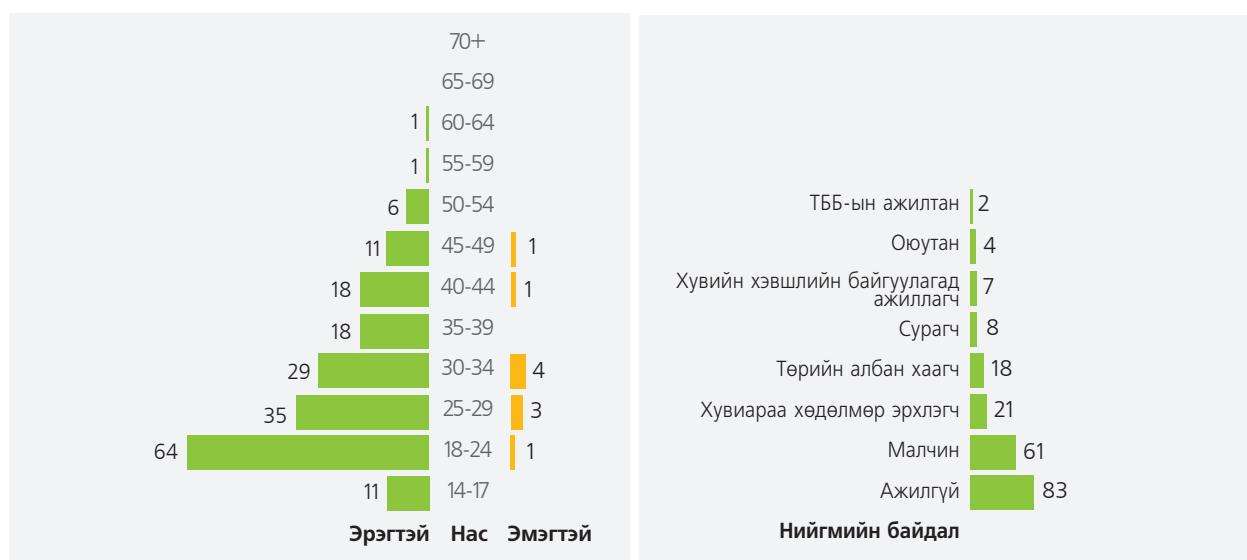
Завхан аймагт өндөр үзүүлэлттэй бүртгэгдсэн болон зарим онцлог гэмт хэргийг төрлөөр нь авч үзвэл:

Гэмт хэргийн төрөл	Бүртгэгдсэн хэрэг		Өсөлт, бууралтын хувь	Нийт хэрэгт эзлэх хувь
	2016	2017		
Хүнийг алах	1	2	2.0 дахин	0.9
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг	97	68	-29.9	30.8
Хүчиндэх	8	1	-87.5	0.4
Хулгайлах	96	89	-7.3	40.2
Дээрэмдэх		1		0.5
Залилах	7	2	-71.4	0.9
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах	5	5	0.0	2.3
ХАБ,ТХАЖ-ын эсрэг гэмт хэрэг	15	16	6.7	7.2
Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг	3	15	5.0 дахин	6.8
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх		2		0.9
Бусад	25	19	-24.0	8.6

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

1.2 Гэмт хэрэгт холбогдогчдын тоо, нас, хүйс, нийгмийн байдал

2017 онд орон нутгийн хэмжээнд 8488 хүн холбогдон шалгагдсанаас Завхан аймагт 204 хүн шалгагдсан байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан хүний тоон үзүүлэлт, зарим онцлогийг харуулах статистикийг үзүүлбэл:

№	Үзүүлэлт	2016	2017	Өсөлт, бууралт
1	Нийт шалгагдсан хүн	264	204	-22.7 хувь
2	Эрэгтэй	249	194	-22.1 хувь
3	Эмэгтэй	15	10	-33.3 хувь
4	Хүүхэд	34	11	-67.6 хувь

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

Нийт шалгагдсан 204 хүний 194 буюу 95.1 хувийг эрэгтэй, 10 буюу 4.9 хувийг эмэгтэй, 11 буюу 5.4 хувийг хүүхэд тус тус эзэлж байгаа бол 2016 онд 111 хүн, 2017 онд 123 хүн тус тус ял шийтгэгдэж, 2017 онд ял шийтгэгдсэн хүний тоо 12 буюу 10.8 хувиар өссөн байна.

1.3. Гэмт хэргийн хохирогч, хохирол

Завхан аймагт 250 иргэн хохирсон байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол түүнд хамаарах статистикийг харуулбал:

Хохирогч бүгд		Иргэн		Үүнээс				Хуулийн этгээд		Учирсан хохирол бүгд (сая.төг)		Нөхөн төлүүлсэн (сая.төг)	
				Нас барсан		Гэмтсэн							
2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
286	253	285	250	13	17	90	84	1	3	497.6	558.9	280.1	370.0

Хоёр. Тодорхой төрлийн гэмт хэргийн шийдвэрлэлт, 2017

Гэмт хэргийн төрөл	ЦАГДАА	ХБ, МБ явуулсан нийт		ШҮҮХ
	Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг	2002 оны хуулиар	2015 оны хуулиар	Хянан шийдвэрлэсэн
Хүнийг алах 91/10.1	2	7	1	2
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх 95/10.4	2	12	4	0
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг 96-100/11.1-11.6	68	126	24	47
Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх 120 ¹ /11.7	7	0	1	4
Хүчиндэх 126/12.1	1	11	3	6
Хулгайлах 145/17.1	89	173	33	24
Дээрэмдэх 146,147/17.2	1	2	1	0
Залилах 148/17.3	2	3	2	0
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах 181/20.16	5	9	0	1
АТХХАБАЖЭ гэмт хэрэг/ХАБТХАЖЭ гэмт хэрэг	16	32	4	10
БХЖЭ гэмт хэрэг/ХБОЭ гэмт хэрэг	15	10	7	10

Хулгайлах гэмт хэрэг 89 буюу хамгийн их бүртгэгдсэн бол шүүхээс 24 эрүүгийн хэргийг хянан шийдвэрлэжээ.

Орон нутгийн хэмжээнд харьцуулахад Завхан аймагт Хүний эрүүл мэндэд хүндэвтэр хохирол учруулах гэмт хэргээр 2 эрүүгийн хэрэг буюу хамгийн бага үзүүлэлттэй шийдвэрлэсэн бол Дээрэмдэх, Залилах гэмт хэргээр хянан шийдвэрлэсэн эрүүгийн хэрэг гараагүй байна.

Завхан аймгийн нутаг дэвсгэрт Улиастай сум болон Тосонцэнгэл суманд тус бүр 1 шүүх шүүн таслах ажиллагааг хэрэгжүүлдэг онцлогтой бөгөөд аймгийн хэмжээнд төдийгүй Улсын хэмжээнд зөвхөн Завхан аймгийн Баянтэс² суманд 2017 онд гэмт хэрэг бүртгэгдээгүй байна.

Гурав. Зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа

2017 онд Завхан аймагт 7805 зөрчил бүртгэгдэж, 7371 иргэн, 1 албан тушаалтанд шийтгэл оногдуулсан байна.

Аймгийн хэмжээнд бүртгэгдсэн зөрчлийн тоон үзүүлэлт, өсөлт бууралтыг харуулбал:

Үзүүлэлт	Бүртгэгдсэн зөрчил	Үүнээс				Цагдаагийн байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтан шийтгэл оногдуулсан	Шүүгч шийтгэл оногдуулсан	Үүнээс			Согтууруулах ундааны зүйл хэрэглэж саатуулагдсан хүн	Үүнээс		Сайн дурын мчилгээнд хамрагдсан хүн
		Иргэн	Албан тушаалтан	Хуулийн этгээд	Торгох (сая.төг)			Баривчлах	Торгож, эрх хасах	Эмэгтэй		Хүүхэд		
Орон нутгийн хэмжээнд	364151	347339	9	166	357740	6411	16180.2	6114	10523	34196	2021	93	411	
Завхан	7805	7371	1	0	7566	239	415.3	221	212	639	15	0	7	
Эзлэх хувь	2.1	2.1	11.1	-	2.1	3.7	2.5	3.6	2.01	1.8	0.7	-	1.7	

² Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар. Монгол Улсад бүртгэгдсэн гэмт хэрэг, зөрчлийн нөхцөл байдал 2017. 93 дахь тал.

5.22. ОРХОН АЙМАГ

Нэг. Орхон аймагт бүртгэгдсэн гэмт хэргийн нөхцөл байдал

2017 онд Орхон аймаг дахь цагдаагийн газар иргэд, хуулийн этгээдээс 8468 гомдол, мэдээлэл хүлээн авсанаас 1366 буюу 16.1 хувь нь гэмт хэргийн шинжтэй, 7102 буюу 83.9 хувь нь зөрчлийн шинжтэй гомдол, мэдээлэл шалгажээ.

Цагдаагийн байгууллагад нийт 881 гэмт хэрэг бүртгэгдэж, прокурорын байгууллага нийт 1521 хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан бол Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх 469 хэргийг хүлээн авч, 426 хэргийг хянан шийдвэрлэж, 482 хүнд ял оногдуулсан байна.

1.1 Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

2017 онд Орхон аймагт 881 гэмт хэрэг бүртгэгдсэн бөгөөд бүртгэгдсэн гэмт хэргийн хураангуй мэдээлэл болон тоон үзүүлэлтийг сумдаар нь буурах дарааллын дагуу аймгийн хэмжээнд эзлэх хувийн хамт хүснэгтээр үзүүлбэл:

Хураангуй:

- Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт эзлэх хувь **2.7**
- Орон нутгийн хэмжээнд эзлэх хувь **8.5**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг газар **Гэр орон сууц**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг гараг **Лхагва**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг цаг **22-06**
- Гэмт хэрэг хамгийн ихээр үйлдэж байгаа хүний нас **18-24**
- Согтуугаар үйлдсэн **242**
- Эмэгтэй хүн үйлдсэн **112**
- Хүүхэд үйлдсэн **68**
- Хохирогч иргэн **907**
- Нас барсан **19**
- Гэмтсэн **378**
- Хохирлын дүн **1542.3 сая**
- Нөхөн төлүүлсэн хэмжээ **611.6 сая**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн гэмт хэрэг **Хулгайлах**

№	Сумдын нэр	2017	Эзлэх хувь
1	Баян-Өндөр	863	97.9
2	Жаргалант	18	2.1

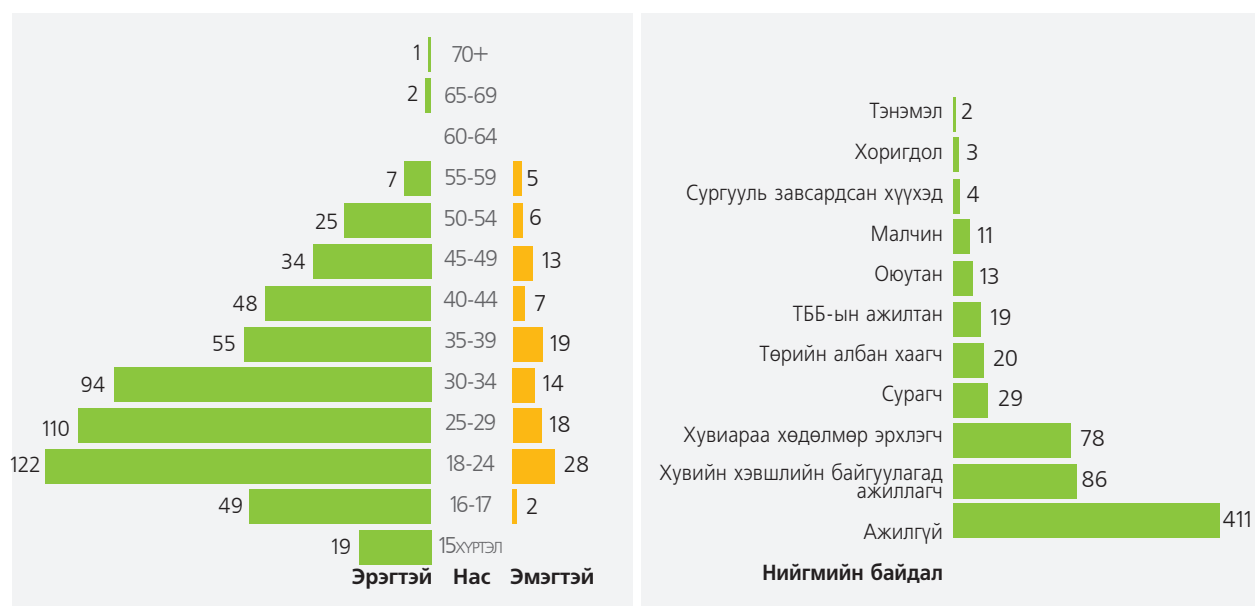
Орхон аймагт өндөр үзүүлэлттэй бүртгэгдсэн болон зарим онцлог гэмт хэргийг төрлөөр нь авч үзвэл:

Гэмт хэргийн төрөл	Бүртгэгдсэн хэрэг		Өсөлт, бууралтын хувь	Нийт хэрэгт эзлэх хувь
	2016	2017		
Хүнийг алах	7	2	-5.0	0.2
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг	218	284	30.3	32.2
Хүчиндэх	14	22	57.1	2.5
Хулгайлах	167	313	87.4	35.6
Дээрэмдэх	12	31	2.6 дахин	3.5
Залилах	13	71	5.5 дахин	8.1
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах	12	11	-8.3	1.2
ХАБ,ТХАЖ-ын эсрэг гэмт хэрэг	26	39	50.0	4.5
Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг		2		0.2
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх	3	5	66.7	0.6
Бусад	45	83	84.4	9.4

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

1.2 Гэмт хэрэгт холбогдогчдын тоо, нас, хүйс, нийгмийн байдал

2017 онд орон нутгийн хэмжээнд 8488 хүн холбогдон шалгагдсанаас Завхан аймагт 204 хүн шалгагдсан байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан хүний тоон үзүүлэлт, зарим онцлогийг харуулах статистикийг үзүүлбэл:

№	Үзүүлэлт	2016	2017	Өсөлт, бууралт
1	Нийт шалгагдсан хүн	539	676	25.4 хувь
2	Эрэгтэй	459	564	22.9 хувь
3	Эмэгтэй	80	112	40.0 хувь
4	Хүүхэд	38	68	78.9 хувь

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

Нийт шалгагдсан 676 хүний 564 буюу 83.4 хувийг эрэгтэй, 112 буюу 16.6 хувийг эмэгтэй, 68 буюу 10 хувийг хүүхэд тус тус эзэлж байгаа бол 2016 онд 241 хүн, 2017 онд 482 хүн тус тус ял шийтгэгдэж, 2017 онд ял шийтгэгдсэн хүний тоо 241 хүнээр буюу 2 дахин нэмэгдсэн байна.

1.3. Гэмт хэргийн хохирогч, хохирол

Орхон аймагт 907 иргэн хохирсон байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол түүнд хамаарах статистикийг харуулбал:

Хохирогч бүгд		Иргэн		Үүнээс				Хуулийн этгээд		Учирсан хохирол бүгд (сая.төг)		Нөхөн төлүүлсэн (сая.төг)	
2016	2017	2016	2017	Нас барсан		Гэмтсэн		2016	2017	2016	2017	2016	2017
544	910	536	907	14	19	279	378	8	3	1085.2	1542.3	719.5	611.6

Хоёр. Тодорхой төрлийн гэмт хэргийн шийдвэрлэлт, 2017

Гэмт хэргийн төрөл	ЦАГДАА	ХБ, МБ явуулсан нийт		ШҮҮХ
	Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг	2002 оны хуулиар	2015 оны хуулиар	Хянан шийдвэрлэсэн
Хүнийг алах 91/10.1	2	13	2	8
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх 95/10.4	5	56	28	0
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг 96-100/11.1-11.6	284	374	113	229
Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх 120 ¹ /11.7	4	9	2	1
Хүчиндэх 126/12.1	22	28	14	10
Хулгайлах 145/17.1	313	370	178	66
Дээрэмдэх 146,147/17.2	31	23	24	13
Залилах 148/17.3	71	35	51	12
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах 181/20.16	11	31	0	13
АТХХАБАЖЭ гэмт хэрэг/ХАБТХАЖЭ гэмт хэрэг	39	61	21	26
БХЖЭ гэмт хэрэг/ХБОЭ гэмт хэрэг	2	1	1	0

Хулгайлах гэмт хэрэг 313 буюу хамгийн их бүртгэгдсэн бол шүүхээс 66 эрүүгийн хэргийг хянан шийдвэрлэжээ.

Орон нутгийн хэмжээнд харьцуулахад Орхон аймагт Хүнийг алах 8, Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэргээр 229 буюу хамгийн их үзүүлэлттэй шийдвэрлэсэн байна.

Гурав. Зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа

2017 онд Орхон аймагт 22948 зөрчил бүртгэгдэж, 20910 иргэн, 1 албан тушаалтан, 18 хуулийн этгээдэд шийтгэл оногдуулсан байна.

Аймгийн хэмжээнд бүртгэгдсэн зөрчлийн тоон үзүүлэлт, өсөлт бууралтыг дараах хүснэгтээр харуулбал:

Үзүүлэлт	Бүртгэгдсэн зөрчил	Үүнээс			Цагдаагийн байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтан шийтгэл оногдуулсан	Шүүгч шийтгэл оногдуулсан	Үүнээс			Согтууруулах ундааны зүйл хэрэглэж саатуулагдсан хүн	Үүнээс		
		Иргэн	Албан тушаалтан	Хуулийн этгээд			Торгох (сая.төг)	Баривчлах	Торгож, эрх хасах		Эмэгтэй	Хүүхэд	Сайн дурын мчилгээнд хамрагдсан хүн
Орон нутгийн хэмжээнд	364151	347339	9	166	357740	6411	16180.2	6114	10523	34196	2021	93	411
Орхон	22948	20910	1	18	22209	739	136.4	700	1319	5368	507	9	4
Эзлэх хувь	6.3	6.02	11.1	1.08	6.2	11.5	8.4	11.4	12.5	15.6	25.08	9.6	0.9

5.23. ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ

Нэг. Өвөрхангай аймагт бүртгэгдсэн гэмт хэргийн нөхцөл байдал

2017 онд Өвөрхангай аймаг дахь цагдаагийн газар иргэд, хуулийн этгээдээс 1956 гомдол, мэдээлэл хүлээн авсанаас 913 буюу 46.7 хувь нь гэмт хэргийн шинжтэй, 1043 буюу 53.3 хувь нь зөрчлийн шинжтэй гомдол, мэдээлэл шалгажээ.

Цагдаагийн байгууллагад нийт 492 гэмт хэрэг бүртгэгдэж, прокурорын байгууллага нийт 1030 хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан бол Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх 290 хэргийг хүлээн авч, 260 хэргийг хянан шийдвэрлэж, 266 хүнд ял оногдуулсан байна.

1.1 Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

2017 онд Өвөрхангай аймагт 492 гэмт хэрэг бүртгэгдсэн бөгөөд бүртгэгдсэн гэмт хэргийн хураангуй мэдээлэл болон тоон үзүүлэлтийг сумдаар нь буурах дарааллын дагуу аймгийн хэмжээнд эзлэх хувийн хамт хүснэгтээр үзүүлбэл:

Хураангуй:

- Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт эзлэх хувь **1.5**
- Орон нутгийн хэмжээнд эзлэх хувь **4.7**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн **Арвайхээр сум**
- Хамгийн бага бүртгэгдсэн **Өлзийт сум**
- Сумдын дундаж нь **25.8**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг газар **Гэр орон сууц**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг гараг **Даваа, мягмар**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг цаг **22-06**
- Гэмт хэрэг хамгийн ихээр үйлдэж байгаа хүний нас **25-29**
- Согтуугаар үйлдсэн **88**
- Эмэгтэй хүн үйлдсэн **33**
- Хүүхэд үйлдсэн **29**
- Хохирогч иргэн **533**
- Нас барсан **30**
- Гэмтсэн **193**
- Хохирлын дүн **1084.3 сая**
- Нөхөн төлүүлсэн хэмжээ **572.8 сая**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн гэмт хэрэг **Хулгайлах**

№	Сумдын нэр	2017	Эзлэх хувь
1	Арвайхээр	168	34.1
2	Хархорин	59	11.9
3	Хужирт	40	8.1
4	Бат-өлзий	31	6.3
5	Тарагт	31	6.3
6	Богд	21	4.2
7	Зүүнбаян-Улаан	19	3.8
8	Уянга	18	3.6
9	Баруунбаян улаан	14	2.8
10	Хайрхан дулаан	13	2.6
11	Бүрд	13	2.6
12	Баянгол	12	2.4
13	Баян-өндөр	12	2.4
14	Есөнзүйл	12	2.4
15	Нарийн тээл	12	2.4
16	Гучин ус	7	1.4
17	Сант	5	1.01
18	Төгрөг	3	0.6
19	Өлзийт	2	0.4

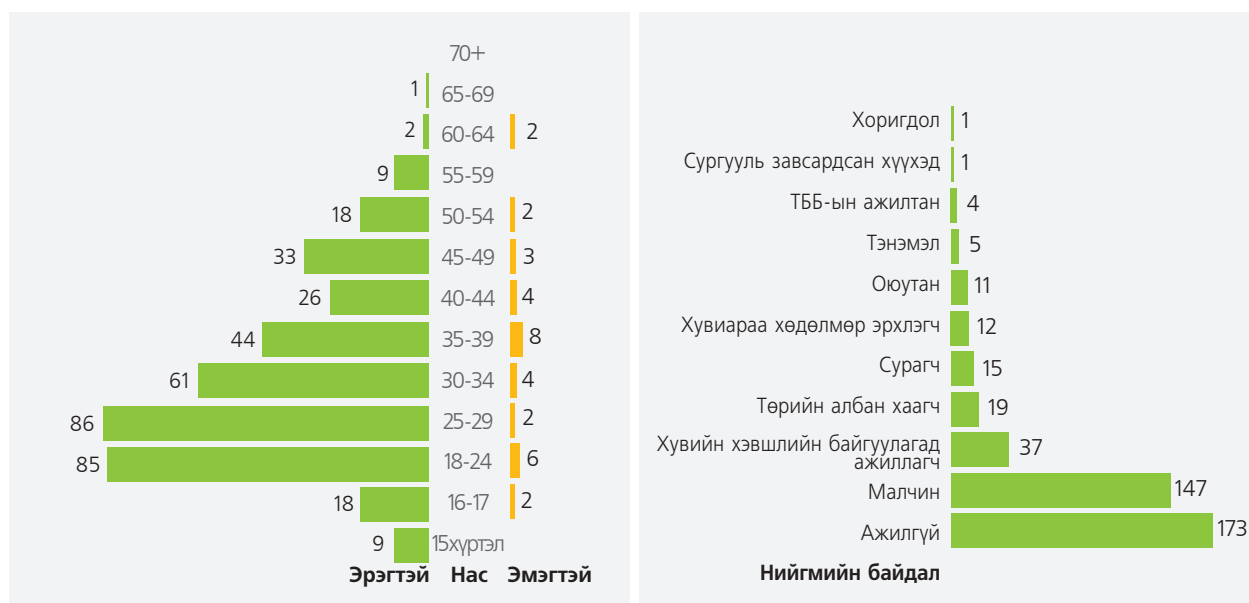
Өвөрхангай аймагт өндөр үзүүлэлттэй бүртгэгдсэн болон зарим онцлог гэмт хэргийг төрлөөр нь авч үзвэл:

Гэмт хэргийн төрөл	Бүртгэгдсэн хэрэг		Өсөлт, бууралтын хувь	Нийт хэрэгт эзлэх хувь
	2016	2017		
Хүнийг алах	5	5	0.0	1.0
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг	159	139	-12.6	28.3
Хүчиндэх	5	6	20.0	1.2
Хулгайлах	204	214	4.9	43.5
Дээрэмдэх	3	7	3.5 дахин	1.4
Залилах	5	7	40.0	1.4
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах	12	4	-66.7	0.8
ХАБ,ТХАЖ-ын эсрэг гэмт хэрэг	58	45	-22.4	9.1
Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг	6	19	3.2 дахин	3.9
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх	4	7	75.0	1.4
Бусад	45	36	-20.0	7.4

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

1.2 Гэмт хэрэгт холбогдогчдын тоо, нас, хүйс, нийгмийн байдал

2017 онд орон нутгийн хэмжээнд 8488 хүн холбогдон шалгагдсанаас Өвөрхангай аймагт 425 хүн шалгагдсан байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан хүний тоон үзүүлэлт, зарим онцлогийг харуулах статистикийг үзүүлбэл:

№	Үзүүлэлт	2016	2017	Өсөлт, бууралт
1	Нийт шалгагдсан хүн	506	425	-16.0 хувь
2	Эрэгтэй	459	392	-14.6 хувь
3	Эмэгтэй	47	33	-29.8 хувь
4	Хүүхэд	58	29	-50.0 хувь

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

Нийт шалгагдсан 425 хүний 392 буюу 92.2 хувийг эрэгтэй, 33 буюу 7.8 хувийг эмэгтэй, 29 буюу 6.8 хувийг хүүхэд тус тус эзэлж байгаа бол 2016 онд 219 хүн, 2017 онд 266 хүн тус тус ял шийтгэгдэж, 2017 онд ял шийтгэгдсэн хүний тоо 47 хүнээр буюу 21.4 хувиар өссөн байна.

1.3 Гэмт хэргийн хохирогч, хохирол

Өвөрхангай аймагт 533 иргэн хохирсон байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол түүнд хамаарах статистикийг харуулбал:

Хохирогч бүгд		Иргэн		Үүнээс				Хуулийн этгээд		Учирсан хохирол бүгд (сая.төг)		Нөхөн төлүүлсэн (сая.төг)	
2016	2017	2016	2017	Нас барсан		Гэмтсэн		2016	2017	2016	2017	2016	2017
531	534	531	533	33	30	244	193	0	1	971.5	1084.3	615.0	572.8

Хоёр. Тодорхой төрлийн гэмт хэргийн шийдвэрлэлт, 2017

Гэмт хэргийн төрөл	ЦАГДАА	ХБ, МБ явуулсан нийт		ШҮҮХ
	Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг	2002 оны хуулиар	2015 оны хуулиар	Хянан шийдвэрлэсэн
Хүнийг алах 91/10.1	5	9	2	5
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх 95/10.4	7	53	6	0
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг 96-100/11.1-11.6	139	241	31	72
Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх 120 ¹ /11.7	10	6	4	5
Хүчиндэх 126/12.1	6	9	6	2
Хулгайлах 145/17.1	214	417	64	32
Дээрэмдэх 146,147/17.2	7	12	4	3
Залилах 148/17.3	7	7	5	0
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах 181/20.16	4	19	1	4
АТХХАБАЖЭ гэмт хэрэг/ХАБТХАЖЭ гэмт хэрэг	45	97	8	3
БХЖЭ гэмт хэрэг/ХБОЭ гэмт хэрэг	19	10	5	11

Хулгайлах гэмт хэрэг 214 буюу хамгийн их бүртгэгдсэн бол шүүхээс 32 эрүүгийн хэргийг хянан шийдвэрлэжээ.

Орон нутгийн хэмжээнд харьцуулахад Өвөрхангай аймагт Залилах гэмт хэргээр хянан шийдвэрлэсэн эрүүгийн хэрэг гараагүй байна.

Өвөрхангай аймгийн нутаг дэвсгэрт Арвайхээр сум болон Хархорин суманд тус бүр 1 шүүх шүүн таслах ажиллагааг хэрэгжүүлдэг онцлогтой. Хархорин сумын шүүхээс Хүчиндэх, дээрэмдэх гэмт хэргээр хянан шийдвэрлэсэн эрүүгийн хэрэг гараагүй байна.

Гурав. Зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа

2017 онд Өвөрхангай аймагт 20753 зөрчил бүртгэгдэж, 19386 иргэн, 1 хуулийн этгээдэд шийтгэл оногдуулсан байна.

Аймгийн хэмжээнд бүртгэгдсэн зөрчлийн тоон үзүүлэлт, өсөлт бууралтыг дараах хүснэгтээр харуулбал:

Үзүүлэлт	Бүртгэгдсэн зөрчил	Үүнээс					Үүнээс				Үүнээс		
		Иргэн	Албан тушаалтан	Хуулийн этгээд	Цагдаагийн байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтан шийтгэл оногдуулсан	Шүүгч шийтгэл оногдуулсан	Торгох (сая.төг)	Баривчлах	Торгож, эрх хасах	Согтууруулах ундааны зүйл хэрэглэж саатуулагдсан хүн	Эмэгтэй	Хүүхэд	Сайн дурын ичиглээнд хамрагдсан хүн
Орон нутгийн хэмжээнд	364151	347339	9	166	357740	6411	16180.2	6114	10523	34196	2021	93	411
Өвөрхангай	20753	19386	0	1	20099	654	843.8	635	731	1259	25	8	83
Эзлэх хувь	5.6	5.5	-	0.6	5.6	10.2	5.2	10.3	6.9	3.6	1.2	8.6	20.1

5.24. ӨМНӨГОВЬ АЙМАГ

Нэг. Өмнөговь аймагт бүртгэгдсэн гэмт хэргийн нөхцөл байдал

2017 онд Өмнөговь аймаг дахь цагдаагийн газар иргэд, хуулийн этгээдээс 2334 гомдол, мэдээлэл хүлээн авсанаас 949 буюу 40.7 хувь нь гэмт хэргийн шинжтэй, 1385 буюу 59.3 хувь нь зөрчлийн шинжтэй гомдол, мэдээлэл шалгажээ.

Цагдаагийн байгууллагад нийт 462 гэмт хэрэг бүртгэгдэж, прокурорын байгууллага нийт 944 хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан бол Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх 299 хэргийг хүлээн авч, 267 хэргийг хянан шийдвэрлэж, 259 хүнд ял оногдуулсан байна.

1.1 Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

2017 онд Өмнөговь аймагт 462 гэмт хэрэг бүртгэгдсэн бөгөөд бүртгэгдсэн гэмт хэргийн хураангуй мэдээлэл болон тоон үзүүлэлтийг сумдаар нь буурах дарааллын дагуу аймгийн хэмжээнд эзлэх хувийн хамт хүснэгтээр үзүүлбэл:

Хураангуй:

- Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт эзлэх хувь **1.4**
- Орон нутгийн хэмжээнд эзлэх хувь **4.4**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн **Даланзадгад сум**
- Хамгийн бага бүртгэгдсэн **Мандал-Овоо сум**
- Сумдын дундаж нь **30.8**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг газар **Гэр орон сууц**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг гараг **Мягмар**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг цаг **14-19**
- Гэмт хэрэг хамгийн ихээр үйлдэж байгаа хүний нас **25-29**
- Согтуугаар үйлдсэн **131**
- Эмэгтэй хүн үйлдсэн **51**
- Хүүхэд үйлдсэн **7**
- Хохирогч иргэн **463**
- Нас барсан **35**
- Гэмтсэн **234**
- Хохирлын дүн **1120.5 сая**
- Нөхөн төлүүлсэн хэмжээ **751.5 сая**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн гэмт хэрэг **Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг**

№	Сумдын нэр	2017	Эзлэх хувь
1	Даланзадгад	148	32.03
2	Ханбогд	109	23.5
3	Цогтцэций	82	17.7
4	Гурвантэс	41	8.8
5	Ханхонгор	25	5.4
6	Баян-Овоо	8	1.7
7	Цогт-Овоо	8	1.7
8	Сэврэй	7	1.5
9	Баяндалай	6	1.2
10	Манлай	6	1.2
11	Номгон	6	1.2
12	Хүрмэн	6	1.2
13	Ноён	5	1.08
14	Булган	4	0.8
15	Мандал-Овоо	1	0.2

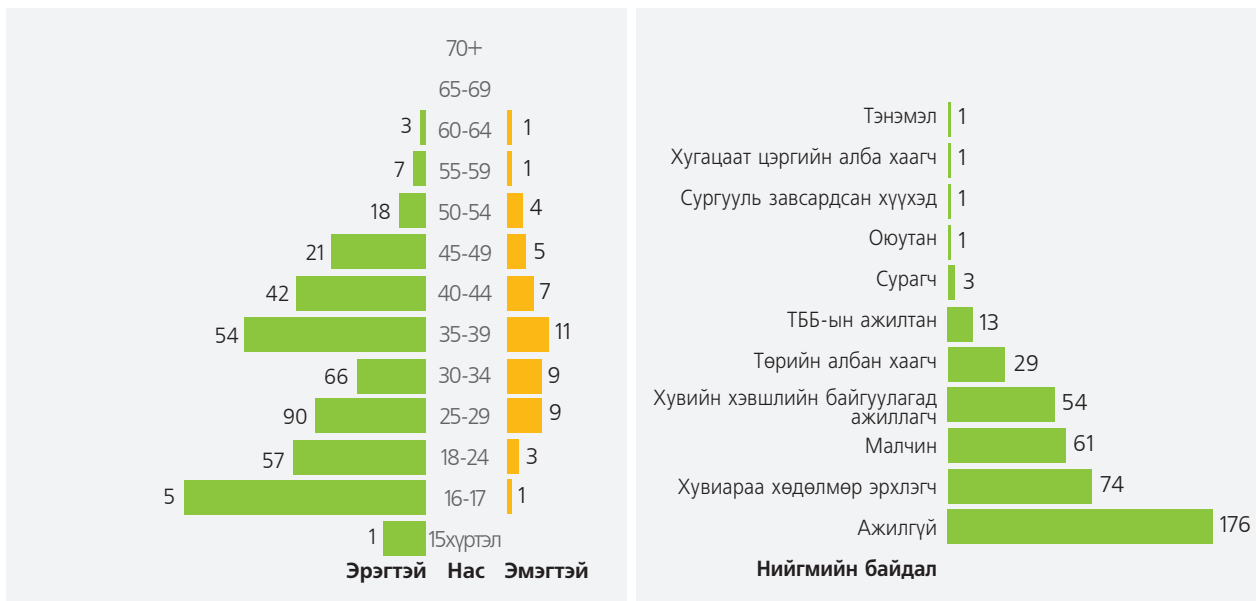
Өмнөговь аймагт өндөр үзүүлэлттэй бүртгэгдсэн болон зарим онцлог гэмт хэргийг төрлөөр нь авч үзвэл:

Гэмт хэргийн төрөл	Бүртгэгдсэн хэрэг		Өсөлт, бууралтын хувь	Нийт хэрэгт эзлэх хувь
	2016	2017		
Хүнийг алах	6	6	0.0	1.3
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг	176	176	0.0	38.1
Хүчиндэх	11	7	-36.4	1.5
Хулгайлах	66	80	21.2	17.3
Дээрэмдэх		3		0.6
Залилах	14	17	21.4	3.7
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах	7	2	-71.4	0.4
ХАБ,ТХАЖ-ын эсрэг гэмт хэрэг	49	63	28.6	13.7
Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг	17	6	-64.7	1.3
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх	1	8	8.0 дахин	1.7
Бусад	54	76	40.7	16.5

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

1.2 Гэмт хэрэгт холбогдогчдын тоо, нас, хүйс, нийгмийн байдал

2017 онд орон нутгийн хэмжээнд 8488 хүн холбогдон шалгагдсанаас Өмнөговь аймагт 415 хүн шалгагдсан байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан хүний тоон үзүүлэлт, зарим онцлогийг харуулах статистикийг үзүүлбэл:

№	Үзүүлэлт	2016	2017	Өсөлт, бууралт
1	Нийт шалгагдсан хүн	442	415	-6.1 хувь
2	Эрэгтэй	396	364	-8.8 хувь
3	Эмэгтэй	46	51	10.9 хувь
4	Хүүхэд	15	7	-53.3 хувь

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

Нийт шалгагдсан 415 хүний 364 буюу 87.7 хувийг эрэгтэй, 51 буюу 12.3 хувийг эмэгтэй, 7 буюу 1.7 хувийг хүүхэд тус тус эзэлж байгаа бол 2016 онд 173 хүн, 2017 онд 259 хүн тус тус ял шийтгэгдэж, 2017 онд ял шийтгэгдсэн хүний тоо 86 хүнээр буюу 49.7 хувиар өссөн байна.

1.3 Гэмт хэргийн хохирогч, хохирол

Өмнөговь аймагт 463 иргэн хохирсон байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол түүнд хамаарах статистикийг харуулбал:

Хохирогч бүгд		Иргэн		Үүнээс				Хуулийн этгээд		Учирсан хохирол бүгд (сая.төг)		Нөхөн төлүүлсэн (сая.төг)	
				Нас барсан		Гэмтсэн							
2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
437	470	429	463	28	35	235	234	8	7	3713.6	1120.5	1894.3	751.5

Хоёр. Тодорхой төрлийн гэмт хэргийн шийдвэрлэлт, 2017

Гэмт хэргийн төрөл	ЦАГДАА	ХБ, МБ явуулсан нийт		ШҮҮХ
	Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг	2002 оны хуулиар	2015 оны хуулиар	Хянан шийдвэрлэсэн
Хүнийг алах 91/10.1	6	10	2	5
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх 95/10.4	8	39	31	0
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг 96-100/11.1-11.6	176	273	91	131
Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх 120 ¹ /11.7	7	4	8	7
Хүчиндэх 126/12.1	7	17	5	7
Хулгайлах 145/17.1	80	117	39	30
Дээрэмдэх 146,147/17.2	3	4	0	1
Залилах 148/17.3	17	21	13	4
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах 181/20.16	2	13	0	4
АТХХАБАЖЭ гэмт хэрэг/ХАБТХАЖЭ гэмт хэрэг	63	97	33	4
БХЖЭ гэмт хэрэг/ХБОЭ гэмт хэрэг	6	19	3	5

Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг 176 буюу хамгийн их бүртгэгдсэн бол шүүхээс 131 эрүүгийн хэргийг хянан шийдвэрлэжээ.

Өмнөговь аймгийн нутаг дэвсгэрт Даланзадгад сум болон Ханбогд суманд тус бүр 1 шүүх шүүн таслах ажиллагааг хэрэгжүүлдэг онцлогтой. Ханбогд сумын сум дундын шүүхээс Дээрэмдэх, Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах гэмт хэргээр хянан шийдвэрлэсэн эрүүгийн хэрэг гараагүй байна.

Гурав. Зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа

2017 онд Өмнөговь аймагт 25131 зөрчил бүртгэгдэж, 23901 иргэн, 38 хуулийн этгээдэд шийтгэл оногдуулсан байна.

Аймгийн хэмжээнд бүртгэгдсэн зөрчлийн тоон үзүүлэлт, өсөлт бууралтыг дараах хүснэгтээр харуулбал:

Үзүүлэлт	Бүртгэгдсэн зөрчил	Үүнээс			Цагдаагийн байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтан шийтгэл оногдуулсан	Шүүгч шийтгэл оногдуулсан	Үүнээс			Согтууруулах ундааны зүйл хэрэглэж саатуулагдсан хүн	Үүнээс		Сайн дурын мчилгээнд хамрагдсан хүн
		Иргэн	Албан тушаалтан	Хуулийн этгээд			Торгох (сая.төг)	Баривчлах	Торгож, эрх хасах		Эмэгтэй	Хүүхэд	
Орон нутгийн хэмжээнд	364151	347339	9	166	357740	6411	16180.2	6114	10523	34196	2021	93	411
Өмнөговь	25131	23901	0	38	24906	225	1725.9	220	972	654	7	1	2
Эзлэх хувь	6.9	6.8	-	22.8	6.9	3.5	10.6	3.5	9.2	1.9	0.3	1.07	0.4

5.25. СҮХБААТАР АЙМАГ

Нэг. Сүхбаатар аймагт бүртгэгдсэн гэмт хэргийн нөхцөл байдал

2017 онд Сүхбаатар аймаг дахь цагдаагийн газар иргэд, хуулийн этгээдээс 2210 гомдол, мэдээлэл хүлээн авсанаас 932 буюу 42.2 хувь нь гэмт хэргийн шинжтэй, 1278 буюу 57.8 хувь нь зөрчлийн шинжтэй гомдол, мэдээлэл шалгажээ.

Цагдаагийн байгууллагад нийт 338 гэмт хэрэг бүртгэгдэж, прокурорын байгууллага нийт 724 хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан бол Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх 177 хэргийг хүлээн авч, 166 хэргийг хянан шийдвэрлэж, 148 хүнд ял оногдуулсан байна.

1.1 Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

2017 онд Сүхбаатар аймагт 338 гэмт хэрэг бүртгэгдсэн бөгөөд бүртгэгдсэн гэмт хэргийн хураангуй мэдээлэл болон тоон үзүүлэлтийг сумдаар нь буурах дарааллын дагуу аймгийн хэмжээнд эзлэх хувийн хамт хүснэгтээр үзүүлбэл:

Хураангуй:

- Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт эзлэх хувь **1.04**
- Орон нутгийн хэмжээнд эзлэх хувь **3.2**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн **Баруун-Урт сум**
- Хамгийн бага бүртгэгдсэн **Халзан сум**
- Сумдын дундаж нь **26**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг газар **Гэр орон сууц**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг гараг **Лхагва**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг цаг **22-06**
- Гэмт хэрэг хамгийн ихээр үйлдэж байгаа хүний нас **25-29**
- Согтуугаар үйлдсэн **99**
- Эмэгтэй хүн үйлдсэн **15**
- Хүүхэд үйлдсэн **25**
- Хохирогч иргэн **361**
- Нас барсан **29**
- Гэмтсэн **159**
- Хохирлын дүн **1194.8 сая**
- Нөхөн төлүүлсэн хэмжээ **483.7 сая**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн гэмт хэрэг **Хулгайлах**

№	Сумдын нэр	2017	Эзлэх хувь
1	Баруун урт	146	43.1
2	Эрдэнэцагаан	43	12.7
3	Мөнххаан	34	10.05
4	Асгат	19	5.6
5	Сүхбаатар	18	5.3
6	Дарьганга	14	4.1
7	Түвшинширээт	11	3.2
8	Түмэн цогт	11	3.2
9	Наран	11	3.2
10	Онгон	9	2.6
11	Уулбаян	9	2.6
12	Баяндэлгэр	8	2.3
13	Халзан	5	1.4

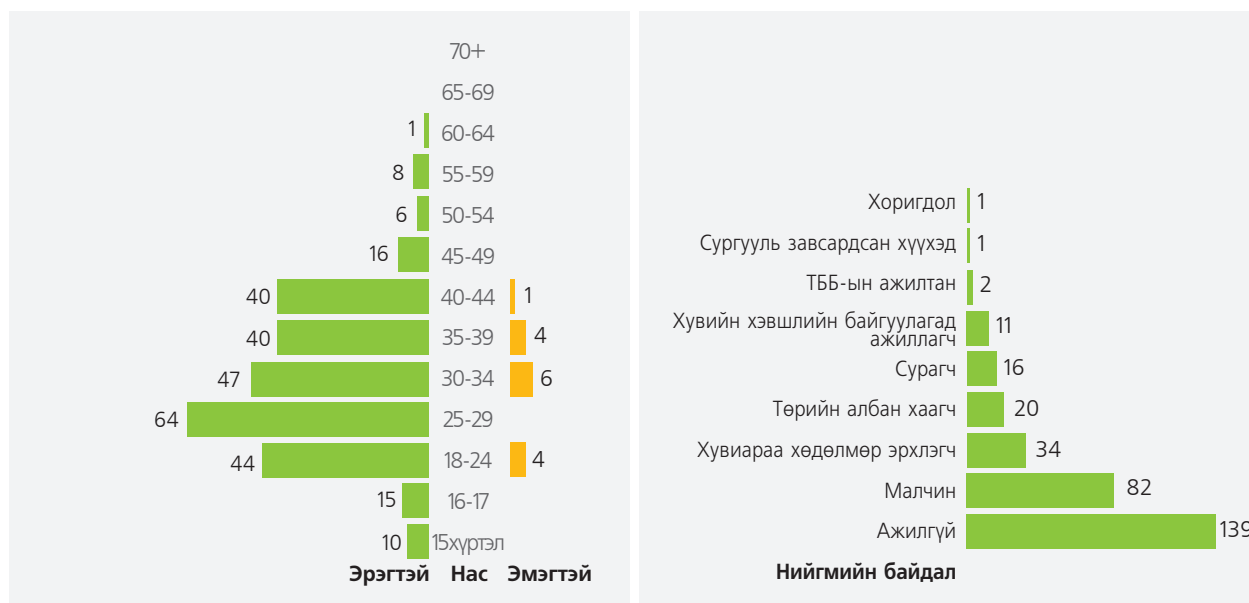
Сүхбаатар аймагт өндөр үзүүлэлттэй бүртгэгдсэн болон зарим онцлог гэмт хэргийг төрлөөр нь авч үзвэл:

Гэмт хэргийн төрөл	Бүртгэгдсэн хэрэг		Өсөлт, бууралтын хувь	Нийт хэрэгт эзлэх хувь
	2016	2017		
Хүнийг алах	4	2	-50.0	0.6
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг	119	121	1.7	35.8
Хүчиндэх	5	3	-40.0	0.9
Хулгайлах	99	125	26.3	37.0
Дээрэмдэх	5	1	-80.0	0.3
Залилах	7	11	57.1	3.2
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах	14	5	-64.3	1.5
ХАБ,ТХАЖ-ын эсрэг гэмт хэрэг	24	40	66.7	11.8
Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг	5	1	-80.0	0.3
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх	3	2	-33.3	0.6
Бусад	31	24	-22.6	7.1

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

1.2 Гэмт хэрэгт холбогдогчдын тоо, нас, хүйс, нийгмийн байдал

2017 онд орон нутгийн хэмжээнд 8488 хүн холбогдон шалгагдсанаас Сүхбаатар аймагт 306 хүн шалгагдсан байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан хүний тоон үзүүлэлт, зарим онцлогийг харуулах статистикийг үзүүлбэл:

№	Үзүүлэлт	2016	2017	Өсөлт, бууралт
1	Нийт шалгагдсан хүн	323	306	-5.3
2	Эрэгтэй	291	291	-
3	Эмэгтэй	32	15	-53.1
4	Хүүхэд	11	25	2.3 дахин

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

Нийт шалгагдсан 306 хүний 291 буюу 95.1 хувийг эрэгтэй, 15 буюу 4.9 хувийг эмэгтэй, 25 буюу 8.2 хувийг хүүхэд тус тус эзэлж байгаа бол 2016 онд 102 хүн, 2017 онд 148 хүн тус тус ял шийтгэгдэж, 2017 онд ял шийтгэгдсэн хүний тоо 46 хүнээр буюу 45.0 хувиар өссөн байна.

1.3 Гэмт хэргийн хохирогч, хохирол

Сүхбаатар аймагт 361 иргэн хохирсон байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол түүнд хамаарах статистикийг харуулбал:

Хохирогч бүгд		Иргэн		Үүнээс				Хуулийн этгээд		Учирсан хохирол бүгд (сая.төг)		Нөхөн төлүүлсэн (сая.төг)	
				Нас барсан		Гэмтсэн							
2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
345	361	345	361	21	29	170	159	0	0	674.5	1194.8	530.4	483.7

Хоёр. Тодорхой төрлийн гэмт хэргийн шийдвэрлэлт, 2017

Гэмт хэргийн төрөл	ЦАГДАА	ХБ, МБ явуулсан нийт		ШҮҮХ
	Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг	2002 оны хуулиар	2015 оны хуулиар	Хянан шийдвэрлэсэн
Хүнийг алах 91/10.1	2	4	2	5
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх 95/10.4	2	53	13	0
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг 96-100/11.1-11.6	121	216	44	60
Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх 120 ¹ /11.7	0	7	0	1
Хүчиндэх 126/12.1	3	11	0	2
Хулгайлах 145/17.1	125	147	68	33
Дээрэмдэх 146,147/17.2	1	5	1	4
Залилах 148/17.3	11	7	12	2
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах 181/20.16	5	30	0	9
АТХХАБАЖЭ гэмт хэрэг/ХАБТХАЖЭ гэмт хэрэг	40	50	29	7
БХЖЭ гэмт хэрэг/ХБОЭ гэмт хэрэг	1	6	3	3

Хулгайлах гэмт хэрэг 125 буюу хамгийн их бүртгэгдсэн бол шүүхээс 33 эрүүгийн хэргийг хянан шийдвэрлэжээ.

Орон нутгийн хэмжээнд харьцуулахад Сүхбаатар аймагт Хөдөлгөөний аюулгүй байдал тээврийн хэрэгсэл ашиглах журмын эсрэг гэмт хэргээр 7 эрүүгийн хэрэг шийдвэрлэсэн нь хамгийн бага үзүүлэлттэй байна.

Гурав. Зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа

2017 онд Сүхбаатар аймагт 5623 зөрчил бүртгэгдэж, 5245 иргэн, 5 хуулийн этгээдэд шийтгэл оногдуулсан байна.

Аймгийн хэмжээнд бүртгэгдсэн зөрчлийн тоон үзүүлэлт, өсөлт бууралтыг дараах хүснэгтээр харуулбал:

Үзүүлэлт	Бүртгэгдсэн зөрчил	Үүнээс					Шүүгч шийтгэл оногдуулсан	Үүнээс				Үүнээс		
		Иргэн	Албан тушаалтан	Хуулийн этгээд	Цагдаагийн байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтан шийтгэл оногдуулсан	Торгох (сая.төг)		Баривчлах	Торгож, эрх хасах	Согтууруулах ундааны зүйл хэрэглэж саатуулагдсан хүн	Эмэгтэй	Хүүхэд	Сайн дурын мчилгээнд хамрагдсан хүн	
Орон нутгийн хэмжээнд	364151	347339	9	166	357740	6411	16180.2	6114	10523	34196	2021	93	411	
Сүхбаатар	5623	5245	0	5	5540	83	328.2	81	292	490	8	0	27	
Эзлэх хувь	1.5	1.5	-	3.01	1.5	1.2	2.02	1.3	2.7	1.4	0.3	-	6.5	

5.26. СЭЛЭНГЭ АЙМАГ

Нэг. Сэлэнгэ аймагт бүртгэгдсэн гэмт хэргийн нөхцөл байдал

2017 онд Сэлэнгэ аймаг дахь цагдаагийн газар иргэд, хуулийн этгээдээс 5258 гомдол, мэдээлэл хүлээн авсанаас 1233 буюу 23.4 хувь нь гэмт хэргийн шинжтэй, 4025 буюу 76.6 хувь нь зөрчлийн шинжтэй гомдол, мэдээлэл шалгажээ.

Цагдаагийн байгууллагад нийт 729 гэмт хэрэг бүртгэгдэж, прокурорын байгууллага нийт 1509 хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан бол Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх 484 хэргийг хүлээн авч, 444 хэргийг хянан шийдвэрлэж, 378 хүнд ял оногдуулсан байна.

1.1 Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

2017 онд Сэлэнгэ аймагт 729 гэмт хэрэг бүртгэгдсэн бөгөөд бүртгэгдсэн гэмт хэргийн хураангуй мэдээлэл болон тоон үзүүлэлтийг сумдаар нь буурах дарааллын дагуу аймгийн хэмжээнд эзлэх хувийн хамт хүснэгтээр үзүүлбэл:

Хураангуй:

- Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт эзлэх хувь **2.2**
- Орон нутгийн хэмжээнд эзлэх хувь **7.09**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн **Мандал сум**
- Хамгийн бага бүртгэгдсэн **Хушаат сум**
- Сумдын дундаж нь **42.8**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг газар **Гэр орон сууц**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг гараг **Лхагва**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг цаг **22-06**
- Гэмт хэрэг хамгийн ихээр үйлдэж байгаа хүний нас **18-24**
- Согтуугаар үйлдсэн **230**
- Эмэгтэй хүн үйлдсэн **98**
- Хүүхэд үйлдсэн **66**
- Хохирогч иргэн **764**
- Нас барсан **74**
- Гэмтсэн **356**
- Хохирлын дүн **1698.5 сая**
- Нөхөн төлүүлсэн хэмжээ **960.4 сая**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн гэмт хэрэг **Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг**

№	Сумдын нэр	2017	Эзлэх хувь
1	Мандал	219	30.04
2	Сүхбаатар	122	16.7
3	Сайхан	62	8.5
4	Ерөө	60	8.2
5	Баянгол	52	7.1
6	Алтанбулаг	46	6.3
7	Хүдэр	31	4.2
8	Орхон	23	3.1
9	Шаамар	18	2.4
10	Баруунбүрэн	16	2.1
11	Орхонтуул	15	2.05
12	Зүүнбүрэн	14	1.9
13	Цагаан нуур	12	1.6
14	Сант	11	1.5
15	Түшиг	11	1.5
16	Жавхлант	9	1.2
17	Хушаат	8	1.09

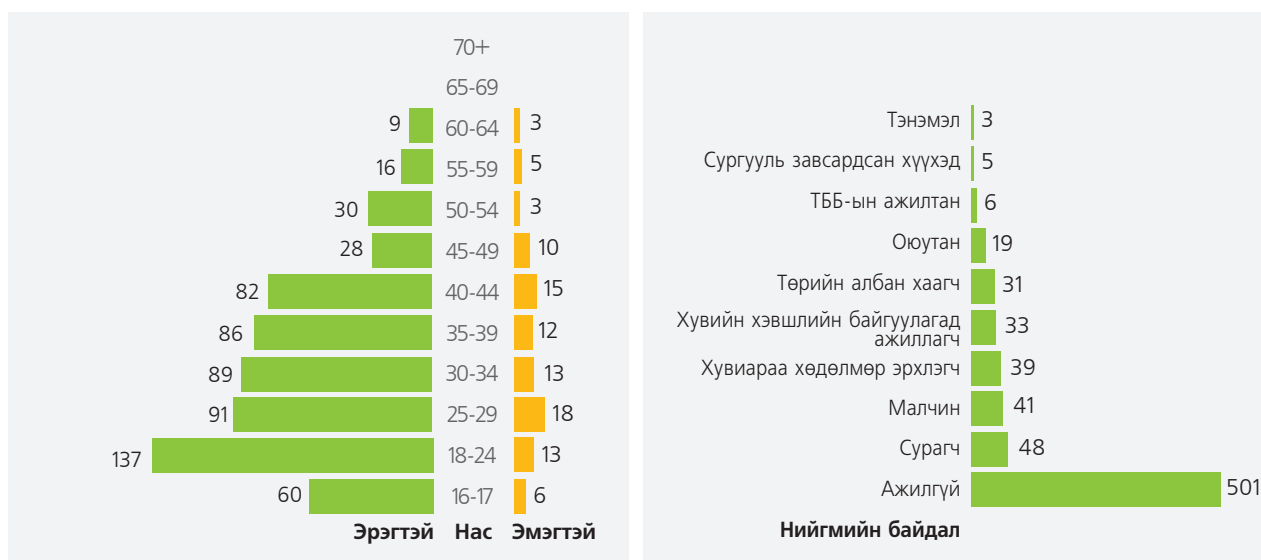
Сэлэнгэ аймагт өндөр үзүүлэлттэй бүртгэгдсэн болон зарим онцлог гэмт хэргийг төрлөөр нь авч үзвэл:

Гэмт хэргийн төрөл	Бүртгэгдсэн хэрэг		Өсөлт, бууралтын хувь	Нийт хэрэгт эзлэх хувь
	2016	2017		
Хүнийг алах	5	10	2.0 дахин	1.4
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг	233	216	-7.3	29.6
Хүчиндэх	18	14	-22.2	1.9
Хулгайлах	161	178	10.6	24.4
Дээрэмдэх	4	8	2.0 дахин	1.1
Залилах	8	21	2.6 дахин	2.9
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах	14	12	-14.3	1.6
ХАБ,ТХАЖ-ын эсрэг гэмт хэрэг	93	99	6.5	13.6
Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг	24	56	2.3 дахин	7.7
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх	10	19	90.0	2.6
Бусад	81	88	8.6	12.1

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

1.2 Гэмт хэрэгт холбогдогчдын тоо, нас, хүйс, нийгмийн байдал

2017 онд орон нутгийн хэмжээнд 8488 хүн холбогдон шалгагдсанаас Сэлэнгэ аймагт 726 хүн шалгагдсан байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан хүний тоон үзүүлэлт, зарим онцлогийг харуулах статистикийг үзүүлбэл:

№	Үзүүлэлт	2016	2017	Өсөлт, бууралт
1	Нийт шалгагдсан хүн	701	726	3.6 хувь
2	Эрэгтэй	612	628	2.6 хувь
3	Эмэгтэй	89	98	10.1 хувь
4	Хүүхэд	28	66	2.4 дахин

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

Нийт шалгагдсан 726 хүний 698 буюу 86.5 хувийг эрэгтэй, 98 буюу 13.5 хувийг эмэгтэй, 66 буюу 9.1 хувийг хүүхэд тус тус эзэлж байгаа бол 2016 онд 355 хүн, 2017 онд 378 хүн тус тус ял шийтгэгдэж, 2017 онд ял шийтгэгдсэн хүний тоо 23 хүнээр буюу 6.4 хувиар өссөн байна.

1.3. Гэмт хэргийн хохирогч, хохирол

Сэлэнгэ аймагт 764 иргэн хохирсон байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол түүнд хамаарах статистикийг харуулбал:

Хохирогч бүгд		Иргэн		Үүнээс				Хуулийн этгээд		Учирсан хохирол бүгд (сая.төг)		Нөхөн төлүүлсэн (сая.төг)	
				Нас барсан		Гэмтсэн							
2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
705	773	701	764	56	74	371	356	4	9	1465.3	1698.5	1001.9	960.4

Хоёр. Тодорхой төрлийн гэмт хэргийн шийдвэрлэлт, 2017

Гэмт хэргийн төрөл	ЦАГДАА	ХБ, МБ явуулсан нийт		ШҮҮХ
	Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг	2002 оны хуулиар	2015 оны хуулиар	Хянан шийдвэрлэсэн
Хүнийг алах 91/10.1	10	13	3	8
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх 95/10.4	19	193	53	0
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг 96-100/11.1-11.6	216	372	62	156
Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх 120 ¹ /11.7	7	4	4	6
Хүчиндэх 126/12.1	14	31	4	16
Хулгайлах 145/17.1	178	274	53	53
Дээрэмдэх 146,147/17.2	8	18	2	9
Залилах 148/17.3	21	16	11	4
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах 181/20.16	12	31	1	6
АТХХАБАЖЭ гэмт хэрэг/ХАБТХАЖЭ гэмт хэрэг	99	150	37	95
БХЖЭ гэмт хэрэг/ХБОЭ гэмт хэрэг	56	38	29	17

Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг 216 буюу хамгийн их бүртгэгдсэн бол шүүхээс 156 эрүүгийн хэргийг хянан шийдвэрлэжээ.

Орон нутгийн хэмжээнд харьцуулахад Сэлэнгэ аймагт Хүнийг алах гэмт хэргээр 8, Хүчиндэх гэмт хэргээр 16, Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэргээр 17 эрүүгийн хэрэг шийдвэрлэсэн нь тус тус хамгийн их үзүүлэлттэй байна.

Сэлэнгэ аймгийн нутаг дэвсгэрт Сүхбаатар сум, Мандал сум, Сайхан суманд тус бүр 1 шүүх нийт 3 шүүх шүүн таслах ажиллагааг хэрэгжүүлдэг онцлогтой. Сүхбаатар сумын сум дундын шүүхээс, Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх, Дээрэмдэх гэмт хэргээр, Сайхан сумын сум дундын шүүхээс Хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол болгоомжгүйгээр учруулах гэмт хэргийг хянан шийдвэрлэсэн эрүүгийн хэрэг тус тус гараагүй байна.

Гурав. Зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа

2017 онд Сэлэнгэ аймагт 23417 зөрчил бүртгэгдэж, 22025 иргэн, 29 хуулийн этгээдэд шийтгэл оногдуулсан байна. Аймгийн хэмжээнд бүртгэгдсэн зөрчлийн тоон үзүүлэлт, өсөлт бууралтыг дараах хүснэгтээр харуулбал:

Үзүүлэлт	Бүртгэгдсэн зөрчил	Үүнээс			Цагдаагийн байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтан шийтгэл оногдуулсан	Шүүгч шийтгэл оногдуулсан	Үүнээс			Согтууруулах ундааны зүйл хэрэглэж саатуулагдсан хүн	Үүнээс		Сайн дурын мчилгээнд хамрагдсан хүн
		Иргэн	Албан тушаалтан	Хуулийн этгээд			Торгох (сая.төг)	Баривчлах	Торгож, эрх хасах		Эмэгтэй	Хүүхэд	
Орон нутгийн хэмжээнд	364151	347339	9	166	357740	6411	16180.2	6114	10523	34196	2021	93	411
Сэлэнгэ	23417	22025	0	29	22849	568	1121.4	519	844	2640	171	2	46
Эзлэх хувь	6.4	6.3	-	17.4	6.3	8.8	6.9	8.4	8.02	7.72	8.4	2.1	11.1

5.27. ТӨВ АЙМАГ

Нэг. Төв аймагт бүртгэгдсэн гэмт хэргийн нөхцөл байдал

2017 онд Төв аймаг дахь цагдаагийн газар иргэд, хуулийн этгээдээс 3915 гомдол, мэдээлэл хүлээн авсанаас 1839 буюу 47.0 хувь нь гэмт хэргийн шинжтэй, 2076 буюу 53.0 хувь нь зөрчлийн шинжтэй гомдол, мэдээлэл шалгажээ.

Цагдаагийн байгууллагад нийт 810 гэмт хэрэг бүртгэгдэж, прокурорын байгууллага нийт 1976 хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан бол Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх 511 хэргийг хүлээн авч, 447 хэргийг хянан шийдвэрлэж, 380 хүнд ял оногдуулсан байна.

1.1 Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

2017 онд Төв аймагт 810 гэмт хэрэг бүртгэгдсэн бөгөөд бүртгэгдсэн гэмт хэргийн хураангуй мэдээлэл болон тоон үзүүлэлтийг сумдаар нь буурах дарааллын дагуу аймгийн хэмжээнд эзлэх хувийн хамт хүснэгтээр үзүүлбэл:

Хураангуй:

- Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт эзлэх хувь **2.5**
- Орон нутгийн хэмжээнд эзлэх хувь **7.08**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн **Дэлгэрхаан сум**
- Хамгийн бага бүртгэгдсэн **Архуст сум**
- Сумдын дундаж нь **30**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг газар **Бусад газар**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг гараг **Лхагва**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг цаг **22-06**
- Гэмт хэрэг хамгийн ихээр үйлдэж байгаа хүний нас **25-29**
- Согтуугаар үйлдсэн **133**
- Эмэгтэй хүн үйлдсэн **62**
- Хүүхэд үйлдсэн **26**
- Хохирогч иргэн **916**
- Нас барсан **96**
- Гэмтсэн **322**
- Хохирлын дүн **3339.8 сая**
- Нөхөн төлүүлсэн хэмжээ **2211.5 сая**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн гэмт хэрэг **Хулгайлах**

№	Сумдын нэр	2017	Эзлэх хувь
1	Дэлгэрхаан	78	9.6
2	Заамар	64	7.9
3	Лүн	57	7.03
4	Зуунмод	51	6.2
5	Эрдэнэ	49	6.04
6	Аргалант	48	5.9
7	Батсүмбэр	46	5.6
8	Жаргалант	45	5.5
9	Алтанбулаг	35	4.3
10	Борнуур	32	3.9
11	Цээл	31	3.8
12	Өндөрширээт	30	3.7
13	Сэргэлэн	30	3.7
14	Баянцогт	28	3.4
15	Эрдэнэсант	24	2.9
16	Баян	23	2.8
17	Баян-өнжүүл	23	2.8
18	Баянжаргалан	19	2.3
19	Мөнгөнморьт	19	2.3
20	Баянчандмань	15	1.8
21	Сүмбэр	13	1.6
22	Баяндэлгэр	11	1.3
23	Баянцагаан	11	1.3
24	Бүрэн	11	1.3
25	Баянхангай	9	1.1
26	Угтаалцайдам	6	0.7
27	Архуст	2	0.2

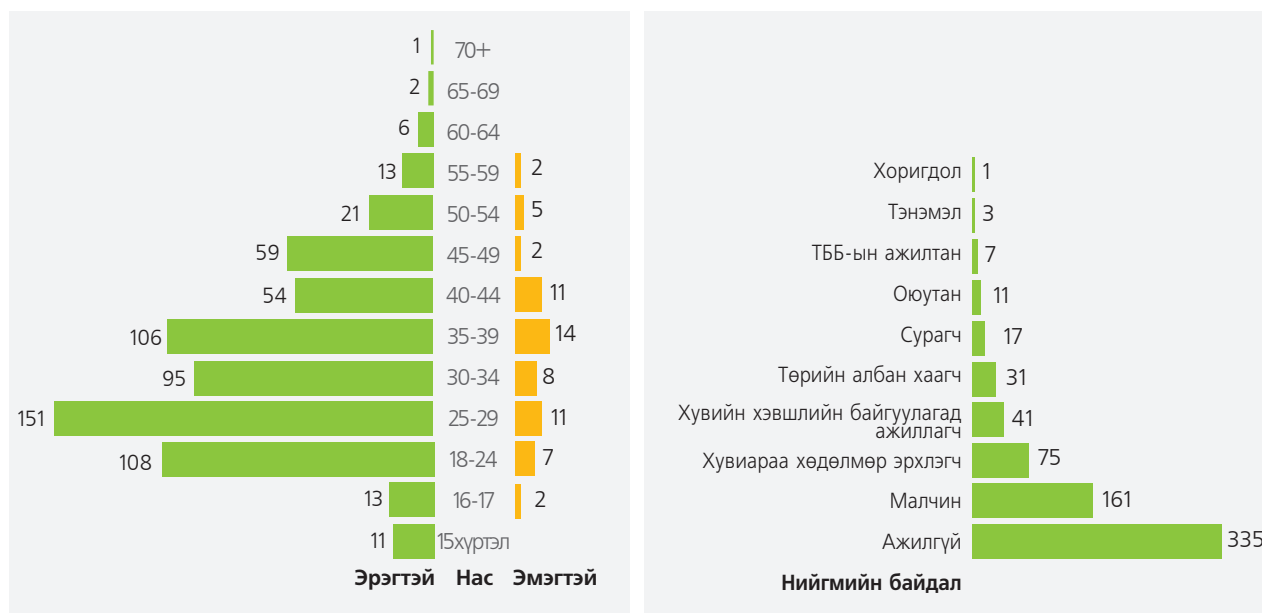
Төв аймагт өндөр үзүүлэлттэй бүртгэгдсэн болон зарим онцлог гэмт хэргийг төрлөөр нь авч үзвэл:

Гэмт хэргийн төрөл	Бүртгэгдсэн хэрэг		Өсөлт, бууралтын хувь	Нийт хэрэгт эзлэх хувь
	2016	2017		
Хүнийг алах	7	2	-5.0	0.2
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг	233	209	-10.3	25.8
Хүчиндэх	14	19	35.7	2.3
Хулгайлах	242	313	29.3	38.6
Дээрэмдэх	5	7	40.0	0.9
Залилах	17	19	11.8	2.3
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах	28	16	-42.9	2.0
ХАБ,ТХАЖ-ын эсрэг гэмт хэрэг	121	105	-13.2	13.0
Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг	21	34	61.9	4.2
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх	51	15	-70.6	2.0
Бусад	73	66	-9.6	8.1

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

1.2 Гэмт хэрэгт холбогдогчдын тоо, нас, хүйс, нийгмийн байдал

2017 онд орон нутгийн хэмжээнд 8488 хүн холбогдон шалгагдсанаас Төв аймагт 702 хүн шалгагдсан байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан хүний тоон үзүүлэлт, зарим онцлогийг харуулах статистикийг үзүүлбэл:

№	Үзүүлэлт	2016	2017	Өсөлт, бууралт
1	Нийт шалгагдсан хүн	817	702	-14.1 хувь
2	Эрэгтэй	735	640	-12.9 хувь
3	Эмэгтэй	82	62	-24.4 хувь
4	Хүүхэд	19	26	36.8 хувь

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

Нийт шалгагдсан 702 хүний 640 буюу 91.2 хувийг эрэгтэй, 62 буюу 8.8 хувийг эмэгтэй, 26 буюу 3.7 хувийг хүүхэд тус тус эзэлж байгаа бол 2016 онд 291 хүн, 2017 онд 380 хүн тус тус ял шийтгэгдэж, 2017 онд ял шийтгэгдсэн хүний тоо 89 хүнээр буюу 30.5 хувиар өссөн байна.

1.3. Гэмт хэргийн хохирогч, хохирол

Төв аймагт 916 иргэн хохирсон байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол түүнд хамаарах статистикийг харуулбал:

Хохирогч бүгд		Иргэн		Үүнээс				Хуулийн этгээд		Учирсан хохирол бүгд (сая.төг)		Нөхөн төлүүлсэн (сая.төг)	
2016	2017	2016	2017	Нас барсан		Гэмтсэн		2016	2017	2016	2017	2016	2017
867	918	865	916	113	96	366	322	2	2	3547.4	3339.8	3134.3	2211.5

Хоёр. Тодорхой төрлийн гэмт хэргийн шийдвэрлэлт, 2017

Гэмт хэргийн төрөл	ЦАГДАА	ХБ, МБ явуулсан нийт		ШҮҮХ
	Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг	2002 оны хуулиар	2015 оны хуулиар	Хянан шийдвэрлэсэн
Хүнийг алах 91/10.1	2	17	0	4
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх 95/10.4	15	159	64	0
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг 96-100/11.1-11.6	209	404	135	191
Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх 120 ¹ /11.7	2	8	2	1
Хүчиндэх 126/12.1	19	33	13	16
Хулгайлах 145/17.1	313	466	130	63
Дээрэмдэх 146,147/17.2	7	10	4	2
Залилах 148/17.3	19	33	18	6
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах 181/20.16	16	52	0	9
АТХХАБАЖЭ гэмт хэрэг/ХАБТХАЖЭ гэмт хэрэг	105	182	83	76
БХЖЭ гэмт хэрэг/ХБОЭ гэмт хэрэг	34	35	26	19

Хулгайлах гэмт хэрэг 313 буюу хамгийн их бүртгэгдсэн бол шүүхээс 63 эрүүгийн хэргийг хянан шийдвэрлэжээ.

Гурав. Зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа

2017 онд Төв аймагт 49233 зөрчил бүртгэгдэж, 48538 иргэнд шийтгэл оногдуулсан байна.

Аймгийн хэмжээнд бүртгэгдсэн зөрчлийн тоон үзүүлэлт, өсөлт бууралтыг дараах хүснэгтээр харуулбал:

Үзүүлэлт	Бүртгэгдсэн зөрчил	үүнээс			Цагдаагийн байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтан шийтгэл оногдуулсан	Шүүгч шийтгэл оногдуулсан	үүнээс			Согтууруулах ундааны зүйл хэрэглэж саатуулагдсан хүн	үүнээс		Сайн дурын мчилгээнд хамрагдсан хүн
		Иргэн	Албан тушаалтан	Хуулийн этгээд			Торгох (сая.төг)	Баривчлах	Торгож, эрх хасах		Эмэгтэй	Хүүхэд	
Орон нутгийн хэмжээнд	364151	347339	9	166	357740	6411	16180.2	6114	10523	34196	2021	93	411
Төв	49233	48538	0	0	48889	344	1595.6	336	359	924	37	0	2
Эзлэх хувь	13.5	13.9	-	-	13.6	5.3	9.8	5.4	3.4	2.7	1.8	-	0.4

5.28. УВС АЙМАГ

Нэг. Увс аймагт бүртгэгдсэн гэмт хэргийн нөхцөл байдал

2017 онд Увс аймаг дахь цагдаагийн газар иргэд, хуулийн этгээдээс 2443 гомдол, мэдээлэл хүлээн авсанаас 724 буюу 29.6 хувь нь гэмт хэргийн шинжтэй, 1719 буюу 70.4 хувь нь зөрчлийн шинжтэй гомдол, мэдээлэл шалгажээ.

Цагдаагийн байгууллагад нийт 356 гэмт хэрэг бүртгэгдэж, прокурорын байгууллага нийт 788 хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан бол Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх 177 хэргийг хүлээн авч, 169 хэргийг хянан шийдвэрлэж, 168 хүнд ял оногдуулсан байна.

1.1 Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

2017 онд Увс аймагт 356 гэмт хэрэг бүртгэгдсэн бөгөөд бүртгэгдсэн гэмт хэргийн хураангуй мэдээлэл болон тоон үзүүлэлтийг сумдаар нь буурах дарааллын дагуу аймгийн хэмжээнд эзлэх хувийн хамт хүснэгтээр үзүүлбэл:

Хураангуй:

- Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт эзлэх хувь **1.1**
- Орон нутгийн хэмжээнд эзлэх хувь **3.4**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн **Улаангом сум**
- Хамгийн бага бүртгэгдсэн **Өлгий сум**
- Сумдын дундаж нь **18.7**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг газар **Бусад газар**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг гараг **Мягмар**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг цаг **22-06**
- Гэмт хэрэг хамгийн ихээр үйлдэж байгаа хүний нас **18-24**
- Согтуугаар үйлдсэн **114**
- Эмэгтэй хүн үйлдсэн **20**
- Хүүхэд үйлдсэн **24**
- Хохирогч иргэн **375**
- Нас барсан **7**
- Гэмтсэн **187**
- Хохирлын дүн **487.9 сая**
- Нөхөн төлүүлсэн хэмжээ **368.2 сая**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн гэмт хэрэг **Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг**

№	Сумдын нэр	2017	Эзлэх хувь
1	Улаангом	165	46.3
2	Тэс	25	7.02
3	Наранбулаг	21	5.8
4	Өндөрхангай	21	5.8
5	Тариалан	17	4.7
6	Өмнөговь	14	3.9
7	Түргэн	13	3.6
8	Зүүнговь	11	3.08
9	Баруунтуруун	8	2.2
10	Давст	8	2.2
11	Зүүнхангай	7	1.9
12	Малчин	7	1.9
13	Сагил	7	1.9
14	Ховд	7	1.9
15	Завхан	6	1.6
16	Бөхмөрөн	6	1.6
17	Хяргас	5	1.4
18	Цагаанхайрхан	5	1.4
19	Өлгий	3	0.8

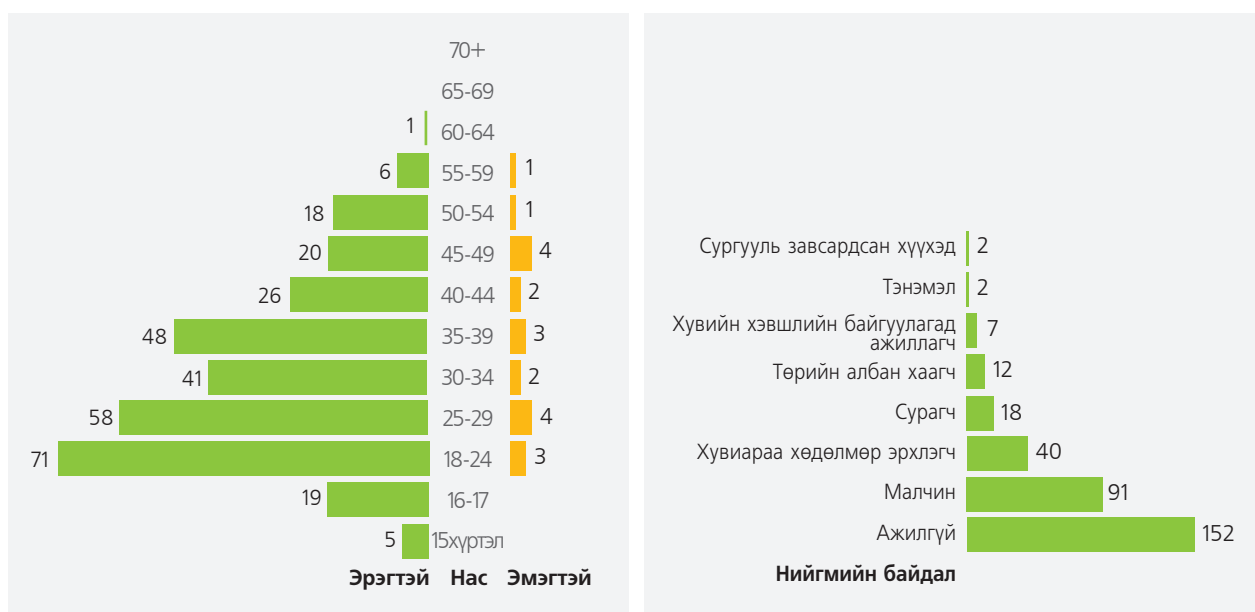
Увс аймагт өндөр үзүүлэлттэй бүртгэгдсэн болон зарим онцлог гэмт хэргийг төрлөөр нь авч үзвэл:

Гэмт хэргийн төрөл	Бүртгэгдсэн хэрэг		Өсөлт, бууралтын хувь	Нийт хэрэгт эзлэх хувь
	2016	2017		
Хүнийг алах	2	1	-50.0	0.3
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг	139	153	10.1	43.0
Хүчиндэх	6	11	83.3	3.1
Хулгайлах	112	116	3.6	32.6
Дээрэмдэх	2			
Залилах	5	4	-20.0	1.1
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах	5	3	-40.0	0.8
ХАБ,ТХАЖ-ын эсрэг гэмт хэрэг	17	15	-11.8	4.2
Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг	5	6	20.0	1.7
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх	1			
Бусад	27	46	70.4	12.9

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

1.2 Гэмт хэрэгт холбогдогчдын тоо, нас, хүйс, нийгмийн байдал

2017 онд орон нутгийн хэмжээнд 8488 хүн холбогдон шалгагдсанаас Увс аймагт 333 хүн шалгагдсан байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан хүний тоон үзүүлэлт, зарим онцлогийг харуулах статистикийг үзүүлбэл:

№	Үзүүлэлт	2016	2017	Өсөлт, бууралт
1	Нийт шалгагдсан хүн	386	388	0.5 хувь
2	Эрэгтэй	343	354	3.2 хувь
3	Эмэгтэй	43	34	-20.9 хувь
4	Хүүхэд	26	25	-3.8 хувь

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

Нийт шалгагдсан 388 хүний 354 буюу 91.2 хувийг эрэгтэй, 34 буюу 8.8 хувийг эмэгтэй, 25 буюу 6.4 хувийг хүүхэд тус тус эзэлж байгаа бол 2016 онд 155 хүн, 2017 онд 168 хүн тус тус ял шийтгэгдэж, 2017 онд ял шийтгэгдсэн хүний тоо 13 хүнээр буюу 8.3 хувиар өссөн байна.

1.3. Гэмт хэргийн хохирогч, хохирол

Увс аймагт 375 иргэн хохирсон байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол түүнд хамаарах статистикийг харуулбал:

Хохирогч бүгд		Иргэн		Үүнээс				Хуулийн этгээд		Учирсан хохирол бүгд (сая.төг)		Нөхөн төлүүлсэн (сая.төг)	
2016	2017	2016	2017	Нас барсан		Гэмтсэн		2016	2017	2016	2017	2016	2017
333	375	333	375	7	7	167	187	0	0	512.0	487.9	419.5	368.2

Хоёр. Тодорхой төрлийн гэмт хэргийн шийдвэрлэлт, 2017

Гэмт хэргийн төрөл	ЦАГДАА	ХБ, МБ явуулсан нийт		ШҮҮХ
	Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг	2002 оны хуулиар	2015 оны хуулиар	Хянан шийдвэрлэсэн
Хүнийг алах 91/10.1	1	3	0	1
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх 95/10.4	0	45	22	0
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг 96-100/11.1-11.6	153	234	85	86
Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх 120 ¹ /11.7	0	0	2	0
Хүчиндэх 126/12.1	11	10	9	9
Хулгайлах 145/17.1	116	214	34	30
Дээрэмдэх 146,147/17.2	0	2	1	0
Залилах 148/17.3	4	3	3	2
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах 181/20.16	3	13	2	4
АТХХАБАЖЭ гэмт хэрэг/ХАБТХАЖЭ гэмт хэрэг	15	29	10	13
БХЖЭ гэмт хэрэг/ХБОЭ гэмт хэрэг	6	6	6	2

Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг 153 буюу хамгийн их бүртгэгдсэн бол шүүхээс 86 эрүүгийн хэргийг хянан шийдвэрлэжээ.

Орон нутгийн хэмжээнд харьцуулахад Увс аймагт Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх, Дээрэмдэх гэмт хэргээр шийдвэрлэсэн эрүүгийн хэрэг гараагүй байна.

Гурав. Зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа

2017 онд Увс аймагт 8803 зөрчил бүртгэгдэж, 8328 иргэн, 1 хуулийн этгээдэд шийтгэл оногдуулсан байна.

Аймгийн хэмжээнд бүртгэгдсэн зөрчлийн тоон үзүүлэлт, өсөлт бууралтыг дараах хүснэгтээр харуулбал:

Үзүүлэлт	Бүртгэгдсэн зөрчил	Үүнээс			Цагдаагийн байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтан шийтгэл оногдуулсан	Шүүгч шийтгэл оногдуулсан	Үүнээс			Согтууруулах ундааны зүйл хэрэглэж саатуулагдсан хүн	Үүнээс		Сайн дурын мчилгээнд хамрагдсан хүн
		Иргэн	Албан тушаалтан	Хуулийн этгээд			Торгох (сая.төг)	Баривчлах	Торгож, эрх хасах		Эмэгтэй	Хүүхэд	
Орон нутгийн хэмжээнд	364151	347339	9	166	357740	6411	16180.2	6114	10523	34196	2021	93	411
Увс	8803	8328	0	1	8604	199	416.0	195	279	972	21	0	0
Эзлэх хувь	2.4	2.3	-	0.6	2.4	3.1	2.5	3.1	2.6	2.8	1.03	-	-

5.29. ХОВД АЙМАГ

Нэг. Ховд аймагт бүртгэгдсэн гэмт хэргийн нөхцөл байдал

2017 онд Ховд аймаг дахь цагдаагийн газар иргэд, хуулийн этгээдээс 3358 гомдол, мэдээлэл хүлээн авсанаас 832 буюу 24.8 хувь нь гэмт хэргийн шинжтэй, 2526 буюу 75.2 хувь нь зөрчлийн шинжтэй гомдол, мэдээлэл шалгажээ.

Цагдаагийн байгууллагад нийт 433 гэмт хэрэг бүртгэгдэж, прокурорын байгууллага нийт 840 хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан бол Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх 258 хэргийг хүлээн авч, 224 хэргийг хянан шийдвэрлэж, 198 хүнд ял оногдуулсан байна.

1.1 Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

2017 онд Ховд аймагт 433 гэмт хэрэг бүртгэгдсэн бөгөөд бүртгэгдсэн гэмт хэргийн хураангуй мэдээлэл болон тоон үзүүлэлтийг сумдаар нь буурах дарааллын дагуу аймгийн хэмжээнд эзлэх хувийн хамт хүснэгтээр үзүүлбэл:

Хураангуй:

- Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт эзлэх хувь **1.3**
- Орон нутгийн хэмжээнд эзлэх хувь **4.2**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн **Жаргалант сум**
- Хамгийн бага бүртгэгдсэн **Мөнххайрхан сум**
- Сумдын дундаж нь **25.4**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг газар **Бусад газар**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг гараг **Бямба**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг цаг **14-19**
- Гэмт хэрэг хамгийн ихээр үйлдэж байгаа хүний нас **18-24**
- Согтуугаар үйлдсэн **99**
- Эмэгтэй хүн үйлдсэн **34**
- Хүүхэд үйлдсэн **25**
- Хохирогч иргэн **447**
- Нас барсан **30**
- Гэмтсэн **167**
- Хохирлын дүн **844.6 сая**
- Нөхөн төлүүлсэн хэмжээ **490.8 сая**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн гэмт хэрэг **Хулгайлах**

№	Сумдын нэр	2017	Эзлэх хувь
1	Жаргалант	224	51.7
2	Буянт	31	7.1
3	Булган	28	6.4
4	Алтай	19	4.3
5	Дарви	18	4.1
6	Манхан	15	3.4
7	Мянгад	14	3.2
8	Цэцэг	14	3.2
9	Эрдэнэбүрэн	13	3.0
10	Мөст	11	2.5
11	Үенч	11	2.5
12	Зэрэг	10	2.3
13	Ховд	10	2.3
14	Чандмань	6	1.3
15	Дуут	4	0.9
16	Дөргөн	3	0.6
17	Мөнххайрхан	2	0.4

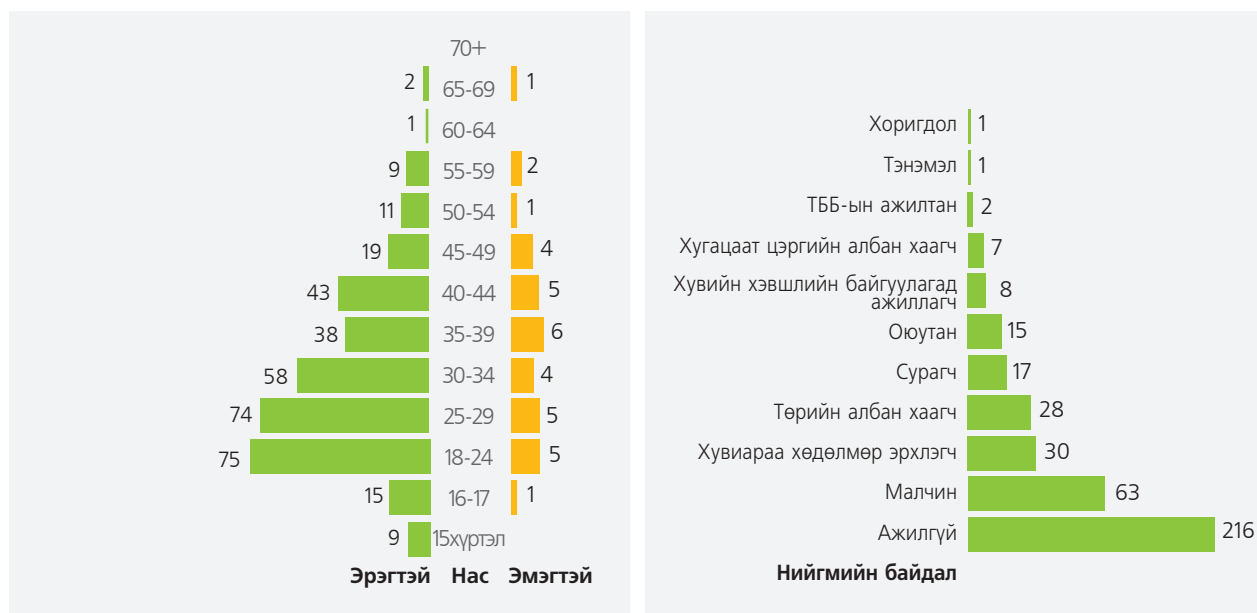
Ховд аймагт өндөр үзүүлэлттэй бүртгэгдсэн болон зарим онцлог гэмт хэргийг төрлөөр нь авч үзвэл:

Гэмт хэргийн төрөл	Бүртгэгдсэн хэрэг		Өсөлт, бууралтын хувь	Нийт хэрэгт эзлэх хувь
	2016	2017		
Хүнийг алах	1	1	0.0	0.2
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг	131	126	-3.8	29.2
Хүчиндэх	7	8	14.3	1.8
Хулгайлах	124	162	30.6	37.4
Дээрэмдэх	1			0.0
Залилах	13	6	-53.8	1.4
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах	5	6	20.0	1.4
ХАБ,ТХАЖ-ын эсрэг гэмт хэрэг	58	54	-6.9	12.5
Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг	6	12	2.0	2.8
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх	1	7	7.0	1.6
Бусад	43	43	0.0	9.9

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

1.2 Гэмт хэрэгт холбогдогчдын тоо, нас, хүйс, нийгмийн байдал

2017 онд орон нутгийн хэмжээнд 8488 хүн холбогдон шалгагдсанаас Ховд аймагт 388 хүн шалгагдсан байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан хүний тоон үзүүлэлт, зарим онцлогийг харуулах статистикийг үзүүлбэл:

№	Үзүүлэлт	2016	2017	Өсөлт, бууралт
1	Нийт шалгагдсан хүн	386	388	0.5 хувь
2	Эрэгтэй	343	354	3.2 хувь
3	Эмэгтэй	43	34	-20.9 хувь
4	Хүүхэд	26	25	-3.8 хувь

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

Нийт шалгагдсан 388 хүний 354 буюу 91.2 хувийг эрэгтэй, 34 буюу 8.8 хувийг эмэгтэй, 25 буюу 6.4 хувийг хүүхэд тус тус эзэлж байгаа бол 2016 онд 129 хүн, 2017 онд 198 хүн тус тус ял шийтгэгдэж, 2017 онд ял шийтгэгдсэн хүний тоо 69 хүнээр буюу 53.4 хувиар өссөн байна.

1.3 Гэмт хэргийн хохирогч, хохирол

Ховд аймагт 447 иргэн хохирсон байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол түүнд хамаарах статистикийг харуулбал:

Хохирогч бүгд		Иргэн		Үүнээс				Хуулийн этгээд		Учирсан хохирол бүгд (сая.төг)		Нөхөн төлүүлсэн (сая.төг)	
2016	2017	2016	2017	Нас барсан		Гэмтсэн		2016	2017	2016	2017	2016	2017
442	447	441	447	22	30	175	167	1	0	1618.3	844.6	1288.7	490.8

Хоёр. Тодорхой төрлийн гэмт хэргийн шийдвэрлэлт, 2017

Гэмт хэргийн төрөл	ЦАГДАА	ХБ, МБ явуулсан нийт		ШҮҮХ
	Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг	2002 оны хуулиар	2015 оны хуулиар	Хянан шийдвэрлэсэн
Хүнийг алах 91/10.1	1	6	1	1
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх 95/10.4	7	9	13	0
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг 96-100/11.1-11.6	126	217	43	81
Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх 120 ¹ /11.7	0	0	0	0
Хүчиндэх 126/12.1	8	11	6	4
Хулгайлах 145/17.1	162	229	44	69
Дээрэмдэх 146,147/17.2	0	2	0	0
Залилах 148/17.3	6	14	1	4
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах 181/20.16	6	11	1	3
АТХХАБАЖЭ гэмт хэрэг/ХАБТХАЖЭ гэмт хэрэг	54	98	23	34
БХЖЭ гэмт хэрэг/ХБОЭ гэмт хэрэг	12	12	4	6

Хулгайлах гэмт хэрэг 162 буюу хамгийн их бүртгэгдсэн бол шүүхээс 69 эрүүгийн хэргийг хянан шийдвэрлэжээ.

Орон нутгийн хэмжээнд харьцуулахад Ховд аймагт Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх, Дээрэмдэх гэмт хэргээр шийдвэрлэсэн эрүүгийн хэрэг гараагүй байна.

Ховд аймгийн нутаг дэвсгэрт Жаргалант сум болон Булган суманд тус бүр 1 шүүх шүүн таслах ажиллагааг хэрэгжүүлдэг онцлогтой. Булган сумын сум дундын шүүхээс Хүнийг алах, Хүчиндэх гэмт хэргээр хянан шийдвэрлэсэн эрүүгийн хэрэг гараагүй байна.

Гурав. Зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа

2017 онд Ховд аймагт 15169 зөрчил бүртгэгдэж, 14121 иргэн, 10 хуулийн этгээдэд шийтгэл оногдуулсан байна.

Аймгийн хэмжээнд бүртгэгдсэн зөрчлийн тоон үзүүлэлт, өсөлт бууралтыг дараах хүснэгтээр харуулбал:

Үзүүлэлт	Бүртгэгдсэн зөрчил	Үүнээс				Цагдаагийн байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтан шийтгэл оногдуулсан	Шүүгч шийтгэл оногдуулсан	Үүнээс			Согтууруулах ундааны зүйл хэрэглэж саатуулагдсан хүн	Үүнээс		Сайн дурын мчилгээнд хамрагдсан хүн
		Иргэн	Албан тушаалтан	Хуулийн этгээд	Торгох (сая.төг)			Баривчлах	Торгож, эрх хасах	Эмэгтэй		Хүүхэд		
Орон нутгийн хэмжээнд	364151	347339	9	166	357740	6411	16180.2	6114	10523	34196	2021	93	411	
Ховд	15169	14121	0	10	14849	320	835.5	296	742	1504	57	5	5	
Эзлэх хувь	4.1	4.06	-	6.02	4.1	4.9	5.1	4.8	7.05	4.3	2.8	5.3	1.2	

5.30. ХӨВСГӨЛ АЙМАГ

Нэг. Хөвсгөл аймагт бүртгэгдсэн гэмт хэргийн нөхцөл байдал

2017 онд Хөвсгөл аймаг дахь цагдаагийн газар иргэд, хуулийн этгээдээс 3461 гомдол, мэдээлэл хүлээн авсанаас 1526 буюу 44.1 хувь нь гэмт хэргийн шинжтэй, 1935 буюу 55.9 хувь нь зөрчлийн шинжтэй гомдол, мэдээлэл шалгажээ.

Цагдаагийн байгууллагад нийт 749 гэмт хэрэг бүртгэгдэж, прокурорын байгууллага нийт 1441 хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан бол Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх 371 хэргийг хүлээн авч, 338 хэргийг хянан шийдвэрлэж, 289 хүнд ял оногдуулсан байна.

1.1 Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

2017 онд Хөвсгөл аймагт 749 гэмт хэрэг бүртгэгдсэн бөгөөд бүртгэгдсэн гэмт хэргийн хураангуй мэдээлэл болон тоон үзүүлэлтийг сумдаар нь буурах дарааллын дагуу аймгийн хэмжээнд эзлэх хувийн хамт хүснэгтээр үзүүлбэл:

Хураангуй:

- Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт эзлэх хувь **2.3**
- Орон нутгийн хэмжээнд эзлэх хувь **7.2**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн **Мөрөн сум**
- Хамгийн бага бүртгэгдсэн **Рэнчинлхүмбэ сум**
- Сумдын дундаж нь **32.5**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг газар **Гэр орон сууц**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг гараг **Баасан**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг цаг **22-06**
- Гэмт хэрэг хамгийн ихээр үйлдэж байгаа хүний нас **25-29**
- Согтуугаар үйлдсэн **133**
- Эмэгтэй хүн үйлдсэн **54**
- Хүүхэд үйлдсэн **24**
- Хохирогч иргэн **722**
- Нас барсан **47**
- Гэмтсэн **281**
- Хохирлын дүн **2250.0 сая**
- Нөхөн төлүүлсэн хэмжээ **1536.3 сая**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн гэмт хэрэг **Хулгайлах**

№	Сумдын нэр	2017	Эзлэх хувь
1	Мөрөн	386	51.5
2	Алаг-Эрдэнэ	57	7.6
3	Түнэл	34	4.5
4	Бүрэнтогтох	32	4.2
5	Цагаан уул	22	4.2
6	Тосонцэнгэл	22	2.8
7	Тариалан	21	2.7
8	Арбулаг	20	2.6
9	Их уул	19	2.5
10	Төмөрбулаг	18	2.4
11	Жаргалант	15	2.0
12	Улаан уул	14	1.8
13	Рашаант	14	1.8
14	Эрдэнэбулган	11	1.4
15	Чандмань өндөр	10	1.3
16	Цэцэрлэг	10	1.3
17	Галт	10	1.3
18	Баянзүрх	9	1.2
19	Ханх	7	0.9
20	Шинэ Идэр	6	0.8
21	Цагаан үүр	6	0.8
22	Цагаан нуур	3	0.4
23	Рэнчинлхүмбэ	3	0.4

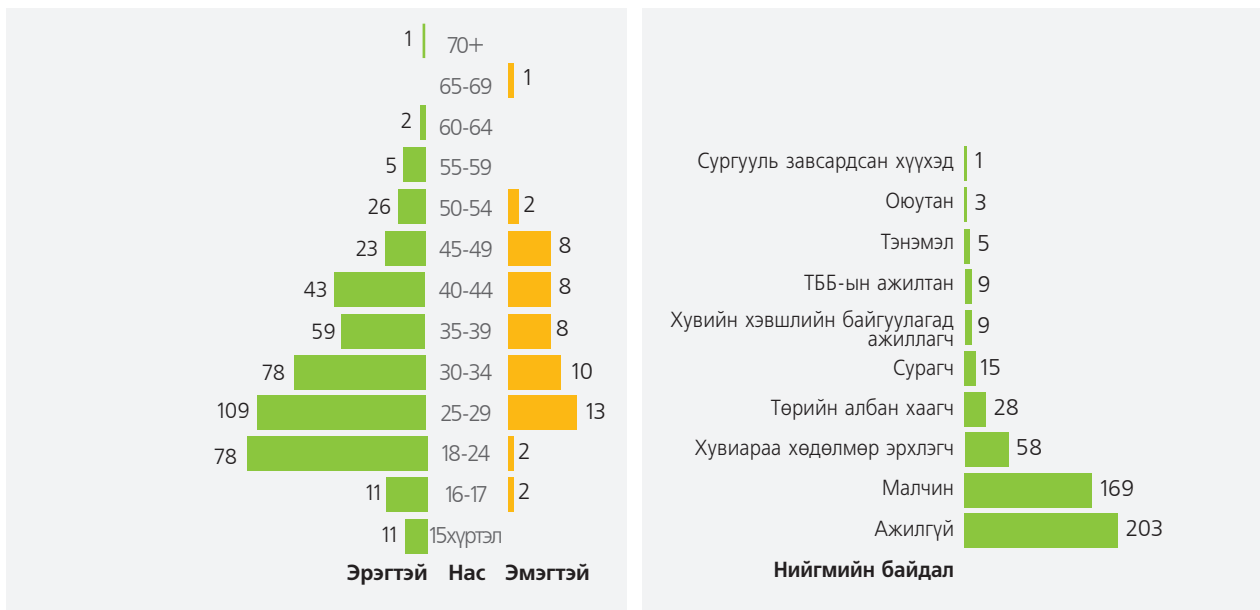
Хөвсгөл аймагт өндөр үзүүлэлттэй бүртгэгдсэн болон зарим онцлог гэмт хэргийг төрлөөр нь авч үзвэл:

Гэмт хэргийн төрөл	Бүртгэгдсэн хэрэг		Өсөлт, бууралтын хувь	Нийт хэрэгт эзлэх хувь
	2016	2017		
Хүнийг алах	4	8	4.0	1.1
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг	235	250	6.4	33.4
Хүчиндэх	6	18	2.0 дахин	2.4
Хулгайлах	312	300	-3.8	40.1
Дээрэмдэх	4	18	4.5 дахин	2.4
Залилах	10	21	2.1 дахин	2.8
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах	15	3	-80.0	0.4
ХАБ,ТХАЖ-ын эсрэг гэмт хэрэг	42	46	9.5	6.1
Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг	9	17	88.9	2.3
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх	3	17	5.6 дахин	2.2
Бусад	65	44	-32.3	5.9

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

1.2 Гэмт хэрэгт холбогдогчдын тоо, нас, хүйс, нийгмийн байдал

2017 онд орон нутгийн хэмжээнд 8488 хүн холбогдон шалгагдсанаас Хөвсгөл аймагт 500 хүн шалгагдсан байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан хүний тоон үзүүлэлт, зарим онцлогийг харуулах статистикийг үзүүлбэл:

№	Үзүүлэлт	2016	2017	Өсөлт, бууралт
1	Нийт шалгагдсан хүн	666	500	-24.9 хувь
2	Эрэгтэй	607	446	-26.5 хувь
3	Эмэгтэй	59	54	-8.5 хувь
4	Хүүхэд	32	24	-25.0 хувь

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

Нийт шалгагдсан 500 хүний 446 буюу 89.2 хувийг эрэгтэй, 54 буюу 10.8 хувийг эмэгтэй, 24 буюу 4.8 хувийг хүүхэд тус тус эзэлж байгаа бол 2016 онд 219 хүн, 2017 онд 289 хүн тус тус ял шийтгэгдэж, 2017 онд ял шийтгэгдсэн хүний тоо 70 хүнээр буюу 31.9 хувиар өссөн байна.

1.3 Гэмт хэргийн хохирогч, хохирол

Хөвсгөл аймагт 722 иргэн хохирсон байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол түүнд хамаарах статистикийг харуулбал:

Хохирогч бүгд		Иргэн		Үүнээс				Хуулийн этгээд		Учирсан хохирол бүгд (сая.төг)		Нөхөн төлүүлсэн (сая.төг)	
2016	2017	2016	2017	Нас барсан		Гэмтсэн		2016	2017	2016	2017	2016	2017
727	722	727	722	29	47	265	281	0	0	1429.2	2250.0	1038.4	1536.3

Хоёр. Тодорхой төрлийн гэмт хэргийн шийдвэрлэлт, 2017

Гэмт хэргийн төрөл	ЦАГДАА	ХБ, МБ явуулсан нийт		ШҮҮХ
	Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг	2002 оны хуулиар	2015 оны хуулиар	Хянан шийдвэрлэсэн
Хүнийг алах 91/10.1	8	12	4	3
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх 95/10.4	17	60	12	0
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг 96-100/11.1-11.6	250	399	40	165
Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх 120 ¹ /11.7	3	2	2	1
Хүчиндэх 126/12.1	18	17	5	3
Хулгайлах 145/17.1	300	475	144	72
Дээрэмдэх 146,147/17.2	18	17	3	4
Залилах 148/17.3	21	13	15	4
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах 181/20.16	3	21	0	4
АТХХАБАЖЭ гэмт хэрэг/ХАБТХАЖЭ гэмт хэрэг	46	74	10	33
БХЖЭ гэмт хэрэг/ХБОЭ гэмт хэрэг	17	17	6	6

Хулгайлах гэмт хэрэг 300 буюу хамгийн их бүртгэгдсэн бол шүүхээс 72 эрүүгийн хэргийг хянан шийдвэрлэжээ.

Гурав. Зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа

2017 онд Хөвсгөл аймагт 14232 зөрчил бүртгэгдэж, 13849 иргэнд шийтгэл оногдуулсан байна.

Аймгийн хэмжээнд бүртгэгдсэн зөрчлийн тоон үзүүлэлт, өсөлт бууралтыг дараах хүснэгтээр харуулбал:

Үзүүлэлт	Бүртгэгдсэн зөрчил	үүнээс			Цагдаагийн байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтан шийтгэл оногдуулсан	Шүүгч шийтгэл оногдуулсан	үүнээс			Согтууруулах ундааны зүйл хэрэглэж саатуулагдсан хүн	үүнээс		
		Иргэн	Албан тушаалтан	Хуулийн этгээд			Торгох (сая.төг)	Баривчлах	Торгож, эрх хасах		Эмэгтэй	Хүүхэд	Сайн дурын мчилгээнд хамрагдсан хүн
Орон нутгийн хэмжээнд	364151	347339	9	166	357740	6411	16180.2	6114	10523	34196	2021	93	411
Хөвсгөл	14232	13849	0	0	14062	170	545.8	163	220	2051	61	7	2
Эзлэх хувь	3.9	3.9	-	-	3.9	2.6	3.3	2.6	2.09	5.9	3.01	7.5	0.2

5.31. ХЭНТИЙ АЙМАГ

Нэг. Хэнтий аймагт бүртгэгдсэн гэмт хэргийн нөхцөл байдал

2017 онд Хэнтий аймаг дахь цагдаагийн газар иргэд, хуулийн этгээдээс 4679 гомдол, мэдээлэл хүлээн авсанаас 1019 буюу 21.8 хувь нь гэмт хэргийн шинжтэй, 3660 буюу 78.2 хувь нь зөрчлийн шинжтэй гомдол, мэдээлэл шалгажээ.

Цагдаагийн байгууллагад нийт 453 гэмт хэрэг бүртгэгдэж, прокурорын байгууллага нийт 1040 хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан бол Эрүүгийн хэргийн анхан шатны шүүх 261 хэргийг хүлээн авч, 232 хэргийг хянан шийдвэрлэж, 210 хүнд ял оногдуулсан байна.

1.1 Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

2017 онд Хэнтий аймагт 453 гэмт хэрэг бүртгэгдсэн бөгөөд бүртгэгдсэн гэмт хэргийн хураангуй мэдээлэл болон тоон үзүүлэлтийг сумдаар нь буурах дарааллын дагуу аймгийн хэмжээнд эзлэх хувийн хамт хүснэгтээр үзүүлбэл:

Хураангуй:

- Улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт эзлэх хувь **1.4**
- Орон нутгийн хэмжээнд эзлэх хувь **4.4**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн **Хэрлэн сум**
- Хамгийн бага бүртгэгдсэн **Бэрх сум**
- Сумдын дундаж нь **23.8**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг газар **Бусад газар**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг гараг **Лхагва**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг цаг **22-06**
- Гэмт хэрэг хамгийн ихээр үйлдэж байгаа хүний нас **30-34**
- Согтуугаар үйлдсэн **73**
- Эмэгтэй хүн үйлдсэн **40**
- Хүүхэд үйлдсэн **19**
- Хохирогч иргэн **476**
- Нас барсан **31**
- Гэмтсэн **133**
- Хохирлын дүн **1059.1 сая**
- Нөхөн төлүүлсэн хэмжээ **561.8 сая**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн гэмт хэрэг **Хулгайлах**

№	Сумдын нэр	2017	Эзлэх хувь
1	Хэрлэн	150	33.1
2	Бор-Өндөр хот	49	10.8
3	Батноров	33	7.2
4	Өмнө-дэлгэр	33	7.2
5	Цэнхэрмандал	23	5.07
6	Биндэр	22	4.8
7	Жаргалтхаан	21	4.6
8	Дэлгэрхаан	19	4.1
9	Мөрөн	15	3.3
10	Дархан	13	2.8
11	Дадал	12	2.6
12	Бат-ширээт	11	2.4
13	Галшир	10	2.2
14	Баян-овоо	9	1.9
15	Баянхутаг	9	1.9
16	Баянадарга	8	1.7
17	Баянмөнх	7	1.5
18	Норовлин	5	1.1
19	Бэрх хот	4	0.08

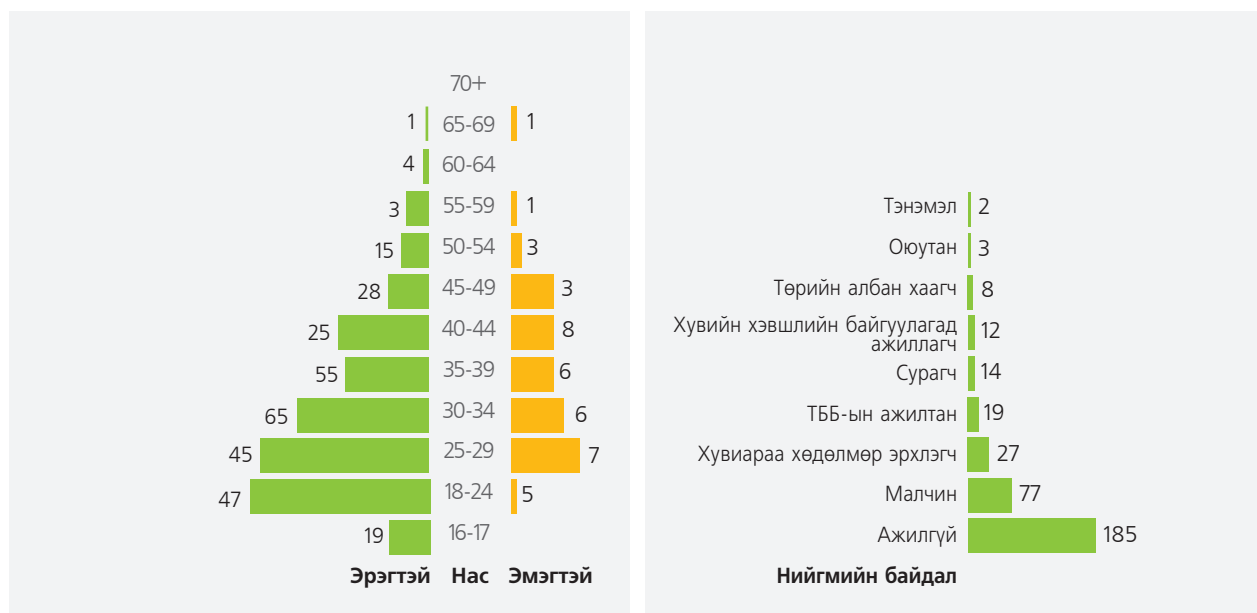
Хэнтий аймагт өндөр үзүүлэлттэй бүртгэгдсэн болон зарим онцлог гэмт хэргийг төрлөөр нь авч үзвэл:

Гэмт хэргийн төрөл	Бүртгэгдсэн хэрэг		Өсөлт, бууралтын хувь	Нийт хэрэгт эзлэх хувь
	2016	2017		
Хүнийг алах	4	5	25.0	1.1
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг	97	107	10.3	23.6
Хүчиндэх	4	5	25.0	1.1
Хулгайлах	155	209	34.8	46.1
Дээрэмдэх	1	3	3.0 дахин	0.7
Залилах	14	11	-21.4	2.4
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах	39	12	-69.2	2.7
ХАБ,ТХАЖ-ын эсрэг гэмт хэрэг	36	30	-16.7	6.6
Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэрэг	2	8	4.0 дахин	1.8
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх	1	7	7.0 дахин	1.6
Бусад	58	45	-22.4	9.9

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

1.2 Гэмт хэрэгт холбогдогчдын тоо, нас, хүйс, нийгмийн байдал

2017 онд орон нутгийн хэмжээнд 8488 хүн холбогдон шалгагдсанаас Хэнтий аймагт 347 хүн шалгагдсан байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэрэгт холбогдон шалгагдсан хүний тоон үзүүлэлт, зарим онцлогийг харуулах статистикийг үзүүлбэл:

№	Үзүүлэлт	2016	2017	Өсөлт, бууралт
1	Нийт шалгагдсан хүн	418	347	-17.0 хувь
2	Эрэгтэй	370	307	-17.0 хувь
3	Эмэгтэй	48	40	-16.7 хувь
4	Хүүхэд	24	19	-20.8 хувь

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

Нийт шалгагдсан 347 хүний 307 буюу 88.5 хувийг эрэгтэй, 40 буюу 11.5 хувийг эмэгтэй, 19 буюу 5.5 хувийг хүүхэд тус тус эзэлж байгаа бол 2016 онд 156 хүн, 2017 онд 210 хүн тус тус ял шийтгэгдэж, 2017 онд ял шийтгэгдсэн хүний тоо 54 хүнээр буюу 34.6 хувиар өссөн байна.

1.3. Гэмт хэргийн хохирогч, хохирол

Хэнтий аймагт 476 иргэн хохирсон байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол түүнд хамаарах статистикийг харуулбал:

Хохирогч бүгд		Иргэн		Үүнээс				Хуулийн этгээд		Учирсан хохирол бүгд (сая.төг)		Нөхөн төлүүлсэн (сая.төг)	
				Нас барсан		Гэмтсэн							
2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
446	477	446	476	30	31	165	133	0	1	1305.3	1059.1	905.2	561.8

Хоёр. Тодорхой төрлийн гэмт хэргийн шийдвэрлэлт, 2017

Гэмт хэргийн төрөл	ЦАГДАА	ХБ, МБ явуулсан нийт		ШҮҮХ
	Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг	2002 оны хуулиар	2015 оны хуулиар	Хянан шийдвэрлэсэн
Хүнийг алах 91/10.1	5	9	4	3
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх 95/10.4	7	26	44	0
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг 96-100/11.1-11.6	107	189	72	79
Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх 120 ¹ /11.7	0	0	0	1
Хүчиндэх 126/12.1	5	10	4	2
Хулгайлах 145/17.1	209	286	88	64
Дээрэмдэх 146,147/17.2	3	7	1	5
Залилах 148/17.3	11	22	10	3
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах 181/20.16	12	63	0	1
АТХХАБАЖЭ гэмт хэрэг/ХАБТХАЖЭ гэмт хэрэг	30	51	25	21
БХЖЭ гэмт хэрэг/ХБОЭ гэмт хэрэг	8	6	8	2

Хулгайлах гэмт хэрэг 209 буюу хамгийн их бүртгэгдсэн бол шүүхээс 64 эрүүгийн хэргийг хянан шийдвэрлэжээ.

Хэнтий аймгийн нутаг дэвсгэрт Хэрлэн сум болон Бор-Өндөр суманд тус бүр 1 шүүх шүүн таслах ажиллагааг хэрэгжүүлдэг онцлогтой. Бор-Өндөр сумын сум дундын шүүхээс Хүнийг алах, Хүчиндэх, Дээрэмдэх, Залилах, Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах гэмт хэргээр хянан шийдвэрлэсэн эрүүгийн хэрэг гараагүй байна.

Гурав. Зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаа

2017 онд Хэнтий аймагт 15868 зөрчил бүртгэгдэж, 14553 иргэн, 1 албан тушаалтан, 16 хуулийн этгээдэд шийтгэл оногдуулсан байна.

Аймгийн хэмжээнд бүртгэгдсэн зөрчлийн тоон үзүүлэлт, өсөлт бууралтыг дараах хүснэгтээр харуулбал:

Үзүүлэлт	Бүртгэгдсэн зөрчил	Үүнээс				Цагдаагийн байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтан шийтгэл оногдуулсан	Шүүгч шийтгэл оногдуулсан	Үүнээс			Согтууруулах ундааны зүйл хэрэглэж саатуулагдсан хүн		Үүнээс		Сайн дурын мчилгээнд хамрагдсан хүн
		Иргэн	Албан тушаалтан	Хуулийн этгээд	Торгох (сая.төг)			Баривчлах	Торгож, эрх хасах	Эмэгтэй	Хүүхэд				
Орон нутгийн хэмжээнд	364151	347339	9	166	357740	6411	16180.2	6114	10523	34196	2021	93	411		
Хэнтий	15868	14553	1	16	15217	651	860.0	603	695	2010	162	7	12		
Эзлэх хувь	4.3	4.1	11.1	9.6	4.2	10.1	5.3	9.8	6.6	5.8	8.01	7.5	2.9		

5.32. БУСАД НУТАГ ДЭВСГЭР БОЛОН ЗАРИМ САЛБАР

Нэг. Иргэний агаарын тээвэр

Иргэний агаарын тээврийн салбарт 2017 онд бүртгэгдсэн гэмт хэрэг 4 байгаа нь өмнөх оныхоос 6 хэрэг буюу 60 хувиар буурсан байна.

Иргэний агаарын тээврийн салбарт бүртгэгдсэн гэмт хэргийн хураангуй мэдээлэл болон гэмт хэргийн төрөлд хамаарах тоон үзүүлэлтийг харуулбал:

Хураангуй:

- Согтуугаар үйлдсэн **0**
- Эмэгтэй хүн үйлдсэн **1**
- Хүүхэд үйлдсэн **0**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг газар **Бусад газар**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг гараг **Лхагва**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг цаг **14-19**
- Гэмт хэрэг хамгийн ихээр үйлдэж байгаа хүний нас **30-34**
- Нас барсан **0**
- Гэмтсэн **0**
- Хохирлын дүн **0.2 сая**
- Нөхөн төлүүлсэн хэмжээ **0.2 сая**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн гэмт хэрэг **Өмчлөх эрхийн эсрэг гэмт хэрэг**

Гэмт хэргийн төрөл	2016	2017	Өсөлт, бууралт	
			тоо	хувь
Үндэсний аюулгүй байдлын эсрэг	0	1	1	100
Өмчлөх эрхийн эсрэг	3	1	-2	-66.6
Байгаль хамгаалах журмын эсрэг	0	1	1	100
Захиргааны журмын эсрэг	3	1	-2	-66.6
Хүний амь бие эрүүл мэндийн эсрэг	2	0	-2	-100
Аж ахуйн эсрэг	1	0	-1	-100
ТХХАБАЖЭ	1	0	-1	-100

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

Энэ салбарт бүртгэгдсэн гэмт хэргийг ангилан авч үзвэл 2016 онд хөнгөн гэмт хэрэг 6, хүндэвтэр гэмт хэрэг 4 бүртгэгдсэн бол 2017 онд хөнгөн гэмт хэрэг 2, хүндэвтэр гэмт хэрэг 1, хүнд гэмт хэрэг 1 тус тус бүртгэгдсэн байна.

Хоёр. Төмөр замын тээвэр

Төмөр замын салбарт 2017 онд бүртгэгдсэн гэмт хэрэг 82 байгаа нь өмнөх оныхоос 10 хэрэг буюу 10.8 хувиар буурсан байна.

Төмөр замын салбарт бүртгэгдсэн гэмт хэргийн хураангуй мэдээлэл болон гэмт хэргийн төрөлд хамаарах тоон үзүүлэлтийг харуулбал:

Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

- Согтуугаар үйлдсэн **9**
- Эмэгтэй хүн үйлдсэн **16**
- Хүүхэд үйлдсэн **2**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг газар **Нийтийн тээвэр**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг гараг **Лхагва, Пүрэв**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг цаг **06-14**
- Гэмт хэрэг хамгийн ихээр үйлдэж байгаа хүний нас **35-39**
- Нас барсан **4**
- Гэмтсэн **21**
- Хохирлын дүн **235.4 сая**
- Нөхөн төлүүлсэн хэмжээ **137.1 сая**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн гэмт хэрэг **Өмчлөх эрхийн эсрэг гэмт хэрэг**

Гэмт хэргийн төрөл	2016	2017	Өсөлт, бууралт	
			тоо	хувь
Өмчлөх эрхийн эсрэг	60	46	-14	-23.3
Байгаль хамгаалах журмын эсрэг	0	3	3	100
Захиргааны журмын эсрэг	1	1	-	-
Хүний амь бие эрүүл мэндийн эсрэг	22	19	-3	-13.6
Хүүхэд, гэр бүл нийгмийн ёс суртахууны эсрэг	1	0	-1	-100
Иргэдийн улс төрийн болон бусад эрх, эрх чөлөөний эсрэг	2	0	-2	-100
Аж ахуйн эсрэг	1	6	5	6 дахин
Нийгмийн аюулгүй байдлын эсрэг	5	2	-3	-60
ТХХАБАЖЭ	0	5	5	100

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

Энэ салбарт бүртгэгдсэн гэмт хэргийг ангилан авч үзвэл 2016 онд хөнгөн гэмт хэрэг 73, хүндэвтэр гэмт хэрэг 14, хүнд гэмт хэрэг 4, онц хүнд гэмт хэрэг 1 бүртгэгдсэн бол 2017 онд хөнгөн гэмт хэрэг 67, хүндэвтэр гэмт хэрэг 10, хүнд гэмт хэрэг 5 тус тус бүртгэгдсэн байна.

Гурав. Хилийн чанад

Хилийн чандад 2017 онд бүртгэгдсэн гэмт хэрэг 39 байгаа нь өмнөх оныхоос 3 хэргээр буюу 8.3 хувиар өссөн байна. Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн хураангуй мэдээлэл болон гэмт хэргийн төрөлд хамаарах тоон үзүүлэлтийг харуулбал:

Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг

- Согтуугаар үйлдсэн **8**
- Эмэгтэй хүн үйлдсэн **6**
- Хүүхэд үйлдсэн **0**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг газар **Бусад газар**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг гараг **Даваа**
- Гэмт хэрэг хамгийн их үйлдэгддэг цаг **14-19**

- Гэмт хэрэг хамгийн ихээр үйлдэж байгаа хүний нас **30-34**
- Нас барсан **0**
- Гэмтсэн **15**
- Хохирлын дүн **94.0 сая**
- Нөхөн төлүүлсэн хэмжээ **35.0 сая**
- Хамгийн их бүртгэгдсэн гэмт хэрэг **Өмчлөх эрхийн эсрэг гэмт хэрэг**

Гэмт хэргийн төрөл	2016	2017	Өсөлт, бууралт	
			тоо	хувь
Үндэсний аюулгүй байдлын эсрэг	11	1	-10	-90.9
Өмчлөх эрхийн эсрэг	4	15	11	3.7 дахин
Захиргааны журмын эсрэг	3	0	-3	-100
Хүний амь бие эрүүл мэндийн эсрэг	10	14	4	40
Хүний эрх, эрх чөлөө, алдар хүнд, нэр төрийн эсрэг	1	5	4	5 дахин
Хүүхэд, гэр бүл нийгмийн ёс суртахууны эсрэг	1	0	-1	-100
Аж ахуйн эсрэг	1	1	0	-
Нийгмийн аюулгүй байдлын эсрэг	3	0	-3	-100
Хүн амын эрүүл мэндийн эсрэг	0	1	1	100
ТХХАБАЖЭ	0	1	1	100
Компьютерийн мэдээллийн аюулгүй байдлын эсрэг	2	0	-2	-100
Шүүн таслах ажиллагааны эсрэг	0	1	1	100

Эх сурвалж: ЦЕГ, Мэдээлэл нэгтгэн боловсруулах газар

Хилийн чандад бүртгэгдсэн гэмт хэргийг ангилан авч үзвэл 2016 онд хөнгөн гэмт хэрэг 5, хүндэвтэр гэмт хэрэг 23, хүнд гэмт хэрэг 6, онц хүнд гэмт хэрэг 2 бүртгэгдсэн бол 2017 онд хөнгөн гэмт хэрэг 24, хүндэвтэр гэмт хэрэг 2, хүнд гэмт хэрэг 12, онц хүнд гэмт хэрэг 1 тус тус бүртгэгдсэн байна.

Дөрөв. Тээврийн прокурорын газар

Тээврийн прокурорын газраас 2017 онд 2203 хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан байгаагаас 2002 оны Эрүүгийн хуулиар 1574 хэрэгт, 2015 оны Эрүүгийн хуулиар 629 хэрэгт тус тус хяналт тавьж ажилласан байна.

Эрүүгийн хуулийн 215-225 дугаар зүйл буюу Тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журмын эсрэг 1563 хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын ажиллагааг явуулсан байна. Эдгээр гэмт хэрэгт хамаарах статистикийг хүснэгтээр үзүүлбэл:

Гэмт хэргийн төрөл	ХБ, МБ явуулсан нийт	үүнээс					
		Мөрдөн байцаалт явуулсан	Түдгэлзүүлсэн	Өөр хэрэгт нэгтгэсэн	Хэрэгсэхгүй болгосон	Шүүхэд шилжүүлсэн	Үлдэгдэл
ТПГ-аас нийт	1574	1491	8	1133	1	345	3
215-р зүйл	964	923	0	652	0	270	1
216-р зүйл	526	487	2	379	0	106	0
217-р зүйл	17	16	0	14	0	1	0
218-р зүйл	1	1	0	1	0	0	0
219-р зүйл	1	1	0	1	0	0	0
220-р зүйл	2	2	0	1	0	1	0
222-р зүйл	13	13	0	4	0	9	0
223-р зүйл	39	38	1	24	0	13	0

Эх сурвалж: УЕПГ, Гэмт хэрэг, зөрчлийн бүртгэл, дүн шинжилгээний төв

Эрүүгийн хуулийн 27.3, 27.9-27.10-р зүйл буюу Хөдөлгөөний аюулгүй байдал, тээврийн хэрэгсэл ашиглах журмын эсрэг 591 гэмт хэрэгт хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын ажиллагааг явуулсан байна. Эдгээр гэмт хэрэгт хамаарах статистикийг хүснэгтээр үзүүлбэл:

Гэмт хэргийн төрөл	ХБ, МБ явуулсан нийт	үүнээс					
		Мөрдөн байцаалт явуулсан	Түдгэлзүүлсэн	Өөр хэрэгт нэгтгэсэн	Хэрэгсэхгүй болгосон	Шүүхэд шилжүүлсэн	Үлдэгдэл
ТПГ-аас нийт	629	233	0	1	0	225	5
27.10-р зүйл	546	215	0	1	0	208	4
27.11-р зүйл	41	14	0	0	0	14	0
27.3-р зүйл	3	0	0	0	0	0	0
27.9-р зүйл	1	1	0	0	0	0	1

Эх сурвалж: УЕПГ, Гэмт хэрэг, зөрчлийн бүртгэл, дүн шинжилгээний төв

УЛСЫН ХЭМЖЭЭНД ГЭМТ ХЭРГЭЭС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ ЧИГЛЭЛЭЭР ЗОХИОН БАЙГУУЛСАН АЖЛЫН ҮР НӨЛӨӨ

6.1 УЛСЫН ХЭМЖЭЭНИЙ ЕРӨНХИЙ БОДЛОГО, ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

Дэлхийн улс бүр өөрийн орны улс төрийн тогтолцоо, нийгэм, эдийн засгийн байдал, нутаг дэвсгэр, хүн ам, зан заншил, соёл уламжлалаас харгалзан харилцан адилгүй арга хэлбэрээр зохион байгуулж байна.

Монгол Улсын хувьд Гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх, нийгмийн хэв журмыг сахиулах ажлын удирдах зөвлөлийг анх удаа 1965 онд аймаг, хотын намын хорооны дэргэд, улмаар 1974 онд Прокурорын байгууллагын харъяанд, 1987 онд тухай үеийн МАХН-ын Төв хорооны дэргэд, 1993 онд Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн дэргэд, мөн онд Монгол Улсын Засгийн газрын дэргэд Шадар сайдаар ахлуулсан Зохицуулах зөвлөлийг тус тус байгуулан ажиллуулж байжээ.

Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөлийн ажлын албыг 1995 онд Засгийн газрын хэрэг эрхлэх газрын дэргэд, 1996 онд Хууль зүйн сайдад гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх, бодлого зохицуулалтын ажлыг хариуцуулсантай холбогдуулан Нийгмийн дэг журмыг хангах зөвлөл, түүний Ажлын албыг тухайн үеийн Хууль зүйн яамны харъяанд, улмаар 1997 онд Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх тухай хуулийг баталснаар Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн 1998 оны 06 дугаар зарлигаар Зохицуулах зөвлөлийн бүрэлдэхүүн, ажиллах журмыг тус тус батлан, 2001, 2004, 2005, 2006 онуудад бүрэлдэхүүнд тус тус өөрчлөлт оруулж, түүний ажлын албыг Хууль зүй, дотоод хэргийн сайдын дэргэд ажиллуулж ирсэн.

Хууль зүй, дотоод хэргийн сайдын дэргэд 1996-2012 онд ажиллаж байсан Монгол Улсад Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөлийн Ажлын албыг 2012 онд татан буулгаж, чиг үүргийг нь тус яамны Бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах газарт харьяалуулж байсныг 2016 онд өөрчилж, Ажлын албыг Хууль зүй, дотоод хэргийн сайдын

дэргэд дахин байгуулж, зөвлөлийн бүрэлдэхүүнийг Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн 2016 оны 134 дүгээр зарлигаар шинэчлэн байгуулсан.

Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх тухай хуулийг Монгол Улсын Их Хурлаас 1997 оны 12 дугаар сарын 5-ны өдөр баталснаас хойш энэ хугацаанд уг хуульд нийт 7 удаа нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан байна.

Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагааны санхүүжилт, тодорхой төрлийн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах үүрэг бүхий дэд зөвлөлийг ажиллуулахтай холбоотой болон шинээр батлагдсан Цагдаагийн албаны тухай хуулийг дагаж тус хуульд зохих нэмэлт, өөрчлөлт орсон хэдий ч нийгмийн харилцааны хөгжлийг дагасан сөрөг үзэгдлээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлийн зарчмын шинжтэй өөрчлөлт ороогүй юм.

Хууль тогтоогч 1997 онд энэ хуулийг батлахдаа хуулийн үндсэн зорилгыг “гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлын зохион байгуулалт, үндсэн чиглэл, төрөл, арга хэлбэр, энэ талаар төр, иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага, албан тушаалтны хүлээх үүрэг, хариуцлагыг тодорхойлохтой холбогдсон харилцааг зохицуулах” гэж тодорхойлсон.

Хуулийн зохицуулалтаар Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг улсын хэмжээнд Хууль зүйн сайдаар, аймаг, нийслэл, сум, дүүрэгт түүний иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын Тэргүүлэгчдийн даргаар толгойлуулсан орон тооны бус зохицуулах зөвлөл зохицуулж байна.

Судалгааны байгууллагаас хийсэн 1994-2008 оны гэмт хэргийн нөхцөл байдалд хийсэн суурь судалгаа, Засгийн газраас баталж хэрэгжүүлсэн тодорхой төрлийн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх болон цагдаа олон нийтийн хамтын ажиллагаатай холбоотой хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн үнэлгээг “Сайн” гэж дүгнэж байсан бол 2012-2016 онд гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр баталсан хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд үнэлгээ хийгдээгүй, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр нэгдсэн төлөвлөгөө байхгүй, энэ чиглэлээр нийслэл, орон нутагт зохион байгуулсан ажил 17-20 хувиар буурсан нь хуулийн хэрэгжилт хангагдаагүй мэт харагдаж байна.

Монгол Улсад гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөл дахин байгуулагдснаар 2017 онд 5 зорилтын хүрээнд 53 ажил төлөвлөн гүйцэтгэн ажиллажээ.

Гүйцэтгэсэн ажлаас дурдвал Мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодисын хууль бус эргэлтэй тэмцэх, Хүн худалдаах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр, түүнийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөний хамт батлуулсан, Хууль зүй, дотоод хэргийн сайдын тушаалаар “Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх”, “Гэр бүлийн хүчирхийлэл, хүүхдийн эсрэг гэмт хэрэгтэй тэмцэх, түүнээс урьдчилан сэргийлэх”, “Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах”, “Мал хулгайлах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх”, “Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх”, “Цахим мэдээллийн аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх” Дэд зөвлөлийг байгуулан тодорхой төрлийн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг төлөвлөж зохион байгуулж, салбар дундын зохицуулалтыг сайжруулснаар тухайн төрлийн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажилд ахиц гарсан байна.

Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхэд нийгмийн олон салбарын хамтын ажиллагааг хангах бодит хэрэгцээ шаардлага бий болсон байна. Учир нь ямар нэгэн шийдвэр чиглэлийг үл харгалзан иргэд, олон нийтийн эрэлт хэрэгцээнээс урган гарсан гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлууд хийгдэж байна.

Жишээ нь: Гэр бүлийн хүчирхийллийн хохирогчийг хамгаалах, энэ төрлийн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр зарим төрийн бус байгууллагууд хангалттай түвшинд мэргэшсэн, зарим талаар хууль сахиулах, төрийн байгууллагуудад зөвлөх хэмжээнд хүрчээ.

Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажил нь олон нийтийн хүчинд түшиглэх, ялангуяа иргэд оршин суугаа нутаг дэвсгэрийнхээ хэмжээнд энэ талаар зохион байгуулж байгаа ажилд оролцох, аж ахуйн нэгж, байгууллага дотооддоо болон үйл ажиллагааныхаа хүрээнд гэмт хэрэг гарах шалтгаан нөхцөлийг арилгах ажлыг хариуцан зохион байгуулах үүрэгтэй боловч байгууллага, аж ахуйн нэгж, иргэдийн оролцоо туйлын хангалтгүй гагцхүү цагдаагийн байгууллагын хариуцан гүйцэтгэх үүрэг гэсэн хэвшмэл хандлага өнөөг болтол байсаар байна.

Энэ хандлага нь иргэд, байгууллагын зүгээс гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх хүчин чармайлт, дадал хэвшлийг бууруулж, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлын чанар үр дүн хангалтгүй байх шалтгаан болж байна.

Иймд гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, таслан зогсоох үйл ажиллагаанд олон нийт, төрийн болон төрийн бус байгууллагын хамтын ажиллагаа, иргэдийн санал, санаачлагыг дэмжих, идэвхижүүлэхэд анхаарах нь зүйтэй.

Түүнчлэн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлын хэрэгцээ шаардлагыг судалсны эцэст эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх, нийгмийн олон салбарын хамтын ажиллагааг хангах, төсөв зардлыг шийдвэрлэх арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх нь чухал юм. Тухайлбал:

Жилд дунджаар гэмт хэргийн улмаас 25000 орчим хүн хохирч, 150 орчим тэрбум төгрөгийн хохирол учирч байгаа боловч урьдчилан сэргийлэх ажилд шаардагдах зардлын үнэлгээ, төсөв зардлын нэгдсэн төсөөлөл одоог хүртэл шинжлэх ухааны үндэслэлтэй хийгдээгүй байна.

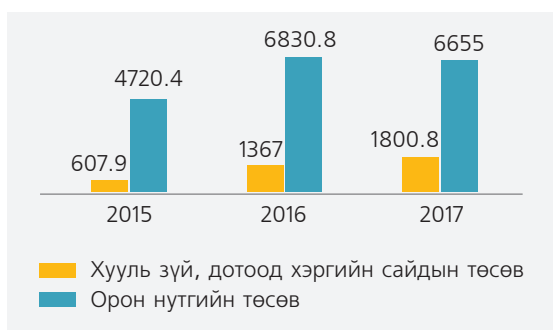
6.2 УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ АЖЛЫН ҮР ДҮН, ЗАРЦУУЛСАН ТӨСӨВ, ТҮҮНИЙ ГҮЙЦЭТГЭЛ

Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.1, 7.2-т заасны дагуу гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх талаар улсын хэмжээнд хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төсвийг Засгийн газар жил бүр улсын төсөвт тусгайлан тусгаж байхаар заажээ. Үүний дагуу 2015 онд 607.9 сая төгрөг, 2016 онд 1,367.0 сая төгрөг, 2017 онд 1,800.8 сая төгрөгийг тус тус Хууль зүй, дотоод хэргийн сайдын төсөвт тусгажээ.

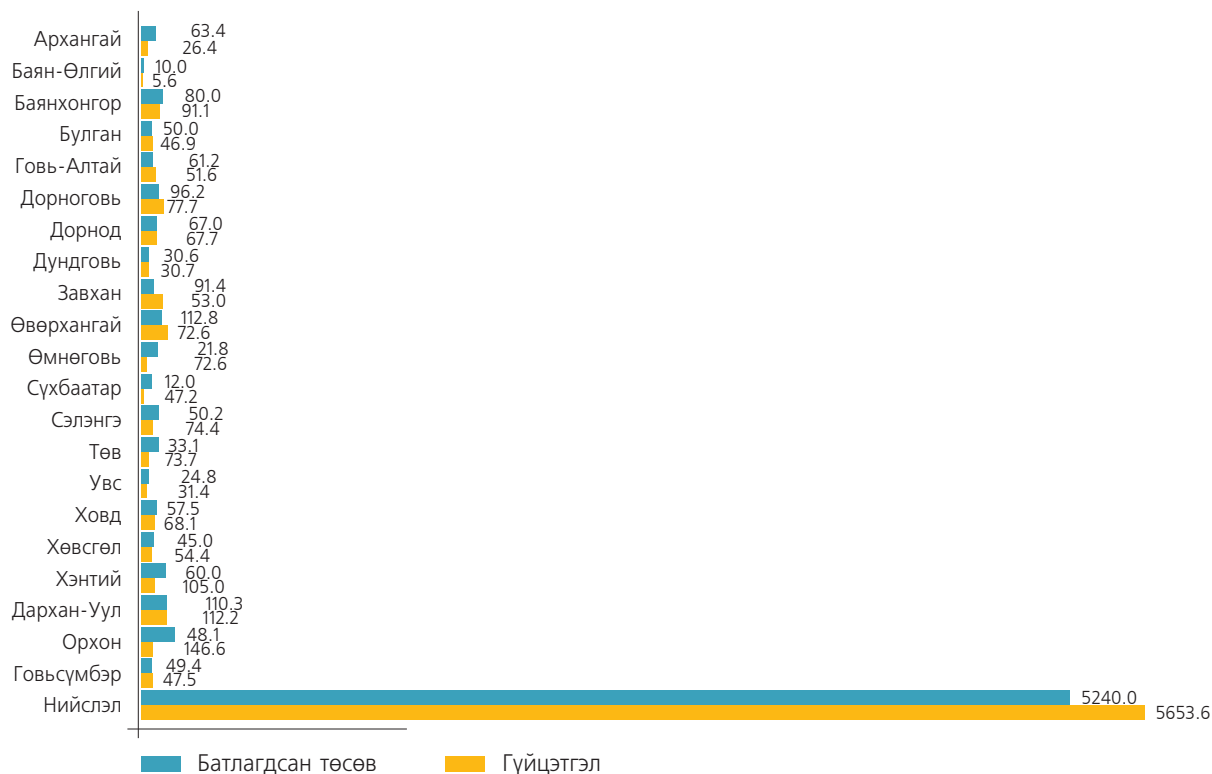
Мөн Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх тухай хуулийн 19 дүгээр зүйлийн 19.1-д “Тухайн жилд шүүхийн шийдвэр биелүүлэх, замын хөдөлгөөний болон хэв журмын зөрчлийг арилгах чиглэлээр улсын орлого болгосон, торгох ял ногдуулж төсөвт тушаасан мөнгөний 40 хувьтай тэнцэх хэмжээний хөрөнгийг гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажилд зориулан дараагийн жилийн орон нутгийн төсвөөс санхүүжүүлэх”-ээр заасны дагуу гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажилд орон, нутгийн төсвөөс санхүүжүүлэн олгосон хөрөнгийг аймаг, нийслэлийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал баталж, зарцуулж иржээ.

Энэ заалтын дагуу 2015 онд 4,720.4 сая, 2016 онд 6,830.8 сая, 2017 онд 6,655.0 сая төгрөгийг тус тус орон нутгийн төсөвт тусгажээ.

График 1. Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх зардал, сая.төг

“Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх тухай хууль”-ийн 19 дүгээр зүйлийн дагуу гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг санхүүжүүлэхэд зориулан зарцуулах хөрөнгийн хувийг шүүхийн шийдвэр биелүүлэх, замын хөдөлгөөний болон хэв журмын зөрчлийг арилгах чиглэлээр улсын орлого болгосон, торгох ял оногдуулж төсөвт тушаасан мөнгөтэй харьцуулан тооцоход дунджаар 10-12 хувийг энэ ажилд зарцуулж байна.

Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагааны төсвийн зарцуулалтад тавих хяналтын талаар хуульд нарийвчилсан зохицуулалт байдаггүйгээс аймаг, нийслэлийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал төсвийг өөрөө батлан зарцуулж, өөртөө хяналт тавих боломжийг олгож байгаа учраас батлагдсан төсвийг зориулалт бусаар зарцуулах байдал гарч байна. Жишээ нь:

- Баян-Өлгий аймаг нь гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх зардлаас Өлгий сумын Дружба ууланд 30 метрийн өндөртэй, Монгол төрийн Соёмбыг байршуулахад 2.0 сая төгрөгийг;

- Архангай аймаг нь гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх зардлаас Цагдаагийн газрын даргыг ОХУ-д 10 хоногийн терроризм, экстернизмийн гэмт хэрэгтэй тэмцэх сургалтанд хамруулахад 1.8 сая төгрөгийг;

- Баянхонгор аймаг нь гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх зардлаас Салбар зөвлөлийн дарга, Цагдаагийн газрын дарга, ажилтныг Япон улсад сургалтад хамруулахад 6.0 сая төгрөгийг;

- Төв аймаг нь Цагдаагийн Ерөнхий газрын сургалтын төвөөс зохион байгуулагдсан үнэ төлбөргүй сургалтад цагдаагийн 2 алба хаагчийг хамруулан, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх зардлаас 1.5 сая төгрөгийг;

- Булган аймаг нь гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх зардлаас Цагдаагийн газрын дэд болон Мөрдөн байцаах тасгийн дарга нарыг ОХУ-д сургалтанд хамруулахад 2.6 сая төгрөгийг тус тус зарцуулсан байна.

Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.3 дахь хэсэгт заасан “Хэв журмын урамшилтай эргүүл жижүүрээр ажиллуулах хүний тоо, урамшууллын хэмжээг иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал жил тутам тогтооно” 19 дүгээр зүйлийн 19.3.2 заалтад энэ хуулийн 12 дугаар зүйлд заасан эргүүл, жижүүр, олон нийтийн цагдаагийн ажилтныг урамшуулах”-аар заасан байдаг.

Гэтэл Цагдаагийн албаны тухай хуулийн 63 дугаар зүйлийн 63.2 дахь хэсэгт “Аймаг нийслэлийн Засаг даргаас Иргэний зөвлөл, цагдаагийн байгууллагатай зөвшилцөн гаргасан саналыг үндэслэн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал олон нийтийн цагдаагийн тоог жил бүр тогтооно”, олон нийтийн цагдаатай холбоотой зардлыг тухайн шатны Засаг дарга гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх хууль тогтоомжид заасны дагуу санхүүжүүлж ажиллуулахаар тус хуулиар зохицуулсан. Гэтэл орон нутагт Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагааны

зардал нь Засаг даргын захиран зарцуулах төсөвт тусгагддаггүйгээс Засаг дарга олон нийтийн цагдаатай холбоотой зардлыг шууд захиран зарцуулах боломжгүй.

Үүнээс гадна мөн хуулийн 63 дугаар зүйлийн 63.11-д “Олон нийтийн цагдааг сургаж, дадлагажуулах үүргийг цагдаагийн байгууллага хүлээнэ” гэж заасны дагуу улсын хэмжээний олон нийтийн цагдаагийн 21 хоногийн сургалтыг тухай бүрд зохион байгуулах нь нутаг дэвсгэр хариуцсан цагдаагийн байгууллагын төсөвт хүндрэлтэй байдаг бөгөөд олон нийтийн цагдааг ажиллуулахтай холбоотой үүрэг хариуцлагыг цагдаагийн байгууллагад оногдуулсан боловч урамшуулал, хувцас, тусгай хэрэгсэл, сургалтын зардлыг шийдвэрлэх эрх хуулиар цагдаагийн байгууллагад олгогдоогүй.

Өнөөдрийн байдлаар гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажиллагаа явуулах санхүүгийн гол эх сурвалж нь “Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх тухай хууль”-ийн 19 дүгээр зүйлийн 19.1 дахь заалт боловч түүнийг хэрэгжилт хангалтгүй байна.

Хуулийн заалтыг жигд бус зарим газарт огт хэрэгжүүлэхгүй байгаагаас олон нийтийн цагдаа ажиллуулах, иргэдийг нийтийн эргүүлд гаргах, хэв журмын урамшилтай эргүүл, гэмт хэргийн тухай мэдээллийг иргэдээс төлбөртэй авах, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх талаар сургалт сурталчилгаа зохион байгуулах зэрэг олон ажлыг хэрэгжүүлэхэд санхүүгийн хүндрэл учирч байгаа тухай зарим аймгийн сумын засаг дарга нараас илэрхийлж байв.

Хуулийг хэрэгжүүлж төсвөөс хөрөнгө гаргадаг боловч аймаг, дүүргийн Иргэдийн хурлын төлөөлөгчдийн дэргэдэх гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлын салбар зөвлөлүүд нь цагдаагийн байгууллагын саналыг харгалзалгүй зарцуулах явдал байдаг байна. Тээврийн зардал, хуучин тоног төхөөрөмж авч өгсөнөөр хуулийн заалтыг хэрэгжүүлсэнд тооцож байгаа нь гэмт хэрэгтэй тэмцэх урьдчилан сэргийлэх талаар заасан хуулийн заалтуудыг хэрэгжүүлэх боломжгүй байдалд хүргэж байгаа юм. Сумдад хувиарлаж байгаа мөнгөн хөрөнгөнөөс үзвэл нэг суманд дунджаар 2.0 сая төгрөгийг гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажилд зарцуулжээ.

Сумдад гэмт хэргийн гаралт, тухайн жил хийгдэх ажил, арга хэмжээг төлөвлөхгүйгээр тэгшитгэн санхүүжилт олгож байгаа нь ажил, арга хэмжээ хүчгүйдэх, үр дүнгүй болоход хүргэж байна.

Аймаг, нийслэл, дүүргүүдийн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлын тайлан мэдээллээс үзэхэд Баян-Өлгий аймагт 2016 онд гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажилд 20 сая төгрөг зарцуулахаар төлөвлөсөн бол Чингэлтэй дүүрэг 415 сая төгрөгийг төлөвлөн зарцуулжээ. Өөрөөр хэлбэл энэ нь тухайн нутаг дэвсгэрийн Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал, түүний дарга, Засаг дарга нарын санаачилга, идэвхи зүтгэлээс шууд хамаарч байгааг тэмдэглэх нь зүйтэй байна.

Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг хэрэгжүүлэхэд төсөв мөнгө хангалттай төлөвлөж зарцуулах нь гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг эрчимжүүлэх, үр өгөөжийг нэмэгдүүлэх томоохон алхам юм. Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажилд зарцуулах хөрөнгө нэмэгдэх тусам энэ ажил үр дүнтэй байх боломж нэмэгдэх билээ. Гэхдээ энэ нь үргүй их зардал гаргахын нэр биш бөгөөд эрүүгийн болон хэв журмын нөхцөл байдалд дүн шинжилгээ хийсний үндсэн дээр шаардлагатай ажил арга хэмжээнд зарцуулахын талаар яригдаж байгаа гэдгийг анхаарах хэрэгтэй.

6.3 УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ АЖИЛД НЭВТРҮҮЛСЭН ШИНЭ САНАА, ИННОВАЦИ, ҮР ДҮН, ДЭВШИЛТЭТ ТАЛУУД

Монгол Улсад гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөл, аймаг, нийслэлийн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах салбар зөвлөлөөс 2017 онд урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр тодорхой үр дүнд хүрэхүйц шинэ санаа, шинэлэг ажил арга хэмжээнүүдийг зохион байгуулснаас дурьдвал:

-Дэлхийн олон улсад жил бүр гэмт хэргийн байдалд иж бүрэн дүн шинжилгээ хийсэн Гэмт хэргийн цагаан номыг (white paper on crime book) тухайн улсынхаа онцлогт нийцүүлэн эрдэмтэн, судлаачаас бүрдсэн судалгааны мэргэжлийн байгууллага эрхлэн гаргадаг

туршлагыг нэвтрүүлэн “Монгол Улс дахь гэмт хэргийн цагаан ном-2016”-г Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөл, Монголын криминологичдын холбоотой хамтран гаргав.

-Орон нутгийн Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах салбар зөвлөлийн бүрэлдэхүүн, нарийн бичгийн дарга, энэ чиглэлээр ажиллаж буй алба хаагч нарт зориулж “Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлын арга зүй” номыг мэргэжлийн судлаачидтай хамтран боловсруулж, хэвлүүлэн холбогдох газруудад хүргэлээ.

-Нийслэлийн гудамж, талбайд үйлдэгдэж буй гэмт хэрэгтэй тэмцэх, бууруулах, иргэдийн эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах нөхцөл бололцоог бүрдүүлэх, урьдчилан сэргийлэх ажилд иргэд, байгууллага, аж ахуй нэгж, олон нийтийн оролцоог нэмэгдүүлэх зорилгоор Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөл, Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар, Нийслэлийн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах салбар зөвлөл, Нийслэлийн цагдаагийн газар хамтран орон сууц, түүний гадна орчин, гэр хорооллын гудамж, талбайг камержуулах болзолт уралдааныг 2017 оны 04 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс 06 дугаар сарын 01-ний хооронд зохион байгуулсан.

Энэхүү уралдаанд 15 хороо, 102 Сууц өмчлөгчдийн холбоо, 28 хөршийн хяналтын бүлэг, 108 иргэн идэвхтэй оролцож нийт 2211 ширхэг камер бүхий 534.431.328 төгрөгийн үнэ бүхий техник, хэрэгслийг суурилууллаа.

КАМЕРЖУУЛАЛТЫН АЯН
2017.04.01-2017.06.01

Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар

Нийслэлийн цагдаагийн газартай хамтран

- 15 хороо
- 102 сөх
- 28 хөршийн хяналтын бүлэг
- 108 иргэн

534,431,328
төгрөгийн үнэ бүхий
2211 камер

-“Мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодисын хууль бус эргэлттэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд талуудын оролцоо” сэдэвт чуулганыг 2017 оны 06 дугаар сарын

29-ний өдөр Төрийн ордонд зохион байгуулж, чуулганаас төр, төрийн бус байгууллага, аж ахуй нэгж, хэвлэл мэдээллийн байгууллага болон иргэдэд хандан Зөвлөмж гарган, холбогдох газруудад хүргүүлсэн.

-Мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодисын хор уршгаас урьдчилан сэргийлэх, нийгмийн болон эрүүл мэндийн чиглэлээр ажиллах холбогдох алба хаагч нарыг чадавхжуулах, мэргэшүүлэн сургах зорилгоор АНУ-ын Кломбо план хөтөлбөртэй хамтран үндэсний сургагч багш бэлтгэх сургалтыг зохион байгуулж, бэлтгэгдсэн сургагч багш нар энэ чиглэлээр ажилладаг ажилтнуудыг сургаж эхлээд байна.

**МАНСУУРУУЛАХ ЭМ, СЭТГЭЦЭД НӨЛӨӨТ БОДИСЫН ХОР
УРШГААС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ, НИЙГМИЙН БОЛОН ЭРҮҮЛ
МЭНДИЙН ЧИГЛЭЛЭЭР СУРГАГЧ БАГШ БЭЛТГЭХ СУРГАЛТ**

-“Хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр”-ийг хэрэгжүүлэх ажлын хүрээнд Азийн сантай хамтран “Хүн худалдаалах гэмт хэргийн хохирогч төвтэй мөрдөн байцаалт, прокурорын хяналтыг сайжруулах нь” төслөөр энэ төрлийн гэмт хэргийг илрүүлэх, таслан зогсоох, шийдвэрлэхэд анхаарах асуудлын талаар нэг мөр ойлголттой болгох сургалтад шүүгч, прокурор, цагдаагийн байгууллагын мөрдөгч нар хамрагдаж эхлээд байна.

-Улсын хэмжээнд үйлдэгдэж буй зам тээврийн осол, гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, хяналтыг сайжруулах, орон нутгийн зам дахь осол, хэргийг бууруулах, урьдчилан сэргийлэх, шалтгаан нөхцөлийг арилгуулах, ажлын үр дүнг дээшлүүлэх зорилгоор “Орон нутгийн зам-Хөдөлгөөний соёл” аяныг 06 дугаар сарын 15-ны өдрөөс 10 дугаар сарын 15-ны

хооронд зохион байгууллаа.

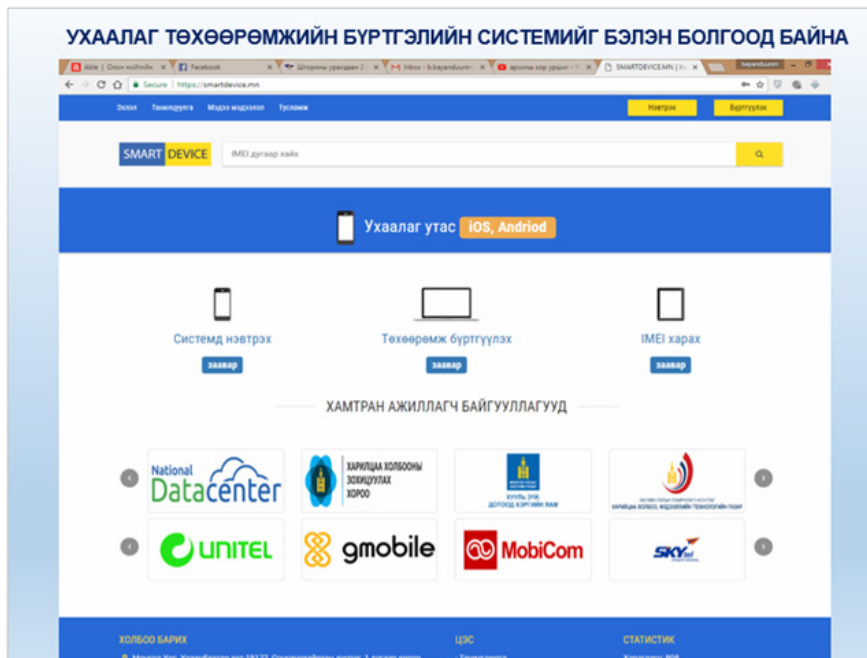

“ОРОН НУТГИЙН ЗАМ-ХӨДӨЛГӨӨНИЙ СОЁЛ” АЯН

Хууль зүйн салбараас 2017 оныг “Иргэдэд ойр, эрх зүйн үйлчилгээний жил” болгон хэрэгжүүлж байгаа ажлын хүрээнд Орон нутагт гарч буй зам тээврийн гэмт хэрэг, ослыг бууруулахад чиглэсэн дээрх ажил, арга хэмжээг 6 сараас 10 сарын хооронд зохион байгуулсан

-Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг олон нийтэд хүргэх, мэдээ мэдээллээр хангах зорилгоор Зохицуулах зөвлөлийн албан ёсны цахим хуудас болох www.ccsr.mn цахим хаягийг нээж, аймаг, орон нутгийн Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах салбар зөвлөл болон иргэд, олон нийтэд мэдээ, мэдээллийг шуурхай хүргэв.

-Хулгайн гэмт хэрэгтэй тэмцэх, ялангуяа гар утас, цахим төхөөрөмжийн хулгайн гэмт хэрэгтэй тэмцэх чиглэлээр ухаалаг гар утас, төхөөрөмжийг бүртгэлжүүлэх ажлыг Харилцаа холбооны зохицуулах хороотой хамтран Үндэсний дата төв дээр эхлүүллээ.

-Улсын хэмжээнд барьцаалан зээлдүүлэх үйл ажиллагаа явуулж буй аж ахуй нэгжээс заавал дагаж мөрдөх “Барьцаалан зээлдүүлэх үйлчилгээ MNS 5274:2003 Монгол Улсын стандарт”-д нэмэлт өөрчлөлт оруулахаар төслийг боловсруулан Стандарт, хэмжил зүйн үндэсний зөвлөлөөр батлуулан 2018 оны 1 дүгээр сарын 01-нээс мөрдүүлсэн.

6.4 АЛДАА, ДУТАГДАЛ, АНХААРАХ АСУУДЛУУД

Улсын хэмжээнд гэмт хэрэг, зөрчлийн гаралт буурахгүй шударга ёс, хүний эрх, эрх чөлөө, хүний халдашгүй байдлыг бүрэн дүүрэн хамгаалж чадахгүй байгаа нь гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлын үр нөлөөг дээшлүүлэхийг зүй ёсоор шаардаж байна.

Мөн гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх бодлого боловсруулах, хэрэгжүүлэхэд Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх тухай хууль бүрэн хэмжээгээр зохицуулж чадахгүй байгааг сүүлийн арваад жилд хийгдсэн криминологийн судалгааны дүн харуулж байна.

Тухайлбал: Монгол Улсад Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөлөөс 2005 онд хийсэн “Монгол Улсын хэмжээнд 1995-2004 онд бүртгэгдсэн гэмт хэргийн судалгаа” болон Хууль зүйн яам, Цагдаагийн ерөнхий газрын Мэдээлэл, судалгааны төв, Хууль зүйн үндэсний хүрээлэн, Хууль сахиулахын их сургууль (Цагдаагийн академи) зэрэг төрийн болон төрийн бус байгууллага, судалгааны төв, их сургууль, хүрээлэнгүүдээс улсын хэмжээний болон тодорхой бүс нутаг, гэмт хэргийн тодорхой төрлүүдээр хийгдсэн криминологи судалгааны тайлангуудад, гэмт явдлын шалтгаан, нөхцөлийг шинжлэх ухааны үндэслэлтэй судлах эрх зүйн орчинг шинэчлэн бүрдүүлэх, гэмт явдалтай нэгдсэн бодлого, стратегитэйгээр төр засаг, хувийн хэвшил, иргэд бүхий л субъектүүд жигд оролцоотойгоор тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх, криминологийн шинэ арга, туршлагыг нэвтрүүлэх зэрэг санал, дүгнэлтүүд тусгагдсан байдаг.

Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх тухай хуулийн хэрэгжилт нь нийслэл, аймаг, дүүргийн салбар зөвлөлийн эдийн засгийн боломж, нөхцөл бололцоо, боловсон хүчний дутагдалтай байдал, ажлын ачаалал гэх мэт янз бүрийн шалтгаантай ч бодлогын түвшинд энэ асуудлыг авч үзэж, шийдвэрлэсэн нь хомс аж.

Түүнчлэн Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх тухай хуульд заасан гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг хэрхэн үнэлэх, дүгнэх талаар үнэлэмж, хэмжүүр байхгүй байгаа, орон нутгийн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах салбар зөвлөлөөс нутаг дэвсгэрийн хэмжээнд гарсан гэмт хэрэг, зөрчлийн байдалд судалгаа, дүн шинжилгээ хийж шалтгаан нөхцөлийг тодорхойлсон, үнэлэлт дүгнэлт өгсөн танилцуулга, мэдээлэл, тайлан хомс төдийгүй зөвхөн хууль сахиулах байгууллагын хүчээр гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохион байгуулж, цагдаагийн байгууллагаас ирүүлсэн тайлан мэдээг нэгтгэх төдийгөөр Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах зөвлөлд ажлаа тайлагнадаг нийтлэг дутагдал байна.

Аймаг, нийслэлийн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлын тайлан мэдээнээс үзвэл нутаг дэвсгэрийн хэмжээнд урьдчилан сэргийлэх ажил, хэсэгчилсэн болон нэгдсэн арга

хэмжээг хуучин явж ирсэн практик, ажлын туршлага дээр үндэслэн ерөнхий таамгаар ажлаа төлөвлөж, зохион байгуулдаг нь ажиглагдав. Түүнчлэн, тодорхой бодитой судалгаанд үндэслэн ажлаа төлөвлөх, зохион байгуулах хуулийн шаардлагад нийцээгүй үйл ажиллагаа явуулдаг байдал байсаар байна.

Цаашид:

1. Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажил нь шинжлэх ухааны үндэслэлтэй, судалгаанд суурилсан байх, олон талт хамтын ажиллагаанд тулгуурласан, олон нийтийн оролцоо, дэмжлэгт түшиглэсэн байх зарчимд үндэслэсэн урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохион байгуулах, хэрэгжүүлэхтэй холбоотой харилцааг зохицуулах эрх зүйн орчинг бүрдүүлэх;
2. Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх тухай хуулийг хэрэгжүүлэх субъект нь зөвхөн цагдаагийн алба мэтээр ойлгогддог хандлагыг халж, "гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх" гэдэг түүнтэй хийж буй тэмцлийн томоохон бүрдэл хэсэг, төр, иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагын өмч хөрөнгө, амь насыг хамгаалах хэрэгсэл бөгөөд уг ажилд иргэд олон нийтийн оролцоог нэмэгдүүлэх, нийгмийн хариуцлагыг өндөржүүлэх;
3. Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлыг дүгнэдэг шалгуур, үйл ажиллагааны арга зүйг орчин үеийн нөхцөл шаардлагад нийцүүлж өөрчлөх;
4. Төрөөс гэмт хэрэгтэй тэмцэх, нийтийн хэв журам хамгаалах, олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангахад баримтлах бодлогын баримт бичгийг боловсруулан баталж, хэрэгжүүлэх;
5. Гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх нэгдсэн бодлого боловсруулахад шаардлагатай шүүх эрх мэдлийн болон хууль сахиулах байгууллагуудын мэдээллийн сангийн давхардлыг арилгаж нэг урсгалд оруулан түүнд дүн шинжилгээ хийдэг мэргэжлийн багийг бүрдүүлж, тэндээс гаргасан дүгнэлт, зөвлөмжийн дагуу үйл ажиллагааг оновчтой зохион байгуулах;
6. Хэвлэл мэдээллийн байгууллагын үүрэг оролцоог нэмэгдүүлэх, соён гэгээрүүлэх, иргэдийн эрх зүйн боловсролыг дээшлүүлэх ажлыг зохион байгуулахад анхаарах нь зүйтэй байна.

ХАВСРАЛТ 1. ХУУЛЬ САХИУЛАХ БОЛОН ШҮҮХ ЭРХ МЭДЛИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ЭРҮҮГИЙН ХЭРЭГ ХЯНАН ШИЙДВЭРЛЭХ АЖИЛЛАГААНЫ СТАТИСТИК, 2017

Гэмт хэргийн төрөл	Хүнийг алах 91/10.1	Хүнийг амиа хорлох нөхцөл байдалд хүргэх 95/10.4	Хүний эрүүл мэндэд хохирол учруулах 96-100/11.1-11.6	Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх 120 ¹ /11.7	Хүчиндэх 126/12.1	Хулгайлах 145/17.1	Дээрэмдэх 146,147/17.2	Залилах 148/17.3	Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах 181/20.16	Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг 202-214 ¹ /24.1-24.9	ХАБТХАЖЭ 215-225/27.1-27.11
Баганын дугаар	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ЦАГДААГИЙН БАЙГУУЛЛАГА											
Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг бүгд, үүнээс:	189	470	8530	225	376	12222	1233	2996	727	330	1525
Бүртгэгдэх үедээ сэжигтнээр тооцвол зохих этгээд нь тогтоогдоогүй хэрэг	101	9	4982	194	252	11719	1186	2490	467	237	847
ял сонсгосон	91	1	2964	95	119	3043	261	510	318	124	558
ПРОКУРОРЫН БАЙГУУЛЛАГА											
2002 оны Эрүүгийн хуулиар											
Нийт ХБМБ явуулсан хэрэг	463	2432	14556	111	649	17946	2101	4362	3200	327	3190
Мөрдөн байцаалт явуулсан хэрэг, үүнээс:	294	2224	13551	106	476	10403	902	3309	2244	284	3004
Түдгэлзүүлсэн	3	7	186	2	22	3428	205	1015	74	19	39
Өөр хэрэгт нэгтгэгдсэн	26	2163	9783	34	98	4786	342	1794	960	96	1694
Хэрэгсэхгүй болгосон	0	0	5	0	3	20	5	14	7	0	2
Шүүхэд шилжүүлсэн	257	48	3540	68	343	2067	332	407	1183	161	1253
Үлдэгдэл	6	6	30	2	9	72	14	69	14	8	13
2015 оны Эрүүгийн хуулиар											
Нийт ХБМБ явуулсан хэрэг	109	1196	4060	199	255	7193	985	2030	68	226	1074
Мөрдөн байцаалт явуулсан хэрэг, үүнээс:	92	27	2528	93	111	913	157	303	26	124	546
Түдгэлзүүлсэн	0	0	3	2	1	116	12	23	1	0	0
Өөр хэрэгт нэгтгэгдсэн	2	1	53	3	6	28	5	19	1	12	8
Хэрэгсэхгүй болгосон	0	0	6	0	1	6	1	1	0	0	1
Шүүхэд шилжүүлсэн	80	20	2315	75	89	569	95	176	18	105	514
Үлдэгдэл	10	3	112	10	11	158	41	56	6	7	20
ШҮҮХ											
2002 оны Эрүүгийн хуулиар											
бүгд	168	2	1511	0	124	1098	135	220	412	68	464
хэрэгсэхгүй болгосон	1	0	643	1	2	110	2	25	7	1	44
шийдвэрлэсэн	122	1	1403	3	100	995	118	142	359	60	427
үлдэгдэл	8	0	12	0	6	20	3	14	3	0	5
Ял шийтгэгдсэн хүн бүгд	129	1	847	2	110	1430	215	125	509	102	399
2002 оны Эрүүгийн хуулиар											
бүгд	101	0	2916	65	132	565	97	223	32	90	514
хэрэгсэхгүй болгосон	0	0	14	1	0	1	0	1	1	1	1
шийдвэрлэсэн	74	0	2589	56	91	421	70	131	28	78	410
үлдэгдэл	22	0	226	6	31	91	19	49	4	7	71
Ял шийтгэгдсэн хүн бүгд	79	0	2753	27	110	432	140	112	9	42	212

ХАВСРАЛТ 2. ЭРҮҮГИЙН ХЭРЭГ ХЯНАН ШИЙДВЭРЛЭХ АЖИЛЛАГААНЫ СТАТИСТИК, 2017

Нутаг дэвсгэр	ЦАГДААГИЙН БАЙГУУЛЛАГА					ШҮҮХ								Ял шийтгэгдсэн хүн бүгд
	бүртгэгдсэн гэмт хэрэг, үүнээс:	Бүртгэгдэх үедээ сэжигтнээр тооцвол зохих этгээд нь тогтоогдоогүй	ял сонгосон	илрүүлэлтийн хувь	илрээгүй хэрэг	хүлээн авсан хэрэг, бүгд	ХБ, МБ буцаасан	прокурорт буцаасан	түдгэлзүүлсэн	харьяаллын дагуу шилжүүлсэн	хэрэгсэхгүй болгосон	хянан шийдвэрлэсэн	үлдэгдэл	
Баганын дугаар	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
УЛСЫН ХЭМЖЭЭНД	32259	24853	8856	35.6	15997	10390	481	299	10	48	885	8839	681	9019
ОРОН НУТГИЙН ХЭМЖЭЭНД	10273	6527	3574	54.8	2953	5752	192	118	6	42	572	5114	309	4927
Архангай	514	368	169	45.9	199	241	34	5	0	7	12	174	21	199
Баян-Өлгий	319	154	101	65.6	53	168	6	3	0	0	13	150	9	142
Баянхонгор	563	338	151	44.7	187	296	8	19	0	0	31	259	10	281
Булган	362	258	132	51.2	126	201	4	19	1	6	14	174	16	168
Говь-Алтай	200	141	88	62.4	53	110	5	3	0	4	8	95	3	95
Говьсүмбэр	171	112	73	65.2	39	89	0	2	0	0	9	83	4	91
Дархан	768	536	281	52.4	255	400	1	1	1	0	42	374	23	364
Дорноговь	654	362	203	56.1	159	438	15	10	0	5	76	383	20	335
Дорнод	582	395	198	50.1	197	272	4	1	0	4	12	233	30	256
Дундговь	216	156	100	64.1	56	121	12	6	1	0	3	95	7	95
Завхан	221	155	104	67.1	51	119	5	5	0	5	29	121	5	123
Орхон	881	524	230	43.9	294	469	20	0	0	0	0	426	23	482
Өвөрхангай	492	367	198	54.0	169	290	1	1	0	5	29	260	23	266
Өмнөговь	462	257	169	65.8	88	299	8	7	0	0	27	267	13	259
Сүхбаатар	338	155	103	66.5	52	177	1	3	0	1	10	166	6	148
Сэлэнгэ	729	397	267	67.3	130	484	11	2	0	1	50	444	26	378
Төв	810	514	269	52.3	245	511	14	18	0	0	95	447	32	380
Увс	356	263	186	70.7	77	177	0	2	0	0	10	169	6	168
Ховд	433	213	129	60.6	84	258	21	2	0	0	35	224	11	198
Хөвсгөл	749	536	252	47.0	284	371	7	8	2	1	43	338	15	289
Хэнтий	453	326	171	52.5	155	261	15	1	1	3	24	232	6	210
УЛААНБААТАР ХОТ	21947	18297	5272	28.8	13025	4638	289	181	4	6	313	3725	372	4092
Багануур	254	168	83	49.4	85	117	4	2	0	0	12	106	5	96
Багахангай, Налайх	424	289	111	68.4	178	162	16	9	0	3	16	126	8	123
Баянгол	3204	2376	786	33.1	1590	1016	44	28	1	0	77	841	102	679
Баянзүрх	5939	5149	1159	22.5	3990	646	63	25	2	0	52	495	61	890
Сонгинохайрхан	3691	3191	958	30.0	2233	739	24	22	0	0	33	612	81	626
Сүхбаатар	3816	3444	975	28.3	2469	759	74	27	1	2	59	594	61	533
Хан-Уул	1900	1415	414	29.3	1001	725	34	34	0	0	23	569	27	410
Чингэлтэй	2719	2265	786	34.7	1479	474	30	34	0	1	41	382	27	735

ХАВСРАЛТ 3. ШҮҮХИЙН ШИНЖИЛГЭЭНИЙ СТАТИСТИК, 2017

Үзүүлэлт		Мөр	Дүн
1. КРИМИНАЛИСТИКИЙН ШИНЖИЛГЭЭ			
НИЙТ ШИНЖИЛГЭЭ		1	13202
шинжилгээний төрөл	Гарын мөр	2	9541
	Мөр судлал	3	1545
	Бичиг баримт	4	1066
	Галт зэвсэг	5	222
	Тэсрэх төхөөрөмж	6	7
	Дүр зураг	7	98
	Дүрс бичлэг	8	265
	Авто техник	9	235
	Компьютер судлал	10	131
	Бусад	11	92
хэргийн төрөл	Эрүүгийн хэрэг	12	12724
	Иргэний хэрэг	13	384
	Захиргааны хэрэг	14	94
шинжилгээ хийсэн үндэслэл:	Шүүгчийн захирамжаар	15	397
	Хэрэг бүртгэгч, мөрдөн байцаагч, прокурор, шүүхийн тогтоолоор	16	12722
	Эрх бүхий бусад байгууллагын хүсэлтээр	17	83
Шинжилгээний объектын тоо		18	214018
Шинжилгээ хийхээс татгалзсан		19	315
Хэргийн газрын үзлэгт оролцсон тоо		20	36886
Үүнээс:	Хүний амь нас хохирсон	21	4488
	Хулгайлах	22	16861
	Дээрэмдэх	23	565
	Зам тээврийн осол	24	7891
	Бусад	25	7081
Ул мөр илрээгүй		26	510
ЭБШ бусад ажиллагаанд:	Цогцосны үзлэг	27	4671
	Задлан шинжилгээ	28	2658
	Эксгумац	29	18
Шинжээчийн ур чадвараар нотолсон хэрэг:	Мөрдөн байцаалтын туршилт болон бусад ажиллагаа	30	1568
	Халуун мөрөөр нь холбогдогчийг тогтоосон хэрэг	31	330
	Шинжилгээгээр нотолсон эзэнгүй хэрэг	32	1037
Гэрэл зургийн ажил		33	905959
2. ШҮҮХ ЭМНЭЛГИЙН ШИНЖИЛГЭЭ			
НИЙТ ШИНЖИЛГЭЭ		1	38090
Хүний биед гэмтлийн зэрэг тогтоох шинжилгээ		2	27934
Үүнээс:	Анхны	3	27861
	Дахин	4	73
	Хүнд	5	1402
Үзлэгээр тогтоогдсон гэмтэл:	Хүндэвтэр	6	2364
	Хөнгөн	7	15048
	Гэмтлийн зэрэгт хамаарахгүй	8	4804
	Гэмтэл тогтоогдоогүй	9	4316
Хүний биед хийсэн бусад шинжилгээ		10	1220
Цогцост хийсэн шинжилгээ		11	4016
Хавтаст хэргийн материалаар хийсэн шинжилгээ		12	1409
Эд эсийн шинжилгээ		13	3492
Хэргийн төрөл:	Эрүүгийн хэрэг	14	34050
	Иргэний хэрэг	15	548
Шүүх хуралд эмч оролцсон		16	427
Үүнээс:	Хөдөө орон нутагт	17	149
	Нийслэлд	18	278

Үзүүлэлт		Мөр	Дүн
3. ТУСГАЙ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ МЭДЭЭ			
НИЙТ ШИНЖИЛГЭЭ		1	14002
Үүнээс. шинжилгээний төрөл	Хими	2	5894
	Физик	3	170
	Биологи	4	5679
	ДНХ-ээр эцэг тогтоох шинжилгээ	5	294
	ДНХ-ийн бусад шинжилгээ	6	971
	Бактериологи	7	994
Хэргийн төрөл	Эрүүгийн хэрэг	8	13696
	Иргэний хэрэг	9	299
	Захиргааны хэрэг	10	7
4. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ШИНЖИЛГЭЭНИЙ МЭДЭЭ			
НИЙТ ШИНЖИЛГЭЭ		1	231
Үүнээс:	Эрүүгийн хэрэг	2	194
	Иргэний хэрэг	3	32
	Захиргааны хэрэг	4	5
Томилолгүй буцаасан шинжилгээ		5	5
Үүнээс:	Тусгай мэдлэгийн хүрээнээс хэтэрсэн	6	
	Мэргэжлийн байгууллагын акт, дүгнэлтгүй	7	
	Объектийн бүрдэлгүй	8	
	Бусад	9	5
Томилогдсон шинжилгээний шийдвэрлэлт:		10	226
Үүнээс:	Санхүүгийн баримт ирүүлээгүйгээс буцсан	11	52
	Шинжээч томилох эрх бүхий этгээдийн хүсэлтээр буцсан	12	30
	Одоо хийж байгаа	13	8
	Шинжээчийн дүгнэлт гарсан	14	136
Хэргийн холбогдогч, бүгд:		15	136
Үүнээс:	Байгууллага	16	38
	Хүмүүс	17	98
Тогтоогдсон зөрчил, дутагдал:		18	136
Зөрчлийн шалтгаан:	Бүртгэл тайланд тусгаагүйгээс	19	61
	Хууль тогтоомж зөрчсөн	20	41
	Төсөв, норм, үнэлгээ хэтрүүлсэн	21	34
	Бусад	22	
	Татвар	23	18
	Цалин, НД-ын шимтгэл	24	24
Зөрчлийн хэлбэр	Бэлэн мөнгө	25	48
	Эд хогшил, бараа	26	46
	Бусад	27	
Холбогдогчийн албан тушаал	Дарга, захирал	28	29
	Нягтлан бодогч	29	26
	Эд хариуцагч	30	78
Дүгнэлтээр тогтоосон хохирол	Мянган төгрөгөөр	32	526.794.658.9
	Валютаар	33	4.142.373.3

ХАВСРАЛТ 4. АВЛИГА, АЛБАН ТУШААЛЫН ЭСРЭГ ЗАРИМ ГЭМТ ХЭРГИЙН ХЭРЭГ БҮРТГЭЛТ, МӨРДӨН БАЙЦААЛТЫН АЖИЛЛАГААНЫ СТАТИСТИК, 2017

Гэмт хэргийн төрөл	Шийдвэрлэлтийн төрөл						
	Хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулсан хэрэг						
	нийт	Хэрэг бүртгэлтийн хэрэг хаах саналтайгаар	Өөр хэрэгт нэгтгэсэн	Түдгэлзүүлсэн	Харьяалалын дагуу шилжүүлсэн	Шүүхэд шилжүүлсэн	Үлдэгдэл
Нийт	452	72	14	2	28	118	218
Эрх мэдэл, албан тушаалын байдлаа урвуулан ашиглах	168	51	8	0	15	32	62
Хахууль авах	115	7	3	1	5	41	58
Хахууль өгөх	110	7	3	1	8	41	50
Улсын нөөцийг хууль бусаар зарцуулах, үрэгдүүлэх	0	0	0	0	0	0	0
Төсвийн хөрөнгийг зориулалтын бусаар зарцуулах	28	6	0	0	0	0	22
Үндэслэлгүйгээр хөрөнгөжих	30	0	0	0	0	4	26
Дураараа аашлах	1	1	0	0	0	0	0

ХАВСРАЛТ 5. ХОРИХ ЯЛЫН ШИЙДВЭР ГҮЙЦЭТГЭХ АЖИЛЛАГААНЫ СТАТИСТИК, 2017

Гэмт хэргийн төрөл	Хоригдлын тоо	Насны бүлэг												
		16-17	18-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70+
баганын дугаар	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Хүнийг алах ба Хүний амь насыг болгоомжгүйгээр хохироох, Хүнийг амиа хорлох нөхцөл байдалд хүргэх	1323	0	2	44	192	212	253	234	172	119	59	32	3	1
Хүнийг санаатай алах 91	40	0	2	2	5	8	13	5	3	2	1	1	0	0
Хүнийг алах 10.1	1276	0	2	42	184	203	238	229	168	117	58	31	3	1
Хүний амь насыг болгоомжгүйгээр хохироох 94.1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Хүний амь насыг болгоомжгүйгээр хохироох 10.6	5	0	0	0	2	1	1	0	1	0	0	0	0	0
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх 95		0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Хүнийг амиа хорлох нөхцөл байдалд хүргэх 10.4		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Хүний эрүүл мэндэд хохирол учруулах 96-99/11.1-11.6	287	0	3	32	50	58	47	31	36	20	8	0	1	1
Бусдын бие махбодид хүнд гэмтэл санаатай учруулах 96	35	0	0	2	7	11	3	4	6	1	1	0	0	0
Хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол санаатай учруулах 11.1	238	0	3	29	42	40	44	25	28	18	7	0	1	1
Санаа сэтгэл хүчтэй цочрон давчдаж хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол учруулах 11.2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Бусдын биемахбодид хүнд гэмтэл болгоомжгүй учруулах 97	3	0	0	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0
Хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол болгоомжгүйгээр учруулах 11.3	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Бусдын бие махбодид хүндэвтэр гэмтэл санаатай учруулах 98	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Хүний эрүүл мэндэд хүндэвтэр хохирол санаатай учруулах 11.4	5	0	0	0	1	2	0	1	1	0	0	0	0	0
Хүний эрүүл мэндэд хүндэвтэр хохирол болгоомжгүйгээр учруулах 11.5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Бусдын бие махбодид хөнгөн гэмтэл санаатай учруулах 99	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Хүний эрүүл мэндэд хөнгөн хохирол учруулах 11.6	3	0	0	0	0	1	0	0	1	1	0	0	0	0
Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх 11.7	2	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0
Хүчиндэх 126	38	0	1	8	6	7	8	2	2	2	2	0	0	0
Хүчиндэх 12.1	443	0	5	41	106	71	81	53	38	24	11	7	2	4
Хүн худалдаалах 113	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Хүн худалдаалах 13.1	6	0	0	2	2	1	1	0	0	1	0	0	0	0
Хулгайлах 145	153	0	4	26	41	29	26	12	10	5	0	0	0	0
Хулгайлах 17.1	239	2	4	41	46	47	42	28	15	4	10	0	0	0
Дээрэмдэх 147	23	0	2	4	8	4	4	1	0	0	0	0	0	0
Дээрэмдэх 17.2	178	0	9	66	43	31	15	9	5	0	0	0	0	0
Залилах 148	7	0	0	3	0	1	1	0	0	0	1	1	0	0
Залилах 17.3	50	0	0	4	11	10	8	3	5	3	3	1	1	1
Татвар төлөхөөс зайласхийх 166	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Татвар төлөхөөс зайласхийх 18.3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Мөнгө угаах 166	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Мөнгө угаах 18.6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Танхайрах 181	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах 20.16	26	0	0	7	3	7	2	4	2	1	0	0	0	0
Авлига, албан тушаалын эсрэг гэмт хэрэг	10	0	0	0	1	1	2	1	3	1	0	1	0	0
Цахим мэдээллийн аюулгүй байдлын эсрэг	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Авто тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал ашиглалтын журмын эсрэг	46	0	0	3	10	13	7	3	7	2	0	0	1	0
Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг	4	0	0	0	0	2	0	1	0	1	0	0	0	0

ХАВСРАЛТ 5. ХОРИХ ЯЛЫН ШИЙДВЭР ГҮЙЦЭТГЭХ АЖИЛЛАГААНЫ СТАТИСТИК, 2017

Гэмт хэргийн төрөл	Боловсролын түвшин							Ял эдлэхийн өмнөх ажил эрхлэлт	
	дээд	ТМ бүрэн бус дунд	техник мэргэжлийн	бүрэн дунд	Бүрэн дунд бус	бага	боловсролгүй	ажилтай байсан	ажилгүй байсан
баганын дугаар	15	16	17	18	19	20	21	22	23
Хүнийг алах ба Хүний амь насыг болгоомжгүйгээр хохироох, Хүнийг амиа хорлох нөхцөл байдалд хүргэх	104	41	35	395	427	168	153	286	1037
Хүнийг санаатай алах 91	2	0	15	11	0	7	5	11	29
Хүнийг алах 10.1	100	40	20	381	426	161	148	275	1001
Хүний амь насыг болгоомжгүйгээр хохироох 94.1	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Хүний амь насыг болгоомжгүйгээр хохироох 10.6	2	0	0	2	1	0	0	0	5
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх 95	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Хүнийг амиа хорлох нөхцөл байдалд хүргэх 10.4	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Хүний эрүүл мэндэд хохирол учруулах 96-99/11.1-11.6	25	5	5	114	72	42	23	82	205
Бусдын бие махбодид хүнд гэмтэл санаатай учруулах 96	4	1	0	13	7	4	6	9	26
Хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол санаатай учруулах 11.1	21	4	4	97	63	34	15	70	168
Санаа сэтгэл хүчтэй цочрон давчдаж хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол учруулах 11.2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Бусдын биемахбодид хүнд гэмтэл болгоомжгүй учруулах 97	0	0	0	0	0	2	1	1	2
Хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол болгоомжгүйгээр учруулах 11.3	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Бусдын бие махбодид хүндэвтэр гэмтэл санаатай учруулах 98	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Хүний эрүүл мэндэд хүндэвтэр хохирол санаатай учруулах 11.4	0	0	0	2	2	1	0	0	5
Хүний эрүүл мэндэд хүндэвтэр хохирол болгоомжгүйгээр учруулах 11.5	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Бусдын бие махбодид хөнгөн гэмтэл санаатай учруулах 99	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Хүний эрүүл мэндэд хөнгөн хохирол учруулах 11.6	0	0	1	0	0	0	1	2	1
Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх 11.7	1	0	0	0	0	0	1	1	1
Хүчиндэх 126	1	1	0	11	14	7	4	6	32
Хүчиндэх 12.1	14	10	4	121	137	79	78	88	355
Хүн худалдаалах 113	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Хүн худалдаалах 13.1	0	1	0	1	3	0	2	1	6
Хулгайлах 145	4	4	0	40	52	28	25	17	136
Хулгайлах 17.1	8	6	4	70	68	46	37	21	218
Дээрэмдэх 147	0	1	3	7	5	3	4	1	22
Дээрэмдэх 17.2	5	6	2	91	39	17	18	30	148
Залилах 148	4	1	0	1	0	1	0	4	3
Залилах 17.3	30	2	0	13	4	1	0	21	29
Татвар төлөхөөс зайласхийх 166	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Татвар төлөхөөс зайласхийх 18.3	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Мөнгө угаах 166	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Мөнгө угаах 18.6	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Танхайрах 181	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах 20.16	1	1	0	11	7	2	4	3	23
Авлига, албан тушаалын эсрэг гэмт хэрэг	9	0	0	1	0	0	0	9	1
Цахим мэдээллийн аюулгүй байдлын эсрэг	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Авто тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал ашиглалтын журмын эсрэг	6	3	2	13	14	6	2	16	30
Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг	0	0	0	1	1	1	1	3	1

ХАВСРАЛТ 5. ХОРИХ ЯЛЫН ШИЙДВЭР ГҮЙЦЭТГЭХ АЖИЛЛАГААНЫ СТАТИСТИК, 2017

Үзүүлэлт	Хэдэн удаа шийтгэгдсэн										
	анх	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10-аас дээш удаа
баганын дугаар	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34
Хүнийг алах ба Хүний амь насыг болгоомжгүйгээр хохироох, Хүнийг амиа хорлох нөхцөл байдалд хүргэх	796	272	124	53	35	19	17	5	1	1	0
Хүнийг санаатай алах 91	33	3	2	1	0	1	0	0	0	0	0
Хүнийг алах 10.1	757	268	122	52	35	18	17	5	1	1	0
Хүний амь насыг болгоомжгүйгээр хохироох 94.1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Хүний амь насыг болгоомжгүйгээр хохироох 10.6	4	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх 95	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Хүнийг амиа хорлох нөхцөл байдалд хүргэх 10.4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Хүний эрүүл мэндэд хохирол учруулах 96-99/11.1-11.6	188	47	27	12	6	5	2	2	0	0	0
Бусдын бие махбодид хүнд гэмтэл санаатай учруулах 96	23	7	4	1	0	0	0	0	0	0	0
Хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол санаатай учруулах 11.1	161	33	21	9	5	5	2	2	0	0	0
Санаа сэтгэл хүчтэй цочрон давчдаж хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол учруулах 11.2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Бусдын биемахбодид хүнд гэмтэл болгоомжгүй учруулах 97	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол болгоомжгүйгээр учруулах 11.3	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Бусдын бие махбодид хүндэвтэр гэмтэл санаатай учруулах 98	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Хүний эрүүл мэндэд хүндэвтэр хохирол санаатай учруулах 11.4	1	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0
Хүний эрүүл мэндэд хүндэвтэр хохирол болгоомжгүйгээр учруулах 11.5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Бусдын бие махбодид хөнгөн гэмтэл санаатай учруулах 99	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Хүний эрүүл мэндэд хөнгөн хохирол учруулах 11.6	1	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх 11.7	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Хүчиндэх 126	30	4	3	1	0	0	0	0	0	0	0
Хүчиндэх 12.1	297	74	26	20	13	8	1	2	2	0	0
Хүн худалдаалах 113	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Хүн худалдаалах 13.1	6	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Хулгайлах 145	20	32	30	24	19	16	4	4	3	0	1
Хулгайлах 17.1	61	45	33	35	19	20	9	4	7	4	2
Дээрэмдэх 147	11	5	2	4	1	0	0	0	0	0	0
Дээрэмдэх 17.2	92	42	17	14	6	5	0	0	0	1	1
Залилах 148											
Залилах 17.3											
Татвар төлөхөөс зайласхийх 166	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Татвар төлөхөөс зайласхийх 18.3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Мөнгө угаах 166	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Мөнгө угаах 18.6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Танхайрах 181	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах 20.16	11	2	7	6	0	0	0	0	0	0	0
Авлига, албан тушаалын эсрэг гэмт хэрэг	9	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Цахим мэдээллийн аюулгүй байдлын эсрэг	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Авто тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал ашиглалтын журмын эсрэг	34	6	4	1	0	1	0	0	0	0	0
Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0

ХАВСРАЛТ 5. ХОРИХ ЯЛЫН ШИЙДВЭР ГҮЙЦЭТГЭХ АЖИЛЛАГААНЫ СТАТИСТИК, 2017

Үзүүлэлт	Шүүхээс оногдуулсан хорих ялын хугацаа, жилээр															
	0-1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15-19	20-с дээш
баганын дугаар	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
Хүнийг алах ба Хүний амь насыг болгоомжгүйгээр хохироох, Хүнийг амиа хорлох нөхцөл байдалд хүргэх	1	4	2	6	6	24	29	156	120	83	62	138	116	73	328	175
Хүнийг санаатай алах 91	0	2	1	1	0	5	12	2	0	2	1	1	1	0	11	1
Хүнийг алах 10.1	0	1	0	2	5	19	17	154	120	81	61	137	115	73	317	174
Хүний амь насыг болгоомжгүйгээр хохироох 94.1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Хүний амь насыг болгоомжгүйгээр хохироох 10.6	0	1	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх 95	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Хүнийг амиа хорлох нөхцөл байдалд хүргэх 10.4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Хүний эрүүл мэндэд хохирол учруулах 96-99/11.1-11.6	21	117	48	26	34	16	13	2	2	3	0	1	0	0	0	0
Бусдын бие махбодид хүнд гэмтэл санаатай учруулах 96	0	8	15	4	5	2	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол санаатай учруулах 11.1	16	105	32	22	29	14	13	2	2	2	0	1	0	0	0	0
Санаа сэтгэл хүчтэй цочрон давчдаж хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол учруулах 11.2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Бусдын биемахбодид хүнд гэмтэл болгоомжгүй учруулах 97																
Хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол болгоомжгүйгээр учруулах 11.3																
Бусдын бие махбодид хүндэвтэр гэмтэл санаатай учруулах 98	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Хүний эрүүл мэндэд хүндэвтэр хохирол санаатай учруулах 11.4	3	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Хүний эрүүл мэндэд хүндэвтэр хохирол болгоомжгүйгээр учруулах 11.5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Бусдын бие махбодид хөнгөн гэмтэл санаатай учруулах 99	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Хүний эрүүл мэндэд хөнгөн хохирол учруулах 11.6	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх 11.7	1	1	0													
Хүчиндэх 126	3	1	4	3	6	0	1	1	1	12	3	2	0	1	0	0
Хүчиндэх 12.1	9	27	38	15	14	15	9	9	6	18	11	74	60	35	84	26
Хүн худалдаалах 113	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Хүн худалдаалах 13.1	0	0	0	0	3	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Хулгайлах 145	6	75	47	14	5	3	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0
Хулгайлах 17.1	30	78	52	18	20	17	7	11	1	3	2	0	0	0	0	0
Дээрэмдэх 147	2	3	3	2	4	5	1	1	0	0	1	0	0	1	0	0
Дээрэмдэх 17.2	28	67	32	20	12	8	5	4	1	0	0	1	0	0	0	0
Залилах 148	1	2	0	4	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Залилах 17.3	8	12	11	2	9	4	1	0	2	1	0	0	0	0	0	0
Татвар төлөхөөс зайлсхийх 166	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Татвар төлөхөөс зайлсхийх 18.3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Мөнгө угаах 166	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Мөнгө угаах 18.6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Танхайрах 181	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Олон нийтийн амгалан тайван байдал алдагдуулах 20.16	7	11	2	1	3	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Авлига, албан тушаалын эсрэг гэмт хэрэг	2	3	1	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Цахим мэдээллийн аюулгүй байдлын эсрэг	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Авто тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал ашиглалтын журмын эсрэг	13	8	11	6	4	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Хүрээлэн байгаа орчны эсрэг	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

ДАА 340
ННА 67
М-Г-92

СУДАЛГААНЫ ҮР ДҮНГ НЭГТГЭСЭН:

Б.Мөнхдорж (Ph.D)
Г.Оюунболд
Ц.Гантулгабат
Б.Баяндүүрэн
М.Цэдэвсүрэн
О.Мөнхцэцэг
Б.Ариунтуяа
Б.Мөнхсэргэлэн
О.Уулзахжаргал

ХЯНАН РЕДАКТОРЛАСАН:

Г.Эрдэнэбат
Л.Нямгэрэл
Ж.Болдбаатар (Sc.D)
Д.Зүмбэрэллхам (Ph.D)
Б.Батзориг (Ph.D)
Б.Хишигсайхан

ДИЗАЙНЕР:

Я.Цэрэндэжид

Цаасны хэмжээ: А4
Хэвлэлийн хуудас: 29.75

МӨНХИЙН ҮСЭГ ХХК-д хэвлэв.
ISBN 978-99978-4-964-9